

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

A

S. O. U.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1942:11
ECKLESIASTIKDEPARTEMENTET

BETÄNKANDE
MED UTREDNING OCH FÖRSLAG
ANGÅENDE
BETYGSSÄTTNINGEN I
FOLKSKOLAN

AVGIVET AV
INOM ECKLESIASTIKDEPARTEMENTET
TILLKALLADE SAKKUNNIGA

S T O C K H O L M

1 9 4 2

Statens offentliga utredningar 1942

Kronologisk förteckning

1. Betänkande med förslag till plan för organisationsarbetet inom försvarsväsendet. Beckman. 733 s. **FÖ**. (Till betänkandet höra *dels* en bilaga innehållande personalförteckningar m. m., avsedd endast för tjänstebruk, *dels* ock ett hemligt bifång i tre delar.)
2. Betänkande med förslag till lag med särskilda bestämmelser om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag. Marcus. 22 s. **Fi**.
3. Promemorior rörande bostadsförsörjningen. Av A. Johansson. Beckman. 77 s. **S**.
4. De yngre sjukhusläkarnas avlönings-, arbets- och bostadsförhållanden. Beckman. 106 s. **S**.
5. Promemorior med förslag till utvidgad vanbävdslagstiftning. Marcus. 55 s. **Jo**.
6. Utredning rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande. 1. Allmänna uppgifter angående den tekniskt-vetenskapliga forskningsverksamhetens nuvarande läge m. m. — Allmänna synpunkter rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningen. — Erforderliga åtgärder för den tekniskt-vetenskapliga forskningens främjande och statens medverkan därvid. Hægström. 195 s. **H**.
7. Utredning rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande. 2. Förslag till åtgärder för främjande av den tekniskt-vetenskapliga forskningen på byggnadsområdet. Hægström. 76 s. **H**.
8. 1938 års pensionsakkunniga. Betänkande med förslag till tjänste- och familjepensionsreglementen för arbetare i statens tjänst. Marcus. 135 s. **Fi**.
9. 1941 års lärarlönesakkunniga. Betänkande med förslag till folkskolans avlöningsreglemente m. m. Marcus. 191 s. **Fi**.
10. Betänkande med förslag till brandlag och brandstadga m. m. Norstedt. 164 s. **K**.
11. Betänkande med utredning och förslag angående betygssättningen i folkskolan. Hægström. 330 s. **E**.

Anm. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. **E**. = eklelesiastikdepartementet, **Jo**. = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 98) utgivas utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1942: 11
ECKLESIASTIKDEPARTEMENTET

BETÄNKANDE

MED UTREDNING OCH FÖRSLAG

ANGÅENDE

BETYGSSÄTTNINGEN I FOLKSKOLAN

AVGIVET AV

INOM ECKLESIASTIKDEPARTEMENTET

TILLKALLADE SAKKUNNIGA

STOCKHOLM 1942

IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI A. B.

480012

STATENS OFFENTLIGA FÖRENINGEN 1942
FOLKSKOLEN

BETÄNKANDE

ÖFVER FÖRENINGEN OCH FÖRSLAG

ANGÅENDE

BETYGSÄTTNINGEN I

FOLKSKOLAN

AFSNITT 47

INOM FOLKSKOLENS FÖRENINGEN

TILLÄGGLIGA FÖRENINGEN

STOCKHOLM 1942

STATENS OFFENTLIGA FÖRENINGEN

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
Skrivelse till departementschefen	7
Allmän inledning	11
Kap. 1. Betygsförhållandena i folkskolan	15
A. Betygen i modersmålet i A-skolorna vårterminen 1940	16
1. Statistik över terminsbetygen	16
2. Undersökning av terminsbetygen i läsning och rättstavning med hjälp av gemensamma prov	22
B. Betygen i räkning i A-skolorna vårterminen 1940	31
1. Statistik över terminsbetygen	31
2. Undersökning av terminsbetygen i räkning med hjälp av gemensamma prov	34
C. Översikt av betygen i A-skolorna i samtliga läro- och övningsämnen vårterminen 1940	38
D. Betygen i ordning och uppförande i A-skolorna vårterminen 1940	41
E. Jämförelse mellan betygen i A- och B-skolorna	42
F. Jämförelse mellan betygen i olika skoldistrikt	44
Kap. 2. Allmän utredning om betyg och betygsgradering	45
A. Olika slag av betyg och deras värde	45
B. Betygsgraderingens innebörd för läro- och övningsämnena	50
C. Betygsgradernas antal	62
D. Den s. k. glidande betygsskalan	69
E. Kunna samma kunskapsfordringar tillämpas i de olika skolformerna?	72
F. Betygen i ett gallrat material	75
G. Graderingen av vitsorden för ordning och uppförande samt av vissa andra vitsord	78

	Sid.
Kap. 3. <i>Betygsättningen i läro- och övningsämnena</i>	82
A. <i>Prövning och betygsättning i allmänhet</i>	82
B. <i>Betygsättningen i de enskilda facken</i>	86
1. <i>Modersmålet</i>	86
a. <i>Om uppdelning av betyget</i>	86
b. <i>Läsning (Tal- och läsövningar)</i>	90
c. <i>Skrivning (Skrivning och språklära)</i>	93
d. <i>Rättstavning</i>	94
2. <i>Räkning och geometri</i>	96
a. <i>Om uppdelning av betyget</i>	96
b. <i>Tillämpad räkning</i>	100
c. <i>Mekanisk räkning</i>	101
3. <i>Orienteringsämnena</i>	102
a. <i>Om uppdelning av betygen</i>	102
b. <i>Betygen i de särskilda orienteringsämnena</i>	103
<i>Kristendomskunskap s. 103. Hembygdskunskap s. 104. Geografi</i> <i>s. 104. Biologi s. 105. Fysik-Kemi s. 106. Historia s. 106.</i>	
4. <i>Övningsämnena</i>	107
<i>Sång s. 108. Teckning s. 109. Välskrivning s. 110. Slöjd s. 113. Hus-</i> <i>hållsgöromål s. 116. Trädgårdsskötsel s. 117. Gymnastik s. 117.</i>	
Kap. 4. <i>Redogörelse för av sakkunniga utfört standardiseringsarbete</i>	122
A. <i>Allmän översikt</i>	122
1. <i>Provens utarbetande och allmänna beskaffenhet</i>	122
2. <i>Prövningsmaterialets omfattning</i>	126
3. <i>Standardisering av proven</i>	128
4. <i>Upprättande och prövning av standardbetygstabeller för de olika</i> <i>ämnesgrenarna</i>	132
B. <i>Standardiseringsarbetet i ämnet räkning</i>	135
1. <i>Standardiseringen av de särskilda räkneproven</i>	135
a. <i>Proven i tillämpad räkning</i>	135
b. <i>Proven i mekanisk räkning</i>	157
2. <i>Standardbetygen i räkning</i>	169
a. <i>Standardbetyget i räkning i klass 2</i>	169
b. <i>Standardbetyget i tillämpad räkning i klasserna 4 och 6</i>	172
c. <i>Standardbetyget i mekanisk räkning i klasserna 4 och 6</i>	175

C. Standardiseringsarbetet i ämnesgrenen läsning	177
1. Standardiseringen av de särskilda läsproven	177
Proven i tyst läsning	178
Proven i högläsning	184
2. Standardbetygen i läsning	188
D. Standardiseringsarbetet i ämnesgrenen skrivning och språklära	194
1. Standardiseringen av de särskilda proven	194
a. Proven i uppsatsskrivning	194
b. Motsatsprovet för klasserna 4 och 6	200
c. Språkbyggnadsproven	204
d. Språkläreprevet för klasserna 4 och 6	208
2. Standardbetygen i skrivning och språklära	210
E. Standardiseringsarbetet i ämnesgrenen rättstavning	213
1. Standardiseringen av rättstavningsproven	213
2. Standardbetygen i rättstavning	222
F. Diskussion av standardprovmetoden	226
Kap. 5. Sak-kunnigas förslag till åtgärder i betygsfrågan	232
A. Standardiserade prov	232
B. Officiella betygsanvisningar	233
C. Om flyttning till högre klass, avgångsbetyg och avgångs- prövning	234
D. Undervisning om betygsproblemet	238
E. Kontroll över betygssättningen samt betygsstatistik	239
F. Examenskatalog och betygsblanketter	240
G. Kostnadsfrågan	241

Bilagor.

A. Förslag till anvisningar för betygssättningen i folkskolan	243
B. Förslag till ändringar i folkskolestadgan	252
C. Förslag till uppställning av examenskatalogen	253
D. Förslag till betygsblankett	255
E. Förslag till formulär för betygsstatistiska uppgifter från skoldistriktet till vederbörande folkskolinspektör	256
F. Hur betygstalen till standardproven beräknats	257
G. Hur standardbetygen beräknats	259

	Sid
H. Frekvens- och betygstabeller till vissa prov	262
I. Rättstavningsprocenter för 200 ord enligt undersökningen i Kalmar folkskolor höstterminen 1939	270
J. Prövningsordens svårighetsgrad i standardproven i rättstavning	273
K. Korrelationstaylor	278
L. Betygsfördelningen i Västra Värmlands inspektionsområde vårterminen 1940	286
M. Ur betygs svenska historia	288
N. Förteckning över lärare, som deltagit i 1939 års betygssakkunnigas under- sökningar	312

Till

*Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Ecklesiastik-
departementet.*

I proposition till 1939 års lagtima riksdag föreslogs, att vid vissa allmänna läroverk skulle tillsättas intagningsnämnder för intagning av elever i dessa läroverks första klass på grundval av de sökandes folkskolebetyg och utan inträdesprövning. Förslaget byggde på en i ärendet gjord särskild utredning. I denna hade framhållits, att inträdesprövningens borttagande förutsatte, att åtgärder vidtoges för åstadkommande av större likformighet i folkskolans betygssättning. I propositionen yttras härom:

»Det är uppenbart och har också av den sakkunnige betonats, att ett genomförande av förslaget ställer relativt större krav på tillförlitligheten hos de i folkskolan tillämpade betygsnormerna och meddelade vitsorden än tidigare varit fallet. Utredningsmannen har med instämmande av vederbörande remissinstanser kommit till den uppfattningen, att förhållandena i detta hänseende icke för närvarande äro helt tillfredsställande och har framlagt förslag till åtgärder i syfte att ernå en jämnare och tillförlitligare betygsstandard i folkskolan. Även oavsett den omläggning av intagningsförfarandet vid de allmänna läroverken, som här är på tal, synes det mig önskvärt, att berörda spörsmål göres till föremål för närmare omprövning, och det är min avsikt att inom den närmaste framtiden på grundval av utredningsmannens i ämnet framlagda förslag underställa Kungl. Maj:t frågan om åtgärder för reformering av betygssättningen i folkskolan. I likhet med utredningsmannen utgår jag från att det icke är tillrådligt att, innan åtgärder i detta hänseende vidtagits och dessa åtgärder avsatt påtagbara resultat, genomföra en definitiv omläggning av intagningsförfarandet. Däremot finner jag de förhållanden, som nyss berörts, icke utgöra hinder för att ett intagningsförfarande, tillrättalagt efter de i det föregående angivna riktlinjerna, i begränsad omfattning genomföres redan nu i avsikt att erhålla erfarenheter rörande det nya systemets lämplighet i det hela och i fråga om vissa detaljer.»

Riksdagen biföll Kungl. Maj:ts förslag, och i riksdagsskrivelsen nr 244/1939 yttras härom: »Den i ärendet verkställda utredningen har enligt riksdagens mening givit vid handen, att goda skäl kunna anföras för ett avskaffande av de nuvarande proven för inträdessökande från folkskolan till de allmänna läroverken och med dem jämförliga läroanstalter. Då folkskolan befunnits lämplig som grundskola för den högre undervisningen, är det givetvis önskvärt, att de vitsord, som utdelas i folkskolan, kunna godtagas som mätare på folkskoleelevernas kunskapsnivå och förutsättningar för fortsatta studier. Ett avskaffande av ifrågasatt inträdesprov och införandet av de föreslagna intagningsnämnderna torde kunna leda till ett starkare och mera utvidgat samarbete mellan folkskola och läroverk, något som ur olika synpunkter är eftersträvansvärt. Av den i ärendet föreliggande sakkunnigutredningen framgår även, att resultaten av verkställda jämförelser mellan intagning i läroverk på grundval av provnings- eller folkskolebetyg peka i riktning mot att de senare skulle erbjuda i stort sett lika god ledning som de förra.

Ehuru alltså åtskilliga skäl tala för en definitiv omläggning av intagningsförfarandet i huvudsaklig enlighet med de av den sakkunnige uppdragna riktlinjerna, synes detta för närvarande icke låta sig göra med hänsyn till den rådande ojämnheten beträffande de i folkskolan tillämpade betygsnormerna. Ett realiserande av den sakkunniges förslag måste nämligen bygga på en tillförlitlig och jämn betygsstandard i folkskolan. Departementschefen har också, med understrykande av dessa synpunkter, framhållit önskvärdheten av att detta spörsmål göres till föremål för närmare omprövning och ställer i utsikt vidtagandet av åtgärder i syfte att ernå en reformering av betygssättningen i folkskolan. Innan dessa åtgärder vidtagits och avsatt påtagliga resultat, har departementschefen icke ansett det tillrådligt att förorda ett genomförande i full utsträckning av sakkunnigförslaget. Riksdagen delar denna uppfattning och vill för sin del framhålla lämpligheten av att försök komma till stånd med de ifrågasatta standardproven för folkskolan.»

Genom nådigt beslut av den 22 juni 1939 bemyndigades chefen för ecklesiastikdepartementet att tillkalla högst tre sakkunniga »för att inom departementet biträda med utredning och avgiva förslag i anledning av vad av chefen för ecklesiastikdepartementet i proposition nr 101/1939 och av riksdagen i skrivelse nr 244/1939 anförts angående betygssättningen i folkskolan och därmed sammanhängande spörsmål ävensom uppdraga åt en av de sakkunniga att såsom ordförande leda utredningsarbetet.»

Den 28 augusti 1939 beslöt departementschefen att som sakkunniga för denna utredning tillkalla seminarielektorn Carita Hassler-Göransson, seminarielektorn Frits Wigforss samt folkskolläraren Ossian Åhström, och uppdrogs åt Wigforss att som ordförande leda utredningsarbetet.

De sakkunnigas första sammanträde ägde rum i Stockholm den 15 september 1939. Sedan de sakkunniga erhållit tillstånd att förlägga sina sammanträden även till Kalmar, ha de följande sammanträdena ägt rum på folkskoleseminariet därstädes. Den 27 december 1939 avlämnade de sakkunniga ett förslag till provisoriska betygsanvisningar för folkskolan och få nu, sedan de fullgjort sitt utredningsuppdrag, härmed vördsamt överlämna sitt betänkande med utredningar och förslag.

Kalmar den 7 februari 1942.

FRITS WIGFORSS.

Carita Hassler-Göransson.

Ossian Åhström.

De sakkunnige første kommissionen ble oppnevnt i Stockholm den 15. september 1930. Siden de sakkunnige var utvalgt til å utarbeide en rapport om de økonomiske forholdene i Norge, ble det naturlig at de sakkunnige skulle utarbeide en rapport om de økonomiske forholdene i Norge. Denne rapporten ble utarbeidet og offentliggjort i januar 1931. Rapporten inneholder en grundig undersøkelse av de økonomiske forholdene i Norge, og den er av stor betydning for den økonomiske politikken i Norge.

Kjøbenhavn den 7. februar 1931

FRIS WOODS

General Agent

Carlin Lassen-Göteborg

Stockholm

København

Oslo

Bergen

Trondheim

Ålesund

Mo i Rana

Stjørdal

Verdal

Steinkjer

Brønnøysund

Mo i Rana

Stjørdal

Verdal

Steinkjer

Allmän inledning.

De sakkunniga ha haft i uppdrag att föreslå åtgärder för reformering av betygssättningen i folkskolan. Utgångspunkten för vårt arbete har alltså varit det otillfredsställande läget på betygsområdet. Kritiken har särskilt framhållit, att alla jämförelser mellan folkskolebetyg avgivna av olika lärare bli missvisande, då någon fast norm för betygssättningen ej finnes. Det är möjligt, att kritiken i vissa fall gått till överdrift, men betygssituationen kan ej gärna vara tillfredsställande, då bestämmelser om betyg i folkskolan länge alldeles saknades i folkskolestadgan och sedan endast ha bestått i angivande av namn på de betygsgrader, som skulle användas, utan närmare förklaring av deras innebörd. Denna brist på officiell vägledning har dock ej betytt, att lärarna varit likgiltiga för betygen. En skola utan kontroll av uppfostrans resultat är nästan otänkbar och torde aldrig ha existerat, och säkerligen har kontrollen av elevernas prestationer alltid åtföljts av bedömande i någon form. Ofta är det dock mycket svårt att veta, vilka principer som i äldre tider blivit tillämpade. Föreskrifter om betygssättningen saknas oftast i äldre förordningar, och den har följaktligen blivit beroende av de enskilda lärarnas gottfinnande och utmärkes av brist på enhetlighet.

Vad Sverige beträffar har betygssättningen i sin nuvarande form utvecklats inom den högre undervisningen, vid universitet och läroverk, och sedan upptagits av yngre bildningsanstalter, såsom seminarier och folkskolor. Betygsbenämningarna ha ursprungligen utgjorts av latinska fraser, som senare översatts till svenska. För närmare uppgifter om betygsutvecklingen i vårt land hänvisas till en historisk undersökning av frågan, som utförts av Hassler-Göransson, och som finnes upptagen i bilaga M av detta betänkande. Ur denna utredning må här några utdrag göras.

Vår första läroverksstadga av år 1571 innehåller inga bestämmelser om examina, flyttningar och betyg. I 1600- och 1700-talens skolordningar finnas i regel föreskrifter angående granskning av de inträdessökandes betyg samt rörande examina och flyttning men ej om själva vitsorden. 1820 års skolordning däremot gör även betygsbeteckningarna till föremål för behandling. I fråga om betygssättning såväl som i andra avseenden är denna skolordning ytterst betydelsefull, och den betygsskala, som där föreskrives, blir bestämmande för hela den följande utvecklingen på betygssätt-

ningens område. Om »märkenas» betydelse föreskrives i fråga om seder och uppförande, att

- A betyder stadgade seder och berömligt uppförande,
- B » jämnt och stadgat uppförande,
- C » oklanderligt uppförande,
- D » lättsinnigt och ostadigt uppförande.

I fråga om kunskapsgrader och flit ha märkena följande betydelse:

- A betyder berömlig insikt, berömlig flit,
- B » godkänd insikt, godkänd flit,
- C » försvarlig insikt, försvarlig flit,
- D » otillräcklig insikt, otillräcklig flit.

I 1859 års skolordning har ett mellanbetyg AB = med beröm godkänd kommit med, och i 1905 års läroverksstadga finnes för insikter och färdigheter vår nuvarande skala, alltså:

- A = berömlig,
- a = med utmärkt beröm godkänd,
- AB = med beröm godkänd,
- Ba = icke utan beröm godkänd,
- B = godkänd,
- BC = icke fullt godkänd, och
- C = otillräcklig.

Nu gällande läroverksstadga av år 1933 har samma betygsgrader men anger även sifferbeteckningar, nämligen $A = 3$, $a = 2\frac{1}{2}$, $AB = 2$, $Ba = 1\frac{1}{2}$, $B = 1$, $BC = 0$, $C = 0$. Vid beräkning av betygssumman för in-trädessökande till läroverkets första klass har BC poängvärdet $\frac{1}{2}$.

I utredningen framhålles emellertid, att ett studium enbart av skolordningarna ger en synnerligen felaktig föreställning om gängse praxis vid läroverken, och att det funnits en stor mängd olika betygssystem. Alla möjliga kombinationer av betygsbokstäverna, såväl av de stora som de små bokstäverna, synas ha förekommit, och ej blott av två bokstäver. Ur Lunds katedralskolas betygs kataloger anföras sådana betyg som BaB, Bab, BCb, bCC och många andra trebokstavskombinationer. Även indexbeteckningar som A^1 och A^2 förekomma.

För folkskolorna fastställdes först år 1897 en betygsskala, vår ännu för kunskaper och färdigheter gällande: berömlig, med utmärkt beröm godkänd, med beröm godkänd, med nöje godkänd, godkänd, icke fullt godkänd, underkänd. Inom folkundervisningen torde knappast någon betygssättning i egentlig mening ha förekommit förrän under 1800-talet. Av uppgifter, som 1813 insändes till uppfostringskommittén, framgår, att man

vid denna tid i regel ej gav betyg i de lägre skolorna i städerna och i de få sockensskolor, som funnos. Ett par decennier senare finner man emellertid i vissa folkskolor en ordnad betygssättning, troligen genom inflytande från 1820 års läroverksstadga. Men långt fram på 1800-talet finnes en brokig samling betygsskalor, och först under 1900-talet kommer verklig uniformitet till stånd i fråga om betygsuttrycken.

Ett utmärkande drag för betygsskalorna har varit, att de differentierats mer och mer. Har en stadga föreskrivit relativt få betygsgrader, ha mellanbetyg senare tillkommit i en ny stadga, genom kollegiebeslut eller genom enskilt initiativ. Ett behov av tämligen många betygsgrader är påtagligt. Differentieringen har ursprungligen skett på olika sätt inom bokstavssystemen och inom siffersystemen. Inom de förra ha fler betygsgrader erhållits genom kombination av närliggande bokstäver eller genom användande av både stora och små bokstavstyper. Inom siffersystemen har finare gradering åstadkommit genom insättande av halva och fjärdedelar samt genom tillfogande av plus och minus. Endast i några enstaka fall förekomma under äldre tider + och — inom bokstavssystemen. Först under 1900-talet bli de vanliga där. Hassler-Göransson framhåller i sin utredning, att det är ett stort misstag att tro, att äldre tiders lärare saknade psykologiskt intresse för sina elever. Det framgår med största tydlighet av betygen, att lärarna noga studerade sina lärjungars psyke och lade ner stor omsorg på att komma till klarhet angående deras individuella läggning. Även deras miljöförhållanden omfattades med intresse. Däremot ansåg man det tydligen mindre viktigt att kvalitativt betygssätta prestationen i de olika ämnena. Kvantitativ betygssättning i form av anteckning om genomgångna kurser förekom emellertid ofta.

Den uniformitet, som uppnåtts under 1900-talet, har emellertid endast sträckt sig till betygsuttrycken. Det sakliga innehållet bakom dessa uttryck har av olika lärare tolkats på vitt skilda sätt. I de högre skolorna har genom de för hela riket gemensamma student- och realskoleskrivningarna en viss uniformitet sannolikt utbildats, men något motsvarande har ej kunnat ske för folkskolornas del. Sedan folkskolan genom 1927 års skolreform blivit bottenkola, har denna brist på likformighet i folkskolornas betygssättning börjat bli besvärande, och genom den vid 1939 års riksdag beslutade intagningen av inträdessökande från folkskolan till vissa läroverk utan inträdesprövning har en reform av folkskolans betygssättning blivit nödvändig.

Hur denna lämpligen bör ske är den uppgift, som de sakkunniga haft att lösa. I den utredning, som låg till grund för riksdagsbeslutet om intagningen i läroverkens första klass, hade föreslagits, att försök att normalisera folkskolans betygssättning borde göras genom användning av s. k. standardiserade prov. I riksdagsskrivelsen framhölls lämpligheten av att

försök med de ifrågasatta standardproven komme till stånd. Det har alltså varit de sakkunnigas centrala uppgift att framställa för ändamålet lämpliga prov av detta slag och utreda frågan om deras användbarhet. Genom riksdagsbeslutet, att intagning på grundval av folkskolebetygen skulle ske redan våren 1940, hade behovet av snara åtgärder i betygsfrågan blivit överhängande, och då framställandet av de standardiserade proven var ganska tidskrävande och metoden med sådana omöjligen kunde komma till användning våren 1940 och sannolikt ej heller 1941, beslöto de sakkunniga att föreslå, att tillsvidare vissa provisoriska åtgärder i betygsfrågan skulle vidtagas. Förslag härom överlämnades vid slutet av år 1939 till Kungl. Maj:t och resulterade i de av skolöverstyrelsen i april 1940 på nådigt uppdrag utfärdade provisoriska anvisningarna för betygssättningen i folkskolan. Tyvärr kunde dessa anvisningar ej komma till användning vid den första intagningen i läroverken efter det nya systemet våren 1940 utan skulle gälla från och med läsåret 1940—1941.

Genom det nu avslutade utredningsarbetet ha standardiserade prov i enlighet med riksdagsbeslutet framställts, och vissa undersökningar om standardprovets användbarhet ha verkställts av de sakkunniga. Dessa undersökningar peka i riktning mot standardprovmetodens användbarhet för åstadkommande av likformighet i folkskolans betygssättning, men de praktiskt avgörande försöken komma att göras under de närmast följande åren av de lärare, som använda proven vid betygssättningen.

Kap. 1. Betygsförhållandena i folkskolan.

I betänkandet angående intagning av elever i första klassen av de allmänna läroverken (1938: 29) behandlades i viss utsträckning betygssituationen i folkskolan. De undersökningar, sträckande sig fram till år 1937, som där redogjordes för, pekade tydligt i riktning mot att betygsgradernas valörer i folkskolan varit synnerligen obestämnda. Som sammanfattande omdöme säges: »Även om betygssituationen i folkskolan är mycket ofullständigt undersökt, torde dock de erfarenheter, som nu redogjorts för, visa, att energiska åtgärder måste vidtagas för åstadkommande av en bättre ordning på betygsområdet, om folkskolebetygen skola kunna läggas till grund för intagningen till läroverken».

Då riktigheten av detta omdöme synes vara allmänt erkänd, ha de sakkunniga ej ansett det nödvändigt att lägga ned arbete och kostnad på en omfattande undersökning av betygsförhållandena i folkskolan. I anslutning till 1939 års riksdags beslut, att intagning av elever till läroverken i viss utsträckning försöksvis skulle ske på grundval av folkskolebetygen, har emellertid intresset för betygsfrågan varit rätt stort under de sista åren. Möjligheter till en viss normalisering av folkskolebetygen torde ha förelegat från och med slutet av läsåret 1939—1940, eftersom betygssakkunnigas förslag till betygsanvisningar avgåvos i slutet av år 1939. Skolöverstyrelsens senare utfärdade cirkulär i denna fråga skulle visserligen ej gälla förrän från och med höstterminen 1940, men genom lärartidningarnas referat ha säkerligen många lärare varit underrättade om de föreslagna bestämmelserna, vilka sedan i huvudsak fastställdes av överstyrelsen. Då de sakkunniga i samband med arbetet på framställandet av standardiserade prov erhållit åtskilligt material, belysande betygssituationen vid slutet av vårterminen 1940, torde det kunna vara av visst intresse att närmare redogöra för detta materials beskaffenhet. Det omfattar betygsprotokoll för andra, fjärde och sjätte klasserna i A- och B-skolor från olika delar av landet. Från A-skolorna föreligga betyg från 127 läraravdelningar i klass 2, 124 i klass 4 och 119 i klass 6. I B₁-skolorna voro läraravdelningarnas antal 73, 73 och 72 i re-

spektive andra, fjärde och sjätte klass. Motsvarande siffror för B₂-skolorna voro 63, 63 och 66. Elevmaterialets storlek var i A-skolorna 2 807 barn i klass 2, 3 530 i klass 4 och 3 165 i klass 6 eller inalles 9 502 barn. I B₁-skolorna deltog 724 barn i klass 2, 749 i klass 4 och 778 i klass 6, tillsammans 2 251 barn. För B₂-skolorna voro respektive siffror 454, 396, 452 eller tillsammans 1 302. Hela antalet i undersökningen deltagande barn utgjorde alltså 13 055.

A. Betygen i modersmålet i A-skolorna vårterminen 1940.

1. Statistik över terminsbetygen.

En översikt av betygen i ämnesgrenarna läs- och talövningar samt skrivning och språklära uppvisar för det nämnda elevmaterialet från A-skolorna följande procentuella fördelning på de olika betygsgraderna.

Tabell 1. Betygsgradernas fördelning i procent för ämnena tal- och läsövningar samt skrivning och språklära.

	C	BC	B	Ba	AB	a	A
<i>Tal- och läsövningar.</i>							
Klass 2	0.1	2.4	47.6	41.4	8.2	0.3	0
Klass 4	0	1.7	32.9	47.4	17.3	0.7	0
Klass 6	0	0.9	26.4	44.6	25.6	2.5	0
<i>Skrivning och språklära.</i>							
Klass 2	0.8	6.7	54.7	32.8	4.8	0.2	0
Klass 4	1.6	8.8	37.2	35.7	16.0	0.7	0
Klass 6	1.1	6.9	35.2	33.8	19.9	3.1	0

De frekvenstal, som ligga till grund för reglerna i skolöverstyrelsens prognosiska betygsanvisningar, äro:

C 1 % BC 6 % B 24 % Ba 38 % AB 24 % a 6 % A 1 %.

För småskolans del rekommenderades försiktighet i användningen av de extrema betygsgraderna, men Ba borde uppfattas som »normalbetyg» på alla stadier, och i runt tal skulle $\frac{1}{3}$ av betygen ligga under respektive över normalbetyget. En glidande betygsskala med lägre medelbetyg i de lägre än i de högre klasserna borde alltså ej användas. Siffrorna i tabell 1 visa, att lärarnas användning av betygsgraderna mycket avviker från dessa före-

skrifter. En sammanställning ur tabell 1 av antalet betyg under Ba, lika med Ba och över Ba samt av medelbetygen på de olika stadierna ger följande siffror.

Tabell 2. Betygsgradernas fördelning i procent under respektive över Ba jämte medelbetygen.

	Under Ba	Ba	Över Ba	Medelbetyg
<i>Tal- och läsövningar.</i>				
Klass 2	50.1	41.4	8.5	1.28
Klass 4	34.6	47.4	18.0	1.41
Klass 6	27.8	44.6	28.1	1.51
<i>Skrivning och språklära.</i>				
Klass 2	62.2	32.8	5.0	1.17
Klass 4	47.6	35.7	16.7	1.29
Klass 6	43.2	33.8	23.0	1.37

Som synes är medelbetyget lägst i klass 2 och högst i klass 6. En glidande betygsskala har alltså använts, och då en ej obetydlig utgallring av relativt duktiga elever ägt rum från fjärde klassen genom överflyttning till läroverk, är den verkliga höjningen av betygsskalan från fjärde till sjätte klass större än vad siffrorna i tabellen ange. För klasserna 2 och 4 ligger antalet betyg »över Ba» långt under $\frac{1}{3}$, och särskilt är frekvensen av de båda högsta betygsgraderna, a och A, »onormalt» låg. För småskolans del kan den låga frekvensen av de båda högsta betygsgraderna sägas vara i överensstämmelse med skolöverstyrelsens betygsanvisningar, men för klass 4 innebär den en allvarlig avvikelse.

Antalet betyg »under Ba» är för ämnet läsning¹ för stort i klass 2 och för ämnet skrivning för stort på alla klasstadiet. En anmärkningsvärd olikhet föreligger för övrigt mellan betygen i de båda ämnesgrenarna; medelbetygen i skrivning äro genomgående lägre än i läsning. Särskilt skarpt framträder olikheten i antalet »underbetyg» i de båda ämnena, i genomsnitt 8.6 procent i skrivning men blott 1.5 procent i läsning. Då vid bestämmandet av fordringarna synnerlig hänsyn måste tagas till barnens »mottaglighet», torde en så stor olikhet knappast vara berättigad.

För sjätte klassen är det svårt att utläsa graden av överensstämmelse med betygsanvisningarna, på grund av att det föreliggande materialet varit utsatt för »gallring». För en mindre del av materialet, hämtad från platser, där övergång till läroverket ej sker förrän efter sjätte klassen, var betygsfördelningen i klass 6 följande:

¹ För korthetens skull användes i det följande benämningarna »läsning» i stället för »tal- och läsövningar» och »skrivning» i stället för »skrivning och språklära».

Tabell 3. Betygsgradernas fördelning i procent för ämnena läsning och skrivning i klass 6 i ogallrat material.

	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Läsning	0	1.1	23.2	41.2	28.4	6.1	0
Skrivning	0.8	5.4	31.1	31.7	25.3	5.6	0.1

	Under Ba	Ba	Över Ba	Medelbetyg
Läsning	24.3	41.2	34.5	1.58
Skrivning	37.3	31.7	31.0	1.46

I läsning var alltså medelbetyget något för högt och antalet underbetyg »onormalt» lågt. Betygssituationen i skrivning får betecknas som ganska normal; genom någon förskjutning från B till Ba skulle den bli det än mera.

Även om den föreliggande betygssituationen ganska mycket avviker från den i betygsanvisningarna eftersträfvade, är skillnaden dock ej större än att utsikterna för en utjämning rimligtvis böra vara goda. Den relativt goda överensstämmelse, som i klass 6 uppnåtts, torde kunna nås även i de lägre klasserna, om lärarna på allvar gå in för att i överensstämmelse med skolöverstyrelsens direktiv ej längre tillämpa en glidande betygsskala.

Problemet om uppnående av likformighet i betygssättningen är emellertid framför allt ett problem om betygen i de enskilda klassavdelningarna. En redogörelse för betygssituationen i dessa skulle bli för vidlyftig för att här fullständigt meddelas, men några allmänna översiktstabeller och exempel kunna ges. Vi meddela först några tabeller för ämnet läsning.

Som av tabell 4 synes äro klassavdelningarna i betyghänseende synnerligen olika. Lägsta klassmedelbetyget i klass 2 var 0.98 och högsta 1.63, variationsvidden alltså 0.70. I klass 4 voro värdena 1.17 och 1.89 samt i klass 6 1.13 och 1.92, variationsvidderna alltså respektive 0.72 och 0.79. Av intresse kan vara att taga del av betygsfördelningen i dessa extremklasser.

Vid beräkningen av medelbetygen har hänsyn tagits till + - och - - tecken efter betygsgraderna, men i följande tabeller har sådan uppdelning av betygsgraderna ej gjorts.

Av tabell 5 framgår, att normalbetyget i de svagaste klassavdelningarna har varit B och i de bästa AB. Om lärarens bedömning av den egna klassens duktighet är bristfällig, kunna tydligen svåra misstag göras vid jämförelse mellan betyg från olika klasser. Om t. ex. de båda klassavdelningarna i klass 4 i verkligheten äro lika duktiga, skulle Ba i den ena vara likställt med a i den andra, och kanske också något B i den ena kunna vara lika bra betyg som något a i den andra.

Tabell 4. Frekvenstabell för klassmedelbetygen i läsning i klasserna 2, 4 och 6, A-skolor.

Klassmedelbetyg	Antalet klassavdelningar		
	Klass 2	Klass 4	Klass 6
1.90—1.94	—	—	1
1.85—1.89	—	1	0
1.80—1.84	—	1	1
1.75—1.79	—	0	6
1.70—1.74	—	2	9
1.65—1.69	3	2	5
1.60—1.64	1	5	7
1.55—1.59	7	10	11
1.50—1.54	6	14	6
1.45—1.49	4	18	20
1.40—1.44	4	15	6
1.35—1.39	17	15	7
1.30—1.34	10	8	7
1.25—1.29	14	10	7
1.20—1.24	14	8	1
1.15—1.19	6	3	0
1.10—1.14	12	—	1
1.05—1.09	3	—	—
1.00—1.04	3	—	—
0.95—0.99	1	—	—
Summa	105	112	95
Medelvärde	1.31	1.43	1.52

Förklaring: I klass 2 ha medelbetygen i 3 klassavdelningar legat mellan 1.65 och 1.69 etc. Vid beräkningarna i denna liksom i följande tabeller ha de vanliga siffrvärdena för betygen använts, alltså A = 3, a = 2.5, AB = 2, Ba = 1.5, B = 1, Bc = 0.5 och C = 0.

Tabell 5. Jämförelse mellan betygsfördelningen i några klassavdelningar i ämnet läsning.

	Medelbetyg	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Klass 2 {	a	0.98	—	1	20	—	—	—
	b	1.68	—	—	3	7	11	—
Klass 4 {	a	1.17	—	—	20	6	1	—
	b	1.89	—	—	3	7	10	6
Klass 6 {	a	1.13	—	1	19	8	—	—
	b	1.92	—	—	—	7	19	2

Förklaring: I klassavdelning a i klass 2 med klassmedelbetyget 0.98 har en elev fått betyget BC, 20 betyget B etc.

Olikheten i betygshänseende klasserna emellan betingas ofta mera av betygsspridningen inom klasserna än av klassmedelbetygens höjd. Även om medelbetygen i två klasser äro lika, kunna betygen vara högst olika, om i den ena klassen samtliga betyg ligga nära medelbetyget, medan i den andra deras spridning är stor. En fullt tillfredsställande undersökning av betygsspridningen inom klassavdelningarna har ej utförts, men storleken av variationsvidden, alltså skillnaden mellan högsta och lägsta betyget i klassavdelningarna, framgår av följande frekvenstabeller.

Tabell 6. Frekvenstabell över variationsvidden för betygen i läsning i de olika klassavdelningarna.

Variationsvidden i poängenheter	Klass 2	Klass 4	Klass 6
18	—	—	—
17	—	—	—
16	—	—	—
15	—	—	—
14	—	—	—
13	—	—	—
12	—	1	—
11	—	1	2
10	4	10	6
9	14	19	24
8	0	7	9
7	29	38	22
6	22	17	33
5	14	13	3
4	16	5	0
3	6	1	1
2	—	—	—
Summa	105	112	100
Medelvärde	6.4	7.2	7.4

Förklaring: Vid beräkning av variationsvidden har hänsyn tagits till + - och —-tecknen för betygsgraderna. Varje sådant tecken har taxerats till 1/3 av en betygsgrad och utgör poängenheten i tabellen. Så är t. ex. variationsvidden mellan AB- och B+ lika med 4 poängenheter. 4 klassavdelningar i klass 2 ha en skillnad av 10 poängenheter mellan högsta och lägsta betyget i läsning etc.

För ämnet »skrivning och språklära» ha de i undersökningen deltagande lärarna i klasserna 4 och 6 i enlighet med betygssakkunnigas önskan gjort en uppdelning, så att särskilda betyg givits i rättstavning och den övriga delen av ämnet, vilken i det följande i klasserna 4 och 6 benämnes »skrivning». Betyget i skrivning i dessa klasser har alltså satts utan hänsyn till rättstavningen.

Tabell 7. Frekvenstabeller för klassmedelbetygen i skrivning
(och språklära) samt rättstavning.

Klassmedelbetyg	Klass 2	Klass 4		Klass 6	
	Skrivning	Skrivning	Rättstavning	Skrivning	Rättstavning
1.90—1.94	—	—	—	—	—
1.85—1.89	—	—	—	1	1
1.80—1.84	—	—	—	0	0
1.75—1.79	—	—	—	1	0
1.70—1.74	—	—	1	2	2
1.65—1.69	—	1	1	1	2
1.60—1.64	2	0	2	4	2
1.55—1.59	0	2	4	1	7
1.50—1.54	1	3	3	7	8
1.45—1.49	4	0	5	2	8
1.40—1.44	5	7	11	10	6
1.35—1.39	8	9	9	16	8
1.30—1.34	3	16	11	7	10
1.25—1.29	12	18	15	6	7
1.20—1.24	11	16	14	5	3
1.15—1.19	23	4	6	4	3
1.10—1.14	15	10	6	4	4
1.05—1.09	14	5	0	2	2
1.00—1.04	11	1	4	1	3
0.95—0.99	4	1	1	—	2
0.90—0.94	5	1	1	—	1
0.85—0.89	—	—	—	—	0
0.80—0.84	—	—	—	—	1
Summa	118	94	94	74	80
Medelvärde	1.18	1.27	1.31	1.38	1.37

Förklaring: I klass 2 ha klassmedelbetygen för 2 klassavdelningar legat mellan 1.60 och 1.64 o. s. v.

Lägsta klassmedelbetyget i klass 2 var 0.91 och högsta 1.64. I skrivning var i klass 4 lägsta klassmedelbetyget 0.90 och högsta 1.65; för klass 6 voro siffrorna respektive 1.03 och 1.38. I rättstavning voro siffrorna för klass 4 0.91 och 1.72 samt för klass 6 0.80 och 1.35.

Om vi liksom för ämnet läsning jämföra betygsfördelningen i några extrema klasser erhållas tabellerna 8 och 9.

För klass 2 hänför sig tabell 8 till den officiella ämnesgrenen »skrivning och språklära». Vid betygsgivningen har alltså även hänsyn tagits till rättstavningen. För klasserna 4 och 6 gäller betyget, som nyss sagts, endast för skrivning och språklära utan hänsyn till rättstavningen. Betygsfördelningen i rättstavning i ett par extrema klasser framgår av tabell 9.

Tabell 8. Jämförelse mellan betygsfördelningen i ämnet skrivning
(och språklära) i extrema klassavdelningar.

	Klassmedel- betyg	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Klass 2 { a	0.91	—	3	18	2	—	—	—
	b	1.64	1	—	3	5	9	2
Klass 4 { a	0.90	1	6	20	3	1	—	—
	b	1.65	—	1	4	9	8	2
Klass 6 { a	1.03	—	4	13	5	1	—	—
	b	1.88	—	—	1	8	5	4

Förklaring: Se tabell 5.

Tabell 9. Jämförelse mellan betygsfördelningen i rättstavning
i extrema klassavdelningar.

	Klassmedel- betyg	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Klass 4 { a	0.91	7	5	8	8	2	—	—
	b	1.67	—	—	11	6	7	4
Klass 6 { a	0.80	1	7	1	4	—	—	—
	b	1.85	—	1	3	4	5	4

Förklaring: Se tabell 5.

Skillnaden mellan högsta och lägsta betyget i klassavdelningarna i skrivning och språklära samt rättstavning framgår av tabell 10.

Med de stora olikheter i betygsförhållande, som klassavdelningarna uppvisa, blir situationen kritisk, om man ej kan räkna med att lärarnas bedömning av klassernas relativa duktighet är tillfredsställande. I klass 4 gavs enligt tabell 9 i ena klassen ej mindre än 3 stycken A i rättstavning. I den andra fjärdeklassen var högsta betyget AB, och endast två elever ansågos förtjänta av ett så högt betyg. Om klasserna i verkligheten voro lika duktiga, skulle AB i den senare klassen vara till och med finare betyg än A i den förra, och en elev med Ba i ena klassen var kanske i rättstavning fullt jämställd med en elev, som i andra klassen hade A.

2. Undersökning av terminsbetygen i läsning och rättstavning med hjälp av gemensamma prov.

Även om det kan vara rimligt att antaga, att en klass, som enligt lärarens uppfattning är extremt svag, även i verkligheten är en svag klass och vice versa, kan man likväl ej räkna med att lärarnas uppfattning om klassernas

Tabell 10. Frekvenstabeller för variationsvidden för betygen i skrivning
(och språklära) och rättstavning.

Variationsvidden i poängenheter	Klass 2	Klass 4		Klass 6	
	Skrivning	Skrivning	Rättstavning	Skrivning	Rättstavning
18	—	—	3	—	—
17	—	—	0	—	—
16	—	—	2	—	2
15	—	1	5	—	0
14	—	0	0	1	12
13	1	1	13	1	2
12	2	15	24	14	27
11	0	1	4	1	6
10	4	9	10	12	11
9	28	28	18	21	15
8	3	6	1	6	1
7	35	20	10	9	3
6	19	8	3	6	1
5	6	3	0	2	—
4	12	2	1	1	—
3	5	—	—	—	—
2	3	—	—	—	—
Summa	118	94	94	74	80
Medelvärde	5.9	7.7	10.9	9.1	11.2

Förklaring: Se tabell 6.

relativa duktighet i det hela är i god överensstämmelse med verkligheten, då varje enskild lärares erfarenhet om nivån i olika parallellklasser måste vara mycket begränsad. En undersökning av denna fråga, som våren 1937 utfördes vid Kalmar och Gävle folkskolor av examenskommittén i Föreningen för psykologisk-pedagogiska institutet (Se Wigforss: Marks and certificates in the primary school), gav det nedslående resultatet, att lärarnas förmåga att bedöma en klassavdelnings relativa duktighet var ringa. Genom de standardundersökningar, som nu utförts av de sakkunniga, har ett rikare material till frågans belysning erhållits. Ur detta material lämnas i det följande en del tabellsammanställningar för ämnena läsning och rättstavning.

Genom särskilda prov i tyst- och högläsning har för varje elev bestämts ett s. k. standardbetyg i läsning. Medelvärdena av dessa standardbetyg samt av terminsbetygen ha uträknats för varje särskild klassavdelning. En jämförelse för klass 2 mellan klassavdelningarnas medelbetyg enligt standard- och enligt terminsbetygen lämnas i följande »9-fältstavla», som utgör ett sammandrag av den fullständiga korrelationstavla, som är upptagen i bilaga K.

Tabell 11. Korrelation för klassmedelbetygen i läsning i klass 2.

		Standardbetyget			
		Under medelgod	Medelgod	Över medelgod	
Terminsbetyget	Över medelgod ..	10	10	15	35
	Medelgod	8	17	11	36
	Under medelgod	16	9	9	34
		34	36	35	

Förklaring: 10 klassavdelningar, som enligt terminsbetyget voro över medelgoda, voro enligt standardbetyget under medelgoda etc.

För de enligt standardbetyget som medelgoda betecknade klasserna ligger medelbetyget mellan 1.40 och 1.60. Uppdelningen av klasserna enligt terminsbetyget har, för att översikten skulle bli så god som möjligt, skett så, att i varje grupp erhållits samma antal klasser som i motsvarande grupp enligt standardbetyget. För att detta resultat skulle kunna uppnås, har approximering i viss utsträckning måst tillgripas.

Tabellen visar ett svagt positivt samband mellan standardbetygens utslag och terminsbetygens. Om sambandet vore fullständigt, skulle alla klasserna återfinnas i diagonalfälten från nedre vänstra hörnet till övre högra. I nedre vänstra hörnrutan skulle alltså vid idealt samband funnits 34 och i övre högra hörnrutan 35 klasser. De verkliga talen äro endast 16 och 15. Om å andra sidan intet samband funnes, så att endast slumpen bestämt fördelningen, skulle de mest sannolika talen i ovannämnda hörnrutor ha varit 11 och 12. Skillnaden mellan 16 och 11 är visserligen ej »signifikativ» i statistisk mening men visar sannolikt på ett svagt samband. Siffrorna i fälten utanför denna diagonal bero alltså på sambandets bristfällighet. Särskilt graverande äro siffrorna i övre vänstra och nedre högra hörnrutorna. För de klasser, som redovisas i dessa rutor, ha standardbetygen och terminsbetygen givit motsatta utslag. 10 klasser, som enligt terminsbetygen voro bra, voro enligt standardbetygen svaga, medan 9 av terminsbetygen att döma svaga klasser visade sig enligt standardbetygen vara »över medelgoda». En beräkning av korrelationen på grundval av den mera fullständiga tavla, som återfinnes i bilaga K, ger värdet $r = +0.20 \pm 0.09$. Sambandet är alltså svagt positivt och sannolikt ej av tillfällig natur. Möjligt är dock, att sambandet är mera skenbart än verkligt, då standardbetyget i läsning delvis bygger på läraromdömet om elevernas välläsning, vilket omdöme alltså spelar in både vid sättandet av termins- och standardbetyget.

Det förut omnämnda »nej»-svaret på frågan, huruvida klassernas inbördes duktighet på ett tillfredsställande sätt avspeglas i deras terminsbe-

tyg, har således bekräftats. Jämförelse mellan betyg från olika klasser blir under sådana förhållanden ofta mycket missvisande. Om vi t. ex. jämföra eleverna från två klasser, av vilka den ena av betygen att döma är svag och den andra duktig, blir jämförelsen ofta någorlunda rättvisande, om klasserna »ligga» den ena i nedre vänstra och den andra i övre högra hörnrutan, men i allmänhet mycket orättvis, om klasserna ligga i det andra hörnruteparet. I tabell 12 lämnas ett exempel på det första fallet, då jämförelsen alltså kan sägas vara »någorlunda rättvis», och i tabell 13 på det andra fallet.

Tabell 12. Jämförelse mellan betygsfördelningen i läsning i två klassavdelningar i klass 2 enligt termins- och standardbetygen.

	Medelbetyg	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Klass a: terminsbetyg	1.00	—	2	20	1	—	—	—
Klass b: terminsbetyg	1.69	—	—	4	6	8	—	—
Klass a: standardbetyg	1.28	1	2	5	10	5	—	—
Klass b: standardbetyg	1.62	—	—	3	8	5	2	—

Enligt terminsbetygen är klass b bättre än klass a, och standardbetygen bekräfta detta, ävensom att de allra duktigaste eleverna i klass b äro överlägsna de duktigaste i klass a. Men den bild av klasserna, som standardbetygen ge, är dock väsentligen olika terminsbetygens, huvudsakligen beroende på att läraren i klass a så ofullständigt differentierat betygen.

Tabell 13. Jämförelse mellan betygsfördelningen i läsning i två klassavdelningar i klass 2 enligt termins- och standardbetygen.

	Medelbetyg	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Klass a: terminsbetyg	1.09	—	1	17	5	—	—	—
Klass b: terminsbetyg	1.65	—	—	4	9	11	1	—
Klass a: standardbetyg	1.91	—	1	2	5	9	5	1
Klass b: standardbetyg	1.31	1	2	6	9	6	1	—

Under det klass b skenbart är vida överlägsen klass a, är det i verkligheten tvärtom. Ett Ba i klass a är fullt ut lika mycket värt som a i klass b, och en elev i den förra klassen med endast B har klarat sig lika bra som a-eleven i den senare. Vi se också, att den bästa Ba-eleven i klass a avancerat till betyget A, därmed överglänsande a-eleven i klass b.

För klasserna 4 och 6 ha 9-fältstavlorna för ämnet läsning följande utseende.

Tabell 14. Korrelation för klassmedelbetygen i ämnet läsning i klass 4.

		Standardbetyget			
		Under medelgod	Medelgod	Över medelgod	
Terminsbetyget	Över medelgod	11	10	17	38
	Medelgod	11	14	13	38
	Under medelgod	14	14	8	36
		36	38	38	= 112

Tabell 15. Korrelation för klassmedelbetygen i ämnet läsning i klass 6.

		Standardbetyget			
		Under medelgod	Medelgod	Över medelgod	
Terminsbetyget	Över medelgod	5	14	12	31
	Medelgod	10	11	11	32
	Under medelgod	16	7	8	31
		31	32	31	= 94

Tavlornas konstruktion är i huvudsaklig överensstämmelse med motsvarande för klass 2. Även dessa tavlor visa hän på ett svagt positivt samband, tydligast framträdande i tavlan för klass 6. Korrelationen i de fullständiga tavlorna är för klass 4 $+ 0.23 \pm 0.09$ och för klass 6 $+ 0.35 \pm 0.09$. Att detta samband dock delvis kan vara av skenbar karaktär har redan framhållits.

Vanskligheten av jämförelser mellan betygen för elever från olika klassavdelningar må även här belysas med ett exempel från klass 4.

Tabell 16. Jämförelse mellan betygsfördelningen i två fjärdeklasser i ämnet läsning.

	Medelbetyg	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Klass a: terminsbetyg	1.22	—	—	18	9	—	—	—
Klass b: terminsbetyg	1.58	—	—	4	14	9	—	—
Klass a: standardbetyg	1.80	—	1	3	5	13	5	—
Klass b: standardbetyg	1.28	—	3	9	11	4	—	—

Topprestationen i klass a ligger åtskilligt över b-klassens, trots att motsatsen är fallet enligt terminsbetygen. Vilken olika betydelse samma betygsgrad i olika klassavdelningar kan ha, belyses bra av exemplet. Man ser, att under det många Ba i klass b enligt standardprovets måttstock äro värda B, äro Ba-betygen i klass a likvärda med a eller med AB.

Liknande tabeller, som nu lämnats för ämnet läsning, kunna även givas för ämnesgrenen rättstavning. Enligt betygssakkunnigas önskan ha lärarna i klasserna 4 och 6, som förut nämnts, ur betygen i »skrivning och språklära» brutit ut ett särskilt betyg i rättstavning. Jämförelsen mellan betygen från olika klassavdelningar synes i fråga om rättstavning vara värd särskilt beaktande, då betyget hänför sig till ett så begränsat kunskapsområde, att betygsgraderingen i detta ämne torde vara lättare att korrekt genomföra än i något annat ämne. Standardbetyget, som i klasserna 4 och 6 grundar sig på två omfattande prov, utgör utan tvivel ett tillfredsställande mått på elevernas färdighet. Frågan om standardprovets tillförlitlighet skall för övrigt diskuteras i kapitel 4.

Vi meddela här utom 9-fältstavlan en något fullständigare korrelations-tavla. Denna har för klass 4 följande utseende.

Tabell 17. Korrelation mellan klassernas medelbetyg enligt standard- och terminsbetygen i rättstavning i klass 4.

		Standardbetyget										
		1.00—1.09	1.10—1.19	1.20—1.29	1.30—1.39	1.40—1.49	1.50—1.59	1.60—1.69	1.70—1.79	1.80—1.89		1.90—1.99
Terminsbetyget	1.70—1.79						1					1
	1.60—1.69		1		1		1					3
	1.50—1.59			1	1	1		1	3			7
	1.40—1.49	1			1	2	7	3	1		1	16
	1.30—1.39		1	2	5	1	1	4	2	1	3	20
	1.20—1.29		1		2	6	10	9			1	29
	1.10—1.19	1		1	3	3	3			1		12
	1.00—1.09		1	1	1	1						4
	0.90—0.99					1				1		2
		2	4	5	14	15	23	17	6	3	5	= 94

Förklaring: Av 94 klassavdelningar har 1 enligt terminsbetyget medelbetyget 1.70—1.79 och enligt standardbetyget medelbetyget 1.50—1.59 o. s. v.

Man ser genast, hur ofullständigt samgåendet mellan betygen är. Så ha t. ex. av de enligt standardbetyget mycket svaga klasser, som ligga inom betygsområdet 1.10—1.19, en terminsmedelbetyget 1.60—1.69 och överträffas endast av en av de 94 klasserna, medan en annan har terminsbetyget 1.00—1.09 med endast 2 klasser av totala antalet med lägre medelbetyg. Av de enligt terminsbetyget allra svagaste klasserna har en enligt standardbetyget medelbetyget 1.80—1.89 och överträffas endast av 5 klasser.

Korrelationen, beräknad ur den i bilagan upptagna mera detaljerade tavlan, är ganska liten men dock statistiskt sett säkerställd, $r = + 0.35 \pm 0.09$. 9-fältstavlan har följande utseende:

Tabell 18. Korrelation för klassmedelbetygen i rättstavning i klass 4.

		Standardbetyget			
		Under medelgod	Medelgod	Över medelgod	
Terminsbetyget	Över medelgod . .	8	12	11	31
	Medelgod	8	15	15	38
	Under medelgod	9	11	5	25
		25	38	31	= 94

Siffran 5 i nedre högra hörnrutan antyder ett svagt samband, då enligt slumpens lag siffran 8 skulle vara den mest sannolika. Vanskligheten i betygsjämförelser olika klasser emellan må belysas med ett exempel på betygsfördelningen i två klasser, av vilka den ena ligger i nedre högra hörnrutan och den andra i övre vänstra.

Tabell 19. Betygsfördelningen i rättstavning i två fjärdeklasser.

	Medelbetyg	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Klass a: terminsbetyget	0.97	6	4	3	10	2	—	—
Klass b: terminsbetyget	1.60	—	1	3	17	5	1	—
Klass a: standardbetyget	1.81	—	—	5	7	9	3	1
Klass b: standardbetyget	1.17	—	3	12	10	2	—	—

Som synes är omvärderingen ganska radikal. Betyget a för den bäste i klass b reduceras enligt standardprovets mått till AB, medan en av AB-eleverna i klass a visar sig vara A-mässig. Samtidigt har AB-eleverna i klass b visat sig vara Ba-mässiga. Av B-eleverna i klass a var en värd AB, samtidigt som en del av B-eleverna i klass b rutschade ner till BC-nivån.

Tabell 20. Korrelation mellan klassernas medelbetyg enligt standard- och terminsbetygen i rättstavning i klass 6.

		Standardbetyget														
		0.90—0.99	1.00—1.09	1.10—1.19	1.20—1.29	1.30—1.39	1.40—1.49	1.50—1.59	1.60—1.69	1.70—1.79	1.80—1.89	1.90—1.99	2.00—2.09	2.10—2.19	2.20—2.29	
Terminsbetyget	1.80—1.89										1				1	
	1.70—1.79							1	1						2	
	1.60—1.69							1	1	1			1		4	
	1.50—1.59			1		4	4		3	2		1			15	
	1.40—1.49			1		1	2	1	3	1	1	2	1		14	
	1.30—1.39		1	2	2	3	2	4	3	1					18	
	1.20—1.29	1		1	2		2		1	1	2				10	
	1.10—1.19				3		1	2	1						7	
	1.00—1.09			1			3			1					5	
	0.90—0.99			1		1	1								3	
0.80—0.89			1											1		
		1	1	8	7	9	15	9	12	8	4	3	1	1	1 = 80	

Förklaring: Av 80 klassavdelningar har 1 enligt terminsbetyget medelbetyget 1.80—1.89 och enligt standardbetyget medelbetyget 1.80—1.89 etc.

Sambandet mellan betygen är svagt, ungefär som i klass 4. Korrelationen är $+ 0.39 \pm 0.09$.

9-fältstavlan har följande utseende:

Tabell 21. Korrelation för klassmedelbetygen i rättstavning i klass 6.

		Standardbetyget			
		Under medelgod	Medelgod	Över medelgod	
Terminsbetyget	Över medelgod . .	4	8	6	18
	Medelgod	11	17	8	36
	Under medelgod	11	11	4	26
		26	36	18 = 80	

Även om korrelationen är liten, är den dock statistiskt säkerställd. Något skenbart samband av det slag, som diskuterades i fråga om ämnet läsning, kan det här ej vara tal om, då standardbetyget i rättstavning är fullt objektivt. Tänkbart skulle kunna vara, att lärarna genom sin medverkan i standardisering av proven påverkats av dessa vid betygssättningen, men av skäl, för vilka senare redogöres, är detta föga troligt. Mera sannolikt är kanske då, att terminsbetygen i någon mån »normaliserats» genom i handeln tillgängliga standardiserade rättstavningsprov. Och slutligen är det ej heller uteslutet, att lärarna i någon mån kunna ha på känn, vilken grad av rättstavningsfärdighet som är markerat under eller över den medelgod.

Då man kan antaga, att de enskilda elevernas färdighet i rättstavning endast i undantagsfall blivit felbedömd vid prövningen och att alltså hela elevmaterialet på ett likformigt och riktigt sätt betygsatts genom standardbetygen, må följande korrelationstavla över hela elevmaterialets i klass 4. standardbetyg i jämförelse med terminsbetygen meddelas.

Tabell 22. Korrelation mellan elevernas termins- och standardbetyg i rättstavning i klass 4.

		Standardbetyget							
		C	BC	B	Ba	AB	a	A	
Terminsbetyget	A					1	4	4	9
	a				3	34	20	1	58
	AB			5	78	247	98	18	446
	Ba		2	65	411	302	29	2	811
	B	4	39	367	396	39			845
	BC	14	59	137	48	1			259
	C	8	30	38	4				80
		26	130	612	940	624	151	25 = 2 508	

Ur tavlan kan följande utläsas om terminsbetygens betydelse enligt den måttstock, som standardproven utgöra.

- A** i terminsbetyget betyder sannolikt *a* eller **A**, men **AB** är ej heller uteslutet.
- a* betyder sannolikt **AB** eller *a*, men **Ba** och **A** äro ej alldeles uteslutna.
- AB** betyder troligen **AB**, men även **Ba** och *a* kunna ifrågakomma, och **B** och **A** äro ej alldeles uteslutna.
- Ba** betyder troligen **Ba** eller **AB**, men även **B** och *a* äro ganska möjliga. Osannolika äro **BC** och **A**.
- B** betyder troligen **B** eller **Ba**, men även **BC** och **AB** äro möjliga. **C** är osannolikt.
- BC** betyder troligen **B** men kan också betyda **C**, **BC** och **Ba**. Osannolikt är **AB**.
- C** betyder sannolikt **BC** eller **B**; mycket mindre trolig är betydelsen **C** eller **Ba**.

Om vi karakterisera färdigheten med de tre graderna: »under medelgod», »medelgod» och »över medelgod», kunna vi säga att

- A** och *a* äro likbetydande med »över medelgod».
- AB** betyder sannolikt också »över medelgod», men kan även vara »medelgod». Mycket osannolik är betydelsen »under medelgod».
- Ba** är »medelgod» eller »över medelgod»; betydligt mindre trolig är betydelsen »under medelgod».
- B** betyder säkerligen »medelgod» eller »under medelgod»; betydelsen »över medelgod» är osannolik.
- BC** och **C** betyda i allmänhet »under medelgod». Betydelsen »medelgod» är dock ej utesluten.

Av den nu förda diskussionen är det således tydligt, att ej heller för ämnesgrenen rättstavning en tillfredsställande normalisering av betygen kommit till stånd vid slutet av läsåret 1939/40.

B. Betygen i räkning och geometri i A-skolorna vårterminen 1940.

1. Statistik över terminsbetygen.

Tabell 23. Betygsgradernas fördelning i procent för ämnet räkning.¹

	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Klass 2	0.6	4.2	56.6	34.1	4.4	0.1	0
Klass 4	1.6	8.1	38.1	36.8	14.6	0.8	0
Klass 6	0.5	7.5	37.2	32.6	18.7	3.5	0

Tabell 24. Betygens procentuella fördelning under och över Ba samt medelbetygen i ämnet räkning.

	Under Ba	Ba	Över Ba	Medelbetyg
Klass 2	61.4	34.1	4.5	1.19
Klass 4	47.8	36.8	15.4	1.29
Klass 6	45.2	32.6	22.2	1.86

Avvikelserna från gällande betygsanvisningar äro för ämnet räkning av samma slag som för de förut behandlade ämnena läsning och skrivning. Medelbetyget är lägst i klass 2 och högst i klass 6. Frekvensen av betygen »över Ba» är långt mindre än av betygen »under Ba», och för de båda högsta betygsgraderna är den »onormalt» låg. Då siffrorna för klass 6 hänföra sig till ett gallrat material, meddelas här betygsfördelningen för en mindre del av materialet, som ej varit utsatt för gallring.

Tabell 25. Betygsfördelningen i räkning i icke gallrade sjätteklasser.

	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Klass 6	0.6	6.4	34.2	32.1	21.6	5.1	0

Avvikelserna i denna tabell från normalfördelningen består huvudsakligen i att antalet B är för stort och antalet AB något för litet.

¹ För korthetens skull benämnas i det följande ämnet »räkning och geometri» endast »räkning».

Klassavdelningarnas olikhet framgår av följande tabeller. Lärarna i klasserna 4 och 6 ha i enlighet med betygssakkunnigas önskan uppdelat ämnet i »tillämpad räkning» och »mekanisk räkning», och vid uträkning av klassmedelbetygen för dessa klasser har denna uppdelning använts.

Tabell 26. Frekvenstabeller för klassmedelbetygen i räkning.

Klassmedelbetyg	Klass 2	Klass 4		Klass 6	
	Räkning	Tillämpad räkning	Mekanisk räkning	Tillämpad räkning	Mekanisk räkning
2.00—2.04	—	—	—	—	1
1.95—1.99	—	—	—	—	0
1.90—1.94	—	—	—	—	2
1.85—1.89	—	—	—	—	0
1.80—1.84	—	—	—	—	0
1.75—1.79	—	—	1	1	2
1.70—1.74	—	—	1	0	1
1.65—1.69	—	—	2	1	1
1.60—1.64	—	2	1	5	3
1.55—1.59	2	2	5	2	4
1.50—1.54	1	5	2	3	10
1.45—1.49	6	5	13	10	3
1.40—1.44	10	3	8	5	9
1.35—1.39	9	6	17	3	8
1.30—1.34	6	13	14	6	4
1.25—1.29	15	11	11	8	5
1.20—1.24	11	12	8	6	4
1.15—1.19	11	11	5	3	2
1.10—1.14	15	6	2	6	4
1.05—1.09	9	6	—	0	—
1.00—1.04	8	5	—	4	—
0.95—0.99	2	1	—	2	—
0.90—0.94	1	—	—	—	—
Summa	106	88	90	65	63
Medelvärde	1.23	1.27	1.38	1.34	1.43

Förklaring: I klass 2 ha för 2 klassavdelningar klassmedelbetyget i räkning legat mellan 1.55 och 1.59 etc.

Lägsta klassmedelbetyget i räkning i klass 2 var 0.94 och högsta 1.57. I tillämpad räkning i klass 4 var lägsta klassmedelbetyget 0.98 och högsta 1.61; i mekanisk räkning i samma klass voro siffrorna 1.11 och 1.78. I klass 6 voro siffrorna för tillämpad räkning 0.96 och 1.75; i mekanisk räkning voro de 1.12 och 2.01.

Tabell 27. Frekvenstabeller för variationsvidden i klassavdelningarna i räkning.

Variationsvidden i poängenheter	Klass 2	Klass 4		Klass 6	
	Räkning	Tillämpad räkning	Mekanisk räkning	Tillämpad räkning	Mekanisk räkning
16	—	—	1	—	—
15	—	5	4	3	2
14	—	1	0	0	0
13	—	9	4	3	0
12	2	22	11	19	15
11	1	3	1	3	0
10	4	13	15	14	9
9	18	12	22	15	18
8	2	7	5	4	3
7	26	9	16	2	7
6	24	1	6	1	6
5	7	4	3	0	1
4	12	2	2	2	2
3	8	—	—	—	—
2	2	—	—	—	—
Summa	106	88	90	66	63
Medelvärde	6.5	10.2	9.2	10.5	9.2

Förklaring: Se tabell 6, sid 20.

Betygsfördelningen i klasserna med lägsta och högsta medelbetygen var:

Tabell 28. Jämförelse mellan betygsfördelningen i tillämpad räkning i extrema klassavdelningar i klasserna 4 och 6.

	Klassens medelbetyg	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Klass 4 { a	0.98	3	3	17	6	1	—	—
	1.61	1	—	4	13	8	1	—
Klass 6 { a	0.96	—	7	15	6	—	—	—
	1.75	—	—	4	4	6	3	—

Tabell 29. Jämförelse mellan betygsfördelningen i mekanisk räkning i extrema klassavdelningar i klasserna 4 och 6.

	Klassens medelbetyg	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Klass 4 { a	1.11	2	2	16	4	4	—	—
	1.78	—	—	1	9	12	1	—
Klass 6 { a	1.12	—	—	18	7	—	—	—
	2.01	—	—	—	7	5	4	1

2. Undersökning av terminsbetygen i räkning med hjälp av gemensamma prov.

Äro nu dessa olikheter klassavdelningarna emellan reella eller blott skenbara? Att en klass verkligen kan vara en annan vida överlägsen i räknefärdighet, finnes ingen anledning betvivla, men frågan är, om betygolikheten är någorlunda rättvisande härvidlag. I betygssakkunnigas standardundersökningar har givits ett stort antal gemensamma räkneprov i klassavdelningarna, och på grundval av dessa prov ha standardbetyg kunnat sättas åt eleverna. I klasserna 4 och 6 ha särskilda betyg satts i tillämpad och i mekanisk räkning; i klass 2 har sådan betygsuppdelning ej företagits.

Följande korrelationstavla mellan standard- och terminsbetygen belyser situationen i ämnet räkning i klass 2.

Tabell 30. Korrelation mellan klassernas medelbetyg enligt standard- och terminsbetyg i räkning i klass 2.

		Standardbetyget																
		0.70—0.79	0.80—0.89	0.90—0.99	1.00—1.09	1.10—1.19	1.20—1.29	1.30—1.39	1.40—1.49	1.50—1.59	1.60—1.69	1.70—1.79		1.80—1.89	1.90—1.99	2.00—2.09	2.10—2.19	2.20—2.29
Terminsbetyget	1.50—1.59					1			1					1				3
	1.40—1.49					1	1	3	1	7	2	1						16
	1.30—1.39				1		1	2	3	3	1	1	1	1		1		15
	1.20—1.29				1	2	3	3	3	4	1	7	1	1				26
	1.10—1.19						2	6	6	6	1	1	2	1			1	26
	1.00—1.09	1			1	1	1	3	4	2	3			1				17
	0.90—0.99					1	1								1			3
		1	0	0	3	6	9	17	18	22	8	10	5	5	0	1	1=106	

Som synes är betygssituationen synnerligen förvirrad. Visserligen har den enligt standardproven i särklass stående klassavdelningen med medelbetyg 0.70—0.79 även enligt lärarens betyg karakteriserats som en mycket svag klass (3 klasser ha dock lägre medelbetyg), men i stort sett kan ingen likhet mellan placeringen av klasserna spåras. Korrelationen är endast $+ 0.11 \pm 0.10$, alltså praktiskt sett lika med noll. 9-fältstavlan meddelas i tabell 31.

Även i denna tavla finnes blott en mycket svag antydning till samband; i stället för talet 14 i nedre vänstra hörnrutan borde enligt slumpens lag finnas talet 12.

För klass 4 meddela vi en korrelationstavla för tillämpad räkning, tabell 32, och en för mekanisk räkning, tabell 33.

Tabell 31. Korrelation för klassmedelbetygen i räkning i klass 2.

		Standardbetyget			
		Under medelgod	Medelgod	Över medelgod	
Terminsbetyget	Över medelgod ..	8	14	8	30
	Medelgod	14	13	13	40
	Under medelgod	14	13	9	36
		36	40	30 = 106	

Tabell 32. Korrelation mellan klassmedelbetygen enligt standard- och terminsbetygen i tillämpad räkning i klass 4.

		Standardbetyget										
		1.10—1.19	1.20—1.29	1.30—1.39	1.40—1.49	1.50—1.59	1.60—1.69	1.70—1.79	1.80—1.89	1.90—1.99		2.00—2.09
Terminsbetyget	1.60—1.69				1	1						2
	1.50—1.59				1	1	2	1		1	1	7
	1.40—1.49					3	2	3				8
	1.30—1.39	1	2	3	4	3	4	1	1			19
	1.20—1.29	1	1	4	7	2	7	1				23
	1.10—1.19	1	1	3	5	2	4	1				17
	1.00—1.09		2	1	4	1	2	1				11
	0.90—0.99	1										1
		4	6	11	22	13	21	8	1	1	1 = 88	

Tabell 33. Korrelation mellan klassmedelbetygen enligt standard- och terminsbetygen i mekanisk räkning i klass 4.

		Standardbetyget											
		1.00—1.09	1.10—1.19	1.20—1.29	1.30—1.39	1.40—1.49	1.50—1.59	1.60—1.69	1.70—1.79	1.80—1.89		1.90—1.99	2.00—2.09
Terminsbetyget	1.70—1.79			1								1	2
	1.60—1.69		1				1		1				3
	1.50—1.59		1	1	1		1	1	1	1			7
	1.40—1.49		1		4	4	5	4	2		1		21
	1.30—1.39	1		2	4	5	8	5	1	4	1		31
	1.20—1.29	2	2	2	1	4	4	3			1		19
	1.10—1.19		2	1		1	1	1			1		7
		3	7	7	10	14	20	14	5	5	4	1 = 90	

Hur ofullständigt samgåendet är enligt standard- och terminsbetygen, framgår av bägge tavlorna. Möjligheten för läraren att bedöma en klassavdelnings duktighet synes dock ha varit större i tillämpad räkning än i mekanisk räkning. Ännu tydligare framgår detta av 3×3 fältstavlorna.

Tabell 34. Korrelation för klassmedelbetygen i tillämpad räkning i klass 4.

		Standardbetyget			
		Under medelgod	Medelgod	Över medelgod	
Terminsbetyget	Under medelgod	6	10	16	32
	Medelgod	7	16	12	35
	Över medelgod	8	9	4	21
		21	35	32 = 88	

Tabell 35. Korrelation för klassmedelbetygen i mekanisk räkning i klass 4.

		Standardbetyget			
		Under medelgod	Medelgod	Över medelgod	
Terminsbetyget	Under medelgod	9	10	10	29
	Medelgod	8	10	10	34
	Över medelgod	10	8	9	27
		27	34	29 = 90	

Olikheten mellan talen i hörnrutorna i tabell 34 är ju mycket markerad, medan den i tabell 35 är nästan omärklig. Uträkningen av korrelationskoefficienterna bekräftar iakttagelsens riktighet. För tillämpad räkning är $r = +0.36 \pm 0.09$, och för mekanisk räkning är $r = +0.15 \pm 0.10$.

För klass 6 äro motsvarande korrelationstavlor:

Tabell 36. Korrelation mellan klassmedelbetygen enligt standard- och terminsbetygen i tillämpad räkning i klass 6.

		Standardbetyget												
		1.00—1.09	1.10—1.19	1.20—1.29	1.30—1.39	1.40—1.49	1.50—1.59	1.60—1.69	1.70—1.79	1.80—1.89	1.90—1.99		2.00—2.09	2.10—2.19
Terminsbetyget	1.70—1.79								1					1
	1.60—1.69					2		3	1					6
	1.50—1.59					1	2	2						5
	1.40—1.49				2	4	4	3		1			1	15
	1.30—1.39	1		2		3		3						9
	1.20—1.29	2	1			5		4	1		1			14
	1.10—1.19		2	1	4	1		1						9
	1.00—1.09			1	1	1	1							4
	0.90—0.99			1	1									2
			3	3	5	8	17	7	16	3	1	1		1 = 65

$r = 0.25 \pm 0.12.$

Tabell 37. Korrelation mellan klassmedelbetygen enligt standard- och terminsbetygen i mekanisk räkning i klass 6.

		Standardbetyget											
		1.10—1.19	1.20—1.29	1.30—1.39	1.40—1.49	1.50—1.59	1.60—1.69	1.70—1.79	1.80—1.89	1.90—1.99	2.00—2.09	2.10—2.19	
Terminsbetyget	2.00—2.09									1			1
	1.90—1.99	1							1				2
	1.80—1.89												0
	1.70—1.79			1	1	1							3
	1.60—1.69		1		2			1					4
	1.50—1.59		1	1	5	3	2	1	1				14
	1.40—1.49	1		1	2	4	1	2				1	12
	1.30—1.39	2	2		2	2	3			1			12
	1.20—1.29		3	2		1	2		1				9
	1.10—1.19	1	3	1				1					6
		5	10	6	12	11	8	5	3	2	0	1=63	

$$r = 0.22 \pm 0.12.$$

Tabell 38. Korrelation för klassmedelbetygen i tillämpad räkning i klass 6.

		Standardbetyget			
		Under medelgod	Medelgod	Över medelgod	
Terminsbetyget	Över medelgod	2	12	8	22
	Medelgod	5	8	12	25
	Under medelgod	11	5	2	18
		18	25	22 = 65	

Tabell 39. Korrelation för klassmedelbetygen i mekanisk räkning i klass 6.

		Standardbetyget			
		Under medelgod	Medelgod	Över medelgod	
Terminsbetyget	Över medelgod	5	9	5	19
	Medelgod	3	11	9	23
	Under medelgod	13	3	5	21
		21	23	19 = 63	

Omdömet om dessa tavlor kan i stort sett bli detsamma som om motsvarande tavlor i klass 4, men lärarnas bedömning av klassernas färdighet i mekanisk räkning har lyckats något bättre i klass 6 än i klass 4. Korrelationerna voro respektive 0.22 och 0.15.

Några exempel på betygsfördelningen i enskilda klasser må även meddelas.

Tabell 40. Jämförelse mellan betygen i räkning i två klassavdelningar i klass 2.

	Medelbetyg	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Klass a: terminsbetyg	1.14	—	—	17	5	—	—	—
Klass b: terminsbetyg	1.53	—	—	8	10	6	—	—
Klass a: standardbetyg	1.85	—	—	2	5	11	4	—
Klass b: standardbetyg	1.18	—	6	7	10	1	—	—

Tabell 41. Jämförelse mellan betygen i tillämpad räkning i två klassavdelningar i klass 4.

	Medelbetyg	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Klass a: terminsbetyg	1.01	7	1	13	9	3	—	—
Klass b: terminsbetyg	1.31	—	3	8	11	3	—	—
Klass a: standardbetyg	1.70	1	1	3	10	14	4	—
Klass b: standardbetyg	1.13	—	8	4	10	3	—	—

Tabell 42. Jämförelse mellan betygen i mekanisk räkning i två klassavdelningar i klass 6.

	Medelbetyg	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Klass a: terminsbetyg	1.61	—	—	5	6	5	2	—
Klass b: terminsbetyg	1.15	—	4	15	4	1	1	—
Klass a: standardbetyg	1.29	—	—	8	9	1	—	—
Klass b: standardbetyg	1.76	—	1	4	7	7	4	2

Att normaliserande åtgärder behövas, om betygen i räkning från olika klassavdelningar skola kunna jämföras, torde med all tydlighet ha framgått av den nu givna översikten.

C. Översikt av betygen i A-skolorna i samtliga läro- och övningsämnena.

Vi ge nu en översikt av betygsfördelningen i A-skolorna i samtliga läroämnena samt i övningsämnena. För jämförelsens skull medtages här även betygsfördelningen i modersmålet och räkning, fastän denna redan behandlats. Betygsfördelningen har uträknats endast på basis av en mindre del av materialet, som skulle kunna betecknas som »ogallrat». Det har nämligen erhållits från platser, där övergång till läroverk först sker från klass 6. Detta materials omfattning utgör 890 elever i klass 2, 999 elever i klass 4 och 980 elever i klass 6.

Tabell 43. Betygsgradernas fördelning i procent i läro- och övningsämnena.

	C	BC	B	Ba	AB	a	A	Medelbetyg	Medelvärde av variationsvidden i klassavdelningarna
<i>Klass 2.</i>									
Kristendomskunskap	0.1	1.5	59.4	35.2	3.5	0.3	0	1.21	5.1
Tal- och läsövningar	0.1	1.9	41.8	45.8	9.6	0.8	0	1.33	6.4
Skrivning och språklära ...	0.9	5.1	53.7	35.4	4.8	0.1	0	1.19	6.7
Räkning	0.7	3.5	48.4	42.1	5.2	0.1	0	1.24	6.6
Hembygds-kunskap	0.1	1.6	63.1	33.2	2.0	0	0	1.18	4.2
Välskrivning	0.7	2.9	64.4	29.7	2.3	0	0	1.15	5.6
Teckning	0.3	3.0	73.9	20.9	1.8	0.1	0	1.11	5.1
Sång	1.1	7.4	70.1	20.1	1.3	0	0	1.07	5.1
Gymnastik	0	0.4	86.9	12.1	0.6	0	0	1.06	2.1
Medelvärde	0.44	3.03	62.4	30.5	3.45	0.14	0	1.17	5.2
<i>Klass 4.</i>									
Kristendomskunskap	0	0.6	39.4	49.3	10.7	0	0	1.35	5.9
Tal- och läsövningar	0	1.9	24.8	53.6	19.0	0.7	0	1.46	7.4
Skrivning och språklära ...	0.9	6.3	34.9	39.0	18.0	0.9	0	1.35	9.0
Räkning och geometri	1.2	5.5	36.3	42.5	14.0	0.5	0	1.32	8.4
Geografi	0.3	2.1	41.2	45.9	10.1	0.4	0	1.32	6.9
Naturkunnighet	0.1	0.6	49.8	43.5	6.0	0	0	1.27	5.5
Historia	0.1	1.7	49.5	40.4	8.0	0.3	0	1.28	6.2
Välskrivning	0	3.8	42.1	41.9	11.6	0.6	0	1.31	7.9
Teckning	0	0.6	51.2	41.5	6.6	0.1	0	1.27	5.8
Sång	0	3.2	51.5	38.6	6.6	0.1	0	1.24	6.8
Gymnastik	0	0.2	49.1	44.7	6.0	0	0	1.28	4.7
Slöjd	0	0.9	48.8	44.8	5.5	0	0	1.22	5.0
Medelvärde	0.21	2.28	43.2	43.8	10.2	0.30	0	1.31	6.6
<i>Klass 6.</i>									
*Kristendomskunskap	0	0.5	31.7	40.3	22.8	4.7	0	1.50	7.7
Tal- och läsövningar	0	1.1	23.2	41.2	28.4	6.1	0	1.58	8.4
Skrivning och språklära ...	0.8	5.4	31.1	31.8	25.3	5.6	0	1.46	10.7
Räkning och geometri	0.6	6.4	34.2	32.1	21.6	5.1	0	1.42	10.1
Geografi	0.1	1.7	30.4	36.5	25.6	5.6	0.1	1.51	8.8
Naturkunnighet	0.1	2.0	35.9	39.2	21.6	1.2	0	1.42	7.7
Historia	0	2.2	33.1	35.6	25.0	4.0	0.1	1.47	9.0
Välskrivning	0	3.1	39.4	35.4	18.3	3.8	0	1.40	8.5
Teckning	0.1	0.8	35.7	43.2	17.2	2.9	0.1	1.43	8.2
Sång	0	4.6	39.8	36.5	17.6	1.4	0.1	1.36	7.7
Gymnastik	0	0.4	28.4	46.5	22.2	2.3	0.2	1.49	6.6
Slöjd	0	0.9	16.8	45.5	29.8	6.4	0.6	1.63	7.7
Medelvärde	0.14	2.43	31.7	38.7	23.0	4.09	0.09	1.47	8.4

Betygsfördelningen i de övriga ämnena har ungefär samma karaktär som i modersmålet och räkning. Medelbetyget är lägst i klass 2 och högst i klass 6. Betygen över Ba och under Ba äro i allmänhet starkt under- respektive överrepresenterade, som synes av följande sammanställning.

Tabell 44. Betygsgradernas fördelning i procent under respektive över Ba i de olika ämnena jämte medelbetygen.

	Under Ba %	Över Ba %	Medel- betyg		Under Ba %	Över Ba %	Medel- betyg
<i>Kristendom</i>				<i>Historia</i>			
Klass 2	61.0	3.8	1.21	Klass 4	51.3	8.3	1.28
Klass 4	40.0	10.7	1.35	Klass 6	35.3	29.1	1.47
Klass 6	32.8	27.5	1.50				
<i>Läsning</i>				<i>Välskrivning</i>			
Klass 2	43.8	10.4	1.33	Klass 2	68.0	2.3	1.15
Klass 4	26.7	19.7	1.46	Klass 4	45.9	12.2	1.31
Klass 6	24.3	34.5	1.58	Klass 6	42.5	22.1	1.40
<i>Skrivning</i>				<i>Teckning</i>			
Klass 2	59.7	4.8	1.19	Klass 2	77.2	1.4	1.11
Klass 4	42.1	18.9	1.35	Klass 4	51.8	6.7	1.27
Klass 6	37.3	30.9	1.46	Klass 6	32.6	20.1	1.43
<i>Räkning</i>				<i>Sång</i>			
Klass 2	52.6	5.3	1.24	Klass 2	78.6	1.3	1.07
Klass 4	43.0	14.5	1.32	Klass 4	54.7	6.7	1.24
Klass 6	41.2	26.7	1.42	Klass 6	44.4	19.1	1.36
<i>Geografi (i klass 2 hembygdskunskap)</i>				<i>Gymnastik</i>			
Klass 2	64.8	2.0	1.18	Klass 2	87.3	0.6	1.07
Klass 4	43.6	15.5	1.32	Klass 4	49.3	6.0	1.28
Klass 6	32.2	31.3	1.51	Klass 6	28.8	24.7	1.49
<i>Naturkunnighet</i>				<i>Slöjd</i>			
Klass 4	50.5	6.0	1.27	Klass 4	49.7	5.5	1.22
Klass 6	38.0	22.8	1.42	Klass 6	17.7	36.8	1.63

För modersmålet och räkning har förut givits en detaljerad bild av klassavdelningarnas olikhet. Någon motsvarande undersökning för de övriga ämnena har ej företagits. Att döma av sista kolumnen i tabell 43 över medelvärdet av variationsvidden synes olikheten klassavdelningarna emellan vara något mindre för dessa ämnen men likväl vara mycket stor. Om ämnena delas upp i följande tre grupper: 1) modersmålet och räkning, 2) övriga läroämnena och 3) övningsämnena, bli medelvärdena av variationsvidden i klassavdelningarna för dessa grupper följande:

Tabell 45. Medelvärdet av variationsvidden
i klassavdelningarna.

	Modersmålet och räkning	Övriga läro- ämnen	Övnings- ämnen
Klass 2	6.56	4.64	4.48
Klass 4	8.27	6.12	5.92
Klass 6	9.73	8.25	7.75

D. Betygen i ordning och uppförande.

Den procentuella fördelningen i A-skolematerialet av de olika betygs-
graderna i ordning var:

Tabell 46. Den procentuella fördelningen
av betygen i ordning.

Betygsgrader	C	B	A
Klass 2	0.4	20.8	78.8
Klass 4	0.3	22.3	77.4
Klass 6	0.2	15.1	84.7

Betygsgraden A kan alltså sägas vara normalbetyget i ordning. Antalet
klasser, i vilka A respektive B varit vanligast utgjorde för klass 2 88 respek-
tive 20, för klass 4 90 respektive 25 och för klass 6 94 respektive 15.

Av intresse för bedömandet av lärarnas sätt att gradera ordningsbety-
gen torde följande frekvenstabell för olika typer av klassavdelningar vara.

Tabell 47. Frekvenstabell för olika typer av klasser
i fråga om ordningsbetygen.

Typer	A	B	A _B	B _A	B _{AC}	AB
Antal avdeln. i klass 2	42	9	42	6	1	8
Antal avdeln. i klass 4	36	7	51	9	3	9
Antal avdeln. i klass 6	52	6	38	3	1	9

Förklaring:

Benämning av typen	Karakterisering av typen
A	Ingen gradering, betyg A.
B	Ingen gradering, betyg B.
A _B	Gradering nedåt från normalbetyget A.
B _A	Gradering uppåt från normalbetyget B.
B _{Ac}	B normal- och medelbetyg. Gradering alltså både uppåt och nedåt från normalbetyget.
AB	Varken A eller B äro i utpräglad grad normalbetyg. (Skillnaden i antal mellan de båda betygen är mindre än en tredjedel av hela antalet betyg i klassen.)

Förklaring: 41 klassavdelningar i klass 2 ha tillhört typ A o. s. v.

Den procentuella fördelningen av de olika betygsgraderna i uppförande var i A-skolan följande:

Tabell 48. Den procentuella fördelningen av betygen i uppförande.

	D	C	B	A
Klass 2	0	1.1	0.6	98.3
Klass 4	0	0	0.7	99.3
Klass 6	0	0	1.4	98.6

E. Jämförelse mellan betygen i A- och B-skolor.

Vi ge nu en jämförande översikt över betygsfördelningen i A- och B-skolorna. För det härvid använda A-skolematerialet redogjordes i avdelning C. B-skolematerialet utgöres av de klasser, som deltagit i betygssakkunnigas standardundersökningar. Det omfattar 1 178 barn i klass 2, 1 145 barn i klass 4 och 1 230 barn i klass 6. Kunskap om B-skolorna har också erhållits genom en undersökning, som folkskolinspektör G. Hörberg utfört, av betygsförhållandena inom samtliga klassavdelningar i Västra Värmlands inspektionsområde. Materialet omfattar 8 075 barn, fördelade på 41 skoldistrikt. Tabeller ur denna undersökning återgivas i bilaga L. Dessutom har till betygssakkunnigas förfogande av folkskolinspektör E. L. Jansson ställts betygsöversikter från samtliga läraravdelningar inom Älvsborgs södra inspektionsområde. Tyvärr har bearbetningen av detta material ej medhunnits.

Tabell 49. Jämförelse mellan betygsfördelningen i A- och B-skolor i modersmålet, räkning, övriga läroämnena, övningsämnena samt uppförande och ordning.

Ämne	Klass	Skol- form	Betygsfördelning i %							
			C	BC	B	Ba	AB	a	A	M
Läsning	2	A	0.1	1.9	41.8	45.8	9.6	0.8	0	1.33
		B	0	1.1	44.1	45.5	9.1	0.2	0	1.32
	4	A	0	1.9	24.8	53.6	19.0	0.7	0	1.46
		B	0	1.6	31.2	49.9	16.4	0.9	0	1.42
	6	A	0	1.1	23.2	41.2	28.4	6.1	0	1.58
		B	0	0.6	18.0	42.9	32.9	5.6	0	1.62
Skrivning	2	A	0.9	5.1	53.7	35.4	4.8	0.1	0	1.19
		B	0.4	4.4	53.9	35.2	5.5	0.6	0	1.21
	4	A	0.9	6.3	34.9	39.0	18.0	0.9	0	1.35
		B	0.8	5.0	42.5	40.5	10.7	0.5	0	1.28
	6	A	0.8	5.4	31.1	31.7	25.3	5.6	0.1	1.46
		B	0	2.9	26.5	37.7	25.6	7.1	0.2	1.54
Räkning	2	A	0.7	3.5	48.4	42.1	5.2	0.1	0	1.24
		B	0.8	3.1	47.1	42.9	6.4	0.2	0	1.26
	4	A	1.2	5.5	36.3	42.5	14.0	0.5	0	1.32
		B	0.8	6.6	39.2	39.4	12.9	1.1	0	1.30
	6	A	0.6	6.4	34.2	32.1	21.6	5.1	0	1.42
		B	0.2	5.1	27.8	33.8	25.9	7.1	0.1	1.50
Övriga läroämnena	2	A	0.1	1.5	61.2	34.3	2.8	0.1	0	1.19
		B	0	0.5	60.5	35.2	3.8	0	0	1.21
	4	A	0.1	1.3	44.9	44.8	8.7	0.2	0	1.30
		B	0.1	1.0	41.1	48.4	9.1	0.3	0	1.33
	6	A	0.1	1.6	32.7	37.8	23.8	3.9	0.1	1.46
		B	0	0.6	21.6	41.0	31.4	5.3	0.1	1.59
Övningsämnena	2	A	0.5	3.4	74.0	20.6	1.5	0	0	1.10
		B	0.4	2.7	69.8	24.9	2.1	0.1	0	1.13
	4	A	0	1.7	48.5	42.3	7.3	0.2	0	1.28
		B	0.4	2.6	48.2	42.2	6.1	0.4	0.1	1.26
	6	A	0.1	1.9	31.9	41.4	21.1	3.4	0.2	1.46
		B	0.2	2.3	22.6	40.7	27.5	6.2	0.5	1.57
Uppförande	2	A	1.1	—	0.6	—	—	—	98.3	2.95
		B	0	—	0.1	—	—	—	99.9	3.00
	4	A	0	—	0.7	—	—	—	99.3	2.98
		B	0.2	—	1.2	—	—	—	98.6	2.97
	6	A	0	—	1.4	—	—	—	98.6	2.97
		B	0	—	1.0	—	—	—	99.0	2.98
Ordning	2	A	0.4	—	20.8	—	—	—	78.8	2.57
		B	0.4	—	30.7	—	—	—	68.9	2.37
	4	A	0.3	—	22.3	—	—	—	77.4	2.55
		B	0.6	—	26.4	—	—	—	73.0	2.45
	6	A	0.2	—	15.1	—	—	—	84.7	2.69
		B	0.2	—	15.2	—	—	—	84.6	2.69

Förklaring: I klass 2 var betygsfördelningen i ämnet läsning i standardundersökningens A-skolemateriel: C 0.1 procent, BC 1.9 procent o. s. v. och i B-skolemateriel C 0 procent, BC 1.1 procent o. s. v.

Av dessa tabeller att döma användas i klass 6 de högre betygsgraderna mera i B-skolorna än i A-skolorna. Även medelbetygen äro högre i B-skolorna. Tendensen kan sägas vara riktad åt oriktigt håll, då genomsnittsprestationerna i verkligheten säkerligen äro något högre i A-skolorna än i B-skolorna. Sålunda erhöles i B-skolematerialet följande medelbetyg med standardprov, som i A-skolematerialet gävo medelbetyget 1.5.

Tabell 50. Medelbetygen i B-skolorna enligt standardprov.

Ä m n e	Medelbetyg i		
	Klass 2	Klass 4	Klass 6
Läsning	1.46	1.38	1.32
Skrivning	—	1.43	1.42
Rättstavning	1.56	1.40	1.44
Tillämpad räkning	1.43	1.36	1.42
Mekanisk räkning		1.31	1.33

Förklaring: I läsning i klass 2 erhöles i B-skolorna medelbetyget 1.46 mot A-skolornas medelbetyg 1.50, i klass 4 var medelbetyget i läsning 1.38 o. s. v.

Frånsett rättstavningen i klass 2 är som synes A-skolans överlägsenhet klart framträdande.

F. Jämförelse mellan betygen i olika skoldistrikt.

Det i avdelning E omnämnda materialet från Västra Värmlands inspektionsområde innehåller uppgifter från vart och ett av områdets 41 skoldistrikt. För ämnena läsning, skrivning och räkning ha för varje skoldistrikt medelbetyg uträknats. För dessa redogöres i följande tabell.

Tabell 51. Frekvenstabell för medelbetygen i skoldistrikt i västra Värmlands inspektionsområde i ämnena läsning, skrivning och räkning för klasserna 4—7.

Medelbetyg för klasserna 4—7	Läsning	Skrivning	Räkning	Medelbetyg för klasserna 4—7	Läsning	Skrivning	Räkning
1.90—1.94	1	—	—	1.55—1.59	10	2	8
1.85—1.89	1	—	—	1.50—1.54	4	13	8
1.80—1.84	1	2	2	1.45—1.49	5	6	3
1.75—1.79	1	0	0	1.40—1.44	1	5	2
1.70—1.74	3	3	1	1.35—1.39	1	2	2
1.65—1.69	6	0	4	1.30—1.34	—	2	2
1.60—1.64	7	6	9	Medelvärde	1.60	1.53	1.56

Förklaring: I läsning hade 1 skoldistrikt medelbetyget mellan 1.90 och 1.94 o. s. v.

Lägsta medelbetyget var i läsning 1.38 och högsta 1.94. I skrivning var lägsta medelbetyget 1.33 och högsta 1.83. För räkning voro motsvarande värden 1.30 och 1.81.

Kap. 2. Allmän utredning om betyg och betygsgradering.

A. Olika slag av betyg och deras värde.

En radikal riktning inom pedagogiken anser, att skolans traditionella betyg äro till mera skada än gagn, och att alla betyg borde försvinna. En betygsfri skolas fördelar och nackdelar komma ej här att tagas upp till diskussion. En principiell utredning av betygsfrågan i hela dess vidd anse nämligen de sakkunniga ligga utanför deras uppgift, vilken får anses bestå i att giva förslag och anvisningar, hur det nuvarande betygssystemet må kunna förbättras.

De betyg, som nu förekomma, äro graderade vitsord över lärjungarnas skolprestationer och egenskaper. Av historiken framgår, att man i äldre tider mest betygsatte lärjungarnas intellektuella och moraliska utrustning i allmänhet, såsom förstånd, minne, flit och uppförande, under det att våra dagars betyg lägga huvudvikten vid kunskaper och färdigheter i de särskilda ämnena. Den historiska utvecklingen har fört fram till graderade betyg i de olika läro- och övningsämnena men också till en reduktion av övriga vitsord. Visserligen finnas betyg i uppförande och ordning, men de äro i sin nuvarande form ej av någon större betydelse, då en mera genomförd gradering sällan förekommer.

Främst bland de av betygen intresserade parterna äro naturligtvis eleverna och deras lärare, men betygen äro även av värde för målsmän, arbetsgivare, myndigheter av olika slag, andra skolor och lärare. De betygsbesked, som för de olika parterna äro av betydelse, behöva emellertid ej sammanfalla. Man bör vid diskussion av betygens värde skilja mellan de betyg, som äro avsedda att utdelas till lärjungarna, och betygen i en mera vidsträckt bemärkelse, omfattande alla i skolans journaler införda vitsord om lärjungarna. Vid den följande diskussionen av frågan om vilka betyg som böra givas i folkskolan, taga vi betygsbegreppet i denna mera omfattande bemärkelse.

Ju allsidigare bedömningen av eleverna kan göras, dess värdefullare blir den naturligtvis. Man måste emellertid räkna med den bedömning, som lärarna kunna utföra i anslutning till det vanliga skolarbetet, och de sakkunniga diskutera frågan med utgångspunkt från folkskolans nuvaran-

de organisation och arbetsformer. Om den pågående skolutredningen för till en radikal omläggning av skolans hela verksamhet, kan även betygsproblemet komma i annat läge.

De betygsomdömen, som lärarna lättast kunna ge, gälla elevernas prestationer i de olika skolämnena. Att upplysningar härom kunna vara av betydelse både under skoltiden och därefter, är otvivelaktigt. Utan att ingå på en mera fullständig diskussion vilja de sakkunniga blott framhålla några synpunkter.

För läraren utgör tvånget att sätta betyg en nyttig påminnelse, att han måste akta på resultatet av sin undervisning för varje enskild elevs del. Ett »klassundervisande» utan kontroll av undervisningens resultat skulle troligen bli vanligare än vad nu är fallet, om betygsbedömandet av lärjungarnas prestationer i de olika ämnena fölle bort. Om betygen kunna göras likformiga, bliva de även av värde för ett ändamålsenligt ordnande av skolans arbete, t. ex. vid hänvisning av elever till hjälpklasser, extra-klasser och elitklasser och vid andra uppdelningar av lärjungarna.

På eleverna verka betygen eggande. Det må vara sant, att betygen varken äro eller böra vara den viktigaste drivkraften till arbete, men något värde ha de dock för alla, och för en del elever äro de mycket behöfliga eggelsemedel. Det är också psykologiskt naturligt, att eleverna önska få betyg. I ett arbete av Emil Östlyngen, »Skolen fra elevens standpunkt», som utgivits av Komitéen for pedagogisk forskning i Norge, uppvisas, att folkskolebarnens inställning till betygen är i hög grad positiv. Det visade sig, att av barnen i klasserna 3—7 ej mindre än 85 procent tyckte om att få betyg, medan endast knappa 10 procent tyckte motsatsen. De övriga gävo ej utpräglade svar i någondera riktningen. Misstanken ligger nära, att denna barnens inställning till betygen endast avspeglade deras reaktion gentemot goda eller dåliga betyg, men så var ej fallet; även de barn, som tyckte, att det gick dåligt för dem i skolan, hade denna positiva inställning.

Att betygen äro av intresse för barnens målsmän är klart. Även om ett meddelande om lärjungens kunskaper och färdigheter ej bör utgöra den enda eller huvudsakliga kontakten mellan skola och hem, bör man ej skatta ringa den betydelse det har, att föräldrarna hållas underkunniga om hur barnet klarar sig i de särskilda ämnena.

Det är också klart, att lärarna i de skolor, som efter folkskolan skola taga hand om barnen, ha intresse av deras folkskolebetyg. En viktig orsak till den utredning, vars resultat framlägges i detta betänkande, är önskemålet från läroverkens sida om mera enhetliga och därmed till innebörden klarare folkskolebetyg. Och för att fortsättningsskolan skall kunna fylla uppgiften att ge sina elever god yrkesrådgivning och hjälp till lämplig yrkesanställning, är det bedömande, som göres i folkskolebetygen, ganska nöd-

vändigt och förblir så, även om i fortsättningskolan mycket rationella metoder för undersökning av yrkeslämpligheten eventuellt komma till användning. Man måste nämligen komma ihåg, att betygen i skolämnena ej blott ge upplysning om kunskaper utan även om lärjungarnas läggning, åt vilket håll intresse och begåvning äro riktade.

Det är emellertid möjligt, att sådana upplysningar skulle kunna givas i klarare form än nu sker. I detta sammanhang kan erinras om att förslag till uppdelning av vissa av de nuvarande ämnesbetygen framförts. De sakkunniga skola längre fram taga ståndpunkt till sådana förslag. Om betygen mera än vad nu är fallet kunde ange arten av elevernas begåvning, skulle det vara värdefullt. Att en vetenskapligt-psykologisk mätning och bestämning av skolbarnens psykiska funktioner ej för närvarande är möjlig må vara sant, men något mera än nu torde betygen ändå kunna antyda, i vilken riktning elevens anlag peka. Man har därvid anledning att särskilt akta på en anlagsdifferentiering i tre riktningar: åt det teoretiskt-intellektuella, åt det praktiskt-tekniska och åt det praktiskt-sociala hållet.

Betygen i läroämnena ge otvivelaktigt rätt god upplysning om elevens läggning i förstnämnda avseende. Men det kan ifrågasättas, om ej den intellektuella förmågan i allmänhet borde bedömas. Även om man endast i undantagsfall kan räkna med intelligensmätningar i folkskolan, skulle det dock kunna tänkas, att läraren i någon enkel skala gav sitt omdöme. Men detta omdöme torde ej böra gälla blott den beskaffenhet, som i intelligensmätningarna är föremål för prövning, utan *lämpligheten för teoretiska studier i allmänhet*, och denna är tydligen även beroende av intresset och studieenergien. Ett sådant omdöme måste läraren redan nu avge för de lärjungar, vilka söka inträde i läroverken, och det synes vara praktiskt, att läraren i det sammanhanget bedömer klassens alla lärjungar.

Betygen i vissa övningsämnen ge säkerligen åtskillig upplysning om elevs läggning, då det gäller *praktiskt-tekniska anlag*. Sådana ämnen äro slöjd, hushållsgöromål, trädgårdsskötsel och teckning. De s. k. läroämnena ge ej nu mycken ledning i detta hänseende, men betyget i naturkunnighet kan göras mera upplysande än det för närvarande är. De sakkunniga komma att föreslå, att särskilt betyg från och med femte klassen gives i fysik-kemi, och detta betyg torde bliva av värde ur ifrågavarande synpunkt. Det är väl känt, hur särskilt pojkar, som stå sig ganska slätt i de övriga läroämnena i folkskolan, kunna ha ett brinnande intresse för detta ämne och visa ett mycket gott handlag vid försökens anordnande. Tänkbart vore, att läraren gav ett särskilt vitsord över lärjungarnas »*praktiska handlag*» med beaktande av alla erfarenheter, han kunnat göra därom.

Minst, eller rättare sagt ej alls, äro betygen upplysande i fråga om begåvningens inriktning åt det *praktiskt-sociala hållet*. Men barnens verksamhet i skolan ger utan tvivel läraren rika tillfällen att bedöma dem ur

denna synpunkt. Då barnen under arbetet äro uppdelade i grupper, är det ej svårt för läraren att bilda sig ett omdöme om deras förmåga av organisation och samarbete. Detsamma är förhållandet vid idrottsövningar och fria lekar.

I de amerikanska skolorna synes det ej vara alldeles ovanligt, att ett vitsord gives i »citizenship», medborgaranda, förmåga att samarbeta med kamraterna. Denna egenskap är givetvis ytterst viktig både för elevernas arbete i skolan och sedan ute i livet, och då inget ämnesbetyg kan ge tillräcklig upplysning härom, synas skäl föreligga att i betygsjournalerna upptaga ett vitsord över »*förmågan av samarbetet*».

Innan ännu några erfarenheter vunnits om de svårigheter, vilka kunna föreligga för läraren, då han har att sätta de båda sistnämnda vitsorden, böra dessa ej göras obligatoriska, men särskilda kolumner för dem böra uppläggas i betygsjournalerna, och det önskvärda i att dessa vitsord sättas bör understrykas.

Man kan så fråga, vilka övriga vitsord som kunna vara av värde. Att betygen i *ordning och uppförande* skola bibehållas, därom torde ej någon större meningsskiljaktighet råda, men önskvärt är, att något göres för att en mera tillfredsställande gradering må komma till stånd. De sakkunniga skola senare ägna denna fråga närmare uppmärksamhet.

För vitsord i *flit* tala flera skäl, bland annat att fliten är en av de viktigaste faktorerna vid skolarbetet, samt att flitbetyget har gammal hävd och spelat en stor roll i våra skolor, ända tills det för några år sedan avskaffades. Mot betyget kan invändas, att läraren har svårt att sätta det rättvist, eftersom han oftast ej har möjlighet att bedöma lärjungarnas arbetsförhållanden utanför skolan. I en enkät med folkskolinspektörerna besvarade visserligen majoriteten med »ja» frågan, om det var bra, att betyget i flit ej längre utdelades, men 8 gävo ett bestämt »nej» till svar, och 8 voro tveksamma. En utväg vore att ge ett betyg i flit, som endast skulle hänföra sig till elevens arbete inom skolan och exempelvis benämnas »Flit och uppmärksamhet i skolan». Bäst synes dock vara, att flitbetyget inlägges i ordningsbetyget. En lärjunge, som under tysta övningar och vid annat arbete i skolan är lat och ouppmärksam, torde i regel även störa ordningen i klassen.

En annan grupp av betyg äro de, som hänföra sig till elevernas *fysiska utrustning*. Att införa särskilda betygsgrader för kropps-konstitution, hälsa, hygien är ej lämpligt. Av gymnastikbetyget och uppgifterna om frånvaron torde avvikelser från normal kropps-konstitution och hälsa framgå, och bristande hygien skulle kunna skrivas på ordningsbetygets konto. Däremot är uppläggandet av ett hälsoregister över barnen mycket önskvärt.

Angående betygens värde må slutligen framhållas, att detta lika mycket är beroende av att vitsorden äro rättvisande som av att de betygsatta

kunskaperna, färdigheterna och egenskaperna äro betydelsefulla. Det är bättre med få vitsord, som vila på relativt fast grund, än många som sättas tämligen på måfå, och mycket av betygens värde försvinner, om de ej äro jämförbara.

Det har förut understrukits, att de betyg, som varje termin utdelas till eleverna, ej behöva upptaga alla de vitsord, som finnas intagna i skolans journaler. Ju mer ett vitsord hänför sig till något, som lärjungen har ringa möjlighet att påverka, dess mindre angeläget är det, att det tages upp på betyget varje gång sådant utdelas.

Någon anledning att ur betygsbeskeden utesluta vitsorden i de vanliga skolämnena samt i uppförande och ordning finnes ej. Annorlunda ställer det sig med de föreslagna särskilda vitsorden i »studielämplighet», »praktiskt handlag» och »förmåga av samarbete». Uppenbart skulle det vara oklokt att under det fortgående skolarbetet påminna en elev om att hans studielämplighet är mindre god, och även de högre vitsorden om denna lämplighet försvara ej sin plats på ett terminsbetyg. Studielämplighet beror väsentligen på förhållanden, över vilka eleven ej själv råder. Även de båda andra vitsorden kunna anses höra till samma kategori. Ej heller i avgångsbetygen från folkskolan torde det vara lämpligt att införa dessa vitsord. Men det är av vikt att föräldrar och målsmän få del av den uppfattning, som läraren kommit till i dessa avseenden, särskilt vid tidpunkter, då för elevens fortsatta skolgång eller utbildning viktiga beslut skola fattas. Bäst är att läraren söker personlig kontakt med föräldrarna, men ett skriftligt meddelande till dem i anslutning till terminsbetyget kan också vara lämpligt, då eleven nått upp till den klass, varifrån övergång till högre skolor kan ske, inom nuvarande skolorganisation alltså från och med fjärde klassen, varvid läraren kan giva ytterligare meddelanden, om han så finner lämpligt. Naturligtvis skola också de skolor, till vilka lärjunge övergår, få del av vitsorden.

I det föregående har förutsatts, att vitsord skola sättas och betygsbesked utdelas vid varje termins avslutning. Det kan diskuteras, om denna frekvens är den mest lämpliga. Tanken har framkastats, att höstterminsbetygen utan olägenhet kunde slopas eller ersättas med ett meddelande, om något mera anmärkningsvärt finnes att omtala. Genom avskaffandet skulle läraren under varje skolår få mera tid till ett grundligt bedömande, innan betygen behövde avgöras, och eleverna skulle få arbeta under lugnare förhållanden. De sakkunniga anmodade folkskolinspektörerna att yttra sig om denna sak. På frågan om några mera betydande olägenheter skulle vara förbundna med ett sådant slopande av höstterminsbetygen, ha alla inspektörer utom 7 svarat ja. Huvudargumentet är, att ett realiserande av förslaget skulle i hög grad försvåra inspektörernas kontroll av betygsättningen. Dessutom anses, att noggrannheten och omsorgen, varmed be-

tygen böra sättas, skulle menligt påverkas. De sakkunniga ansluta sig till denna ståndpunkt och anse, att den nuvarande ordningen bör bibehållas, med undantag av att något höstterminsbetyg ej sättes i första klassen. För de högre klasserna skulle möjligen den principen kunna följas, att höstterminsbetyg ej sättes för ett ämne, som är nytt för klassen.

B. Betygsgraderingens innebörd för läro- och övningsämnena.

Skolans betygsgradering innebär, att elevmaterialet indelas i ett antal grupper med angiven inbördes värdeordning. Såväl karaktärsegenskaper som kunskaper och färdigheter hos eleverna kunna bli föremål för sådan värdesättning. Om betygsgraderna föreskrives i folkskolestadgans § 47 mom. 2 följande: »Vid bedömande av lärjunges kunskaper och färdigheter skola användas vitsorden: berömlig, med utmärkt beröm godkänd, med beröm godkänd, med nöje godkänd, godkänd, icke fullt godkänd, underkänd; såsom betyg för ordning vitsorden: mycket god, god, mindre god; samt som betyg för uppförande vitsorden: mycket gott, gott, mindre gott, klandervärt». Bedömandet av kunskaper och färdigheter sker alltså med en 7-gradig skala, ordningen bedömes med en 3-gradig och uppförandet med en 4-gradig. Den nu närmast följande utredningen gäller innebörden av betygsgraderingen av kunskaper och färdigheter. Ordnings- och uppförandebetygen samt de i avdelning A omnämnda särskilda vitsorden tagas senare upp till behandling.

Problemet att fixera de särskilda betygsgradernas betydelse erbjuder svårigheter av såväl teoretisk som praktisk natur. Vår utredning gäller närmast den 7-gradiga skalan, varvid frågan, om en skala med detta antal är den lämpligaste, tills vidare lämnas öppen. De principiella övervägandena ha emellertid med lätt insedda modifikationer giltighet även för andra betygsskalor. Det gäller att nå fram till en definition av betygsgraderna, så att det åtminstone i princip är möjligt att på objektivt sätt avgöra frågan om det »rätta» betyget, och samtidigt måste definitionen kunna göras praktiskt användbar och lämplig för skolan.

Det är framför allt kravet, att kunskapsbetygen skola vara jämförbara, som vållar svårighet. Om all fordran på jämförbarhet olika elever emellan toges bort, skulle det problem, som här diskuteras, upphöra att existera. Betygsgraderingen skulle i så fall endast hänföra sig till den enskilde individen och närmast avse att värdera hans kunskapsförvärv utan all jämförelse med andra elevers. Som utgångspunkt för en sådan betygsskala finge väl tagas en bedömning av vad som med hänsyn till elevens krafter kunde anses vara normalt för honom, och betygsgraderingen skulle ange,

hur väl hans kunskapsförvärv svarade mot hans förmåga. Ett kunskapsbetyg av detta slag motsvarar alltså närmast de betyg i flit i de särskilda ämnena, som ibland utdelats. Önskar man införa dem, kan det ske samtidigt som de vanliga kunskapsbetygen bibehållas. De utgöra ej något alternativ till dessa utan ett komplement. För den bestämning av betygsgraderna, som vi söka, måste vi alltså fasthålla, att betygen skola avse kunskapernas beskaffenhet, och att de betyg, som olika elever erhålla, skola vara jämförbara. Vi diskutera i det följande en del olika idéer för sådan definition av betygsgraderna.

En tänkbar utväg vore att definiera de olika betygsgraderna med hjälp av kurser av olika omfattning. Betygen i akademiska examina äro av detta slag. Ett-, två- och tre-betygskurserna i ett ämne ha helt olika omfattning. En sådan uppdelning i flera skilda kurser i de olika ämnena passas emellertid ej folkskolan. Skolans betyg måste väsentligen vara kvalitetsbetyg, och de olika betygsgraderna måste hänföra sig till samma kurs. Att en kurs är kvalitativt dåligt inhämtad, visar sig visserligen ofta genom att för totaluppfattningen viktiga delar av kursen ej äro inlärd, men sådana brister eller luckor i kursen äro ju något helt annat än begränsning till en mindre kurs. I detta sammanhang ligger det nära att tänka på idén om minimikurser, vilken idé dock ej bör uppfattas så, att viss kurs skulle fastställas för ett visst betyg, »godkänd», utan som ett metodiskt grepp för att få fram det mest väsentliga i en kurs, särskilt det som varaktigt bör hållas i minnet.

Fast idén om olika kurser för de olika betygen ej är tillämplig för folkskolan, är det klart, att betygen i någon mån bli avhängiga av den inhämtade kursens omfång. En elev, som av intresse för ett ämne inhämtat ett vetande långt utöver årets kurs, får sannolikt ett högre betyg än han annars skulle ha fått, men det väsentliga blir ej mängden av de kunskapsfakta, som han sitter inne med, utan hur väl han tillgodogjort sig dem. Så kan bristande förmåga att komma till rätta med räkneproblem, som hänföra sig till fjärde skolårets kurs i heltalsläran, ej kompenseras genom att en elev i klass 4 inhämtat en del av bråkläran, som normalt tillhör en högre årskurs. Om den matematiska förmågan på den egentliga kursens område ej ökas genom »överkursen», kommer denna att betyda ganska litet för betyget. Detsamma är förhållandet, då det gäller övriga ämnen. Ju högre betyg det är fråga om, dess mera måste det rent kvantitativa momentet stå tillbaka för det kvalitativa. Denna synpunkt är ej ny. Så föreskrives i seminariestadgan, att högsta betygsgraden endast får komma till användning, då elev ådagalagt ovanligare begåvning och synnerlig skicklighet.

En annan metod för bestämmandet av betygsgradernas innebörd och otvivelaktigt den nu allmänt använda går ut ifrån betygsskalans indelning

i två slags betyg: de godkända och de icke godkända. Utgångspunkt för graderingen blir gränsen mellan de båda betygsslagen, och ju längre nedåt eller uppåt från denna gräns, som elevens prestation anses ligga, dess lägre eller högre betygsgrad kommer till användning. Om den nuvarande förvirrade betygssituationen är ett resultat av denna metod, talar detta ej till dess förmån, men orsaken till misslyckandet kan ju mera ligga i brister i tillämpningen än i metoden själv. Av avgörande betydelse för metodens lämplighet är, om utgångspunkten för betygsgraderingen kan bestämmas med tillräcklig noggrannhet. Att lärarnas fordringar för godkännande skilja sig mycket från varandra, har framgått av den förut givna översikten av betygsförhållandena i skolan. Genom jämförelse mellan lärarnas betyg och resultaten av gemensamma prov i klassavdelningarna är detta lätt att konstatera. Under det att en lärares B—, alltså betyget just vid nämnda gräns, givits åt elever, vilka enligt de gemensamma provens vittnesbörd varit värda C, kan en annan lärares B— ha givits åt elever, som varit fullt medelgoda eller till och med mycket goda. Och denna divergens kan ej förklaras genom att blott någon enstaka elev blivit felbedömd i de gemensamma proven eller av läraren, ty divergensen gäller ett stort antal elever, som erhållit betyget i fråga. I följande tabell har en översikt av läget givits.

Tabell 52. Tabell över standardbetygen i olika ämnen för elever, som av lärarna erhållit B— i terminsbetyget.

Standardbetyg	C	BC—	BC	BC+	B—	B	B+	Ba—	Ba	Ba+	AB—	AB	AB+	S:a
<i>Klass 2.</i>														
Läsning	10	6	18	25	39	34	20	12	6	—	—	—	—	170
Skrivning	—	6	10	15	47	47	45	34	16	5	2	1	1	229
Räkning	4	7	15	13	37	38	16	8	11	3	1	—	—	153
<i>Klass 4.</i>														
Läsning	9	9	19	21	32	18	27	11	4	1	1	—	1	153
Skrivning	3	5	12	17	31	35	52	38	30	12	6	1	—	242
Rättstavning	3	2	3	14	37	42	50	41	24	7	—	—	—	223
Tillämpad räkning	—	2	6	20	23	38	34	34	25	8	3	3	—	196
Mekanisk räkning	1	5	11	18	24	24	34	19	13	7	2	2	—	160
<i>Klass 6.</i>														
Läsning	2	6	9	9	14	8	5	1	1	1	—	—	—	56
Skrivning	—	5	5	13	15	21	26	12	12	1	6	3	—	119
Rättstavning	—	2	4	12	19	42	36	22	20	5	—	—	—	162
Tillämpad räkning	—	1	2	12	17	28	32	25	18	4	1	—	—	140
Mekanisk räkning	—	1	2	9	19	16	17	9	5	3	—	—	—	81

Förklaring: I klass 2 voro av 170 elever med betyget B— i ämnet läsning 10 stycken förtjänta av betyget C, 6 stycken av betyget BC— o. s. v.

Det vore orättvist att lasta lärarna för den bristfälliga överensstämmelsen mellan deras betyg, ty i själva verket ha skolmyndigheterna aldrig fastställt några bestämda fordringar för att godkännande skall kunna ske. Undervisningsplanen ger allmänna bestämmelser om de ämnesområden, som läraren skall syssla med i sin undervisning, men mycket litet av preciserade detaljfordringar. Då t. ex. en »något fullständigare behandling av decimalbråk och allmänna bråk» föreskrives, är det klart, att bestämmelsen kan tolkas på många sätt. Om den diskuterade betygsmetoden skall kunna användas, måste kunskapsmålen fixeras långt noggrannare än vad nu är fallet, och det måste tydligt angivas, vilka fordringarna för godkännande skola vara. Svårigheten i en sådan omändring av undervisningsplanen är mycket stor, och enligt många mening skulle ändringen ej vara lycklig. En sådan fråga måste ses ur många andra synpunkter än betygs-synpunkten. De sakkunniga ha ej ansett det lämpligt att söka utforma något förslag i denna riktning. Utredningen skulle därigenom ha fått en omfattning, som ej varit avsedd, och skulle också varit olämplig med hänsyn till det utredningsuppdrag angående undervisningsplanen, som överlämnats till 1940 års skolutredningskommitté. Då de sakkunniga dessutom anse, att lösningen av betygsproblemet väsentligen bör uppnås med annan metod än den nu diskuterade, är denna fråga om precisering av fordringarna för betyget godkänd ej av central betydelse för de sakkunnigas förslag. Det vore dock fördelaktigt, om dessa fordringar kunde utformas något bestämdare än vad nu är fallet, men dock endast under förutsättning, att därvid tillräcklig hänsyn toges till elevmaterialets faktiska beskaffenhet. Om ur denna synpunkt olämpliga fordringar fastställas, skulle svårigheterna att nå fram till en god ordning på betygsområdet ökas i stället för minskas. Det är en svaghet i den diskuterade metoden, att ju effektivare den blir ur betygssynpunkt, dess större blir risken för skadlig inverkan på skolarbetet, om nämligen fordringarna för betyget godkänd ej väl avpassas efter barnens förmåga. Om fordringarna, samtidigt som de göras ytterst preciserade och bindande, bli mycket höga, och om villkoren för flyttning till högre klass och rätten till avgångsbetyg få vara beroende av godkända betyg, skulle ytterst svåra förhållanden skapas i en skola, som ej själv har möjlighet att utvälja sitt elevmaterial.

Även om alla de svårigheter, som äro förbundna med fixerandet av utgångspunkten för graderingen kunde bemästras, återstode lösningen av problemet om de särskilda betygsgradernas definiering. Det är sannolikt omöjligt att genom allmänna uttryck så precisera den kvalitativa godhet, som fordras för de olika betygsgraderna, att betygen därigenom kunna bli jämförbara. De sakkunniga gå härmed över till redogörelse för den metod till klarläggande av betygsgradernas innebörd, som de vilja förorda.

Enligt de sakkunnigas uppfattning är det bäst att gå ut ifrån begreppet »medelgod» vid försöket att definiera de olika betygsgradernas innebörd. Det gäller således att bestämma den medelgoda prestationen och att låta en viss betygsgrad bli beteckning för medelgodhet hos eleverna i det ämne, som betygsättes. Det är ej fråga om den i viss klassavdelning medelgode eleven, utan begreppet bör hänföra sig till en långt större grupp, nämligen alla de elever, vilka med hänsyn till i undervisningsplanen föreskrivna kurser kunna anses vara ungefär likställda. Detta betyder således för folkskolans del alla elever på samma klassnivå i samma skolform. Om skillnad i betygs-hänseende mellan skolformerna behöver upprätthållas, kommer dock i det följande att särskilt undersökas. Naturligtvis är ej den medelgoda prestationen en för alla tider given fix storhet. I den mån förbättringar genomföras på undervisningsmetodikens område kommer ju en höjning att ske. Men när det gäller ett helt lands skolväsen, kan man räkna med en viss konstans.

Klart är emellertid, att den enskilde lärarens uppfattning om vad som är medelgod prestation måste vara åtskilligt bristfällig. Han har i allmänhet en ganska begränsad erfarenhet, och allteftersom denna är hämtad från svaga eller duktiga klasser, torde hans uppfattning bli ganska olika. Med vidgad erfarenhet korrigeras emellertid felbedömningen, men det viktigaste är, att till hans förfogande kan ställas ett hjälpmedel för bedömande av vad som är medelgod prestation, nämligen resultatet från omfattande prövningar av elever från olika klasstadiet och skolformer. Om dessa prövningar utförts på ett tillräckligt stort elevmaterial och verkställts med omsorg, kunna de giva en förträfflig uppfattning av vad som är medelgod prestation i den grupp, varom det är fråga. De sakkunniga återkomma härtill i samband med diskussionen om standardiserade prov som hjälpmedel vid betygssättningen.

Av vår betygsskalas sju betygsgrader användes lämpligen den mellersta graden (Ba) som beteckning för den medelgoda prestationen. Men det är naturligtvis ej blott för den precis medelgoda prestationen, som detta betyg skall givas. Betygsgraden måste ha en viss bredd. Hur skall denna bestämmas, och hur skola de övriga betygsgraderna definieras? På samma sätt som mittpunkten av betygsskalan kan definieras matematiskt, kunna utan svårighet gränspunkterna mellan de olika betygsgraderna matematiskt fastställas. Vi tänka oss, att genom mätningar varje elev i gruppen erhållit en prestationspoäng samt att alla poängtal inordnats i en frekvenstabell. För tabellen beräknas medelvärdet, som betygsättes med Ba. Var skall gränsen mellan Ba och AB o. s. v. dragas? Hur många procent av hela materialet skola de olika betygsgraderna omfatta? På dessa frågor kunna svar givas endast om någon förutsättning göres beträffande frekvenskurvans form. För ett stort elevmaterial, som ej utsatts för någon gallring, kan man räkna

med att fördelningen är i ungefärlig överensstämmelse med den s. k. normalkurvan, vars egenskaper varit föremål för ingående studier. Om betygs bredd göres lika med den s. k. medelavvikelsen, erhålles för denna kurva på ett tillfredsställande sätt en uppdelning av materialet i 7 grupper. Fördelningskurvans utseende och materialets fördelning på de 7 betygsgraderna framgå av nedanstående diagram.

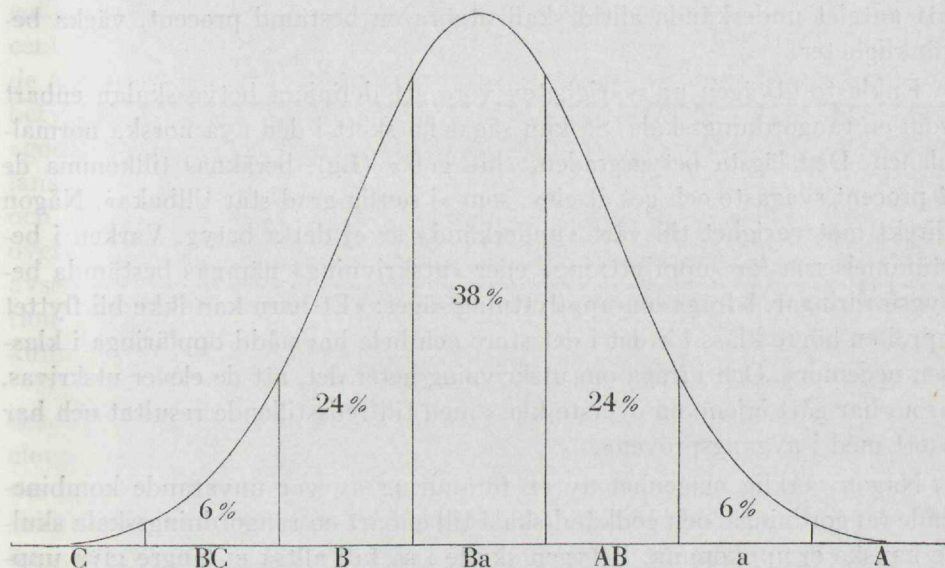

Diagram 1. Betygsgradernas normalfördelning.

De procenttal, som erhållas för de olika betygsgraderna, äro: C cirka 1 procent, BC 6 procent, B 24 procent, BA 38 procent, AB 24 procent, a 6 procent och A cirka 1 procent. Procenttalen ha avrundats till hela tal. Mera exakt värde för C och A är 0.6 procent. De sammanlagda procenttalen vid betygsgradernas övre gränspunkter bli alltså C 1 procent, BC 7 procent, B 31 procent, Ba 69 procent, AB 93 procent, a 99 procent och A 100 procent.

Med den bestämning av medelbetyget Ba, som nu givits, kommer detta att vara det vanligaste vitsordet och kan därför sägas utgöra normalbetyget. Då Ba anges som normalbetyget, betyder detta alltså, att Ba är både det vanligaste betyget och medelbetyget.

Idén att på detta sätt teoretiskt definiera betygsgraderna med hjälp av bestämda frekvenstal synes svår att förena med idén, att vissa av betygsgraderna skola betyda »godkänd» och andra »icke godkänd». Enligt vår nuvarande betygsskala ha de två lägsta betygsgraderna den senare betygdelsen och de övriga den förra. Enligt frekvensdefinitionen skulle antalet elever på de två lägsta betygsgraderna utgöra 7 procent. Om både »frek-

vens»- och »godkänd»-definitionen på en gång skola kunna upprätthållas, måste alltså fordringarna för godkännande i alla ämnen och på alla klassnivåer så anpassas efter eleverna, att 7 procent i totalmaterialet bleve värda »underbetyg». I vad mån ett sådant krav är rimligt med hänsyn till nuvarande praxis i fråga om fordringarna för godkännande, skall i det följande undersökas, men även om så skulle vara förhållandet, måste principen, att antalet underkända alltid skall utgöra en bestämd procent, väcka betänkligheter.

Enklaste utvägen ur svårigheten vore att definiera betygsskalan enbart som en rangordningsskala. Så kan sägas ha skett i den nya norska normalplanen. Den lägsta betygsgraden, »lite gott» (Lg), beräknas tillkomma de 4 procent svagaste och ges åt elev, som »i særlig grad står tillbaka». Någon direkt motsvarighet till vårt »underkänd» är ej detta betyg. Varken i bestämmelserna för »oppflytning» eller »utskrivning» nämnas bestämda betygsfordringar. I fråga om oppflytning säges: »Et barn kan ikke bli flyttet opp i en højre klass for det i det store och hele har nådd opplæringa i klassen nedenfor». Och i fråga om utskrivning heter det, att de elever utskrivas, »som har gått igjennom øverste klass med tilfredsstillende resultat och har vært med i avgangsprøven».

Någon verklig olägenhet av en förändring av vår nuvarande kombinerade rangordnings- och godkänd-skala till enbart en rangordningsskala skulle kanske ej uppkomma. Betygen skulle i så fall alltså ej längre giva upplysning, huruvida elev vore godkänd i ett ämne eller ej, och ej heller om rätt till flyttnings föreläge. Detta finge bli föremål för särskilt bedömande och avgörande. Men härvid komme säkerligen betygen att spela en avgörande roll, och normerande bestämmelser om villkoren för godkännande, flyttnings och avgång komme att krävas, och därmed finge betygsgraderna åter en betydelse i förhållande till godkändbegreppet. Då lärarens betygstänkande nu i hög grad går efter linjen godkänd-underkänd, torde det också vara klokt att taga hänsyn därtill vid definitionen av de olika betygsgraderna.

För bedömande av frågan, om nuvarande praxis vid indelningen av eleverna i godkända och underkända lätt kan förenas med den givna frekvensdefinitionen av betygen, erfordras statistik över antalet underbetyg i de olika ämnena. I kapitel 1 har redogjorts för fördelningen av betygen på de olika betygsgraderna i det av de sakkunniga studerade materialet. Det visar sig, att antalet underbetyg i genomsnitt är avsevärt mindre än 7 procent, men att förhållandena för de särskilda ämnena äro rätt olika. I ämnena skrivning och räkning skulle det ej innebära någon radikal förändring, om den »normala» underbetygsfrekvensen sattes till 7 procent, men i övriga ämnen, fränsett sångbetyget (särskilt i småskolan), är »BC», som det nu användes, ett »lägre» betyg än vad det enligt frekvensdefinitionen skulle

vara. Genomsnittsprocenten underbetyg i dessa ämnen var nämligen endast 2.1 procent i klass 2 och 1.4 procent i klasserna 4 och 6.

Att helt överbygga den motsättning, som uppkommer, om samma betyg definieras på två principiellt olika sätt, dels genom ett frekvenstal och dels genom egenskapen »icke godkänd», är sannolikt ej möjligt. Att märka är emellertid, att svårigheten för genomförande av frekvensdefinitionen endast gäller gränspunkten mellan betygen »BC» och »B». Frekvenstalet 31 procent för den övre gränspunkten för betyget »B» ligger på absolut betryggande avstånd både från den faktiska och från den överhuvud rimliga underbetygsfrekvensen i folkskolan. Det inte minst betydelsefulla i att principen »godkänd-underkänd» underordnas principen »medelgod» vid betygsskalans definition är, att den nödvändiga hänsynen till elevernas mottaglighet och faktiska prestationsförmåga därigenom kraftigt poängteras gentemot överdrifter i kursfordringarna. När det gäller en för praktiskt sett alla barn avsedd skola, är det självklart, att fordringarna måste sättas i rimlig relation till vad »medelgod» barn under rådande undervisningsförhållanden kunna prestera.

Som subsidiär princip kan uppdelningen av betygsgraderna i godkända och icke-godkända bibehållas, men huvudprincipen för graderingen bör vara elevernas ställning i förhållande till »medelgodheten». Huvudprincipen synes även böra komma fram i betygsgradernas benämning. Att låta den subsidiära principen dominera namngivningen, så som nu är fallet, är mindre lämpligt. Som nya benämningar föreslås följande: *utmärkt, särdeles god, mycket god, medelgod, någorlunda god, svag, mycket svag*.

De sakkunniga vilja alltså föreslå, att betygsgraderna teoretiskt definieras med hjälp av förut nämnda frekvenstal för gränspunkterna mellan betygsgraderna, men med den modifikation, att gränspunkten mellan »BC» och »B» betyder gränsen mellan »icke godkänd» och »godkänd», varvid det angivna procenttalet 7 procent bör uppfattas som ett »normalvärde», som ej gärna bör överskridas, och som närmast hänför sig till de ämnen, i vilka största antalet underbetyg förekomma, medan man för flertalet ämnen kan räkna med lägre procenttal.

Hela denna diskussion om betygsgradernas exakta frekvensdefinition kan synas vara en rent teoretisk fråga utan praktisk betydelse, då precisa frekvenstal ej kunna gälla för så små elevgrupper som klassavdelningarna utgöra. Detta framhålles också kraftigt i skolöverstyrelsens provisoriska betygsanvisningar, vilka utarbetats på grundval av sakkunnigas förslag till sådana anvisningar. Det heter:

»Man måste erinra sig, att alla sådana frekvenstal endast gälla ett *mycket stort* och *ogallrat* elevmaterial. De äro således föga tillämpliga på så små grupper som klassavdelningarna utgöra, och ändå mindre på klasser, vilka t. ex. genom övergång till högre skolor förlorat många duktiga elever. För

ett stort, ogallrat elevmaterial kan man giva regeln, att grovt räknat cirka $\frac{1}{3}$ av eleverna är förtjänt av normalbetyget 'Ba', medan $\frac{1}{3}$ förtjänar lägre och $\frac{1}{3}$ högre betyg. — Som exempel på en 'normal' betygsfördelning i en klass på 30 elever må följande frekvenstal givas:

Betygsgrad	A	a	AB	Ba	B	BC	C
Antal elever	0	2	8	10	8	2	0

Det skulle dock ej vara riktigt, om en lärare alltid eftersträvade en dylik betygsfördelning i sin klass; därtill äro klasserna alltför olika varandra. Det 'normala' frekvenstalet $\frac{1}{3}$ för betygen över respektive under 'Ba' skulle sålunda för en medelstor klassavdelning med fördel kunna utbytas mot frekvensbestämningen 'mellan $\frac{1}{6}$ och $\frac{1}{2}$ '. Att i en klass på 30 elever endast 5 eller ända till 15 i ett ämne nå betyg över eller under 'Ba', är alltså ej förvånande. Det är dock av värde för läraren att veta, att ju mera betygsfördelningen i hans klass avviker från den 'normala', dess mera ovanlig klass har han. Mellan lärarens uppfattning om sin klass och de betyg, han ger, bör det finnas överensstämmelse.

Av särskild vikt är, att de högsta betygsgraderna 'a' och 'A' icke missbrukas. Som ledning härvidlag må följande tjäna. I en klass på 30 elever kunna visserligen 2 'a' i ett ämne sägas vara det mest 'normala', men det är t. ex. på intet sätt uppseendeväckande, även om det är mindre vanligt, att en klass är så fattig på goda begåvningar i ett ämne, att *ingen* elev når upp till detta betyg. Motsvarande kan sägas om ett så stort antal som 4 'a' i klassavdelningen: det är mindre vanligt men ej märkvärdigt, att ett så stort antal begåvningar äro samlade i samma klassavdelning. Om antalet 'a' är ändå större, kan klassen karakteriseras som mycket ovanlig. Vad 'A' beträffar, måste det anses vara det vanligaste, att *ingen* i klassen når upp till detta betyg. Redan *ett* 'A' är mycket anmärkningsvärt.»

Den nu ur de provisoriska betygsanvisningarna citerade varningen mot att uppfatta den teoretiska »normalfördelningen» som den »vanliga», som lärarna borde sträva att nå fram till, är tvivelsutan synnerligen berättigad. Det är möjligt, att den bör formuleras något skarpare än som sker i betygsanvisningarna. Till belysning av läget i olika klassavdelningar må här ur de sakkunnigas standardundersökning meddelas det antal betyg högre än »AB», som erhöles, då eleverna i ett stort antal fjärdeklasser objektivt betygsattes i ämnena räkning och rättstavning med hjälp av samma prov i alla klasserna.

Medelantalet elever per klass var 28. Medelantalet »a» per klass var 1.9 i räkning och 2.0 i rättstavning. Som synes av tabell 53 har emellertid 2 »a», vilket antal ligger närmast »normaltalet», på intet sätt varit dominerande. Antalet klasser utan någon »a»-elev är stort. Betygsanvisningarnas framhål-

Tabell 53. Frekvensen av antal klasser med angivet antal betyg högre än »AB».

	0	1	2	3	4	5	6	7 eller mer	
Räkning	17	22	12	9	11	1	1	1	= 74 klasser
Rättstavning	20	19	16	12	5	2	2	3	= 79 klasser

Förklaring: I 17 klasser var i ämnet räkning ingen elev förtjänt av så högt betyg som »a», i 22 klasser var en elev och i 12 klasser två elever o. s. v. förtjänta av »a».

lande av detta fall som »mindre vanligt» bör därför utgå. Däremot stämmer omdömet om klasser med fler än 4 »a» ganska bra: de äro ovanliga.

Om giltigheten i betygsanvisningarnas frekvensregel »mellan $\frac{1}{6}$ och $\frac{1}{2}$ » ger följande tabell besked.

Tabell 54. Frekvensfördelning av klasser med betyg högre än »Ba».

	mindre än $\frac{1}{6}$	mellan $\frac{1}{6}$ och $\frac{1}{2}$	mer än $\frac{1}{2}$	
Räkning	13	55	6	= 74 klasser
Rättstavning	13	57	9	= 79 klasser

Förklaring: I 13 klasser hade i ämnet räkning mindre än $\frac{1}{6}$ av elevantalet AB eller högre betyg o. s. v.

Som synes är det visserligen det vanligaste, att antalet »AB» eller högre betyg ligga mellan $\frac{1}{6}$ och $\frac{1}{2}$, men mindre än $\frac{1}{6}$ eller mera än $\frac{1}{2}$ är ej mycket ovanligt. Även detta förhållande bör något tydligare komma fram i betygsanvisningarna än vad nu är fallet.

Värdet av den exakta frekvensdefinitionen av betygsgraderna är alltså ganska begränsad, i vad det gäller den hjälp läraren kan ha därav vid sättandet av betygen i sin klassavdelning. Men den fordran, som i betygsanvisningarna göres, att det skall råda överensstämmelse mellan den uppfattning läraren har av sin klass och den bild av klassen, som hans betyg jämförda med normalfördelningen ge, är dock av praktisk betydelse.

Den exakta frekvensdefinitionen av betygen är emellertid framför allt av stor praktisk betydelse, när gemensamma prov givas i ett stort elevmaterial, och när betygssättningen kontrolleras med hjälp av betygsstatistik.

Ur graderingssynpunkt och med hänsyn till den givna frekvensdefinitionen vore det önskvärt, om lärarna ej vore så »rädda» för att använda betyget »BC» som nu är fallet i flertalet ämnen. En utväg, som de sakkunniga ägnat viss uppmärksamhet, vore att giva betygsgraden »BC» en obestämd ställning i förhållande till begreppet »godkänd». Då läraren har svårt att besluta sig för »godkänd» eller »icke-godkänd», skulle »BC» vara det rätta betyget. Den nuvarande benämningen »icke fullt godkänd» pekar åt detta håll. Betygsgraden skulle alltså varken betyda »godkänd» eller »icke-god-

känd». Att i praxis fasthålla en sådan särställning för en viss betygsgrad skulle emellertid bereda svårigheter, och den fasta associationen mellan »BC» och »icke-godkänd», som utbildat sig, är även ett hinder.

En bättre utväg att något öka betygsgradens användning torde följande vara. De nuvarande betygsgraderna i läroämnena ha relation ej blott till frågan om »godkänd» eller »icke godkänd» utan även till frågan om flyttning till högre klass och till rätten att erhålla avgångsbetyg. Folkskolestadgans § 45 mom. 1 säger, att »flyttning till högre klass verkställes på bestämda tider varje år med de lärjungar, vilka inhämtat den föregående klassens lärokurs». Enligt denna bestämmelse skulle tydligen en elev, som i något läroämne icke godkänts, ej kunna flyttas. Betyget »godkänd» i läroämnena har också av lärarna sedan gammalt uppfattats som betydande godkänd till flyttning. För att »kunna» flytta en elev har man väl också ofta av nåd givit betyget »godkänd», medan det rättvisa betyget skulle varit »icke godkänd». Sambandet mellan godkända betyg och rätten att flyttas till högre klass är nu visserligen åtskilligt uppluckrat. Särskilt sedan bestämmelsen i § 47 om villkoren för erhållandet av avgångsbetyg blivit, att sådant betyg skall »utfärdas för de lärjungar, som blivit godkända i samtliga läroämnena, ävensom för dem som erhållit lägre vitsord än godkänd i högst två läroämnena, dock icke i både modersmålet och räkning», ha liknande villkor för flyttning rätt allmänt börjat praktiseras. Från de »normala» villkoren för flyttning har vidare i praktiken undantag måst göras, då elev på grund av sin ålder och allmänna fysiska utveckling ej utan skada kunnat gå kvar i den klass, dit han med hänsyn till de »inhämtade lärokurserna» rätteligen skulle hört. Även om praktiken i rätt stor utsträckning avviker från stadgans stränga villkor för flyttning, skulle säkerligen en ändring av paragrafen i riktning mot mildare villkor underlätta en rättvis betygssättning och därmed också medföra en ökning av antalet »icke godkänd». De sakkunniga skola framlägga förslag till sådan ändring av ifrågavarande paragraf. För övningsämnena kan emellertid en sådan paragrafändring knappast betyda något, då underbetyg i övningsämnena ej inverkat på rätten till flyttning. Då betygen i övningsämnena på ett viktigt sätt komplettera betygen i läroämnena, är det angeläget att även i de förra hela betygsskalan verkligen utnyttjas. Såväl för betygen under B som över AB har detta hittills ej skett tillfredsställande. Skalan har faktiskt av många lärare tillämpats, som om den vore tregradig. Då det synes svårt att veta, vilken färdighet som skall betecknas som den lägsta för godkännande, har flertalet lärare helt avstått från underbetyg i dessa ämnen, och då man ej velat gradera nedåt från medelbetyget, har detta sannolikt känts som ett hinder även för gradering uppåt. Det är emellertid troligt, att för övningsämnena liksom för läroämnena en ökning av antalet BC uppkommer genom den givna frekvensdefinitionens normalvärde, framför allt om betygsgradens namn ändras

från »icke fullt godkänd» till »svag». Det bjuder, särskilt i övningsämnen, mindre emot för läraren att markera, att en elev är »svag» i ämnet, än att han ej är godkänd.

I det föregående ha ändrade benämningar på betygsgraderna föreslagits. Det synes vara bäst att i sammanhang härmed ändra även betygsbeteckningarna. Ett system med sifferbeteckningar är troligen det bästa, t. ex. utmärkt = 7, särdeles god = 6, mycket god = 5, medelgod = 4, någorlunda god = 3, svag = 2 och mycket svag = 1. Ett sådant beteckningssystem är synnerligen lättfattligt. Det förstås genast av alla och blir till hjälp vid uppfattningen av betygsgradernas innebörd, medan det nuvarande är logiskt ogenomskinligt, relativt svårlårt och mera till hinder än hjälp vid uppfattningen av vad betygsgraderna betyda. Då sifferbeteckningar ändå måste införas i och för utförande av sammanläggningar av betygen och nu användas parallellt med bokstavs-beteckningarna, framstå dessa som helt överflödiga. Enklast kunde det synas vara att använda de nu brukliga sifferbeteckningarna, men bråktalen i dessa äro omotiverade. Vår skala består av sju huvudbetyg. Bråktalen antyda, att tre av betygen skulle vara »mellanbetyg», ungefär av samma art som de plus- och minusbetecknade betygen. Då man ej önskar, att de skola ha sådan särställning, är det redigast att ej använda bråktal för dem. Det må också framhållas, att barnen i de lägre klasserna lättare fatta beteckningarna, om endast hela tal användas. Det behöver knappast framhållas, att sifferbeteckningen på intet sätt förhindrar användningen av plus- och minusbetecknade »mellanbetyg». Sådana tillägg till siffrorna äro snarare naturligare än till bokstäverna; Ba + är en mera egendomlig sammanställning än 4 +. Någon praktisk svårighet att övergå till den nu föreslagna heltalsbeteckningen förefinnes ej. Det kan i detta sammanhang förtjäna omnämnas, att en sådan beteckning (med en liten modifikation) faktiskt användes i ett skoldistrikt i övre Norrland. Måhända kan det synas omotiverat att beteckna den lägsta betygsgraden med 1, då vi äro vana att beteckna den med 0, men den föreslagna beteckningen har vissa fördelar. Om den lägsta betygsgraden betecknas med 0 och medelbetyget alltså blir 3, kan en 7-gradig skala ej fullt utvecklas nedåt. Varje betygsgrad har ju en bredd av en enhet, hela betygsskalan skall spänna över 7 enheter. Under mittpunkten i skalan måste alltså finnas utrymme för $3\frac{1}{2}$ enheter. Vid matematiska beräkningar med betygsgraderna är det en fördel, att skalan är fullt likformig överallt. Det kan även sägas, att betygsgraden 0 för mycket ger intryck av att lärjungens kunskaper äro lika med noll. I en rangordningsskala är det också naturligt att ej ha med platsnumret noll. Ur rangordningssynpunkt skulle det å andra sidan ligga närmast att räkna 1 som det finaste betyget, men då betygen även böra betraktas som mått på färdigheten, vore en sådan omkastning av rangordningen opraktisk.

C. Betygsgradernas antal.

Den teoretiska diskussionen i det föregående har behandlat betygsgradernas innebörd i vår nuvarande 7-gradiga skala, men frågan, om detta antal är det mest lämpliga, har ej bedömts. Ett avgörande härav kan ej vinnas enbart genom teoretiska överväganden, utan hänsyn måste tagas till hur många betygsgrader lärarna faktiskt känna sig behöva för en »rättvis» gradering av eleverna. Det blir då genast klart, att de officiella betygsgraderna ej fylla behovet. Det visar sig, att ett stort antal icke officiella grader vunnit insteg lite varstans i våra skolor. Av de svar, som inspektörerna avgåvo på betygssakkunnigas fråga, om någon annan betygsbeteckning än den sedvanliga med A, a etc. förekom, framgår, att lärarna i stor utsträckning använda sig av + och - tecken efter de officiella betygsgraderna. Av de i standardundersökningen deltagande lärarna ha cirka 90 procent använt sig av plus- och minusbetecknade mellanbetyg. Nedanstående tablå visar det antal »betygsgrader», som lärarna visat sig behöva vid betygssättningen i modersmålet och räkning.

Tabell 55.

		Antalet »betygsgrader»		
		lägsta	högsta	medeltal
Klass 2.	Läsning	3	10	5.1
	Rättstavning	2	9	5.5
	Räkning	3	10	5.3
Klass 4.	Läsning	3	11	6.0
	Rättstavning	4	13	8.3
	Tillämpad räkning	3	12	8.4
	Mekanisk räkning	3	12	7.4
Klass 6.	Tillämpad räkning	3	11	7.7
	Mekanisk räkning	3	11	7.0

Förklaring: I klass 2 voro i ämnet läsning 3 betygsgrader det lägsta antal, som användes av någon lärare, och 10 betygsgrader voro det högsta antalet o. s. v.

Till en del kan behovet av dessa »mellanbetyg» sammanhånga med att de högre betygsgraderna i de lägre klasserna användas i ringa utsträckning. Om en lärare t. ex. ej vill sträcka sin betygsgivning utöver Ba, har han, frånsatt underbetygen, endast de två betygsgraderna B och Ba att välja på, vilket han känner vara för litet. Men även vid ett mera tillfredsställande utnyttjande av betygsskalan fyller antalet betygsgrader ej behovet. Frånsatt ett rätt litet antal fall, då betygsgraden a användes, stå ju

endast B, Ba och AB till förfogande. I var och en av dessa betygsgrupper finnas elever, som skilja sig så mycket från varandra, att läraren endast ovilligt avstår från att markera deras olikhet med olika betyg. Vi finna också av betygsmaterialet, att många lärare förvandlat de tre graderna B, Ba och AB till ej mindre än nio grader genom att förse var och en av dem med såväl plus- som minustecken. Åtskilliga fördelar följa med denna ökning av betygsgradernas antal eller, som vi även kunna uttrycka saken, med denna minskning av betygsgradernas avstånd från varandra. Därigenom avspeglar betyget på ett smidigare sätt ändringar i lärjunges sätt att sköta skolarbetet. En ökning eller minskning av en elevs studieenergi skall gå långt, för att en förändring av ett helt betygssteg skall bli följden. Betydande ändringar kunna äga rum utan att få uttryck i huvudbetygen, och varken lärjungen själv eller hemmet få i sådant fall genom betygen upplysning om ett förhållande av stor betydelse. En annan fördel är, att lärare, som fingradera betygen, lätt kunna företaga en justering av betygsskalan uppåt eller nedåt. Om läraren fingraderat betygen, verkställs en justering mycket lätt, i annat blir den något mera besvärlig. I det hela kan man också förmoda, att en fingradering av betygen kräver särskild omsorg och stärker behovet av en ordentlig prövning av elevernas kunskaper.

I betygssakkunnigas förut avgivna förslag till provisoriska betygsanvisningar upptogos plus- och minusbeteckningarna endast för betygen B, Ba och AB, vilket var i överensstämmelse med den betygsskala, som skapats genom lärarnas praxis. Under det att de svagaste i Ba-gruppen överträffas av två tredjedelar av hela elevmaterialet, överträffas de duktigaste i Ba-gruppen av en tredjedel. Även om motsvarande frekvensskillnad i de övriga betygsgraderna procentuellt sett ej är så betydande, äro betygslatituderna i verkligheten lika stora. Det är särskilt vid betygen B, Ba och AB, som läraren känner behovet av ytterligare differentiering starkt, då han i allmänhet har många elever inom dessa grupper. Att markera skillnader inom de små grupper, som erhålla BC eller a, kännas ej så nödvändigt. Betyg sådana som BC— eller a+ användas därför mycket litet. Efter C eller A ha i intet fall sådana tecken förekommit i de protokoll, som granskats. Då ytterst sällan mer än en elev i klassen är förtjänt av sådant betyg, är det klart, att intet behov av gradering inom dessa betygsgrader gör sig kännbart. Betygsskalan kom alltså enligt ovannämnda förslag att omfatta 13 grader: nämligen de 4 betygen C, BC, a och A samt de 9 grader, som genom +- och —tecknen erhållits ur B, Ba och AB. I förslaget upptogos även poängvärden för de olika betygen. De sedvanliga siffervärdena äro: $A = 3$, $a = 2\frac{1}{2}$, $AB = 2$, $Ba = 1\frac{1}{2}$, $B = 1$, $BC = \frac{1}{2}$, $C = 0$. Om mellan dessa inskjutas i jämn serie plus- och minusbetyg, fås följande poängvärden (uttryckta i sjättedelar): $A = 18$, $a = 15$, $AB+ = 13$, $AB = 12$, $AB- = 11$, $Ba+ = 10$, $Ba = 9$, $Ba- = 8$, $B+ = 7$, $B = 6$, $B- = 5$, $BC = 3$ och

C = 0. Skolöverstyrelsen, som av Kungl. Maj:ts anmodats att avgiva yttrande över de sakkunnigas förslag, anmärkte till denna punkt följande:

»En dylik utökning av betygsgraderna finner överstyrelsen icke nödvändig. Frånsett att anvisningarna härom ej stå i överensstämmelse med i § 47 mom. 2 folkskolestadgan givna föreskrifter, vilka upptaga blott 7 betygsgrader, anser överstyrelsen en poängberäkning så vidlyftig som den föreslagna, knappast vara ägnad att underlätta en rättvis betygsgivning, då det många gånger torde vara svårare att skilja mellan t. ex. AB— och Ba+ än mellan AB och Ba. Överstyrelsen vill dock icke betaga de lärare, som så önska, möjligheten att vid betygssättningen använda sig av + och — för angivande av ett slags »mellanbetyg» men finner ej lämpligt, att för dem vissa poängvärden bestämmas. Med hänsyn härtill föreslås, att anvisningarna i denna punkt i viss mån ändras.»

I överstyrelsens efter Kungl. Maj:ts bemyndigande utfärdade anvisningar heter det: »Det må stå lärare fritt att, när så för en noggrannare betygsgradering synes behöfligt, betjäna sig av tecknen + eller — efter betygsgraderna 'B', 'Ba' och 'AB'. Dessa tecken skola dock icke förekomma i avgångsbetygen.»

Meningsskiljaktigheten mellan de sakkunniga och skolöverstyrelsen i denna punkt är ej stor. Något tvång för lärarna att fingradera »huvudbetygen» var ej avsedd. Men den som önskade använda plus- och minustecknen, skulle ha rättighet att göra det och också att skriva in dem i betygsjournalen. Just i sådana fall som skolöverstyrelsen i ett exempel omnämner, nämligen vid tveksamhet mellan två närliggande betygsgrader, anse de sakkunniga, att användandet av dessa tecken i många fall är en hjälp för läraren. Föreligger tveksamhet huruvida AB— eller Ba+ är det rätta betyget för en elev, måste ju tveksamheten, om denne elev skall givas AB eller Ba, bli än större. Just för att avståndet mellan de båda betygen är så stort, är det särskilt obehagligt för läraren att besluta sig för ettdera betyget. Ju mindre avståndet blir, dess mindre kännes en eventuell »orättvisa» vid valet mellan närliggande betygsgrader. Det riktiga i skolöverstyrelsens anmärkning är naturligtvis, att det dock i stort sett måste vara mindre svårighet i en betygsuppdelning ju mindre antalet betygsgrader är. Det är möjligt, att många lärare skulle kunna känna, att krav på en fingradering överstege deras förmåga. Särskilt i ämnen, i vilka skriftliga prov ej allmänt givas, kan en inplacering av eleverna i många betygsfack vara svår. Det är också huvudsakligen i ämnena modersmålet och räkning, som behovet av mellanbetyg är starkt. I flera ämnen skulle de utan olägenhet kunna undvaras. Ett framtvängande av fingraderingen är därför enligt de sakkunnigas mening ej lämpligt. Användandet av plus- och minustecknen är en rättighet för läraren, och något tvång bör ej föreligga. Lärare, som önska använda dessa »mellanbetyg», skola ha full rätt att göra det,

och denna tendens bör i vad det gäller ämnena modersmålet och räkning understödjas, ej motarbetas.

Den lösning av problemet om betygsgradernas antal, som lärarna själva i sin praktik kommit fram till, synes vara god och väl värd att officiellt stadfästas. Det har visat sig, att på grundval av den 7-gradiga skalan en tillfredsställande lösning kan vinnas genom införande av $+$ - och $-$ -betecknade betygsgrader, alltså genom en fingradering inom betygsgradernas ram. Att betygsskalan trots dessa mellanbetyg likväl betraktas som bestående av 7 betygsgrader är säkerligen en fördel. Lärarens uppmärksamhet riktas därigenom först på vilket av dessa betyg eleven kan vara berättigad att erhålla, och sedan i andra hand på graderingen inom huvudbetyget. Ställdes läraren mera oförmedlat inför en betygsskala med flera betygsgrader, skulle det vara svårare att komma till rätta med den. Vill man bibehålla indelningen i betygsgrader och gradering inom dessa, torde plus och minus-tecken vara lämpligare än en genomförd sifferbeteckning för »mellanbetygen». En utbyggnad av de sakkunnigas förslag till sifferbeteckning till att gälla även mellanbetygen är naturligtvis lätt att genomföra. Men en sådan sifferskala skulle likställa mellanbetygen med huvudbetygen på ett sätt, som ej är önskvärt och som undvikes i plus-minus metoden. I de sakkunnigas förslag till provisoriska anvisningar rekommenderades visserligen siffervärden för mellanbetygen, men dessa värden voro ej avsedda som betygsbeteckningar utan skulle användas, då sammanräkning av betyg erfordrades. Överstyrelsen fann ej lämpligt, att för mellanbetygen vissa poängvärden bestämdes. Frågan om mellanbetygens roll vid sammanräkning av betyg, t. ex. vid uträkning av betygssummor för de inträdessökande till läroverken, kan emellertid ej utan vidare avfärdas. Det är dock en ej oväsentlig skillnad på två elever, av vilka den ene har genomgående $Ba+$ i ämnena, medan den andre har Ba . Det är ej riktigt, att dessa elever betraktas som alldeles likställda i betygshänseende. Visserligen kan det, om den senare eleven kommer från en lärare, som ej använt plus- och minus-tecken, sägas, att den senares Ba möjligen betyder detsamma som den förres $Ba+$, men man måste dock lika mycket räkna med, att hans Ba i stället kanske har betydelsen $Ba-$. Den elev, som fått $Ba+$, måste räknas stå något högre än den som fått Ba . Och än tydligare är det ju, om eleverna komma från samme lärare eller från olika lärare, som båda använda mellanbetyg.

Sammanläggningen av betygen kan dock ordnas, utan att ett så komplicerat poängsystem, som det i förslaget till de provisoriska betygsanvisningarna upptagna, tillgripes. Genom siffervärdena för mellanbetygen framstod på ett sätt, som de sakkunniga i själva verket ej önskat, mellanbetygen som likställda med huvudbetygen. Följande metod är enklare och må rekommenderas, när omräkning av plus- och minusbetygen till siffer-

värden behöver företagas. Vid summering av betygsgraderna bestämmes antalet överskjutande plus och minus. Detta antals siffervärde beräknas under antagandet, att ett +- eller —tecken är lika med $\frac{1}{3}$, varvid den av de sakkunniga föreslagna heltalsbeteckningen av betygsgraderna förutsättes. Ett exempel: Antag, att följande betyg skola adderas: 3+, 4—, 5, 4+, 4+, 3+, 4+, 3+, 4. Summan av heltalspoängerna är 34. Antalet plus är 6 och antalet minus är 1, överskjutande antalet plus alltså 5 och 5 gånger $\frac{1}{3}$ är $1\frac{2}{3}$. Summan blir alltså $35\frac{2}{3}$. Denna summeringsmetod är betydligt behändigare än den i de provisoriska anvisningarna föreslagna och är alltså att föredraga. Bråktal kunna, om man så önskar, undvikas, genom att man sätter ut överskjutande +- eller —tecken. I exemplet skulle alltså summan kunna uttryckas så här: $35\frac{2}{3}$.

Användningen av plus- och minustecken har i förslaget till de provisoriska betygsanvisningarna begränsats till betygsgraderna B, Ba och AB. Det kan ifrågasättas, om denna begränsning behöver upprätthållas. Rättigheten att sätta + eller — till C eller A är utan intresse ur praktisk synpunkt; ingen lärare har gjort sådan markering. Men för BC och a skulle rättigheten ej vara endast av teoretiskt intresse. Åtskilliga a+ och a— skulle sannolikt uppkomma. Tänkbart är, att den något ändrade ställning betygsgraden BC får enligt sakkunnigas förslag kan åstadkomma, att åtskilliga BC— och BC+ givas. Fastän ett behov av fingradering mycket litet förefunnits, synes rättighet till sådan gradering böra givas, och någon olägenhet av ett fullständigt slopande av begränsningen torde ej finnas. Slutligen bör märkas, att rekommendationen att använda +- och —betecknade betygsgrader gäller de vanliga terminsbetygen. I avgångsbetygen synes det vara lämpligast att endast utsätta huvudbetygen, vilket dock ej bör hindra, att +- och —tecken även i vad det gäller avgångsbetygen kunna införas i betygsjournalerna.

Att det här förordade betygssystemet med 7 betygsgrader med +- och —gradering inom betygsgradernas ram skulle vara det bästa, vilja de sakkunniga naturligtvis ej påstå, men det har visat sig fungera bra, lärarna äro i stor utsträckning belättna med det, och något bevis för att annat system med annat antal betygsgrader är överlägset det förordade, förefinnes ej. Det bör dock beaktas, att en tydlig tendens att icke bruka de mest extrema betygsgraderna kan konstateras. Denna strävan mot en 5-gradig skala är ej helt oberättigad.

När det gäller ämnen, i vilka noggrann prövning och poängbedömning kan ske, såsom i räkning och några andra ämnen, äro svårigheterna att använda den 7-gradiga skalan relativt lätt överkomliga, men för sådana ämnen som historia, kristendom och flera andra kan det ifrågasättas, om ej en skala med mindre antal betygsgrader vore lämplig. Den översikt av betygsgradernas fördelning, som givits i förra kapitlet, visar, att lärarna

i rätt stor utsträckning slagit in på denna väg. Betygsgraderna C och A äro på god väg att försvinna. Enligt sakkunnigas förslag till definition av dessa betyg skulle de visserligen vara i hög grad extrema men dock ej så extrema, som lärarnas praxis gjort dem, fränsett en del undantagsfall, i vilka i stället missbruk av dessa betyg förekommit. Att hålla jämvikt mellan bruket och missbruket av de yttersta betygen är tydligen ej lätt. Att helt acceptera denna utveckling och nedskära betygsgradernas antal till 5 torde dock ej vara lämpligt och har i det föregående avvisats, men de yttersta betygsgraderna, särskilt A, kunna måhända endast fullt försvara sin plats i ämnen, i vilka möjlighet att använda en objektiv norm förefinnes. Allteftersom standardiserade prov bli tillgängliga i ett ämne, få lärarna en sådan norm och kunna sedan med viss trygghet använda även den högsta betygsgraden. Innan så skett, är det kanske rimligt att betrakta detta betyg som praktiskt sett obefintligt, så som de flesta lärare nu göra. I skolor, i vilka det svagaste elevmaterialet redan utgallrats till hjälpklasser, skulle kanske även C på samma sätt kunna praktiskt sett uteslutas.

En beskärning av betygsskalan av annat slag har föreslagits av skolöverstyrelsen vid diskussionen av den glidande betygsskalan. I sitt yttrande över de sakkunnigas förslag till provisoriska betygsanvisningar uttalade skolöverstyrelsen en önskan, att bestämmelserna utformades så, att de höga betygen kunde bli vanligare i de högre klasserna än i de lägre. »Överstyrelsen finner för sin del vissa psykologiska och pedagogiska skäl tala för att på skolans lägre stadium läraren må kunna tillåta sig en större sparsamhet i fråga om betygens växling, desto hellre som någon övergång till allmänt läroverk från detta stadium ej kan komma i fråga.» Skolöverstyrelsens efter Kungl. Maj:ts bemyndigande utfärdade provisoriska anvisningar innehålla nu härom följande bestämmelse:

»De nu angivna anvisningarna angående betygsgradernas innebörd böra, teoretiskt sett, gälla för alla klass-stadier. Den s. k. »glidande betygsskalan» med i genomsnitt högre betyg i de högre klasserna än i de lägre böra alltså undvikas. Då det emellertid är ett känt förhållande, att på skolans lägsta stadium en differentiering av lärjungarna efter graden av deras verkliga kunskaper är mycket svår för att ej säga omöjlig, är en mindre nyanterad betygsgivning här både försvarlig och lämplig. Ännu i tredje klassen böra de högre och högsta betygen endast med stor försiktighet komma till användning. Från och med fjärde klassen böra dock anvisningarna om betygsgradernas innebörd helt tillämpas.»

Genom skolöverstyrelsens anvisningar möjliggöres onekligen en viss rörlighet i betygssystemet utan att den glidande betygsskalans princip accepterats. Om i de lägre klasserna ej blott A utan även a försvinner, kommer för de duktigaste eleverna en märkbar betyghöjning till stånd i de högre klasserna.

Att differentieringen av lärjungarna på det lägre stadiet skulle vara mycket svår, är en vanlig uppfattning, men har, så vitt betygssakkunniga kunnat bedöma, ej stöd i de undersökningar, som blivit gjorda. Vi ha låtit utföra prov i småskolans andra klass vid slutet av läsåret och ha ej märkt någon svårighet att differentiera betygen i ämnena räkning, läsning, skrivning och rättstavning. I vad det gäller differentieringsmöjligheten i mekanisk räkning kan hänvisas till den s. k. rostadundersökningen för några år sedan. Ur en artikel i »Skola och samhälle» (nr 6—7 av årgång 1933) må följande citeras: »I fråga om spridningens storlek framgår, att den är större för en högre klass än för en lägre. I klass 6 är den dubbelt så stor som i klass 1. — — — Men hur ställer sig saken, om man jämför spridningen med medelprestationen, som ju också ökas från klass till klass? Som mått på variabiliteten brukar just användas kvoten mellan medelavvikelse och medelvärde, den s. k. variationskoefficienten. Uttryckt i procent utgjorde den i Addition II för klass 1: 48 procent, klass 2: 37 procent, klass 3: 33 procent, klass 4: 28 procent, klass 5: 27 procent och klass 6: 24 procent. Dessa siffror visa klart, att de större barnen i fråga om räknefärdighet äro varandra relativt mera lika än vad de mindre barnen äro.» Då spridningen relativt till medelprestationen är det viktigaste, när det gäller betygssättningen, visa dessa siffror, att det, åtminstone i fråga om mekanisk räkning, ej föreligger några svårigheter med en lika nyanserad betygsgivning i småskolan som i den egentliga folkskolan.

Det är emellertid naturligt, att de lärare, som ta emot barnen i småskolan, vilja ha god tid på sig för bedömandet, och då samma lärare i regel har barnen i första och andra klass, kan en mera nyanserad betygsgivning utan olägenhet få anstå till vårterminsbetyget i andra klassen. Där är den å andra sidan mycket värdefull. I tredje klassen komma barnen att tagas om hand av nya lärare, och småskolans lärare böra ge all den upplysning om sina elever, som är möjlig. Enligt betygssakkunnigas förslag kommer det också redan i andra klassen att finnas möjlighet att använda standardprov i ämnena räkning och modersmålet, varigenom användningen av de högre betygsgraderna underlättas. Då enligt sakkunnigförslaget standardprov sedan bli tillgängliga först i fjärde klassen vid slutet av läsåret, är det av vikt, att en noggrann betygssättning kommer till stånd i småskolans andra klass. Den blir den grundval, på vilken den följande betygssättningen kommer att vila, och grunden måste göras så bärkraftig som möjligt. Då det emellertid ej innebär någon olägenhet, om betygsgraden A först senare kommer till användning, ha de sakkunniga ej något att anmärka mot att detta betyg ej användes i småskolan. Ett borttagande av betyget a skulle däremot vara olämpligt. Vad de extrema betygs-

graderna åt andra hållet beträffar, torde det ej vara lämpligt att taga bort betyget C, då detta betyg behövs för utmärkande av höggradig undermålighet.

D. Den s. k. glidande betygsskalan.

Förslaget att låta Ba eller, med den sifferbeteckning, som föreslagits, 4 vara normalbetyget på alla klassnivåer innebär en rätt stor förändring i hittills av flertalet lärare i folkskolan praktiserad betygssättning. Det har visat sig, att i allmänhet betygen i en högre klass äro högre än i en lägre, dock med det undantaget, att betygen i klass 3 äro lägre än i klass 2. Höjningstendensen gäller ej vid övergång från småskolan till den egentliga folkskolan men finnes inom vardera skolformen för sig. Sannolikt gör den sig starkast gällande, då en lärare följer en klass och under flera år har i stort sett samma barn. Tendensen är lättförståelig. Det är angenämt för läraren och lärjungen med denna stegring, men därmed är naturligtvis frågan om dess lämplighet ej avgjord. Denna s. k. glidande betygsskala har emellertid många varma förespråkare, och fördelar och nackdelar måste vägas mot varandra, innan ett avgörande beslut kan fattas. Som huvudargument för höjningen av betygen anföres dess värde ur allmän uppfost-ringssynpunkt. När en elev sköter sig väl i skolan, bör han få uppmuntran härför, och det får han genom betyghöjningen. Genom uppmuntran stimu-leras han till nya framsteg. Var och en vill gärna se ett påtagligt resultat av sina ansträngningar. Genom betyghöjningen får eleven ett sådant påtagligt vittnesbörd om att hans arbete ej gjorts förgäves.

Att bestrida värdet av uppmuntran kan ej komma i fråga, men alla lärare äro ju också överens om att man ej skall berömma, utan att verkliga skäl föreligga. Och om lärjungen missköter sitt arbete, bör han ej lämnas i okunnighet därom. Särskilt illa vore det naturligtvis, om misskötandet skulle rendera honom beröm i stället för klander. Det är just i denna för uppfostningsarbetet centrala angelägenhet, som den glidande betygs-skalan principiellt är av tivelaktigt värde. Genom den allmänna höjningen av betygen får en elev, som relativt gått tillbaka i ett ämne, ökade utsikter att behålla sitt förra betyg, och det kan ju tänkas, att en elev, som borde göras uppmärksam på en begynnande relativ tillbakagång, i stället får en uppmuntran i form av höjt betyg. Det är tydligt, att höjningen av betygsskalan försvårar för eleverna och målsmännen att få en riktig bild av läget. Naturligtvis kan man säga, att intresserade parter kunna upplysas om vilken betygsgrad som på de olika klassnivåerna utgör normalbetyget och därigenom skyddas mot att vilseledas av betyghöjningen. Men det är svårt att bibringa dem en dylik insikt i ett komplicerat betygs-

system, och om det lyckades, skulle väl för övrigt inte mycket återstå av den uppmuntran, som genom betygshöjningen skulle komma eleverna till del. Uppenbart är risken betydande, att ett sådant betygssystem skall åstadkomma oreda, så att till slut ingen med säkerhet vet, om en betygs-höjning är reell eller blott skenbar.

Man kan måhända säga, att kritiken mot betygs-höjningens »skenbara» karaktär är överdriven, när det högre betyget anger, att eleven absolut taget gått framåt, även om han ej gjort det relativt till den grupp han tillhör. Riktigheten i detta påstående är visserligen beroende av relationen mellan betygsskalans höjning och gruppens genomsnittliga framsteg, men vid en obetydlig höjning av betygsskalan torde påståendet hålla streck. Den tankegång, man härmed är inne på, att en betygs-höjning skulle vara ett mått på ett visst framsteg, är intressant och för över till frågan, om det skulle vara möjligt att konstruera en för hela skoltiden fast betygs-skala, på vilken elevens ställning år efter år kunde inregistreras och avläsas. Betygs-höjningarna skulle alltså då vara verkliga mått på storleken av elevernas framsteg. Idén i denna form är värd beaktande, men svårigheten att förverkliga den är sannolikt oöverkomlig. Först efter ingående undersökningar av kurser och elevprestationer i de olika ämnena, vilket arbete måste ligga utanför de sakkunnigas uppdrag, kan det avgöras, vilka möjligheter för idéns förverkligande som kunna förefinnas. De sakkunniga måste därför avstå ifrån att diskutera något konkret förslag i denna riktning.

Tydligt är emellertid, att denna idé ej alls förverkligas genom den godtyckliga höjning av normalbetyget, som nu praktiseras i den s. k. glidande betygsskalan. Även om höjningen av en elevs betyg i denna skala ej sker, utan att han gjort framsteg, kan höjningen ej anses som något mått på framsteget, vilket synes därav, att elev, trots att han gjort vissa framsteg, dock ibland i den högre klassen får ett lägre betyg än han hade förut. Även den glidande betygsskalan, liksom den av de sakkunniga rekommenderade, måste anses vara uppbyggd relativt till prestationen inom en viss klass-nivå, och höjningen av betyget utgör ej något mått på den prestations-ökning, som ägt rum från föregående klass.

Den ofullständiga ansats hän mot en absolut mätning av framsteget från klass till klass, som i den glidande betygsskalan göres, må likväl erkännas vara av ett visst värde. De elever, som sköta sig ordentligt, få glädjen att se sina betyg gå uppåt, och denna uppmuntran unnar man dem gärna. Men nackdelarna torde överväga. I den glidande betygsskalan har på ett oklart sätt absolut och relativ mätning sammanblandats. Såväl i ett betygssystem, som konsekvent bygger på idéen om absolut mätning, som i ett som mäter relativt till en viss grupp, kan innebörden i betygen bli klar, men i ett på godtyckligt sätt blandat system blir det svårt att utläsa

betygens innebörd. Man får varken veta, hur långt framåt eleven kommit, eller om han lyckats bibehålla en tillfredsställande marschhastighet.

Mot systemet med samma normalbetyg på alla klassnivåerna anmärkes ofta, att det är tråkigt genom enformigheten i betygen. Att år efter år släpa på samma betyg i ett ämne bidrar inte till intresse för betygen. Det måste verka nedslående på elevernas arbetslust, om betygen trots alla deras ansträngningar ej utvisa någon förbättring. Ett visst mått av sanning innehåller denna kritik, dock i betydligt överdriven form. Om läraren på ett förståndigt sätt handskas med betygssystemet, torde svagheterna ej bli framträdande. Genom den ökade risken för en sänkning av betygen tillkommer tydligen ett spänningsmoment i det föreslagna systemet. Intresset för betygen blir kanske härigenom större, än då risken för sänkning är mycket liten; och att belöning i form av höjda betyg skulle vara utesluten trots elevens allvarliga ansträngningar, är inte riktigt. Men en höjning av betygen anger i detta system, att en verklig uppräckning ägt rum, och blir på helt annat sätt uppmuntrande och hedrande än i det andra betygssystemet. Relativt lätt förvärvade betygshöjningar bli missaktade, och ur uppfostringssynpunkt är det av stor betydelse, att en sådan missaktning för betygshöjningen ej sprider sig bland eleverna. Varje betygshöjning bör kunna uppfattas som ett beröm. Anmärkningen att en elev, som skött sig väl, dock ej får den uppmuntran, som ett höjt betyg innebär, är visserligen riktig, men läraren har stora möjligheter att bibringa eleverna en korrekt uppfattning av betygens innebörd, varigenom anmärkningen förlorar sin skärpa. Läraren bör göra klart för eleverna, vad betygen innebära. Den elev, som i tredje klassen fått »medelgod» i räkning och som i fjärde klassen får samma betyg, torde utan svårighet kunna fås att inse, att betyget i fjärde klass utvisar, att stora framsteg gjorts under det gångna året. Fordringarna för betygen äro ju mycket större i fjärde klassen än i tredje. Om han inte kunnat mera i fjärde klassen, än vad som fordrades för betyget medelgod i tredje klassen, skulle han ej ha fått samma vitsord nu, när han jämförts med fjärdeklassister. Han skötte sig tillfredsställande i tredje klassen, och det har han fortsatt att göra i fjärde klassen också.

Vidare må anmärkas, att läraren genom användande av plus- och minus-tecken efter betygsgraderna kan giva systemet en viss rörlighet. Om alla möjligheter till förändring av betygen iakttagas, torde enformigheten ej bliva tryckande.

Vid valet mellan olika betygsskalor måste hänsyn tagas ej blott till deras värde ur allmän uppfostringssynpunkt utan även till hur praktiska skalorna äro ur en mera teknisk synpunkt. Betygssakkunniga måste tillmäta denna synpunkt stor betydelse, då deras uppgift består i att bringa reda på betygsområdet. Problemets svårighet är känd, och på sina håll har man tvivlat på möjligheten att lösa det. Det är då angeläget, att man så myc-

ket som möjligt undviker alla komplikationer i fråga om betygsskalan. Den glidande betygsskalan skulle i hög grad försvåra lösningen. Redan benämningarna på betygsgraderna skulle bli något missvisande. För de flesta klassnivåerna skulle betygsgraden »medelgod» ej motsvara sitt namn, och hur komplicerat skulle ej varje försök att teoretiskt med hjälp av frekvenstal definiera de sju betygsgraderna vara, då olika frekvenstal skulle krävas för varje klassnivå. Om lärarna kunna förväntas få svårt att bemästra systemet, hur svårt måste det då ej vara att få eleverna, målsmännen och den stora allmänheten att begripa det?

I överensstämmelse med de nu framförda synpunkterna innehöll vårt förslag till provisoriska anvisningar bestämmelsen, att betygsgraden Ba hela skoltiden igenom skulle vara normalbetyget, och att en glidande betygsskala ej skulle användas. Skolöverstyrelsens majoritet anslöt sig i princip till sakkunnigas uppfattning men ville dock, att en viss uppmjukning av bestämmelsen skulle komma till stånd i sådan riktning, att de högsta betygen skulle bli vanligare i de högre klasserna än i de lägre. Denna fråga ha de sakkunniga redan diskuterat.

E. Kunna samma kunskapsfordringar tillämpas i de olika skolformerna?

Betygsgraden Ba eller »4» skall givas för en medelgod prestation i en grupp av i kursavseende likställda elever. Att elever på olika klassnivåer ej kunna räknas tillhöra samma grupp, är alltså tydligt. Mindre klart är, hur man bör göra med elever från olika skolformer. Undantagsformerna kunna naturligtvis ej hänföras till samma grupp som huvudformerna, men måste även de till de senare hörande A- och B-formerna behandlas som skilda grupper?

Enligt kurserna i gällande undervisningsplan för A- och B-formerna finnes ej anledning till uppdelning, men det är troligt, att även om samma kurser behandlas, resultatet i en A-skola i genomsnitt blir bättre än i en B-skola. Att hålla barn på olika klassnivåer tillsammans i en undervisningsavdelning måste bereda extra svårigheter. Resultatet av skolarbetet är emellertid beroende av många omständigheter, och det kan knappast vara befogat att tillmäta frågan om A- eller B-form en dominerande betydelse. Även om det är riktigt, att förhållandena i en A-skola ur undervisnings-synpunkt äro gynnsammare än i en B-skola, så kan det samma sägas om åtskilliga andra förhållanden, där gränsen ej går mellan A- och B-skola, t. ex. undervisningsvillkoren i små klasser i jämförelse med stora. Med tanke på det mål, som denna utredning skall söka närma oss till, böra samma betygsfordringar så vitt möjligt upprätthållas och endast upp-

givas, om allvarliga nackdelar skulle uppkomma. Om prestationerna i A-skolorna bli normgivande för fordringarna i B-skolorna, komma eleverna i de senare skolorna sannolikt att i genomsnitt få lägre betyg än eleverna i de förra. Om betygsskillnaden blir mycket stor, kan olägenheten härav bli större än fördelen av att betygen i de olika skolformerna bli likvärdade. För bedömandet kräves alltså kännedom om hur betygen i B-skolorna sannolikt skulle bli, om samma fordringar tillämpas som i A-skolorna. Undersökningar rörande denna fråga finnas utförda för betygen i vissa snabbräkningsprov i mekanisk räkning. Enligt föreliggande redogörelser i Rostads elevförbunds årsskrifter var resultatet i A-skolorna rätt mycket bättre än i B-skolorna. Medelprestationen i klasserna 3—6 i B₁-skolorna var i genomsnitt 9 procent och i B₂-skolorna 12 procent lägre än i A-skolorna. Betygslatituden, alltså avståndet mellan nedre och övre gränsen av en betygsgrad, var i genomsnitt för dessa prov och klasser 34 procent av medelprestationen, varav följer, att medelprestationen även i B₂-skolorna i dessa prov i allmänhet skulle ha fallit inom området för betygs-latituden Ba, om betygen satts enligt A-skolenorm. Genom att medelbetyget ligger relativt lågt i B-skolorna kommer de högre betygsgradernas antal att bli mindre och de lägres större i B-skolorna än i A-skolan. Man måste alltså räkna med att de statistiska frekvenstalen för de olika betygsgraderna i ett B-skolemateriel måste något avvika från de förut vid diskussionen av betygsgradernas innebörd meddelade frekvenstalen. Den relativa ökningen av de lägre betygen innebär, att »icke godkänd» skulle bli ett vanligare betyg i B-skolorna än i A-skolorna, vilket kunde föra med sig ej önskade konsekvenser i fråga om elevernas flyttning från klass till klass och avgång från skolan. För ett av ovannämnda prov erhöles i klass 6 i B₁-skolan följande betygsfördelning:

C—BC	B	Ba	AB	a—A
15.9 %	32.0 %	31.1 %	15.5 %	5.5 %

Om denna fördelning säges i den artikel, varur siffrorna hämtats, att den ej kan anses betänklig, och att betygstabellerna i det hela kunna anses vara väl användbara både i A- och B-skolorna. Och i redogörelsen för B₂-skolorna säges, att detsamma gäller för dessa skolor. Detta må gälla för ifrågakvarande tabeller, vilka endast i ringa mån avse att öva inflytande på terminsbetyget, men en fördelning av terminsbetygen med mer än dubbelt så många underbetyg som i A-skolorna vore ej tilltalande.

Det är emellertid ej troligt, att tillämpandet av A-skolenormen kommer att leda till så höga procenttal för C och BC som i betygsfördelningen härövan. Resultatet i ett mekaniskt snabbräkningsprov är mera beroende

av skiftande yttre förhållanden och arbetsmetoder än vad resultatet i räkning i det hela är, vilket i högre grad beror av elevernas intellektuella kapacitet, och denna är sannolikt lika stor i en B-skola som i en A-skola.

Ej heller för de övriga ämnena torde en tillämpning av A-skolenormen leda till så höga procenttal för de lägsta betygsgraderna. Det av de sakkunniga undersökta materialet pekar också i denna riktning. Följande tabell visar den betygsfördelning, som i detta material skulle ha erhållits i B-skolorna, om samma betygsfordringar som i A-skolorna tillämpats.

Tabell 56. Betygsfördelningen i läsning, skrivning, rättstavning och räkning i B-skolorna, klasserna 2, 4 och 6, enligt A-skolenorm.

Betygsfördelningen i procent.

	C-BC	B	Ba	AB	a-A	Medelbetyg
<i>Klass 2.</i> Läsning	6.4	27.5	38.8	21.6	5.7	1.46
Rättstavning	5.5	19.6	40.1	23.2	11.6	1.56
Räkning	11.7	26.5	32.4	23.4	6.0	1.43
<i>Klass 4.</i> Läsning	13.8	27.6	32.5	20.3	5.8	1.38
Skrivning	11.1	24.6	37.2	21.2	5.9	1.43
Rättstavning	12.7	24.0	36.7	19.7	6.9	1.40
Tillämpad räkning	12.4	30.6	33.1	19.5	4.4	1.36
Mekanisk räkning	15.8	31.7	31.8	15.0	5.7	1.31
<i>Klass 6.</i> Läsning	11.2	35.5	35.4	15.3	2.6	1.32
Skrivning	8.3	29.7	37.5	19.9	4.6	1.42
Rättstavning	9.5	28.0	35.6	19.3	7.6	1.44
Tillämpad räkning	9.2	28.5	36.4	20.5	5.4	1.42
Mekanisk räkning	10.7	32.7	38.4	16.0	2.2	1.33

Medelbetyget i A-skolorna är 1.50. Som synes ha medelbetygen i B-skolorna praktiskt taget över hela linjen varit åtskilligt lägre.

Av siffrorna att döma torde dock någon besvärlig anhopning av underbetyg ej vara att befara i B-skolorna, men även om antalet skulle bli större än vad dessa siffror utvisa, komma nackdelarna därav att bli mindre kännbara, om nu gällande villkor för flyttning till högre klass göras mildare. Vad medelbetyget beträffar, så ligger det, som synes, fränsett mekanisk räkning klart inom området för betyget »medelgod». En i B-skolorna fullt medelgod elev riskerar ej att erhålla betyget »under medelgod».

I det undersökta materialet har resultatet i B₂-skolorna i det hela ej varit svagare än i B₁-skolorna. Något siffermaterial från B₃-skolorna ha de sakkunniga ej kunnat bygga på. Att denna skolförmåga skulle vara så mycket svagare än B₁- och B₂-formerna, att betygsproblemet där skulle behöva lösas på annat sätt än i de övriga B-skolorna, finnes knappast anledning att förmoda.

Det torde alltså vara lämpligast att låta samma fordringar gälla för alla folkskolans huvudformer. Kurserna i undantagsformerna skilja sig däremot, såsom redan framhållits, så mycket från A-skolornas, att samma betygsfordringar där ej kunna upprätthållas.

F. Betygen i ett gallrat elevmaterial.

Vid den karakteristik av betygsgraderna med hjälp av vissa frekvens-tal, som i det föregående givits, har s. k. normal fördelning förutsatts. I ett elevmaterial, som ej utsatts för gallring, är denna förutsättning berättigad, men annorlunda blir förhållandet, om man måste räkna med effekter av gallring. För folkskolans vidkommande kan elevmaterialet i klasserna 1 till och med 4 i allmänhet betraktas som praktiskt taget ogallrat. Efter genomgången av klass 2 sker visserligen någon utgallring av de svagaste genom hänvisning till hjälpklass, men denna gallring torde ur betygssynpunkt ej påkalla någon nämnvärd uppmärksamhet. Om vi räkna med att 2 procent av de svagaste utgallrats, skulle effekten procentuellt bli, att betygsgraden C försvunne, att BC minskades med ungefär 1 procent, och att betygsgraderna B, Ba och AB emellan sig delade en ökning av ungefär 2 procent. Vill man strängt hålla fast vid att den givna frekvensdefinitionen hänför sig till ett ogallrat material, skulle konsekvensen alltså väl bli, att på de platser, som ha hjälpklasser, betygsgraden C försvunne för de egentliga folkskoleklasserna, fränsett de fall, då klart hjälpklassmässiga elever ej förut blivit utmönstrade.

Även den gallring, som sker genom kvarsittning, är av ringa omfattning i folkskolan, och effekten av utgallringen av mycket svaga elever ur en klass utjämnas dessutom genom det tillskott av kvarsittare, som tillföres klassen.

Annorlunda ställer det sig med den utgallring av relativt duktiga elever, som sker genom övergången från fjärde folkskoleklassen till läroverken. På många platser sker denna övergång i betydande omfattning, och elevmaterialet i folkskolans femte och högre klasser undergår på dessa platser en förändring, som måste uppmärksammas. Att för dessa klasser räkna med »normal» fördelning blir åtskilligt missvisande. Lärare, som endast ha erfarenhet från sådana klasser, ha kanske svårt att bilda sig en korrekt uppfattning om situationen i »normala» klasser, varför en felaktig uppfattning om vad som är medelgod prestation kan uppkomma. Sannolikt resulterar felbedömningen i för höga betyg. Har läraren sin uppmärksamhet riktad på saken, torde felbedömningen dock kunna undvikas. En god hjälp att uppnå en riktig uppfattning om eleverna torde läraren kunna få genom att studera deras betyg från fjärde klassen. En sammanställning av dessa betyg visar, på vilken nivå den klass står, som läraren fått mottaga.

Vid uppdelning av ett elevmaterial i olika begåvningsklasser uppkommer även problemet om betygen i klasser, som bildats av särskilt duktiga elever. Det är klart, att betygssättningen i dessa klasser skall ske efter samma norm som i de andra klasserna. Risker i detta fall är väl, att betygen bli för låga. En del teoretiska betygsfördelningar hänförande sig till gallrat material torde vara av visst intresse och må här meddelas.

Om vi tänka oss, att ett normalt fördelat elevmaterial kunde exakt uppdelas i två lika stora delar, den ena bestående av de svagare och den andra av de duktigare eleverna, skulle betygsfördelningen i de båda grupperna och i elevmaterialet i sin helhet bli:

	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Hela elevmaterialet	1	6	24	38	24	6	1
Sämre avdelningen	2	12	48	38	0	0	0
Bättre avdelningen	0	0	0	38	48	12	2

Medelbetyget i den sämre avdelningen bleve 1.12 och i den bättre 1.94.

Om till elitklasserna endast hänföras den duktigaste fjärdedelen av elevmaterialet och de övriga tre fjärdedelarna få gå kvar i »vanliga» klasser, skulle procentfördelningen bli:

	C	BC	B	Ba	AB	a	A
De »vanliga» klasserna	1.8	8	32	50	8	0	0
Elitklasserna	0	0	0	0	72	24	4

Medelbetyget i de »vanliga» klasserna bleve 1.44 och i elitklasserna 2.16.

Betygen i de »vanliga» klasserna torde ge någon föreställning om situationen i de genom övergången till läroverken gallrade folkskoleklasserna. Antalet betyg över Ba blir relativt litet och antalet betyg från och med Ba nedåt relativt stort jämfört med normalfördelningen.

Den givna teoretiska fördelningen i »elitklasserna» kan måhända också giva någon föreställning om betygssituationen i verkliga klasser för särskilt begåvade.

Nu är det klart, att uppdelningen i verkligheten ej kan ske på det ideala sätt, som ovan antagits, men siffrorna torde dock utvisa den allmänna tendensen hos betygsfördelningarna. Något närmare verkligheten kommer man säkerligen, om man antar, att en viss feluttagning äger rum vid bildandet av elitklasserna. Antag t. ex. att vid uttagningen av 25 procent till elitklasserna 4 procent tages från Ba-gruppen och 1 procent från B-gruppen i stället för från AB-gruppen. Procentsiffrorna i de vanliga klasserna och i elitklasserna bli då:

	C	BC	B	Ba	AB	a	A
»Vanliga» klasser	1	8	31	45	15	0	0
Elitklasser	0	0	4	16	52	24	4

Frekvenskurvan för elitklasserna har ett utpräglat maximum för AB, och de högsta betygen, a och A, frekvens är långt större än i normalfördelningen, medan betygen lägre än AB äro relativt sällsynta.

För lärare i dessa klasser ge sådana teoretiska frekvensfördelningar föga ledning vid betygssättningen; möjligen dock en negativ: någon »normalfördelning» omkring Ba som medelbetyg är utesluten. Däremot kan i elitklasserna en normalfördelning om AB som medelbetyg vara möjlig, men fördelningskurvas form är synnerligen osäker. Den viktigaste ledningen torde läraren i alla dessa fall få, om han kan taga reda på elevernas betyg, medan de ännu tillhörde ett ogallrat elevmaterial. Värdet av standardiserade prov i klasser av detta slag är särskilt påtagligt.

I förbigående må i detta sammanhang några ord ägnas åt betygsfördelningen i läroverken. Det ovan om elitklasserna sagda synes ju i princip böra gälla för de i läroverket intagna eleverna. Normalbetyget i läroverket skulle alltså vara AB, antalet Ba skulle vara litet och lägre betyg mycket sällsynta, frekvensstegringen från Ba till normalbetyget AB skulle vara mycket markerad, varefter fördelningskurvan visserligen hastigt skulle falla för de än högre betygen, a och A, men dessas antal likväl vara stort. En mera missvisande bild av betygsfördelningen i läroverken än denna, synes vara svår att uppkonstruera. Som exempel på en verklig betygsfördelning i läroverket kan tagas följande i ämnet matematik från en klassavdelning i klass 1⁵, vilken fördelning i följande tabell jämförts med fördelningen i elitklasserna.

	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Klass 1 ⁵	1	18	48	28	5	0	0
Elitklasser	0	0	4	16	52	24	4

I själva verket kan dock ovan demonstrerade stora olikhet mellan teori och verklighet sägas vara mera skenbar än verklig. Den kan nämligen uppfattas som en effekt av att i läroverket en annan betygsskala användes än i folkskolan. Om vi se bort ifrån betygsgradernas *benämningar*, så har betygsfördelningen i läroverket samma allmänna utseende som den i elitklasserna. Vi skulle kunna använda samma allmänna beskrivning av båda betygsfördelningarna, alltså: »Frekvenskurvan har ett utpräglat maximum för normalbetyget och faller hastigt såväl uppåt som nedåt». Enda skillnaden är, att »normalbetyget» i läroverkets klass 1 kallas B och i folkskolans elit-

klasser AB. Om man flyttar alla frekvenstalen i elitklasserna två betygssteg åt vänster, ser man, att till och med de procentuella talen i fördelningarna äro ganska överensstämmande. Någon anledning att vänta procentuell likhet finns naturligtvis ej. Intagningen av elever från folkskolan till läroverken har ju ej skett efter någon enkel matematisk regel. Med rimliga antaganden angående feluttagningen till elitklasserna skulle fullt överensstämmande siffror lätt kunnat erhållas.

Man frågar sig naturligtvis, om det är nödvändigt, att fordringarna i läroverket ställas så högt, att »normalbetyget» i de elitklasser, som läroverksklasserna otvivelaktigt utgöra, kommer att gränsa omedelbart intill betyget »icke godkänd», med följd att barn, som äro fullt medelgoda, måste få stora svårigheter att klara sig i läroverket. Men till denna fråga ha betygs-sakkunniga ej att taga ställning.

G. Graderingen av vitsorden för ordning och uppförande samt av vissa andra vitsord.

I det föregående har föreslagits, att särskilda vitsord skola givas för sådana egenskaper som »studielämplighet», »praktiskt handlag» och »förmåga av samarbete».

För *studielämpligheten* har hittills använts en 3-gradig skala. Då läraren för dess bedömande har åtskillig ledning av vitsorden i de särskilda läroämnena, skulle det väl ej vara omöjligt att något utöka antalet grader, så att skalan bleve 5-gradig, men då mera bestämda anvisningar över relationen till ämnesbetygen ej kunna givas, och då i övrigt objektiva metoder ej nu kunna komma till användning för bestämmande av studielämpligheten, torde det för närvarande vara klokt att låta skalan allt fortfarande vara 3-gradig. De sakkunniga föreslå, att betyget givas åt alla lärjungar och ej som nu endast åt dem, som söka inträde i läroverken. Detta bör väl i det hela underlätta för läraren att betygsätta även dessa lärjungar, men det ställer honom också i en situation, varom ännu ej någon erfarenhet inhämtats. Försiktigheten bjuder därför, att man ej ställer så stora fordringar på läraren som en utökning av betygsgradernas antal skulle innebära.

Vitsorden i »*praktiskt handlag*» och »*förmåga av samarbete*» äro ett fullkomligt oprövat experiment, och skälen för begränsning till blott tre betygsgrader bli här än starkare. Fördelaktigt är också, att samma skala kommer till användning för alla dessa särskilda vitsord.

Liksom för den 7-gradiga skalan är en frekvensdefinition av den 3-gradiga i ett »normalmaterial» lämplig. Frekvensfördelningen 1, 2, 1 är vanlig för en 3-gradig skala, men det synes vara lämpligare att ansluta definitionen till den 7-gradiga, så att medelbetyget får samma frekvens som Ba i denna

skala och de båda andra betygen samma frekvens som betygen under respektive över Ba. Som benämningar på de tre betygsgraderna föreslås: *under medelgod*, *medelgod* och *över medelgod*. »Under medelgod» svarar alltså mot B eller lägre betyg och »över medelgod» mot AB eller högre betyg. På så sätt kommer läraren att känna sig mera förtrogen med skalan än om ändrad frekvensdefinition infördes. Han kan som förut räkna med att cirka en tredjedel av elevmaterialet hör hemma i var och en av betygsgrupperna. Någon sifferbeteckning för dessa betyg behöves ej, och som kort beteckning av betygsgraderna skulle kunna användas m—, m och m+ för respektive »under medelgod», »medelgod» och »över medelgod».

För *betyget i ordning* ha vi hittills haft en 3-gradig skala och för *betyget i uppförande* en 4-gradig. Vitsorden i uppförande graderas mycket litet av lärarna. Mycket ofta ha alla eleverna i klassen högsta vitsordet, och i de fall, där så ej är förhållandet, dominerar likväl detta vitsord fullständigt, kompletterat med ett och annat lägre betyg. Betygen i ordning varierar något mera. Då benämningarna för vitsorden i ordning bestämdes till »mindre god», »god» och »mycket god», räknade man antagligen med att god skulle användas som medelbetyg och de båda andra inbördes användas i ungefär lika mån, men så har ej blivit fallet. I allmänhet användes mycket god som det vanligaste betyget, varjämte god gives i ett fåtal fall. Ibland användes dock god som det vanligaste med mycket god som sällsynt alternativ. Varken i fråga om vitsorden i uppförande eller i ordning synas alltså lärarna ha nämnvärt behov av gradering såväl uppåt som nedåt räknat från ett medelbetyg. Mest synes man känna behov av ett högsta normalbetyg med möjlighet till gradering nedåt. (Jämför härom utredningen i kapitel 1, sid. 41.) Bäst torde det då vara att acceptera denna lärarnas inställning till problemet och införa därtill passande betygsgrader. De sakkunniga vilja därför föreslå, att vitsorden för uppförande och ordning givas i en tregradig skala, och att i denna det högsta vitsordet betraktas som det vanligaste betyget, alltså som normalbetyg. Av de båda andra bör det lägsta mycket sällan tillgripas. En sådan frekvensdefinition står i verkligheten ej i strid med den fördelning, som brukar kallas normal och som lagts till grund för de förut definierade 7- och 3-gradiga skalorna. Diagram 2 må belysa detta.

Den egenskap, som betygsättes, tänkes alltså normalt fördelad. Men om gränsen mellan det högsta och näst högsta betyget sättes vid 1 i diagrammet och gränsen mot det lägsta betyget vid 2, inses, att högsta vitsordet blir normalbetyg med dominerande frekvens, medan det lägsta vitsordet blir ytterst sällsynt. Men normalbetyget blir inget »medelbetyg», som fallet var i de förut definierade skalorna. Då det högsta betyget alltså ej omfattar enbart de mest framstående eleverna, synes benämningen *god* vara att föredraga framför mycket god. De båda andra betygsgraderna skulle kunna benämnas *bristfällig* och *dålig*. Vid jämförelse med den 7-gradiga skalan skulle

för ordningsbetygen »god» kunna anses svara mot betygsgraderna Ba och högre, »bristfällig» mot B och »dålig» mot BC eller lägre. I fråga om uppförandebetygen torde frekvensen för normalbetyget bli något högre. Något behov av sifferbeteckning torde ej heller för dessa betyg finnas, och som korta beteckningar föreslås d för dålig(t), b för bristfällig(t) och g för god(gott).

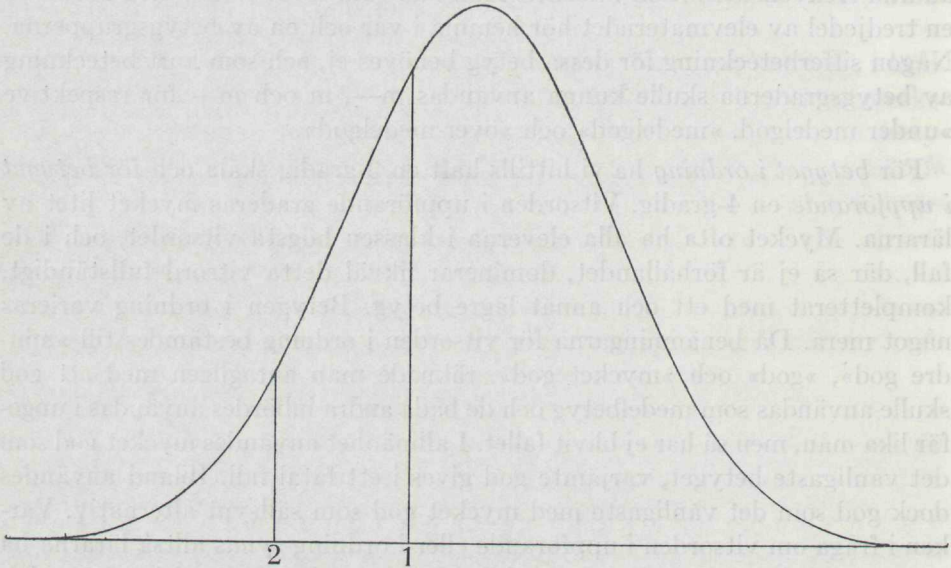

Diagram 2. Frekvensfördelningen av vitsorden i uppförande och ordning.

Med den nu föreslagna skalan för betygsgraderna i ordning och uppförande möjliggöres en differentiering av eleverna i två huvudgrupper: de som nöjaktigt iakttaga gällande ordningsföreskrifter och mot vilkas uppförande föga är att anmärka, och de som tydligt brista i detta hänseende. Någon gradering uppåt har ej ansetts nödvändig. Men bristerna i ordning eller uppförande kunna vara av så allvarlig art, att det kan vara lämpligt att med ett särskilt vitsord ge upplysning härom.

För att uppförande- och ordningsbetygen skola ha uppfostrande betydelse, är det nödvändigt, att de lägre betygsgraderna, särskilt »bristfällig(t)», verkligen komma till användning. Men man måste räkna med att den högsta betygsgraden i avgångsbetygen bör bli helt dominerande på grund av den allvarliga prickning, som ett lägre avgångsbetyg i uppförande och ordning innebär. Det synes alltså vara lämpligt, att frekvenserna för »bristfällig(t)» och »dålig(t)», allt eftersom eleverna komma upp i högre klasser, avtaga för att slutligen i avgångsbetyget bli så små, att »bristfällig(t)» där i frekvenshänseende närmast blir jämförbart med läroämnenas »BC» och »dålig(t)» med »C».

I fråga om vitsorden i uppförande och ordning vilja de sakkunniga alltså föreslå, att en på detta sätt »glidande» skala kommer till användning. Den glidande skala, som här föreslås, torde kanske snarare böra betraktas som ett försök till mätning visavi en fast betygsskala av det slag, som omnämndes under diskussionen av den glidande betygsskalan (sid. 70). Men graden av den utveckling i »ordentlighet» från småklasserna till avgångsklassen, som här räknas med, är en ganska godtycklig konstruktion. Erfarenheten vid användningen ger måhända så småningom besked om metodens ändamålsenlighet. De sakkunniga förutsätta, att skalan användes så, att en elev ej får uppförande- eller ordningsbetyget höjt, utan att en verklig förbättring ägt rum.

Nuvarande svårigheter i fråga om ordningsbetygets användning bero väl huvudsakligen på att betygsskalan ej varit definierad men till en del även på osäkerhet i fråga om ordningsbegreppets innebörd. Betygssakkunniga vilja i detta sammanhang endast hänvisa till vad som säges i de av skolöverstyrelsen utgivna Metodiska anvisningar till undervisningsplanen för rikets allmänna läroverk:

»Vitsord för ordning skall icke avse sådant, som hör till lärjungarnas uppförande, utan endast det, som ligger i själva ordets betydelse. Fel, som i detta avseende böra beivras, äro t. ex. benägenhet att komma för sent till morgonbön eller lektionstimmar, obenägenhet att snabbt lämna lärum och korridorer under rasterna, försumlighet att på utsatt tid inlämna skriftliga uppgifter, vårdslöshet i avseende på klädsel, kroppsvård, hanterande av pulpet, läroböcker och skrivböcker o. s. v. Naturligtvis kunna emellertid svåra felaktigheter av denna art, om de trots upprepade tillsägelser icke rättas, få karaktär av tredska och olydnad och i så fall inverka på uppförandebetyget.» Dessa bestämmelser torde även vara tillämpliga för folkskolan. Ett viktigt tillägg synes dock böra göras. Vid sättandet av ordningsbetyget synes även elevernas flit och uppmärksamhet under lektionstimmarna böra beaktas. Lättja och uppmärksamhet i skolarbetet äro nämligen ej förenliga med god ordning. Då brister i ordningen i många fall stå i samband med elevernas hemförhållanden, är det viktigt att det tillses, att endast de försummelser, för vilka eleven måste anses själv ansvarig, få inverka på ordningsbetyget.

Kap. 3. Om betygssättningen i läro- och övningsämnena.

A. Om prövning och betygssättning i allmänhet.

Vid bedömningen av en elevs kunskaper och färdighet i ett ämne har man att ta hänsyn både till kvalitet och kvantitet. I de provisoriska betygsanvisningarna säges härom: »Som allmän regel för kunskapsbedömningen bör gälla, att betygsgraderingen mera skall vara uttryck för kunskapens kvalitet än kvantitet, förutsatt att lärjungen har inlärt det mest nödvändiga minnesstoffet i kursen. Om en lärjunge t. ex. har dåligt omdöme i geografiska frågor, erhåller han ej ett högt betyg i ämnet geografi, hur kunskapsrik han än må vara i fråga om geografiska detaljer.»

Mot denna anvisning torde intet vara att invända. Förmåga att klokt besvara s. k. »förståndsfrågor» i ett ämne har alltid av lärarna värderats högre än ett ytligt minnesvetande. I åtskilliga ämnen — särskilt de s. k. orienteringsämnena — torde emellertid vid betygssättningen ännu en omständighet i någon mån böra beaktas, nämligen lärjungarnas förmåga att ur uppslagsböcker, läro- och läseböcker o. s. v. taga reda på de fakta, som behövas för besvarande av givna frågor. En god förmåga att på detta sätt kunna orientera sig är ofta ej mindre värdefull än ett stort mått av minneskunskap.

Vanliga kunskapsprov böra därför kompletteras med uppgifter, som pröva lärjungens förmåga att reda sig med olika slag av hjälpmedel. Dylika uppgifter kunna bestå i frågor, vid vilkas besvarande läroboken får användas. Det är av stor, ej alltid beaktad betydelse, att eleverna verkligen äro förtrogna med lärobokens uppställning, så att de »hitta» i denna. Med betygsanvisningarnas uttryck »det mest nödvändiga minnesstoffet» i kursen åsyftas tydligen kunskaper, som varaktigt böra behållas i minnet, och som alltså skola utgöra ett bestående resultat av skolans verksamhet. Det är tydligt, att en sådan fond av fasta kunskaper är önskvärd, men all erfarenhet visar, att anspråken på dess storlek måste hållas låga. Av undersökningar, som nyligen gjorts i Norge och i viss utsträckning även i vårt land, framgår, att endast en obetydlig del av det minnesmaterial, som inlärts i skolan, föreligger present i minnet ett eller några år efter inlärandet. Det som blir kvar är dessutom i hög grad beroende av individuella förhållanden och står oftast ej i ringaste relation till saklig betydelse. Även om arbetet i skolan skulle kunna

effektiviseras, är det dock tydligt, att skolan ej kan lämna någon garanti för att eleverna efter slutad skolgång äro i besittning av en varaktig fond av minnesfakta i någon större utsträckning. En skola, som i inpluggandet av en mängd sådana fakta såge sin huvudsakliga uppgift, måste se mycket litet resultat av sitt arbete. Den nutida skolan har också beaktat detta. Vad som kan och bör bli bestående är ej en myckenhet detalj- och namnkunskap utan kunskap om sambanden mellan olika företeelser, en god orientering i tid och rum, förmåga att på ett riktigt sätt kombinera olika fakta, kort sagt goda tankevanor. Så skall exempelvis det huvudsakliga resultatet av geografiundervisningen vara, att barnen förvärvat en allmän geografisk orientering, men det är orimligt att begära, att de efter avslutandet av kursen i geografi skola bevara i minnet hela det namnmaterial, som upptagits i läroboken.

Av stort värde skulle det emellertid vara, om någorlunda klara linjer kunde uppdragras för omfattningen av »det mest nödvändiga minnesstoffet» i de olika ämnena. Önskvärt vore, att förslag till sådana minimikurser uppgjordes av för respektive ämnen särskilt intresserade lärare, men vid det slutliga fastställandet av minimikurserna måste säkerligen de så uppgjorda kursförslagen ytterligare beskäras. Endast om minimikurserna begränsas till det strängt nödvändiga, kunna de bli av värde för undervisning och betygssättning. Utom detta minnesstoff måste emellertid mera tillfälligt en stor mängd fakta inläras, som behövas för att lärjungarna skola på ett tillfredsställande sätt kunna deltaga i det fortlöpande studiearbetet. Dessa kunskaper kunna vara av stort värde, fastän de rätt snart glömmas, och kontrollen över att lärjungarna inhämtat dem är ingalunda oviktig. Denna kontroll sker vid vanliga läxförhör eller i anslutning till behandlingen av mindre kursområden, och vid dessa förhör kan läraren pröva barnens förmåga att aktivt arbeta även med de mera tillfälligt inlärdas kunskaperna.

I nu gällande provisoriska betygсанvisningar framhålles, att lärarens bedömning av lärjungarna bör grundas på iakttagelser och anteckningar under terminens lopp och ej blott på ett mer eller mindre ytligt eftersinnande vid terminens slut. Denna anmärkning är tydligen berättigad, men den torde gälla ej blott »ett mer eller mindre ytligt eftersinnande» utan också en särskild prövning vid terminens slut. Även om en prövning utföres med omsorg, kan den ej ersätta en fortlöpande kontroll av det arbete, lärjungarna utföra. Man måste också beakta, huru lätt enstaka prov kunna bli missvisande. Att grunda betygssättningen endast på generalprövningar vid terminens slut kan ej vara försvarligt. Om dessa slutprov läggas så, att det fordras, att lärjungarna skola ha hela kursen med de under terminen inlärdas detaljerna aktuell, måste slutproven betecknas som rent olämpliga. Värdet av att eleven vid en viss tidpunkt har en stor mängd av de kursdetaljer, som snart komma att glömmas, på en gång aktuella i minnet, torde ofta överskattas. Genom

överdrivna fordringar i detta avseende kan rent av inpräglandet av det verkligt nödvändiga minnesstoffet bli lidande. Minimikursens innehåll måste under det löpande skolarbetet ofta bli föremål för repetition, och repetitionsprov böra ingå som ett normalt led i det pågående studiearbetet. En för ett stort slutprov tillfälligt inpluggad kurs ger sämre garanti för att bestående fasta kunskaper vinnas. Vid förhör på större partier av kursen måste noga aktas på att de kvantitativa fordringarna endast utsträckas till det verkligt centrala minnesstoffet. Betyget skall visserligen närmast vara ett omdöme om den kunskaps- eller färdighetsnivå, som lärjungen nått upp till vid terminens slut, men denna kan i allmänhet väl bestämmas med ledning av under terminens lopp gjorda provningar och iakttagelser. Detta så mycket mer som kunskapernas kvalitet skall väga tyngre än kvantiteten. I undantagsfall äro visserligen mycket snabba förändringar av nivån tänkbara, men detta förhållande torde dock ej kräva annan uppmärksamhet än att provningarna under terminens senare del något mera beaktas än tidigare prov.

För de olika ämnena torde behovet av kunskapsprovningar ställa sig något olika. Ju mera huvudföremålet för studierna i ett ämne är förvärv av kunskaper och färdigheter, desto mera framträdande är behovet av prov. Det är sannolikt endast en gradskillnad mellan olika ämnens ställning i detta avseende, men denna gradskillnad synes dock vara värd beaktande. Vissa ämnen, såsom räkning, sikta mera på förvärvandet av kunskaper och färdigheter, andra ämnen, såsom kristendom, mera på bibringandet av personlig kultur. I det senare ämnet spela sannolikt kunskapsprov en mindre roll än i det förra.

Provningarna kunna vara av många slag och fylla många uppgifter i studiearbetet. Alla ha säkerligen något värde för betygssättningen, somliga mer, andra mindre. Man bör tillse, att de ur betygssynpunkt särskilt värdefulla ej bli försummade. Proven måste ordnas så, att såväl de svagaste som de bästa eleverna få tillfälle visa, vad de duga till. Om de svagaste eleverna ej kunna klara någon av de uppgifter som föreläggas dem, verkar detta deprimerande och omöjliggör dessutom en närmare betygsgradering av dessa elever. Och om de duktigaste eleverna klara alla provningsuppgifter, är det ur betygssynpunkt lika illa.

Men alla prov skola naturligtvis ej vara så konstruerade, att de möjliggöra ett utnyttjande av hela betygsskalan. I många fall fyller ett prov sin uppgift genom att endast ge besked, huruvida lärjungarna inhämtat det mest nödvändiga av kursen. Bästa möjliga prestation i ett sådant prov är ej bevis på att eleven är värd ett mycket högt betyg i ämnet. Då terminsbetyget skall sättas på basis av alla de prov, som givits, måste läraren akta på olikheten i provens betygsgradering. Om han använt ett relativt lågt betyg för den »bästa möjliga prestationen», får detta låga betyg alltså ej draga ner terminsbetyget, och omvänt, om han använt ett mycket högt betyg på presta-

tionen i fråga, måste han tillse, att det ej höjer terminsbetyget mer än skäligt kan vara. Bäst torde vara att i första hand sätta terminsbetyget på basis av de prov, som kunna väl betygsgraderas, och sedan modifiera detta betyg uppåt eller nedåt med hänsyn till elevernas resultat i de prov, som endast ofullkomligt kunnat graderas. Att ange en exakt regel för denna »modifikation» skulle kanske vara möjligt, men bäst torde vara, att lärarens eget omdöme får vara vägledande.

Alla prov måste ju vara begränsade i fråga om den tid, som får ägnas åt dem. Det måste emellertid anses befogat, att eleverna framför allt bedömas efter vad de presterar, då de utan jäkt kunna gripa sig an med sina uppgifter. Men även förmågan att snabbt gå i land med förelagda uppgifter är värdefull, och det är därför lämpligt att också bedöma eleverna med ledning av prov, i vilka snabbtänktheten spelar en stor roll.

Då läraren börjar känna sina elever, kan han på många sätt variera provningsmetoderna. Vid de skriftliga proven är det t. ex. ej alltid nödvändigt att låta alla eleverna arbeta med samma prov. Läraren lägger naturligtvis proven på det sätt som behövs för att graderingen skall kunna genomföras. Vid bedömandet av de skriftliga kunskapsproven fästes ej avseende vid formell otymplighet utan endast vid svarets sakliga innehåll. Proven böra ofta vara så konstruerade, att de kräva ett minimum av skriftligt arbete av eleverna, samtidigt som de ge dem fullt tillfredsställande möjlighet att redovisa för sina kunskaper och insikter. Vidare böra proven möjliggöra en objektiv rättning. Prov bli lätt allvarligt missvisande, och det är därför av vikt, att lärarna ägna frågan om kunskapsprovningens rätta utförande uppmärksamhet. Vid lärarutbildningen bör naturligtvis kunskapsprovningens teori och praxis ingående behandlas.

Men det är ej blott genom särskilda provningar — muntliga eller skriftliga — som läraren bör skaffa sig kunskaper om eleverna. All granskning av det arbete, som eleverna utfört, är av värde, likaså iakttagandet av det sätt, varpå arbetet utföres. En sådan fortlöpande kontrollerande granskning av eleverna i deras arbete är av stor betydelse för betygssättningen och kompletterar på ett viktigt sätt den provning, som består i att eleverna ställas inför bestämda frågor, som de på egen hand skola besvara. En viktig förutsättning för att betygssättningen skall bli riktig, är alltså, att läraren har tid att ägna varje enskild elev ingående uppmärksamhet. Vid stora klasser är det risk för att lärarens betygssättning i allt för hög grad sker genom ytliga slutprovningar. En god lösning av betygsfrågan hör nära samman med en god lösning av undervisningsfrågan i sin helhet.

Om ett ämne består av två eller flera av varandra relativt oberoende delar, måste läraren tillse, att hänsyn tages till hela ämnet. I betygsanvisningarna säges härom: »Om t. ex. en del av ett ämne behandlas under höstterminen och en annan del under vårterminen, måste läraren vid avgivandet av vår-

terminens betyg även taga hänsyn till elevernas under höstterminen ådaga-lagda insikter i ämnet. De betyg eleverna få, skola vara uttryck för den ståndpunkt i hela ämnet, som de kunna anses ha nått upp till, och ej blott vara betyg över deras prestationer under sista terminen eller en del av denna.»

Vid sammanslagning av delbetyg måste de olika delarnas inbördes betydelse beaktas. Saknas särskild anvisning härom, torde läraren kunna få någon vägledning av den tid, som ägnas de olika delarna, så att en del av kursen, som behandlas under väsentligt längre tid än en annan, vid sammanslagningen av betygen får väga tyngre. Men dessa tider äro naturligtvis inga mått på kursdelarnas relativa betydelse.

Äro delar av ett ämne inlagda i ett annat, som exempelvis kan vara fallet med biologi och geografi, då de främmande världsdelarnas växter och djur rätt allmänt och med fördel behandlas i samband med geografiundervisningen, så bör hänsyn till det biologiska kursmomentet tagas vid sättandet av vitsordet i biologi.

Om lärarnas åtgöranden för uppnåendet av en likformig betygsskala säges i de provisoriska anvisningarna, att läraren, innan han slutjusterar sina betyg, bör undersöka, om frekvenstalen för de olika betygsgraderna förete något anmärkningsvärt enligt de allmänna frekvensreglerna för betygsfördelningen. Det framhålles, att »om läraren har den bestämda uppfattningen, att han har en ovanligt svag eller en ovanligt duktig klass, bör betygsfördelningen harmoniera med denna uppfattning».

Sedan nu möjligheten att använda standardiserade prov som hjälpmedel vid betygssättningen varit föremål för utredning och givit ett positivt resultat, böra sådana prov i ämnena räkning, skrivning och läsning ställas till lärarnas förfogande och lärarna tillrådas att i och för justering av sin betygsskala utnyttja detta nya hjälpmedel. De officiella betygsanvisningarna böra giva närmare vägledning om förfarings sättet vid användandet av de standardiserade proven.

B. Om betygssättningen i de enskilda facken.

1. Modersmålet.

a. Om uppdelning av betyget.

Vid principdiskussionen i kapitel 2 framhölls vikten av att betygen i de olika ämnena gåvo så tydliga upplysningar som möjligt om lärjungens kunnighet i dessa ämnen. Det framhölls, att en undersökning borde göras, om de nuvarande ämnesbetygen ur denna synpunkt vore tillfredsställande, »eller om värdefullare upplysningar om lärjungen skulle kunna utvinnas genom betyg

i särskilda i ett ämne ingående ämnesgrenar». Detta spörsmål berör i hög grad ämnet modersmålet. I Betänkandet angående intagandet av elever i första klassen av allmänna läroverken (Statens offentliga utredningar 1938: 29) säges härom följande:

»I fråga om modersmålet torde ett enda betyg för hela ämnet ej vara tillfredsställande. Modersmålsämnet innehåller flera av varandra relativt oberoende kunskapsområden av den betydelse, att upplysning om hur lärjungen behärskar dessa särskilda områden kan vara berättigad. Genom sammanslagning blir bilden allt för dunkel. — — — I folkskolan är ämnet såväl i betygshänseende som på timplanen uppdelat i tvenne, å ena sidan läsning och talövningar å andra sidan skrivning och språklära. Fråga är emellertid om denna uppdelning ger all den upplysning om lärjungen, som ur praktisk synpunkt är önskvärd. Vid inträdesprövningen till den femåriga realskolan givas prov i rättstavning och läsning, och till fyraåriga realskolan provas dessutom i uppsatsskrivning och språklära. Då man tydligen från läroverkets håll anser sig behöva upplysning om de inträdessökandes färdighet i rättstavning, synes intet hinder möta för att denna upplysning gives i folkskolebetyget. Rättstavningen bedrives i varje fall med stor intensitet i folkskolan, och torde i allmänhet särskilt betygsättas och utöva avsevärd inverkan på sammanfattningsbetyget i ämnet skrivning och språklära. Färdigheten i rättstavning har stor social betydelse och är särskilt betydelsefull för vissa yrken, varför även ur denna synpunkt en upplysning på betyget om färdigheten kan vara försvarlig. Däremot bör ej särskilt betyg i språklära upptagas på folkskolebetyget, fast inträdesprov i ämnet förekommer. För de elever, som ej skola fortsätta studierna i högre skolor, är ett sådant betyg utan betydelse, därtill kommer, att det sannolikt skulle kraftigt påverka undervisningen i folkskolan i riktning mot grammatikaliska studier. I åtskilliga yttranden från folkskoleinspektörshåll framhölls, att inträdesprövningarna utöva en ogynnsam inverkan på arbetet i folkskolan på så sätt, att alltför mycket arbete nedlägges på detta kursmoment.

Genom en tredelning av modersmålsbetyget i läsning, skrivning och rättstavning synes det, som om folkskolebetyget skulle giva klarare upplysning om elevernas förmåga i modersmålsämnet än med den nuvarande tvådelningen i läsning och skrivning. Som argument för särskiljandet av rättstavningen kan också anföras, att detta ämne i kanske högre grad än något annat är en metodisk enhet och att det är lättare att rättvist betygssätta lärjungarna i detta ämne än kanske i något annat.»

Den nu citerade motiveringen för att ämnesgrenen »skrivning och språklära» i betygshänseende uppdelas i ämnesgrenarna »skrivning (och språklära)» samt »rättstavning», synes betygssakkunniga mycket vägande. För att ytterligare kunna bedöma lämpligheten av den föreslagna uppdelningen vore det emellertid av värde att känna, hur väl betygen i rättstavning och

den övriga skrivningen följas åt. De sakkunniga ha utfört en sådan korrelationsundersökning mellan de båda delbetygen. Resultaten framgå av följande tabeller.

Tabell 57. Korrelation mellan betygen i skrivning och rättstavning i klass 4 och klass 6.

Klass 4.

		R ä t t s t a v n i n g							
		C	BC	B	Ba	AB	a	A	
S k r i v n i n g	A								0
	a					4	7	4	15
	AB			7	61	235	25	4	332
	Ba	1	6	150	550	204	29	3	943
	B	38	171	722	276	48	5		1 260
	BC	32	100	31	9	2			174
	C	14	2						16
			85	279	910	896	493	66	11 = 2 740

Klass 6.

		R ä t t s t a v n i n g							
		C	BC	B	Ba	AB	a	A	
S k r i v n i n g	A								0
	a				2	18	28	2	50
	AB		2	9	62	253	55	1	382
	Ba	3	31	148	435	173	24		814
	B	31	141	513	159	29	2		875
	BC	17	50	22	4				93
	C	5	2						7
			56	226	692	662	473	109	3 = 2 221

Trots att samgåendet mellan betygen i det hela är väl uttalad ($r = 0.74$ och 0.72), inträffar det dock, som synes, ganska ofta, att en elev kan förtjäna mycket olika betyg i rättstavning och i den övriga skrivningen. Färdigheten hos elever, som ha samma sammanfattningsbetyg i ämnet, kan tydligen vara av synnerligen olika beskaffenhet. Om vi antaga, att skrivningen får väga dubbelt mot rättstavningen i sammanfattningsbetyget, skulle t. ex. betygsgraden B kunna dölja följande olika kombinationer, som enligt korrelations-tavlan förekomma i verkligheten.

1	2	3
Sammanfattningsbetyg	Skrivning (utom rättstavningen)	Rättstavning
B	B	B
B	BC	AB
B	Ba	C

En elev med B som sammanfattningsbetyg i skrivning och språklära kan alltså vara mycket duktig i rättstavning, men det kan också hända, att han är fullkomligt undermålig. Om man anser, att det är av värde, att skolbetygen ge upplysning om rättstavningsfärdigheten, är det tydligen nödvändigt att giva särskilt betyg i denna ämnesgren. Betygssakkunniga vilja alltså instämma i förslaget om modernmålets tredelning i betyghänseende. I nämnda betänkande föreslogs, att uppdelningen med särskilt betyg i rättstavning borde införas från och med tredje klassen. Något särskilt skäl härför anfördes emellertid ej; det synes oss lämpligt att betyg i rättstavning givas redan i klass 2. Åtskilliga lärare torde emellertid anse det svårt att redan i småskolan giva ett från rättstavningen skilt skrivningsbetyg. Vid bedömning av frågan för småskolans del må beaktas, att de betyg i skrivning, som nu givas i småskolan, väsentligen torde kunna uppfattas som rättstavningsbetyg. Detta framgår såväl av uttalanden från småskollärarhåll som av särskilda korrelationsundersökningar. För sambandet mellan standardbetyget i rättstavning och vårterminsbetyget i skrivning i småskolans andra klass erhöles följande siffror:

Tabell 58.

<i>Mycket god</i> överensstämmelse	<i>Någorlunda god</i> överensstämmelse	<i>Dålig</i> överensstämmelse	<i>Mycket dålig</i> överensstämmelse
70.5 %	29 %	0.5 %	0 %

Förklaring: I 70.5 procent av alla fallen sammanföll betygen i rättstavning och betygen i skrivning alldeles. I 29 procent av fallen var skillnaden 1 betygsgrad, i 0.5 % 2 betygsgrader och i 0 % mer än 2 betygsgrader.

Koefficienten var: $r = 0.85$, alltså mycket hög.

Hur missvisande det vore att uppfatta ett rättstavningsbetyg i småskolan som uttryck för skickligheten i uppsatsskrivning, framgår av följande siffror, som erhållits på grundval av särskilda prov i rättstavning och uppsatsskrivning, givna i ett antal småskoleklasser i slutet av andra läsåret.

Tabell 59.

<i>Mycket god</i> överensstämmelse	<i>Någorlunda god</i> överensstämmelse	<i>Dålig</i> överensstämmelse	<i>Mycket dålig</i> överensstämmelse
37.0 %	50.7 %	11.0 %	1.3 %

Koefficienten var här $r = 0.57$.

En jämförelse mellan de båda tabellerna visar, hur mycket sämre överensstämmelsen är i den senare.

Då den första undervisningen i modersmålets skrivning bedrivs på olika sätt, och då på vissa håll någon uppsatsskrivning ej förekommer i småskolan, torde det vara bäst, att ett från rättstavningen skilt betyg i skrivning blir obligatoriskt först från och med tredje klassen, men att särskilt betyg i rättstavning blir obligatoriskt redan i småskolan. De lärare, som i småskolans andra klass vilja sätta ett särskilt betyg i skrivning, må så göra.

De tre ämnesgrenarna skulle lämpligen kunna kallas läsning, skrivning och rättstavning. Den nuvarande benämningen, tal- och läsövningar är ej bra. Ett ämne bör ej kallas »övning». Genom namnförändringen behöva ej talövningarna få en mindre framskjuten plats vid undervisningen, vilket de sakkunniga ej alls avsett. Eventuellt kunde ämnet kallas »tal och läsning». Förslaget att ändra benämningen »skrivning och språklära» till »skrivning» är däremot ej av rent formell natur. Det synes oss, att kursmomentet språklära väl kraftigt markeras genom det nuvarande namnet.

b. Betyget i läsning (tal- och läsövningar).

I det av sakkunniga tidigare avgivna förslaget till provisoriska betygsanvisningar säges om ämnesgrenen »läsning»:

»Betyget i läsning får ej sättas enbart med ledning av högläsningen. Barnens förmåga av s. k. tyst läsning måste göras till föremål för prövning, och lika stor hänsyn bör tagas till den som till högläsningen. De i ämnet ingående talövningarna sammanfalla ej med högläsningen. Barnens förmåga att med egna ord berätta om något de väl känna till bör även inverka på betyget.»

I de av skolöverstyrelsen fastställda anvisningarna ha reglerna för betygsättningen i läsning fått följande lydelse:

»Betyget i tal- och läsövningar sättes med huvudsaklig ledning av högläsningen och barnens förmåga att med egna ord berätta om eller giva uttryck åt något, som de väl känna till. Barnens förmåga av s. k. tyst läsning bör även uppmärksammas, men då denna förmåga kontrolleras genom bland annat de dagliga läxförhören, torde särskilt anordnade prov för fastställande av detta delbetyg vara överflödiga. Vid högläsning bör hänsyn tagas såväl till lärjungarnas artikulation, betoning och förmåga av flytande läsning som till av dem ådagalagd uppfattning. Att talövningarna icke äro knutna enbart till högläsningen är självklart.»

Det är tydligt, att man vid bedömandet av elevernas läsfärdighet har att taga hänsyn till de i denna färdighet ingående komponenterna. Skolöverstyrelsen skjuter högläsningen i förgrunden, kommitterade vill att tystläsningen beaktas i lika mån som högläsningen.

I läsfärdigheten ingå förmåga av mekanisk avläsning, förmåga att förstå innehållet i det lästa och förmåga av uttrycksfull uppläsning eller välläsning. Läsfärdighet förvärfvas genom övningar av två slag: högläsning och tystläsning.

Särskilt under de första skolåren är naturligtvis högläsning en mycket viktig övningsform. Barnen skola lära sig en riktig och säker avläsning av orden och en riktig sammanläsning av dem till uttryck och fraser, så att en för uppfattningen nödvändig pausering framträder. I den mån säkerhet i berörda hänseende nåtts, inriktas undervisningen alltmera på uppömandet av den färdighet, som för eleverna kommer att ha den största framtida betydelsen, förmågan att snabbt och säkert uppfatta innehållet i en text, som de läst tyst. Att märka är, att den psykologiska inställningen vid tystläsningen ej är densamma som vid högläsningen. Vid den senare är barnens uppmärksamhet särskilt inriktad på välläsning i mera yttre bemärkelse, medan vid tystläsningen det dominerande intresset är att förstå det lästa. Högläsnings- och tystläsningsövningarna kunna alltså ej ersätta varandra. Om läsundervisningen ensidigt bedrivs som högläsning, få barnen för lite övning att tillgodogöra sig det lästa. Högläsningen i de högre klasserna kan närmast karakteriseras som uppläsning, vid vilken uppmärksamheten samlas kring artikulation, pausering, betoning och uttrycksfullhet i det hela, eller med ett ord: välläsning. Barnen böra före uppläsningen ha haft tillfälle att på egen hand läsa igenom texten och tillgodogöra sig dess innehåll. Uppläsningen inför klassen blir sedan ett gott prov på elevens välläsning-förmåga.

Tystläsningen kräver inövandet av en särskild teknik och behöver övas och kontrolleras under hela skoltiden. Framgången i skolarbetet blir i hög grad beroende av hur väl barnen tillägna sig färdigheten att med tanken följa den tyst lästa framställningen och med tankarna bearbeta det stoff, som framställningen bjuder dem. Övningarna i tyst läsning eller förståelseläsning böra varieras på många sätt. Som exempel må nämnas ifyllnadsuppgifter, rubriceringsövningar, markering av berättelsens »poäng», övningar att leta sig fram till den disposition, som legat till grund för den lästa framställningen o. s. v. En sammanställning av uppgifter för kontroll av den tysta läsningen borde utgöra ett nödvändigt komplement till de i folkskolan använda läseböckerna.

Den under tystläsningen behandlade texten kan under en följande lästimme bli föremål för talövning, varvid barnens förmåga att muntligt redogöra för vad de läst kan prövas och bedömas. Särskilt vid läsning av längre skild-

ringar, vare sig detta sker som högläsning eller tystläsning, då läsningen utsträcker över flera timmar, kan det vara lämpligt att aktualisera det förut lästa genom barnens återberättande.

Genom ovan skisserade tillvägagångssätt blir läsundervisningen en parallellt fortlöpande övning i tystläsning och högläsning. Det är därför naturligt, att lika hänsyn toges till dessa moment vid den slutliga bedömningen och betygssättningen av barnens läsfärdighet.

Särskilt måste behovet av prov i tyst läsning understrykas. Den kontroll, som de dagliga läxförhören eventuellt ge av barnens förmåga i tyst läsning, kan på intet sätt betraktas som tillräcklig. Om betygen i läsning »sätts med huvudsaklig ledning av högläsningen», kan det befaras, att betygen i åtskilliga fall bli allvarligt vilseledande, då det ej utan vidare kan förutsättas, att välläsningen är en säker mätare på förmågan att tillgodogöra sig det lästa. Betygssakkunniga ha ägnat denna fråga uppmärksamhet och undersökt, hur resultaten av prov i tyst läsning överensstämmer med lärarnas omdömen om elevernas välläsning. Undersökningsresultatet framgår av följande korrelationsstablor.

Tabell 60. Jämförelse mellan välläsnings- och tystläsningsbetygen i klass 2 och klass 6.

1) A-skolor. Klass 2.

		Välläsning					
		1	2	3	4	5	
Tyst läsning	A-a		1	9	47	65	122
	AB	4	14	69	137	87	311
	Ba	12	67	144	109	41	373
	B	28	70	66	26	1	191
	BC-C	19	2	3	2		26
		63	154	291	321	194	=1 023

2) B-skolor. Klass 2.

		Välläsning					
		1	2	3	4	5	
Tyst läsning	A-a			7	17	13	37
	AB		11	27	60	24	122
	Ba	5	32	73	54	16	180
	B	11	27	32	19	2	91
	BC-C	4	7	7	1	1	20
		20	77	146	151	56	= 450

1) A-skolor. Klass 6.

		Välläsning					
		1	2	3	4	5	
Tyst läsning	A-a			4	9	17	30
	AB	1	6	43	118	33	201
	Ba	8	45	141	142	23	359
	B	12	63	103	61	3	242
	BC-C	5	21	26	5		57
		26	135	317	335	76	= 889

2) B-skolor. Klass 6.

		Välläsning					
		1	2	3	4	5	
Tyst läsning	A-a			6	8	12	26
	AB		4	14	35	23	76
	Ba		15	54	46	24	139
	B	4	29	38	32	8	111
	BC-C	9	16	9	7	3	44
		13	64	121	128	70	= 396

Förklaring: Välläsningen är poängbedömd med siffrorna 1-5. 1 = dålig, 2 = någorlunda, 3 = rätt bra, 4 = bra och 5 = mycket bra.

Av tavlorna framgår, att betygen, om de huvudsakligen sättas efter väl-läsningen, bli allvarligt missvisande, förutsatt att rimlig hänsyn skall tagas till tystläsningen. Så finnas elever, som av läraren erhållit högsta vitsordet i välläsning, men som i proven i tyst läsning visat sig fullkomligt under-måliga med betyg BC eller C.

Betygssakkunniga anse därför, att de nuvarande provisoriska anvisningarna böra ändras, så att tystläsningens betydelse vid betygssättningen kraftigare markeras, och framlägga i bilaga A närmare förslag i saken.

c. Betyget i skrivning (skrivning och språklära).

Angående *betyget i skrivning och språklära* säges i de provisoriska anvisningarna följande:

»Betyget i skrivning och språklära bör väsentligen rätta sig efter lärjungarnas färdighet i uppsatsskrivning. Härvid bör i främsta rummet hänsyn tagas till s. k. fria uppsatser, i vilka barnen kunna få utlopp för sin fantasi samt visa sin berättartalang och sin förmåga av självständigt språklig formulering. Allt efter klassens nivå och intressen kunna proven dock även omfatta små fackuppsatser, behandlande ett för barnen känt parti av kursen, till en början utförda med ledning av lärarens frågor men sedermera allt självständigare, samt reproduktioner, vilka särskilt ådagalägga barnens förmåga av språklig uppmärksamhet och fantasi.»

Gentemot denna formulering av anvisningarna ha de sakkunniga i stort sett intet att invända. Möjligen borde det kraftigare ha understrukits, att betygssättningen i skrivning så litet som möjligt bör influeras av elevernas kunskaper i andra ämnen. Det är tydligen av särskild vikt, att anvisningarnas påpekande av att fackuppsatserna böra behandla »ett för barnen känt parti av kursen» tillräckligt uppmärksammas. I den mån barnen få skriva om fack-ämnen, som de så väl känna till, att de ha det för uppsatsskrivningen behövlige kunskapsstoffet aktuellt, vilja de sakkunniga ej avråda från användandet av fackämnen.

Vad som i övrigt i anvisningarna säges om uppsatsernas bedömande, överensstämmer med av sakkunniga förut avgivet förslag, och ha vi på denna punkt intet att tillägga.

Beträffande kursmomentet språklära säges i de av skolöverstyrelsen fastställda anvisningarna: »— — — bör ej endast den grammatiska riktigheten i barnens skrivingar beaktas, utan vid betygssättningen bör lämplig hänsyn tagas även till deras teoretiska kunskaper i fråga om de till kursen hörande delarna av form- och satsläran».

I detta sammanhang må erinras om att folkskolans undervisning i språk-lära i stort sett brukar ställas i uppsatsskrivningens tjänst, och enligt vår

mening med rätta. Det grammatiska stoffet behandlas således ur praktiskt språklig synpunkt. Undervisningen bedrivs i huvudsak som s. k. språkbyggnadsövningar, vilka få betraktas som förberedelser och hjälpövningar till uppsatsskrivningen. Barnens teoretiska kunskaper i formlära och syntax äro i regel minimala, och det torde ha föga värde att lägga ned mycket arbete på att bibringa dem ett större mått härav. Undervisningen saknar härvidlag också den stimulans, som jämförelsen med ett främmande språk kan ge. Av det sagda framgår, att de prov för betygssättningen, som behöva göras, mera böra gå ut på att pröva elevernas allmänna språkriktighetskänsla, deras förtrogenhet med ordens böjning, användning av ersättningsorden, riktig ordföljd och periodbildning, än att utgöra prov på språklärens terminologi och definitioner. I de högre klasserna skulle möjligen mycket enkla prov i satsanalys kunna förekomma, t. ex. bestämning av subjekt, predikat, objekt.

Enligt de provisoriska anvisningarna skall betyget i skrivning och språklära även omfatta rättstavningen. Det är i så fall nödvändigt att noggrant precisera den hänsyn, som skall tagas till rättstavningen. I anvisningarna säges endast, att färdigheten i rättstavning bör tagas i beaktande. Lärarna tillämpa emellertid nu mycket skilda principer vid sättandet av sammanfattningsbetyget, så att utan normerande bestämmelser stor förvirring kommer att råda på detta område. Om ej särskilt betyg skall givas i rättstavning bör i betygsanvisningarna uttryckligen föreskrivas, att vid sättandet av betyget i skrivning och språklära hänsyn skall tagas till färdigheten i rättstavning, samt att delbetyget däri skall väga mindre tungt än delbetyget i uppsatsskrivningen. Möjligen skulle för stadiet över småskolan proportionen 1:2 kunna föreskrivas, men i småskolan måste betyget antagligen än mera rätta sig efter färdigheten i rättstavning.

d. Betyget i rättstavning.

Ämnesgrenen rättstavning är relativt lätt att betygsätta, troligen lättare än något annat ämne. Detta beror dels på att ämnesgrenen är synnerligen enhetlig, och dels på att färdigheten i den lämpar sig väl för objektiv mätning. Namnet rättstavning i stället för den ofta brukade benämningen rättskrivning preciserar, vad som hör till ämnet i fråga, nämligen stavningen. Interpunktionen, som tidigare ofta betygsatts i samband med denna, hör logiskt samman med ämnesgrenen skrivning och språklära och bör inräknas under den.

Vid bedömningen av elevernas stavningsfärdighet bör hänsyn tagas till alla deras skrivingar. Såväl lärare som barn böra utgå ifrån att rättstavningen helt står i skrivingens tjänst, och att man lär sig stava för att slippa

stavfel, när man skriver uppsatser, brev och dylikt. Läraren bör hos barnen inskräpa, att felfria diktamensskrivningar, hur förtjänstfulla de än må vara, äro av ringa värde, om andra skrivningar, t. ex. uppsatser, vimla av stavfel. Denna inställning till ämnet är nödvändig, om man vill nå bestående resultat. Att strängt beivra stavfelen i diktamensskrivningarna och helt negligera dem i vissa arbetsböcker, som på sina håll skett, är förkastligt och leder till att barnen vänja sig vid att slarva med stavningen, så snart de skriva något som läraren ej skall rätta. En logisk följd av denna inställning till ämnet är, att barnens samtliga skrivningar bli beaktade, när betygen sätts. Det kan tyckas, som om detta skulle allvarligt komplicera betygssättningen, men i praktiken torde så ej behöva bli fallet. Beträffande de allra flesta eleverna råder nämligen god överensstämmelse mellan stavningen i diktamensskrivningar och i annan skriftlig produktion, och då läraren anser, att så är fallet, kan han sätta rättstavningsbetyget efter de förra. Om han däremot märker, att någon elev på grund av slarv eller bristande begåvning stavar sämre i uppsatserna än i diktamensskrivningarna, där ambition och flit i hög grad bruka göra sig gällande, bör han med anledning härav ge ett lägre betyg, än diktamensskrivningarna utvisa. Hänsyn bör även tagas till barnens förmåga att med hjälp av ordlista undvika stavfel. Under alla omständigheter bör emellertid betyget på diktamensskrivningarna vara utgångspunkten för betygssättningen, eftersom detta betyg är avsevärt lättare att objektivt bestämma än betyget på stavningen i övriga skripta.

Vid betygssättningen måste läraren uppmärksamma, att de vanliga diktamensskrivningarna äro så lätta, att de ej gradera de duktigaste eleverna. I regel vet en lärare någorlunda, vilka elever som förtjäna betygen AB eller lägre betyg, men han kan ej bedöma, vilka som äro förtjänta av a och A. För att kunna gradera uppåt måste läraren därför ge vissa prov, som äro så svåra, att även de allra duktigaste barnen nå gränsen för sin förmåga. Att bestämma, om en elev förtjänar A eller ej, är emellertid svårt, och detta betyg bör knappast ges, utan att även standardprov utvisa det.

De i skolorna vanliga diktamensskrivningarna äro och böra vara väl preparerade. Barnen ställas här inför välbekanta ord, som de arbetat på att lära sig, och diktamensskrivningen utgör kontroll på detta inlärande. Sådana diktamensskrivningar, som ge en översikt över hur barnen inhämtat den föreskrivna kursen i ämnet, utgöra givetvis det viktigaste materialet för betygssättningen. Läraren bör emellertid även ta hänsyn till elevernas förmåga att reda sig med förut ej inlärd ord och bör därför en och annan gång ge en oförberedd diktamensskrivning. I småskolan torde detta dock ej böra ske förrän under sista hälften av vårterminen i klass 2.

Det vill synas som om lärarnas fordringar för godkännande hållas väl höga i denna ämnesgren. I ett material av 2 508 elever i klass 4 hade lärarna

givit ej mindre än 339 stycken, alltså 13.5 procent, underbetyg i rättstavning. Även i fråga om denna färdighet böra ju anspråken i görligaste mån anpassas efter barnens mottaglighet. En underbetygsfrekvens dubbelt så hög som den »normala» torde ej vara nödvändig.

2. Räkning (räkning och geometri).

a. Om uppdelning av betyget.

Räkning anses ur betygssynpunkt vara ett av skolans lättaste ämnen, och graderingen genomföres ofta med användande av ett större antal betygsgrader än i något annat ämne med undantag av rättstavning. Som framgick av utredningen i kapitel 1 har dock även för ämnet räkning jämförbarheten mellan olika lärares betyg lämnat mycket övrigt att önska, vilket visserligen i ej ringa grad berott på att betygsgradernas innebörd ej varit fixerad men säkerligen även på att olika principer för bedömandet av duktigheten tillämpats. Olika meningar om kursmomentens inbördes vikt kunna åstadkomma ojämnheter i bedömandet. I allmänhet är det väl så, att elev, som är duktig inom ett område av kursen, också är duktig inom andra områden, men undantag finnas, och möjligt är, att vissa kursområden kunna ha en relativt självständig ställning i förhållande till de andra. Liksom för modersmålet måste därför även för räkning och geometri frågan tagas upp, om en betygsuppdelning av ämnet kan vara lämplig. Ämnets namn leder osökt till frågan, om ej särskilda betyg borde givas i »räkning» och i »geometri». Som skäl för en sådan åtgärd kunde anföras, att begåvningen för geometri och för aritmetik långt ifrån alltid följas åt. Så visade sig för ett av de geometriska proven, med vilka de sakkunniga experimenterat, det s. k. klotsprovet, att korrelationen med de övriga räkneproven ej var särskilt hög. Frågan har redan diskuterats i betänkanDET angående intagning av elever i läroverkets första klass. Däri säges:

»Även för ämnet 'räkning och geometri' kan det diskuteras, om ej en uppdelning i olika ämnesgrenar med särskilda betyg vore lämplig. Det ligger därvid närmast att tänka på de båda i själva ämnesnamnet angivna grenarna. Före 1919 års undervisningsplan var geometri ett självständigt ämne på timplanen. Den geometri, som det i folkskolan är fråga om, är emellertid så gott som helt och hållet bestående av kunskapen om hur en del enkla beräkningar med användande av yt- och rymdmått utföres. Geometriska konstruktionsuppgifter eller »euklideiska» bevisföringar förekomma praktiskt taget ej, och under sådana förhållanden synes folkskolans geometri osökt gå in under 'räkning'. Den något omständliga benämningen på ämnet 'räkning och geometri' synes böra förenklas till 'räkning', om man nu ej vill acceptera namnet 'matematik' för ämnet även i folkskolan. Någon anledning till uppdelning med särskilt betyg i geometri torde således ej finnas.»

Då de sakkunniga ha samma uppfattning om geometrins ställning i folkskolan, kunna ej heller vi förorda, att särskilt betyg sättes i geometri. Även förslaget om förenklad benämning av ämnet från »räkning och geometri» till »räkning» vilja vi biträda.

Ett annat förslag till uppdelning av ämnet, nämligen i »tillämpad räkning» och »mekanisk räkning», diskuteras och förordas i nämnda betänkande. I fortsättningen av det nyss citerade heter det:

»Däremot torde en annan uppdelning vara lämplig. Vi ha förut vid diskussionen av möjliga förbättringar av inträdesprovet föreslagit, att särskild hänsyn borde tagas dels till färdigheten i mekanisk räkning och dels till förmågan av problemlösning. Men om sådan hänsyn är av betydelse för bedömningen av de inträdessökande, så vore det ju också av värde, när intagningen skall ske på grundval av folkskolebetyget, om detta gav upplysning härvidlag. Då det är svårt att veta vilken hänsyn läraren i ett sammanfattningsbetyg som det nuvarande tager till de olika momenten i 'räkneskickligheten', ger betyget ej så god ledning för intagning till läroverket, som det skulle kunna göra.

Den motivering, som ovan gavs för ett självständigt betyg i rättstavning, kan i viktiga avseenden gälla även för ett sådant i mekanisk räkning. 'Ämnet' utgör en relativt självständig metodisk enhet; standardiserade metoder för mätning av färdigheten finnas tillgängliga; korrelationen är låg mellan färdigheten i denna ämnesgren och ämnet i övrigt, alltså problemlösning, varför ett sammanfattningsbetyg blir otydligt; färdigheten är av så stor praktisk betydelse att särskild upplysning om den på betyget är försvarlig.

Åtterverkningarna på arbetet i folkskolan av den föreslagna uppdelningen synas ej kunna bli annat än goda, då skadlig ensidighet i arbetet motverkas. Uppdelningen tillmötesgår också kravet, att betyget skall innehålla så mycket som möjligt av faktiska upplysningar om lärjungens kunnighet.

De upplysningar, som betygen i de båda ämnesgrenarna ge om lärjungens beskaffenhet, äro ej svåra att angiva. Den mekaniska räknefärdigheten är en praktiskt betydelsefull färdighet, för vars förvärvande i allmänhet har krävts mycket arbete, men betyget är ej särskilt upplysande i fråga om lärjungens intellektuella förmåga. Skickligheten i problemlösning hör däremot nära samman med den allmänna intelligensen, och betyget bör alltså kunna giva värdefull upplysning om denna. Vid intagningen i läroverket är det säkerligen lämpligt att låta betyget i problemlösning väga avsevärt tyngre än betyget i den mekaniska räkningen. Om ett sammanfattningsbetyg anses böra givas i folkskolebetyget, bör vid bestämmandet av detta betyget i mekanisk räkning väga endast hälften mot det andra betyget. Som benämning på de båda ämnesgrenarna föreslås 'mekanisk räkning' och 'tillämpad räkning'. Uppdelning i två betyg torde lämpligen ske från och med tredje

klassen. I småskolan skulle alltså som hittills endast ett betyg i ämnet räkning givas.»

För att ytterligare belysa frågan om denna betygsuppdelnings lämplighet ha de sakkunniga företagit undersökningar över sambandet mellan de ifrågasvarande delbetygen.

Tabell 61. Korrelation mellan lärarnas betyg i tillämpad och mekanisk räkning i klass 4.

		Terminsbetyget i tillämpad räkning						
		C	BC	B	Ba	AB	a	A
Terminsbetyget i mekanisk räkning	A							
	a			1	1	13	18	33
	AB			19	136	239	7	401
	Ba	2	22	294	624	93	5	1 040
	B	25	132	667	107	9		940
	BC	23	67	18	6			114
	C	14	2					16
		64	223	999	874	354	30	= 2 544

Ur korrelationstavlan erhållas följande procenttal för graden av överensstämmelse.

Mycket god överensstämmelse 64.0 %	Någorlunda god överensstämmelse 32.5 %	Dålig överensstämmelse 3.4 %	Mycket dålig överensstämmelse 0.1 %
--	--	------------------------------------	---

Korrelationen är visserligen hög, $r = 0.77$, men antalet markerade avvikelser mellan delbetygen är dock ej obetydligt. Man lägger särskilt märke till att bland de i mekanisk räkning medelgoda eleverna finnas såväl elever, som äro fullkomligt undermåliga i tillämpad räkning (betyget C), som elever, som äro synnerligen skickliga (betyget a). Det är emellertid ej osannolikt, att divergensen mellan de båda delbetygen i verkligheten är mera markerad, då det är troligt, att det hos lärarna finnes en tendens att låta skillnaden mellan de båda delbetygen bli för liten. Denna tendens får i viss mån stöd av de officiella betygsanvisningarna, där det heter:

»Det är klart, att tillämpad och mekanisk räkning ej äro oberoende av varandra. En elev kan ej reda sig bra i tillämpad räkning, om han ej har rätt god färdighet i mekanisk räkning, och svaghet i tillämpad räkning sammanhänger ofta med svaghet i mekanisk räkning. Det betyg, som lärjungen för-

tjänar i tillämpad räkning, torde därför i allmänhet också vara det riktiga betyget i mekanisk räkning, och om läraren ej kan konstatera någon verkligt påtaglig skillnad, ger han samma betyg i båda ämnesgrenarna. Men möjlighet att skilja betygen åt bör finnas. En elev *kan* vara mycket skicklig i mekanisk räkning och samtidigt mycket svag i problemlösning. Ett högt betyg i förra och lågt betyg i senare ämnesgrenen är då motiverat. Omvänt kan det också förekomma, att svagheter inom vissa områden av mekanisk räkning, vilka äro av mindre betydelse för den tillämpade räkningen, kunna motivera ett lägre betyg i mekanisk än i tillämpad räkning.»

För att få en så objektiv belysning av frågan som möjligt, ha betygssakkunniga undersökt, hur resultaten av de av oss standardiserade proven i tillämpad och mekanisk räkning överensstämmer med varandra. Följande korrelationstavla visar sambandet.

Tabell 62. Korrelation mellan standardbetyget i tillämpad räkning och standardbetyget i mekanisk räkning i klass 4.

		Standardbetyget i tillämpad räkning							
		C	BC	B	Ba	AB	a		A
Standardbetyget i mekanisk räkning	A					3	3	2	8
	a			5	16	39	23	2	85
	AB		1	24	135	136	52	6	354
	Ba	1	13	145	275	142	16		592
	B	2	43	128	153	40	4		370
	BC	3	23	43	16	2			87
	C	1	6	1	1				9
		7	86	346	596	362	98	10 = 1505	

Följande procenttal ange graden av överensstämmelse: 39.1 procent, 50.9 procent, 9.1 procent och 0.9 procent för respektive fullständig, någorlunda god, dålig och mycket dålig överensstämmelse.

En jämförelse mellan dessa siffror och de i förra korrelationstavlan meddelade siffrorna visar, som man kunde förmoda, att divergensen mellan färdigheterna i verkligheten är större än vad lärarnas betyg ge vid handen. Korrelationen i den sista tavlan är endast 0.53 mot 0.77 i första tavlan. Tabell 62 visar, att i extrema fall sammanfattningsbetyget kan ge en mycket dunkel bild av en elevs duktighet. Om färdigheten i tillämpad räkning får väga dubbelt mot färdigheten i mekanisk räkning, vilket, när ett sammanfattningsbetyg ges, kan anses vara lämpligt, skulle samma betyg B i ett fall kunna betyga, att eleven är värd AB, och i ett annat fall, att han är värd C i mekanisk räkning. De motsvarande betygen i tillämpad räkning skulle vara

BC och Ba. Man ser vidare av tabell 62, att det finns B-elever i mekanisk räkning, som äro värda a i tillämpad räkning. En sådan elev skulle alltså i sammanfattningsbetyget erhålla AB. Ett högt betyg i räkning ger alltså föga upplysning om färdigheten i mekanisk räkning.

Även om det ej kan sägas, att sambandet mellan de båda delbetygen är svagt, så kan slutsatsen av den nu gjorda undersökningen ej gärna bli någon annan än att den föreslagna uppdelningen med särskilda betyg i tillämpad och mekanisk räkning är väl motiverad, och de sakkunniga vilja tillstyrka, att en sådan uppdelning kommer till stånd. Denna betygsuppdelning bör då helt naturligt göras för alla eleverna i klassen, och ej blott för de elever, vilka anmält sig till inträde i högre skola.

Ursprungligen föreslogs, att betygsuppdelningen skulle ske från och med tredje klassen. I småskolan skulle alltså endast ett betyg i ämnet givas. Att svårigheterna för uppdelningen äro större på ett lägre stadium än på ett högre, torde vara ostridigt, och det kan ifrågasättas, om man ej bör vänta med uppdelningen ända till fjärde klassen. Här är den ju särskilt behöflig på grund av övergången till läroverket, och den skall ju redan nu ske för de elever, som vilja övergå. Den underlättas dessutom genom de av oss standardiserade proven för fjärde klassen. Sådan standardisering har ej utförts för tredje klassen, varför svårigheterna för genomförandet av betygsuppdelningen i denna klass även av detta skäl torde vara något större. Lärarna i tredje klassen torde också ha svårt att redan efter en termin bedöma elevernas färdighet så väl som kräves för ifrågasatt betygsuppdelning.

Med hänsyn till det sagda vilja de sakkunniga förorda, att uppdelningen av betyget i räkning sker först från och med klass 4.

Även om på det lägre stadiet särskilda betyg ej skola utsättas i de båda ämnesgrenarna, måste läraren likväl ägna dem uppmärksamhet, och han torde vid betygssättningen böra taga större hänsyn till den tillämpade än till den mekaniska räkningen. På detta stadium sammanfaller detta krav i stort sett med kravet, att man mera skall rätta betyget efter hur väl eleven begriper räkneoperationerna än efter snabbhet i siffreräkandet.

b. Betyget i tillämpad räkning.

Betygsprincipen, att kvaliteten skall väga tyngre än kvantiteten, torde för ämnesgrenen »tillämpad räkning» betyda, att lärjungarna mera böra bedömas efter hur väl de komma till rätta med problem, som åtminstone i någon mån kunna kallas för »nya», än efter hur väl de behärska problem av en typ, som varit föremål för särskild inövning under skolarbetet. En lärjunges flit betyder naturligtvis mycket för hans betyg, men om hans matematiska begåvning är klen, böra de höga betygsgraderna likväl ligga utom räckhåll för honom. I detta ämne måste prov spela en betydande roll, och

proven böra ge lärjungarna tillfälle att ådagalägga sin begåvning. I synnerlig grad gäller om detta ämne, vad som förut sagts om prövningar i allmänhet, att de skola läggas så, att såväl de svaga som de duktiga eleverna kunna ordentligt betygsgraderas. För att så skall kunna ske, måste proven innehålla uppgifter av mycket olika svårighetsgrad. Det måste finnas mycket lätta uppgifter för de svagas skull och mycket svåra uppgifter för de särskilt skickligas skull. Men naturligtvis skola uppgifternas svårighet ej bero på att för deras lösning kräves kännedom om speciella kursmoment, som äro främmande för den genomgångna kursen, och som eventuellt först behandlas i en senare årskurs. Om t. ex. barnen i klass 4 förelades en uppgift i allmänna bråk, exempelvis att dividera $\frac{3}{4}$ med $1\frac{1}{2}$ vore en så »svår» uppgift självklart olämplig, då även de mest begåvade barn i klass 4 ej skulle kunna gå i land med den på grundval av klassens kurs; likaså skulle det vara orimligt, om barnen i småskolan ställdes inför multiplikationsuppgifter med flersiffriga faktorer. Men man får å andra sidan se till, att kravet, att uppgifterna skola ligga inom »kursens» område, ej tolkas så snävt, att uppgifter, som begåvade barn mycket väl kunna gå i land med, anses som olämpliga, endast därför att uppgifter av liknande art senare bli föremål för behandling. Uppgifternas lämplighet blir, skulle man kunna säga, bevisad genom att begåvade barn verkligen kunna gå i land med dem utan att ha erhållit särskild undervisning om de kursmoment, till vilka uppgifterna höra. Bäst är emellertid, om de »svåra» uppgifterna ej utgöras av typexempel från kursmoment, som i en högre årskurs skola behandlas. Det måste betecknas som en allvarlig missuppfattning, om läraren strävar att hålla alla uppgifter i provet trångt inom ramen av det, som enligt undervisningsplanen hör till årskursen, och som särskilt skall övas. Ett visst mått av färdighet i sådana uppgifter är villkor för att elev skall kunna godkännas, och konstaterandet, att denna färdighet föreligger, ger ej tillräcklig ledning för bedömandet av frågan, om eleven kan vara förtjänt av ett mycket högt betyg i ämnet, kanske rent av A. Som exempel på en sådan för trång tolkning av kravet, att uppgifterna skola ligga inom kursens ram, kan nämnas en kritik av standardproven i räkning för klass 2, i vilken fordrades, att uppgifter i räkneprov för småskolan endast skulle innehålla exempel från addition eller subtraktion, eftersom undervisningsplanen för klass 2 föreskriver följande: »Behandling av talområdet 1—100, därvid övningar för vinnande av färdighet särskilt böra avse tillläggning och frändragning.»

c. Betyget i mekanisk räkning.

För ämnesgrenen mekanisk räkning gäller, att elevernas färdighet måste bedömas efter den säkerhet och snabbhet, varmed de kunna utföra sifferräkningar. Genom s. k. snabbräkningsprov prövas de härutinnan. Att *kunna*

utföra räkningarna är emellertid viktigare än att kunna räkna snabbt. Långsamhet och osäkerhet i räknandet höra emellertid i allmänhet ihop, och båda sammanhånga ofta med att räknetekniken ej helt behärskas. Den »osäkerhet», som är direkt beroende av okunnighet om hur räkneoperationerna skola utföras, är naturligtvis mycket graverande och kan ej kompenseras genom snabbhet i räknandet. Sannolikt är det detta, som gör, att många lärare så hårt bedöma räknefel över huvud taget. Men man måste uppmärksamma, att vid snabbräkningsprov en viss grad av osäkerhet är normal och hör samman med strävan att nå upp till maximal prestation. Sådan osäkerhet är alltså ej av allvarlig beskaffenhet och bör ej bedömas särskilt hårt. Bäst torde vara att i snabbräkningsprov låta antalet rätt räknade uppgifter utgöra det poängtal, som lägges till grund för betyget. Hänsyn tages då både till snabbheten och säkerheten i räknandet. Men detta poängtal ger i allmänhet ej tillräcklig upplysning för bedömandet av frågan, huruvida verkligt allvarlig osäkerhet eventuellt föreligger, alltså om eleven är okunnig om hur vissa räkneoperationer skola utföras. Denna sak måste särskilt undersökas, och den prövas bäst genom prov, i vilka snabbheten ej spelar någon avgörande roll.

Betygsgraderingen torde i första hand kunna ske med hjälp av lämpliga snabbräkningsprov. De betyg, som på så sätt erhållas, måste emellertid modifieras med hänsyn till elevernas behärskande av räknetekniken. Om brister härutinnan förefinnas, böra betygen sänkas, och om bristerna äro allvarliga, kan sänkningen bli mycket betydande. Det är dock ej troligt, att ett högt betyg i snabbräkningsproven behöver sänkas mycket, enär ett gott resultat sannolikt ej skulle ha uppnåtts i dessa prov, om allvarlig okunnighet i fråga om räknetekniken förelegat.

Proven i mekanisk räkning äro i allmänhet skriftliga. Huvudräkningsprov höra väl oftast till den tillämpade räkningens domän men kunna även höra till den mekaniska räkningen, och till skicklighet i denna huvudräkning bör även tagas hänsyn.

3. Orienteringsämnena.

a. Om uppdelning av betygen.

Kristendoms-kunskap, hembygds-kunskap, historia, geografi och naturkunnighet kunna med ett gemensamt namn kallas orienteringsämnena. Undervisningen i dem avser att ge en orientering i religionens, kulturens och naturens värld.

För orienteringsämnena synes någon önskan ej ha framförts om en längre gående uppdelning i betygshänseende än den nuvarande. Ett par av ämnena i denna grupp, nämligen hembygdsundervisning med arbetsövningar och naturkunnighet, bestå dock av ganska heterogena delar. En uppdelning av hembygds-kunskapen i småskolan i historia, geografi och naturkunnighet kan ej ske.

Det kan i stället ifrågasättas, om betyg i ämnet behöver givas på småskolestadiet. Då det synes vara mycket svårt att precisera, vad som i detta ämne skall betygsättas, och nackdelen av att intet betyg gives synes ringa, vilja de sakkunniga föreslå, att ämnet hembygds-kunskap ej betygsättes i småskolan. I klass 3 torde ämnets geografiska del spela huvudrollen, och någon uppdelning av betyget behöves så till vida ej.

Men i ämnet ingår ej blott hembygdslära utan också »arbetsövningar». Då på timplanen särskild tid anslagits åt hembygdsundervisningen och särskild tid åt arbetsövningarna, ha många lärare också givit skilda betyg i dessa »ämnesgrenar». Arbetsövningarna äro dock ej någon självständig del av ämnet utan representera blott ena sidan av undervisningen. Ett särskilt betyg i arbetsövningar kan dock försvaras, då skicklighet i dem och kunighet i hembygdslära äro skilda ting. Då arbetsövningarna väsentligen utgöras av teckningsarbeten, synes det vara lämpligast att låta betyget gälla »teckning» i stället för »arbetsövningar». Den kunighet i »hembygdslära», eleven under dessa övningar får tillfälle visa, bör givetvis få inverka på hans betyg i hembygds-kunskap. De sakkunniga vilja alltså föreslå, att i klass 3 särskilda betyg givas i »hembygds-kunskap» och i »teckning», ehuru teckning ej finnes upptaget på timplanen. Ämnets nuvarande benämning »hembygdsundervisning med arbetsövningar» är onödigt lång och även på annat sätt mindre lämplig. Den kan med fördel utbytas mot »hembygds-kunskap». Att på timplanen upptaga särskild tid för arbetsövningar strider mot ämnets karaktär av »samlad undervisning». Endast den samlade tiden för hela ämnet bör angivas. Ämnet »arbetsövningar» kan alltså tagas bort från folkskolans timplan.

Ämnet naturkunighet består från och med klass 5 av två områden, som i vad det gäller elevernas intresseinriktning betydligt kunna skilja sig från varandra, nämligen biologi och fysik-kemi. En motsvarande uppdelning i betygshänseende synes därför motiverad. Det är ej ovanligt, att särskilt pojkar kunna ha ett brinnande intresse för fysik och kemi, medan samtidigt deras intresse för biologi är ljumt. Ett sammanfattningsbetyg ger då en otydlig bild av kunigheten. I fysik- och kemiundervisningen kan lärjungens praktiska handlag, vilken sida av begåvningen kanske ej kommit till sin rätt i de övriga orienteringsämnen, bli föremål för bedömande. De sakkunniga vilja föreslå, att naturkunighetsämnet i betygshänseende uppdelas i de två ämnesgrenarna biologi samt fysik-kemi. I klass 4 gives betyg endast i biologi, från och med klass 5 givas särskilda betyg i biologi samt i fysik-kemi.

b. *Betygen i de särskilda orienteringsämnen.*

Kristendoms-kunskap.

Det torde kunna sägas, att kristendomsämnet intar en särställning bland skolans läroämnen. Åtskilliga lärare önska, att inga betyg gäves i detta ämne; sannolikt vilja dock flertalet ha kvar betygssättningen, då barnen

böra redovisa för sitt kunskapsförvärv. Kunskapsprövningen bör dock ej göras rigorös. Det bör fästas större vikt vid graden av andlig mognad än vid detaljkunskaper. Vid betygssättningen synes särskilt böra beaktas:

- 1) omdömesförmågan och förmågan av inlevelse i ämnet,
- 2) innehavet av vissa elementära kunskaper, framför allt sådana, som böra utgöra en varaktig behållning av folkskolans kristendomsundervisning,
- 3) förmågan att hitta i bibel och psalmbok.

Från småskollärrhåll har uttalats önskemålet, att betyg i ämnet ej skulle behöva givas i första klassen. En sådan begränsning av betygsgivningen synes välmotiverad.

Hembygdskunskap.

(Hembygdsundervisning med arbetsövningar.)

Om såsom ovan föreslagits, vitsord i ämnet ej behöver givas i småskolan, kunna betygsanvisningarna begränsas till hembygdsundervisningen i tredje klassen. Den avser att lämna en grundläggande undervisning i geografi samt i någon mån även i naturkunnighet och historia. Ämnet skulle alltså omfatta tre grenar. Det torde emellertid vara rimligt, att vitsordet i ämnets geografiska del får spela den dominerande rollen. Vid bestämmandet av detta vitsord bör hänsyn tagas ej blott till ett visst kunskapskvantum utan även till lärjungens förmåga att mera självständigt reflektera över de geografiska företeelser, som han gör bekantskap med.

Om läraren i klass 3 ej har ledning av något föregående betyg i ämnet, är det tillrådligt, att betygsgraderingen göres med varsamhet, så att betygen över eller under Ba (4) ej användas i full utsträckning. Särskilt gäller detta om höstterminens betyg. Vitsord över de i ämnet ingående arbetsövningarna kunna i klass 3, som förut föreslagits, lämpligen givas i form av betyg i teckning.

Geografi.

Vid geografiundervisningen skola barnen förutom det oundgängligen nödvändiga minnesstoffet lära sig att använda de vanliga geografiska hjälpmedlen, såsom kartor av olika slag, profiler, tabeller, uppslagsböcker o. s. v., så att de ur dem kunna skaffa sig kunskaper. Dessutom skola de i mån av förmåga lära sig se de geografiska företeelserna i relation till varandra.

Vid kunskapsbedömningen har läraren att taga hänsyn till ovan nämnda moment i undervisningen. Det sker vid läxförhören och vid granskningen av individuella arbeten, såsom kartskisser, profiler, diagram, teckningar och beskrivningar. Genom skriftliga prov får läraren ofta bra reda på elevernas kunskaper. Den allmänna betygsregeln, att kvaliteten skall väga tyngre än kvantiteten, gäller naturligtvis även för detta ämne, och regeln att det till

varaktigt inlärande utvalda minnesstoffet skall begränsas till det allra nödvändigaste, gäller i synnerlig grad för ämnet geografi.

De skriftliga proven kunna vara dels problemprov och dels minnesprov, t. ex. kartprov. Några exempel på uppgifter ur dylika prov må här givas.

1. Läs igenom frågan. Tag reda på det bästa svaret.
Skriv ett R framför det.
Varför finns det ej någon skog på Ölands allvar?
..... Man har huggit ner skogen till bränsle.
..... Jordtacket över kalkhällarna är för tunt.
..... Kreaturen trampa sönder de små trädplantorna.
..... Det blåser mycket.
2. Vilket är det enda svenska landskap, där stenkol brytes?
3. Vad utskeppas mest från Luleå?
Understryk det riktiga av svaren: trävaror, renkött, järnmalm, kol.
4. Skriv på linjerna efter de uppräknade floderna namnen på de hav eller sjöar, till vilka de flyta.
Volga
Donau
5. Barnen erhålla en karta, på vilken nummer äro utsatta i stället för namn.
Vilka nummer på kartan ha följande städer och floder?
London Liverpool Thames
6. Tag reda på avståndet mellan platserna

Biologi.

(Naturkunnighet.)

Då enligt undervisningsplanens anvisningar biologiundervisningen i så stor utsträckning som möjligt bör bygga på barnens iakttagelser i naturen, och då den särskilt skall sträva efter att skärpa barnens förmåga att göra riktiga iakttagelser, ligger i dessa anvisningar också ett direktiv för betygssättningen i ämnet.

För stora delar av kursen bli läxförhör i vanlig mening ej den naturliga formen för kunskapsprövning. Mycket av vad barnen lärt sig genom denna undervisning, ha de ej inhämtat genom läsning av läxor i läroboken utan genom iakttagelser under skolutflykter, i skolträdgården o. s. v. Prövningen måste hålla detta i sikte, så att den mera blir bedömning av iakttagelseförmåga och skicklighet i att förstå och hålla samman de gjorda iakttagelserna än av kunnigheten i fråga om biologiska termer. En viss elementär artkänedom ingår också i det stoff, som bör göras till föremål för prövning. Kun-

skapsprövningen kan, utom i skolan, även utföras under studieutflykter, vid museibesök o. s. v.

I detta ämne, där barnen med fördel kunna individuellt eller i grupp få utföra olika slag av uppgifter, bör vid betygssättningen hänsyn tagas till det så utförda arbetet, i synnerhet om det varit av mera frivillig art, då barnens begåvning och intresse för ämnet kanske bäst ger sig till känna.

Givas skriftliga prov över större kursavsnitt, måste här som för övriga ämnen tillses, att mycket stränga krav på begränsning av fordringarna på »minneskunskapen» upprätthållas.

Fysik-kemi.

(Naturkunnighet.)

I fysik-kemi blir det laborativa arbetssättet det naturliga. Undervisningsplanen säger härom: »I den utsträckning, som kan finnas nödigt och möjligt, grundas undervisningen på utförda försök . . . Vid försöken böra barnen i så stor utsträckning som möjligt vara verksamma . . .» Såväl för främjandet av elevernas intresse och underlättandet av deras uppfattning och begripande som för utvecklingen av deras praktiska förmåga är det av stor betydelse, att de i den mån det låter sig göra, själva få förfärdiga enklare apparater och anordna försöken.

Vid betygssättningen skall således hänsyn ej endast tagas till den teoretiska kunskap eleverna förvärvat, utan även till den visade händigheten, iakttagelseförmågan och förmågan att självständigt draga slutsatser. Den praktiska begåvningen visas vid anordnande av försök, vid tillverkandet av olika slag av apparater, isärtagning och hopsättning av modeller o. s. v. Vid den skriftliga prövningen böra ej »problemuppgifter» försummas. Även enkla räkneuppgifter kunna komma till användning. Proven kunna också bestå i utförandet av teckningar av olika slag, i synnerhet sådana av schematisk natur. Dessutom kunna prov av en typ, som förekommer vid yrkesrådgivning, med fördel användas. (Se Stenquist, *Mechanical Aptitude Tests*, World Book Company, New York.)

Historia.

Kunskapsprövningen i historia bör ej genom ett ensidigt detaljförhör försvåra det emotionella tillägnandet. Kontrollen kan i många fall med fördel få andra former än den vanliga med frågor och svar. Den kan i de högre klasserna ibland göras sådan, att barnen därunder få prestera något självständigt. De kunna t. ex. efter läroboken göra en sammanfattning av ett moment i lärokursen, inlära denna sammanfattning och vid skriftligt förhör redovisa för sina kunskaper.

Här följa några exempel på olika provtyper.

- a) 1. Westfaliska freden. 2. Slaget vid Lützen. 3. Freden i Brömsebro.
4. Slaget vid Breitenfeld. 5. Gustav Adolf blir kung.
(....) 1645. (....) 1631. (....) 1648. (....) 1611. (....) 1632.
(Det gäller att kombinera rätt årtal med historisk händelse.)
- b) Nämn tre folkrörelser under 1800-talet.
- c) Under vilken regent blev Sverige den mäktigaste staten i Norden?
1. Karl IX. 2. Gustav II Adolf. 3. Kristina. 4. Karl X Gustav.
(Det rätta svaret understrykes.)

4. Övningsämnena.

De allmänna reglerna för betygssättningen torde lika väl kunna tillämpas på de s. k. övningsämnena, sång, teckning, välskrivning, manlig och kvinnlig slöjd, hushållsgöromål, trädgårdsskötsel och gymnastik, som på förut behandlade ämnen. Även vid bedömningen av en elevs färdighet i ett övningsämne har man att ta hänsyn till prestationernas kvalitet och kvantitet, och som allmän regel bör gälla, att betygsgraderingen mera bör vara uttryck för kvaliteten än kvantiteten.

De utförda prestationernas kvalitativa godhet är i dessa ämnen i betydande grad ett uttryck för en naturligt given specialbegåvning, särskilt framträdande i sådana ämnen som sång, teckning och gymnastik, men är tydligen också beroende av intresset för ämnet och ambitionen. Betygen i övningsämnena komplettera på ett värdefullt sätt betygen i läroämnena, när det gäller att giva upplysning om elevernas allmänna och speciella begåvning.

Att åstadkomma en likformig bedömning av prestationernas kvalitet är ej lätt. I den mån standardskalor för den kvalitativa bedömningen kunna och böra framställas, kan måhända denna svårighet övervinnas. Betygssakkunniga ha emellertid ej ansett sig nu kunna för övningsämnena vidtaga åtgärder för framställande av dylika skalor men vilja understryka önskvärdheten av att pedagogiskt forskningsarbete rörande dessa problem utföres, och att det vinner statsmakternas stöd. För välskrivning ha i vårt land standardskalor framställts, men någon prövning av deras lämplighet har ej av oss utförts. Sannolikt skulle det vara en fördel, om dessa skalor komme till mera allmän användning. Den mest kända av dessa skalor har utarbetats av docent Elof Gertz.

Till det kvantitativa momentet tages hänsyn genom att mängden av det utförda arbetet beaktas. Därvid blir det tydligen i främsta rummet elevens flit och intresse samt den snabbhet, varmed arbetet utföres, som inverkar på betyget. Om en elev t. ex. i slöjd gjort lika vackra arbeten som en annan elev men arbetat betydligt fortare, är det ju helt naturligt att betyget blir

högre, likaså om en elev genom flit och intresse fått ett större antal arbeten färdiga. Men genom snabbt och flitigt arbetande kan naturligtvis en elev ej skaffa sig högt betyg, om kvaliteten i det utförda arbetet är mindre god.

För att ytterligare belysa betygssättningen i övningsämnen må här utan direkt ståndpunktstagande från vår sida några citat göras ur uttalanden, som på anmodan inkommit till betygssakkunniga.

Sång.

Om betyget i sång skriver musikdirektör Eskil Olsson, Kalmar:

Betygssättningen i sång i folkskolorna sker väl i regel efter prövning av elevernas röster och av deras förmåga att återge melodier som de lärt sig sjunga i eller utom skolan. Det är alltså givet, att sångbetyget åtskilligt blir beroende av den enskilde lärarens uppfattning av röstens kvalitet och barnens musikinne. Standardprov i sång med huvudvikten lagd på sångrösten som sådan äro väl ganska svåra att åstadkomma. Att anställa objektiva prövningar av barnens musikaliska begåvning och musikaliskt förvärvade kunskaper genom gehörsprov låter sig bättre göra, t. ex. genom att låta barnen jämföra tonhöjder, tonlängder, klanger, taktarter m. m., och som ett komplement till sångbedömningen har sådana prövningar sitt stora värde. Lämpliga standardskalor för sådana bedömningar torde kunna framställas och skulle vara värdefulla för likformighet i betygssättningen.

Vad som i de första årsklasserna kan göra betygssättningen i sång till ett problem, är det stora antal barn, som börjar skolan utan att kunna sjunga. Orsakerna härtill äro väl flera, men den viktigaste är sannolikt, att barnen rönt för liten påverkan till sång i sina hem. Det ligger nära till hands att från första stund musikaliskt undervärdera dessa barn. Erfarenheten har visat, att de flesta icke sångarna efter hand lära sig sjunga, sedan de haft tillfälle att mera aktivt deltaga i lärarens och kamraternas sång. Läraren gör därför klokt i att vid utsättandet av betyg ställa sig en smula avvaktande. Man bör under de första skolåren använda de lägsta och de högsta betygsgraderna med stor varsamhet. Synnerligen olämpligt är att meddela barnen, att de inte ha någon sångröst, sakna musiköra, äro omusikaliska och dylikt och därför böra låta bli att försöka sjunga. Man bör i stället under dessa första för röst och gehörsutvecklingen så viktiga år ge de från början icke sjungande barnen en chans och ett tillfälle till sång, som blott i undantagsfall senare återkommer.

Från och med fjärde läsåret bör hela betygsskalan tillämpas. Då eleverna vid denna tidpunkt böra ha fått ett visst mått av insikter och färdigheter i sång, kan en säkrare bedömning ske. Till ledning för bedömningen föreslås följande betygsskala:

- A (7) = Mycket god sångförmåga samt påtaglig musikalisk begåvning,
(som t. ex. visat sig vid trakterandet av ett musikinstrument),
a (6) = Mycket god sångförmåga,
AB (5) = God sångförmåga,
Ba (4) = Nöjaktig sångförmåga,
B (3) = Mindre nöjaktig sångförmåga (detta betyg gives åt barn med
svag eller något bristfällig röst samt åt dem, som ha svårighet att
återge melodier fullt korrekt),
BC (2) = Dålig sångförmåga,
C (1) = Ingen sångförmåga.

Teckning.

Om betyget i teckning skriver teckningslärarinnan Maja Bååth, Kalmar:

För att kunna ge en norm åt betygssättningen i teckning skulle fordras, att undervisningen i ämnet standardiserades. En dylik standardisering skulle döda hela undervisningen och är varken möjlig eller önskvärd. Vissa gemensamma synpunkter vid målsättningen för teckningsundervisningen och bedömandet av dess resultat borde dock kunna uppställas. Till grund för dessa kan läggas de undersökningar, som gjorts rörande barns begåvning för teckning och av vilka österrikaren Richard Rothes är en av de viktigaste. För en stor del av den svenska lärarkåren torde hans skrifter angående dessa ting vara bekanta, varför en redogörelse för desamma här uteslutes.

Att rena barnteckningar, gjorda av barn under de 4 à 5 första skolåren, måste bedömas för sig efter en helt annan norm än större barns teckningar, är självklart för den lärare, som något sysslat med undervisning på detta stadium. Dessa barnteckningars spontana berättarlust och strålände färgglädje måste betygsättas som ett värde oberoende av ur naturalistiska synpunkter stora formella brister.

För den fortsatta undervisningen och betygssättningen uppställer sig större svårigheter, då de för ämnet speciella begåvningstyperna här gör sig starkare gällande. Rothe nämner bland dessa först den »skapande» typen. Denna ur rent konstnärlig synpunkt värdefullaste begåvningen förekommer så sparsamt, att undervisningen i sin helhet ej kan eller bör planläggas efter enbart dessa elevs behov eller möjligheter, men deras prestationer bör, även om de falla utom ramen för klassens undervisning i övrigt, värdesättas efter sin konstnärliga halt.

Den, även enligt Rothe, lägst stående begåvningstypen, den som helst *kopierar*, bör framför allt icke omhuldas och värdesättas på de förstnämndas bekostnad. De årligen förekommande elevutställningarna kan för läraren vara en stor frestelse att exponera »verk», som »göra sig» för en icke sak-

kunnig publik. En omsorgsfullt utförd kopia efter en veckotidnings banala söndagsbilaga kan här finna större uppskattning än en självständigt uppfattad men kanske skissartat utförd teckning.

Den stora massan av elever kan nog hänföras till en tredje typ, som av Rothe brukar kallas den »naturefterbildande». Att genom uppgifternas art ge dessa elever förmåga att uppfatta naturen i dess olika uppenbarelsformer är ett gott mål för teckningsundervisningen. Även inom denna typ kan skiftande förmåga och uppfattning skönjas. För somliga blir formen det mest intressanta, färgen däremot vållar oändliga misslyckanden. För andra elever tvärtom. Det gäller för läraren att ta fasta på den personliga linjen, ge akt på, åt vilket håll eleven helst vill gå, och här genom betygssättningen verka uppmuntrande. Ett valhänt försök till egen insats bör bedömas som värdefullare än en korrekt avritning.

De s. k. hemritningarna, frivilliga eller icke, förtjänar att uppmärksammas. En elev kan ha god hjälp av en kultiverad hemmiljö. En annan kan åstadkomma märkvärdigt självständiga och originella teckningar utan denna hjälpkälla. Även detta en sak att taga i betraktande vid betygssättningen.

Välskrivning.

Om betyget i välskrivning skriva folkskollärarna Eric Bojs, Kalmar, och Gunnar Salomonsson, Torsås:

Vid sättandet av betyget i välskrivning torde väsentligt skilda normer följas i vårt lands skolor. Somliga lärare anser, att detta betyg endast skall avse att värdesätta elevernas prestationer under de speciella välskrivningstimmarna. Andra åter är av den meningen att man helt skall bortse ifrån dessa välskrivnings- eller som det förr hette skönskrivningstimmar och i stället endast ta hänsyn till handstilen, sådan den framträder i elevernas rätt- och uppsatsskrivningar etc. Det blir i detta senare fall betygssättning av vad man lämpligen skulle kunna kalla elevernas arbets- eller vardagsstil. En del lärare går emellertid en medelväg och sätter betyget efter resultatet av såväl de särskilda välskrivningsövningarna som ock elevernas stil vid övriga skrivningar.

Den oenhetlighet, som sålunda förefinnes på detta område, har otvivelaktigt sin grund i oklarhet om vad begreppet välskrivning egentligen skall anses innebära. Somliga lärare fattar det uppenbarligen så, att det skulle betyda detsamma som ett betyg i skönskrivning, och man har också alldeles följdriktigt anordnat särskilda skönskrivningsprov, som fått vara utslagsgivande vid betygssättningen. Andra lärare, och de torde för övrigt befinna sig i majoritet, fattar välskrivningsbetyget såsom i huvudsak gällande handstilen, sådan den i allmänhet framträder i elevernas olika slag av skrivningar.

Så länge denna oklarhet om välskrivningsbetygets innebörd föreligger, saknas givetvis en den elementäraste förutsättning för en enhetlig betygs-

sättning i ämnet. Det bör sålunda i första hand gälla att få klarhet i vad betyget egentligen skall avse att värdesätta. Därvid torde det vara anledning framhålla att betyget bör kunna tillmätas en ganska stor betydelse i det praktiska livet, då det gäller platsökning, speciellt inom affärlivet. Det inses emellertid att ett betyg, som helt grundats på resultatet av de särskilda välskrivningsövningarna, därvid är av ringa eller intet värde. Om den platsökande har ett AB i sitt betyg i välskrivning men visar sig ha en ganska oläslig arbetsstil, när det gäller att skriva räkningar, fakturor etc. så har ju betyget varit direkt vilseledande. Uppenbart synes därför vara, att om detta betyg skall kunna få något större värde för bedömningen av dess ägares kvalifikationer, så bör det avse hans handstil i allmänhet, d. v. s. arbetsstilen. Endast för litografyrket kan skönskrivningen anses ha någon praktisk betydelse. Det synes därför vara riktigast, att betyget i välskrivning ändras till ett betyg i handstil. Så har för övrigt skett vid vissa högre skolor. När en sådan ändring genomförts även i folkskolan, har en säker grund skapats för en i möjligaste mån enhetlig betygssättning i ämnet.

För att kunna sätta betyg i ett ämne måste man ha klart för sig, vilket resultat som normalt skall kunna uppnås, d. v. s. en målsättning måste ske. För undervisningen i handstil måste målet vara att inöva rediga bokstavsformer samt så tidigt som möjligt automatisera skrivrörelserna. När barnen i småskolans första klass börjar att öva skrivbokstäverna, så tages hela deras uppmärksamhet i anspråk för själva skrivrörelserna. Detta är reflekterad skrivning i dess mest utpräglade form. Det gäller nu att göra dessa skrivrörelser automatiska, så att eleverna ej behöver inrikta sin uppmärksamhet på själva bokstavsformerna utan helt kan ägna tankarna åt innehållet i det skrivna. Att detta medför betydande fördelar är uppenbart, och ju tidigare skriften kan göras oreflekterad ju bättre. Därmed ökas barnens möjligheter att vinna goda resultat vid de skrivövningar, som kräva mycket tankearbete, såsom uppsats- och vissa språkbyggnadsövningar samt för övrigt vid all s. k. använd skrivning.

Vid en sådan övergång till oreflekterad skrivstil får man inte begära, att bokstavsformerna blir av skönskriftstyp. I stället blir det den stil, som passar för elevens handlag. Det blir sålunda en personlig stil. Kravet på denna måste vara att den är lättläst, d. v. s. att bokstäverna är redigt utformade med staplarna lika långa och med jämn lutning etc.

När det gäller att sätta betyg i handstil, är det nog ofta så och med rätta, att läraren i viss utsträckning granskar bokstäverna var för sig i stället för att enbart utgå från det helhetsintryck, som stilen ger. Vid en sådan bedömning av de enskilda bokstäverna bör man emellertid ta hänsyn till bokstävernas frekvens i språket. Om en bokstav, som förekommer mera sällan, är dåligt formad, spelar ju detta mindre roll, under det att bokstäver med hög frekvens ger stilen dess karaktär.

För att få önskvärd klarhet i frågan om bokstävernas frekvens ha vi företagit omfattande undersökningar. Resultatet av dessa kommer inom den närmaste tiden att publiceras i sin helhet, men det torde i detta sammanhang vara motiverat att lämna några enstaka uppgifter från undersökningarnas slutresultat.

Bokstavs frekvens.

Liten bokstavs förekomst enligt undersökningar av språkets vanligaste ord hämtade ur Hassler-Göranssons listor A till och med F, tillsammans omfattande 13 600 bokstäver.

Bokstav	Antal	Bokstav	Antal
a	1 344	b	181
e	1 114	c	136
m	469	x	24
f	263	z	7

Av de här ovan meddelade resultaten framgår ju ganska tydligt, vilka stora skillnader det föreligger ifråga om bokstävernas förekomst. Några få och bland dem de här medtagna a och e är dominerande. Detta är ett förhållande, som i första hand bör uppmärksammas vid de speciella välskrivnings- eller som det rätteligen bör heta handstilsövningarna, men det bör också spela sin roll vid den stilgranskning, som föregår betygssättningen.

Liknande variationer i förekomst visar också undersökningarna av stor begynnelsebokstav, såsom framgår av följande utdrag:

Stor begynnelsebokstavs förekomst i språkbyggnads-, rättskrivnings- och avskrivningsövningar, hämtade ur de gängse läroböckerna i modersmålet, samt i uppsatser, skrivna av barn i åldern 9—13 år och behandlande vitt skilda ämnen. Hela antalet undersökta meningar utgör 10 000.

Bokstav	Antal	Bokstav	Antal
D	1 910	R	103
S	753	Å	40
T	293	C	7
G	149	Y	1

Skriv sakta! är en uppmaning som ständigt återkommit vid skolans skrivarbete, och det vill synas som om denna skriv-sakta-princip blivit så helt dominerande, att man glömt den viktiga sida av skrivstilen som heter hastighet. Vår moderna arbetsskola ställer stora krav på elevernas förmåga att kunna skriva fort. Detta är nämligen en av de viktigaste förutsättningarna

för att önskvärt antal språkbyggnads-, rättskrivnings- och uppsatsövningar ska kunna medhinnas. Det finnes sålunda direkt anledning för skolans folk att för undervisningsarbetets omedelbara framgång utveckla skrivhastigheten samt även ta hänsyn till denna faktor vid betygssättningen.

Det kan också i detta sammanhang förtjäna påpekas, att det praktiska livet fordrar en snabb stil. De elever som icke fått sakkunnig ledning i hastighetsövning förstör ofta sin stil, när de i det praktiska livet tvingas att skriva fort. Det torde också förhålla sig så, att en hög skrivhastighet är en viktig förutsättning för att den enskilde ska få intresse för skrivarbete. När en medelålders man, för övrigt boktryckare till yrket, en gång förklarade, att han hellre stod i vedboden och högg ved än knåpade med rörelsens handelsböcker, så hade detta sin naturliga förklaring, då personen ifråga knappast skrev fortare än en 2:a-klassare i småskolan.

Hittills har skolan ägnat intet eller i varje fall alltför ringa intresse åt denna sida av skrivundervisningen. Följden härav har blivit, att skrivhastigheten hos folkskolebarn i regel är ganska låg. Detta visar sig bland annat vid jämförelser med amerikanska skolor. I »Skola och Samhälle» av år 1938 har fil. kand. Naëmi Ahlertorp redogjort för av henne tillsammans med professor Anderberg företagna undersökningar över skrivhastigheten, varvid det visat sig, att barn i amerikanska skolor skriver dubbelt så fort som de svenska barnen.

I detta sammanhang bör kanske påpekas, att skrivhastigheten hör intimt samman med skriftens automatisering, varför ett skrivsystem, som verksamt främjar denna senare också blir ett betydelsefullt medel till skrivhastighetens ökning.

Till sist kanske bör påpekas, att om betygssättningen i den här ifrågavarande detaljen ska kunna ske med någon större noggrannhet, fordras standardiserade hastighetsprov, sålunda något i stil med Rostads räkneprov.

Slöjd.

Om betyget i slöjd (för gossar) skriver slöjdläraren Nils Holmqvist, Lund:

Att betygsätta pojkarnas prestationer i slöjd kan synas vara en ganska enkel sak. Under slöjdarbetet framkommer en färdig produkt, en slöjdmodell, kanske en leksak, som slöjdaren helt naturligt betraktar som sin personliga egendom, och som han därför omedelbart vill taga i besittning. Men just med tanke på de betyg, som vid läsårets slut skall givas i ämnet, vill läraren gärna kvarhålla modellerna i skolan. Ett ofta använt förfarings sätt vid betygssättningen i slöjd för gossar är också, att det samlade resultatet av barnens arbete granskas. Härvid tages hänsyn dels till antalet utförda slöjdföremål, dels till huru väl dessa äro gjorda. Högsta betyget i slöjdskicklighet utdelas väl då åt den elev, som utfört de flesta och bästa modellerna, det

lägsta betyget åt den, som gjort få och dåliga. En sådan bedömning synes mig vara allt för summarisk. Den förutsätter en standardisering, som väl utmärkte den äldre slöjden, men som är oförenlig med modern slöjdundervisning. Den räknar ej med alla faktorer, man måste taga hänsyn till vid en värdesättning.

Fastän den från bedömnings synpunkt har ett visst värde, kan en samling slöjdföremål lika lite som t. ex. en gymnastikuppvisning ge full rättvisa åt det arbete, som av lärare och elever utförts under året. Varken en slöjdställning eller gymnastikuppvisning berättar något om de eventuella svårigheter, barnen brottats med för att uppnå ett visst resultat. Man måste taga hänsyn till barnens olika förutsättningar. En pojke äger en naturlig händighet, som gör arbetet till en lek för honom. Han är slöjdbegåvad och får vackra resultat utan att egentligen anstränga sig. En annan når ej upp till samma resultat utan ett stort mått av seg uthållighet. En pojke saknar förmåga att taga initiativ och får ständigt matas med uppgifter, en annan, mera fantasifull och självständig natur blir loj och liknöjd av att gå för mycket i ledband och känner full tillfredsställelse, först då han själv får skapa. Hänsyn bör också tagas till barnens olika förmåga att tillgodogöra sig undervisningen. Några arbeta självständigt, andra åter behöver ständig ledning.

Betygssättningen bör ej uppskjutas till årets slut. Läraren har just under slöjdlektionerna utmärkta tillfällen att komma i kontakt med barnen. En arbetsbok i slöjd kan vara en god ledning vid bedömningen. Ett ständigt aktpågivande av barnens aktivitet under slöjdarbetet utgör den bästa grunden för en värdesättning, men denna kan givetvis kompletteras med vissa prov. För att utröna slöjdskickligheten kan man låta alla pojkar utföra samma modell efter ritning. Vid betygssättningen tages hänsyn dels till tiden, dels till noggrannheten i utförandet. Det blir här, liksom vid teckningsundervisningen, fråga om ett bedömande både av kvantitet och kvalitet. Ett annat prov kan utröna barnens förmåga av självständigt skapande. De få i uppgift att efter egen skiss eller ritning utföra en modell, för vars väsentliga utformning man kan antaga, att alla barn äga samma förutsättningar, på lågstadiet t. ex. tåg, bil eller flygmaskin. Tyngdpunkten vid bedömningen lägges här på originaliteten vid formgivningen. Det måste emellertid vid anställandet av detta senare prov även förutsättas, att barnen äga en viss kännedom om material och teknik. Att göra dessa prov till föremål för en standardisering är väl svårt, så länge det ej finns en enhetlig grund att bygga på. Här lämnas ett förslag till gradering:

- A Stor skapande förmåga. Utmärkt slöjdskicklighet = snabbt och noggrant utförande. Självständighet i arbetet.
- a Mindre utvecklade skapande förmåga men utmärkt slöjdskicklighet.

AB	Skapande förmåga. Snabbt men blott nöjaktigt utförande.
Ba	Ingen skapande förmåga. Gott utförande, som kräver lång tid.
B	» » » Nöjaktigt utförande. Lång tid.
BC	» » » Mindre gott utförande. Lång tid.
C	» » » Dåligt utförande. Lång tid.

Om betyget i slöjd (för flickor) skriver handarbetskonsulenten Maja Berntsson, Göteborg:

Det är av vikt, att den undervisning, som skall ligga till grund inte endast för handaslöjden i det praktiska livet, utan även för flera grenar av kvinnligt yrkesarbete, meddelas på ett sådant sätt, att det fyller kravet på en god och mångsidig utbildning. Redan på ett tidigt stadium måste det kvalitativa arbetet värderas högre än det kvantitativa. Förmågan att tillgodogöra sig undervisningen och till ett vaket och självständigt arbete kan mången gång komma till synes redan under de första terminerna. Självkritiken och strävan att göra ett gott arbete bör uppmuntras, även om inte resultatet, i form av en mängd olika arbeten, är så stort. Ordning och reda är den bästa grund denna undervisning kan bygga på. Med åren måste man naturligtvis tillse, att en viss fart i arbetet förenas med ett gott sådant.

Varje barn, som i klass 3 kan sticka rät- och avigstickning, utföra den enklaste virkning samt nöjaktigt sy för- och efterstyng, kan åstadkomma en jämn fåll med icke alltför stora styng samt enkel prydnadssöm, bör vara värt ett överbetyg.

Under de båda följande åren då stickning av vantar och sockor är obligatoriska arbeten, bör detta delvis kunna utföras med hjälp av en arbetsbeskrivning, som barnen fått göra. Likaså bör de föreskrivna modellerna i sömnad hinna utföras för att eleverna skall godkännas. Dessa modeller böra vara så avpassade att icke endast de bättre utan alla barn i en klass få dem färdiga.

I 6:e klass, där maskinsömmen blir den förhärskande, bör flickorna inte bara kunna sy på maskinen, utan de böra också kunna sköta den så att inte endast trädning, spolning och styngförändring är ett naturligt led i arbetet, och de skola även förstå maskinens skötsel och vård. Lagning av söndriga kläder är ett viktigt moment i denna klass arbetsplan.

Eleverna i 7:e klass, som i huvudsak syssla med klädsömnad, böra för att vara berättigade till ett godkänt betyg inte bara kunna sy en bomullskläanning utan rita mönster och klippa till denna samt deltaga i provning. De böra dessutom kunna stoppa och lappa på maskin.

För ett gott betyg i 8:e klass kräves framför allt en ordentlig kännedom om enkel såväl linne- som klädsöm.

Det är i undantagsfall, som eleverna inte hålla måttet, så att de kunna godkännas. Vanligare är att barn, som i de lägre klasserna äro duktiga och få relativt höga betyg, inte kunna bibehålla dessa på ett högre stadium.

Hushållsgöromål.

Om betyget i hushållsgöromål skriver skolkökskonsulenten Elsie Johnsson, Göteborg:

Enligt gällande undervisningsplan för rikets folkskolor skall undervisningen i hushållsgöromål i första hand utgöras av matlagning, bakning, inläggningar, rengöring, dukning och uppässning. I anslutning därtill skall särskild undervisning lämnas rörande köksinventarier, bränsle, vatten, näringslära, småbarnskost, hushållsbokföring, yrkesorientering etc.

Ehuru de olika skoldistriktet genom sina lokala läroplaner kunna lämna en mera detaljerad förteckning över lärostoffet i detta ämne och därvid införa en del moment utöver de nyss uppräknade, så kommer dock undervisningen i stort sett att gälla dels rent hushållsarbete och dels en mera teoretisk framställning rörande näringslära, hushållning, hemvård och andra hithörande frågor.

Ämnet är alltså klart uppdelat i en praktisk och en teoretisk del, även om dessa stå i direkt samband med varandra. Det synes mig därför vara fullt naturligt, att betyget också uppdelas på motsvarande sätt. En sådan åtgärd vore motiverad även därav att en och samma elev kan ha särskilt god fallenhet för det manuella arbetet men vara svag i de teoretiska kunskaperna; i annat fall kan motsatta förhållandet vara rådande. I båda fallen kan endast delade betyg ge möjlighet till rättvis värdering. En reform på denna punkt skulle därför säkerligen vinna även vederbörande lärarinnors gillande. Likaså kan det ju ha sin betydelse för arbetsgivare att ur betygen kunna utläsa sökandes anlag.

Vad slutligen angår frågan om avvägningen mellan det praktiska och teoretiska momentet vid betygsgivningen, så torde det förstnämnda böra tillerkännas företräde, därför att det har det största timantalet i undervisningen. Därest delbetygen skulle komma att ingå i ett gemensamhetsbetyg, skulle alltså enligt min mening följande tänkta fall utföras sålunda

Hushållsgöromål	Ba	} Ba
Hushållslära	B	

Skulle åter gemensamhetsbetyg icke komma till användning, så vill jag förorda en uppställning enligt följande exempel:

Hushållsgöromål	Ba
Hushållslära	B

Trädgårdsskötsel.

Om betyget i trädgårdsskötsel skriver folkskolläraren Sigfrid Nordqvist, Kalmar:

Faktorer att taga hänsyn till:

1. Teknisk färdighet och noggrannhet vid användningen av vanliga trädgårdsredskap, såsom spade, kratta och skyffeljärn, samt resultatet av därmed utfört arbete.

2. Noggrannhet vid sådd, plantering och tillvaratagande av skörd.

3. Omsorgsfullhet och uthållighet vid rensning av ogräs, gallring av plantor och bevattning, särskilt om varje barn erhåller eget område att sköta, vilket ibland sker även under sommarlovet.

4. Ådagaläggande av smak, snygghet och trevnad, vilket särskilt torde kunna iakttagas vid plantering och skötsel av eget område, men även vid bortrensning av avskräde, varmed somliga barn skräpa ner på gångar, gräskanter och dylikt. Aktsamhet vid användning och vård av trädgårdsredskap.

5. Kunskap om olika trädgårdsväxter, deras livsbetingelser och skötsel samt — om tillfälle därtill gives i skolan — förmåga att mera självständigt utarbete skiss eller ritning till anläggning av trädgårdskoloni eller annan mindre trädgårdsanläggning.

Gymnastik.

Om betyget i gymnastik skriver gymnastikkonsulenten Ernst Eriksson, Göteborg:

Bedömningen och betygssättningen av elevernas färdighet i ett övningsämne är alltid vansklig. Det är här mycket svårt att frigöra sig från subjektiva synpunkter — i varje fall svårare än när det gäller ett kunskapsämne med eventuellt vissa fixerade prov, uppgifter i form av hemarbete m. m. Frågan torde för övrigt i viss mån vara den — bör jag ej just när det gäller gymnastik med lek och idrott taga större hänsyn än annars till olika elevers färdighet i förhållande till andras i betraktande av olika kroppsutveckling samt — vilket ej är det minst viktiga — elevernas olikartade psyke. Man har ej liksom vid bedömningen av ett kunskapsämne möjlighet att lägga det ena provet intill det andra såsom jämförelseobjekt och därefter utläsa elevens kunskapsstandard, och ej heller samma möjlighet att taga vederbörlig hänsyn till elevernas prestanda i form av mer eller mindre nöjaktigt utförda hemarbeten. Beträffande det senare — hemarbeten — kan man ju även vid undervisningen i gymnastik med lek och idrott förelägga en elev en hemuppgift, t. ex. en uppmaning att förkovra sin färdighet i att »stå på händer», men bortsett från att »lokala skäl» kunna omöjliggöra en lösning av en dylik »hemläxa», blir dock med all sannolikhet resultatet av ett dylikt påbud

ganska illusoriskt. Vi ha vid bedömningen av en elevs förmåga huvudsakligen prestationerna å lärorummet (gk-salen) och lekfältet att hålla oss till.

Vid bedömningen av elevernas färdighet i gymnastik med lek och idrott anser undertecknad, att i första hand vederbörande elevs kroppsliga förutsättningar för att tillgodogöra sig undervisningen bör tagas i betraktande. Man får ej heller som gymnastiklärare bortse från elevernas psykiska förutsättningar för ämnet i fråga. Man måste hjälpa och stödja den elev, som känner sig blyg och bortkommen i gk-salen, där mera »framfusiga» och käcka kamrater taga ledningen. Här liksom i den övriga undervisningen kunna hämmande krafter påverka individens utveckling och dölja hans verkliga förmåga. Det är särskilt dessa elever, vi skola ha ögonen på och hjälpa fram till en rättvis bedömning. Barn äro grymma, sägs det. Ja, det kan vara sant, och många gånger ser man i gymnastiksalen och på lekfältet exempel härpå — men barn ha också en utpräglad känsla för rättvisa och uppskatta samt erkänna även prestationer, som utförts av en kamrat efter en ihärdig strävan att nå ett föresatt mål, t. ex. klättring i en lina till en viss angiven höjd eller dylikt. Förutsättningen är dock oftast, att vederbörande lärare fäster kamraternas uppmärksamhet på saken. Säkert är i varje fall, att vår hjälp åt dessa, som på läkarspråk kallas »minusvarianter», många gånger är ytterst välbehövlig, då klasskamraterna i känslan av sin överlägsenhet hålla tillbaka dessa mer eller mindre tillbakadragna och blyga elever.

För folkskolans lärare och lärarinnor ställer sig denna uppgift vida lättare än t. ex. för gymnastikläraren vid ett läroverk med stora gymnastikavdelningar och utan nämnvärd personlig kontakt med eleverna utanför arbetsområdet — gymnastiksalen och lekplanen. Folkskolans lärare ha ju möjlighet att på ett helt annat sätt lära känna och kunna iakttaga de olika elementen i sin klass och kan därigenom utöva ett inflytande, som måste verka i hög grad gynnsamt under förutsättning, att läraren i övrigt är intresserad för fysisk fostran.

Såsom grund för bedömningen och betygssättningen i gymnastik med lek och idrott måste vissa prov fastställas. I det följande ges några exempel på hur dylika prov för de olika klassgrupperna kunna vara uppställda. Vederbörlig hänsyn måste tagas till

- a) elevens andliga och kroppsliga förutsättningar att tillgodogöra sig undervisningen;
- b) elevens egen vilja till att »försöka», även om kroppen ligger emot;
- c) elevens färdighet i de kompletterande grenarna lek och idrott jämförd med den gymnastiska färdigheten (avlagt idrottsmärkes-, sim-, skidloppnings- eller annat dylikt prov).

En underlägsenhet enligt en bedömningsgrund, exempelvis den rent gymnastiska, kan uppvägas av överlägsen färdighet i någon av de övriga. Dock

må färdigheten i gymnastik ej tillbakasättas. Lek och idrott bör betraktas såsom komplement till gymnastikövningarna.

Förslag till färdighetsprov för klasserna 1—7.

Klass 1—2. Någon differentiering av betygen bör här, enligt undertecknads åsikt ej förekomma.

Klass 3. Ej heller i denna klass bör annat än i undantagsfall högre betyg än normalbetyget utdelas.

Eleverna böra i denna klass kunna utföra nedanstående rörelser:

Stuphängande i ribbstol, vågslingring i lodstege, balansgång framåt på bänkribba eller låg bom, mellan hopp genom bomsadel samt kullerbytta på matta eller plintbock.

Klass 4. I huvudsak samma rörelser som i klass 3 med skärpt fordran på utförandet.

Dessutom av hävrörelser inledningar till klättring i lodlinor (fastgöring av fötterna samt intagande av klätterhängande). Av hopp tillkommer grenhopp över bock (låg höjd).

Klass 5. Färdighet i »att stå på händer» mot vägg eller ribbstol. Ökad färdighet i klättring i lodlinor.

Mothängande armgång till sidan (eventuellt med liten pendling). Balansgång framåt och bakåt (bom, brösthöjd) eventuellt Fyrfota gång. Överkast och överslag (bom, brösthöjd eventuellt från sittande på golvet).

Grenhopp över bock (gossar). Sidhopp över lutande bänk (flickor). Kullerbytta (plint 2—3 delar).

Fritt hopp över lina eller ribba, höjd cirka 70 cm.

Klass 6. »Stå på händer» mot vägg eller ribbstol. Lodklättring i lina (denna rörelse bör i denna klass helt behärskas av samtliga elever, såvida ej kroppen lägger absolut hinder i vägen, t. ex. stark fetma eller dylikt).

För gossar: Motfrånhängande armgång på raka armar.

För flickor: Mothängande armgång till sidan med benpendling. Motfrånhängande armhävning (3—4 hävningar).

Överkast och överslag (bom, brösthöjd).

Balansgång framåt, bom, höft-brösthöjd, med upptagande av föremål från bommen.

Grenhopp över bock med skärpt fordran på fart och »stil» i hoppet. Bockens höjd bröst-axelhöjd.

För gossar: Kullerbytta (plint 2—4 delar).

För flickor: Sidhopp över plint på tvären (1 avsats borttagen).

Plinhopp (plint på längden, nedre avsatsen borttagen). Hoppet ej obligatoriskt.

Fritt hopp över lina eller ribba. Höjd cirka 80 cm.

Klass 7. »Stå på händer» mot vägg eller ribbstol. Eventuellt fri handstående eller »gå på händerna».

Lodklättring eller sidesflyttning i lodlinor.

Överkast och överslag (bom, brösthöjd).

Mothängande armgång med pendling eller motfrånhängande armgång med hävning minst 3 gånger.

Balansgång från sidan (bom, höfthöjd).

För gossar: Grenhopp över bock (bröst-, axelhöjd).

För flickor: Fäkthopp (plint på längden, 1 avsats borttagen). Plinthopp (plint på längden, nedre avsatsen borttagen). Fritt hopp över lina eller ribba. Höjd cirka 90 cm.

Obs.! Ovan angivna rörelser äro endast att betrakta såsom exempel. Variationer kunna naturligtvis tänkas. Undertecknad har dock kommit till den uppfattningen, att genomgående färdighetsövningar i lämplig stegring för de olika klasserna (häv-, balans- och hoppövningar) äro att föredraga, då man härigenom verkligen lär eleverna att behärska dessa rörelser. Tiden för ämnet är för övrigt ganska knappt tillmätt, och den effektiva undervisningstiden är i själva verket ej den i timplanen fastställda.

Ur ett utlåtande angående betygssättningen i gymnastik, som avgivits av *gymnastikdirektören Elis V. Swanström, Kristinehamn*, må följande citeras:

»Att sätta betyg efter det allmänna intrycket innesluter möjligheter till så många omedvetna misstag och orättvisor, vilka kunna få ett menligt inflytande på ämnet, att detta inte kan tillfredsställa en lärare, som vill vara objektiv och rättvis. Ett klart och logiskt upplagt provningssystem, vars riktlinjer eleverna känna till, och där provningen sker öppet inför alla, är både ur lärarens synpunkt och från elevsidan sett mera att föredraga, även om det för läraren skulle innebära en ökning av arbetsbördan. — — — Vid uppläggandet av detta system har jag som prov tagit sådana gymnastiska prestationer, som kunna objektivt bedömas efter en viss poängskala. Det bör för varje prov finnas en poänggräns uppåt, för att icke en ensidigt begåvad elev skall vinna alltför mycket på sin ensidighet utan tvingas att sätta in kraft på det, som han minst behärskar.»

Som exempel på poängberäkningen inom ett visst prov må anföras:

»*Mothängande hävning.*» Hävningen utföres med fri form så högt, att hakan kommer över övre bomkanten. Det antal gånger, som eleven kan prestera detta, räknas och antecknas på protokollet. Men om antalet hävningar finge utgöra poängsiffran skulle hävförmågan ibland komma att få ett opropotionerligt stort värde och därför kan man omsätta antalet till poängvärden enligt följande tillvägagångssätt.

Antag, att en gymnastikavdelning består av 60 elever och att summan av alla dessa elevers armhävningar är 360. Antag vidare, att den bästa prestationen, som någon i avdelningen gjort utgör 17 armhävningar.

Medeltalet hävningar per elev uträknas $360 : 60 = 6$. Denna siffra sättes som lägsta siffra tillhörande poängvärdet 3.

Avståndet mellan 6 och maximiprestationen 17 uppdelas så vitt möjligt i tre lika stora delar, poängvärdena 3, 4 och 5. Antalet hävningar intill medelprestationen 6 uppdelas såvitt möjligt i två lika delar, poängvärdena 1 och 2. Schematiskt kan detta åskådliggöras på följande sätt:

Poäng	1	2	3	4	5
Antal hävningar	1 2	3 4 5	6 7 8 9	10 11 12 13	14 15 16 17

Sedan alla prov avlagts summeras poängen för varje elev och dessa summeras inom hela gymnastikavdelningen och därefter uträknas avdelningens medeltalspoäng. Poängen mellan medeltalet och maximimöjligheten uppdelas i tre lika områden, Ba-, AB- och a-områden. Nedåt omfattar två dylika områden betyget B och vad som blir kvar blir underbetygsområdet. Se skissen:

Antal elever	58
Gemensam summa	1 856
Medelpoäng	32
Maximimöjlighet	66

C	BC	B	Ba	AB	a	A
0	1—10	11—31	32—42	43—53	54—65	66

Kap. 4. Redogörelse för av de sakkunniga utfört standardiseringsarbete.

A. Allmän översikt.

1. Provens utarbetande och allmänna beskaffenhet.

En central uppgift för de sakkunniga har varit att framställa för betygs-sättningen lämpliga standardiserade prov. Redan på ett tidigt stadium av utredningen visade det sig vara bäst att begränsa arbetet till att endast gälla ämnena modersmålet och räkning. Att standardiserade prov i dessa ämnen voro de mest behövlige, stod från början klart, och det visade sig, att redan arbetet därmed erbjöd en så omfattande uppgift, att en vidgad plan för standardiseringsarbetet kunnat allvarligt försena färdigställandet av de viktigaste proven. Inalles ha 44 stycken prov standardiserats, av vilka emellertid 6 standardiserats på tvenne klassnivåer. Det synes vidare vara bäst, att erfarenheter inhämtas om hur standardprovmetoden utfaller i modersmålet och räkning, innan man går vidare till andra ämnen, och de sakkunniga ha därför helt avstått från att vidga arbetsplanen. En beaktansvärd skillnad för de olika ämnena finnes också. Den pedagogiska forskningen i vårt land har åtskilligt arbetat med standardisering av prov i modersmålet och räkning, men någon motsvarande forskning för de andra kunskapsämnena föreligger ej, och av övningsämnena har endast för välskrivning standardskolor blivit utarbetade. Det forskningsarbete, som utförts i modersmålet och räkning, har varit av stor betydelse för de sakkunniga, och utan detta föregående arbete skulle vi ej ansett det lämpligt att nu framlägga konkreta förslag i ärendet. Även om vi tagit upp andra skolämnen på arbetsprogrammet, skulle det knappast varit försvarligt att lägga ett sådant första forskningsarbete till grund för åtgärder från det allmännas sida. Då något omedelbart resultat alltså ej kunde påräknas, ansågo vi även av det skälet det mindre lämpligt att sätta sådant arbete i omedelbar förbindelse med vårt uppdrag. Önskvärt vore emellertid, att den pedagogiska forskningen klarlade läget. Ett arbete av detta slag skulle vara en lämplig uppgift för ett pedagogiskt forskningsinstitut.

För begränsningen talade också hänsyn till lärarna. De lärare, som deltagit i standardiseringen, ha utan ersättning åtagit sig ett extraarbete av

ansträngande slag. Om ytterligare ett stort antal prov skulle använts, hade arbetet blivit alltför betungande för lärarna.

De prov, som nu standardiserats, äro endast avsedda för klasserna 2, 4 och 6. Ur betygssynpunkt äro dessa klasser viktigast, då från dem övergång till andra skolor eller lärare äger rum. Ur denna synpunkt äro betygen i klasserna 1 och 3 en mera intern angelägenhet. Från klass 5 sker en viss övergång men i betydligt mindre skala än från klasserna 4 och 6. Att standardiserade prov ej utarbetats för sjunde klassen, avgångsklassen, är kanske ägnat att förväna. Orsakerna till att de sakkunniga ej tagit upp denna klass på arbetsprogrammet äro flera. Genom den starka utgallring, som äger rum från de lägre klasserna, ställes man vid standardisering av prov i sjunde klassen inför särskilda svårigheter, som ej nu kunnat lösas på ett fullt tillfredsställande sätt. Detta problem blir lättare att komma till rätta med, sedan standardiserade prov kommit till användning i de lägre klasserna. Sjunde klassens nuvarande något oklara ställning i skolororganisationen och den därmed sammanhängande ovissheten i fråga om kurser gör det också olägligt med standardiserade prov i denna klass just nu. Skolororganisationen med obligatorisk sjunde klass är inte heller fullt genomförd, och i åtskilliga av de skolor, som deltagit i arbetet, har någon sjunde klass ej funnits.

Vidare är att märka, att betygssättningen på de klassnivåer, för vilka standardiserade prov ej utarbetats, kommer att underlättas, när lärjungarna deltagit i sådan prövning i en lägre klass. Redan för klass 3 böra ju lärarna ha god hjälp av betygen från föregående klass, och ännu mera kommer detta att gälla i högre klasser.

Vid utformningen av proven har naturligtvis betygssynpunkten varit vägledande, varvid både tekniskt-matematiska och psykologiskt-pedagogiska krav beaktats. Det har gällt att få fram prov av högsta möjliga betygsdifferentierande kraft men samtidigt väl avpassade efter elevernas utveckling. I elevmaterialet finnas såväl »C-mässiga» som »A-mässiga» elever, och betygsgraderingen genom proven bör alltså sträcka sig över hela betygsområdet. Proven böra ge såväl de svagaste som de duktigaste tillfälle att visa sin förmåga, så långt den nu sträcker sig. Helst böra de svagaste kunna lösa någon uppgift i ett prov, samtidigt som de duktigaste ej kunna klara alla uppgifterna. Ett prov är för svårt eller för lätt, om poängtalet noll eller högsta poängtal förekommer i nämnvärt antal. Vid konstruktionen av sådana prov kunna två utvägar tillgripas: svårighetsgradering av uppgifterna eller tidsbegränsning för lösandet av dem. I senare fallet kunna uppgifterna vara relativt lätta, så att även de svaga eleverna kunna klara dem, om de få tillräckligt med tid på sig. I verkligheten bli ofta proven en kombination av dessa två typer, så att uppgifterna äro av olika svårighetsgrad, samtidigt som tidsbegränsningen spelar en

större eller mindre roll för poängresultatet. I vad mån våra prov ur betygsgraderingssynpunkt äro tillfredsställande, kommer i den följande redogörelsen att närmare undersökas.

En allvarlig missuppfattning av provens uppgift må här ägnas några ord. Många lärare ha trott, att proven avsågo att ange de fordringar, som skulle ställas på barnen, och att ett barn, som ej kunde lösa praktiskt taget alla uppgifterna, »misslyckats» i provet. Man har tänkt, att uppgifterna voro avsedda att utgöra ett utdrag ur »normal»-kursen, och att de således skulle kunna lösas av barn, som ägde den kunskap, som borde vara inhämtad. De uppgifter, som endast kunnat klaras av få barn, ha därför förklarats vara »för svåra». Men för de sakkunniga har det just gällt att ge proven en sådan utformning, att det skulle ha varit mycket »onormalt», om många elever löst alla eller nästan alla uppgifterna. Samma missuppfattning ligger till grund för kritiken mot vissa prov, att de innehållit »alldeles för många uppgifter». Här har det varit fråga om prov med lätta uppgifter och ringa svårighetsstegring. Utan tidsbegränsning skulle även svaga elever kunnat klara alla uppgifterna. Meningen har varit, att lärjungarna i dessa prov skulle visa sin förmåga att arbeta snabbt och säkert. Som exempel må nämnas ett additionsprov i andra klassen, bestående av 48 exempel, till vilket gavs en tid av 8 minuter. Medelprestationen i provet visade sig vara 23 rätt räknade exempel. För den erhöles betyget Ba. Den snabbast räknande av alla hann med 46 exempel och fick för denna prestation A, vilket betyg gavs redan för 43 »rätt». De elever, som ej kommo över 2 exempel, fingo betyget C. Den kritiker, som yttrar, att »så många tal som 48 kan man inte begära, att barnen ska kunna hinna med», har tydligen fullständigt missuppfattat avsikten med provet. Av den färdighet, som det var fråga om, har provet i själva verket givit en god gradering. Vilken vikt som sedan skall tillmätas ett sådant prov, när det gäller betyget i ämnet räkning, blir ett problem för sig, som i det följande behandlas.

Lämpligheten av att barnen ställas inför uppgifter, som de ej ha möjlighet att kunna lösa, kan diskuteras. Men allt beror härvid av det sätt, på vilket provet lägges fram för barnen. Om läraren själv missuppfattat meningen, blir säkerligen barnens inställning skev. Uppgifternas svårighet eller mängd måste verka deprimerande på barnen, om de få uppfattningen, att allt detta fordras av dem. Men om de få veta, att i provet tagits med så många eller så svåra uppgifter för att alla barnen skola ha fullt arbete under hela tiden, och att säkerligen ingen enda kan klara alla uppgifterna, behöver mängden inte verka deprimerande utan kan kanske rent av stimulera dem till försök att göra sitt allra bästa. I anvisningarna till proven bör läraren få råd i denna sak, så att barnens inställning till proven blir den rätta. Det visar sig emellertid, att trots de fel, som kunna ha begåtts på denna punkt, barnen likväl funnit proven roliga. Även de lärare, som

hårt kritiserat proven, för att de varit för svåra, rapportera ofta, att barnen varit ivriga och glada. Det har kanske berott på att uppgifterna ej blott varit »för svåra» utan, som i kritiken även framhållits, också »för lätta», vilken kritik blott visar andra sidan av samma missuppfattning av meningen med proven. Genom att barnen i allmänhet kunnat klara ganska många uppgifter och samtidigt varit fullt sysselsatta, ha de sannolikt tyckt arbetet vara roligt och ha tydligen ej alltför hårt nedtryckts av de många uppgifter, som de ej kunnat eller hunnit lösa.

Frågan om förhållandet mellan provens innehåll och »kursen» är åtskilligt komplicerad. Vid diskussionen i kapitel 2 om betygsgradernas innebörd framhölls, att det ej var vid mängden av kunskapsfakta utan vid hur väl lärjungarna tillgodogjort sig dem, som man framför allt borde fästa avseende vid betygssättningen. Ju högre betygsgrader det är fråga om, dess mera bör det kvantitativa momentet stå tillbaka för det kvalitativa. Det är då av vikt, att proven äro så konstruerade, att lärjungarnas begåvning får tillräcklig möjlighet att göra sig gällande, och att resultatet i proven ej för mycket bestämmas av kunskap om det, som vid undervisningen varit föremål för inlärande och inövning. Flera av proven äro avsedda att ha denna karaktär. I dessa »begåvningsprov» stå lärjungarnas möjlighet att komma till rätta med uppgifterna alltså ej i något nära samband med hur ordentligt de inlärt och inövat de särskilda kursmomenten. Å andra sidan få ej prov av detta slag så dominera, att en lärjunge utan ordentliga kurskunskaper kan nå fram till en förnämlig betygsplacering i ett ämne. I vad mån betygssakkunniga med de föreslagna proven lyckats hålla en god medelväg mellan överdrifter åt de motsatta hållen, får bedömas efter redogörelsen för de särskilda proven.

Vid konstruktionen av proven ha vi ytterligare beaktat en del fordringar, som framkommit i den vetenskapliga diskussionen om prov och prövningar. Så har det framhållits, att prov kunna vara bristfälliga genom att resultaten av dem alltför lätt påverkas av »tillfälligheter» eller av omständigheter av perifer natur, t. ex. om resultatet kan bero av gissningar eller av något speciellt och relativt oviktigt kursmoment. För att avgöra, om våra prov i detta avseende äro tillfredsställande eller, som det heter, äro goda »mätinstrument», ha vi använt flera metoder, varom närmare i samband med redogörelsen för de särskilda proven. I allmänhet ha proven varit så beskaffade, att det ej krävts särskilda förklaringar, för att barnen skulle förstå meningen med dem. Ju mindre främmande barnen äro för den yttre tekniken i ett prov, desto tillförlitligare torde provet vara ur mätningssynpunkt. En annan fordran är, att proven skola vara »objektiva». Prov, i vilka antalet »rätt» och »fel» kan komma att skifta beroende på bedömaren, äro ej lämpliga som standardprov. Även ut denna synpunkt komma i det följande proven att diskuteras.

Här må ock nämnas en praktisk synpunkt, till vilken hänsyn tagits. Bäst är, om proven lätt kunna ingå i det vanliga skolarbetet. Då detta normalt är uppdelat i lektioner på 45 minuter, ha vi ej velat, att längre tid skulle behövas för något prov. Så snart barnen skola behöva sitta inne på rasten för provets skull, införes en del störande moment, och provet blir mera omtalat och beaktat än önskligt är. Det är emellertid möjligt, att barnens förmåga av snabbhet i arbetet genom den starka tidsbegränsningen kommit att tillmätas väl stor betydelse. Vi återkomma till denna fråga.

Slutligen bör nämnas, att proven utarbetats i en A- och en B-form, som endast obetydligt skilja sig från varandra men likväl torde omöjliggöra, att elever, som sitta bredvid varandra, fuska. Genom stickprov har kontrollerats, att de båda formerna äro likvärda.

2. Prövningsmaterialets omfattning.

Standardiseringen av proven ägde rum mot slutet av vårterminen 1940. Proven gävos då i ett stort antal klassavdelningar på skilda platser i vårt land. Dessförinnan hade emellertid en förprovning skett, och i anslutning till den fastställdes provens form. Förprovningen ägde rum i ett betydande antal klasser vid folkskolan i Kalmar och övningsskolan vid folkskoleseminariet därstädes. En närmare redogörelse för detta förarbete lämnas ej här; den skulle bliva ganska vidlyftig och måhända vara av mindre intresse, då det praktiskt betydelsefulla är provens form vid standardiseringen samt de förbättringar, som eventuellt ytterligare böra göras. Vid den följande redogörelsen för de särskilda proven behandlas de lärdomar, som i anslutning till standardiseringen erhållits.

Inalles ha 50 prov standardiserats. Antalet medverkande lärare har utgjort 716, och proven ha givits i 779 klassavdelningar med inalles 13 055 elever.

Undersökningen omfattade såväl A- som B-skolor. Från A-skolorna deltog 369 klassavdelningar med 9 502 elever från följande städer och orter, vilka här uppdelats i 3 grupper:

a) Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Hälsingborg, Borås och Örebro;

b) Södertälje, Uppsala, Eskilstuna, Linköping, Jönköping, Växjö, Kalmar, Karlskrona, Kristianstad, Lund, Halmstad, Falköping, Västerås, Falun, Gävle, Söderhamn, Sundsvall, Härnösand, Umeå och Luleå;

c) Norrtälje, Katrineholm, Motala, Mjölby, Nässjö, Nybro, Gamleby, Ronneby, Hässleholm, Simrishamn, Tomelilla, Eslöv, Falkenberg, Lysekil, Trollhättan, Bengtsfors, Tidaholm, Sunne, Säffle, Karlskoga, Köping, Askersund, Sollefteå, Östersund, Alnö, Kiruna och Söderfors.

Elevmaterialets fördelning på dessa grupper framgår av följande tabeller.

Tabell 63. Antalet klassavdelningar från A-skolorna.

Ortsgrupp	Antalet klassavdelningar i			Summa
	Klass 2	Klass 4	Klass 6	
<i>Grupp a:</i>				
Stockholm	22	21	17	60
Göteborg	12	11	12	35
Malmö	8	7	7	22
Norrköping	4	3	4	11
Hälsingborg	4	4	4	12
Borås	4	3	4	11
Örebro	3	3	3	9
<i>Grupp b:</i>	29	34	29	92
<i>Grupp c:</i>	41	38	38	117
Summa	127	124	118	369

Tabell 64. Antalet klassavdelningar och elever i A-skolematerialet.

Klass	Antalet			
	Klassavdelningar	Gossar (G)	Flickor (Fl)	G + Fl
2	127	1 373	1 434	2 807
4	124	1 755	1 775	3 530
6	118	1 535	1 630	3 165
Summa	369	4 663	4 839	9 502

I B-skolorna deltog 410 klassavdelningar med 3 553 elever från samtliga inspektionsområden med i genomsnitt 8—9 klassavdelningar från varje område.

Elevmaterialets storlek och fördelning på de olika klassnivåerna framgår av följande tabeller:

Tabell 65. Elevmaterialets fördelning i B₁-skolorna.

Klass	Antalet			
	Klassavdelningar	Gossar (G)	Flickor (Fl)	G + Fl
2	73	375	349	724
4	73	393	356	749
6	72	401	377	778
Summa	218	1 169	1 082	2 251

Tabell 66. Elevmaterialets fördelning i B₂-skolorna.

K l a s s	A n t a l e t			
	Klassavdelningar	Gossar (G)	Flickor (Fl)	G + Fl
2	63	234	220	454
4	63	197	199	396
6	66	219	233	452
Summa	192	650	652	1 302

Undersökningens geografiska utbredning framgår av kartan på sid. 129.

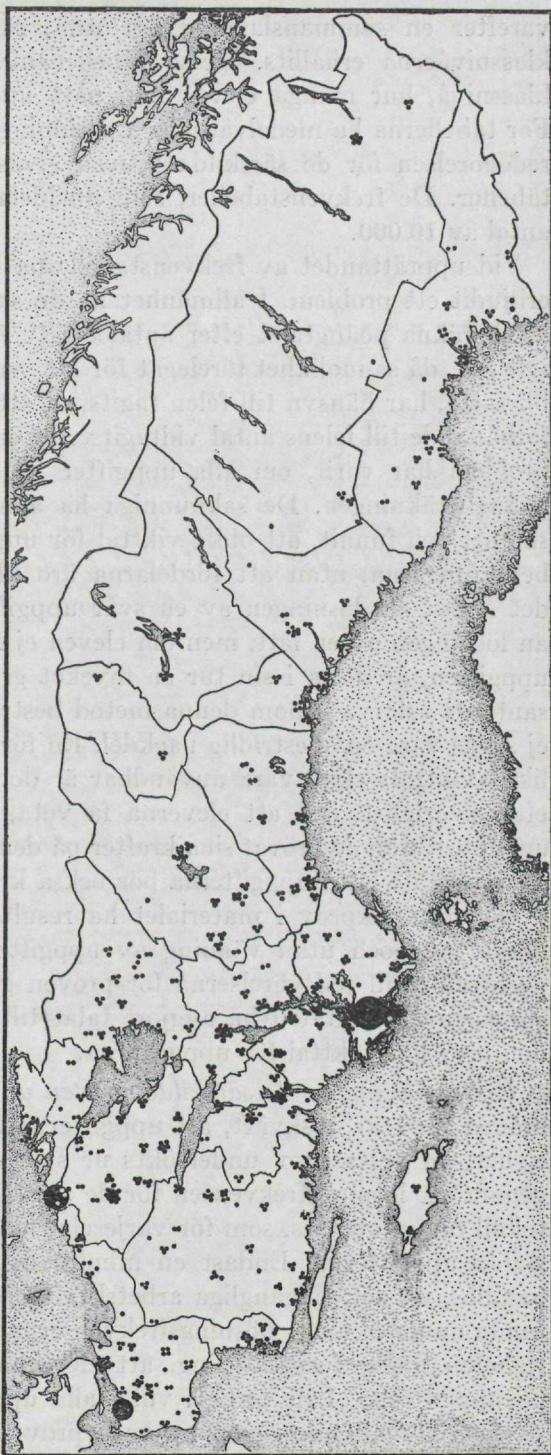
3. Standardiseringen av proven.

De lärare, som medverkat, ha granskat sina elevers prestationer och upprättat protokoll över prövningsresultatet. Dessa protokoll ha sedan tillsammans med de av barnen utförda proven insänts till betygssakkunniga. Varje lärare har dessutom inlämnat uppgift om de betyg, som eleverna i hans klassavdelning erhållit i de olika ämnena i vårterminsbetyget 1940. Standardtabellerna ha upprättats på grundval av A-skolematerialet, men även B-skolematerialet har undersökts. Den bearbetning, som de sakkunniga underkastat det erhållna materialet i och för standardiseringen av proven, har i huvudsak varit följande.

Granskning av protokollen. Varje protokoll har underkastats granskning. Därvid har kontrollerats, om proven givits i enlighet med anvisningarna, och i samband med granskningen ha erforderliga åtgärder vidtagits. I några fall ha av skilda anledningar utmönstringar måst vidtagas. I fall där tveksamhet rått, om ett prov från en klassavdelning skulle medtagas eller ej, ha vi följt omvändningen av den kända domarregeln: vi ha således hellre fällt än friat. Man måste ju räkna med att den hjälp, som eleverna fått, snarare blivit för stor än för liten, jämförd med vad den enligt anvisningarna skulle vara. Vårt allmänna intryck är emellertid, att lärarna på ett respektingivande sätt lyckats behandla materialet objektivt. Kontrollerande rättning har i många fall av oss utförts, men en genomgående jämförelse mellan protokollen och barnens prov har ej varit möjlig. Någon detaljerad redogörelse för de vidtagna åtgärderna kan ej komma i fråga, då lärarna försäkrats, att materialet skulle behandlas strängt konfidentiellt. I överensstämmelse härmed angives därför i det följande ej, från vilka klassavdelningar, skolor eller platser som de särskilda resultaten komma.

Upprättandet av frekvenstabeller till proven. För varje prov och klassavdelning i A-skolorna har antecknats frekvensen av de olika poängtalerna,

*Standardundersökningens
geografiska utbredning.*

Förklaring: Varje prick på kartan betecknar 1 klassavdelning. För Stockholm, Göteborg och Malmö betecknas respektive antal klassavdelningar med svarta cirklar med ytor proportionella mot antalet (60, 35 och 22).

varefter en sammanslagning ägt rum, så att frekvenstabeller gällande klassnivåerna erhållits. Dessa tabeller utvisa alltså för varje prov och klassnivå, hur många elever som nått upp till de särskilda poängtal. För tabellerna ha medelvärde och spridningstal beräknats. I samband med redogörelsen för de särskilda proven givas exempel på sådana frekvenstabeller. De frekvenstabeller, som meddelas, äro reducerade till ett elevantal av 10 000.

Vid upprättandet av frekvenstabellerna har beräkningen av poängtal erbjudit ett problem. I allmänhet ha de sakkunniga funnit det vara bäst att beräkna poängtalet efter antalet rätt lösta uppgifter i provet. Endast i de fall, då sannolikhet förelegat för att svaren genom ren gissning kunnat bli rätta, har hänsyn till felens tagits, så att viss reduktion av poängtalet i förhållande till felens antal vidtagits, allt enligt kända formler. Ett svårare problem har varit, om alla uppgifter skulle få »väga» lika mycket vid poängberäkningen. De sakkunniga ha ägnat denna fråga stor uppmärksamhet och funnit, att olika vikttal för uppgifterna i hög grad komplicera beräkningarna, utan att fördelarna äro klart uttalade. Naturligtvis kan det sägas, att lösningen av en svår uppgift är en värdefullare prestation än lösningen av en lätt, men om eleven ej förmår att rätt lösa den »lätta» uppgiften, är detta i sin tur en mycket graverande omständighet. Det är sant, att »slarv» genom denna metod bestraffas hårt, men att så sker kan ej sägas vara en obestridd nackdel. En förutsättning för att metoden med lika »vikttal» skall vara användbar är dock, att uppgifterna äro ordnade efter svårighet, och att eleverna få veta, att de ej böra gå förbi någon uppgift, förrän de prövat sina krafter på den. Faran att förlora poäng genom slarv med de lätta uppgifterna bör också kraftigt understrykas.

Genom stickprov i materialet ha resultaten vid användning av metoderna med och utan vägning av uppgifterna jämförts med varandra. I anslutning till redogörelserna för proven givas exempel på sådana undersökningar. Resultaten ha avgjort talat till förmån för den enklaste metoden med lika vikttal för uppgifterna.

Undersökning av de särskilda proven ur svårighetssynpunkt. Då det för många prov är önskvärt, att uppgifterna äro ordnade efter stigande svårighet, ha dessa prov undersökts ur svårighetssynpunkt. Detta har skett genom att lösningsfrekvensen för de särskilda uppgifterna uträknats. Protokoll ha upprättats, som för varje elev visar lösningsresultatet för de särskilda uppgifterna. Endast en mindre del av materialet har kunnat behandlas, då den tillgängliga arbetskraften ej räckt till för en mera omfattande undersökning. Lösningsfrekvenserna kunna anses som mått på svårigheten under förutsättning, att eleverna verkligen prövat sina krafter på uppgifterna. I de prov, i vilka alla uppgifterna hunnit behandlas, har så varit förhållandet, men i många prov ha endast få elever arbetat med

de sista uppgifterna. Ringa lösningsfrekvens bevisar naturligtvis i sådant fall ej, att en uppgift är svår. I anslutning till redogörelsen för de enskilda proven givas exempel på hur svårighetsundersökningen utförts.

Upprättandet av betygstabeller till proven. Med hjälp av frekvenstabellerna ha för varje prov poängtal uttryckts i betygstal, på grundval av de olika betygens »normalfördelning». Genom denna procedur ha poängtal i de olika proven blivit jämförbara, så att beräkningar kunnat utföras med dem och totalresultatet av två eller flera prov kunnat bestämmas. Sammanläggning och medeltalsberäkning av poängtal äro ofta skäliga meningslösa räkneoperationer, men med betygstalen äro sådana räkningar alltid tillåtna. Betygstalen överensstämma med de vanliga betygsgraderna från »1» till »7», men fingraderingen har ej skett med + - och - tecken utan genom tiondelar. Sambandet mellan dessa betygstal och de vanliga betygsbeteckningarna framgår av följande tabell.

Betygstal	Vanlig betygsbeteckning
0.5—1.5	C (1)
1.5—2.5	BC (2)
2.5—3.5	B (3)
3.5—4.5	Ba (4)
4.5—5.5	AB (5)
5.5—6.5	a (6)
6.5—7.5	A (7)

Närmare upplysning om hur betygstabellerna beräknats gives i bilaga F.

Vid upprättandet av betygstabeller för klass 6 har hänsyn måst tagas till att materialet i betydande utsträckning utgöres av klassavdelningar, från vilka en övergång av lärjungar till högre skolor ägt rum under de föregående åren. Att beräkna effekten härav syntes vanskligt, varför betygstabellerna upprättades på en mindre del av materialet, hämtat från platser, där sådan övergång kunde förväntas sällan ha ägt rum. Detta materials storlek utgjorde cirka 40 procent av hela A-skolematerialet från klass 6.

Även för klass 4 kan det talas om en föregående gallring genom avskiljandet till hjälpklass från småskolans andra klass. Denna gallring är emellertid obetydlig. I bilaga G omnämnes denna fråga.

Undersökning av provens tillförlitlighet ur mätningsteknisk synpunkt. Genom undersökning av frekvenskurvornas form samt genom korrelationsberäkningar mellan proven inbördes och mellan olika delar av samma prov ha provens beskaffenhet ur mätningsteknisk synpunkt undersökts.

Fastställandet av provens definitiva form. Vid undersökning av provens lämplighet ur olika synpunkter ha åtskilliga brister uppdagats. I en del

fall ha dessa brister föranlett, att ändringar av proven vidtagits. Men ändringar av den form ett prov haft vid standardiseringen, är alltid en vanskelig åtgärd, då genom sådana ändringar standardtabellerna kunna mista sin giltighet. Ändringar ha därför endast vidtagits med den största varsamhet. Vanligast ha de bestått i en omplacering av uppgifterna i proven, i de fall en mera allvarlig avvikelse från den önskvärda ordningen förelagat. Om en svår uppgift i ett prov placeras före avsevärt lättare, föreligger risk för att en del elever hejdas av denna svåra uppgift, så att de ej få tillfälle att visa sin förmåga att komma till rätta med de följande uppgifterna. Deras förmåga blir undervärderad jämförd med de elevers, som löst uppgiften i fråga eller än mer i jämförelse med dem, som ej brytt sig om att nedlägga så mycken möda på uppgiften utan i stället tagit itu med de följande lättare. Genom ändring av uppgiftens placering kan det alltså förväntas, att provet i det hela skall bli ett mera rättvisande mätinstrument, i vad det gäller den enskilde elevens placering i förhållande till kamraterna. Mot denna fördel får vägas den nackdel, som kan uppkomma genom att standardtabellernas tillförlitlighet minskas. Om ändringen verkar i den riktning, att en del elever komma att klara sig bättre än vad de skulle kunnat göra vid standardiseringen, bli ju standardtabellerna något »för lätta» för den grupp, för vilken de äro beräknade.

4. Upprättande och prövning av standardbetygstabeller för de olika ämnesgrenarna.

Även om ett prov ur de synpunkter, som i det föregående anlagts, är användbart vid betygssättningen, följer naturligtvis ej därav, att provet ensamt skulle kunna ge ett rimligt besked angående elevernas betyg i det ämne, provet tillhör. Så vore det ju absurt att sätta en elevs betyg i ämnet räkning efter resultatet i ett snabbräkningsprov i addition, och även för betyg i ämnesgrenen mekanisk räkning skulle ett sådant prov naturligtvis ej räcka till. Först genom kombination av ett antal lämpliga prov kan man nå fram till ett acceptabelt betyg i ämnet. Det betyg, som en elev erhåller genom en sådan kombination av prov, kallas för hans *standardbetyg i ämnet*, och på basis av sådana kombinationer av proven ha standardbetygstabeller upprättats för de olika ämnesgrenarna i modersmålet och räkning.

Standardbetyget i ett ämne har erhållits genom summering av betygstalen för de prov, som ingå i den till ämnet hörande kombinationen. I allmänhet ha de enskilda proven därvid fått »väga» lika tungt. Det är ur praktisk synpunkt bäst, om man kan undgå att laborera med olika »viktal» för de olika proven. För varje elev har på detta sätt en poängsumma erhållits, och en frekvenstabell har därefter upprättats över elevernas för-

delning på de olika poängsummorna. På grundval av frekvenstabellen har så fastställts, enligt förut given frekvensdefinition av betygsgraderna, vilket »standardbetyg» som hör till varje poängsumma. Standardbetygen ange alltså ej, om eleven är godkänd eller ej i ett ämne. Standardbetyget BC (2) placerar eleven bland de 7 procent svagaste men utsäger ej, att han är underkänd i ämnet. Vid uträkningen av standardbetygstablerna har tillsetts, att för standardbetygen hela betygsskalan utnyttjats. Om standardbetygen satts lika med medelvärdet av betygstalen för de enskilda proven skulle betygsspridningen ej blivit fullt tillfredsställande. (Se bilaga G.)

Det har inte varit de sakkunnigas mening, att lärarna i sin betygssättning skulle direkt följa standardprovets utslag, så att en elevs terminsbetyg i ett ämne skulle sättas lika med hans standardbetyg. Men genom standardbetygen skulle lärarna få veta, om de i det hela satte för låga eller för höga betyg och därigenom bli i stånd att justera sin betygsskala. På så sätt skulle betygen kunna bli normaliserade, utan att intrång gjordes i lärarnas rätt att efter eget omdöme gradera sina elever. Förutsättning för standardprovmetodens användbarhet är, att den färdighet, som mätes i proven, överensstämmer med den, som enligt läraromdömet bör mätas i ämnet, samt att det i stort sett råder likhet mellan den rangordning, som enligt standardbetygen tillkommer eleverna, och den, som enligt lärarnas uppfattning bör finnas.

De sakkunniga ha prövat standardbetygens tillförlitlighet genom att jämföra dem med lärarnas vitsord om eleverna. Men lärarnas omdömen om eleverna, så som de komma till uttryck i terminsbetygen, äro, som i kapitel 1 påvisats, avgivna i ett för varje lärare speciellt »betygsspråk». Av de i kapitel 1 anförda exemplen framgick, att standardbetygen och terminsbetygen gävo mycket olika bilder av klassernas duktighet. Jämförelsen mellan standardbetygen och terminsbetygen har därför måst utföras i varje klassavdelning för sig. Vi ha utfört en sådan jämförelse i A-skolematerialet, varvid alltså den rangordning, i vilken eleverna placerats enligt standardbetygen och enligt lärarnas omdömen, jämförts med varandra. Att redogöra för resultatet i var och en av dessa klasser skulle emellertid bli för vidlyftigt. Om å andra sidan en redogörelse ges för totalmaterialet med klassavdelningarna sammanslagna, riskeras, att det samband, som eventuellt finnes inom de särskilda klassavdelningarna, blir utsuddat genom lärarnas olika »betygsspråk». En god uppfattning om läget inom klassavdelningarna kan emellertid erhållas även genom en redogörelse för totalmaterialet, om före sammanslagningen av klasserna en höjning eller sänkning av lärarnas betygsskala företages för varje klass med hjälp av standardbetygen. Det bör observeras, att vid denna justering ingen som helst rubbning sker i den rangordning mellan klassens elever, som enligt läraren

finnes. De justerade betygen återge fullkomligt lika bra som de ursprungliga lärarens uppfattning om elevernas inbördes duktighet i respektive ämnen. I det följande givas översikter utförda enligt denna metod av överensstämmelsen mellan terminsbetygen och standardbetygen.

Nu är det naturligtvis möjligt, att proven inverkat på lärarens bedömning. I vilken utsträckning så skett kan inte säkert angivas. Att döma av lärarnas uttalanden har man anledning förmoda, att det endast sällan skett. Att märka är också, att lärarnas möjlighet att bedöma, vilka betyg som proven gävo, har varit mycket små, då varken betygstal för de enskilda proven eller kombinationen av proven voro kända. Men även om åtskilliga lärare tagit intryck av proven och i någon mån justerat sina betyg, skulle detta föga förringa värdet av en god överensstämmelse. Den skulle i varje fall visa, att lärarnas omdömen om eleverna ej på något sätt står i strid med det utslag, proven givit, och att en justering av betygsskalan så tillvida utan olägenhet kan genomföras med hjälp av standardproven.

Även vid hög korrelation mellan termins- och standardbetygen inom klassavdelningarna skulle en justering av terminsbetygens skala enligt standardbetygen emellertid kunna bli missvisande, om mycket viktiga kursområden ej äro representerade i proven. En klass skulle på ett sådant område kunna ha en mycket större kunnighet än en annan klass, och på grund därav vara förtjänt av högre betyg än den andra klassen, utan att detta kunnat framgå av resultaten i standardproven. Om kursmomentet är mycket viktigt och lärarna alltså vid sin betygsgivning tagit hänsyn till det, korrelerar emellertid begåvningen för detta kursmoment, under den gjorda förutsättningen av hög korrelation mellan termins- och standardbetyg, tydligen väl med den begåvning, som mätes i proven, och risken för missvisning blir inte så stor. Om den ena klassen tränats på ett sådant kursmoment mycket mera än den andra, skulle dock en sådan kvantitativ skillnad mellan klasserna kunna vara värd att beaktas vid betygssättningen och kritiken mot standardbetygen som missvisande alltså ej vara helt oberättigad. Det är tydligen önskvärt, att alla mycket viktiga kursområden bli representerade i proven. I vad mån detta i tillräcklig grad är fallet med de nu föreslagna standardproven, kan givetvis diskuteras. Här får lärarnas omdöme fälla utslaget. I stor utsträckning ha lärarna efter uppmaning från betygssakkunniga bedömt provens lämplighet, och vi skola i det följande meddela, vad som kan läsas ut ur denna kritik.

B. Standardiseringsarbetet i ämnet räkning.

1. Standardisering av de särskilda räkneproven.

Inalles ha 25 prov i räkning standardiserats. Av dem hänföra sig 5 till klass 2, 10 till klass 4 och 10 till klass 6. Provens lydelse och anvisningarna till dem finnas upptagna i »särskild bilaga». Av proven hänföra sig 11 till ämnesgrenen »tillämpad räkning» och 14 till »mekanisk räkning».

a. Proven i tillämpad räkning.

De prov i tillämpad räkning, som standardiserats, bestå av två huvudtyper, som kallats »problemprov» och »provräkningar». Dessutom finnas ett par mera speciella prov, ett s. k. »myntprov» och ett »klotsprov». Skillnaden mellan »problemproven» och »provräkningarna» är, att de senare ha mera karaktär av »kursprov» än de förra, som i högre grad äro »begåvningsprov».

Problemproven.

De problemprov, som givits, ha varit av två typer, dels sådana, i vilka eleverna ha relativt god tid på sig för lösandet av uppgifterna (en vanlig lektionstimme) och dels prov, i vilka elevernas förmåga att snabbt finna lösningsmetoden mera sättes på prov. Till det förra slaget höra problemprov 1 för respektive klasserna 2, 4 och 6, och till det senare slaget problemprov 2 för samma klasser. Problemprov 2 för klass 2 har en särställning som uteslutande huvudräkningsprov.

I lärarnas kritik av problemproven har, som redan framhållits, dessa ofta betecknats som alldeles för svåra, men kritiken har bottnat i ett missförstånd angående meningen med proven. Man har gått ut från föreställningen, att uppgifterna i provet skulle innehålla, vad lärjungarna normalt »borde» kunna klara, och man har då naturligtvis kunnat konstatera, att uppgifterna i stor utsträckning varit alldeles för svåra. Men problemprovets uppgift har ej varit att taga reda på hur väl lärjungarna behärskar det lärostoff, som vid undervisningen varit föremål för inlärande och inövande, utan att pröva lärjungarnas förmåga att komma till rätta med relativt »nya» uppgifter. För att denna förmåga skulle kunna graderas från »C-mässighet» till »A-mässighet» ha proven måst innehålla uppgifter av skilda svårighetsgrader från de allra lättaste till de synnerligt svåra, och en avsevärd del av uppgifterna ha måst ligga över medelgoda elevers förmåga. Uppgifterna ha varit ordnade efter stigande svårighetsgrad, och eleverna ha fått veta, att så varit förhållandet, och uppmanats att arbeta med dem i ordningsföljd och att ej gå förbi en uppgift, innan de försökt att lösa den.

Då meningen har varit, att barnen i problemprov 1 skulle ha god tid på sig, och att proven alltså ej skulle ha karaktär av snabbräkningsprov, kan det ifrågasättas, om ej tiden bort utsträckas till mer än en lektionstimme. Åtskilliga barn ha ej hunnit att räkna en del uppgifter, som de annars kunnat gå i land med. För många av barnen skulle emellertid en utsträckning av tiden ej varit av något värde. De ha på den anslagna tiden redan hunnit klara så många uppgifter, som de överhuvud rå med. Vinsten av förlängningen av tiden skulle i allmänhet kommit de bättre eleverna till godo, men deras överlägsenhet framträder redan i provet under den kortare tiden. För de svagare av eleverna skulle en förlängning av tiden i vissa fall ha verkat deprimerande, då deras hjälplöshet inför de svårare uppgifterna blivit för dem själva mera märkbar.

Prestationsökningen genom förlängning av tiden blir inte så stor som man kanske föreställer sig. Följande experiment, som utförts som s. k. enskilt arbete i samband med undervisningen vid Kalmar folkskoleseminarium, må här omnämnas. För att det skulle bli möjligt att fastställa, hur stor prestationsförbättringen i problemproven kunde bli, konstaterades i några klasser, hur mycket barnen lyckats prestera vid lektionstimmens slut, varefter de fingo fortsätta med provet under rasten och hela den därpå följande lektionstimmen. I Problemprov 1 för klass 2 hade 47 barn under första lektionstimmen nått upp till medel prestationen 5.64. Genom arbetet under den följande tiden förmådde barnen öka upp detta tal med 0.91. För 21 barn ändrades ej prestationen. För 15 barn var ökningen 1 poäng, för 5 barn var den 2 och för 6 barn 3 poäng. Korrelationen mellan resultatet under första timmen och hela tiden var 0.93. Problemprov 1 för klass 4 gavs på samma sätt åt 37 elever. Medel prestationen under första timmen var 7.38 och under hela tiden 7.78. Ökningen var alltså endast 0.40. För 24 elever ändrades ej prestationen. För 9 elever var ökningen 1 poäng, för 2 elever 2 och för 1 elev 3 poäng, och en elev hade till och med försämrat sitt resultat med 1 poäng. Korrelationen var 0.90.

Nu nämnda omständigheter tillsammans med fördelen av att rasterna, om tiden begränsas till en lektionstimme, ej behöva tagas i anspråk, ha ansetts uppväga den nackdel, som kan ligga i att snabbtänktheten fått spela en något större roll vid dessa prov, än som egentligen varit avsikten.

Som redan nämnts, har vid poängbedömning av uppgifterna i proven den enkla regeln följts, att poängtalet 1 givits för varje rätt löst uppgift oberoende av dess svårighet. För att en sådan metod skall vara användbar i prov med tidsbegränsning, måste uppgifterna vara ordnade efter stigande svårighet, vilket också eftersträvats i dessa prov. Då i problemproven skillnaden mellan de olika uppgifternas svårighet är mycket stor och den följda metodens lämplighet i dessa prov därför kan synas särskilt diskutabel, har en undersökning gjorts av den effekt, som en »vägning»

av uppgifterna skulle ha åstadkommit på bedömningen av elevernas resultat i proven.

Uppgifterna i problemprov 1 indelades i tre svårighetsgrupper, vilka erhöilo vikttalen 1, 2 och 3. De på detta sätt erhållna poängtal jämfördes i en korrelationstavla med de poängtal, som erhållits vid lika vikttal. Då utrymmet ej medger ett fullständigt återgivande av tavlorna, meddela vi här endast en jämförelse mellan de betyg, som eleverna skulle ha erhållit, om bedömningen skett efter den ena eller andra metoden.

I klass 2 omfattade undersökningen 386 elever. Följande tabell redovisar för resultatet.

Tabell 67. Jämförelse mellan elevernas betyg i Problemprov 1 för klass 2 efter poängbedömning med lika och olika vikttal.

		Betyg vid olika vikttal							
		C	BC	B	Ba	AB	a	A	
Betyg vid lika vikttal	A							3	3
	a						33		33
	AB					78	2		80
	Ba				169	2			171
	B			80	3				83
	BC		13	2					15
	C	1							1
		1	13	82	172	80	35	3	= 386

Av 386 betyg skulle ej mindre än 377 ha blivit oförändrade. De återstående 9 betygen avvika endast ett betygssteg. En detaljgranskning visar, att skillnaden i själva verket är än mindre. Av de 9 betygen är för 7 betygsskillnaden endast ett +, alltså lika med skillnaden mellan t. ex. Ba+ och AB—, och för de återstående 2 betygen är ändringen lika med två plustecken, alltså från t. ex. Ba till AB—. I intet fall har alltså metoden med vägning av uppgifterna lett till att en elevs betyg ändrats med ett helt betygssteg. Korrelationen mellan poängtal gav ett utomordentligt högt r -värde lika med 0.99.

På samma sätt undersöktes verkan av vägning av uppgifterna i problemproven för klass 4 och klass 6, och samma resultat erhöilos. Betygsändringen genom vägningen av uppgifterna var minimal. Både för klass 4 och klass 6 erhöils korrelationen 0.99. Resultatet visar tydligt, att man kan bespara sig de svårigheter, som en vägning av uppgifterna för med sig.

Vi meddela nu för de särskilda problemproven några data till belysande av deras lämplighet ur olika synpunkter.

Problemprov 1 för klass 2.

(Angående provets lydelse se särskild bilaga.)

Vid standardiseringen omfattade provet 22 uppgifter. Då högsta prestationen i provet utgjorde 18 rätt räknade uppgifter, behövdes ej så många som 22 exempel, och då nummer 21 och 22 voro mycket svåra samt relativt lätta att utmönstra på grund av det ringa antal barn, som provat sina krafter på dem, ha vi efter granskning av hela det till standardtabellerna hörande materialet utfört en sådan utmönstring och bestämt de resultat, som barnen efter all sannolikhet skulle ha uppnått, om dessa båda uppgifter ej funnits i provet. En sådan »efterhandsstandardisering» bör ej gärna ske, men då den här kunnat lätt utföras, ha vi låtit fördelen av att provet ej i onödan belastas med dessa svåra uppgifter få fälla utslaget. Resultatet i det återstående provet på 20 uppgifter redovisas i följande frekvenstabell, som reducerats till ett elevantal av 10 000.

Tabell 68. Frekvens- och betygstabell till Problemprov 1 för klass 2.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	39	1.1	7	1 397	4.0	14	94	6.0
1	202	1.8	8	1 170	4.3	15	81	6.3
2	270	2.2	9	1 059	4.6	16	43	6.6
3	433	2.5	10	844	4.9	17	13	6.9
4	746	2.9	11	484	5.2	18	13	7.2
5	1 093	3.2	12	467	5.5	19	—	—
6	1 329	3.6	13	223	5.8	20	—	—

Förklaring: Av 10 000 elever ha 39 ej löst någon uppgift rätt, 202 ha löst 1 uppgift etc. Angående »betygstalens» betydelse enligt den vanliga betygsbeteckningen se sid. 131.

Medelvärde och spridningen i frekvenstabellen äro respektive 7.3 och 3.0.

Frekvenstabellen ger ej anledning till kritik. Provet ger mycket god möjlighet att gradera de duktigaste eleverna. Fullt så goda möjligheter för gradering av de svagaste ger det ej, men bristen är ej allvarlig. Ett medelvärde av 7.3 och en spridning av 3.0 skulle ej räcka ned till mittpunkten av betygsgraden C, om betygslatituden sättes lika med spridningen, alltså i detta fall 3.0. Men någon frekvensanhopning vid noll poäng föreligger ej, och betygstabellen räcker ner till betygstalet 1 (alltså betygsgraden C), som erhålles för noll poäng. En uppgift ändå lättare än nummer 1 skulle möjligen ha varit önskvärd.

Hur känsligt detta prov kan vara för mera »tillfälliga» inflytelser, eller med andra ord, hur bra det är som »mätninginstrument», har ej varit föremål för annan direkt undersökning än att provet korrelerats med problemprov 2 (huvudräkningsprov), varvid erhöles värdet $r = 0.69$, men en

viktig indirekt kontroll kan anses föreligga. Provet är nämligen analogt med ett förut standardiserat prov, »Rostads standardprov i problemlösning», för vilket vid korrelation mellan två likvärdiga former erhållits värdet $r = 0.75$. Rostadsprovet är avsett för alla folkskolans klasser, från småskolans andra till folkskolans sjunde klass, och denna »bredd» i provet måste göra det till ett relativt grovt mätinstrument. Problemprov 1 för klass 2 är däremot enbart konstruerat med tanke på småskolestadiet, och det torde därför med säkerhet, när det gäller detta stadium, vara överlägset det andra provet. Det finnes således anledning förmoda, att de resultat, som erhållas med provet, i mätningshänseende äro ganska tillförlitliga.

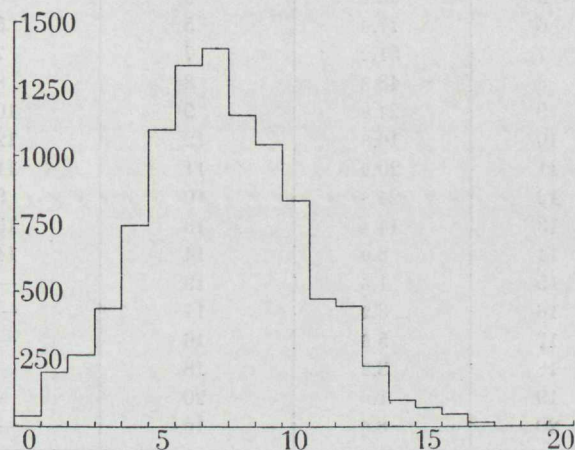

Diagram 3. Grafisk bild till tabell 68.

Uppgifterna i provet böra vara placerade i ordning efter stigande svårighet. För att undersöka i vad mån en sådan ordning uppnåtts, har lösningsfrekvensen för de särskilda uppgifterna fastställts. Tyvärr har denna undersökning måst begränsas till en relativt liten del av materialet, men den torde dock i det hela ge en korrekt bild av läget. Det material, som undersökts, har omfattat cirka 400 elever. En uträkning av lösningsfrekvenserna utan hänsyn till om eleverna hunnit med att pröva sina krafter på alla uppgifterna, skulle naturligtvis bli mycket missvisande. Ingenting hindrar ju då, att de mot slutet av provet placerade uppgifterna skenbart kunna framstå som svåra, beroende på att många elever inte hunnit syssla med dessa uppgifter, varigenom lösningsfrekvenserna bli för låga. Av de nämnda 400 eleverna hade endast 125 behandlat alla 20 uppgifterna, och beräkningen av lösningsfrekvenserna för alla uppgifterna har alltså utförts för dessa 125 elever. För ett mindre antal uppgifter kan jämförelse göras på ett större material. Så har skett för de 14 första uppgifterna, vilka medhunnits av 258 elever. Resultaten redovisas i följande tabell.

Tabell 69. Uppgifternas svårighetsordning i Problemprov 1 för klass 2 enligt lösningsfrekvenserna.

1 Uppgiftens nummer i provet	2 Uppgiftens lös- ningsfrekvens i procent. (125 elever)	3 Uppgiftens svårig- hetsordning enl. lösningsfrekvensen i kol. 2	4 De 14 första upp- gifternas svårig- hetsordning. (258 elever)
1	98.4	1	1
2	85.6	3	3
3	88.0	2	2
4	81.6	4	4
5	63.2	6	6
6	77.6	5	5
7	51.2	7	7
8	48.8	8	8
9	24.8	9	10
10	16.8	12	12
11	20.0	11	11
12	24.8	10	9
13	14.4	13	13
14	8.0	14	14
15	1.6	19	—
16	3.2	17	—
17	5.6	16	—
18	3.2	18	—
19	1.6	20	—
20	8.0	15	—

Lösningsfrekvenserna i kol. 2 äro visserligen beräknade på ett så litet material, att medelfelen i procenttalen äro ganska stora, men överensstämmelsen mellan de i kol. 3 och 4 beräknade ordningstalen är så stor, att det är troligt, att någon större felaktighet ej föreligger i bestämningen av uppgifternas svårighetsordning. Man skulle vara böjd att antaga, att de 125 elever, som medhunnit alla uppgifterna, äro de duktigaste, och att svårighetsordningen i kol. 3 alltså gäller för de särskilt duktiga eleverna. Så är dock ej fallet. Medeltalet rätt räknade uppgifter var 7.3 för eleverna i kol. 3 och 7.6 för eleverna i kol. 4, medan medelprestationen i totalmaterialet utgjorde 7.3.

Ordningföljden mellan uppgifterna kan anses tillfredsställande. Något felplacerad är uppgift 20, som enligt lösningsfrekvensen borde vara nummer 15. Den är avsevärt lättare än den näst sista uppgiften. Vi ha ansett det lämpligt att låta nr 15 och 20 byta plats. Någon ytterligare ändring av provet har ej ansetts påkallad.

Någon annan kritik från lärarna än att uppgifterna varit för svåra, har ej framkommit. Att denna kritik berott på missuppfattning av provets uppgift, har i det föregående uppvisats. Provet torde kunna anses väl fylla de anspråk, som böra ställas på ett prov av denna typ.

Problemprov 1 för klass 4.

(Se särskild bilaga.)

Tabell 70. Frekvens- och betygstabell till Problemprov 1 för klass 4.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	25	1.0	8	1 091	4.0	15	169	5.9
1	143	1.7	9	1 006	4.3	16	118	6.1
2	298	2.1	10	805	4.6	17	55	6.4
3	443	2.5	11	724	4.8	18	31	6.6
4	638	2.8	12	537	5.1	19	19	6.9
5	850	3.1	13	423	5.3	20	3	7.2
6	1 172	3.5	14	315	5.6	21	6	7.4
7	1 129	3.8						

Medelvärde: 8.1 Spridning: 3.5

Förklaring: Se tabell 68, sid. 138.

Frekvenstabellen är ganska normal. Ett fåtal elever ha klarat alla uppgifterna, och några ha ej lyckats få någon uppgift rätt. Liksom för problemprovet för klass 2 graderar provet de duktigare eleverna noggrannare än de svagare. Till A höra ej mindre än 4 poängtal (18—21), men till C hör blott poängtalet 0, BC har 2 poängtal (1—2) och B 3, (3—5); till vart och ett av de övriga betygen höra 4 poängtal. Då någon frekvensanhopning vid noll poäng emellertid ej finnes, är det ingen stor nackdel, att betygsgraden C endast erhålles för 0 poäng. 4 stycken poängtal för A är onödigt många; en minskning där till förmån för B och möjligen BC kunde ha varit önskvärd. Visserligen har det maximala poängtalet 21 uppnåtts, men av ytterligt få. Ett borttagande av någon av de svåraste uppgifterna till förmån för de lättare bör övervägas vid eventuellt förnyad standardisering i fram-

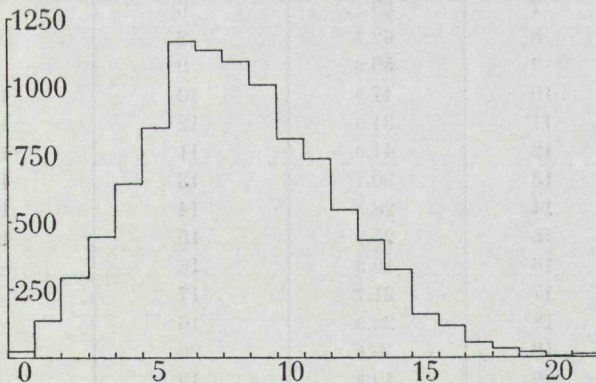

Diagram 4. Grafisk bild till tabell 70.

tiden. Om provet som »mätninginstrument» gäller i huvudsak vad som sagts om problemprovet för klass 2. Då i klass 4 givits två problepprov, kan det vara av intresse att jämföra deras utslag. Man får naturligtvis ej vänta samma utslag i de båda proven, då eleverna i det ena ha mycket längre tid till lösningen av uppgifterna än i det andra, men erfarenheten har visat, att korrelationen mellan »snabbtänktheten» och »djuptänktheten» är hög. Som ett tecken på att de båda proven äro goda ur mätningssynpunkt, kan det därför betraktas, om korrelationen mellan dem är hög. Om proven tekniskt sett äro bristfälliga, utsuddas nämligen lätt det samband, som finnes. Korrelationen mellan de båda proven visade sig vara 0.76. Betygen i de båda proven ha för samma elever ej skilt sig mera än en betygsgrad, fränsett för cirka $3\frac{1}{2}$ procent av eleverna. Problepprov 1 för klass 4 har även korrelerats med provräkning för klass 4. Korrelationen var 0.69. I detta fall fanns en mera betydande avvikelset mellan betygen för cirka 5 procent av eleverna.

Uppgifternas svårighetsordning visade sig vid en undersökning av cirka 500 elever vara följande:

Tabell 71. Uppgifternas svårighetsordning i Problepprov 1 för klass 4 enligt lösningsfrekvenserna.

1	2	3	4
Uppgiftens nummer i provet	Uppgiftens lösningsfrekvens i procent. (83 elever)	Uppgiftens svårighetsordning enl. lösningsfrekvensen i kol. 2	De 15 första uppgifternas svårighetsordning. (303 elever)
1	95.2	1	1
2	84.3	5	4
3	94.0	3	3
4	89.2	4	5
5	96.4	2	2
6	78.3	7	7
7	83.1	6	6
8	62.7	8	8
9	50.6	9	9
10	47.0	10	11
11	34.9	12	12
12	41.0	11	10
13	30.1	13	13
14	28.9	14	14
15	25.3	15	15
16	19.3	18	—
17	21.7	17	—
18	22.9	16	—
19	10.8	20	—
20	19.3	19	—
21	—	—	—

Medelantalet rätt räknade uppgifter för eleverna i kol. 3 var 10.4, för eleverna i kol. 4 9.3 och i totalmaterialet 8.1.

Då uppgifternas svårighetsordning enligt kol. 3 och 4 är ungefär densamma kan svårighetsbestämningen anses tillförlitlig.

Svårighetsordningen mellan uppgifterna är ganska tillfredsställande. Uppgifterna 2 och 5 hade dock lämpligen kunnat byta plats. I stickprovet ha emellertid även de svagaste eleverna hunnit fram till uppgift 5, varför någon nämnvärd nackdel i dess nuvarande placering ej finnes.

Problemprov 1 för klass 6.

(Se särskild bilaga.)

Tabell 72. Frekvens- och betygstabell till Problemprov 1 för klass 6.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	67	1.2	7	1 061	4.2	14	179	6.0
1	215	1.9	8	963	4.4	15	80	6.2
2	599	2.4	9	793	4.7	16	30	6.4
3	774	2.8	10	647	5.0	17	31	6.7
4	1 152	3.2	11	433	5.2	18	8	6.9
5	1 207	3.6	12	399	5.4	19	8	7.2
6	1 157	3.9	13	237	5.7	20	0	7.4

Medelvärde: 6.8 Spridning: 3.3

Frekvenstabellen är ej fullt så tillfredsställande som motsvarande för klass 4. Medelvärdet är endast 6.8, alltså föga mer än dubbelt så stort som spridningstalet 3.3. Till betygsgraden C hör poängen 0, till BC poängerna 1 och 2, till B 3 och 4, och till vardera av de högre betygen 4 poängtal. Endast 2 poängtal för B och 4 för A är något opraktiskt, och en utjämning hade varit önskvärd. Det maximala poängtalet har ej uppnåtts av någon elev.

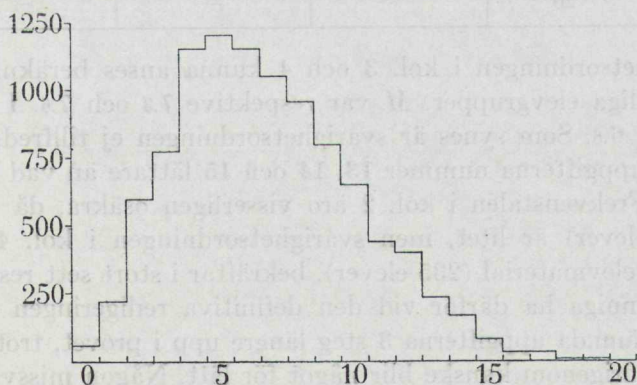

Diagram 5. Grafisk bild till tabell 72.

Problemprov 1 för klass 6 har korrelerats med problemprov 2 för klass 6 och provräkning för klass 6. Korrelationerna visade sig vara respektive 0.74 och 0.72. Större avvikelser mellan betygen än en betygsgrad funnos för cirka 4.0 procent respektive cirka 5.8 procent av eleverna.

Uppgifternas svårighetsordning har fastställts på ett material av cirka 500 elever. Resultatet redovisas i tabell 73.

Tabell 73. Uppgifternas svårighetsordning i Problemprov 1 för klass 6 enligt lösningsfrekvenserna.

1	2	3	4
Uppgiftens nummer i provet	Uppgiftens lösningsfrekvens i procent. (76 elever)	Uppgiftens svårighetsordning enl. lösningsfrekvensen i kol. 2	De 14 första uppgifternas svårighetsordning. (235 elever)
1	94.7	1	1
2	92.1	2	2
3	64.5	6	5
4	77.6	3	3
5	60.5	7	6
6	67.1	5	9
7	54.0	9	7
8	69.7	4	4
9	38.2	12	11
10	25.0	14	14
11	32.9	13	12
12	25.0	15	13
13	60.5	8	10
14	48.7	10	8
15	46.1	11	—
16	15.8	16	—
17	7.9	18	—
18	15.8	17	—
19	—	—	—
20	—	—	—

Svårighetsordningen i kol. 3 och 4 kunna anses beräknade på ungefär lika skickliga elevgrupper. M var respektive 7.3 och 7.6. I totalmaterialet var $M = 6.8$. Som synes är svårighetsordningen ej tillfredsställande. Särskilt äro uppgifterna nummer 13, 14 och 15 lättare än vad deras placering angiver. Frekvenstalen i kol. 2 äro visserligen osäkra, då materialet (endast 76 elever) är litet, men svårighetsordningen i kol. 4, beräknad på ett större elevmaterial (235 elever), bekräftar i stort sett resultatet i kol. 3. De sakkunniga ha därför vid den definitiva redigeringen av provet placerat de nämnda uppgifterna 3 steg längre upp i provet, trots att standardtabellen därigenom kanske blir något för lätt. Någon missvisning av betydelse kan det dock ej bli fråga om.

Problemprov 2 för klass 2 (huvud- räkningsprov).

(Se särskild bilaga.)

Problemprov 2 för klass 2 har karaktär av rent huvudräkningsprov. Särskilt för småskolans barn synes ett huvudräkningsprov vara lämpligt, då det kan tänkas, att en del barn kunna misslyckas i problemprov 1 mera på grund av bristande läs- än räknefärdighet. Att anordna ett grupp-
prov i huvudräkning är emellertid förbundet med vissa svårigheter. Av anvisningarna framgår, hur provet anordnades. Risken för fusk är i ett prov av detta slag särskilt stor. I de andra proven få barn, som sitta bredvid varandra, räkna i någon mån olika prov, A- och B-form, men så kan ej ske i ett huvudräkningsprov. Lärarnas uppmärksamhet var emellertid riktad på denna sak, och några ogynnsamma erfarenheter ha ej inrapporterats. Ingenting i resultaten tyder heller på att fusk förekommit.

Tabell 74. Frekvens- och betygstabell till Problemprov 2 för klass 2.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	87	1.4	6	713	3.4	12	718	4.8
1	212	1.9	7	810	3.6	13	667	5.1
2	341	2.3	8	837	3.8	14	455	5.4
3	418	2.6	9	952	4.0	15	414	5.7
4	506	2.9	10	975	4.3	16	207	6.3
5	731	3.1	11	957	4.5			

Medelvärde: 8.6 Spridning: 3.8

Frekvenstabellen utvisar, att provet så till vida varit för lätt, som en viss frekvensanhopning föreligger vid maximala poängen, så att provet ej lämnar utrymme för betygsgraden A. Svårighetstabellen visar också, att ingen av uppgifterna varit verkligt svår. Svårast har nummer 15 varit, som dock lösts av nära $\frac{1}{5}$ av barnen.

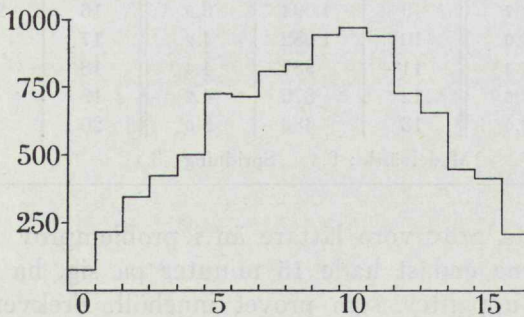

Diagram 6. Grafisk bild till tabell 74.

Svårighetsordningen mellan uppgifterna i detta prov är ej av någon större betydelse, då provet anordnas så, att alla barnen få arbeta med alla uppgifterna. Önskvärt kan dock vara, att uppgifterna i början äro relativt lätta, vilken även är fallet, som framgår av följande tabell, som beräknats för 361 elever.

Tabell 75. Lösningfrekvenser för uppgifterna i
Problemprov 2 för klass 2.

Uppgiftens nummer	Uppgiftens lösningfrekvens i procent	Uppgiftens svårighetsordning	Uppgiftens nummer	Uppgiftens lösningfrekvens i procent	Uppgiftens svårighetsordning
1	94.7	1	9	44.0	11
2	81.7	2	10	70.1	5
3	78.1	3	11	44.3	10
4	71.5	4	12	29.2	14
5	69.3	6	13	43.2	12
6	56.5	9	14	23.8	15
7	65.7	8	15	18.8	16
8	68.7	7	16	35.7	13

Provet har, såsom förut nämnts, korrelerats med problemprov 1 för klass 2. Korrelationen var 0.69.

Problemprov 2 för klass 4.

(Se särskild bilaga.)

Tabell 76. Frekvens- och betygstabell till
Problemprov 2 för klass 4.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	3	0.4	7	920	3.3	14	508	5.3
1	53	1.2	8	1 085	3.6	15	395	5.6
2	89	1.7	9	1 094	3.9	16	246	5.9
3	170	2.0	10	1 082	4.2	17	78	6.3
4	310	2.3	11	987	4.4	18	50	6.7
5	489	2.6	12	875	4.7	19	15	7.1
6	865	3.0	13	686	5.0	20	0	7.4

Medelvärde: 9.5 Spridning: 3.4

Uppgifterna i detta prov voro lättare än i problemprov 1 för klass 4, och trots att eleverna endast hade 15 minuter på sig, ha några hunnit klara 19 av de 20 uppgifter, som provet innehöll. Frekvenstabellen är, som synes, synnerligen tillfredsställande. Medelvärdet är 9.5 och spridning-

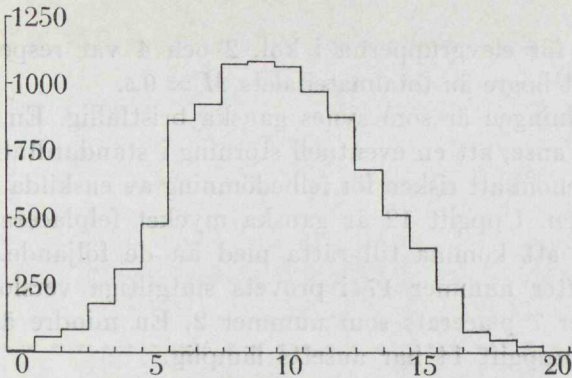

Diagram 7. Grafisk bild till tabell 76.

en 3.4. För varje betygsgrad finnas 3 poängtal utom för Ba, som har 4 stycken, och C, som har 2 (0 och 1). Provet lämpar sig således väl för gradering såväl av de svaga som de duktiga eleverna.

Om provets effektivitet ur mätningssynpunkt föreligger ingen annan undersökning än den i redogörelsen för problemprov 1 omnämnda korrelationen mellan de båda proven. Den var 0.76.

Tabell 77. Uppgifternas svårighetsordning i Problemprov 2 för klass 4 enligt lösningsfrekvenserna.

1 Uppgiftens nummer i provet	2 Uppgiftens lös- ningsfrekvens i procent. (79 elever)	3 Uppgiftens svårig- hetsordning enl. lösningsfrekvensen i kol. 2	4 De 15 första upp- gifternas svårig- hetsordning. (319 elever)
1	98.7	1	1
2	91.1	3	3
3	88.6	4	4
4	70.9	7	7
5	62.0	9	9
6	77.2	6	6
7	96.2	2	2
8	84.8	5	5
9	64.6	8	8
10	58.2	10	10
11	37.9	13	12
12	12.7	17	15
13	34.2	14	13
14	34.2	15	14
15	53.2	11	11
16	39.2	12	—
17	20.3	16	—
18	5.1	18	—
19	0	20	—
20	1.3	19	—

Medelvärde för elevgrupperna i kol. 2 och 4 var respektive 12.0 och 10.7, alltså något högre än totalmaterialets $M = 9.5$.

Svårighetsordningen är som synes ganska bristfällig. En ändring ha vi företagit, då vi anse, att en eventuell störning i standardtabellernas giltighet uppväges genom att risken för felbedömning av enskilda elever minskas genom ändringen. Uppgift 12 är ganska mycket felplacerad. Den är betydligt svårare att komma till rätta med än de följande. Vi ha därför placerat den efter nummer 17 i provets slutgiltiga version. Vidare har uppgift nummer 7 placerats som nummer 2. En mindre ändring av formuleringen av uppgift 14 har ansetts lämplig.

Problemprov 2 för klass 6.

(Se särskild bilaga.)

Tabell 78. Frekvens- och betygstabell till Problemprov 2 för klass 6.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	0	0.5	9	302	2.5	17	867	4.4
1	0	0.7	10	397	2.7	18	1 195	4.7
2	0	0.9	11	519	3.0	19	714	5.0
3	36	1.1	12	613	3.2	20	677	5.3
4	24	1.4	13	796	3.4	21	376	5.8
5	61	1.6	14	855	3.6	22	122	6.2
6	95	1.9	15	955	3.9	23	40	6.7
7	107	2.1	16	1 001	4.1	24	12	7.2
8	227	2.8						

Medelvärde: 15.1 Spridning: 3.8

I detta prov är medelvärdet 4 gånger så stort som spridningen. Provet ger goda möjligheter för graderingen nedåt från medelvärdet räknat men ej fullt så goda möjligheter uppåt. Ingen enda elev har blivit helt utan poäng, och betygsgraden C sträcker sig över ej mindre än 5 poängtal, från 0 till och med 4, BC har 4 poängtal (5—8), B har 5 (9—13), Ba 4 (14—17), AB 3 (18—20) samt a och A vardera 2 poängtal (21—22 och 23—24). Provet kan alltså anses vara »lätt», och det lämpar sig särskilt väl för gradering av de svagare eleverna. På så sätt kompletteras prov 1 för denna klass, som var »svårt» och särskilt lämpade sig för gradering av de duktigare eleverna.

Provet har korrelerats med problemprov 1 för klass 6. Korrelationen var 0.74.

Uppgifternas svårighetsordning har fastställts på ett material av cirka 500 elever. Resultatet redovisas i tabell 79.

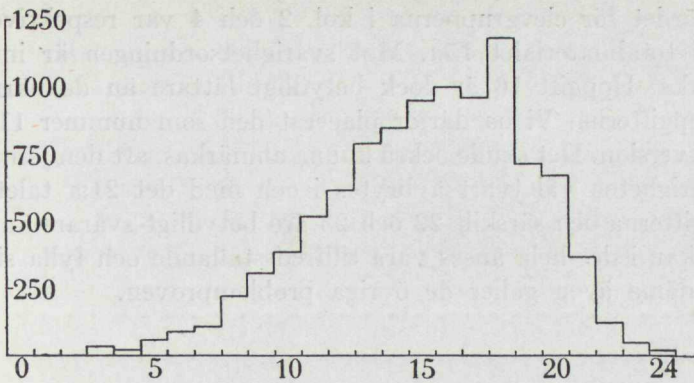

Diagram 8. Grafisk bild till tabell 78.

Tabell 79. Uppgifternas svårighetsordning i Problemprov 2 för klass 6 enligt lösningsfrekvenserna.

1 Uppgiftens nummer i provet	2 Uppgiftens lös- ningsfrekvens i procent. (107 elever)	3 Uppgiftens svårig- hetsordning enl. lösningsfrekvensen i kol. 2	4 De 20 första upp- gifternas svårig- hetsordning. (247 elever)
1	99.1	1	1
2	97.2	2	2
3	96.3	3	3
4	96.3	4	4
5	95.3	5	5
6	94.4	6	6
7	95.2	8	8
8	94.4	7	7
9	88.8	9	9
10	81.3	12	10
11	72.0	15	14
12	77.6	13	13
13	75.7	14	15
14	83.2	11	12
15	62.6	17	16
16	85.1	10	11
17	63.6	16	17
18	54.2	19	20
19	56.1	18	18
20	53.3	20	19
21	23.4	22	—
22	6.5	23	—
23	6.5	24	—
24	26.2	21	—

Medelvärde för elevgrupperna i kol. 2 och 4 var respektive 16.8 och 16.5 och i totalmaterialet 15.1. Mot svårighetsordningen är inte mycket att anmärka. Uppgift 16 är dock betydligt lättare än de närmast föregående uppgifterna. Vi ha därför placerat den som nummer 11 i provets slutgiltiga version. Det skulle också kunna anmärkas, att den jämna ökningen av svårigheten väl tvärt avbrytes i och med det 21:a talet. De fyra sista uppgifterna och särskilt 22 och 23 äro betydligt svårare än de andra.

Provet kan i det hela anses vara tillfredsställande och fylla sin uppgift, vilket omdöme även gäller de övriga problemproven.

Provräkningar.

Ett prov i klass 4 och ett i klass 6 ha kallats »provräkningar». Benämningen valdes, emedan dessa prov erinra om de provräkningar, som lärarna bruka ge. Som redan sagts, skilja de sig från problemproven genom att i högre grad än de senare vara »kursprov». Flera uppgifter äro av en typ, som normalt inövas under skolarbetet. Någon kritik av proven ur kurssynpunkt har ej framkommit från lärarhåll. Särskilt för klass 6 är det dock svårt att i ett kort prov få de viktigare kursmomenten representerade på ett tillfredsställande sätt.

Provräkning för klass 4.

(Se särskild bilaga.)

Tabell 80. Frekvens- och betygstabell till
Provräkning för klass 4.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	85	1.3	6	1 174	3.6	11	480	5.5
1	208	1.9	7	1 401	3.9	12	199	5.9
2	350	2.3	8	1 486	4.3	13	108	6.2
3	540	2.7	9	1 442	4.7	14	54	6.6
4	678	3.0	10	789	5.1	15	22	7.0
5	984	3.3						

Medelvärde: 7.0 Spridning: 2.7

En viss frekvensanhopning mot nollpoängen är skönjbar men är dock ej allvarligare än att betygsgraden C kunnat komma till användning för noll poäng. Betygsgraderna ha för övrigt 2 eller 3 poängtal till sina domäner, och mera kan ju ej påräknas, då hela antalet uppgifter ej är större än 15. Önskvärt hade varit med ett större antal uppgifter, men tidsbegränsningen till en lektionstimme gjorde detta omöjligt för ett prov, i vilket uträkningarna ej kunnat göras mycket lätta.

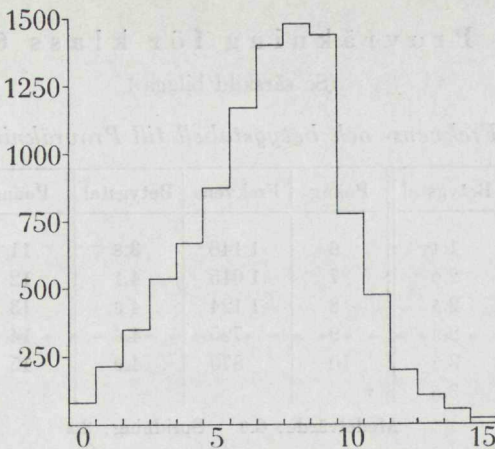

Diagram 9. Grafisk bild till tabell 80.

Provet har, som förut nämnts, korrelerats med problemprov 1 för klass 4. Korrelationen var 0.69.

För lösningsfrekvenserna i fråga om de särskilda uppgifterna erhöles i stickprovet följande siffror.

Tabell 81. Uppgifternas svårighetsordning i Provräkning för klass 4 enligt lösningsfrekvenserna.

1 Uppgiftens nummer i provet	2 Uppgiftens lösningsfrekvens i procent. (110 elever)	3 Uppgiftens svårighetsordning enl. lösningsfrekvensen i kol. 2	4 De 11 första uppgifternas svårighetsordning. (360 elever)
1	88.2	2	1
2	89.1	1	2
3	88.2	3	3
4	77.3	5	5
5	83.6	4	4
6	66.4	7	6
7	58.2	8	8
8	74.5	6	7
9	44.6	10	9
10	46.4	9	10
11	25.5	11	11
12	19.1	13	—
13	3.6	15	—
14	17.3	12	—
15	13.6	14	—

Mot svårighetsordningen finnes ej mycket att anmärka. Tillräckligt skäl för ändring föreligger ej.

Provräkning för klass 6.

(Se särskild bilaga.)

Tabell 82. Frekvens- och betygstabell till Provräkning för klass 6.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	121	1.4	6	1 148	3.8	11	736	5.2
1	290	2.0	7	1 015	4.1	12	326	5.5
2	519	2.5	8	1 124	4.3	13	241	5.8
3	712	2.9	9	725	4.6	14	180	6.2
4	1 026	3.2	10	870	4.9	15	60	6.8
5	907	3.5						

Medelvärde: 6.9 Spridning: 3.3

De extrema betygsgraderna ha endast ett poängtal. De övriga sträcka sig över 3 à 4 poängtal.

Korrelationen mellan detta prov och problemprov 1 för klass 6 var 0.72.

Svårighetsordningen är, som tabell 83 visar, åtskilligt bristfällig, men någon ändring har dock ej företagits.

I prov av denna typ äro uppgifternas svårighet i hög grad beroende av hur arbetet med de olika kursmomenten bedrivits.

Lösningsfrekvenserna för de särskilda uppgifterna blevo i stickprovet följande.

Tabell 83. Uppgifternas svårighetsordning i Provräkning för klass 6.

Uppgiftens nummer i provet	Uppgiftens lösningsfrekvens i procent (189 elever)	Uppgiftens svårighetsordning enl. lösningsfrekvensen	Uppgiftens nummer i provet	Uppgiftens lösningsfrekvens i procent (189 elever)	Uppgiftens svårighetsordning enl. lösningsfrekvensen
1	95.2	1	9	64.6	6
2	75.1	4	10	44.4	12
3	87.3	2	11	55.0	7
4	85.2	3	12	50.3	9
5	50.3	8	13	19.1	14
6	46.6	11	14	1.6	15
7	71.4	5	15	28.4	13
8	49.7	10			

»Myntprov.»

Myntprov för klass 2.

(Se särskild bilaga.)

Detta prov ställer barnens kombinatoriska fantasi på prov. Exemplet är av följande typ: Vilka 2 mynt ge tillsammans 60 öre? Barnen ha vid

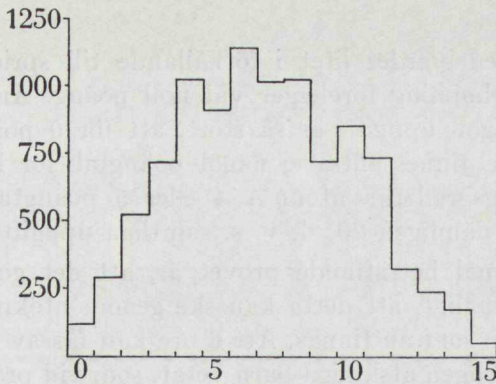

Diagram 10. Grafisk bild till tabell 82.

besvarandet att välja mellan 50-, 25-, 10-, 5- och 1-öringar och skola ange hur många av varje sort, som behövs för summan i fråga.

Ett med detta likartat prov användes vid den förut omnämnda undersökningen under våren 1937 vid Kalmar och Gävle folkskolor. Provet visade sig vara för svårt för klass 2. Det var också bristfälligt genom att åtskilliga av uppgifterna tilläto mer än en lösning. Det har nu gjorts väsentligt lättare, och uppgifter med dubbellösningar ha utmönstrats och ersatts med andra. Resultatet av den nu utförda standardiseringen framgår av följande frekvenstabell.

Tabell 84. Frekvens- och betygstabell till Myntprov för klass 2.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	402	1.9	7	700	3.8	14	497	5.1
1	407	2.4	8	687	4.0	15	411	5.4
2	506	2.7	9	850	4.2	16	329	5.7
3	502	3.0	10	656	4.4	17	117	6.0
4	697	3.2	11	645	4.6	18	86	6.2
5	714	3.4	12	474	4.7	19	54	6.4
6	701	3.6	13	515	4.9	20	50	6.8

Medelvärde: 8.2 Spridning: 4.7

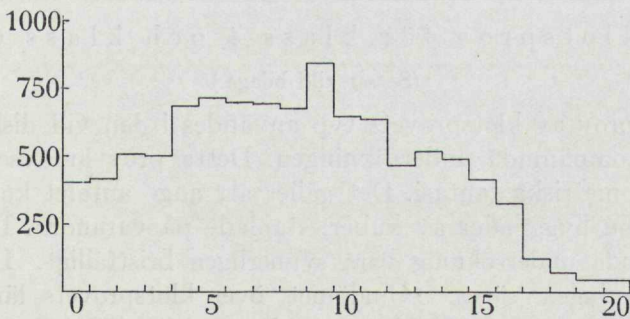

Diagram 11. Grafisk bild till tabell 84.

Som synes är medelvärdet litet i förhållande till spridningen, och en allvarlig frekvensanhopning föreligger vid noll poäng. Antalet barn, som ej kunnat klara någon uppgift, är så stort, att för 0 poäng betyget blir BC och ej C. För C finnes alltså ej något poängtal, för BC finnas 2 och för de övriga betygsgraderna utom A 4 eller 5 poängtal. För A finnes endast 1 poängtal, nämligen 20, d. v. s. samtliga uppgifter rätt lösta.

Viktigaste önskemål beträffande provet är, att det göres lättare. Det är emellertid ej antagligt, att detta kan ske genom utökning med än lättare uppgifter än de som nu finnas. Att 6 öre kan fås av en femöring och en ettöring, ha säkerligen åtskilliga barn vetat, som vid prövningen ej kunnat klara ens en så lätt uppgift. Orsaken till misslyckandet har antagligen varit, att barnen ej förstått, hur de skulle skriva svaret. Själva den yttre tekniken har varit för svår för dem, vilket också framhållits i lärarnas kritik av provet. Botemedlet torde alltså bestå i att läraren kontrollerar, att barnen förstå tekniken i provet, innan den egentliga prövningen börjar. I anvisningarna kommer detta att mera markeras än som skett. En tendens till frekvensanhopning vid maximipoängen är också märkbar. Det hade med hänsyn därtill tydligen inte skadat, om provet innehållit ytterligare någon svår uppgift.

Uppgifterna i provet ha varit ordnade dels efter samhörighet, i det att alla uppgifter med samma antal mynt förts samman till en grupp, och dels efter svårighet, i det att uppgifter med ett större antal mynt placerats efter uppgifter med ett mindre antal.

För bedömande av myntprovets tillförlitlighet som mätninginstrument ha korrelationerna med problemprov 1 och 2 uträknats. De voro respektive 0.66 och 0.64. För cirka 8 procent av eleverna ha större differenser än en betygsgrad förekommit mellan betygen i myntprovet och i de andra proven. Att betyget BC i myntprovet är särskilt otillförlitligt framgår tydligt av korrelationstavlan. Ungefär en tredjedel av dem som totalt misslyckats i myntprovet ha nämligen högre betyg än B i de andra proven.

»Klotsprov.»

Klotsprov för klass 4 och klass 6.

(Se särskild bilaga.)

Även ett prov av klotsprovets typ användes i den vid diskussionen av myntprovet omnämnda undersökningen. Detta prov är avsett att pröva elevernas geometriska fantasi. Det gäller att ange antalet kuber i avbildningar av små byggnader av kuber, staplade på varandra. Provet visade sig vid nämnda undersökning vara synnerligen bristfälligt. I redogörelsen för undersökningen säges: »Omdömet över klotsprovets lämplighet kan ej gärna vara tveksamt. Det är, som vi sett, både för svårt och för lätt.

Lärarna anse dessutom, att det ej alls stämmer med deras uppfattning om barnens duktighet i räkning, och korrelationsundersökningar visa också, att provet endast svagt korrelerar med terminsbetyget. Under sådana förhållanden är det klart, att provet ej kan brukas. — — — En lärare i klass 4 skriver: 'Det överensstämmer inte alls med förväntningarna. Svaga lärjungar ha lyckats bra, duktiga dåligt!'

Det ligger nära till hands att förmoda, att paradoxen om provet som både för lätt och för svårt får sin förklaring av att många barn ej förstått meningen med provet, medan för de andra flera uppgifter behövs. Provet och anvisningarna ha nu av betygssakkunniga underkastats en grundlig revision, genom vilken man kunde hoppas, att det skulle bli användbart. Frekvenstabellerna ha följande utseende.

Tabell 85. Frekvens- och betygstabell till Klotsprov för klass 4.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	421	2.0	6	823	4.1	11	501	5.3
1	897	2.4	7	863	4.3	12	301	5.5
2	889	3.1	8	745	4.6	13	260	5.8
3	931	3.4	9	671	4.8	14	148	6.2
4	943	3.6	10	595	4.9	15	68	6.7
5	944	3.9						
Medelvärde: 5.9 Spridning: 3.7								

Tabell 86. Frekvens- och betygstabell till Klotsprov för klass 6.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	255	1.8	6	707	3.5	11	963	4.7
1	390	2.3	7	817	3.7	12	756	5.0
2	389	2.6	8	767	4.0	13	574	5.3
3	437	2.8	9	987	4.2	14	401	5.7
4	828	3.1	10	853	4.4	15	267	6.2
5	609	3.4						
Medelvärde: 7.9 Spridning: 3.9								

En granskning av tabellerna visar, att provet fortfarande är åtskilligt bristfälligt. Frekvenserna äro höga såväl för 0 poäng som för den maximala poängen. Om provet kan fortfarande omdömet fällas, att det är både för lätt och för svårt. Men det är dock bättre än i sitt ursprungliga skick. Till 0 poäng hörde då betyget B, och i klass 6 kunde den maximala prestationen »alla rätt» ej betygsättas högre än AB. Nu sträcker sig betygsskalan från BC till A i klass 4 och från BC till a i klass 6.

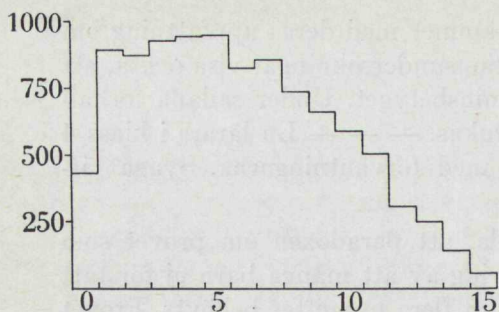

Diagram 12. Grafisk bild till tabell 85.

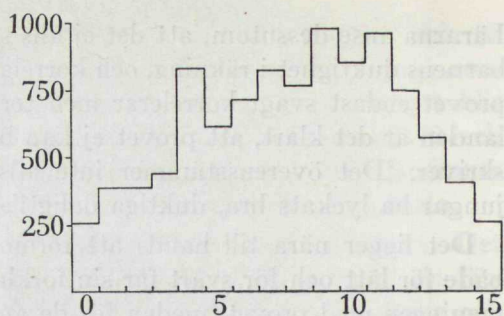

Diagram 13. Grafisk bild till tabell 86.

Emellertid äro lärarnas omdömen om provet fortfarande lika ogynnsamma. Några utdrag ur den kritik, som de givit, må meddelas.

»Resultatet av klotsprovet förvånar mig mycket, då jag har flera begåvningar i klassen, vilka jag väntade mig mera av, —» — — — »Beträffande klotsprovet visade sig, att vissa — de sämsta — uppnådde ett förhållandevis gott resultat, under det några av de bästa positivt misslyckades.»

»Klotsprovet misslyckades barnen totalt med, även de duktigaste.»

»Klotsprovets värde anser jag vara mycket tvivelaktigt.»

»Vartill tjänar egentligen det s. k. klotsprovet? I min klass visa resultaten ingenting om barnens begåvning.»

Provet stämmer tydligen ej alls med elevernas terminsbetyg i räkning. För att nå fram till ett bedömande av klotsprovets användbarhet vid betygssättningen ha de sakkunniga även korrelerat elevernas resultat i provet med deras standardbetyg i tillämpad räkning. Korrelationstavlorna meddelas här.

Tabell 87. Korrelation mellan klotsprovet och standardbetyget i tillämpad räkning för klass 4.

		Standardbetyget i tillämpad räkning							
		C	BC	B	Ba	AB	a	A	
Betyget i klotsprovet	A			1					1
	a			4	7	8	7	1	27
	AB		4	8	40	40	7	2	101
	Ba	1	8	42	77	40	7		175
	B		6	28	38	22			94
	BC	1	11	22	24	3	1		62
	C								
		2	29	105	186	113	22	3=460	

Tabell 88. Korrelation mellan klotsprovet och standardbetyget i tillämpad räkning för klass 6.

		Standardbetyget i tillämpad räkning							
		C	BC	B	Ba	AB	a	A	
Betyget i klotsprovet	A								1
	a		1	5	10	23	6	2	47
	AB		4	10	33	33	9		89
	Ba		4	28	40	30	3		105
	B		6	35	32	19	2		94
	BC		9	17	16	5	1		48
	C	1	3	4	4				12
		1	27	99	135	110	21	2=395	

Av tavlorna framgår, hur bristfälligt samgåendet är. Extremerna i klass 4 representeras av den elev, som i klotsprovet hade A och i ämnet B, samt av den elev, som i klotsprovet hade BC eller C och i ämnet a. Procenttalet för större avvikelser mellan betygen än en betygsgrad utgör för klass 4 20 procent och för klass 6 22 procent. Men trots dessa och många andra svåra enstaka avvikelser är det tydligt, att ett svagt positivt samband finnes. Uträkningarna visa för klass 4 ett r -värde = 0.39 och för klass 6 r = 0.44.

Det bidrag provet skulle kunna giva vid betygssättningen kan tydligen ej bliva stort. Provets lämplighet minskas även genom att det är besvärligt att ge, då det kräver åtskilliga förberedelser. Förklaringarna till provet äro dessutom svåra att få fullt likformiga.

b. Proven i mekanisk räkning.

De prov i mekanisk räkning, som standardiserats, bestå dels av »kursprov», innehållande uppgifter ur hela kursen i mekanisk räkning, och dels av snabbräkningsprov, innehållande ytterst enkla heltalsräkningar ur vart och ett av de fyra räknesätten. Dessutom har i en mindre del av elevmaterialet givits prov, benämnda »Vilket svar är rätt?», avseende prövning av förmågan att bedöma en uträknings rimlighet genom approximativ uppskattning av resultatet.

Kursprov i mekanisk räkning.

Av kursproven i mekanisk räkning finnas ett prov för klass 4 och ett för klass 6. Till proven gives en tid av en lektionstimme. Meningen är, att lärjungarna i dessa prov skola ha relativt god tid på sig, och att de skola få tillfälle att visa, om de överhuvud kunna utföra de till kursen hörande räkneoperationer, som i uppgifterna föreläggas dem. För att även de långsamt räknande skola sättas i tillfälle att visa, att de behärska de betydelsefullaste kursmomenten, ha proven konstruerats så, att enkla uppgifter från alla dessa kursmoment finnas i provens början. Samma kursmoment återkomma sedan i något mera komplicerade uppgifter i provets senare del. Då avsikten med provet är att taga reda på om lärjungarna överhuvud kunna utföra räkneoperationerna, kan det anmärkas, att förmågan av snabbräkning får inverka för mycket på poängen och därmed på betyget. Läraren kan också genom detaljstudium av uträkningarna utvinna mycket mera värdefulla upplysningar om elevernas färdigheter än vad ett poängtal lika med antalet rätt räknade uppgifter utvisar. Men i stort sett torde antalet rätt räknade uppgifter giva ett ganska bra mått på färdigheten.

Kursprov i mekanisk räkning för klass 4.

(Se särskild bilaga.)

Tabell 89. Frekvens- och betygstabell till Kursprov i mekanisk räkning för klass 4.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	3	0.5	9	440	2.9	18	859	4.6
1	19	1.0	10	444	3.1	19	744	4.9
2	37	1.4	11	549	3.3	20	515	5.2
3	81	1.7	12	601	3.4	21	388	5.4
4	68	1.9	13	672	3.6	22	298	5.8
5	121	2.1	14	651	3.8	23	164	6.1
6	162	2.3	15	787	4.0	24	62	6.6
7	270	2.5	16	791	4.2	25	21	7.1
8	388	2.7	17	865	4.4			

Medelvärde: 14.6 Spridning: 4.7

Som synes graderar provet väl såväl nedåt som uppåt från medelvärdet räknat. Betygsgraden C ges för poäng 0—2, BC för 3—6, B för 7—12, Ba för 13—17, AB för 18—21, a för 22—23 och A för 24—25.

Antalet felräknade uppgifter kan måhända även vara av intresse. I ett stickprov erhöles som genomsnittsvärde 24 procent felräknade uppgifter. Cirka $\frac{1}{5}$ av eleverna hade hunnit räkna alla uppgifterna. Felprocenten för dessa var 22.

Provet har korrelerats med divisionsprovet för klass 4. Korrelationen var 0.62.

Kursprov i mekanisk räkning för klass 6.

(Se särskild bilaga.)

Tabell 90. Frekvens- och betygstabell till Kursprov i mekanisk räkning för klass 6.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	25	1.0	11	441	3.1	21	587	4.3
1	37	1.4	12	281	3.3	22	611	4.5
2	12	1.5	13	319	3.4	23	453	4.6
3	109	1.8	14	502	3.5	24	562	4.8
4	183	2.1	15	292	3.6	25	452	5.0
5	110	2.3	16	392	3.7	26	525	5.2
6	171	2.4	17	343	3.8	27	330	5.4
7	232	2.6	18	612	3.9	28	331	5.7
8	208	2.7	19	317	4.0	29	159	6.1
9	318	2.8	20	683	4.1	30	97	6.6
10	306	3.0						

Medelvärde: 17.9 Spridning: 6.9

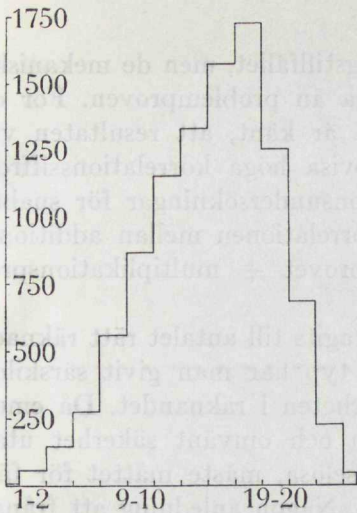

Diagram 14. Grafisk bild till tabell 89.

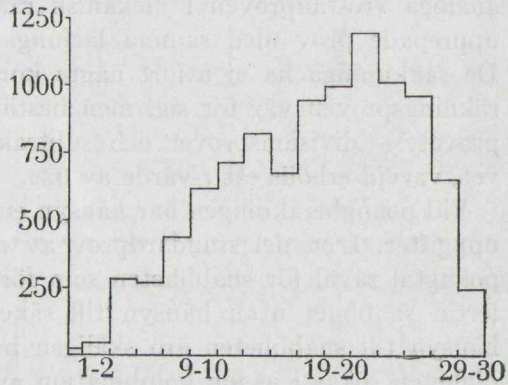

Diagram 15. Grafisk bild till tabell 90.

Provet graderar väl. Betygsgraden C ges för poäng 0—1, BC för 2—6, B för 7—13, Ba för 14—21, AB för 22—27, a för 28—29 och A för 30.

I ett stickprov erhöles som genomsnittsvärde 32 procent felräknade uppgifter. Omkring $\frac{1}{5}$ av eleverna hade hunnit med alla uppgifterna. Felprocenten för dessa var 16.3.

Provet har korrelerats med divisionsprovet för klass 6. Korrelationen var 0.72.

Snabbräkningsprov i mekanisk räkning.

Snabbräkningsproven i mekanisk räkning ha bestått i additionsprov för klasserna 2, 4 och 6, subtraktionsprov för samma klasser, multiplikationsprov för klasserna 4 och 6 samt divisionsprov för samma klasser. Uppgifterna i proven ha varit ytterst enkla heltalsräkningar, som även de mycket svaga eleverna varit väl förtrogna med. Uppgifternas antal har varit så stort, att ej ens de i mekanisk räkning allra snabbaste eleverna kunnat medhinna dem alla under den korta tid, som givits för proven.

Kritiken mot proven har mest bestått i att antalet uppgifter varit för stort. Som redan framhållits, har denna kritik bottnat i ett missförstånd. Man har trott, att uppgifternas antal skulle vara ett uttryck för de fordringar, som borde ställas på eleverna. I själva verket har antalet uppgifter i proven varit ganska väl avvägt, så att uppgifterna utan att vara onödigt många likväl räckt till för även de snabbast arbetande eleverna.

Man kan undra, om snabbräkningsprov av detta slag kunna vara tillförlitliga ur mätningssynpunkt eller om de äro lätt påverkade av tillfälliga omständigheter, så att samme lärjunge vid olika tillfällen skulle uppnå helt olika resultat. Alla prov äro naturligtvis beroende av lärjungarnas

fysiska och psykiska spänstighet vid provningstillfället, men de mekaniska proven torde härvidlag vara mindre känsliga än problemproven. För de analoga »rostadproven i mekanisk räkning» är känt, att resultaten vid upprepade prov med samma lärjungar uppvisa höga korrelationssiffror. De sakkunniga ha ej utfört några korrelationsundersökningar för snabbräkningsproven var för sig, men bestämt korrelationen mellan additionsprovet + divisionsprovet och subtraktionsprovet + multiplikationsprovet, varvid erhöles ett r -värde av 0.75.

Vid poängberäkningen har hänsyn endast tagits till antalet rätt räknade uppgifter. I en del standardprov av denna typ har man givit särskilda poängtal såväl för snabbheten som för säkerheten i räknandet. Då emellertid snabbhet utan hänsyn till säkerheten och omvänt säkerhet utan hänsyn till snabbheten äro skäligen betydelselösa, måste måttet för färdigheten sökas i någon kombination av dem. Någon anledning att frångå den enkla kombination, som kommer till stånd genom att endast antalet rätt räknade uppgifter medräknas, synes ej föreligga. Att märka är, att i prov av detta slag, i vilka eleverna ej skola »pröva» sina uträkningar riktighet, felräkningar i viss mån måste anses som något normalt. Att extra hårt bestraffa varje felräkning skulle ej ligga i linje med idén med dessa prov.

Vid konstruktionen av proven har eftersträfvats att på ett likformigt sätt få med de olika slagen av sifferkombinationer i de olika räknesätten samt att i den utsträckning, som uppgifternas enkla beskaffenhet kunde tillåta det, få med olika slag av svårigheter. Då redogörelsen för dessa analyser av proven skulle bli ganska vidlyftig, har den ej intagits i betänkandet.

Additionsproven.

(Se särskild bilaga.)

Additionsprovet i klass 2 innehöll 48 uppgifter. För provet gavs en tid av 8 minuter. Det svagaste resultatet var 0 rätt och det bästa 46. På grund av frekvens- och betygstabellens längd meddelas den ej här utan i bilaga H. Medelvärde och spridning äro 22.7 och 7.1. Diagrammet till tabellen återfinnes på sid. 161.

Mot frekvenstabellens utseende är intet att anmärka. Alla betygsgraderna äro representerade med flera poängtal, som framgår av följande översikt, så att elever av alla duktighetsgrader kunna betygsättas. Poängtal för betygsgraderna äro:

C	BC	B	Ba	AB	a	A
0—2	3—12	13—19	20—25	26—32	33—41	42—48

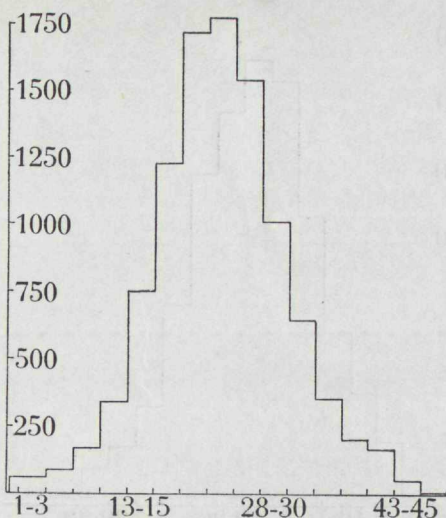

Diagram 16: Grafisk bild av frekvenstabellen till Additionsprov för klass 2.

Av frekvenstabellerna framgår ej, vilken grad av säkerhet i räknandet som föreligger. Följande siffror ur ett stickprov må meddelas. Medelantalet fel utgjorde 10.7 procent. För elever tillhörande de olika betygsgraderna voro felprocentalen:

Betygsgrad	C-BC	B	Ba	AB	a-A
Felprocent	34.0	14.4	9.8	7.4	7.3

Felprocentalen för de högre betygsgraderna äro anmärkningsvärt små. Naturligtvis finns det inom alla betygsgrader enstaka elever, som slarvat i väg och räknat fortare än vad deras förmåga egentligen tillät. Procentalen för de »slarvigaste» räknarna inom respektive betygsgrader voro:

Betygsgrad	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Felprocent	91.7	61.9	38.5	35.1	24.7	20.9	10.6

Additionsproven för klass 4 och klass 6 innehöllo 42 uppgifter. För provet gavs en tid av 6 minuter i klass 4 och 5 minuter i klass 6. Svagaste resultatet i klass 4 var 1 och bästa 39. Motsvarande siffror för klass 6 voro 1 och 40. Frekvens- och betygstabellerna meddelas i bilaga H. Medelvärde och spridning äro respektive 17.8 och 5.1 för klass 4 och 20.0 och 5.9 för klass 6. De till frekvenstabellerna hörande diagrammen finnas på sid. 162 och 163.

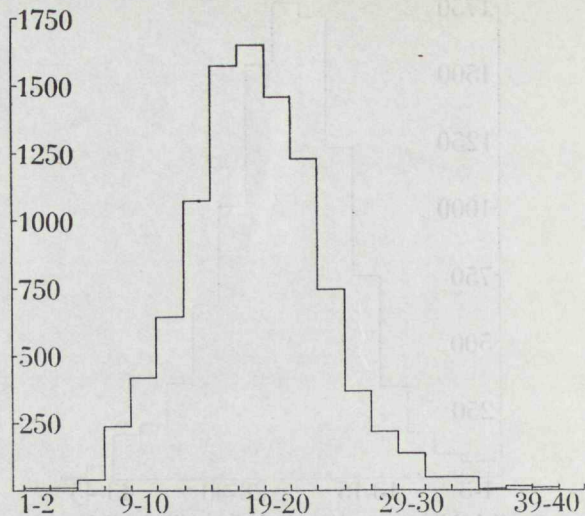

Diagram 17. Grafisk bild av frekvenstabellen till Additionsprov för klass 4.

Provet graderar väl. Sambandet mellan poäng och betygsgrad framgår av följande översikt.

<i>Klass 4.</i>							
Betygsgrad	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Poängtal	0—6	7—10	11—15	16—19	20—25	26—31	32—42
<i>Klass 6.</i>							
Betygsgrad	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Poängtal	0—5	6—10	11—16	17—21	22—28	29—34	35—42

Medelantalet fel i klass 4 var 10.1 procent och i klass 6 9.1 procent. För elever tillhörande de olika betygsgraderna voro felprocenttalen i klass 4 och klass 6 följande.

	C—BC	B	Ba	AB	a—A
Klass 4	21.9	16.0	9.9	8.4	6.9
Klass 6	23.2	12.4	8.1	6.8	4.1

Procenttalen för de slarvigaste räknarna inom respektive betygsgrader voro:

	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Klass 4	58	53	44	31	29	20	11
Klass 6	60	70	36	33	28	15	0

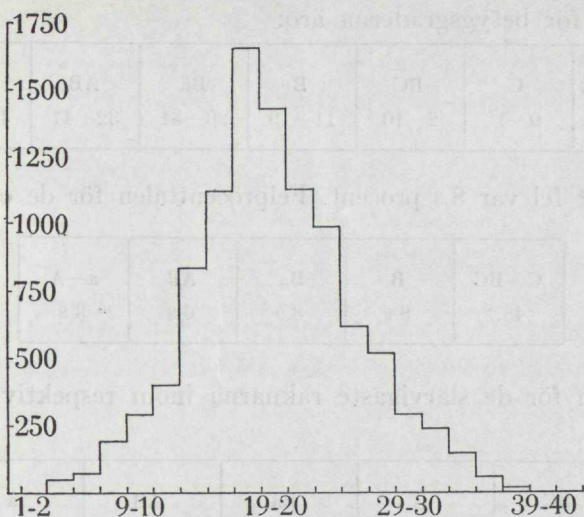

Diagram 18. Grafisk bild av frekvenstabellen till Additionsprov för klass 6.

Subtraktionsproven.

(Se särskild bilaga.)

Subtraktionsprovet för klass 2 innehöll 54 uppgifter. För provet gavs en tid av 6 minuter. Frekvens- och betygstabellerna meddelas i bilaga H. Medelvärde och spridning äro 26.2 och 10.5. Bästa resultatet var 54 rätt och sämsta 0. Det till frekvenstabellen hörande diagrammet har följande utseende.

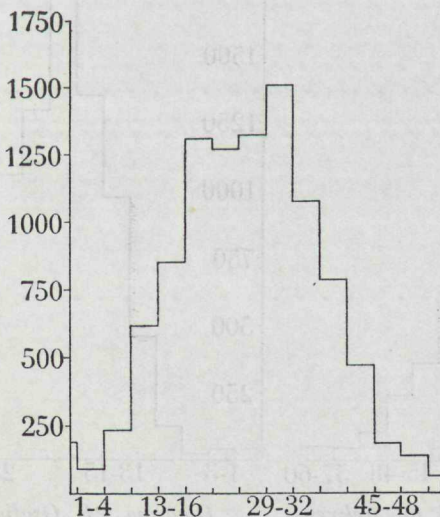

Diagram 19. Grafisk bild av frekvenstabellen till Subtraktionsprov för klass 2.

Poängtalen för betygsgraderna äro:

Betygsgrad	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Poängtal	0—1	2—10	11—19	20—31	32—41	42—51	52—54

Medelantalet fel var 8.3 procent. Felprocentalen för de olika betygsgraderna voro:

C—BC	B	Ba	AB	a—A
43.7	8.9	8.9	6.3	3.8

Procentalen för de slarvigaste räknarna inom respektive betygsgrader voro:

C	BC	B	Ba	AB	a	A
100	79.2	54.5	42.4	28.6	32.5	2.2

Subtraktionsprovet för klass 4 och klass 6 innehöll 60 uppgifter. Tiderna för respektive klasser voro 10 minuter och 6 minuter. Frekvens- och betygs- tabellerna meddelas i bilaga H.

Medelvärden och spridningstal äro för klass 4 26.2 och 10.4 och för klass 6 24.1 och 9.4. Bästa prestationen i klass 4 var 60 och sämsta 0. I klass 6 var bästa prestationen 55 och sämsta 0.

De till frekvenstabellerna hörande diagrammen ha följande utseende:

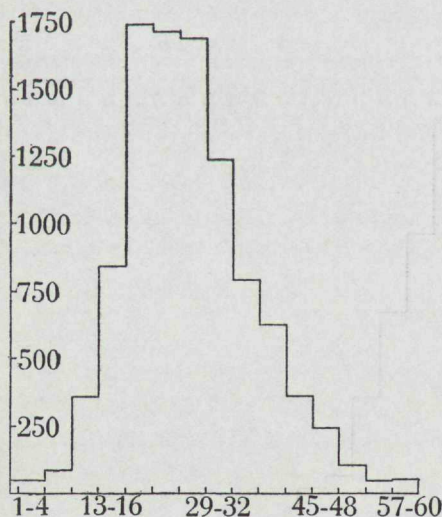

Diagram 20. Grafisk bild av frekvens- tabellen till Subtraktionsprov för klass 4.

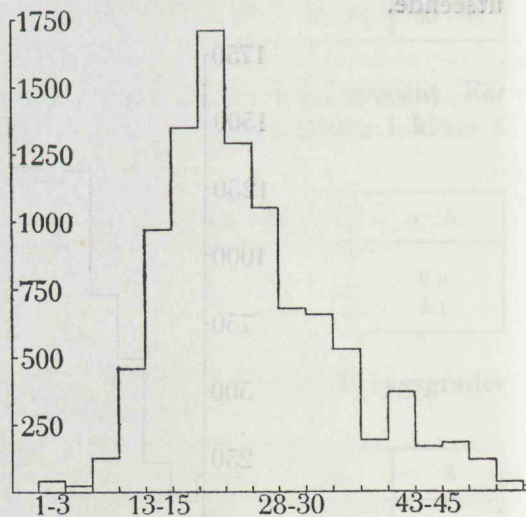

Diagram 21. Grafisk bild av frekvens- tabellen till Subtraktionsprov för klass 6.

Poängtalen för betygsgraderna äro för provet i *klass 4*:

Betygsgrad	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Poängtal	0—4	5—13	14—20	21—29	30—42	43—56	57—60

Poängtalen för betygsgraderna äro för provet i *klass 6*:

Betygsgrad	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Poängtal	0—4	5—12	13—18	19—26	27—40	41—50	51—60

Felprocenttalen för de olika betygsgraderna voro:

	C—BC	B	Ba	AB	a—A
Klass 4	34.2	13.0	8.1	4.9	3.8
Klass 6	28.7	12.1	7.5	5.0	3.6

Felprocenttalen för de slarvigaste räknarna voro:

	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Klass 4	100	59	50	32	27	18	3
Klass 6	94	53	38	40	21	17	2

Multiplikationsprovet.

(Se särskild bilaga.)

Multiplikationsprov gavs ej i klass 2. I klasserna 4 och 6 var provet detsamma, men tiderna voro olika, respektive 8 och 6 minuter. Provet innehöll 60 uppgifter. Frekvens- och betygstabellerna meddelas i bilaga H. För klass 4 är medelvärde och spridning 21.2 och 8.8. För klass 6 äro de 25.6 och 8.6. Bästa resultatet var 60 rätt i klass 4 och 57 i klass 6. Sämsta resultaten voro i respektive klasser 0 och 1. De till frekvenstabellerna hörande diagrammen ha följande utseende:

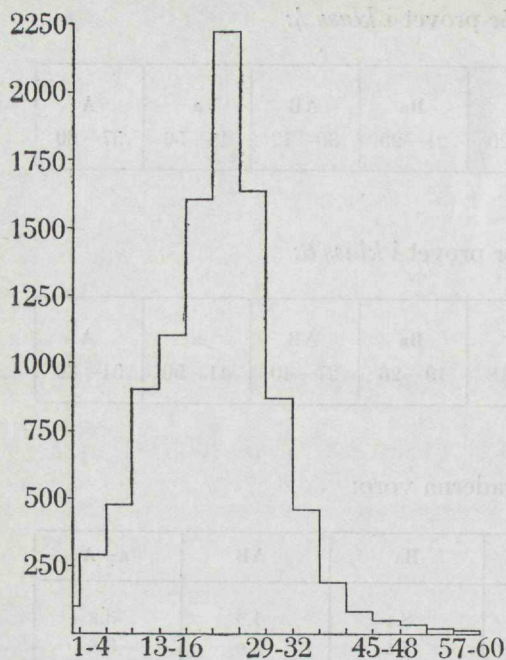

Diagram 22. Grafisk bild av frekvens-
tabellen till Multiplikationsprov
för klass 4.

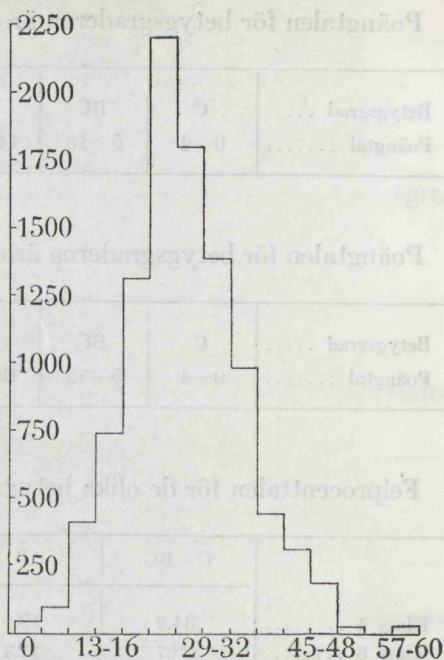

Diagram 23. Grafisk bild av frekvens-
tabellen till Multiplikationsprov
för klass 6.

Poängterna för betygsgraderna i klass 4 äro:

Betygsgrad	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Poängtal	0—1	2—7	8—16	17—24	25—33	34—47	48—60

Motsvarande poängtal i klass 6 äro:

Betygsgrad	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Poängtal	0—4	5—12	13—21	22—28	29—38	39—47	48—60

Medelantalet fel var i klass 4 10.5 procent och i klass 6 12.2 procent.

Felprocenttalen för de olika betygsgraderna voro:

	BC—C	B	Ba	AB	a—A
Klass 4	46.5	21.8	11.8	5.5	5.2
Klass 6	47.0	16.3	9.1	8.0	9.5

Felprocentalen för de slarvigaste räknarna voro:

	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Klass 4	100	64	38	44	23	15	10
Klass 6	100	62	44	32	40	17	5

Divisionsprovet.

(Se särskild bilaga.)

Provet gavs i klasserna 4 och 6. Tiderna voro för respektive klasser 14 och 12 minuter. Provet innehöll 24 uppgifter. Frekvens- och betygs- tabellerna meddelas i bilaga H. För klass 4 äro medeltal och spridning 6.9 och 3.4. För klass 6 äro respektive tal 10.2 och 4.7. Bästa resultatet i klass 4 var 24 rätt och sämsta 0. Bästa resultatet i klass 6 var 23 och sämsta 0. De till frekvenstabellerna hörande diagrammen ha följande ut- seende:

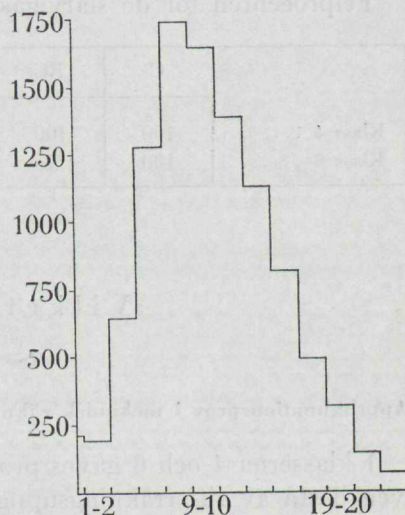
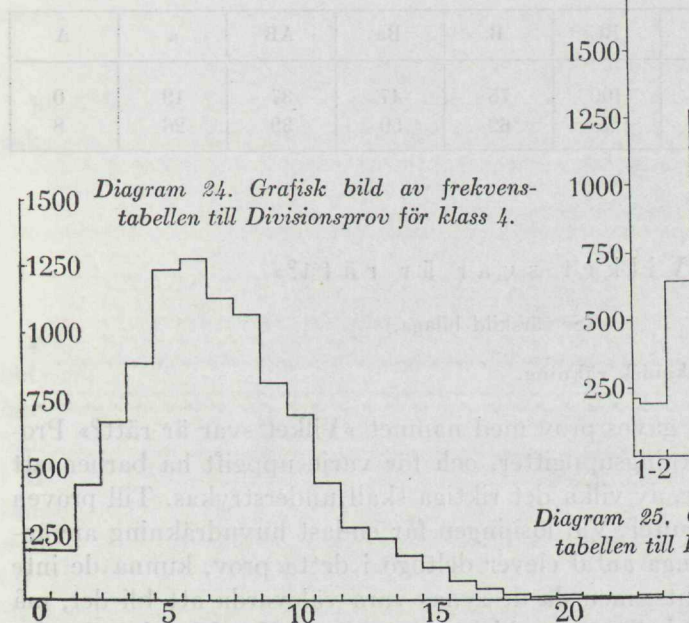

Diagram 25. Grafisk bild av frekvens- tabellen till Divisionsprov för klass 6.

Poängtalen för betygsgraderna för klass 4 äro:

Betygsgrad	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Poängtal	—	0—2	3—5	6—8	9—12	13—17	18—24

Poängtalen för betygsgraderna för *klass 6* äro:

Betygsgrad	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Poängtal	0	1-3	4-7	8-12	13-17	18-22	23-24

Medelantalet fel var i klass 4 21.2 procent och i klass 6 20 procent.

Felprocenttalen för de olika betygsgraderna voro:

	C-BC	B	Ba	AB	a-A
Klass 4	68.9	35.2	20.2	14.3	7.4
Klass 6	72.4	27.5	21.6	14.6	9.1

Felprocenten för de slarvigaste räknarna voro:

	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Klass 4	(100)	100	75	47	37	19	0
Klass 6	100	75	62	50	39	26	8

»Vilket svar är rätt?»

(Se särskild bilaga.)

Approximationsprov i mekanisk räkning.

I klasserna 4 och 6 gåvos prov med namnet »Vilket svar är rätt?» Proven bestå av siffreräkningsuppgifter, och för varje uppgift ha barnen att välja mellan fyra svar, av vilka det riktiga skall understrykas. Till proven gives en tid av 30 minuter. Vid lösningen får endast huvudräkning användas. Då endast ett ringa antal elever deltog i detta prov, kunna de inte sägas ha standardiserats, men då de synas vara väl värda att bli det, må de erhållna frekvenstabellerna meddelas. (Se bilaga H.) Medelvärdet för provet i klass 4 var 14.7 och spridningen 4.3. För provet i klass 6 var medelvärdet 13.3 och spridningen 3.5. De till frekvenstabellerna hörande diagrammen ha följande utseende:

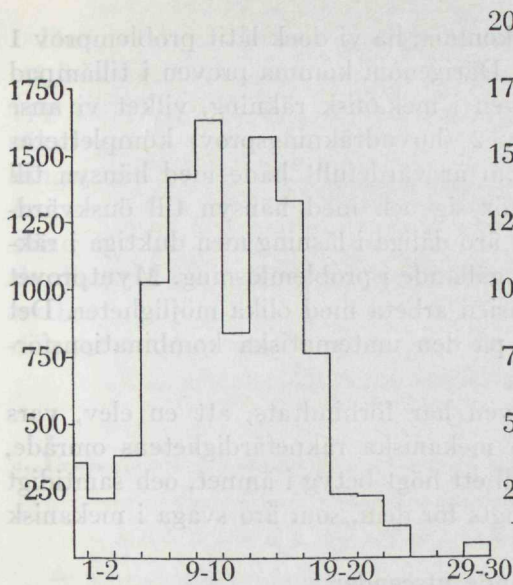

Diagram 26. Grafisk bild av frekvens-
tabellen till provet »Vilket svar är rätt?»
för klass 4.

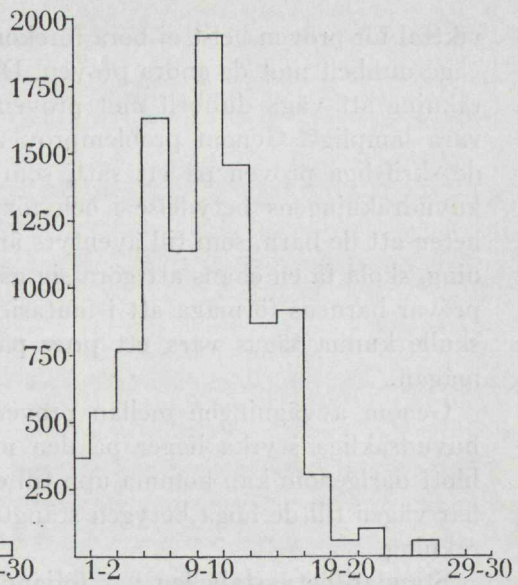

Diagram 27. Grafisk bild av frekvens-
tabellen till provet »Vilket svar är rätt?»
för klass 6.

Korrelationen mellan provet »Vilket svar är rätt?» för klass 4 och prov-
räkning för klass 4 var 0.49. Motsvarande korrelation för klass 6 var 0.43.

2. Standardbetygen i ämnet räkning.

a. Standardbetyget i räkning i klass 2.

För de högre klasserna från och med fjärde synes en uppdelning av
betyget i tillämpad och mekanisk räkning vara lämplig. För småskolan
har sådan uppdelning ej föreslagits. Men man bör se till, att i den kom-
bination av prov, som skall ligga till grund för standardbetyget i räkning
i klass 2, färdigheten i de båda grenarna blir prövad. Som lämplig kom-
bination av prov ha vi använt alla de prov i klass 2, för vilkas standardi-
sering förut redogjorts. De äro Problemprov 1 för klass 2, Problemprov 2
för klass 2 och Myntprov för klass 2 samt Additionsprov för klass 2 och
Subtraktionsprov för klass 2. Vid redogörelsen för dessa prov ha ej fram-
kommit några allvarliga anmärkningar mot deras lämplighet. Beträffande
myntprovet påvisades visserligen åtskilliga tekniska brister, dock ej så
stora, att de förhindra provets användning. Genom problemproven 1 och 2
samt myntprovet blir den tillämpade räkningen tillgodosedd, medan den
mekaniska räknefärdigheten prövas med additions- och subtraktionspro-
ven. Av de tre första är problemprov 1 det viktigaste, och fastän olika

viktigt för proven helst ej böra förekomma, ha vi dock låtit problemprov 1 väga dubbelt mot de andra proven. Därigenom komma proven i tillämpad räkning att väga dubbelt mot proven i mekanisk räkning, vilket vi anse vara lämpligt. Genom problemprov 2 (huvudräkningsprov) kompletteras de skriftliga proven på ett sätt, som är värdefullt både med hänsyn till huvudräkningens betydelse i och för sig och med hänsyn till önskvärdheten att de barn, som till äventyrs äro dåliga i läsning men duktiga i räkning, skola få en chans att göra sig gällande i problemlösning. Myntprovet prövar barnens förmåga att i fantasien arbeta med olika möjligheter. Det skulle kunna sägas vara ett prov på den matematiska kombinationsförmågan.

Genom avvägningen mellan proven har förhindrats, att en elev, vars huvudsakliga styrka ligger på den mekaniska räknefärdighetens område, blott därigenom kan komma upp till ett högt betyg i ämnet, och samtidigt har vägen till de höga betygen stängts för dem, som äro svaga i mekanisk räkning.

Standardbetygstabellen har följande utseende:

Tabell 91. Standardbetygstabell för ämnet räkning i klass 2.

Betygssumma	Standardbetyg	Betygssumma	Standardbetyg	Betygssumma	Standardbetyg
36.8—	7 (A)	26.6—28.2	5— (AB—)	16.4—18.0	3— (B—)
35.1—36.7	6+ (a+)	24.9—26.5	4+ (Ba+)	14.7—16.3	2+ (BC+)
33.4—35.0	6 (a)	23.2—24.8	4 (Ba)	13.0—14.6	2 (BC)
31.7—33.3	6— (a—)	21.5—23.1	4— (Ba—)	11.3—12.9	2— (BC—)
30.0—31.6	5+ (AB+)	19.8—21.4	3+ (B+)	—11.2	1 (C)
28.3—29.9	5 (AB)	18.1—19.7	3 (B)		

Förklaring: Betygssumman för varje elev erhålles genom addition av elevens betygstal i vart och ett av de fem proven, varvid problemprov 1 fått väga dubbelt mot de andra proven.

I följande tabell visas betygsgradernas frekvens i totalmaterialet. Till jämförelse meddelas normalfördelningen.

Tabell 92. Betygsgradernas frekvens i standardmaterialet för klass 2.

Betygsfördelningen i procent.

	Faktisk frekvens	Normalfördelning		Faktisk frekvens	Normalfördelning
A	0.6	0.6	B	23.8	24.2
a	5.7	6.1	BC	5.4	6.1
AB	24.1	24.2	B	0.6	0.6
Ba	39.8	38.2			

Det förefaller, som om man skulle kunna känna sig ganska säker på att ett barn, som i andra klassen prövats med dessa fem prov och därvid nått upp till en hög betygssumma, verkligen förtjänar ett gott betyg i ämnet räkning, naturligtvis under förutsättning, att ingen preparering för prövningen ägt rum, och att barnet ej under provet fått obehörig hjälp. Den motsvarande tolkningen av ett misslyckande i prövningen är däremot kanske ej lika säker. Följande korrelationstavlur återge sambandet mellan standardbetygen och lärarnas terminsbetyg, dels före och dels efter justering av betygsskalan i de särskilda klassavdelningarna. Angående denna justering se förklaringen på sid. 133.

Tabell 93. Korrelation mellan standard- och terminsbetyg.
i ämnet räkning i klass 2.

a. Ursprungliga terminsbetyg.

Terminsbetyg	Standardbetyget						
	C	BC	B	Ba	AB	a	A
A							
a					1		
AB			1	14	38	35	7
Ba			56	259	287	62	9
B	5	70	365	438	132	3	
BC	7	40	30	1	1		
C	10	2	1				
	22	112	453	712	459	100	16=1874

b. Justerade terminsbetyg.

Terminsbetyg	Standardbetyget								
	C	BC	B	Ba	AB	a	A		
A							4	4	
a	1				2	14	67	11	94
AB			6	65	338	31			440
Ba		1	123	564	106	2	1		797
B	4	40	307	80	1				432
BC	4	68	17	1					90
C	14	3							17
	22	112	453	712	459	100	16=1874		

91 klassavdelningar = 1 874 elever.

Sambandet framträder otvetydigt. Inte ens förvirringen i fråga om de använda betygsskalorna har kunnat utsudda det, vilket framgår av tabell a. Att det verkliga sambandet dock är långt större, synes av tabell b. Korrelationen i förra tavlan är 0.63 och i senare 0.83.

Följande tabell redogör också för sambandet i de båda tavlorna:

Tabell 94. Överensstämmelse mellan standard- och terminsbetygen
i ämnet räkning i klass 2.
Betygsfördelningen i procent.

Överensstämmelse	Mycket god	Ganska god	Dålig	Mycket dålig
Ursprungliga betyg	38.0	50.1	11.2	0.7
Justerade betyg	69.6	28.6	1.7	0.1

Förklaring: I de ej justerade betygen hade 38 procent av hela elevantalet fått samma standard- som terminsbetyg, för 50.1 procent utgjorde skillnaden mellan standard- och terminsbetyg en betygsgrad (t. ex. mellan B och Ba), för 11.2 procent var skillnaden två och för 0.7 procent mer än två betygsgrader.

I den justerade skalan har alltså »dålig» och »mycket dålig» överensstämmelse praktiskt sett försvunnit. De utgöra mindre än 2 procent av alla betygen. Att man måste räkna med tillfälliga misslyckanden vid provningarna, har redan understrukits, men man må erinra sig, att det i de avvikande fallen inte är självklart, att läraren bedömt rätt och proven fel.

Någon anmärkning från lärarna, innebärande att viktiga kursmoment ej varit representerade i proven, har ej gjorts.

b. Standardbetyget i tillämpad räkning för klasserna 4 och 6.

Vid bestämning av standardbetyget i tillämpad räkning i klasserna 4 och 6 har använts en kombination av följande tre prov för respektive klasser 4 och 6: problemprov 1 och 2 samt provräkning. Som redan framhållits, komplettera problemproven och provräkningen varandra, så att både den matematiska begåvningen och kunnigheten inom kursens område komma till sin rätt. Mot provens tekniska lämplighet finnes ej mycket att anmärka.

Standardbetygen ha satts med ledning av den betygssumma, som erhålles genom addition av betygstalen i de tre proven, vilka fått väga lika tungt. Det kan möjligen anmärkas, att problemprov 2, som endast tar 15 minuter, ej borde väga lika mycket som de andra proven, vilka kräva en lektionstimme, och att snabbheten därigenom för mycket premieras. Det har emellertid visat sig, att problemprov 2 stämmer lika bra med lärarnas omdömen om eleverna som de andra proven, och komplikationen med olika viktal för proven bör, som förut framhållits, så vitt möjligt undvikas.

Standardbetygstabellen har följande utseende. Det har visat sig möjligt att låta samma tabell gälla både för klass 4 och klass 6.

Tabell 95. Standardbetygstabell för tillämpad räkning i klasserna 4 och 6.

Betygssumma	Standardbetyg	Betygssumma	Standardbetyg	Betygssumma	Standardbetyg
18.8—	7 (A)	13.4—14.2	5— (AB—)	8.0— 8.8	3— (B—)
17.9—18.7	6+ (a+)	12.5—13.3	4+ (Ba+)	7.1— 7.9	2+ (BC+)
17.0—17.8	6 (a)	11.6—12.4	4 (Ba)	6.2— 7.0	2 (BC)
16.1—16.9	6— (a—)	10.7—11.5	4— (Ba—)	5.3— 6.1	2— (BC—)
15.2—16.0	5+ (AB+)	9.8—10.6	3+ (B+)	— 5.2	1 (C)
14.3—15.1	5 (AB)	8.9— 9.7	3 (B)		

Tabell 96. Betygsgradernas frekvens i standardmaterialet.

Betygsfördelningen i procent.

	Klass 4	Klass 6		Klass 4	Klass 6
	A	0.5		0.6	B
a	6.0	6.6	BC	5.9	5.6
AB	23.7	25.8	C	0.4	0.6
Ba	39.8	35.8			

Vid jämförelse mellan standardbetygen och terminsbetygen i tillämpad räkning erhöles för klass 4 följande tabeller.

Tabell 97. Korrelation mellan standard- och terminsbetygen i tillämpad räkning i klass 4.

a. Ursprungliga terminsbetyg.

b. Justerade terminsbetyg.

Terminsbetyget	Standardbetyget								Standardbetyget							
	C	BC	B	Ba	AB	a	A		C	BC	B	Ba	AB	a	A	
A															7	7
a					4	21	2	27				2	24	80	4	110
AB			3	67	159	81	8	318			5	118	394	56		573
B		1	38	387	328	37	1	792		9	144	745	125	5		1 028
Ba		48	337	473	58	2		918		2	65	354	92	6		519
BC	3	54	117	26				200		5	56	12	1			74
C	7	28	20	5				60		3	1					4
	10	131	515	958	549	141	11=2 315		10	131	515	958	549	141	11=2 315	

88 klassavdelningar = 2 315 elever.

Korrelationerna för tavlorna äro respektive $r = 0.72$ och $r = 0.83$.

Tabell 98. Överensstämmelse mellan standard- och terminsbetygen i tillämpad räkning i klass 4.

Betygsfördelningen i procent.

Överensstämmelse	Mycket god	Ganska god	Dålig	Mycket dålig
Ursprungliga betyg	41.7	51.4	6.6	0.3
Justerade betyg	70.7	27.9	1.3	0.0

Förklaring: Se tabell 94, sid. 171.

Motsvarande tavlor för klass 6 ha utseendet:

Tabell 99. Korrelation mellan standard- och terminsbetygen i tillämpad räkning i klass 6.

		Standardbetyget									Standardbetyget								
		C	BC	B	Ba	AB	a	A			C	BC	B	Ba	AB	a	A		
Terminsbetyget	A																	2	2
	a				3	31	27	1	62					1	6	49	2	58	58
	AB			2	60	180	38	3	283			2	52	306	30			390	390
	Ba			59	295	159	16		529		3	117	512	88	2			722	722
	B		44	263	258	32			597		48	271	81	2				402	402
	BC	3	53	76	31				163		3	52	15	1				71	71
	C	3	6	5					14		3							3	3
		6	103	405	647	402	81	4=1648		6	103	405	647	402	81	4=1648			

65 klassavdelningar = 1 648 elever.

Korrelationerna äro $r = 0.72$ och $r = 0.84$.

Tabell 100. Överensstämmelse mellan standard- och terminsbetygen i tillämpad räkning i klass 6.

Betygsfördelningen i procent.

Överensstämmelse	Mycket god	Ganska god	Dålig	Mycket dålig
Ursprungliga betyg	49.8	44.7	5.5	0
Justerade betyg	72.5	26.8	0.7	0

Förklaring: Se tabell 94, sid. 171.

Bland de standardiserade proven finnes ett prov, klotsprovet, som kan anses hänföra sig till det geometriska kursområdet. De sakkunniga ha emellertid ej ansett det lämpligt att taga med detta prov i den serie, som skulle läggas till grund för standardbetyget i ämnesgrenen tillämpad räkning. Dels har det, som av redogörelsen för standardiseringen av provet framgick, visat sig, att provet tekniskt sett är ganska bristfälligt som provningsinstrument, och dels korrelerar provet endast svagt med den färdighet, som lärarna taga hänsyn till vid sin betygssättning. Korrelationen mellan betyget i klotsprovet och standardbetyget i tillämpad räkning var för klass 4 0.39 och för klass 6 0.44. Om provet medtagits och fått väga lika med de andra proven skulle standardbetygen troligen ej därigenom komma att bättre överensstämma med terminsbetygen.

Det kan emellertid ifrågasättas, om ej det geometriska kursområdet alltför ringa blivit representerat i de prov, som ligga till grund för standardbetygen. Vad klass 4 beträffar, kan detta ej sägas, då geometrikursen i denna klass knappast sträcker sig utanför sortförvandlingens område, men för klass 6 skulle det varit lämpligt, om geometrikursen mera beaktats, än vad nu blivit fallet.

c. Standardbetyget i mekanisk räkning i klasserna 4 och 6.

Såväl i fjärde som sjätte klassen ha 5 stycken prov inom ämnesgrenen mekanisk räkning blivit standardiserade, nämligen ett snabbräkningsprov i vart och ett av de fyra räknesätten samt ett kursprov i mekanisk räkning innehållande olika slag av mekaniska uträkningar inom respektive kursers områden. För det senare provet var tiden en lektionstimme.

Då det är önskvärt, att proceduren för bestämning av standardbetyget blir så enkel som möjligt, medtogos av snabbräkningsproven endast additions- och divisionsproven i den kombination av prov, som lagts till grund för standardbetyget. Då färdighet i subtraktion och multiplikation ju även ingår i divisionsprovet, torde de medtagna proven vara till fyllest. Men att låta förmågan av snabbräkning i dessa prov helt vara bestämmande för standardbetyget i mekanisk räkning, kan naturligtvis ej komma i fråga. En elev skulle ju kunna vara mycket okunnig i centrala delar av kursen och ändå kunna klara sig bra i dessa prov. I kombinationen måste därför även ingå det prov, som benämnts »kursprov i mekanisk räkning», vilket på ett mera allsidigt sätt prövar kunnigheten i mekanisk räkning inom respektive kursers områden. Proven ha fått väga lika tungt. Standardbetygstabellen har följande utseende:

Tabell 101. Standardbetygstabell för mekanisk räkning i klasserna 4 och 6.

Betygssumma	Standardbetyg	Betygssumma	Standardbetyg	Betygssumma	Standardbetyg
18.3—	7 (A)	13.3—14.0	5— (AB—)	8.3— 9.0	3— (B—)
17.5—18.2	6+ (a+)	12.5—13.2	4+ (Ba +)	7.5— 8.2	2+ (BC +)
16.6—17.4	6 (a)	11.6—12.4	4 (Ba)	6.6— 7.4	2 (BC)
15.8—16.5	6— (a—)	10.8—11.5	4— (Ba—)	5.8— 6.5	2— (BC—)
15.0—15.7	5+ (AB +)	10.0—10.7	3+ (B+)	— 5.7	1— (C)
14.1—14.9	5 (AB)	9.1— 9.9	3 (B)		

Tabell 102. Betygsgradernas frekvens i standardmaterialet.

Betygsfördelningen i procent.

	Klass 4	Klass 6		Klass 4	Klass 6
A	0.6	0.2	B	24.5	25.5
a	6.3	7.5	BC	5.7	5.9
AB	24.5	24.2	C	0.4	0.4
Ba	38.0	36.4			

Det är svårt att à priori bedöma, om en kombination av dessa tre prov kan ge i stort sett rättvisa betyg i mekanisk räkning. Endast genom jämförelse med lärarnas betygsomdömen kan frågan avgöras. Korrelations-tabellerna ha följande utseende.

Tabell 103. Korrelation mellan standard- och terminsbetyg i mekanisk räkning i klass 4.

a. Ursprungliga terminsbetyg.

	Standardbetyget							
	C	BC	B	Ba	AB	a	A	
A								
a					13	14	5	32
AB			10	78	184	88	9	369
Ba		4	135	482	316	45	1	983
B	1	86	353	368	71	1		880
BC	6	36	52	11	2			107
C	4	10	5					19
	11	136	555	939	586	148	15	=2390

b. Justerade terminsbetyg.

	Standardbetyget										
	C	BC	B	Ba	AB	a	A				
A							1	6	7		
a						1	2	11	70	8	92
AB				5	102	394	74	1			576
Ba		3	172	716	172	3					1 066
B		63	362	119	9						553
BC	4	68	15								87
C	7	2									9
	11	136	555	939	586	148	15	=2390			

90 klassavdelningar = 2 390 elever.

Tabell 104. Överensstämmelse mellan standard- och terminsbetygen i mekanisk räkning i klass 4.

Betygsfördelningen i procent.

Överensstämmelse	Mycket god	Ganska god	Dålig	Mycket dålig
Ursprungliga betyg	44.9	48.3	6.7	0.1
Justerade betyg	67.9	31.1	1.0	0.0

Förklaring: Se tabell 94, sid. 171.

Korrelationerna äro $r = 0.61$ och $r = 0.82$.

Tabell 105. Korrelation mellan standard- och terminsbetyg i mekanisk räkning i klass 6.

a. Ursprungliga terminsbetyg.

	Standardbetyget							
	C	BC	B	Ba	AB	a	A	
A							1	
a				9	38	20	1	68
AB			12	126	145	29	3	315
Ba		8	82	334	136	12		572
B	1	35	263	247	39			585
BC	2	16	25	13				56
C	2		2					4
	5	59	384	729	358	62	4	=1601

b. Justerade terminsbetyg.

	Standardbetyget								
	C	BC	B	Ba	AB	a	A		
A								3	3
a					4	37	1		42
AB			2	63	254	25			344
Ba		1	5	119	599	100			824
B			36	260	67				363
BC	2	18	3						23
C	2								2
	5	59	384	729	358	62	4	=1601	

63 klassavdelningar = 1 601 elever.

Tabell 106. Överensstämmelse mellan standard- och terminsbetygen
i mekanisk räkning i klass 6.

Betygsfördelningen i procent.

Överensstämmelse	Mycket god	Ganska god	Dålig	Mycket dålig
Ursprungliga betyg	48.7	45.1	6.2	0
Justerade betyg	73.3	26.2	0.5	0

Förklaring: Se tabell 94, sid. 171.

Korrelationerna äro 0.60 och 0.81.

Att något särskilt område av kursen i mekanisk räkning skulle saknas i de föreslagna proven kan väl ej sägas, men lämpligheten av att snabbräkningsproven begränsats till addition och division kan diskuteras. Korrelationen mellan skickligheten i dessa två prov tillsammans och i proven i subtraktion och multiplikation tillsammans är ganska hög. I ett stickprov erhöles värdet $r = 0.75$.

Möjligt är, att hänsyn borde tagas till den förmåga, som prövas i provet »Vilket svar är rätt?» Provet blev emellertid så sent färdigställt, att det endast kunde givas i en liten del av elevmaterialet. Vi ha på den grund ej nu kunnat föreslå dess medtagande, men det är möjligt, att ett prov av detta slag med fördel kan ingå i en för bestämmande av standardbetyg i mekanisk räkning avsedd provserie. Korrelationen mellan detta prov och kursproven i mekanisk räkning var dock låg, för klass 4 0.49 och för klass 6 0.42.

C. Standardiseringsarbetet i ämnesgrenen läsning.

1. Standardiseringen av de särskilda läsproven.

Läsproven äro av två slag: dels sådana som pröva färdigheten i tyst läsning och dels sådana som pröva högläsningen. Inalles ha 10 prov standardiserats, 7 i tystläsning och 3 i högläsning. För tystläsningen ha använts prov av tre typer. Typ 1 mäter förmågan att snabbt förstå innehållet i en läst text, Typ 2 prövar förmågan att taga ut huvudinnehållet ur ett läst stycke. Typ 3 prövar den omedelbara detaljbehållningen efter läsningen av en text. Prov av typ 1 och 3 ha standardiserats för var och en av klasserna 2, 4 och 6, av typ 2 har endast 1 prov standardiserats: Tyst läsning för klass 4.

Proven i högläsning, ett för vardera av klasserna 2, 4 och 6, pröva den mekaniska läsfärdigheten vid högläsning av en text, som barnen förut tyst läst igenom.

I det följande redogöres något närmare för de nu omnämnda läsproven.

a. Proven i tyst läsning av typ 1 för klasserna 2, 4 och 6.

(Se särskild bilaga.)

Innehållet i proven av typ 1 utgöres av korta av varandra oberoende läsestycken. Genom att i varje sådant stycke ett eller ett par ord utelämnats, som eleverna ha till uppgift att ifylla, bestämmes hur långt de hunnit läsa och om de rätt uppfattat det lästa.

Provet för klass 2 har 20 läsestycken med 33 ord utelämnade, provet för klass 4 har 22 läsestycken med 34 ord och provet för klass 6 har 23 läsestycken med 31 ord utelämnade.

Poängberäkningen har skett efter antalet rätt ifyllda ord. Vid bedömningen skulle läraren följa principen, att ord, som ge god mening åt texten, godkännas. Genom denna poängberäkning har ett bättre mått på läshastigheten erhållits än om man räknat efter antalet läsestycken.

Frekvens- och betygstabellerna ha följande utseende.

Tabell 107. Frekvens- och betygstabell till Tyst läsning, typ 1, för klass 2.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	33	1.1	12	537	4.5	23	90	5.7
1	99	1.6	13	521	4.6	24	49	5.8
2	111	1.9	14	439	4.8	25	45	5.9
3	230	2.2	15	361	4.9	26	45	5.9
4	443	2.5	16	287	5.1	27	33	6.0
5	738	2.9	17	238	5.2	28	37	6.1
6	943	3.2	18	172	5.3	29	33	6.1
7	943	3.5	19	127	5.4	30	13	6.2
8	689	3.7	20	123	5.5	31	49	6.3
9	738	3.9	21	86	5.5	32	41	6.5
10	837	4.1	22	94	5.6	33	45	6.8
11	731	4.3						

Medelvärde: 10.6 Spridning: 5.8

Tabell 108. Frekvens- och betygstabell till Tyst läsning, typ 1, för klass 4.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	0	0	12	689	3.3	24	298	5.3
1	3	0.4	13	730	3.5	25	200	5.4
2	6	0.8	14	680	3.7	26	166	5.6
3	15	1.1	15	648	3.9	27	122	5.7
4	41	1.4	16	702	4.0	28	100	5.9
5	94	1.7	17	620	4.2	29	91	6.0
6	153	2.0	18	555	4.4	30	69	6.2
7	192	2.3	19	542	4.5	31	44	6.4
8	195	2.4	20	489	4.7	32	29	6.6
9	298	2.6	21	461	4.8	33	19	6.8
10	548	2.9	22	342	5.0	34	15	7.2
11	536	3.1	23	308	5.1			

Medelvärde: 16.2 Spridning: 5.7

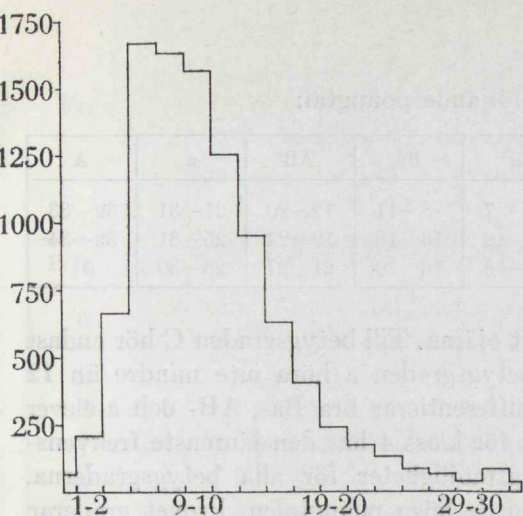

Diagram 28. Grafisk bild till tabell 107.

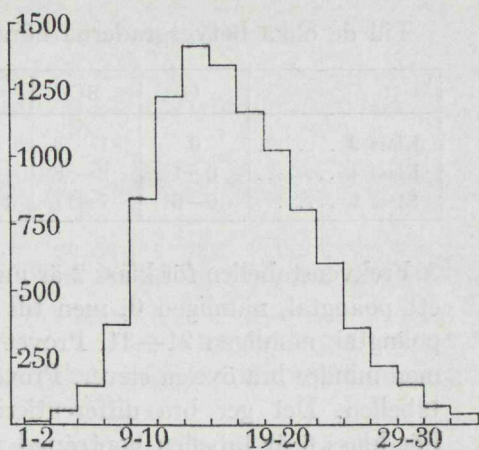

Diagram 29. Grafisk bild till tabell 108.

Tabell 109. Frekvens- och betygstabell till Tyst läsning, typ 1, för klass 6.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	0	0.5	11	170	2.4	22	401	4.6
1	0	0.6	12	342	2.6	23	328	4.7
2	24	0.7	13	450	2.8	24	449	4.9
3	0	0.8	14	609	3.1	25	376	5.0
4	0	1.0	15	693	3.3	26	302	5.2
5	24	1.2	16	885	3.5	27	219	5.4
6	12	1.4	17	812	3.7	28	256	5.5
7	62	1.6	18	814	3.9	29	245	5.7
8	98	1.9	19	568	4.1	30	219	6.0
9	159	2.0	20	607	4.3	31	135	6.5
10	133	2.2	21	608	4.5			

Medelvärde: 18.0 Spridning: 4.8

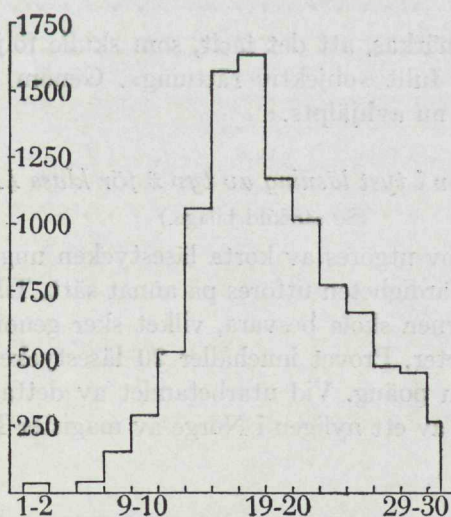

Diagram 30. Grafisk bild till tabell 109.

Till de olika betygsgraderna höra följande poängtal:

	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Klass 2	0	1—3	4—7	8—11	12—20	21—31	32—33
Klass 4	0—1	2—8	9—12	13—18	19—24	25—31	32—34
Klass 6	0—6	7—11	12—15	16—20	21—27	28—30	31

Frekvenstabellen för klass 2 är mest ojämn. Till betygsgraden C hör endast ett poängtal, nämligen 0, men till betygsgraden a höra inte mindre än 12 poängtal, nämligen 21—31. Provet differentierar bra Ba-, AB- och a-elever men mindre bra övriga elever. Provet för klass 4 har den jämnaste frekvenstabellen. Det ger bra differentieringsmöjligheter för alla betygsgraderna. För klass 6 är tabellen hopträngd vid de höga poängtalerna. Provet graderar väl de svagare men mindre väl de duktigare eleverna.

Meningen har varit, att läsestyckena i proven skulle vara ordnade efter svårighet. Det har föga lyckats, såsom framgår av tabellerna över lösningsfrekvenserna (se bilaga H), vilka dock i stickprovet endast kunnat beräknas i klass 2 för de 13 första läsestyckena, i klass 4 för de 16 och i klass 6 för de 18 första. Numren i tabellen gälla A-formen, men läsestyckenas ordningsföljd i B-formen var ungefär densamma.

Läsestyckenas svårighetsordning har visserligen varit en helt annan än vad deras ordningsnummer utvisat, men olägenheten häri har ej varit stor, då de flesta läsestyckena äro mycket lätta. Lösningsfrekvenser över 90 procent äro de vanligaste.

Genom korrelationsberäkningar mellan läsproven av typ 1 och 3 i samma klass har viss kunskap om provens beskaffenhet ur mätningsteknisk synpunkt vunnits.

Mellan typ 1 och typ 3 var korrelationen 0.56 i klass 2, 0.67 i klass 4 och 0.56 i klass 6.

Mot proven kan anmärkas, att det facit, som skulle följas vid standardiseringen, ej garanterat fullt »objektiv rättning». Genom utförligare anvisningar har denna brist nu avhjälpats.

b. Prov i tyst läsning av typ 2 för klass 4.

(Se särskild bilaga.)

Innehållet i detta prov utgöres av korta läsestycken ungefär som i typ 1, men prövningen av läsfärdigheten utföres på annat sätt. Till varje läsestycke gives en fråga, som barnen skola besvara, vilket sker genom val bland flera uppgivna svarsmöjligheter. Provet innehåller 20 läsestycken. För varje rätt besvarad fråga gives en poäng. Vid utarbetandet av detta prov ha de sakkunniga haft viss hjälp av ett nyligen i Norge av magister Karl Bakke, Oslo, standardiserat prov.

Frekvens- och betygstabellen för provet har följande utseende:

Tabell 110. Frekvens- och betygstabell till Tyst läsning,
typ 2, för klass 4.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	0	0	7	794	3.2	14	601	5.1
1	0	0.5	8	1116	3.5	15	451	5.4
2	21	0.9	9	1159	3.8	16	343	5.7
3	129	1.6	10	1116	4.1	17	86	6.1
4	322	2.1	11	923	4.4	18	86	6.4
5	343	2.6	12	987	4.6	19	43	6.8
6	665	2.9	13	815	4.8	20	0	7.3

Medelvärde: 10.0 Spridning: 3.4

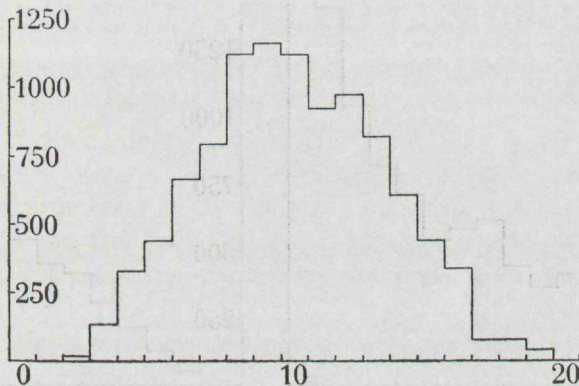

Diagram 31. Grafisk bild till tabell 110.

Provet gavs endast i 19 klassavdelningar i klass 4 med inalles 466 elever. Vid beräkningen av betygstalen har hänsyn tagits till detta elevmaterials beskaffenhet i förhållande till totalmaterialet, och de givna betygstalen kunna anses gälla för samma elevmaterial som de övriga provens. En förnyad standardisering på större material är dock synnerligen önskvärd.

Maximala antalet poäng i provet är kanske ej tillräckligt stort, men mot poängfördelningen på de olika betygsgraderna är ej mycket att anmärka. Provet betygsgraderar relativt bra såväl uppåt som nedåt. Poängtalen till de olika betygsgraderna äro:

C	BC	B	Ba	AB	a	A
0-2	3-4	5-7	8-11	12-15	16-18	19-20

Korrelationen mellan detta prov och provet av typ 1 var 0.56.

c. *Prov i tyst läsning av typ 3.*

(Se särskild bilaga.)

Varje prov består av en berättelse. Barnen ha haft relativt god tid att läsa igenom texten och ha sedan fått sig samma text förelagd, men med ett ganska stort antal av orden utelämnade. Innan provet givits, har läraren förklarat meningen med detsamma, så att barnen fått veta, att de efter läsningen skulle prövas på hur mycket de kommo ihåg av det lästa. Provet i en högre klass har varit svårare än provet i en lägre. Genom val av text och utelämnningar kunna naturligtvis prov av detta slag få nästan vilken svårighetsgrad som helst. Frekvens- och betygstabellerna meddelas i bilaga H.

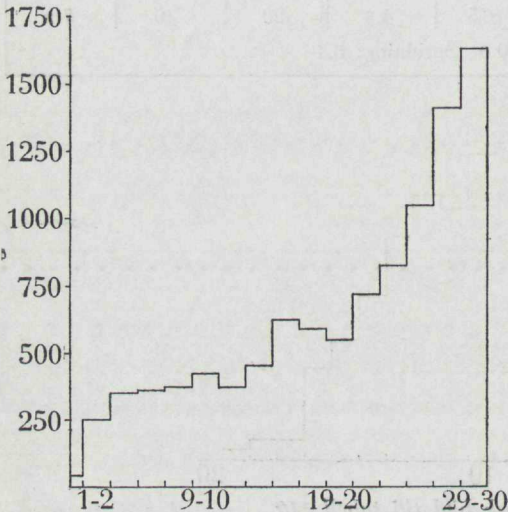

Diagram 32. Grafisk bild av frekvens-tabellen till *Tyst läsning, typ 3*, för klass 2.

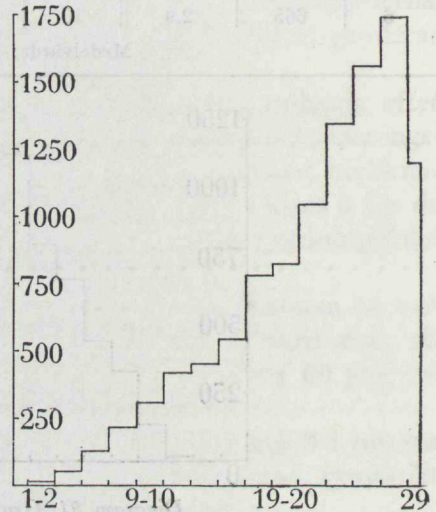

Diagram 33. Grafisk bild av frekvens-tabellen till *Tyst läsning, typ 3*, för klass 4.

Till de olika betygsgraderna höra för klass 2 följande poängtal:

C	BC	B	Ba	AB	a	A
0	1-4	5-15	16-26	27-29	30	—

Till de olika betygsgraderna höra för klass 4 följande poängtal:

C	BC	B	Ba	AB	a	A
0-4	5-9	10-18	19-25	26-28	29	—

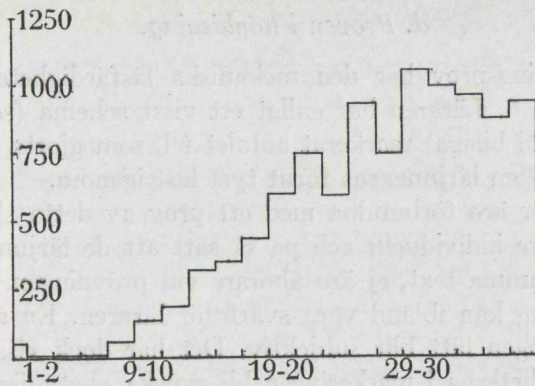

Diagram 34. Grafisk bild av frekvenstabellen till Tyst läsning, typ 3, för klass 6.

Till de olika betygsgraderna höra följande poängtal:

C	BC	B	Ba	AB	a	A
0—5	6—13	14—22	23—31	32—36	37—38	—

Dessa tabeller äro ej tillfredsställande. I alla proven märks en så stark frekvensanhopning för de högsta poängtalen, att betygsgraden A ej kan särskiljas från a. För dessa båda betygsgrader tillsammans finnas för klasserna 2 och 4 endast ett poängtal, nämligen det högsta möjliga, och för klass 6 finnas två poängtal, det högsta och näst högsta. Även betygsgraden AB differentieras i klasserna 2 och 4 ganska bristfälligt. Differentieringen för de lägsta betygsgraderna är god i klasserna 4 och 6 men sämre för klass 2, som för betygsgraden C har endast ett poängtal, nämligen 0. Frekvenskurvan har ingen likhet med normalkurvan, vilket visar, att poängerna ej kunna användas som måttsenheter. En poängskillnad, som vid graderingen av de medelgoda läsarna är så gott som betydelselös, kan vid fastställandet av de synnerligen skickliga elevernas färdighet spela en avgörande roll på grund av det ringa antal poängenheter, som höra till de högsta betygsgraderna. Detta är för provets tillförlitlighet så mycket mera graverande, som en dylik skillnad lätt nog kan vara av tillfällig natur och kanske även kunnat uppkomma genom delade meningar om vad som bör betraktas som fel. Proven äro nämligen ganska besvärliga att rätta och kunna ej sägas fylla kraven på »objektiva» prov.

Mot proven kan också anmärkas, att de i alltför hög grad äro minnesprov och pröva elevernas förmåga att snabbt inpräglade i minnet ett stort antal detaljer. En teknisk brist är vidare, att särskild A- och B-form ej kunnat utarbetas. Risker för fusk har alltså ej eliminerats.

d. Proven i högläsning.

Genom högläsningsprov har den mekaniska läsfärdigheten undersökts i klasserna 2, 4 och 6. Läraren har enligt ett visst schema (se anvisningarna till provet i särskild bilaga) markerat antalet fel, som gjorts under läsningen av en viss text, vilken lärjungarna förut tyst läst igenom.

Vissa svårigheter äro förbundna med ett prov av detta slag. Prövningen måste nämligen ske individuellt och på så sätt att de lärjungar, som sedan skola provas på samma text, ej äro åhörare vid prövningen. Att genomföra en sådan anordning kan ibland vara svårt för läraren. En annan svårighet är, att felmarkeringen lätt blir subjektiv. Det har dock visat sig, att efter någon övning olikheterna i markeringen bli ganska obetydliga.

Högläsning för klass 2.

(Se särskild bilaga.)

Texten till detta prov är densamma som till Tyst läsning, typ 3, för klass 2, fastän något avkortad. När barnen tyst läst igenom texten, få de högt läsa den. Läraren markerar under läsningen felen enligt anvisningarna. Vid standardiseringen erhöles följande frekvenstabell:

Tabell 111. Frekvens- och betygstabell till Högläsning för klass 2.

Felpoäng	Frekvens	Betygstal	Felpoäng	Frekvens	Betygstal	Felpoäng	Frekvens	Betygstal
0	1133	5.6	6	696	3.3	11	134	2.5
1	1452	4.9	7	495	3.1	12—14	284	2.3
2	1455	4.4	8	340	2.9	15—18	166	2.0
3	1371	4.1	9	256	2.7	19—24	60	1.6
4	1081	3.8	10	214	2.6	25—	25	1.0
5	805	3.5						

Medelvärde: 4.2 Spridning: 4.1

Frekvenstabellen företer, som synes, en stark anhopning vid de låga poäng-talen, vilket fört med sig, att för de högre betygsgraderna AB—A ej tillsammans finnas mer än två poängtal, 0—1. Till de olika betygsgraderna höra följande poängtal:

C	BC	B	Ba	AB	a
25—	12—24	6—11	2—5	1	0

Med hänsyn till att risk för en viss subjektivitet i felmarkeringen föreligger, kan en skillnad på en eller annan poäng ej tilläggas någon större be-

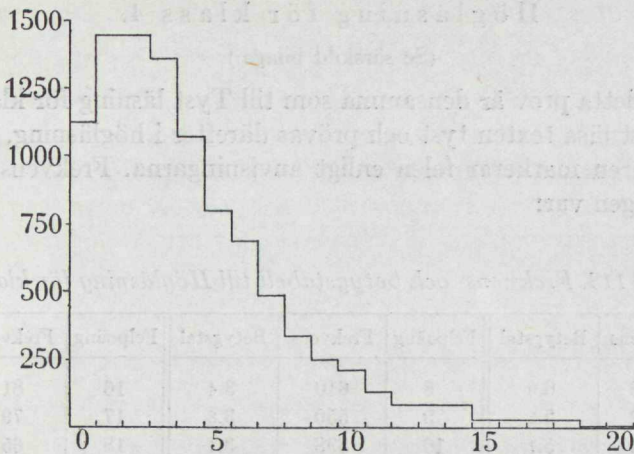

Diagram 35. Grafisk bild till tabell 111.

tydelse. Det är således ej lämpligt, att 0 fel betyder a, 1 fel AB och 2 fel Ba. Provets betygsdifferentierande förmåga inskränker sig till ett särskiljande av de elever, som i läsning äro under medelgoda. Poängtalens betygsvärden angivas därför bäst på följande sätt:

Tabell 112. Poängtalens betygsvärde i högläsningsprovet för klass 2.

Felpoäng	Betygsvärde
0—5	Ba eller över Ba
6—11	B
12—	BC eller lägre än BC.

Den starka frekvensanhopningen vid 0 poäng och den därav följande omöjligheten att gradera de skickliga skulle ha kunnat undvikas, om provet gjorts svårare eller längre. Häremot talade dock pedagogiska och praktiska skäl. Lästexten måste i fråga om ordval och meningsbildning passa för det åldersstadium det här gäller, och en utsträckning av provets längd skulle ha utökad de praktiska svårigheterna för provningens utförande.

Lärarna poängbedömde välläsningen med siffrorna 1—5, vilka hade följande betydelse: 1 = dåligt, 2 = någorlunda, 3 = rätt bra, 4 = bra och 5 = mycket bra. Det samband, som enligt nedanstående tabell råder mellan betyget i provet och denna välläsningspoäng, visar att provet dock ger en relativt god grund för bedömningen av högläsningssjärdigheten.

Betyg i högläsning ...	C—BC	B	Ba	AB	a—A
Välläsningspoäng (medelvärde)	1.13	2.37	3.45	4.10	4.63

Högläsning för klass 4.

(Se särskild bilaga.)

Texten till detta prov är densamma som till Tyst läsning för klass 4, typ 3. Barnen få först läsa texten tyst och prövas därefter i högläsning. Hela texten läses, och läraren markerar felen enligt anvisningarna. Frekvenstabellen vid standardiseringen var:

Tabell 113. Frekvens- och betygstabell till Högläsning för klass 4.

Felpoäng	Frekvens	Betygstal	Felpoäng	Frekvens	Betygstal	Felpoäng	Frekvens	Betygstal
0	358	6.0	8	610	3.4	16	81	2.4
1	602	5.5	9	550	3.3	17	79	2.3
2	956	5.1	10	398	3.1	18	65	2.2
3	1057	4.7	11	305	3.0	19	44	2.1
4	1116	4.4	12	284	2.8	20	60	2.0
5	974	4.1	13	244	2.7	21—25	99	1.8
6	956	3.9	14	156	2.6	26—30	44	1.5
7	764	3.6	15	144	2.5	31—	54	1.0

Medelvärde: 6.5 Spridning: 5.0

Till de olika betygsgraderna höra följande poängtal:

C	BC	B	Ba	AB	a
—31	30—16	15—8	7—4	3—2	1—0

Med hänsyn till provets ringa betygsgdifferentierande kraft för elever med över medelgod skicklighet blir följande tolkning av poängtalens betygsvärden den lämpligaste:

Felpoäng	Betygsvärde
0—3	AB eller över AB
4—7	Ba
8—15	B
16—	BC eller lägre än BC

Följande tabell visar sambandet mellan högläsningens betygen och den poäng i välläsningen, som samtidigt gavs av lärarna.

Betyg i högläsning ...	C—BC	B	Ba	AB	a—A
Välläsningspoäng (medelvärde)	1.64	2.58	3.44	4.16	4.51

Sambandet tyder på att provet ger en relativt god grund för bedömningen av högläsningens förmågan.

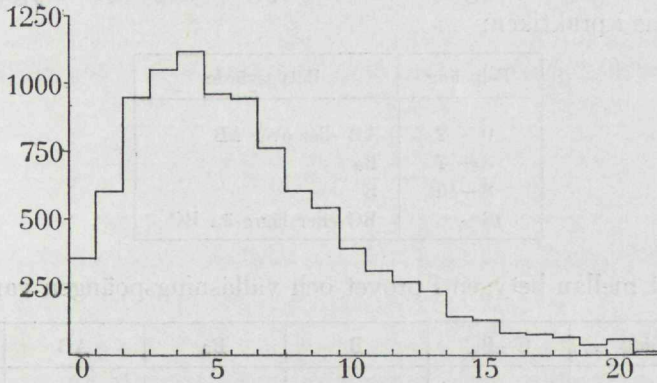

Diagram 36. Grafisk bild till tabell 113.

Högläsning för klass 6.

(Se särskild bilaga.)

Texten till detta prov är densamma som till Tyst läsning för klass 6, typ 3. Barnen får först läsa texten tyst och prövas därefter i högläsning. Hela texten läses, och läraren markerar felen enligt anvisningarna. Frekvenstabellen vid standardiseringen var:

Tabell 114. Frekvens- och betygstabell till Högläsning för klass 6.

Felpoäng	Frekvens	Betygstal	Felpoäng	Frekvens	Betygstal	Felpoäng	Frekvens	Betygstal
0	580	5.9	8	442	3.3	16	86	2.4
1	1034	5.2	9	307	3.2	17	25	2.4
2	1222	4.8	10	306	3.1	18	121	2.3
3	1165	4.4	11	306	3.0	19	61	2.2
4	1114	4.1	12	260	2.8	20	73	2.1
5	864	3.9	13	209	2.7	21—25	111	1.9
6	655	3.7	14	112	2.6	26—30	61	1.6
7	616	3.5	15	197	2.5	31—	73	1.0

Medelvärde: 6.4 Spridning: 5.3

Till de olika betygsgraderna hör följande poängtal:

C	BC	B	Ba	AB	a
—31	30—16	15—8	7—3	2—1	0

Provet differentierar dåligt över Ba. Till betygsgraden A hör intet poängtal, a har ett och AB två. I likhet med provet för klass 2 ger detta prov föga möjlighet till gradering över medelbetyget. Följande betygsskala synes böra användas i praktiken:

Felpoäng	Betygsvärde
0— 2	AB eller över AB
3— 7	Ba
8—15	B
16—	BC eller lägre än BC

Sambandet mellan betygen i provet och välläsningspoängen var:

Betyg i högläsning	C—BC	B	Ba	AB	a—A
Välläsningspoäng (medelvärde)	1.30	2.71	3.62	4.17	4.66

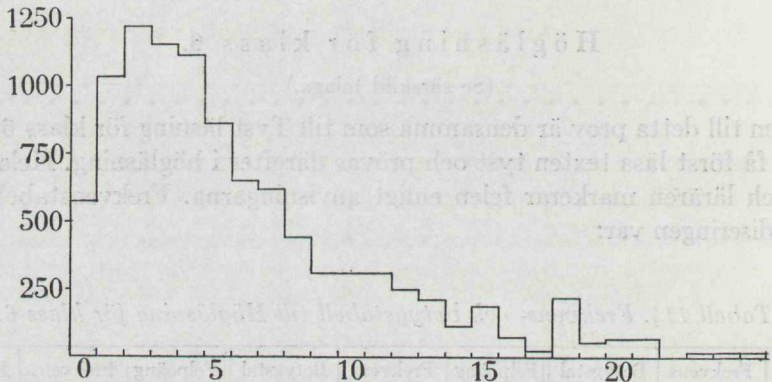

Diagram 37. Grafisk bild till tabell 114.

2. Standardbetygen i läsning (tal- och läsövningar).

Standardbetyget i ämnesgrenen läsning, eller tal- och läsövningar enligt nuvarande benämning, skall bildas av två delbetyg, det ena gällande tyst läsning och det andra högläsning och talövningar. Standardbetyget i hela ämnesgrenen erhålles sedan genom sammanslagning av dessa båda delbetyg till ett medelbetyg, varvid delbetygen få väga lika tungt.

Delbetyget i tyst läsning erhålles med hjälp av de nu standardiserade proven i tyst läsning. Dessa äro av tre typer, för vilkas innebörd redogjorts i det föregående. Typ 1 prövar snabbheten i läsning och den omedelbara uppfattningen under läsningen, typ 2 prövar den allmänna totaluppfattningen av det lästa och typ 3 prövar, hur god detaljinpräglingen varit. Önskvärt hade varit, om standardbetyget i tyst läsning kunnat uppbyggas på

alla tre typerna av prov, men så har tyvärr ej kunnat ske. Typ 2 blev endast standardiserat i klass 4 och i ett något för litet material, och proven av typ 3 visade sig, som framgått av den förut givna redogörelsen, behäftade med så stora brister, att det synes vara bäst att ej bygga standardbetyget på dessa prov. Kvar står alltså endast typ 1 för klasserna 2, 4 och 6 samt typ 2 för klass 4. Då provet av typ 2 i klass 4 visat sig vara lämpligt, är det önskvärdt, att liknande prov utarbetas och standardiseras även för klasserna 2 och 6, så att delbetyget i tyst läsning även för dessa klasser kan grundas på två prov.

Delbetyget i högläsning och talövningar sättes av läraren under beaktande av resultatet i det standardiserade högläsningsprovet men kan ej helt sammanfalla med betyget i detta prov, då även »välläsningen» och »talövningarna» böra inverka. Läraren skall modifiera och differentiera det betyg, eleven erhållit i högläsningsprovet, allteftersom förhållandena så påkalla. Att delbetyget på detta sätt blir något subjektivt, synes ej kunna undvikas. Om läraren ej skulle kunna giva högläsningsprovet åt alla klassens elever, bör likväl ett delbetyg i högläsningen sättas. Även om endast ett urval, bestående av några av de enligt lärarens mening duktiga, medelgoda och svaga eleverna, kunnat prövas med högläsningsprovet, kan därigenom likväl värdefull ledning fås i fråga om betygsskalan.

a. *Standardbetyget i läsning för klass 2* skall alltså bildas som medelvärde mellan delbetyget i tyst läsning och delbetyget i högläsning. Delbetyget i tyst läsning sättes efter följande tabell, grundad på provet i tyst läsning av typ 1.

Tabell 115. Standardtabell för delbetyget i Tyst läsning för klass 2.

Poängtabell	Standardbetyg	Poängtabell	Standardbetyg	Poängtabell	Standardbetyg
32—33	7 (A)	13	5— (AB—)	5	3— (B—)
30—31	6+ (a+)	11—12	4+ (Ba+)	4	2+ (BC+)
24—29	6 (a)	9—10	4 (Ba)	2—3	2 (BC)
21—23	6— (a—)	8	4— (Ba—)	1	2-- (BC—)
18—20	5+ (AB+)	7	3+ (B+)	0	1 (C)
14—17	5 (AB)	6	3 (B)		

Tabell 116. Betygsgradernas frekvens i standardmaterialet för klass 2.

Betygsfördelningen i procent.

	Faktisk frekvens	Normalfördelningen		Faktisk frekvens	Normalfördelningen
A	0.9	0.6	B	26.2	24.2
a	5.8	6.1	BC	8.8	6.1
AB	22.7	24.2	C	0.3	0.6
Ba	35.3	38.2			

Någon standardtabell för delbetyget i högläsningen (och talövningarna) kan ej givas, då detta betyg ej exakt erhålles ur bestämda prov. Det skall, som ovan angavs, sättas av läraren under beaktande av resultatet i det standardiserade högläsningssprovet, för vilket följande betygsskala användes.

Tabell 117. Poängtalens betygsvärde i högläsningssprovet för klass 2.

Felpoäng	Betygsvärde
0— 5	4 (Ba) eller över 4 (Ba)
6—11	3 (B)
12—	2 (BC) eller lägre än 2 (BC)

Korrelationen mellan lärarnas terminsbetyg och standardbetyget i läsning har uträknats. Vid denna beräkning har lika hänsyn tagits till tystläsningssprovet och högläsningssprovet. Korrelationen var 0.54 och efter sedvanlig justering av lärarnas betygsskala 0.80. Korrelationstavlorna ha följande utseende:

Tabell 118. Korrelation mellan standard- och terminsbetyg i läsning i klass 2.

a. Ursprungliga betyg.

		Standardbetyget						
		C	BC	B	Ba	AB	a	
Terminsbetyget	A							
	a				1	1	4	
	AB			5	53	83	47	
	Ba		4	93	365	370	104	
	B	3	92	408	420	138	18	
	BC	7	25	17	4			
C	3	1						
		13	122	523	843	592	173	0=2 266

b. Justerade betyg.

		Standardbetyget						
		C	BC	B	Ba	AB	a	
Terminsbetyget	A							
	a				1	16	66	83
	AB			6	141	381	94	622
	Ba		4	156	598	187	13	958
	B	3	55	352	103	8		518
	BC	7	4	63	9			76
C	3	9					9	
		13	122	523	843	592	173	0=2 266

Det förefintliga sambandet framgår även av följande tabell:

Tabell 119. Överensstämmelse mellan standard- och terminsbetyg i läsning i klass 2.

Betygsfördelningen i procent.				
Överensstämmelse	Mycket god	Ganska god	Dålig	Mycket dålig
Ursprungliga betyg	39.2	48.6	11.4	0.8
Justerade betyg	64.9	33.7	1.4	—

Förklaring: Se tabell 94, sid. 171.

Överensstämelsen har, som synes, varit ganska god men torde vid standardprovmetodens användning bli än bättre, då lärarna ju vid sättandet av delbetyget i högläsning skola modifiera de betyg, som erhållas genom högläsningsprovet, allteftersom hänsynen till välläsningen och talövningarna så påkallar.

En undersökning, i vilken vid beräkning av standardbetyget hänsyn även togs till lärarnas välläsningspoänger, gav följande bild av sambandet mellan termins- och standardbetygen i läsning.

Tabell 120. Korrelation mellan standard- och terminsbetyg i läsning i klass 2.

a. Ursprungliga betyg.

Terminsbetyget	Standardbetyget							
	C	BC	B	Ba	AB	a	A	
A								
a					2	2		4
AB				45	79	45	2	171
Ba		4	71	355	322	79	3	834
B	10	82	406	363	85	6		952
BC	9	26	12	2				49
C	3							3
	22	112	489	765	488	132	5=2 013	

96 klassavdelningar = 2 013 elever.

b. Justerade betyg.

Terminsbetyget	Standardbetyget							
	C	BC	B	Ba	AB	a	A	
A								
a					9	48	5	62
AB			3	108	346	75		532
Ba		4	125	583	131	9		852
B		49	350	72	2			473
BC	10	59	11	2				82
C	12							12
	22	112	489	765	488	132	5=2 013	

Korrelationerna voro respektive $r = 0.61$ och $r = 0.84$.

Tabell 121. Överensstämmelse mellan standard- och terminsbetyg i läsning i klass 2.

Betygsfördelningen i procent.

Överensstämmelse	Mycket god	Ganska god	Dålig	Mycket dålig
Ursprungliga betyg	43.3	47.2	9.0	0.5
Justerade betyg	69.5	29.7	0.8	—

Förklaring: Se tabell 94, sid. 171.

Som synes äro korrelationerna i dessa tabeller något högre än i de föregående.

b. Standardbetyget i läsning för klass 4 skall enligt det föregående sättas som medelvärdet mellan delbetyget i tyst läsning och delbetyget i högläsning, vilket senare betyg av läraren sättes under beaktande av resultatet i Högläsning för klass 4, såsom tidigare klarlagts. Delbetyget i tyst läsning uppbygges på proven Tyst läsning 1 för klass 4 och Tyst läsning 2 för klass 4. Betygstabellen har följande utseende:

Tabell 122. Standardtabell för delbetyget i Tyst läsning för klass 4.

Poängtal	Standardbetyg	Poängtal	Standardbetyg	Poängtal	Standardbetyg
12.5—	7 (A)	8.9—9.4	5— (AB—)	5.3—5.8	3— (B—)
11.9—12.4	6+ (a+)	8.3—8.8	4+ (Ba+)	4.7—5.2	2+ (BC+)
11.3—11.8	6 (a)	7.7—8.2	4 (Ba)	4.1—4.6	2 (BC)
10.7—11.2	6— (a—)	7.1—7.6	4— (Ba—)	3.5—4.0	2— (BC—)
10.1—10.6	5+ (AB+)	6.5—7.0	3+ (B+)	—3.4	1 (C)
9.5—10.0	5 (AB)	5.9—6.4	3 (B)		

Delbetyget i högläsning sättes under beaktande av resultatet i Högläsning för klass 4 enligt följande tabell.

Tabell 123. Poängtalens betygsvärde för högläsningsprovet för klass 4.

Felpoäng	Betygsvärde
0—3	5 (AB) eller över 5 (AB)
4—7	4 (Ba)
8—15	3 (B)
16—	2 (BC) eller lägre än 2 (BC)

Korrelationen mellan lärarnas terminsbetyg och standardbetyget i läsning har uträknats. Detta standardbetyg har beräknats på grundval av proven i tyst läsning av typ 1 och typ 3, provet i högläsning samt lärarnas välläsningspoäng. Korrelationstavlorna ha följande utseende:

Tabell 124. Korrelation mellan standard- och terminsbetyg i läsning för klass 4.

a. Ursprungliga betyg.

	Standardbetyget							
	C	BC	B	Ba	AB	a	A	
A								
a					8	7	5	20
AB		1	17	135	268	102	13	536
Ba		17	263	650	423	78	3	1 434
B	14	122	442	320	74	8		980
BC	7	24	12	3				46
C								
	21	164	734	1108	773	195	21	3 016

b. Justerade betyg.

	Standardbetyget							
	C	BC	B	Ba	AB	a	A	
A						1	4	5
a					2	31	84	11
AB			11	175	454	99	5	744
Ba		10	258	790	270	11	1	1 340
B	4	67	446	141	18			676
BC	5	87	19					111
C	12							12
	21	164	734	1108	773	195	21	3 016

113 klassavdelningar = 3 016 elever.

Korrelationerna voro $r = 0.58$ och $r = 0.78$.

Tabell 125. Överensstämmelse mellan standard- och terminsbetyg
i läsning i klass 4.

Betygsfördelningen i procent.

Överensstämmelse	Mycket god	Ganska god	Dålig	Mycket dålig
Ursprungliga betyg	46.1	46.3	7.3	0.3
Justerade betyg	62.2	35.7	2.1	0.0

c. *Standardbetyget i läsning för klass 6* erhålles på samma sätt som för klass 2 och klass 4 genom sammanslagning av de två delbetygen i tyst läsning och högläsning. Det första delbetyget bygger på endast ett prov, Tyst läsning 1 för klass 6. Det senare delbetyget sättes under beaktande av resultatet i Högläsning för klass 6. Standardtabellen för delbetyget i tyst läsning har följande utseende:

Tabell 126. Standardtabell för delbetyget i Tyst läsning för klass 6.

Poängtal	Standardbetyg	Poängtal	Standardbetyg	Poängtal	Standardbetyg
31	7 (A)	21—23	5— (AB—)	12	3— (B—)
30	6+ (a+)	20	4+ (Ba+)	10—11	2+ (BC+)
29	6 (a)	18—19	4 (Ba)	8— 9	2 (BC)
28	6— (a—)	16—17	4— (Ba—)	7	2— (BC—)
26—27	5+ (AB+)	15	3+ (B+)	0— 6	1 (C)
24—25	5 (AB)	13—14	3 (B)		

Tabell 127. Betygsgradernas frekvens i standardmaterialet för klass 6.

Betygsfördelningen i procent.

A	a	AB	Ba	B	BC	C
1.4	7.2	26.8	36.9	20.9	6.4	0.6

Högläsningsprovet för klass 6 ger följande betygsvärden för de olika poängtal.

Tabell 128. Poängtalens betygsvärde för högläsningsprovet för klass 6.

Felpoäng	Betygsvärde
0— 2	5 (AB) eller högre betyg
3— 7	4 (Ba)
8—15	3 (B)
16—	2 (BC) eller lägre betyg

Sambandet mellan lärarnas terminsbetyg och standardbetygen i läsning framgår av följande korrelationstaylor och jämförelsetabell. Standardbetyget har beräknats på samma sätt som angavs för klass 4.

Tabell 129. Korrelation mellan standard- och terminsbetyg i läsning för klass 6.

a. Ursprungliga betyg.

		Standardbetyget							
		C	BC	B	Ba	AB	a	A	
Terminsbetyget	A								
	a				13	21	12		46
	AB			46	273	200	60	5	584
	Ba		24	365	516	186	19	2	1 112
	B	6	118	353	153	20			650
	BC	3	11	4					18
C									
		9	153	768	955	427	91	7=2 410	

b. Justerade betyg.

		Standardbetyget							
		C	BC	B	Ba	AB	a	A	
Terminsbetyget	A								
	a				6	4	31	5	46
	AB		1	6	123	232	48	2	412
	Ba		8	275	698	184	12		1 177
	B	3	95	473	127	7			705
	BC	3	49	14	1				67
C	3							3	
		9	153	768	955	427	91	7=2 410	

94 klassavdelningar = 2 410 elever.

Korrelationerna voro $r = 0.57$ och $r = 0.73$.

Tabell 130. Överensstämmelse mellan standard- och terminsbetyg i läsning för klass 6.

Betygsfördelningen i procent.

Överensstämmelse	Mycket god	Ganska god	Dålig	Mycket dålig
Ursprungliga betyg	45.3	49.1	5.5	0.1
Justerade betyg	61.7	36.4	1.9	0.0

Förklaring: Se tabell 94, sid. 171.

D. Standardiseringsarbetet i ämnesgrenen skrivning.

1. Standardiseringen av de särskilda proven.

De prov, som varit föremål för standardisering, äro uppsatsprov, motsatsprov, språkbyggnadsprov och språkläroprov.

a. Proven i uppsatsskrivning.

Uppsatserna ha varit av två slag, dels den i skolan vanliga typen med relativt god tid för uppsatsens utarbetande och dels s. k. korta uppsatser, för vilkas utarbetande endast några minuter givits. Ett uppsatsprov har i senare fallet omfattat en serie sådana korta uppsatser.

I klass 2 har givits ett uppsatsprov av förra typen. I klasserna 4 och 6 ha använts prov av den senare typen, varvid varje prov bestått av 4 korta uppsatser.

Huvudmålet för uppsatsstandardiseringen har varit att fastställa en skala för bedömning av uppsatser över visst ämne. Det har gällt att för olika klasser ge exempel på uppsatser, som kunna anses vara värda vissa betyg. För att kvalitetsskillnaderna mellan uppsatserna i skalan tillräckligt tydligt skola framträda, ha endast uppsatser av tre betygskvaliteter medtagits, nämligen a-, Ba- och BC-uppsatser. Användningen av skalan sker så, att barnen skriva uppsatser under samma betingelser som gällde, då uppsatserna i skalan skrevos, varefter läraren har att placera in barnens uppsatser på »rätt plats» i skalan. En sådan standardskala för bedömning av uppsatser bör uppfattas som ett experiment. Erfarenheten får utvisa, i vad mån förfaringssättet kan vara av värde. Att metoden ej kan vara användbar på ett högre stadium, förefaller självklart, men den behöver ej vara förkastlig på ett lägre.

Tillvägagångssättet vid framställningen av skalan har varit följande. Ett ganska stort antal (cirka 200) uppsatser över ett visst ämne ha betygsatts av två lärare, oberoende av varandra. Deras betyg ha sedan sammanjämkats av en tredje lärare, varvid hänsyn även tagits till respektive klasslärares omdöme. Dessa betyg ha sedan justerats till överensstämmelse med den officiellt fastställda betygsskalan, alltså med Ba (4) som normalbetyg. Vid denna justering har hänsyn tagits till att det i uppsatsundersökningen ingående elevmaterialet på grund av dess relativt ringa storlek något avvikit från ett »normalmaterial».

Sedan varje uppsats på så sätt blivit definitivt betygsatt, har ett antal a-, Ba- och BC-uppsatser uttagits. Dessa uppsatser ha bedömts av ett relativt stort antal lärare, oberoende av varandra. Endast sådana uppsatser ha insatts i skalan, om vilka bedömarna varit ganska eniga.

För de uppsatsprov, som bestått av en serie korta uppsatser, ha poängtal erhållits genom att de i serien ingående uppsatsernas betyg summerats. Dessa poängtals betygsvärde har sedan fastställts.

Uppsatsprov för klass 2.

Tiden för uppsatsprovet i klass 2 var en lektionstimme. Angående ämnet för uppsatsen och de anvisningar barnen erhöilo se särskild bilaga. På sätt, för vilket i det föregående redogjorts, har en standardskala för uppsatsen i fråga framställts. Även skalan finnes införd i den särskilda bilagan.

Uppsatsprov för klass 4 och klass 6.

Uppsatsproven i klass 4 och klass 6 bestodo av serier på 4 korta uppsatser. Tiderna för dessa voro respektive 8, 6, 6 och 6 minuter. Uppsatsämnena, anvisningarna till proven och standardskalorna av typuppsatser för de olika betygsgraderna finnas införda i den särskilda bilagan.

För uppsatsprovet i sin helhet erhöles poängtal genom summering av de fyra enskilda uppsatsernas betyg. Sedan en frekvenstabell för poängtalerna upprättats, fastställdes de olika poängtalens betygsvärde. Betygstabellen har följande utseende:

Tabell 131. Betygstabell till uppsatsproven i klass 4 och klass 6.

Poängtal	Betygsgrad	Poängtal	Betygsgrad	Poängtal	Betygsgrad
25--28	7 (A)	18	5- (AB-)	11	3- (B-)
24	6+ (a+)	17	4+ (Ba+)	10	2+ (BC+)
23	6 (a)	16	4 (Ba)	9	2 (BC)
22	6- (a-)	15	4- (Ba-)	8	2- (BC-)
21	5+ (AB+)	14	3+ (B+)	4-7	1 (C)
19-20	5 (AB)	12-13	3 (B)		

Medelpoängen är 16, vilket tal svarar mot betyget Ba (4) på alla uppsatserna, maximala poängen 28, alltså A (7) på alla uppsatserna, och minimi-

Tabell 132. Korrelation mellan betyget i uppsatsprovet och terminsbetyget i skrivning i klass 4.
Ursprungliga terminsbetyg.

		Standardbetyget																
		C	BC-	BC	BC+	B-	B	B+	Ba-	Ba	Ba+	AB-	AB	AB+	a-	a	a+	A
Terminsbetyget	A																	
	a+																	
	a															1		1
	a-																	
	AB+															1		1
	AB												1	10	1	3		15
	AB-											1	2	1				4
	Ba+									2		2	2	3				9
	Ba						2	4	7	4	9	4	9		1		1	41
	Ba-							1			3	1			1			6
	B+							3	2	4	7	3	1					20
	B						1	12	7	5	7	1	1	1				35
	B-		1		1	4	3	6	5			2						22
	BC+																	0
	BC			1		3	10			2								16
BC-																		
C						1											1	
		1	1	1	8	31	20	21	22	13	15	25	5	5	2	1	1 = 172	

Tabell 133. Korrelation mellan betyget i uppsatsprovet och terminsbetyget i skrivning i klass 4.

Justerade terminsbetyg.

		Standardbetyget																
		C	BC-	BC	BC+	B-	B	B+	Ba-	Ba	Ba+	AB-	AB	AB+	a-	a	a+	A
Terminsbetyget	A																	
	a+																	
	a														1	2		3
	a-																	1
	AB+												1					1
	AB												3	12	3	3		21
	AB-												1		2	1		4
	Ba+						1	2	2	2	5	2	5					19
	Ba						4	7	9	11	7	4	7				1	50
	Ba-						3		5	3	1	2						14
	B+		1		1	5	9	6	3	4		2						31
	B					2	5	5	2	1		1						16
	B-			1		1	9											11
	BC+																	
	BC									1								1
	BC-																	
C																		
		1	1	1	8	31	20	21	22	13	15	25	5	5	2	1	1 = 172	

Korrelationerna äro respektive 0.76 och 0.80.

Tabell 134. Överensstämmelse mellan betyget i uppsatsprovet och terminsbetyget i skrivning i klass 4.

Överensstämmelse	Mycket god	Ganska god	Dålig	Mycket dålig
Ursprungliga betyg	47.1	44.2	8.7	0.0
Justerade betyg	64.5	32.6	2.9	0.0

Förklaring: Se tabell 94, sid. 171.

poängen 4, alltså C (1) på alla uppsatserna. Man må lägga märke till att minimifordringarna för erhållande av de höga betygen äro ganska moderata. Så kräves för A i provet endast 3 a och ett A på de korta uppsatserna.

Tabell 135. Korrelation mellan betyget i uppsatsprovet och terminsbetyget i skrivning i klass 6.

Ursprungliga terminsbetyg.

		Standardbetyget																
		C	BC-	BC	BC+	B-	B	B+	Ba-	Ba	Ba+	AB-	AB	AB+	a-	a	a+	A
Terminsbetyget	A																	
	a+																	
	a														1		1	
	a-																	
	AB+																	
	AB										1			2	1	1	1	
	AB-													1	1			
	Ba+						1	2	1		2	2	8	3	5	1		
	Ba	1				2	9	3	5	4	4	5	6	2				
	Ba-					1		2			4	1	1					
	B+					1	5	2	3	5	2	3		2	1			
	B	2	2	4	6	4	10	7	6	5	6	1	4					
	B-				1	1	2	1	1	1								
	BC+																	
	BC		1			1	2											
	BC-																	
C																		
		3	3	4	7	10	29	17	16	16	18	12	22	10	7	3		= 177

Ett likartat men omvänt förhållande råder för de låga betygen. Redan ett C och tre BC ge betyget C.

Man skulle kunna förmoda, att sådana korta uppsatsprov på några minuter ej kunna giva några värdefulla upplysningar om elevernas förmåga. Redan den betydande skillnaden i skrivhastighet olika elever emellan synes göra alla jämförelser med hjälp av dessa prov orättvisa. Det visar sig emellertid, att resultaten i prov av denna typ på ett överraskande gott sätt stämma med lärarnas bedömning av eleverna. Som bevis härpå meddela vi i tabellerna 132—137 korrelationerna mellan elevernas betyg i proven och deras terminsbetyg i uppsatsskrivning.

Korrelationerna äro höga, och överensstämmelsen mellan standardbetygen i uppsatsproven och elevernas terminsbetyg i skrivning är i allmänhet god, men i enstaka fall förekomma naturligtvis divergenser; detta dock ej i

Tabell 136. Korrelation mellan betyget i uppsatsprovet och terminsbetyget i skrivning i klass 6.

Justerade terminsbetyg.

		Standardbetyget																	
		C	BC-	BC	BC+	B-	B	B+	Ba-	Ba	Ba+	AB-	AB	AB+	a-	a	a+	A	
Terminsbetyget	A																		
	a+																		
	a																1		1
	a-																		
	AB+											1	4	4	3	1			13
	AB								1	2	2	2	7	3	2	1			20
	AB-								1		2	4	2		1				10
	Ba+						2		1	3	5		2	2					15
	Ba	1				1	6	5	3	4	3	2	2	1	1				29
	Ba-					2	1	4	1	3	2	2							15
	B+					3	7	5	3	2		1	1						22
	B	2	2	1	3	2	8	6	3	4	3		2						36
	B-			3	4	4	4												15
	BC+																		
	BC		1																1
BC-																			
C																			
		3	3	4	7	10	29	17	16	16	18	12	22	10	7	3	1	= 177	

Korrelationerna äro respektive 0.57 och 0.75.

Tabell 137. Överensstämmelse mellan betyget i uppsatsprovet och terminsbetyget i skrivning i klass 6.

Överensstämmelse	Mycket god	Ganska god	Dålig	Mycket dålig
Ursprungliga betyg	39.9	54.8	10.2	1.1
Justerade betyg	53.7	41.8	4.0	0.5

Förklaring: Se tabell 94, sid. 171.

högre grad än vad fallet är i flertalet andra prov. Dessa »korta uppsatsprov» måste därför anses väl användbara för sitt ändamål.

b. Motsatsprov för klass 4 och klass 6.

(Se särskild bilaga.)

I klasserna 4 och 6 gavs ett s. k. motsatsprov. I detta prov skola eleverna i varje uppgift bland flera föreslagna ord markera det, som anger den bästa motsatsen till ett givet ord. Vid intelligensmätningar användas ofta sådana prov, och de anses allmänt vara värdefulla. Om deras lämplighet som prov i ämnet skrivning kunna meningarna kanske vara delade, men förmågan att behandla modersmålet i skrift är naturligtvis beroende av hur god uppfattningen av ordens valör är, och denna prövas bra med hjälp av ett motsatsprov. Det är ju också troligt, att en viss rörlighet i intelligensen är en viktig förutsättning för en god behandling av modersmålet, och även ur denna synpunkt kan provet vara motiverat.

Samma prov gavs i klasserna 4 och 6. Prövningsorden skola naturligtvis vara avpassade efter elevernas utveckling. Det kan då förefalla egendomligt, att samma prov använts i båda klasserna, men prövningsorden beräknades vara tillräckligt svåra för klass 6, och det ansågs ej vara någon nackdel, om en del av orden voro relativt svåra för klass 4. Man bör också beakta, att i klass 4 finnas många elever, som i sin intellektuella utveckling äro långt framom medelgoda elever i klass 6. Provets första och andra hälft äro ur svårighetssynpunkt någorlunda likvärda, men i första hälften äro orden placerade efter svårighet, medan i andra hälften varannat ord är svårt och varannat lätt. Genom denna uppdelning av provet avsågs, att eleverna skulle få möjlighet att pröva sina krafter på ord av alla svårighetsgrader. Om orden genomgående i hela provet ordnats efter svårighet, skulle ju endast de, som hunnit med hela provet, komma i tillfälle att arbeta med de svåraste uppgifterna. För studiet av eleverna och av ordens svårighetsgrad är anordningen av intresse, men den medför den konsekvensen, att de snabbt arbetande få poäng för en del mycket lätta uppgifter, som de långsammare ej komma i tillfälle att lösa. En vägning av uppgifterna skulle av detta skäl kunna vara motiverad. En betydande del av eleverna ha emellertid hunnit med hela provet, i klass 4 80 procent och i klass 6 88 procent. En detaljgranskning har vidare visat, att de allra flesta av dem som ej hunnit med alla uppgifterna otvivelaktigt varit ej blott relativt långsamma utan även svaga, när det gällt att klara de svårare orden. Med hänsyn härtill ha vi ej ansett det nödvändigt att tillgripa den besvärliga åtgärd, som en vägning innebär. Det är vidare mycket möjligt, att de »duktiga» men långsamma eleverna arbetat onödigt långsamt. I anvisningarna till provet har den förändringen vidtagits, att läraren anger, när halva den för provet anslagna tiden har gått.

En annan anmärkning mot provet är, att eleverna genom gissning kunna erhålla en del poäng, eftersom uppgifterna ha form av »valfrågor». Detta är utan tvivel riktigt, men då valmöjligheterna äro så många som 5 stycken, är utsikten att genom gissning få rätt svar ej särskilt stor, och någon korrektion för gissningseffekten har ej ansetts nödvändig. Att en elev blott genom gissning skulle kunna skaffa sig ett gott betyg, är i varje fall uteslutet. Då antalet ord utgör 38 och sannolikheten för »rätt» genom gissning är $\frac{1}{5}$, skulle medelpoängen genom gissning bli 7 à 8. Enligt betygstabellen för provet betyder denna poäng i klass 4 BC och i klass 6 C eller BC.

Frekvenstabellerna ha följande utseende:

Tabell 138. Frekvens- och betygstabell till Motsatsprov för klass 4.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	6	0.5	13	516	3.3	26	223	5.5
1	21	1.0	14	518	3.5	27	177	5.6
2	45	1.4	15	646	3.6	28	160	5.8
3	52	1.7	16	605	3.8	29	123	6.0
4	76	1.9	17	651	3.9	30	33	6.2
5	125	2.1	18	707	4.1	31	39	6.3
6	141	2.2	19	724	4.3	32	43	6.5
7	180	2.4	20	609	4.5	33	21	6.7
8	284	2.5	21	527	4.6	34	15	7.0
9	236	2.7	22	511	4.8	35	3	7.2
10	276	2.9	23	386	5.0	36	3	7.4
11	303	3.0	24	328	5.1	37	0	
12	389	3.1	25	298	5.3	38	0	

Medelvärde: 17.2 Spridning: 6.1

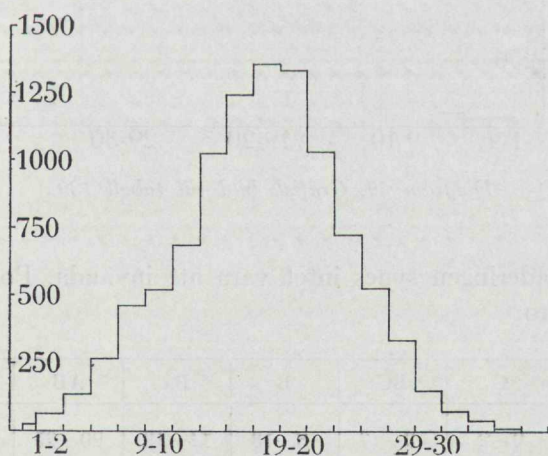

Diagram 38. Grafisk bild till tabell 138.

Tabell 139. Frekvens- och betygstabell till Motsatsprov för klass 6.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	0	0.5	13	268	2.6	26	463	4.8
1	37	1.0	14	230	2.8	27	437	4.9
2	0	1.2	15	450	2.9	28	497	5.1
3	24	1.4	16	401	3.1	29	255	5.3
4	12	1.5	17	437	3.3	30	232	5.5
5	12	1.6	18	450	3.4	31	244	5.7
6	37	1.7	19	548	3.5	32	193	5.9
7	86	1.9	20	497	3.7	33	73	6.2
8	12	2.0	21	643	3.8	34	36	6.4
9	110	2.1	22	691	4.0	35	61	6.7
10	85	2.2	23	826	4.1	36	0	7.1
11	159	2.3	24	766	4.4	37	0	7.2
12	157	2.5	25	571	4.6	38	0	7.4

Medelvärde: 21.4 Spridning: 6.1

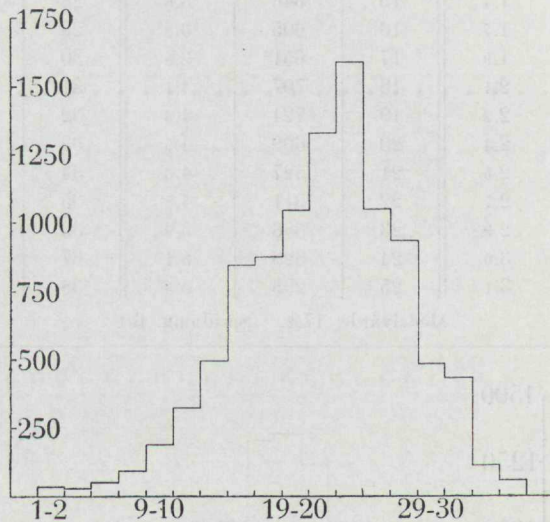

Diagram 39. Grafisk bild till tabell 139.

Mot betygsgraderingen synes intet vara att invända. Poängtalen för betygsgraderna voro:

Betygsgrad . . .	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Klass 4	0—2	3—7	8—13	14—19	20—25	26—31	32—38
Klass 6	0—3	4—11	12—18	19—24	25—29	30—33	34—38

Uppgifternas svårighetsordning har fastställts i ett stickprov på cirka 500 elever. I klass 4 hade 415 av stickprovets alla elever hunnit med alla uppgifterna, och i klass 6 hade 453 behandlat hela provet. Beräkningen av lösningsfrekvensen har utförts för dessa elever. Resultaten redovisas i följande tabeller.

Tabell 140. Uppgifternas svårighetsordning i Motsatsprov för klass 4.

Svårighetsordningen för första hälften av provet för klass 4.			Svårighetsordningen för andra hälften av provet för klass 4.		
1 Uppgiftens nummer i provet	2 Uppgiftens lösningsfrekvens i procent	3 Uppgiftens svårighetsordning enligt lösningsfrekvens	1 Uppgiftens nummer i provet	2 Uppgiftens lösningsfrekvens i procent	3 Uppgiftens svårighetsordning enligt lösningsfrekvens
1	94.7	1	20	87.0	2
2	85.3	2	21	5.8	19
3	84.6	3	22	88.9	1
4	82.7	4	23	9.4	18
5	71.3	5	24	29.4	13
6	57.6	7	25	14.0	17
7	55.7	8	26	63.8	5
8	51.6	10	27	19.8	15
9	59.6	6	28	63.4	6
10	54.2	9	29	44.1	9
11	23.4	17	30	21.2	14
12	51.3	11	31	36.4	11
13	44.8	12	32	34.3	12
14	39.5	14	33	45.7	8
15	27.5	16	34	64.6	4
16	42.2	13	35	19.1	16
17	15.1	18	36	69.4	3
18	32.8	15	37	37.1	10
19	12.3	19	38	59.8	7

Stickprovsundersökningen visar, att den vid provets konstruktion åsyftade svårighetsordningen ganska bra återfinnes. Uppgiften 11 är dock svårare än vad dess placering anger. Den bör därför flyttas. Även på en del andra ställen är en omplacering lämplig. Då det troligen ej kan bli fråga om någon nämnvärd missvisning av standardtabellen genom ändring av ordningsföljden, ha vi för den definitiva versionen av provet placerat uppgifterna enligt svårighetsundersökningens resultat, dock med en mindre jämkning, som blivit en följd av att uppgifterna placerats i samma ordningsföljd i båda klasserna 4 och 6.

Då första och andra hälften av provet kunna anses vara någorlunda likvärda, torde provets beskaffenhet som mätningsinstrumentet rätt väl kunna

Tabell 141. Uppgifternas svårighetsordning i Motsatsprov för klass 6.

Svårighetsordningen för första hälften av provet för klass 6.			Svårighetsordningen för andra hälften av provet för klass 6.		
1 Uppgiftens nummer i provet	2 Uppgiftens lösningsfrekvens i procent	3 Uppgiftens svårighetsordning enligt lösningsfrekvens	1 Uppgiftens nummer i provet	2 Uppgiftens lösningsfrekvens i procent	3 Uppgiftens svårighetsordning enligt lösningsfrekvens
1	98.2	1	20	94.1	1
2	92.5	2	21	19.5	17
3	88.5	4	22	93.7	2
4	90.5	3	23	14.4	19
5	80.0	5	24	47.3	10
6	72.2	6	25	22.7	16
7	70.6	7	26	84.8	4
8	61.6	12	27	32.0	15
9	67.8	8	28	91.9	3
10	64.1	10	29	45.4	11
11	45.9	16	30	33.8	14
12	65.8	9	31	41.6	13
13	62.5	11	32	52.9	9
14	60.0	13	33	53.7	8
15	33.9	17	34	75.5	7
16	57.8	14	35	16.6	18
17	30.6	18	36	80.2	5
18	46.8	15	37	45.5	12
19	16.6	19	38	76.0	9

undersökas genom korrelation mellan de båda hälfterna. Korrelationen för klass 4 var 0.66 och för klass 6 0.60. Därur fås för det förra provet 0.80 och för det senare 0.75.

c. Språkbyggnadsproven.

Tre prov i språkbyggnad ha standardiserats, ett för var och en av klasserna 2, 4 och 6. Dessa prov äro avsedda att pröva dels barnens kunskaper i de moment, vilka ingå i kursen, dels deras allmänna språkriktighetskänsla. Prövningen går i regel så till, att eleverna få rätta språkfel i uppgifter, som föreläggas dem.

Språkbyggnadsprov för klass 2.

(Se särskild bilaga.)

Provet innehåller 34 uppgifter, fördelade på tre avdelningar. I den första avdelningen skola barnen rätta skiljetecken (10 uppgifter), i den andra skola de rätta ord (20 uppgifter) och i den tredje skola de bilda meningar med hjälp av stödjeord (4 uppgifter).

Poängberäkningen sker efter antalet rätt lösta uppgifter.

Tabell 142. Frekvens- och betygstabell till Språkbyggnadsprov
för klass 2.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	29	1.0	12	229	2.7	24	539	4.2
1	4	1.3	13	276	2.9	25	434	4.3
2	8	1.4	14	243	3.0	26	522	4.5
3	41	1.5	15	363	3.1	27	585	4.6
4	55	1.7	16	292	3.2	28	509	4.8
5	75	1.9	17	427	3.3	29	509	5.0
6	71	2.0	18	330	3.5	30	439	5.2
7	76	2.1	19	444	3.6	31	280	5.4
8	101	2.3	20	405	3.7	32	322	5.6
9	129	2.4	21	564	3.8	33	267	5.8
10	155	2.5	22	455	3.9	34	96	6.0
11	200	2.6	23	526	4.1			

Medelvärde: 21.7 Spridning: 7.1

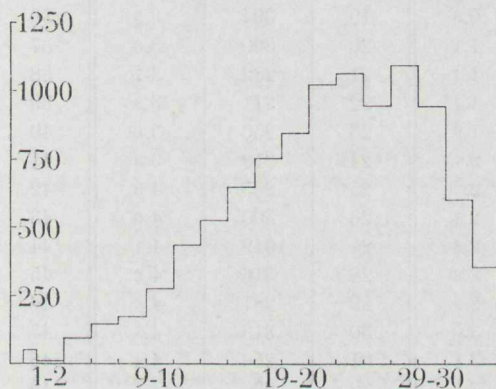

Diagram 40. Grafisk bild till tabell 142.

Mot frekvenstabellen är att anmärka, att en frekvensanhopning föreligger vid de högsta poängtal. Till de olika betygsgraderna höra följande poängtal:

Betygsgrad . . .	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Poängtal	0—2	3—9	10—17	18—25	26—31	32—34	—

För högsta betygsgraden finnes alltså ej något poängtal. Mot provet kunna även en del andra anmärkningar riktas. Det är besvärligt att ge, och barnen ha svårt att förstå anvisningarna. De långsamma skrivarna hinna ej med den sista avdelningen, vilken är relativt lätt. Att provet korrelerar då-

ligt med lärarnas betyg i skrivning, är kanske ingen allvarlig anmärkning, då detta kan bero på att lärarnas betyg i skrivning i hög grad äro rättstavningsbetyg.

Språkbyggnadsproven för klass 4 och klass 6.

(Se särskild bilaga.)

Provet i klass 4 och provet i klass 6 innehålla vardera 50 uppgifter, vilka uppgifter utgöras av meningar, som eleverna skola granska och eventuellt rätta.

Poängberäkningen sker efter antalet rätt lösta uppgifter. Frekvens- och betygstabellerna ha följande utseende:

Tabell 143. Frekvens- och betygstabell till Språkbyggnadsprov för klass 4.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	3	0.5	17	259	3.3	34	299	4.7
1	0	0.6	18	322	3.4	35	319	4.8
2	6	0.8	19	304	3.5	36	299	4.9
3	22	1.1	20	300	3.6	37	250	5.0
4	46	1.4	21	282	3.7	38	256	5.1
5	69	1.7	22	311	3.8	39	225	5.2
6	91	1.9	23	250	3.8	40	255	5.4
7	131	2.1	24	319	3.9	41	210	5.5
8	131	2.3	25	285	4.0	42	160	5.7
9	234	2.4	26	300	4.0	43	107	5.9
10	205	2.6	27	319	4.1	44	86	6.0
11	237	2.8	28	316	4.2	45	92	6.2
12	215	2.9	29	281	4.3	46	36	6.5
13	246	3.0	30	313	4.3	47	28	6.8
14	308	3.1	31	256	4.4	48	9	7.0
15	225	3.2	32	296	4.5	49	3	7.2
16	248	3.3	33	236	4.6	50	0	7.4

Medelvärde: 25.3 Spridning: 10.5

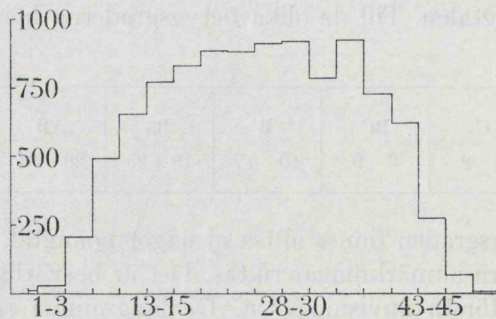

Diagram 41. Grafisk bild till tabell 143.

Tabell 144. Frekvens- och betygstabell till Språkbyggnadsprov för klass 6.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	0	0.5	17	263	3.0	34	264	4.8
1	0	0.6	18	299	3.1	35	383	4.9
2	0	0.7	19	371	3.2	36	419	5.0
3	12	0.8	20	312	3.3	37	180	5.2
4	24	1.1	21	336	3.4	38	251	5.3
5	0	1.3	22	454	3.5	39	240	5.4
6	36	1.5	23	347	3.6	40	120	5.6
7	72	1.7	24	419	3.7	41	120	5.7
8	36	1.9	25	478	3.8	42	144	5.9
9	120	2.0	26	407	3.9	43	48	6.1
10	96	2.2	27	491	4.1	44	72	6.2
11	72	2.3	28	288	4.2	45	60	6.4
12	216	2.4	29	442	4.3	46	24	6.6
13	168	2.6	30	347	4.4	47	24	6.8
14	156	2.7	31	347	4.5	48	0	7.0
15	144	2.8	32	359	4.6	49	0	7.2
16	180	2.9	33	359	4.7	50	0	7.4

Medelvärde: 26.4 Spridning: 8.8

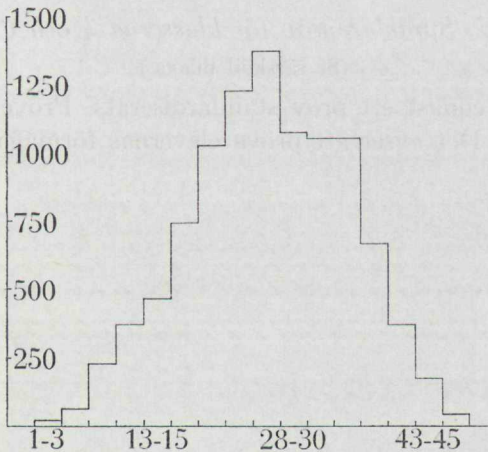

Diagram 42. Grafisk bild till tabell 144.

Provens förmåga av betygsgradering är tillfredsställande. Till varje betygsgrad höra ett flertal poängtal, som framgår av följande översikt.

Betygsgrad	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Klass 4	0-4	5-9	10-18	19-31	32-40	41-45	46-50
Klass 6	0-5	6-12	13-21	22-30	31-39	40-45	46-50

Proven bestå av två ur svårighetssynpunkt någorlunda likvärdiga hälften. I första hälften har syftats mot en placering av uppgifterna efter svårighet, under det att i andra hälften varannan uppgift skulle vara svår och varannan lätt. Konstruktionen är alltså densamma som i motsatsprovet. Någon ingående svårighetsundersökning har ej gjorts. Då flertalet elever hunnit med alla uppgifterna, torde en konsekvent svårighetsplacering ej vara av större betydelse.

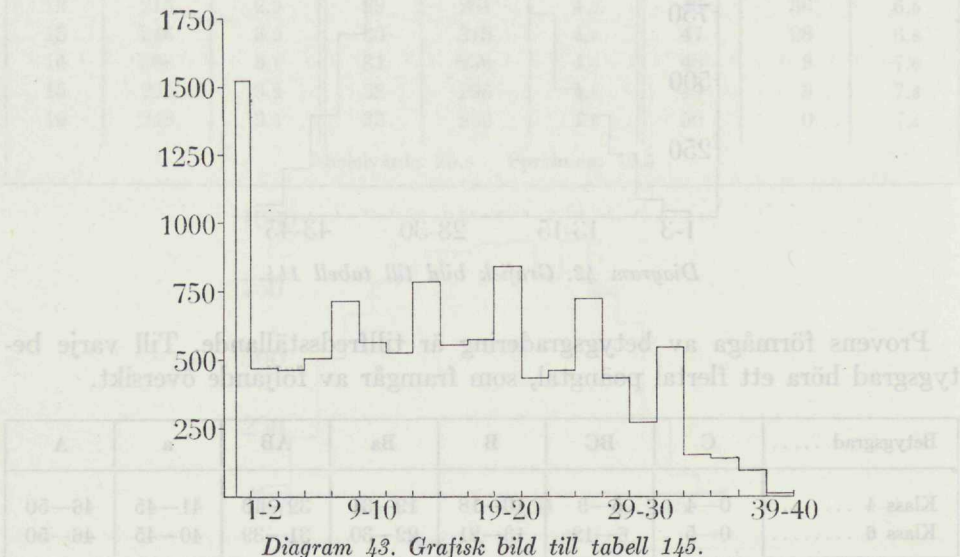
Angående provens effektivitet ur mätningssynpunkt har följande undersökning gjorts. Provet i klass 4 har uppdelats i två delar, den ena bestående av uppgifterna med de udda ordningsnumren och den andra med de jämna, varefter korrelationen mellan delarna beräknats. Den var 0.85. För provet som helhet beräknas därur ett r -värde lika med 0.92. Då provet i klass 6 är analogt, torde även i detta prov motsvarande korrelation vara hög.

Till ledning för lärarens rättning lämnades vid standardiseringen facit, men det visade sig, att vissa uppgifter dock möjliggjorde lösningar, som ej upptagits. Lärarnas rättning kunde därför ej bli fullt objektiv, och materialet har av oss underkastats förnyad granskning. Anvisningarna ha på denna punkt förtydligats. I ett par fall har dessutom uppgifternas formulering något ändrats. I bilagan redogöres för de vidtagna ändringarna.

d. Språkläreprov för klasserna 4 och 6.

(Se särskild bilaga.)

I språklära har endast ett prov standardiserats. Provet är detsamma för klasserna 4 och 6. Det avser att pröva elevernas förmåga att utmärka subjekt och predikat.

Provet innehåller 40 uppgifter. Var och en av dessa utgöres av en mening, där en satsdel är understruken, och barnen ha att ange, om denna satsdel är subjekt, predikat eller »annan satsdel». Med hänsyn till uppgifternas svårighetsordning är provet konstruerat analogt med motsats- och språkbyggnadsproven. Poängberäkningen har skett efter antalet rätt lösta uppgifter, men eftersom endast tre lösningsmöjligheter förefinnas, har på sedvanligt sätt korrigering för gissning företagits. Frekvens- och betygstabellerna ha följande utseende:

Tabell 145. Frekvens- och betygstabell till Språkläroprov för klass 4.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	760	2.2	14	379	3.9	28	378	5.1
1	213	2.6	15	129	4.0	29	235	5.2
2	266	2.8	16	422	4.0	30	33	5.3
3	132	2.9	17	439	4.1	31	307	5.4
4	340	3.0	18	129	4.2	32	240	5.5
5	373	3.1	19	394	4.3	33	9	5.7
6	129	3.2	20	446	4.4	34	154	5.9
7	344	3.3	21	49	4.4	35	151	6.1
8	362	3.4	22	367	4.5	36	0	6.2
9	136	3.5	23	386	4.6	37	64	6.4
10	425	3.6	24	70	4.7	38	27	6.9
11	406	3.7	25	396	4.8	39	0	7.1
12	117	3.7	26	328	4.9	40	6	7.4
13	410	3.8	27	49	5.0			

Medelvärde: 15.7 Spridning: 10.0

Tabell 146. Frekvens- och betygstabell till Språkläroprov för klass 6.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	143	1.5	14	309	3.1	28	588	4.1
1	130	2.0	15	78	3.2	29	638	4.3
2	129	2.2	16	311	3.3	30	14	4.4
3	79	2.3	17	249	3.3	31	573	4.5
4	104	2.4	18	51	3.4	32	679	4.6
5	193	2.5	19	292	3.4	33	25	4.8
6	53	2.6	20	340	3.5	34	648	4.9
7	129	2.7	21	13	3.6	35	414	5.1
8	116	2.7	22	373	3.6	36	0	5.2
9	78	2.8	23	416	3.7	37	638	5.4
10	102	2.8	24	26	3.8	38	447	5.8
11	156	2.9	25	479	3.9	39	0	6.1
12	116	3.0	26	494	4.0	40	118	6.5
13	181	3.0	27	78	4.0			

Medelvärde: 24.3 Spridning: 10.4

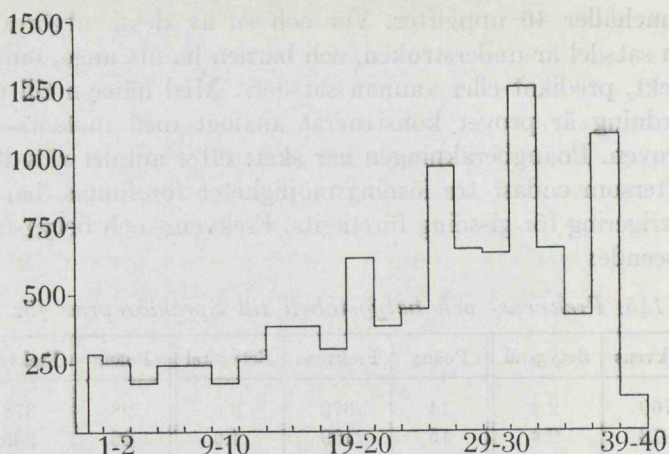

Diagram 44. Grafisk bild till tabell 146.

Poängtalen till de olika betygsgraderna äro:

Betygsgrad	C	BC	B	Ba	AB	a	A
Klass 4	—	0	1—8	9—21	22—31	32—37	38—40
Klass 6	—	1—4	5—19	20—30	31—37	38—39	40

Frekvenstabellerna äro ej fullt tillfredsställande. Dels finnes ej för någon av klasserna tillräckligt utrymme för de båda lägsta betygsgraderna, och frekvensanhopningen för 0-poängen i klass 4 är betydande, dels finnes ej mer än ett poängtal för betyget A i klass 6.

Provet har tydligen ej varit lämpligt för klass 4. Detta torde delvis bero på bristande enhetlighet i skolans undervisning, då det gäller kursmomentet språklära. Vissa lärare bedriva i de lägre klasserna ej någon systematisk undervisning med inlärande av termer, och subjekt och predikat äro till följd härav okända begrepp för en avsevärd del av eleverna i klass 4, vilket framgår av frekvenstabellen. Vissa av uppgifterna i provet, t. ex. sådana med formellt subjekt, ha också av en del lärare ansetts vara för svåra för ifrågasvarande stadium.

2. Standardbetygen i skrivning. (Skrivning och språklära.)

För standardbetyget i skrivning ha använts dels uppsatsprov och dels motsats-, språkbyggnads- och språkläroprov.

För klasserna 4 och 6 erhålles standardbetyget i skrivning genom sammanslagning av två delbetyg. Delbetyg 1 fås för klass 4 av två prov, Mot-

satsprov för klass 4 och Språkbyggnadsprov för klass 4, och för klass 6 av tre prov, Motsatsprov för klass 6, Språkbyggnadsprov för klass 6 och Språkläroprov för klass 6. Delbetyg 2 fås med hjälp av Uppsatsprov för klass 4 respektive Uppsatsprov för klass 6. Delbetyg 2 är i viss mån subjektivt, eftersom betyget på uppsatserna måste bero på de enskilda lärarnas uppfattning, delbetyg 1 är helt objektivt. Ursprungligen hade det varit de sakkunnigas mening att även för klass 4 använda ett språkläroprov för standardbetyget i skrivning, och ett sådant prov har också blivit standardiserat. Då det visade sig vara mindre lämpligt, har det emellertid ej medtagits.

För klass 2 erhålles standardbetyget i skrivning genom ett enda prov, Uppsatsprov för klass 2. Visserligen har även för klass 2 ett språkbyggnadsprov standardiserats, men då detta prov ej utfallit fullt tillfredsställande, har det ej medtagits. Önskvärt vore dock, att även standardbetyget för klass 2 kunde bygga på två delbetyg. Skalan för standardbetyget återfinnes i »särskild bilaga».

Standardtabellen för delbetyg 2 för klasserna 4 och 6 har förut meddelats på sid. 196, och standardtabellerna för delbetyg 1 för samma klasser ha följande utseende.

Tabell 147. Standardtabeller för delbetyg 1 i skrivning för klasserna 4 och 6.

Klass 4		Klass 6	
Betygssumma	Betygsgrad	Betygssumma	Betygsgrad
12.5—	A (7)	18.3—	A (7)
11.9—12.4	a+ (6+)	17.5—18.2	a+ (6+)
11.3—11.8	a (6)	16.6—17.4	a (6)
10.7—11.2	a— (6—)	15.8—16.5	a— (6—)
10.1—10.6	AB+ (5+)	15.0—15.7	AB+ (5+)
9.5—10.0	AB (5)	14.1—14.9	AB (5)
8.9— 9.4	AB— (5—)	13.3—14.0	AB— (5—)
8.3— 8.8	Ba+ (4+)	12.5—13.2	Ba+ (4+)
7.7— 8.2	Ba (4)	11.6—12.4	Ba (4)
7.1— 7.6	Ba— (4—)	10.8—11.5	Ba— (4—)
6.5— 7.0	B+ (3+)	10.0—10.7	B+ (3+)
5.9— 6.4	B (3)	9.1— 9.9	B (3)
5.3— 5.8	B— (3—)	8.3— 9.0	B— (3—)
4.7— 5.2	BC+ (2+)	7.5— 8.2	BC+ (2+)
4.1— 4.6	BC (2)	6.6— 7.4	BC (2)
3.5— 4.0	BC— (2—)	5.8— 6.5	BC— (2—)
— 3.4	C (1)	— 5.7	C (1)

Förklaring: Betygssummorna i ovanstående standardtabeller ha erhållits genom addition av betygstalen i förutnämnda två prov för klass 4 och tre prov för klass 6.

Tabell 148. Betygsgradernas frekvens i standardmaterialet.

Betygsfördelningen i procent.

	Klass 4	Klass 6		Klass 4	Klass 6
A	0.8	0.7	B	24.0	25.4
a	6.7	5.9	BC	5.7	5.7
AB	24.6	26.2	C	0.4	0.7
Ba	37.8	35.4			

En jämförelse mellan delbetyg 1 i standardbetyget och terminsbetyget i ämnet skrivning har gjorts för klasserna 4 och 6, och resultaten meddelas i följande tabeller. För klass 2 har ej någon liknande jämförelse kunnat göras, eftersom uppdelning av terminsbetygen med särskilda vitsord i skrivning och rättstavning ej skett för denna klass.

Tabell 149. Korrelation mellan standard- och terminsbetyg i skrivning i klass 4.

a. Ursprungliga terminsbetyg.

b. Justerade terminsbetyg.

Terminsbetyget	Standardbetyget (Delbetyg 1)								Standardbetyget (Delbetyg 1)							
	C	BC	B	Ba	AB	a	A		C	BC	B	Ba	AB	a	A	
	A															
a					4	8	2	14				1	9	67	4	81
AB		1	4	65	143	87	9	309		1	6	135	401	82	6	631
Ba		11	98	346	352	63	6	876	1	36	217	695	226	12		1 187
B	9	104	374	533	143	3		1 166	4	81	326	151	10			572
BC	6	33	77	39	3			158	5	37	11	1				54
C	2	6	7		1			16	7							7
	17	155	560	983	646	161	17=2 539		17	155	560	983	646	161	17=2 539	

Korrelationerna äro 0.58 och 0.75.

Tabell 150. Överensstämmelse mellan standard- och terminsbetyg i skrivning i klass 4.

Betygsfördelningen i procent.

Överensstämmelse	Mycket god	Ganska god	Dålig	Mycket dålig
Ursprungliga betyg	35.7	52.5	11.2	0.6
Justerade betyg	60.6	36.3	3.0	0.1

Tabell 151. Korrelation mellan standard- och terminsbetyg
i skrivning i klass 6.

a. Ursprungliga terminsbetyg.

Standardbetyget
(Delbetyg 1)

C BC B Ba AB a A

Terminsbetyget	A							
	a				4	19	17	4
	AB			8	82	168	60	3
	Ba		8	138	333	177	31	1
	B	6	86	301	279	72	3	
	BC	4	31	39	13			
	C		3	2	2			

10 128 488 713 436 111 8=1894

b. Justerade terminsbetyg.

Standardbetyget
(Delbetyg 1)

C BC B Ba AB a A

				2	14	44	5	65
	1	3	77	261	52	3		397
	6	150	499	145	14			814
2	75	323	135	16	1			552
6	46	12						64
2								2

10 128 488 713 436 111 8=1894

Korrelationerna äro 0.63 och 0.76.

Tabell 152. Överensstämmelse mellan standard- och terminsbetyg
i skrivning i klass 6.

Betygsfördelningen i procent.

Överensstämmelse	Mycket god	Ganska god	Dålig	Mycket dålig
Ursprungliga betyg	44.9	47.0	7.8	0.3
Justerade betyg	61.7	35.7	2.5	0.1

Denna ganska goda överensstämmelse mellan delbetyg 1 och terminsbetyget samt den förut påvisade likaledes goda överensstämmelsen mellan delbetyg 2 (betyget på uppsatsproven) och terminsbetyget ställa utom tvivel, att ett på delbetygen 1 och 2 uppbyggt standardbetyg i skrivning blir en värdefull hjälp för betygssättandet i ämnesgrenen skrivning.

E. Standardiseringsarbetet i ämnesgrenen rättstavning.

1. Standardiseringen av rättstavningsproven.

Rättstavningsprov bruka med avseende på den yttre formen vara av två slag: prov med isolerade ord och prov, som bestå av meningar med eller utan inbördes sammanhang. Enklast att objektivt bedöma och minst tidsödande äro proven med isolerade ord, s. k. blockskrivning. Då varje ord endast förekommer en gång i prov av denna typ, äro de lättare att bedöma än prov, där samma ord stundom upprepas och kanske av barnen stavas på olika sätt. Blockskrivningen tar dessutom kortare tid än ett prov av den andra typen,

vilket kommer att innehålla en del bindeord, som äro så gott som värdelösa ur prövnings synpunkt. Prov, som bestå av meningar, bli emellertid lättare att objektivt bedöma, om endast vissa ord äro prövningsord och de övriga, bindeorden, lämnas utan avseende vid bedömningen. Denna modifierade typ har också under senare år kommit till vidsträckt användning i utlandet.

Två av kommitténs prov bestå av isolerade ord, nämligen Rättstavningsprov 2 för klass 4 och Rättstavningsprov 2 för klass 6. För de tre övriga proven, nämligen Rättstavningsprov för klass 2, Rättstavningsprov 1 för klass 4 och Rättstavningsprov 1 för klass 6, ha använts meningar, där endast vissa ord äro prövningsord. Denna typ av prov är visserligen mer tidsödande än blockskrivningen, men genom att man använder två typer av prov gör man troligen prövningen mer tillförlitlig än om man begränsar den till en typ. Av psykologiska skäl har ej någon blockskrivning utarbetats för klass 2, och meningarna i provet för denna klass utgöra, likaledes av psykologiska orsaker, en sammanhängande text. Genom denna anordning av proven har god överensstämmelse nåtts med de i skolorna vanliga diktamensskrivningarna. Visserligen äro proven avsevärt svårare än diktamensskrivningarna i regel äro, men för övrigt är skillnaden ej betydande. Tillvägagångssättet vid diktering och bedömning överensstämmer i huvudsak med gängse praxis, vilket ej alltid varit fallet för äldre standardprov i rättstavning.

En viktig psykologisk-pedagogisk synpunkt är, att prövningsorden skola vara avpassade efter elevernas utveckling. Prov för lägre åldersstadier böra därför huvudsakligen omfatta vanliga ord. I högre klasser bör prövningen omfatta fler relativt ovanliga ord än på lågstadiet, men beträffande alla ord, som medtagas i ett prov, gäller, att de böra vara till sin betydelse väl kända av eleverna.

Vid utarbetandet av de sakkunnigas prov har Hassler-Göranssons lista över språkets 1 000 vanligaste ord tjänat som norm för uppdelningen av prövningsorden i vanliga och mindre vanliga. Ett ord, som i samma eller liknande form återfinnes i denna lista, har räknats som vanligt, likaså ett sammansatt ord, vars delar äro upptagna där. Tabell 153 visar antalet vanliga ord, uttryckt i procent, i de olika proven.

Tabell 153. Procent av vanliga ord i rättstavningsproven.

	Prov 1	Prov 2	Samtliga prövningsord
Klass 2	—	—	93
Klass 4	65	47	57
Klass 6	33	25	29

Alla prövningsorden ha utvalts så, att man kan förmoda, att deras betydelse är känd av eleverna. Detta gäller även de ur stavningssynpunkt allra

svåraste orden, såsom tändsticksask för klass 2 och värmländsk för klass 4. De svagaste barnens ordförråd är emellertid ytterst torftigt, och därför förefinnes givetvis den möjligheten, att ett eller annat ords betydelse kan vara okänd för någon enstaka elev.

Ett annat pedagogiskt krav är, att provet skall ta hänsyn till de i undervisningsplanen föreskrivna kurserna. Man bör således ej i de tre lägre klasserna pröva ingående på något särskilt ljuds beteckning, i klass 4 bör man inskränka sådan prövning till j-, sj- och tj-ljuden, och först från och med slutet av klass 5 kan man utsträcka den till övriga ljud. En felaktig föreställning är emellertid, att alla prövningsord måste hänföra sig till den genomgångna kursen. Liksom man i andra ämnen betygssätter ej blott barnens minneskunskaper utan även andra ting, såsom deras förmåga att uppfatta, tänka och kombinera, bör man vid betygssättning i rättstavning ge eleverna tillfälle att jämte redovisning för den inlärd kursen visa sin eventuella begåvning för ämnet, sin intuition och sin förmåga att jämföra och dra slutsatser.

De sakkunnigas prov äro uppgjorda i enlighet med dessa principer. I klass 4 prövas sålunda ingående på j-, sj- och tj-ljuden, och för klass 6 finnas prövningsord från alla områden av det ortografiska fältet. En del ord i proven ligga så att säga utanför kursen och avse att undersöka elevernas förmåga att reda sig med förut ej inlärd ord. Exempel på denna typ äro tändsticksask och namnsdag, de två svåraste orden i småskolans prov. Det är troligt, att dessa ord ej blivit föremål för någon träning, och det är därför förbluffande, att de stavas rätt av ungefär varannan elev (tändsticksask av 41 procent och namnsdag av 51 procent). Ett barn, som redan i småskolan utan föregående preparation kan stava dessa ord, visar sig äga för rättstavningsfärdigheten värdefulla egenskaper, till vilka hänsyn bör tagas vid betygssättningen.

Med hänsyn till prövningsordens svårighetsgrad kunna standardprov i rättstavning förete två olika typer, en där alla orden äro lika svåra, och en där skilda svårighetsgrader äro representerade, så att i provet ingå både lätta, medelsvåra och svåra ord. De flesta äldre tests, såsom de mest kända amerikanska och Hassler-Göranssons, äro av den första typen. Det har emellertid i vissa fall visat sig svårt att erhålla tillräcklig spridning med sådana prov, och därför ha de sakkunniga i stället använt den senare typen. Vid konstruerandet av proven ha siffrorna i Hassler-Göranssons rättstavningsskala tjänat som grundval för svårighetsgraderingen. För att få tillgång till fler svårighetsbestämda ord företog kommittén en undersökning i Kalmar folkskolor, varvid rättstavningsprocenter erhöles för ytterligare 200 ord i klasserna 3—6 (se bilaga I). Bland rättstavningsskalans 335 ord och kalmarundersökningens 200 ord utvaldes därefter de prövningsord, som ingå i de sakkunnigas standardprov. Bilaga J visar dessa prövningsords svårighetsgrad i

det material, som erhållits genom den nu företagna standardundersökningen. Som framgår av tabellen finnas i samtliga prov mycket lätta ord med en rättstavningsprocent, som uppgår till eller närmar sig 100, samt mycket svåra ord, vilkas rättstavningsprocent understiger 50. Till största delen utgöras dock prövningsorden av medelsvåra ord, och rättstavningsprocenternas medeltal för de olika proven ligga mellan 72 och 87.

Som ovan nämnts, har kommittén valt nu beskrivna typ av standardprov för att graderingen skall kunna bli tillfredsställande, så att proven ej blott skola utvisa mellanbetygen och de lägsta betygen utan även ge upplysning om elevernas kvalifikationer för de allra högsta betygen. Åtskilliga lärare ha ansett, att de sakkunnigas prov äro alldeles för svåra, och att prov med så svåra ord ej kunna ge tillfredsställande resultat. Det har syntts de sakkunniga av intresse att i anslutning till denna kritik undersöka, hur ett prov bestående av idel svåra ord skulle fungera. En sådan undersökning gjordes i 7 klassavdelningar med cirka 200 barn i var och en av klasserna 4 och 6. De båda blockskrivningarna uppdelades var för sig, så att de 20 ovanligaste och mest svårstavadade orden kommo att utgöra ett prov, varefter resultatet i detta prov jämfördes med resultatet i hela provet. Följande ord fördes till det mindre provet:

Klass 4: bläckhorn, almanacka, radioprogram, högljudd, svälja, abborre, ansjovis, gyttja, tillräcklig, hembygdskunskap, värmländsk, drickspengar, ballong, välsigna, gjutjärn, sädeskärve, slockna, väninna, porträtt, vissna.

Klass 6: gudinna, brosch, manschetter, nationaldräkt, inflammation, epidemisjukhus, öppen hjärtig, hämndlysten, missunnsam, ovärderligt, nämndeman, portion, oersättlig, musicera, katalog, illustrera, repetition, portmonnä, fraktgods, förgätmigej.

Följande tabeller visa resultaten av denna undersökning.

Tabell 154. Korrelation mellan det ursprungliga provet och 20-ordsprovet för klass 4.

		70-ordsprovet							
		C	BC	B	Ba	AB	a	A	
20-ordsprovet	A								1
	a				1	2	8		11
	AB				14	40	1		55
	Ba			17	39	11			67
	B		4	45	9				58
	BC		5	4					9
	C								
		9	66	63	53	9	1	=201	

Tabell 155. Korrelation mellan det ursprungliga provet och 20-ordsprovet för klass 6.

		80-ordsprovet							
		C	BC	B	Ba	AB	a	A	
20-ordsprovet	A								
	a				2	6	10		18
	AB				13	35	3		51
	Ba			17	57	5			79
	B		2	31	3				36
	BC		12	4					16
	C								
		14	52	75	46	13		=200	

Korrelationerna äro respektive 0.85 och 0.89.

Av tabellerna framgår, att korrelationen mellan de båda proven är hög. En elev, som är duktig i hela provet, är nästan alltid duktig i det mindre provet och tvärtom. Prov med idel svåra ord synas alltså kunna fungera tillfredsställande. Man kan, i rak motsats till den nyssnämnda kritiken av att så många svåra ord medtagits i proven, ifrågasätta om det är lämpligt att i rättstavningsprov, som ha till uppgift att betygsgradera eleverna, medtaga ett mycket stort antal lätta ord. Det är mycket möjligt, och den gjorda undersökningen ger stöd däråt, att ett prov med relativt få men ur svårighetssynpunkt väl valda ord och alltså med proportionsvis många svåra ord, skulle ge säkrare betygsgradering än de nu använda proven. Med ett sådant prov vunnes också, att prövningen toge kortare tid i anspråk. Särskilt för småskolans del vore detta önskvärt.

Vi gå nu över till att granska de särskilda proven.

Rättstavningsprov för klass 2.

(Se särskild bilaga.)

För provet i klass 2 erhöles följande frekvenstabell:

Tabell 156. Frekvens- och betygstabell till Rättstavningsprov för klass 2.

Felpoäng	Frekvens	Betygstal	Felpoäng	Frekvens	Betygstal	Felpoäng	Frekvens	Betygstal
0	401	6.0	8	437	4.2	21—22	355	3.0
1	448	5.6	9	412	4.1	23—24	308	2.9
2	594	5.3	10	393	4.0	25—26	250	2.8
3	509	5.0	11—12	667	3.8	27—28	203	2.6
4	586	4.8	13—14	583	3.6	29—30	130	2.5
5	490	4.6	15—16	619	3.5	31—45	644	2.0
6	497	4.4	17—18	422	3.3	46—	36	1.0
7	562	4.3	19—20	454	3.2			

Medelvärde: 12.4 Spridning: 10.2

Förklaring: Poängtalet anger antalet stavfel. 401 elever ha ej gjort något fel, 448 elever ha 1 stavfel o. s. v.

Tabellen uppvisar en stark frekvensanhopning vid de lägsta poängtalerna. Fyra procent av eleverna ha 0 poäng, alltså intet fel, och nära 20 procent ha högst tre fel. De båda högsta betygsgraderna kunna ej särskiljas, då den högsta tänkbara prestationen ej berättigar till högre betyg än a. Poängtalens fördelning på betygsgraderna är mycket ojämn, som framgår av följande sammanställning.

Till a (A) höra	2 poängtal	Till B höra	15 poängtal
» AB	» 4 »	» BC	» 15 »
» Ba	» 10 »	» C	» 25 »

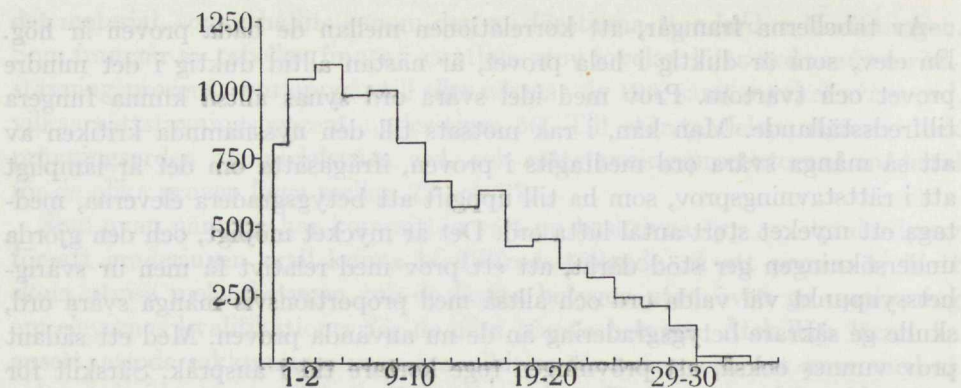

Diagram 45. Grafisk bild av tabell 156.

Som betygsinstrument är provet ej fullt tillfredsställande, då en noggrann differentiering av de duktigare eleverna ej är möjlig, medan å andra sidan en onödig anhopning av poängtal för graderingen av de svagaste eleverna förefinnes.

Över provets tillförlitlighet ur mätningssynpunkt har undersökning gjorts genom att första delen av provet korrelerats med andra delen. Korrelationen var 0.83. För provet i sin helhet kan alltså r beräknas vara 0.91. Man skulle kunna ifrågasätta, om det ej kunde räcka att för härledandet av standardbetyget använda ena hälften av provet. Korrelationen mellan första hälften och hela provet är ej mindre än 0.95.

Rättstavningsproven för klasserna 4 och 6.

(Se särskild bilaga.)

Tabell 157. Frekvens- och betygstabell till Rättstavningsprov 1 för klass 4.

Felpoäng	Frekvens	Betygstal	Felpoäng	Frekvens	Betygstal	Felpoäng	Frekvens	Betygstal
0	214	6.3	9	407	4.3	25—26	347	2.9
1	310	5.8	10	413	4.2	27—28	283	2.7
2	415	5.5	11—12	721	4.0	29—30	229	2.5
3	501	5.2	13—14	712	3.8	31—35	369	2.3
4	473	5.0	15—16	624	3.6	36—40	174	2.0
5	470	4.8	17—18	592	3.4	41—45	84	1.6
6	473	4.6	19—20	469	3.3	46—50	12	1.2
7	424	4.5	21—22	417	3.1	51—55	6	1.0
8	486	4.4	23—24	359	3.0	56—	6	0.5

Medelvärde: 13.3 Spridning: 9.1

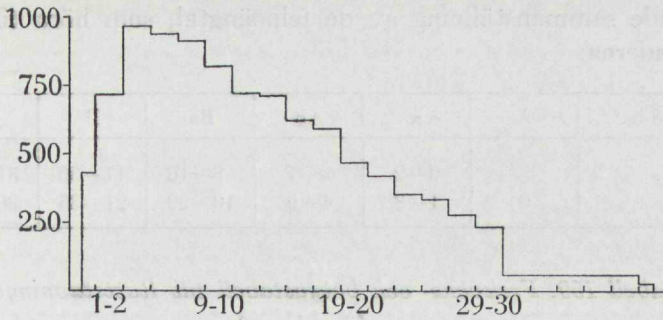

Diagram 46. Grafisk bild till tabell 157.

Tabell 158. Frekvens- och betygstabell till Rättstavningsprov 2 för klass 4.

Felpoäng	Frekvens	Betygstal	Felpoäng	Frekvens	Betygstal	Felpoäng	Frekvens	Betygstal
0	82	6.6	9	425	4.5	25—26	382	3.0
1	178	6.1	10	377	4.4	27—28	347	2.8
2	239	5.8	11—12	785	4.2	29—30	252	2.7
3	394	5.5	13—14	663	4.0	31—35	482	2.5
4	318	5.3	15—16	681	3.8	36—40	242	2.2
5	430	5.1	17—18	620	3.7	41—45	133	1.8
6	402	4.9	19—20	578	3.5	46—50	61	1.5
7	424	4.8	21—22	525	3.3	51—55	16	1.1
8	429	4.6	23—24	529	3.2	56—	6	0.6

Medelvärde: 15.3 Spridning: 9.3

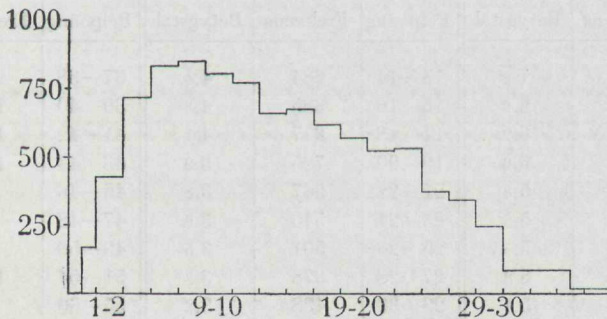

Diagram 47. Grafisk bild till tabell 158.

Tabellerna visa, liksom den motsvarande för klass 2, en stark frekvensanhopning vid de lägsta poängtal. Proven äro så till vida ej fullt tillfredsställande. Prov 2, blockskrivningen, differentierar de duktigare eleverna något bättre, än vad det andra provet med orden i meningar gör, såsom framgår

av följande sammanställning av de felpoängtal, som höra till de särskilda betygsgraderna.

Betygsgrad	A	a	AB	Ba	B	BC	C
Prov 1		0—2	3—7	8—16	17—30	31—45	46—
Prov 2	0	1—3	4—9	10—20	21—35	36—50	51—

Tabell 159. Frekvens- och betygstabell till Rättstavningsprov 1 för klass 6.

Felpoäng	Frekvens	Betygstal	Felpoäng	Frekvens	Betygstal	Felpoäng	Frekvens	Betygstal
0	35	6.9	9	390	4.6	25—26	394	3.0
1	167	6.3	10	308	4.5	27—28	346	2.8
2	213	5.9	11—12	710	4.3	29—30	286	2.6
3	154	5.6	13—14	878	4.1	31—35	454	2.5
4	378	5.4	15—16	699	3.9	36—40	322	2.1
5	368	5.2	17—18	527	3.7	41—45	108	1.7
6	379	5.0	19—20	627	3.5	46—50	48	1.5
7	498	4.9	21—22	579	3.4	51—	0	1.2
8	498	4.7	23—24	534	3.2			

Medelvärde: 15.7 Spridning: 8.9

Tabell 160. Frekvens- och betygstabell till Rättstavningsprov 2 för klass 6.

Felpoäng	Frekvens	Betygstal	Felpoäng	Frekvens	Betygstal	Felpoäng	Frekvens	Betygstal
0	13	7.2	13—14	684	4.4	37—38	207	2.6
1	86	6.6	15—16	685	4.3	39—40	171	2.5
2	74	6.2	17—18	677	4.1	41—42	110	2.4
3	62	6.0	19—20	725	3.9	43—44	169	2.3
4	174	5.8	21—22	567	3.8	45—46	86	2.2
5	145	5.6	23—24	540	3.6	47—48	25	2.1
6	246	5.5	25—26	501	3.5	49—50	25	2.0
7	394	5.3	27—28	378	3.3	51—54	122	1.9
8	347	5.1	29—30	438	3.2	55—60	49	1.7
9	233	5.0	31—32	366	3.1	61—64	36	1.5
10	320	4.9	33—34	268	2.9	65—70	25	1.2
11—12	689	4.6	35—36	351	2.8	71—	12	0.8

Medelvärde: 20.7 Spridning: 11.7

Även dessa tabeller visa en frekvensanhopning vid de låga poängtal men åtskilligt mindre framträdande än i proven för klasserna 2 och 4. Såväl block-

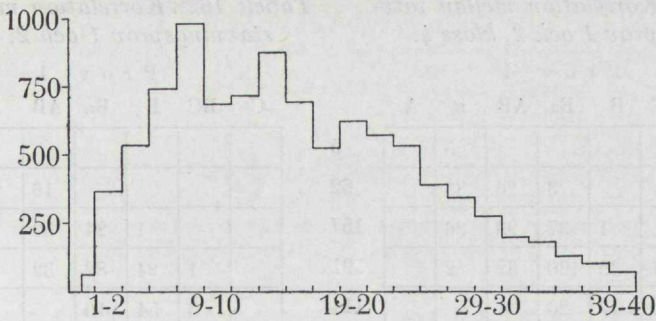

Diagram 48. Grafisk bild till tabell 159.

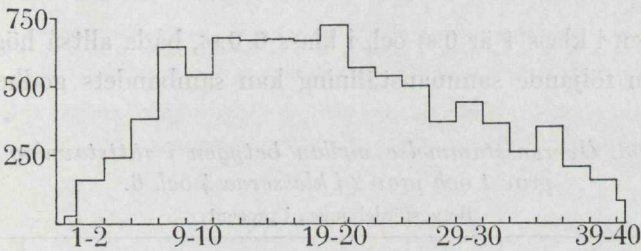

Diagram 49. Grafisk bild till tabell 160.

skrivningsprovet som det andra provet möjliggöra en betygsgradering upp till A. Antalet poängtal, som i de båda proven höra till de olika betygsgraderna, är:

Betygsgrad	A	a	AB	Ba	B	BC	C
Prov 1	0	1-3	4-10	11-20	21-35	36-50	51-
Prov 2	0-1	2-6	7-14	15-26	27-42	43-64	65-

Även här visar sig blockprovet något överlägset det andra provet i betygsdifferentiering av de duktigare eleverna.

Frekvenstabellerna ha visat, att en ringa ändring av antalet fel avsevärt inverkar på betyget, då det gäller de högre betygsgraderna. Detta förhållande är naturligtvis ur mätningsteknisk synpunkt ägnat att nedsätta provets tillförlitlighet. Att denna dock är god, framgår för proven i klasserna 4 och 6 av korrelationsberäkningar av sambandet mellan de betyg, som samma elever erhållit i prov 1 och prov 2. Korrelationstavlorna ha följande utseende.

Tabell 161. Korrelation mellan rättstavningsprov 1 och 2, klass 4.

		P r o v 1							
		C	BC	B	Ba	AB	a	A	
P r o v 2	A							5	5
	a				3	26	33		62
	AB			1	37	93	26		157
	Ba	1	1	35	120	32	2		191
	B		10	77	26	1			114
	BC		12	6					18
	C	1	2						3
		2	25	119	186	152	66	=550	

Tabell 162. Korrelation mellan rättstavningsprov 1 och 2, klass 6.

		P r o v 1							
		C	BC	B	Ba	AB	a	A	
P r o v 2	A							1	1
	a					16	23	3	42
	AB			1	24	52	9		86
	Ba		1	24	82	32			139
	B		3	54	16				73
	BC	2	9	11					22
	C	2							2
		4	13	90	122	100	32	4=365	

Korrelationen i klass 4 är 0.84 och i klass 6 0.86, båda alltså höga.

Även genom följande sammanställning kan sambandets godhet åskådliggöras.

Tabell 163. Överensstämmelse mellan betygen i rättstävning enligt prov 1 och prov 2 i klasserna 4 och 6.

Betygsfördelningen i procent.

Överensstämmelse	Mycket god	Ganska god	Dålig	Mycket dålig
Klass 4	61.1	37.2	1.5	0.2
Klass 6	61.1	38.4	0.5	0.0

Förklaring: I klass 4 hade 61.1 procent fått samma betyg i prov 1 och prov 2, för 37.2 procent utgjorde skillnaden mellan betygen en betygsgrad, för 1.5 procent var skillnaden två och för 0.2 procent mer än två betygsgrader.

Som förut nämnts kan det ifrågasättas, om ej prov med mindre antal ord kunde ersätta de längre proven, om relativt flera svåra ord användes. För att undersöka saken konstruerades prov, som endast innehöll hälften av orden i de ursprungliga blockproven. Endast en mindre del av de lättare orden bibehölls, och de ord, som ej medtogos, voro alla relativt lätta.

Korrelationen mellan dessa nya prov och de ursprungliga voro för klass 4 0.96 och för klass 6 0.95. De kortare proven skulle alltså ge praktiskt taget samma betygsgradering som de längre.

2. Standardbetygen i rättstävning.

a. Standardbetyget i rättstävning i klass 2.

För bestämmandet av standardbetyget i rättstävning i klass 2 finnes endast ett standardiserat prov. En betygstabell för detta har förut meddelats. Skill-

naden mellan denna och standardtabellen för betyget i rättstavning är i huvudsak, att de decimalbetecknade betygstalen i den förra utbyts mot vanlig betygsbeteckning. Standardtabellen har följande utseende:

Tabell 164. Standardbetygstabell för rättstavning i klass 2.

Felpoäng	Standardbetyg	Felpoäng	Standardbetyg	Felpoäng	Standardbetyg
0	6 (a) eller högre	6—7	4+ (Ba+)	25—30	3— (B—)
1	6— (a—)	8—11	4 (Ba)	31—35	2+ (BC+)
2	5+ (AB+)	12—15	4— (Ba—)	36—39	2 (BC)
3	5 (AB)	16—19	3+ (B+)	40—45	2— (BC—)
4—5	5— (AB—)	20—24	3 (B)	46—	1 (C)

Tabell 165. Betygsgradernas frekvens i standardmaterialet för klass 2.

Betygsfördelningen i procent.

	Faktisk frekvens	Normalfördelningen
A } a }	8.5	6.7
AB	21.8	24.2
Ba	38.8	38.2
B	24.1	24.2
BC	6.2	6.1
C	0.6	0.6

Följande korrelationstavlor redogöra för sambandet mellan standardbetyget i rättstavning och terminsbetyget i skrivning i klass 2.

Tabell 166. Korrelation mellan standardbetyget i rättstavning och terminsbetyget i skrivning i klass 2.

a. Ursprungliga terminsbetyg.

Standardbetyget.

C BC B Ba AB a A

A							
a					5		
AB			1	20	50	47	
Ba			43	270	270	125	
B		64	405	497	133	14	
BC	5	56	81	12	1		
C	5	10	1				
	10	130	531	799	459	186	=2 115

b. Justerade terminsbetyg.

Standardbetyget

C BC B Ba AB a A

				1	14	97	112
			106	350	86		542
		1	126	604	93	3	827
		65	371	85	2		523
	4	59	34	3			100
	6	5					11
	10	130	531	799	459	186	=2 115

Korrelationerna äro respektive 0.64 och 0.85.

Följande tabell klargör även sambandet i de båda tavlorna.

Tabell 167. Överensstämmelse mellan standardbetyget i rättstavning och terminsbetyget i skrivning i klass 2.

Betygsfördelningen i procent.

Överensstämmelse	Mycket god	Ganska god	Dålig	Mycket dålig
Ursprungliga betyg	37.2	49.2	12.9	0.7
Justerade betyg	70.5	29.0	0.5	0.0

Förklaring: Se tabell 163, sid. 222.

Som synes är korrelationen mellan standardbetyget i rättstavning och terminsbetyget i skrivning hög, och standardbetyget stämmer alltså bra med lärarnas bedömning. Man kan vidare dra den slutsatsen, att betyget i skrivning i klass 2 tydligen huvudsakligen sättes med ledning av elevernas rättstavningsfärdighet och alltså närmast är att uppfatta som ett rättstavningsbetyg.

b. Standardbetyget i rättstavning i klasserna 4 och 6.

För bestämmandet av standardbetyget i rättstavning i klasserna 4 och 6 finnas för vardera klassen två standardiserade prov. Standardbetyget erhålles genom nedanstående tabell. Poängtal i tabellen ha uppkommit genom addition av betygstalen i de båda proven.

Tabell 168. Standardbetygstabell för rättstavning i klasserna 4 och 6.

Poängtal	Standardbetyg	Poängtal	Standardbetyg	Poängtal	Standardbetyg
12.8—	7 (A)	9.0—9.5	5— (AB—)	5.2—5.7	3— (B—)
12.2—12.7	6+ (a+)	8.4—8.9	4+ (Ba+)	4.6—5.1	2+ (BC+)
11.5—12.1	6 (a)	7.7—8.3	4 (Ba)	3.9—4.5	2 (BC)
10.9—11.4	6— (a—)	7.1—7.6	4— (Ba—)	3.3—3.8	2— (BC)
10.3—10.8	5+ (AB+)	6.5—7.0	3+ (B+)	—3.2	1 (C)
9.6—10.2	5 (AB)	5.8—6.4	3 (B)		

Tabell 169. Betygsgradernas frekvens i standardmaterialet
för klasserna 4 och 6.

Betygsfördelningen i procent.

	Faktisk frekvens		Normalfördelningen
	Klass 4	Klass 6	
A	0.3	0.3	0.6
a	7.3	6.4	6.1
AB	24.6	24.9	24.2
Ba	35.8	37.5	38.2
B	24.6	22.7	24.2
BC	7.0	7.7	6.1
C	0.5	0.5	0.6

Följande korrelationstavlor redogöra för sambandet mellan standardbetygen och terminsbetygen i rättstavning i klasserna 4 och 6. Särskilda betyg i rättstavning ha i dessa klasser satts av lärarna.

Tabell 170. Korrelation mellan standardbetyget och terminsbetyget i rättstavning i klass 4.

a. Ursprungliga terminsbetyg.

Standardbetyget

C BC B Ba AB a A

Terminsbetyget	A				1	4	4	9	
	a			3	34	20	1	58	
	AB			5	78	247	98	18	446
	Ba		2	65	411	302	29	2	811
	B	4	39	367	396	39			845
	BC	14	59	137	48	1			259
	C	8	30	38	4				80
	26	130	612	940	624	151	25=2	508	

b. Justerade terminsbetyg.

Standardbetyget

C BC B Ba AB a A

					1	7	8
				28	72	10	110
			104	464	76	8	652
	5	123	727	130	2		987
3	40	451	107	2			603
12	77	36	2				127
11	8	2					21
26	130	612	940	624	151	25=2	508

Korrelationerna äro respektive 0.73 och 0.85.

Tabell 171. Överensstämmelse mellan standardbetyget och terminsbetyget i rättstavning i klass 4.

Betygsfördelningen i procent.

Överensstämmelse	Mycket god	Ganska god	Dålig	Mycket dålig
Ursprungliga betyg	44.5	47.8	7.5	0.2
Justerade betyg	72.3	26.7	1.0	0.0

Tabell 172. Korrelation mellan standardbetyget och terminsbetyget i rättstavning i klass 6.

a. Ursprungliga betyg.

		Standardbetyget						
		C	BC	B	Ba	AB	a	A
Terminsbetyget	A						3	
	a				10	44	43	9
	AB			9	118	218	77	6
	Ba		1	75	316	187	22	
	B		27	297	288	37	1	
	BC	3	53	120	36			
	C	10	18	23	3			
		13	99	524	771	486	146	15=2054

b. Justerade betyg.

		Standardbetyget							
		C	BC	B	Ba	AB	a	A	
Terminsbetyget	A							2	2
	a					26	100	13	139
	AB				87	369	43		499
	Ba			77	600	90	3		770
	B		2	32	435	84	1		554
	BC	3	67	12					82
	C	8							8
		13	99	524	771	486	146	15=2054	

Korrelationerna äro respektive 0.68 och 0.88.

Tabell 173. Överensstämmelse mellan standardbetyget och terminsbetyget i rättstavning i klass 6.

Betygsfördelningen i procent.

Överensstämmelse	Mycket god	Ganska god	Dålig	Mycket dålig
Ursprungliga betyg	45.6	47.2	7.0	0.2
Justerade betyg	77.0	22.7	0.3	0.0

Som synes överensstämma standardbetygen i rättstavning mycket bra med lärarnas betygssättning i ämnet.

F. Diskussion av standardprovmetoden.

Vi ha i det föregående undersökt, om de på grundval av de nu standardiserade proven givna standardbetygen voro tillförlitliga. Undersökningen har givit ett för standardprovmetoden gynnsamt resultat. Endast i ett fåtal fall fanns grundad anledning betvivla korrektheten i standardbetygen. Gentemot ett förslag att helt låta terminsbetygen bestämmas av standardbetygen skulle visserligen även ett fåtal felslagningar kunna anses utgöra en beaktansvärd anmärkning, men en sådan användning av metoden föreslås ej. Lärarens möjligheter att bedöma eleverna äro ju ej begränsade blott till prövningen med standardproven, och naturligtvis bör lärarens hela erfarenhet spela in vid hans bedömande. Att tillmäta avgörande betydelse åt en elevs misslyckande i prövningen, vilket enligt lärarens uppfattning vore av tillfällig

art, skulle vara oresonligt. Standardprovets viktigaste uppgift är ej att bestämma de enskilda elevernas betyg utan att justera den betygsskala läraren använder. En sådan justering kan tänkas verkställd utan ändring av rangordningen mellan eleverna, men läraren tar naturligtvis vid bestämmande av rangordningen den hänsyn till standardprovet, som han finner vara skälig. Även om dessa prov närmast äro avsedda för justering av betygsskalan, ha de ju i likhet med andra av läraren givna prov även värde vid bestämmande av de enskilda elevernas betyg.

Även om de allmänna förutsättningarna för standardprovmetodens användning kunna anses vara goda, är det tänkbart, att särskilda omständigheter skulle kunna göra metoden mindre lämplig eller oanvändbar. I det följande underkasta vi metoden en kritisk granskning ur olika synpunkter.

Farhåga har uttalats, att den föreslagna justeringen av betygsskalan skulle ställa läraren inför ett brydsamt problem. Några tekniska svårigheter för lärarna att utföra justeringen uppkomma emellertid ej, om den ej bindes vid komplicerade regler för åstadkommande av en ideal utjämning, utan det överlämnas åt läraren att efter eget omdöme utföra en ungefärlig utjämning. Läraren märker genom jämförelse mellan de betyg han haft för avsikt att giva sina elever och deras standardbetyg, i vilken riktning han behöver justera sina betyg, för att överensstämmelsen skall bli god. Lämpligt är emellertid, att i betygsanvisningarna några enkla råd givas samt att genom ett exempel uppvisas, hur en justering skulle kunna tillgå. I vårt förslag till betygsanvisningar gives ett sådant exempel.

Då proven mera allmänt komma till användning, uppkommer, har det sagts, risk för att eleverna före prövningen skaffa sig kännedom om provens innehåll, varigenom resultatet av prövningen blir illusorisk. De sakkunniga ha kommit till den uppfattningen, att nämnda risk är mycket liten. Flera omständigheter medverka härtill.

Proven skola ej vara tillgängliga i allmänna marknaden utan endast kunna rekvireras av därtill behöriga personer. Det blir alltså ej lätt för andra att erhålla dem. De skola vidare givas på sådant sätt, att varken barnens eller föräldrarnas uppmärksamhet i någon högre grad inriktas på dem, alltså anordnas under så litet uppseendeväckande former som möjligt. I många skolor äro barnen vana vid prov och arbetsövningar, som ej mycket skilja sig från arbetet med standardprovet. I dessa fall torde någon särskild nyfikenhet i samband med proven ej behöva uppkomma. Barnen böra ej i förväg få veta något om prövningen, och då proven ej utsträckas utöver en vanlig lektionstimme, komma de lätt att bli betraktade som vanliga prov och arbetsuppgifter. Ju mera standardprovet kunna införas som ett normalt led i skolarbetet, dess bättre är det.

En omständighet av stor vikt är, att standardprövningen enligt sakkunnigas förslag ej skall ha karaktär av »examen rigorosum». Provets uppgift är

att justera betygsskalan, ej att avgöra betyget för den enskilde lärjungen. I enskilda fall kunna stora divergenser mellan standardbetygen och terminsbetygen uppkomma. Den enskilde lärjungens betyg skall ej avgöras av hans resultat i standardproven. Läraren skall ej taga mera hänsyn till dessa prov, än vad han anser skäligt. Sannolikt skulle en elev, som genom fusk skaffat sig fina resultat i proven, ha föga gagn därav, även om läraren till äventyrs ej skulle upptäcka fusket.

Vidare må också erinras om hittillsvarande erfarenheter med standardiserade prov. Trots att sådana prov, som varit lätt tillgängliga för allmänheten, under åtskilliga år använts i vårt land, har något missbruk ej förmärkts. Till slut må också framhållas, att de standardprov, som nu utarbetats, tänkas vara en första serie av prov, som under hand bör följas av andra. Vilka prov som föreläggas en elev, blir alltså med tiden allt svårare för utomstående att veta.

Ett annat hinder för metodens användbarhet skulle kunna ligga i missbruk eller felaktig användning av proven från lärarens sida. Om läraren t. ex. före prövningen inriktar skolarbetet med särskild hänsyn till provuppgifternas beskaffenhet, kommer naturligtvis standardprövningen ej att fylla sin uppgift. Medvetet fusk från lärarens sida är emellertid så orimligt, att man i praktiken ej behöver räkna därmed. Men då gränsen mellan tillåten och otillåten hjälp åt eleverna vid prövningen kanske ej alltid är skarpt fixerad, är det viktigt, att formerna för prövningen bli sådana, att anledning för läraren att vara partisk till förmån för sin egen klass så mycket som möjligt försvinner. Alla anordningar, som kunna locka till att briljera med vackra resultat i proven, böra sålunda undvikas. Jämförelser mellan prövningsresultaten i olika klassavdelningar äro olämpliga, och om betygsstatistik offentliggöres, bör det ske på sådant sätt, att därav ej framgår, hur betygsfördelningen i någon viss klassavdelning varit. Ju mindre offentlighet, som gives åt proven och betygen, dess bättre. Över huvud bör behandlingen av dessa prov vara likställd med behandlingen av andra prov eller arbeten, som utföras i klassen. Prövningen bör uppfattas som en intern angelägenhet mellan läraren och hans elever, och någon uppgift om resultatet av prövningen bör ej avfordras från läraren. Det ingripande i betygsfrågan, som eventuellt kan behövas, sker genom privata samtal mellan inspektören och den enskilde läraren.

En omständighet, som väl också bör underlätta en objektiv behandling av provmaterialet från lärarens sida, är att flera av de nu standardiserade proven äro sådana, att resultatet sannolikt i högre grad beror av elevernas naturliga begåvning än av den kunskapsmängd, de under lärarens ledning inhämtat.

Att proven likväl komma att utöva en viss verkan på undervisningen, är emellertid troligt, särskilt om samma prov gives flera gånger, men beaktas bör, att ej all inverkan av proven på undervisningen är olämplig. Om t. ex. en lärare vid sin räkneundervisning ensidigt arbetat med tillämpad eller med mekanisk räkning, är det bra, om han genom standardproven göres uppmärk-

sam härpå. Kunna allmänna pedagogiska lärdomar av värde för undervisningen hämtas ur proven, är det så mycket bättre. Enligt lärarnas omdömen har detta i ganska stor utsträckning varit fallet med de nu standardiserade proven. Även må påpekas, att standardproven kunna i god riktning påverka lärarnas uppfattning om hur för betygssättning avsedda prov böra vara konstruerade. Det är endast den preparering för prövningen, som går direkt ut på att sätta barnen i stånd att klara vissa speciella uppgifter i proven, vilken absolut måste undvikas.

Även om läraren lojalt strävar att använda proven på ett riktigt sätt, kan han emellertid råka använda dem felaktigt. Provens tillförlitlighet är i hög grad beroende av att reglerna för deras användning noggrant följas, och misstag därvidlag kunna göras. Sådana misstag kunna åstadkomma, att standardprovmetoden leder till fullständigt oriktiga resultat. Om t. ex. för lång tid gives till snabbräkningsproven, bli standardbetygen för höga, och en korrigering av betygsskalan till överensstämmelse med dem kan leda till absurda konsekvenser. En mekanisk justering av betygsskalan bör alltså ej företagas. Om standardbetygen utpeka klassen som extrem, särskilt i riktning uppåt, har läraren all anledning undersöka, om proven givits i överensstämmelse med anvisningarna. Även om någon felkälla ej upptäckes, är det tillrådligt att ej låta antalet extrema betyg gå utöver det antal, som i de allmänna anvisningarna på tal om betygsgradernas frekvens angives som rimligt.

Betygsakkunniga ha vid granskningen av standardiseringsmaterialet sökt bedöma, vilken betydelse denna felkälla kan ha. Följande tabell redogör för resultatet.

Tabell 174.

	Antalet klassavdelningar, i vilka proven givits	Antalet klassavdelningar, i vilka misstag synas ha begåtts vid prövningen
<i>Klass 2.</i>		
Läsning	119	7
Skrivning	121	2
Räkning	109	4
<i>Klass 4.</i>		
Läsning	119	1
Skrivning	121	1
Rättstavning	121	2
Mekanisk räkning	119	1
Tillämpad räkning	119	1
<i>Klass 6.</i>		
Läsning	108	2
Skrivning	113	1
Rättstavning	114	1
Mekanisk räkning	108	1
Tillämpad räkning	107	1

Felet från lärarens sida har i allmänhet bestått i att tidsanvisningarna ej iakttagits eller i ett för mildt bedömande av felet vid högläsningen, varjämte i något fall en allmän oaktsamhet på anvisningarna har varit orsaken till felgivningen.

Man torde alltså kunna säga, att standardprovmetodens användbarhet naturligtvis är beroende av lärarens sätt att handha den, men att risken för en felaktig användning är ganska ringa. Allteftersom lärarna vinna större förtrogenhet med standardiserade prov, komma misstagen dessutom givetvis att bli allt ovanligare. Att märka är slutligen, att även i de fall, då misstag göras, betygssättningen ej torde bli sämre än utan stöd av standardprov.

En annan anmärkning mot metoden är, att mycken tid tages från undervisningen genom standardproven, vilket är så mycket mer kännbart som proven skola ges vid slutet av läsåret. Härtill må först anmärkas, att den tid, som användes till proven, ej är någon dåligt använd tid. Barnen arbeta, som väl är känt, särskilt uppmärksamt och ivrigt vid skriftliga prov. Att mycket tidskrävande prov vid terminens slut äro mindre lämpliga, må likväl erkännas. De standardiserade proven äro dock avsedda att givas cirka en månad före läsårets slut. De tider, som åtgå, äro följande:

	Klass 2	Klass 4	Klass 6
Läsning	15 minuter	20 minuter	8 minuter
Skrivning och rättstavning .	2 lektionstimmar	c:a 4 lektionstimmar	c:a 4 lektionstimmar
Räkning	c:a 2 »	» 4 »	» 4 »
Summa	4 lektionstimmar 15 minuter	8 lektionstimmar 20 minuter	8 lektionstimmar 8 minuter

Utöver denna tid tillkommer tid för den individuella prövningen av den mekaniska läsfärdigheten. Svårigheten med denna prövning består ej så mycket i att den är tidskrävande, endast några få minuter behövas för varje elev, som i att den är svår att anordna i enlighet med de givna föreskrifterna. Men just proven i högläsning har läraren stora möjligheter att anordna på för honom lämplig tid. Standardtabellerna i högläsning torde nämligen vara väl användbara, även om prövningen verkställes åtskilliga veckor före i tabellerna angiven tidpunkt. Och om det ej skulle bli möjligt för läraren att pröva alla klassens elever med detta prov, kan även prövningen av en del av eleverna vara av värde för justeringen av betygen i »mekanisk läsning».

En anmärkning av stor principiell räckvidd är, att standardiserade prov skulle verka hämmande på den pedagogiska utvecklingen och hindra initiativrika lärare att pröva nya vägar i undervisningen. Standardiserade prov skulle alltså leda till en standardisering av undervisningen. Klart är att proven, om de lägga vikt vid föråldrade kursmoment, som borde ersättas av

mera betydelsefulla, kunna verka hämmande på utvecklingen, men det är orimligt att tro, att initiativrika lärare under de nu föreslagna formerna för införande av dessa prov skulle låta sig hindras i sin omgestaltning av undervisningen. Enligt de sakkunnigas förslag skola ju lärarna ej tvingas att ge proven, om de anse dem olämpliga. Då prövningen dessutom ensamt regleras av läraren utan inblandning av kontrollerande instanser, blir det ingen spänning inför proven, och någon risk för att de skulle utöva ett starkt tryck på undervisningen finnes ej. Anmärkningens ensidighet är dessutom uppenbar. Om proven släpa efter i den allmänna pedagogiska utvecklingen, kunna de verka hämmande, men i lika mån gäller ju, att om de äro ett steg framom, så kunna de verka påskyndande. Här erbjuder sig för initiativrika lärare en möjlighet att påverka den allmänna utvecklingen. Det privata initiativet är nämligen för det fortsatta arbetet på standardiseringens område av största vikt. Väl genomtänkta förslag till lämpliga uppgifter torde alltid kunna påräkna intresse från den centrala instans, som får ansvar för det fortsatta standardiseringsarbetet. Man kan väl också hoppas, att enskilda initiativ i fråga om standardiseringar allt fortfarande skola tagas och genomföras. Men innan på enskild väg standardiserade prov införas till praktiskt bruk vid skolorna, böra de dock underkastas någon form av officiell granskning i och för godkännande.

Till slut må här några ord sägas om distributionen av proven. De sakkunniga räkna med att proven tillhandahållas av skolöverstyrelsen och att inom varje skoldistrikt utses en person, som handhar distributionen till lärarna. Om vart och ett av de nu standardiserade proven skulle kunna rekvireras separat i önskat antal exemplar, skulle distributionsarbetet bli ganska besvärligt, men en sådan ordning vore ej lämplig, ty proven fylla sin uppgift att reglera betygsskalan endast om samtliga för ett ämne avsedda prov givas. Proven böra därför endast tillhandahållas i hela serier omfattande samtliga för betygsstandardiseringen erforderliga prov. Bäst är att alla de för viss klassnivå avsedda proven såväl i modersmålet som räkning samlas i ett häfte eller kuvert. Då flertalet prov finnas i en A- och en B-form, böra proven för viss klassnivå tillhandahållas i ett A- och ett B-häfte. Till varje klassavdelning behöver alltså endast distribueras så många sådana häften, hälften av A- och hälften av B-form, som klassen har elever.

Kap. 5. Sakkunnigas förslag till åtgärder i betygsfrågan.

A. Standardiserade prov.

De sakkunniga vilja föreslå, att som hjälpmedel för justering av betygs-
skalan till lärarnas i folkskolan förfogande ställas vissa officiellt godkända
standardiserade prov. Dessa böra tillhandahållas genom Skolöverstyrelsen,
som har att vidtaga härför erforderliga åtgärder. Proven rekvireras och be-
kostas av vederbörande skolstyrelser (skolråd). Varje skolstyrelse (skol-
råd) har att utse lämplig person att handhava och till lärarna distribuera
proven. Proven skola ej vara obligatoriska, men varje lärare, som undervisar
på klass-stadium, för vilket de äro avsedda, bör genom vederbörande skol-
styrelse tillfrågas, om han önskar giva proven i sin klass, och i så fall er-
hålla allt det material, som kräves för prövningen, som tänkes utförd cirka
en månad före vårterminens slut. I följande ämnen synas standardiserade
prov böra tillhandahållas: läsning, skrivning, rättstavning, räkning (tillämpad
och mekanisk). Av betygssakkunniga har ett antal prov i dessa ämnen
utarbetats och standardiserats för klasserna 2, 4 och 6, och vilja vi föreslå, att
dessa från och med läsåret 1942—43 bli tillgängliga. De av oss föreslagna
provens innehåll samt anvisningar och tabeller till dem äro upptagna i en till
detta betänkande hörande »särskild bilaga», till vilken hänvisas. Den typo-
grafiska utgestaltning, som proven fått i bilagan, är emellertid ej helt i över-
ensstämmelse med den form de hade vid standardiseringen och är ej fullt
lämplig. Innan proven nytryckas och tillhandahållas, böra de alltså under-
kastas granskning ur typografisk synpunkt. Framför allt måste större stilsort
och större radavstånd användas i proven för småskolan.

Då metoden med standardiserade prov är ny, bör dess användning följas
med uppmärksamhet från skolledningens sida och modifikationer vidtagas,
om erfarenheten utvisar deras behövlighet. I fråga om de nu föreslagna
proven gäller, att de, även om de skulle visa sig lämpliga, dock med tiden
måste utbyggas med nya serier. De sakkunniga ha ej ansett det vara lämp-
ligt att redan från början utarbeta mer än en serie prov i vart och ett av
de behandlade ämnena, men önskvärt är, att sedan en del erfarenheter om
de nuvarande proven inhämtats, ytterligare en serie utarbetas. Man måste
också räkna med ett fortgående standardiseringsarbete på grund av utveck-

lingen inom skolans område, varigenom äldre prov så småningom bli föråldrade. Det är av synnerlig vikt att tillse, att de standardiserade proven hållas i nivå med skolans utveckling. Bra vore, om de kunde i god riktning påverka utvecklingen, men framför allt måste tillses, att de ej verka hämmande på denna.

Hur det fortsatta standardiseringsarbetet bäst skall kunna ordnas, ha de sakkunniga ej ansett ligga inom deras uppdragsområde att utreda. I det betänkande, som avgavs av 1936 års lärarutbildningssakkunniga, föreslogs upprättande av ett pedagogiskt institut, som behövdes, för att en mångfald praktiskt pedagogiska forskningsuppgifter skulle kunna få en tillfredsställande behandling. Och i betänkandet om intagningen i läroverkens första klass framhålles, att »om ett statligt pedagogiskt institut kommer till stånd, bör ett fortlöpande arbete med prov av denna art utgöra en viktig uppgift för institutet».

En annan och måhända snabbare utväg för lösandet av standardiseringsfrågan vore att inom skolöverstyrelsen bereda utrymme för en pedagogisk verksamhet av denna art i samverkan med skolöverstyrelsens statistiska avdelning.

De sakkunniga vilja föreslå, att en utredning av ärendet utföres, antingen begränsad till här ifrågavarande specialuppgift eller hellre utvidgad till hela frågan, hur den för skolan behövliga praktiskt-pedagogiska forskningen skall kunna på ett tillfredsställande sätt bliva tillgodosedd i vårt land.

B. Officiella betygsanvisningar.

Av central betydelse för en god lösning av betygsfrågan är, att anvisningar för betygssättningen ställas till lärarnas tjänst. Så har redan skett genom de av skolöverstyrelsen år 1940, på grundval av ett av de sakkunniga avgivet förslag, utfärdade provisoriska betygsanvisningarna. Vad som nu kräves är ett fullständigande av dessa anvisningar, som voro avsedda att gälla, tills frågan om möjligheten att använda standardiserade prov vid betygssättningen hunnit utredas. Sedan de sakkunniga nu verkställt denna utredning och kommit till uppfattningen, att standardiserade prov i viss utsträckning böra komma till användning, vilja vi föreslå, att de provisoriska anvisningarna ersättas av mera definitiva, i vilka även anvisningar om användandet av standardiserade prov upptagas. Utredningen av betygsfrågan har visat, att även vissa andra ändringar i de provisoriska anvisningarna äro önskvärda. Förslag till betygsanvisningar har utformats i enlighet med i betänkandet i det föregående motiverade grundsatser och finnes i bilaga A.

C. Om flyttning till högre klass, avgångsbetyg och avgångsprövning.

Folkskolestadgans § 45 innehåller bestämmelser angående flyttning till högre klass. Paragrafens första moment har följande lydelse: »Flyttning till högre klass verkställes på bestämda tider varje år med de lärjungar, vilka inhämtat den föregående klassens lärokurs». Paragrafen innehåller, som synes, ej någon föreskrift om att lärjunge måste för flyttning till högre klass ha förvärvat betyg av viss kvalifikation i de olika ämnena. Men betygsgradernas signum av godkänd eller icke godkänd har tydligen allmänt uppfattats såsom betydande godkänd respektive icke godkänd för flyttning till högre klass. Då endast betygen i de s. k. läroämnena kunna anses ha relation till uttrycket »inhämtat den föregående klassens lärokurs», har underbetyg i övningsämnen ej ansetts utgöra hinder för flyttning. I fråga om underbetygens i läroämnena inverkan på flyttningen till högre klass råder emellertid stora olikheter i gällande praxis. I en del inspektionsområden fordras godkänd i alla läroämnen, för att flyttning skall kunna ske. I 18 inspektionsområden tillämpas allmänt folkskolestadgans föreskrift om avgång (§ 47 mom. 1) även för flyttning till högre klass. Elev kan således bli flyttad, även om han erhållit lägre betyg än »godkänd» i högst två läroämnen, dock icke i både modersmålet och räkning. I en del skoldistrikt tillämpas praxis, att underbetyg i ett ämne kan kompenseras med överbetyg i ett annat. I några distrikt synas underbetyg i läroämnena över huvud taget ej utgöra någon spärr för flyttning. I landsbygdsdistriktens B-skolor tillämpas ofta mer fria bestämmelser än i städernas A-skolor. En folkskolinspektör skriver: »I en skola, där flera klasser samtidigt undervisas av samma lärare, kan det mången gång vara likgiltigt, till vilken klass ett sådant barn (här avses ett svagt begåvat barn, vilket under ett år varit kvarsittare i någon av småskoleklasserna) hör, då det t. ex. i modersmålet eller räkning kan hänvisas till den klass, vars undervisning det har största nyttan av, under det att det i de egentliga kunskapsämnena får följa de högre klassernas undervisning, så långt det låter sig göra.» Ytterligare ett par uttalanden från inspektörerna må här citeras, då de belysa den nuvarande situationen: »För min del söker jag på allt sätt motarbeta kvarsittning, utom i tydliga fall av försenad utveckling och då lärjungen kan förutsättas ha verkligt gagn men ingen skada — av ännu ett år i klassen.» — »Elev, som erhållit underbetyg i kunskapsämne, tillhålles att under ferierna söka förmera sina kunskaper i ämnet. Genom vänskapliga samtal med föräldrar och målsmän vinnes i fråga om elevens arbete bättre resultat, än om man hotar med elevernas kvarsittning.»

I samband med utredningen angående införandet av sjuårig folkskoleplikt hade de för denna utredning tillkallade sakkunniga även upptagit till över-

vägande frågan om lärjungarnas flyttning till högre klass. I »Betänkande och förslag angående obligatorisk sjuårig folkskola» (stat. off. utr. 1935: 58) heter det: »Folkskolans karaktär av obligatorisk skola för alla barn, som ej annorstädes erhålla motsvarande undervisning, medför, att lärjunge i enstaka fall bör flyttas till högre klass, ehuru han icke inhämtat tillräckliga kunskaper ens i någotdera av ämnena modersmålet eller räkning. De nuvarande bestämmelserna i § 45 torde också i allmänhet tillämpas på ett efter förhållandena ändamålsenligt sätt under hänsynstagande till vad som är mest förenligt med vederbörande lärjunges bästa. I varje fall känna sig de sakkunniga icke övertygade därom, att införande av föreskrift om att lärjunge måste för flyttning till högre klass hava förvärvat godkänt betyg i vissa angivna ämnen skulle medföra ett ändamålsenligare bedömande av frågor rörande lärjunges flyttning till högre klass. De sakkunniga anse därför, att tillräckliga skäl för ändring av ifrågavarande bestämmelser icke föreligga.»

Även om § 45 sålunda tolkats olika, är det tydligt, att lärarna i allmänhet ej ansett sig berättigade att flytta en elev, som erhållit mer än två underbetyg i läroämnena. Och i flera fall har redan ett underbetyg betraktats som hinder. Bestämmelsen i § 45 har därför säkerligen lett till att lärarna ibland för att kunna flytta elever låtit dem av nåd få godkända betyg.

Genom flyttningsbestämmelserna ha alltså betygen i viss mån blivit missvisande. Ur betygssynpunkt är en ändring av bestämmelsen önskvärd, så att flyttningen ej strängt bindes vid kravet på godkända betyg. Ändringen är emellertid motiverad av viktigare skäl. Lärjungarnas klassplacering bör i första rummet bestämmas av hänsyn till deras eget bästa ur uppfostrings- och undervisningssynpunkt. Att binda flyttningen vid en regel om »inhämtade lärokurser» är en mekanisering av skolans behandling av lärjungarna av elakartad natur. Hänsyn till »kursen» får inte ställas framom hänsyn till lärjungarna. Man måste i fråga om flyttningen följa regeln, att sådan bör ske, för så vitt det ej för lärjungen själv eller för skolans arbete i det hela är fördelaktigare med kvarsittning. Och vid övervägandet härav visar det sig naturligtvis ofta, att trots kunskapsbristerna i ett eller flera ämnen det bästa för lärjungen är att bliva flyttad. Läraren skall då också ha rättighet att flytta honom och ej genom en mekanisk regel hindras därifrån. Redan ur kunskapsinhämtandets synpunkt kan det vara till skada för en lärjunge att på grund av underbetyg även i ett särskilt viktigt ämne, t. ex. i räkning eller modersmålet, sättas kvar. Även om han bättre kan tillgodogöra sig undervisningen i detta eller dessa ämnen i den lägre klassen, kan det hända, att hans intresse för undervisningen i övrigt och i det hela försvagas genom kvarsittningen. Och kommer han så genom upprepad kvarsittning att avgå från skolan från lägre klass än avslutningsklassen, har han i alla ämnen endast fått stifta bekantskap med en del av skolans kurs, fastän hans svårighet att tillgodogöra sig undervisningen måhända endast gällt ett eller annat

ämne. Kommer därtill att kvarsittningen även för kunskapsinhämtandet i det ämne, vari svagheten finnes, ofta är mycket ineffektiv, är det tydligt, att läraren skall ha starka skäl för att ej flytta en lärjunge. Man måste också räkna med de möjligheter, som en individualisering av undervisningsarbetet kan ge läraren att hjälpa en lärjunge, som flyttats, trots att han ej kan följa med den gemensamma undervisningen i ett ämne.

Att närmare precisera, i vilka fall flyttning ej skall ske, torde knappast vara möjligt. Det blir en omdömesfråga för klassläraren. De sakkunniga vilja föreslå, att ett tillägg göres i folkskolestadgans § 45, mom. 1, av följande lydelse: »Även lärjunge, som i ett eller flera ämnen ej inhämtat den föregående klassens lärokurs, flyttas, om läraren finner flyttning vara för lärjungen och skolarbetet i det hela lämpligast».

Enligt nu gällande bestämmelser ha betygen även inflytande på frågan, huruvida lärjungarna skola erhålla avgångsbetyg. I § 47 mom. 1 säges: »Med de lärjungar, som efter att hava genomgått den i skoldistriktets reglemente för folkskolan föreskrivna lärokursen vilja från skolan avgå, skall vid läsårets slut anställas särskild prövning under den uppsikt och ledning, som i reglementet föreskrives. Efter denna prövning skall avgångsbetyg, innehållande vitsord såväl över kunskaper och färdigheter som över ordning och uppförande, utfärdas för de lärjungar, som blivit godkända i samtliga läroämnen, ävensom för dem, som erhållit lägre vitsord än godkänd i högst två läroämnen, dock icke i både modersmålet och räkning. Lägre vitsord än godkänd i övningsämnen må icke utgöra hinder för meddelande av avgångsbetyg.» Naturligtvis kunna även dessa fordringar vålla, att lärare, för att elev skall kunna erhålla avgångsbetyg, prutar av på sina fordringar för godkänd. Men dels äro villkoren för erhållande av avgångsbetyg nu rätt lindriga, och dels skulle, även om villkoren gjordes mildare, under alla omständigheter kvarstå den missvisning, som ligger i att lärare kanske ej så gärna ser, att en lärjunge avgår med underbetyg i ett ämne, även om detta underbetyg ej hindrar lärjungen från att erhålla »avgångsbetyg». En förenkling av § 47 och 48 vore väl önskvärd, men då ej härigenom något synes stå att vinna ur betygssynpunkt, ha vi ej föreslagit någon ändring.

Då avgångsproven ha en viss relation till betygsproblemet, ha de sakkunniga funnit anledning att även sysselsätta sig med avgångsprövningens betydelse.

Då det enligt § 47 blivit de olika skoldistriktens sak att bestämma om sättet för denna prövning och dess omfattning, har avgångsprövningen kommit att anordnas på olika sätt i skoldistriktet. På en del håll förekommer en omfattande skriftlig och muntlig prövning, medan på andra håll knappast någon särskild prövning alls förekommer, utan avgångsprövningen får sammanfalla med årsexamens offentliga förhör. Enligt uppgifter från folkskolinspektörerna förekomma skriftliga prov i samband med avgångsprövningen i alla

skoldistrikt inom 5 inspektionsområden, i flertalet skoldistrikt inom 12 inspektionsområden, i ett fåtal skoldistrikt inom 28 inspektionsområden och i intet skoldistrikt inom 3 inspektionsområden.

De skriftliga proven upprättas av skolstyrelsens ordförande eller av genom skolmyndighet tillsatt lärarberedning, av överlärare eller kommunal inspektör. Vanligast äro uppsatsprov, rättstavningsprov och provräkning och på enstaka håll prov i språklära. Folkskolinspektörernas uppfattning om provens betydelse för betygssättningen är skiftande. En inspektör skriver: »Avgångsproven tjäna till att ge ett någorlunda klart uttryck för de kunskaper, man lyckats bibringa eleverna under de sex åren i barndomsskolan, och de visa i de flesta fall, att arbetet i skolan icke varit utan frukt, på samma gång de äro till hjälp och ledning för läraren i hans betygssättning.» I allmänhet anser man dock ej, att avgångsprövningen har någon större betydelse för betygsgraderingen. Några citat: »Som allmänt omdöme vill jag framhålla, att dylika prov ej böra göras mer omfattande och tillkrånglade än vad som är oundgängligen nödvändigt. Huvudsyftet med dylika provningar bör icke vara att bestämma, vilka betyg den prövade bör erhålla i olika läroämnen, utan i stället att utröna, huruvida han kan godkännas för avgång från folkskolans högsta obligatoriska klass enligt § 47 folkskolestadgan eller icke.» — »Enär dessa prov sammansättas mer eller mindre godtyckligt, synas de ej vara av någon större betydelse för betygssättningen. De uppfattas vanligen mer som kontroll av de enskilda läraravdelningarnas resultat än som ett hjälpmedel för elevernas bedömning.» — »Provens svårighetsgrad växlar betydligt.»

Att avgångsprövningarna i sin nuvarande utformning ej äro ägnade att åstadkomma en likformig betygssättning i folkskolan, är uppenbart. Deras ineffektivitet härvidlag är ju bevisad genom det otillfredsställande läget på betygsområdet. Naturligtvis skulle åtgärder kunna vidtagas för att göra avgångsproven mera likformiga och mera utslagsgivande för betygssättningen. Men prov av detta slag, givna och kontrollerade av skolmyndigheterna, skulle komma att utöva en mycket stark press på arbetet i folkskolan. De sakkunniga anse ej en sådan utveckling önskvärd för folkskolans del. Kravet på likformiga betyg är berättigat, men hur stort värdet av jämförbara betyg än är, kan det likväl köpas för dyrt. De åtgärder i normaliserande syfte, som föreslås, måste bedömas även ifrån andra synpunkter än deras effektivitet för betygsfrågans lösning. En avvägning måste ske, så att de åtgärder, som vidtagas, i det hela bli värdefulla för skolan. Den väg för betygsfrågans lösning med hjälp av standardiserade prov, som de sakkunniga förordat, är enligt vår mening för folkskolans arbete i det hela bättre än den som beträdes genom skärpning av avgångsprövningen. Enligt vår uppfattning leder den förra också säkrare till det begränsade mål, som betygens likformighet utgör.

D. Undervisning om betygssättningen.

Av synnerlig vikt är, att lärarna göras väl förtrogna med de riktlinjer för betygssättningen, som bliva fastställda. Genom skolmyndigheternas försorg bör varje lärare erhålla ett exemplar av de officiella betygсанvisningarna. Då dessa anvisningar sannolikt i likhet med nuvarande provisoriska måste göras ganska kortfattade, har från inspektörshåll det önskemålet uttalats, att en utförlig handledning i betygsfrågan skulle utarbetas, och en sådan skulle säkerligen vara värdefull. Ett annat önskemål är, att vid revisionen av undervisningsplanen för folkskolan betygsfrågan beaktas. I den nya norska normalplanen har ett kapitel ägnats åt betygssättningen. De sakkunniga vilja föreslå, att i undervisningsplanen för folkskolan betygssättningen behandlas i ett särskilt kapitel. Detta kapitel kan måhända göras så omfattande, att önskemålet om en särskild handledning för lärarna därigenom uppfylles.

Undervisning om betygssättningen bör meddelas i samband med lärarutbildningen. Vid de i kursplanen för seminarierna föreskrivna översikterna av de särskilda ämnenas metodiska behandling i folkskolan böra även grunderna för betygssättningen i dessa ämnen behandlas. Men därutöver behöves en sammanfattande framställning av principerna för betygssättningen, vilken framställning lämpligen meddelas vid undervisningen i pedagogik. Vid folkskoleseminarierna bör pedagogikläraren därvid kunna bygga på de kunskaper, som eleverna förvärvat i elementär matematisk statistik, vilket ämne ingår i den matematiska kursen i högsta klassen. Som exempel på hur en sådan undervisning skulle kunna gestaltas, må följande plan meddelas.

1. Historisk och principiell belysning av betygsfrågan.
2. Betygsgradernas betydelse.
3. Kunskapsprövningar.
4. Allmänna regler för betygssättningen.
5. Standardprovmetoden.

Den föreslagna undervisningen vid seminarierna träffar ju ej de lärare, som redan äro ute i arbetet. Man torde emellertid kunna räkna med att betygsfrågan tages upp på den fria kursverksamhetens program. Så har redan i viss utsträckning skett, och intresset synes vara i stigande. Även om endast ett relativt litet antal lärare kunna beredas tillfälle att genomgå mera omfattande kurser, kan dock flertalet lärare säkerligen lätt få tillfälle att ordentligt diskutera igenom de officiella betygсанvisningarna. Sådana diskussioner kunna t. ex. tagas upp på de sammanträden med lärarpersonalen, som föreskrivas i folkskolestadgans § 8 mom. 10, eller vid kurser av det slag, som omnämnas i stadgans § 43 mom. 5.

Även för läroverkets lärare är kännedom om de principer, efter vilka folkskolans betyg sätts, av betydelse, då vid intagningen i läroverkets första klass hänsyn skall tagas till folkskolebetygen. Vid utbildning av lärare för dessa läroanstalter bör alltså även folkskolans betygssättning behandlas.

E. Kontroll över betygssättningen samt betygsstatistik.

Kontrollen över betygssättningen måste närmast utövas av överlärare och inspektörer. Naturligtvis kan och bör den ej bestå i kritik av de betyg, som enskilda elever fått, utan gälla den betygsskala, som läraren tillämpat. Om läraren t. ex. använder betygsgraderna »3» (B) eller »5» (AB) för att därmed beteckna färdigheten hos elever, som han själv anser vara medelgoda, bör han genom inspektören upplysas om den betydelse, som dessa betygsgrader ha enligt gällande bestämmelser, som läraren är skyldig att ställa sig till efterrättelse. De fall, då lärarens uppfattning om medelgod prestationsförmåga är mycket egendomlig, så att lärjungarna därigenom få alldeles för höga eller för låga betyg, torde lätt upptäckas. Den översikt över betygsgradernas fördelning, som bör finnas tillgänglig i klassen, ger genast värdefull upplysning därom. Erfarenheten har visserligen visat, att olika klassavdelningar kunna stå på i hög grad olika kunskapsnivåer, och inspektören måste naturligtvis noga akta därpå, så att han ej försöker framdriva någon »normalfördelning» i klassavdelningarna, men med någon kännedom om statistikens regler bör det vara lätt att bedöma, om avvikelserna från normen äro rimliga. Finner han, att så ej är förhållandet, har han naturligtvis särskild anledning att studera betygssituationen i klassen, och sedan han bildat sig sitt omdöme, ge läraren del därav. Någon svårighet för inspektören att i sådant fall vinna rättelse kommer säkerligen sällan att finnas. Då man kan räkna med ett förtroendefullt samråd mellan inspektörer och lärare, komma lärarna säkerligen att vara tacksamma, om inspektören vill giva råd om betygsförhållandena i klasserna. Sedan lärarna tagit sina betyg under omprövning, skola de säkert på ett tillfredsställande sätt beakta råden, om dessa givits med den varsamhet, som ovan förutsatts.

Då inspektionen mera än hittills kommer att syssla med betygsförhållandena, är det emellertid möjligt, att det blir behövt att på författningvägen angiva en procedur, genom vilken rättelse av betyg skall kunna vinnas. Någon omedelbar åtgärd av detta slag torde dock ej vara lämplig. De nu föreslagna åtgärderna i betygsfrågan bygga på lärarnas frivilliga medverkan, och en beskärning av lärarnas rätt att bestämma över betygen skulle i detta sammanhang kunna vålla missförstånd i fråga om karaktären av de före-

slagna åtgärderna. Utvecklingen på betygsområdet under de närmaste åren bör emellertid följas med uppmärksamhet, och genom de erfarenheter, som härunder vinnas, torde det bli möjligt att klarare bedöma, om ett behov av åtgärder av nu antydd art kommer att förefinnas.

De sakkunniga vilja föreslå, att i instruktionen för folkskolinspektörerna införes ett moment om den kontroll, som bör utövas över betygssättningen. För underlättande av kontrollen bör i examens katalogen finnas en översikt av betygs fördelning på de olika betygsgraderna.

Det är svårt att för närvarande få någon överblick över betygsförhållandena i folkskolan eller att följa förändringarna på detta område. Önskvärt är, att åtgärder vidtagas, så att den officiella undervisningsstatistiken ger upplysning om betygen i folkskolan. De sakkunniga vilja föreslå, att med vissa tidsmellanrum, i början t. ex. vart tredje år och sedan med längre mellanrum, från varje skoldistrikt till folkskolinspektörerna insändas uppgifter om hur betygen i de olika ämnena fördela sig på de särskilda betygsgraderna. Om i examens katalogerna sådana översiktstabeller finnas, är det arbete, som behövs för en sammanställning av uppgifterna, relativt lätt utfört. Det bör åligga inspektörerna att sedan insända dessa uppgifter till skolöverstyrelsens statistiska avdelning för vidare bearbetning och publicering. En sådan översikt av förhållandena inom inspektionsområdets olika distrikt kommer säkerligen att vara av stor betydelse för den kontrollverksamhet, som genom folkskolinspektionen utövas, och bidra till förverkligande av den eftersträfvade ordningen på betygsområdet.

F. Examens katalog och betygsblanketter.

Nuvarande uppställning av examens katalogen i dagboken ger ej upplysning om lärjungarnas betyg vid slutet av det föregående läsåret. Det är otvivelaktigt av värde både för lärarna och inspektörerna, att dessa betyg äro lätt tillgängliga. Särskilt då eleverna kommit från skilda klassavdelningar, som t. ex. på grund av elevers övergång till läroverk måst sammanslås till nya klassavdelningar, äro de föregående betygen av stort värde för bedömandet av betygsnivån. I examens katalogen bör även finnas en översiktstabell över hur betygen fördela sig på de olika betygsgraderna. En sådan översikt är värdefull för betygssättningen och underlättar inspektörernas kontroll av denna samt behöves för den i det föregående föreslagna betygsstatistiken. Däremot synas sådana översikter ej böra införas på de betyg, som utdelas till barnen. I det läge, som hittills rått på betygsområdet, ha sådana översikter på betygsblanketterna varit behövliga för klargörande av betygsgradernas innebörd, men de torde bliva överflödiga i samma mån som i detta

betänkande föreslagna åtgärder hinna genomföras. Till nyfikna jämförelser mellan egna och klasskamraters betyg böra ej lärjungarna stimuleras.

I bilaga C meddelas ett förslag till ändrad uppställning av examenskatalogen. Ett förslag till blanketter för terminsbetygen finnes i bilaga D. Genom vissa sammanfattande rubriker till ämnena har överblicken av betygen underlättats.

C. Kostnadsfrågan.

Några kostnadsberäkningar i samband med de föreslagna åtgärderna ha de sakkunniga ej ansett behövlige, då några direkta utgifter ej åsamkas statsverket genom ett genomförande av de föreslagna åtgärderna i betygsfrågan. Naturligtvis är tryckningen och tillhandahållandet av standardproven förenade med vissa kostnader, men dessa skola helt bestridas av de särskilda skoldistrikten. Kostnaderna för proven äro obetydliga och beteckna för övrigt ej någon helt ny utgift för skoldistrikten, då ju barnen i varje fall behöva undervisningsmateriel för sitt arbete under räkne- och skrivtimmarna.

Indirekt kan en kostnad uppkomma för statsverket, nämligen genom det fortsatta standardiseringsarbete, som av de sakkunniga påyrkats. Någon kostnadsberäkning härav ha vi ej nu ansett möjlig. Standardiseringsarbetet torde nämligen böra ingå endast som en del av en bredare lagd pedagogisk forskning. Hur denna lämpligast bör ordnas, ha vi föreslagit böra upptagas till särskild utredning.

förklarande föreläsning Alexander hamns genomsnitt. Till nyheten förklarar
medlemmar och klasskamrater på ett sätt som förklarar klasserna.
I följande Översikt av föreläsning till ämnet är följande avsnitt utvalda:
Första. Ett försök till klassifikation för tekniska skolor i olika M. O. O. O.
Vissa sammanfattande rapporter till ämnet har överlämnats av följande under-
föreläsare.

II. Kostnadsföreläsning

Vissa kostnadsföreläsningar i samband med de följande föreläsningarna
de saknades ett enkelt bevis på att några tekniska utgifter för tekniska
föreläsningar genom ett samarbetsarbete av de tekniska skolorna i följande
frågan. Nödvändigt är tyvärr ingen av tillvärdshänsynerna av tekniska
föreläsningarna och vissa kostnader som dessa helt bestäms av de tekniska
skolorna. Kostnaderna för proven är också en del av tekniska för tekniska
ej någon helt av utgifter för skolstatistiken, men för tekniska skolor till tekniska
undersökningsmaterial för att tekniska skolor och tekniska skolor.
Inom det som en kostnad för tekniska skolorna för tekniska skolorna
fortfarande tekniska skolorna, som av tekniska skolorna tekniska skolorna
med tekniska skolorna tekniska skolorna tekniska skolorna tekniska skolorna
när tekniska skolorna tekniska skolorna tekniska skolorna tekniska skolorna
ning. Här denna tekniska skolorna tekniska skolorna tekniska skolorna
skilda tekniska skolorna.

Förslag till anvisningar för betygssättningen i folkskolan.

a. De särskilda betygsgradernas innebörd.

Vid bedömande av lärjungarnas kunskaper och färdigheter användas vitsorden: utmärkt, särdeles god, mycket god, medelgod, någorlunda god, svag, mycket svag, för vilka sju betygsgrader följande sifferbeteckningar skola användas: utmärkt = 7, särdeles god = 6, mycket god = 5, medelgod = 4, någorlunda god = 3, svag = 2, mycket svag = 1. Sambandet mellan dessa sifferbeteckningar och de hittills använda bokstavs-beteckningarna äro: 7 = A, 6 = a, 5 = AB, 4 = Ba, 3 = B, 2 = BC och 1 = C.

Det må stå lärare fritt, att när så för en noggrannare betygsgradering synes behöfligt, betjäna sig av tecknen + eller — efter dessa sifferbeteckningar. Genom denna differentiering inom betygsgraderna ändras ej rangordningen dem emellan. Så är t. ex. betyget »4—» ett högre vitsord än »3+» etc. I avgångsbetygen böra ej dessa plus- och minustecken användas. Om en lärjunge t. ex. är förtjänt av »4+» i ett ämne, erhåller han alltså i avgångsbetyget vitsordet medelgod.

Vid karakteriserandet av de olika betygsgradernas innebörd är det lämpligt att utgå ifrån betygsgraden »4» eller »medelgod». Denna betygsgrad gives för en kunnighet som anses vara medelgod för klassnivån i fråga i folkskolans A-form. Det bör observeras, att det ej är fråga om medelgodheten inom den enskilde lärarens klassavdelning utan om medelgodheten i riksmaterialet. Om man kunde mäta färdigheten hos alla skolbarn på ifrågavarande stadium, skulle för genomsnittsfärdigheten alltså givas betyget »medelgod» eller »4». At betygsgraden skall givas en sådan bredd, att betyget får karaktär av »normalbetyg», alltså det vanligaste betyget. Mellan den medelgoda prestationen och den, som ej kan godkännas, bör finnas en rätt bred latitud, som innehåller betygsgraden »3» eller »någorlunda god». Denna betygsgrad kan karakteriseras som »under medelgod» och gives åt elev, som visserligen anses kunna godkännas men vars prestation ligger klart under den medelgoda. Betygsgraden »2» eller »svag» angiver, att prestationen är verkligt dålig och ej kan godkännas. Betygsgraden »mycket svag» eller »1» är ett extremt lågt betyg och anger, att allvarlig undermålighet föreligger.

Karakteristiken av betygen över »4» är analog med den nu givna av betygen under »4». Betygsgraden »5» eller »mycket god» gives åt elev, som i vederbörande ämne är mycket bra och vars prestationer äro markerat över medelgoda. Är läraren tveksam, om en elev förtjänar så högt betyg, bör han föredraga att giva betyget »4». Man måste se till, att betygsgraden »5» kommer att utdelas endast åt lärjungar, som i ämnet äro verkligt skickliga. Då betygsgraden »6»

eller »särdeles god» är ett högre betyg än »5», är det tydligt, att det endast utdelas åt elever, som visat en synnerlig skicklighet i ämnet, som alltså däri äro sällsynt goda. Oftast är »6» det högsta betyg i ett ämne, som utdelas i klassavdelningen. Betygsgraden »utmärkt» eller »7» är ett i hög grad extremt betyg, som kan vara bra att ha till hands, om läraren vill framhålla, att en elev har en alldeles påfallande begåvning och färdighet i ett ämne. Den nu markerade sällsyntheten hos de båda högsta betygsgraderna får dock ej leda därhän, att läraren alldeles avstår från deras användande. Särskilt gäller detta betygsgraden »6».

Ett närmare fastställande av betygsgradernas frekvens än den, som ovan givits, har mening endast för ett mycket stort och ogallrat elevmaterial. För ett sådant kan man giva regeln, att grovt räknat cirka $1/3$ av eleverna äro förtjänta av normalbetyget »4», medan $1/3$ bör erhålla lägre och $1/3$ högre betyg. Flertalet av denna sista tredjedel erhåller betyget »5», medan endast en ringa del når upp till betyget »6». Frekvenstalet för högsta betygsgraden, »7», är mycket litet. Det går knappt upp till 1 procent av hela elevmaterialet. Motsvarande gäller för betygen under »4». För alla ämnen kan man räkna med att antalet elever, som erhålla betyget »3», är långt större än antalet, som erhålla betyget »2», och att betygsgraden »1» är extremt sällsynt.

Som exempel på en »normal» betygsfördelning i en klass på 30 elever må följande frekvenstal givas:

Betygsgrad	»7»	»6»	»5»	»4»	»3»	»2»	»1»
Antal elever	0	2	8	10	8	2	0

Det skulle dock vara felaktigt, om en lärare eftersträvade att nå fram till en sådan betygsfördelning i sin klass; därtill äro klasserna alltför olika varandra. De nämnda frekvenstalen gälla endast för ett mycket stort och ogallrat elevmaterial. Frekvenstalen äro således ej tillämpliga på så små grupper som klassavdelningarna utgöra. Det »normala» frekvenstalet $1/3$ för betygsgraden »4» eller för betygen över respektive under denna betygsgrad skulle för en medelstor klass med fördel kunna utbytas mot frekvensbestämningen »mellan $1/6$ och $1/2$ ». Att i en klass på 30 elever endast 5 eller upp till 15 i ett ämne nå betyg över eller under »4», är alltså ej förvånande, men mindre än 5 eller mera än 15 kan anses som ganska ovanligt. Och om klassen utsatts för gallring, t. ex. genom övergången till högre skolor, kunna extrema betygsfördelningar uppkomma. Kännedomen om »normalfördelningen» är trots dess begränsade giltighet likväl av visst värde för läraren, då det bör råda överensstämmelse mellan lärarens uppfattning om klassens duktighet och de betyg han ger. Om läraren t. ex. anser, att hans klass är ovanligt svag, böra även hans betyg vid jämförelse med normalfördelningen utvisa detta.

Av särskild vikt är, att de båda högsta betygsgraderna, »6» och »7», ej missbrukas. Som ledning härvidlag må följande nämnas. I en klass på 30 elever kan det visserligen anses mycket normalt, om i ett ämne 2 elever nå upp till betyget »6», men det är på intet sätt uppseendeväckande och inte ens ovanligt, att en klass är så fattig på goda begåvningar i ett ämne, att ingen av eleverna når upp till detta betyg. Å andra sidan är det ej heller märkvärdigt, om t. ex. 4 stycken elever skulle vara förtjänta av detta höga betyg. Om antalet blir större, måste klassen betecknas som ovanligt. För högsta betygsgraden, »7»,

måste det anses som det vanligaste, att ingen elev i klassen når upp till detta betyg. Redan att en elev i ett ämne når upp till betygsgraden »7», är anmärkningsvärt.

Frekvenstalet för betygsgraden »2» är naturligtvis omöjligt att fixera, eftersom betyget har betydelsen »icke godkänd». Men då kursfordringarna i ämnena måste anpassas efter barnens förmåga och en avsevärd latitud alltså bör finnas för betygsgraden »3», som ligger mellan normalbetyget »4» och betygsgraden »2», kan man alltid räkna med ett relativt litet antal underbetyg. Frekvensvariationen i en medelstor klass på 30 elever torde i allmänhet hålla sig mellan 0 och 4 elever förtjänta av underkännande. Ett större antal underbetyg kan betraktas som anmärkningsvärt.

Dessa frekvensberäkningar gälla för ämnena, tagna var för sig. Det är klart, att avvikelserna från »normalantalet» bli relativt mindre, om man räknar med alla betygen i alla ämnena i klassavdelningen. Om t. ex. 4 stycken »6»-or i ett ämne ej är särskilt uppseendeväckande i en klass på 30 elever, så blir det dock mera anmärkningsvärt med 40 stycken »6»-or i 10 ämnen. Det är mindre sannolikt, att en klass är mycket duktig i alla ämnen, än att den är duktig i något enstaka ämne. Men en genomgående överlägsenhet torde å andra sidan åtminstone inom kunskapsämnenas grupp ej vara helt ovanlig, vilket medför, att man bör räkna med betydande avvikelser från »normalantalet», även då hänsyn tages till alla betygen i klassen.

De nu givna anvisningarna angående betygsgradernas innebörd böra teoretiskt sett gälla för alla ämnen och klasstadiet. Den så kallade »glidande betygs-skalan» med i genomsnitt högre betyg i de högre klasserna än i de lägre bör alltså ej användas. Då ett nytt ämne påbörjats i en klass, kan emellertid en felbedömning av eleverna lätt ske, om läraren tidigt skall differentiera betygen i full utsträckning med användande av hela betygsskalan. Det är därför försvarligt, om läraren under det läsår, under vilket ett nytt ämne införts på timplanen, använder en mindre differentierad betygsgivning för ämnet. Normalbetyget bör vara »4», men betygsgraderingen såväl uppåt som nedåt bör ske med särskild varsamhet. Ett avskärande av betygsskalan uppåt med betygsgraden »mycket god» som högsta betyg kan i sådant fall vara försvarligt. Denna försiktiga betygsgradering är naturligtvis särskilt motiverad på skolans lägsta stadium, då alla ämnena äro »nya» och barnen ej förut betygsatts. I vissa ämnen kan läraren på detta stadium helt befrias från skyldigheten att betyg-sätta eleverna, varom mera i det följande, och i de övriga ämnena bör i första klassen ej högre betyg än »mycket god» givas. Ännu i andra klassen böra de högsta betygen endast med stor försiktighet komma till användning, så att i denna klass betygsgraden »6» (särdeles god) kan betraktas som betygs-skalans högsta betyg.

Ombyte av lärare har ej sällan medfört en sänkning av hela betygsnivån i en klass. Att en lärare, innan han vunnit tillräcklig erfarenhet om en klass, är sparsam med de höga betygen, är förstäeligt, men om eleverna förut betygsatts av annan lärare, böra dennes betyg tillerkännas vitsord, tills den nye läraren hunnit förvärva tillräcklig erfarenhet om klassen. Härigenom undvikes omotiverade sänkningar av betygen.

Fordringarna i B-formen böra för de olika betygsgraderna vara lika höga som i A-formen. För C-formen måste däremot fordringarna sättas lägre och anpassas efter kurser och förhållanden i denna skolform.

b. Allmänna regler för betygssättningen i läro- och övningsämnena.

Vid bedömandet av en elevs kunnighet i ett ämne måste hänsyn tagas både till kunskapens kvalitet och kvantitet. Som allmän regel bör härvid gälla, att betygsgraderingen mera skall vara uttryck för kvaliteten än kvantiteten, förutsatt att lärjungen inhämtat det mest nödvändiga minnesstoffet i kursen. Om en lärjunge t. ex. har dåligt omdöme i geografiska frågor, erhåller han ej ett högt betyg i ämnet geografi, hur kunskapsrik han än må vara i fråga om geografiska detaljer. Vid betygssättningen, särskilt i de s. k. orienteringsämnena, bör även beaktas lärjungens förmåga att ur uppslagsböcker och läroböcker taga reda på de fakta, som behövas för besvarande av givna frågor.

Varje lärjunge bör beredas tillfälle att såväl vid provningar som i det övriga skolarbetet lägga i dagen sina anlag och sin förmåga. Såväl de svagaste som de duktigaste eleverna skola ställas inför uppgifter, som ge dem tillfälle att visa, hur långt deras förmåga sträcker sig. Lärarens bedömning av lärjungarna bör grundas på iakttagelser och provningar under terminens lopp och ej på ett ytligt eftersinnande vid terminens slut. Att grunda betygssättningen endast eller huvudsakligen på generalprovningar vid terminens slut är ej försvarligt, även om dessa provningar göras med omsorg. En sådan metod ställer för stora krav på elevernas minnesvetande och krafter och ger likväl dålig garanti för att det verkligt centrala kunskapsstoffet med tillräcklig grundlighet inpräglats. Betyget skall visserligen vara ett omdöme om den nivå, till vilken lärjungen nått upp vid terminens slut, men kan i allmänhet väl bestämmas med ledning av under terminens lopp gjorda iakttagelser och provningar.

Om ett ämne består av två eller flera av varandra relativt oberoende delar, måste läraren tillse, att hänsyn tages till hela ämnet. Om t. ex. en del av ett ämne behandlas under höstterminen och en annan del under vårterminen, måste läraren vid avgivande av vårterminens betyg även taga hänsyn till elevernas under höstterminen ådagalagda insikter i ämnet. Vid sammanslagning av delbetyg måste de olika delarnas inbördes betydelse beaktas. Saknas särskild anvisning därom, torde läraren kunna få någon vägledning av den tid, som ägnas de olika delarna, så att en del av kursen, som behandlas under väsentligt längre tid än en annan, får väga tyngre vid sammanslagningen av betygen. Men dessa tider äro naturligtvis inga mått på kursdelarnas inbördes betydelse.

Innan läraren slutjusterar sina betyg, bör han undersöka, om frekvenstalen för de olika betygsgraderna förete något anmärkningsvärt. Han bör se till, att betygsfördelningen ej strider mot den uppfattning av klassens duktighet, som han har kommit fram till. Om läraren t. ex. har uppfattningen, att klassen är ovanligt svag, och att den lider markant brist på goda begåvningar, förorsakad t. ex. genom övergång till läroverket, är det klart, att frekvenstalen för de högre betygsgraderna skola vara avsevärt lägre än i den förut som »normal» betecknade betygsfördelningen. En normal betygsfördelning skulle således i detta fall ej harmoniera med lärarens egen uppfattning av sin klass.

Finnas för ämnet och klassnivån i fråga officiellt godkända standardiserade prov, med vilkas hjälp standardbetyg i ämnet kan härledas för eleverna, tillrådes läraren att använda sig av dessa prov i och för slutjustering av sina betyg på sätt, för vilket i det följande närmare redogöres.

c. Hur betygen kunna justeras med hjälp av standardiserade prov.

För ämnena modersmålet och räkning kunna genom skolöverstyrelsen erhållas standardiserade prov, med vilkas hjälp eleverna i klasserna 2, 4 och 6 kunna prövas och standardbetyg för dem erhållas. Proven, som äro avsedda att givas cirka en månad före läsårets slut, rekvideras av skolstyrelserna (skolråden) och tillställas de lärare, som vid förfrågan förklarar sig önska använda proven i sina klassavdelningar.

Prövningen verkställas av vederbörande lärare, och skolmyndigheterna utöva ingen kontroll över dessa prov mer än som sker över skolarbetet i övrigt. De resultat, som erhållits vid prövningen, blir det lärarens ensak att beakta och utnyttja vid betygssättningen. Ju mindre allmän uppmärksamhet, som ägnas åt dessa prövningar, dess bättre.

Läraren måste vid prövningen i ett ämne giva alla de för erhållande av standardbetyget i ämnet erforderliga proven. Om endast ett eller en del av dessa prov användas, kan ej resultatet läggas till grund för justering av betygsskalan.

Samtidigt med proven erhåller läraren anvisningar och betygstabeller, som visa, hur elevernas standardbetyg i ämnena erhållas. Meningen är, att läraren genom dessa standardbetyg skall kontrollera, om hans betygsfordringar i de olika ämnena behöva ändras. Genom att läraren jämför de betyg, han haft för avsikt att giva, med standardbetygen, kan han se, om hans betyg på något systematiskt sätt skilja sig från standardbetygen, t. ex. genom att genomgående vara för höga eller för låga. Standardproven äro alltså närmast ett hjälpmedel för justering av betygsskalan, och läraren behöver ej på grund av deras utslag ändra den rangordning mellan eleverna, som han genom sin egen betygssättning kommit fram till, men han tar naturligtvis den hänsyn till proven, som han finner vara berättigad även i vad det gäller de enskilda elevernas betyg.

Justeringen av skalan kan tillgå så, att läraren tar reda på hur många av standardbetygen som äro lika med och hur många som äro över och under normalbetyget (4), varefter han justerar sina egna betyg, så att deras fördelning blir i huvudsak densamma som standardbetygens. Någon fullständig överensstämmelse är det ej fråga om att söka åstadkomma. Huvudsaken är, att allvarliga divergenser avlägsnas. I tabell 1 visas, hur en justering skulle kunna utföras.

Vid jämförelse mellan kolumnerna 2 och 3 ser man, att standardbetygen i det hela äro högre än de betyg läraren tänkt giva sina elever. En justering uppåt av dessa är alltså önskvärd. En översikt av betygens fördelning på de olika betygsgraderna underlättar justeringen.

Översiktstabellen (se tabell 2) visar, att enligt standardbetygen 11 elever ha normalbetyget (4), medan 7 ha högre och 6 lägre betyg. Ungefär denna fördelning bör läraren eftersträva för sina betyg. Man ser, att 8 av lärarens ursprungliga betyg äro »4» eller högre. Enligt kol. 2 i tabell 1 har han utmärkt elev nr 10 som något svagare än de andra. Han kan låta denne elev behålla betyget »4» och höja de andra 7 elevernas betyg ett betygssteg. Från betygsgraden »3» skulle han sedan helst höja upp 10 stycken elever till normalbetyget. De fyra återstående skulle alltså stanna kvar i betygsgruppen »3». För läraren är det antagligen ej svårt att bestämma, vilka som äro de fyra svagaste, men av anteck-

Tabell 1. Tabell belysande justering av betygsskalan.

1. Eleverna	2. Lärarens ursprungliga betyg	3. Standard- betygen	4. Betygen efter justering av betygsskalan	5. Slutgiltiga betyg
1	3+	4+	4	4
2	1—	2+	1	2—
3	4	5	5	5
4	3	3+	4—	4—
5	3—	3+	3	3
6	3	4	4—	4—
7	3	4—	4—	4—
8	4	5	5	5
9	4+	5+	5+	5+
10	4—	4+	4+	4+
11	3	4	4—	4—
12	5—	6—	6—	6—
13	3+	4—	4	4
14	5	6+	6	6
15	3	4—	4—	4—
16	3—	4—	3	3+
17	2	3—	2	2+
18	3—	3	3	3
19	3+	4—	4	4
20	5	6—	6	6
21	3+	4—	4	4
22	3+	4	4	4
23	5+	7	6+	6+
24	3	3+	4—	4—

ningarna i kol. 2 kunna vi endast identifiera de 3 svagaste, de som ha fått betyget 3— (eleverna nr 5, 16 och 18). Vi låta alltså dem stå kvar och höja upp de 11 övriga till betyget »4». Vi få då den fördelning av betygen, som angivas i tabell 2 för de justerade betygen. Genom plus och minustecknen kan läraren göra de fingraderingar inom betygsgraderna, som han anser vara lämpliga,

Tabell 2. Översikt av betygsfördelningen.

Betygsgrader	1 (C)	2 (BC)	3 (B)	4 (Ba)	5 (AB)	6 (a)	7 (A)
Fördelningen av standardbetygen . .	—	1	5	11	3	3	1
Fördelningen av lärarens ursprungliga betyg	1	1	14	4	4	—	—
Fördelningen efter justering av betygsskalan	1	1	3	12	3	4	—
Fördelningen av de slutgiltiga betygen	—	2	3	12	3	4	—

och som anges i kol. 4 i tabell 1. Efter denna justering av skalan bör läraren se efter, om någon allvarlig divergens mellan standardbetygen och de justerade betygen finnes, och i så fall ta dessa betyg under ytterligare övervägande. Vid jämförelse mellan betygen i kol. 3 och 4 kan läraren möjligen finna det lämpligt att giva elev nr 2 betyget »2» i stället för »1». Och för elev nr 23 skulle han kunna reflektera på att använda det högsta betyget, »7». De slutjusterade betygen äro upptagna i kol. 5 av tabell 1, och deras fördelning på betygsgraderna framgår av sista raden i tabell 2.

Om antalet elever i klassavdelningen är litet, är det bäst, att justeringen endast sker genom att läraren modifierar varje enskild elevs betyg i den riktning, som standardbetyget angiver. Den närmare avvägningen måste härvid överlämnas åt lärarens eget omdöme.

d. Översikt av de ämnen eller ämnesgrenar, i vilka betyg skola givas.

Då undervisning meddelas i ett på timplanen upptaget ämne, skall betyg i ämnet givas vid terminens slut med de undantag, som framgå av följande särskilda bestämmelser.

I *klass 1* gives ej betyg i något ämne vid slutet av höstterminen, och i slutet av vårterminen givas betyg endast i läsning och räkning.

I *klass 2* gives ej betyg i ämnet hembygds-kunskap.

För ämnet *modersmålet* gäller, att i klasserna 2—7 särskilda betyg givas i ämnesgrenarna läsning, skrivning, rättstavning. Betyget i skrivning i klass 2 är dock ej obligatoriskt.

I ämnet *räkning* givas i klasserna 4—7 särskilda betyg i ämnesgrenarna tillämpad räkning och mekanisk räkning.

På grundval av hembygdsundervisning och därtill hörande arbetsövningar givas i klass 3 särskilt betyg i *hembygds-kunskap* och särskilt betyg i *teckning*.

Ämnet *naturkunnighet* uppdelas i betyghänseende i biologi och fysik-kemi. I klass 4 gives endast betyg i biologi, i klasserna 5—7 både i biologi och fysik-kemi.

e. Särskilda anvisningar för betygssättningen i ämnena modersmålet och räkning.

Modersmålet.

Särskilda betyg givas i var och en av de tre ämnesgrenarna *läsning*, *skrivning* och *rättstavning*. För klasserna 2, 4 och 6 finnas standardiserade prov, med vilkas hjälp standardbetyg i var och en av dessa ämnesgrenar kan erhållas.

Betyget i läsning bör sättas under hänsynstagande till förmågan av tyst läsning samt förmågan av högläsning och muntlig framställning. Betyget får ej sättas enbart med ledning av högläsningen. Barnens förmåga av s. k. tyst läsning bör göras till föremål för särskild prövning, och deras förmåga att med egna ord berätta om något de väl känna till, bör även inverka på betyget.

Betyget i skrivning bör väsentligen rätta sig efter elevernas förmåga att skriftligt uttrycka sig och huvudsakligen bestämmas med ledning av s. k. fria uppsatser. Viktigt är nämligen, att betygssättningen i skrivning så litet som möjligt influeras av elevernas kunskaper i andra ämnen.

Uppsatserna böra i enlighet med gängse bruk bedömas dels med hänsyn till *innehåll* och dels med hänsyn till *form*.

Vid *bedömandet av innehållet* beaktas:

- 1) utväljandet och ordnandet av materialet,
- 2) det framlagda stoffets riktighet och fyllighet,
- 3) lärjungens förmåga att behandla stoffet, t. ex. resonera om det, göra jämförelser, komma med omdömen.

Vid *bedömandet av formen* beaktas lärjungens stilistiska förmåga i det hela, hans språkliga mognad, omdöme och fantasi. Följande synpunkter kunna i allmänhet vara vägledande:

- 1) förmågan att genom lämplig uppdelning i meningar åstadkomma tydlighet, sammanhang och skönhet,
- 2) förmågan att rätt och utan störande upprepningar använda ord och fraser,
- 3) grammatisk riktighet,
- 4) riktig användning av skiljetecken.

Då särskilt betyg i rättstavning gives, bör färdigheten häri ej inverka på betyget i skrivning. Däremot bör någon hänsyn tagas till kursmomentet *språklära*.

Rättstavningen betygsättes särskilt från och med andra klassen. Betyget i denna ämnesgren bör ej bestämmas uteslutande med ledning av rättstavningsövningar och rättstavningsprov, utan hänsyn bör även tagas till stavningen i lärjungarnas skriftliga produktion för övrigt, särskilt uppsatserna.

Räkning.

I klasserna 1—3 gives ett odelat betyg i ämnet räkning. Särskilda betyg givas från och med fjärde klassen i ämnesgrenarna *tillämpad räkning* och *mekanisk räkning*. Genom standardiserade prov kunna standardbetyg för ämnet räkning i klass 2 och för »tillämpad räkning» och »mekanisk räkning» i klasserna 4 och 6 erhållas.

Betyget i tillämpad räkning bestämmes väsentligen av lärjungarnas förmåga att på egen hand komma till rätta med räkneproblem av växlande svårighet. Lärjungarnas förmåga måste alltså prövas ej blott med »typproblem» utan även med problem av en art, som ej varit föremål för inövning.

Betyget i mekanisk räkning bestämmes av den säkerhet och snabbhet, med vilken lärjungarna kunna utföra till kursen hörande sifferberäkningar.

Det är klart, att de båda ämnesgrenarna i räkning ej äro oberoende av varandra. En elev kan ej reda sig bra i tillämpad räkning, om han ej har ganska god färdighet i mekanisk räkning, och svaghet i tillämpad räkning sammanhänger ofta med svaghet i mekanisk räkning. Det betyg, som lärjungen förtjänar i tillämpad räkning, torde därför ofta också vara det riktiga betyget i mekanisk räkning, och om läraren ej märker någon anmärkningsvärd skillnad, ger han samma betyg i båda ämnesgrenarna. Men möjlighet att skilja betygen åt bör finnas. En elev *kan* vara mycket skicklig i mekanisk räkning och samtidigt mycket svag i problemlösning. Ett högt betyg i förra och lågt betyg i senare ämnesgrenen är då motiverat. Omvänt kan det också förekomma, att svagheter inom vissa områden av mekanisk räkning, vilka äro av mindre betydelse för den tillämpade räkningen, kunna motivera ett lägre betyg i mekanisk än tillämpad räkning.

Fastän särskilda betyg i tillämpad och mekanisk räkning ej skola givas i klasserna 1—3, bör läraren likväl uppmärksamma elevernas färdigheter i de båda ämnesgrenarna och vid betygssättningen taga större hänsyn till den tillämpade än till den mekaniska räkningen.

f. Betyg i studielämplighet, praktiskt handlag, förmåga av samarbete.

Från och med klass 4 införs i betygsjournalerna ett vitsord över lärjunges *studielämplighet* samt, om läraren så anser möjligt, vitsord över lärjunges *praktiska handlag* och *förmåga av samarbete*. Endast det förstnämnda vitsordet är alltså obligatoriskt och skall sättas för alla lärjungarna och ej blott, som hittills, för dem som söka inträde i högre skolor. Vitsorden skola ej utsättas på lärjungarnas termins- eller avgångsbetyg men finnas i betygsjournalerna.

Dessa betyg sättas i en tregradig skala. Vitsorden skola vara: »över medelgod», »medelgod» och »under medelgod». Som förkortningar av vitsorden användas beteckningarna $m+$, m och $m-$. I ett stort elevmaterial kan man räkna med att de tre vitsorden äro ungefär lika vanliga.

Om studielämpligheten ger arbetet i läroämnena gott besked. Ha lärarna möjlighet att bygga sitt omdöme även på intelligensmätningar är det så mycket bättre. Men vitsordet bör ej gälla blott den beskaffenhet, som i sådana mätningar är föremål för prövning, utan lämpligheten för teoretiska studier i allmänhet, och denna är även beroende av intresse och studieenergi.

Elevernas förmåga av samarbete visar sig i deras fria lekar och sysselsättningar och i många situationer i skollivet, såsom vid grupparbeten i de olika ämnena, lek- och idrottsövningar.

Ämnen särskilt ägnade att giva upplysning om elevernas praktiska handlag äro flertalet av övningsämnena, särskilt slöjd, hushållsgöromål, trädgårdsskötsel. Elevlaborationer i naturkunnighetsämnet, särskilt i fysik-kemi, kunna även ge god upplysning.

g. Betyg i uppförande och ordning.

Betygen i uppförande och ordning sättas i en tregradig skala. Vitsorden för *uppförande* äro: »gott», »bristfälligt», »dåligt» och för *ordning*: »god», »bristfällig», »dålig». Vid förkortning av vitsorden användas beteckningarna g , b , d . Högsta vitsordet är normalbetyget, alltså det vanligaste betyget. På grund av den allvarliga prickning, som ett lägre avgångsbetyg än det högsta i uppförande och ordning innebär, måste man räkna med att de lägre betygsgraderna endast vid verkligt graverande brister komma till användning i avgångsbetyget. Där- emot bör under den föregående skoltiden i de vanliga terminsbetygen den högsta betygsgraden ej fullständigt dominera. Särskilt gäller detta ordningsbetyget. En »glidande» betygsskala är lämplig, så att betyget »bristfällig» i de lägre klasserna är åtskilligt vanligare än i de högre. För de lägre klassernas del torde det kunna anses som ganska vanligt, att cirka en tredjedel av eleverna ej komma upp till högsta vitsordet i ordning.

Vid sättandet av betyget i ordning bör, då numera något särskilt vitsord i flit ej ges, hänsyn även tagas till lärjungarnas flit i skolan och den uppmärksamhet, med vilken de följa undervisningen. En ouppmärksam och i sitt arbete i skolan slö elev bör ej erhålla högsta vitsordet i ordning.

Förslag till ändringar i folkskolestadgan.

§ 45.

1. Flyttning till högre klass verkställes på bestämda tider varje år med de lärjungar, vilka inhämtat den föregående klassens lärokurs. Även lärjunge, som ej inhämtat denna lärokurs, flyttas, om läraren finner flyttning vara för lärjungen och skolarbetet i det hela lämpligast. Samma bestämmelse gäller vid flyttning från småskolan till folkskolan.

2. = mom. 3 i nu gällande stadga. Nuvarande mom. 2 utgår.

§ 47.

1. Med de lärjungar — — — utfärdas för de lärjungar, som erhållit lägst vitsordet »någorlunda god» i samtliga läroämnen ävensom för dem som erhållit lägre vitsord än »någorlunda god» i högst två läroämnen dock icke i både modersmålet och räkning. Lägre vitsord än »någorlunda god» i övningsämnen må icke utgöra hinder för meddelande av avgångsbetyg.

2. Vid bedömande av lärjunges kunskaper och färdigheter skola användas vitsorden: utmärkt, särdeles god, mycket god, medelgod, någorlunda god, svag, mycket svag; såsom betyg för ordning vitsorden: god, bristfällig, dålig samt som betyg för uppförande vitsorden: gott, bristfälligt, dåligt.

I fråga om dessa betygsgraders närmare innebörd gäller, vad därom särskilt är föreskrivet.

Förslag till uppställning av examenskatalogen.

	Betygssumma (övningsämnen)						
	Betygssumma (läroämnen)						
	Förmåga av samarbete						
	Praktiskt handlag						
	Studielämplighet						
Övningsämnen	Gymnastik						
	Trädgårdsskötsel						
	Hushållsgöromål						
	Slöjd						
	Välskrivning						
	Teckning						
	Sång						
Orienteringsämnen	Fysik-kemi						
	Biologi						
	Geografi						
	Hembygdskunskap						
	Historia						
	Kristendomskunskap						
Räkning	Mekanisk räkning						
	Tillämpad räkning						
	Räkning (tillämpad o. mekanisk)						
Modersmålet	Rättstavning						
	Skrivning						
	Läsning						
	Ordning						
	Uppförande						
		*	ht	vt		ht	vt

* I denna rad införas betygen från föregående vårtermin.

Förslag till betygsblankett.

Betyg

Lärjungen

i klassen vid folkskol....., skolform.....,

har vidterminens 19..... slut erhållit följande vitsord:

Uppförande:

Ordning:

Modersmålet

Läsning:

Skrivning:

Rättstavning:

Räkning

Räkning (tillämpad och mekanisk):

Tillämpad räkning:

Mekanisk räkning:

Övriga läroämnen (orienteringsämnena)

Kristendomskunskap:

Historia:

Hembygdskunskap:

Geografi:

Biologi:

Fysik-kemi:

Övningsämnena

Sång:

Teckning:

Välskrivning:

Slöjd:

Hushållsgöromål:

Trädgårdsskötsel:

Gymnastik:

Uppvisat för den 19.....

Målsman.

Klassföreståndare.

Betygsgrader:

För uppförande

För ordning

För kunskaper och färdig-
heterGott
Bristfälligt
DåligtGod
Bristfällig
Dålig

Utmärkt	7
Särdeles god	6
Mycket god	5
Medelgod	4
Någorlunda god	3
Svag	2
Mycket svag	1

Förslag till formulär för betygsstatistiska uppgifter från skoldistriktet till vederbörande folkskolinspektör.

Uppgift å betygsgradernas användning

från skoldistrikt
 klass terminen 19

	g	b	d				
Uppförande							
Ordning							
	7	6	5	4	3	2	1
Läsning							
Skrivning							
Rättstavning							
Räkning (tillämpad och mekanisk) ...							
Tillämpad räkning							
Mekanisk räkning							
Kristendomskunskap							
Historia							
Hembygdskunskap							
Geografi							
Biologi							
Fysik-kemi							
Sång							
Teckning							
Välskrivning							
Slöjd							
Hushållsgöromål							
Trädgårdsskötsel							
Gymnastik							
	m +	m	m -				
Studielämplighet							
Praktiskt handlag							
Förmåga av samarbete							

Hur betygstalen till standardproven beräknats.

Till vart och ett av de standardiserade proven hör en betygstabell. Hur betygstalen i dessa beräknats, visas här för ett av proven. Beräkningarna för vart och ett av proven äro alla utförda enligt samma metod. Som exempel har valts problemprov 2 för klass 4.

På grundval av frekvenstabeller, som upprättats för varje enskild klassavdelning, erhöles genom sammanslagning följande frekvenstabell:

Tabell 1. Frekvenstabell till problepprov 2 för klass 4.

G o s s a r			F l i c k o r		
1 Antal rätt	2 Frekvenstal	3 Reducerade frekvenstal	4 Frekvenstal	5 Reducerade frekvenstal	6 Summa
0	1	3	0	0	3
1	6	19	11	34	53
2	12	37	17	52	89
3	20	62	35	108	170
4	34	106	66	204	310
5	62	193	96	296	489
6	128	399	151	466	865
7	127	395	170	525	920
8	158	492	192	593	1 085
9	162	504	191	590	1 094
10	189	588	160	494	1 082
11	172	536	146	451	987
12	150	467	132	408	875
13	131	408	90	278	686
14	81	252	83	256	508
15	84	262	43	133	395
16	59	184	20	62	246
17	16	50	9	28	78
18	10	31	6	19	50
19	4	12	1	3	15
20	0	0	0	0	0
Summa	1 606	5 000	1 619	5 000	10 000

Förklaring: I kolumnerna 3 och 5 ha frekvenstalen i kolumnerna 2 och 4 reducerats till ett elevantal av 5 000. Genom sammanläggning av talen i kolumnerna 3 och 5 ha summatalen i kolumn 6 erhållits.

Tabell 2. Beräkning av betygstal till problemprov 2 för klass 4.

1	2	3	4	5	6
0	3	3	1.5	- 3.6	0.4
1	53	56	29.5	- 2.8	1.2
2	89	145	100.5	- 2.3	1.7
3	170	315	230	- 2.0	2.0
4	310	625	470	- 1.7	2.3
5	489	1 114	869.5	- 1.4	2.6
6	865	1 979	1 546.5	- 1.0	3.0
7	920	2 899	2 439	- 0.7	3.3
8	1 085	3 984	3 441.5	- 0.4	3.6
9	1 094	5 078	4 531	- 0.1	3.9
10	1 082	6 160	5 619	+ 0.2	4.2
11	987	7 147	6 653.5	+ 0.4	4.4
12	875	8 022	7 584.5	+ 0.7	4.7
13	686	8 708	8 365	+ 1.0	5.0
14	508	9 216	8 962	+ 1.3	5.3
15	395	9 611	9 413.5	+ 1.6	5.6
16	246	9 857	9 734	+ 1.9	5.9
17	78	9 935	9 896	+ 2.3	6.3
18	50	9 985	9 960	+ 2.7	6.7
19	15	10 000	9 992.5	+ 3.2	7.2
Summa	10 000	—	—	—	—

Förklaring:

Kolumn 1: Antalet rätt i provet.

Kolumn 2: Frekvenstalen.

Kolumn 3: Successiv sammanläggning av frekvenstalen.

Kolumn 4: Successiv sammanläggning av frekvenstalen, varvid dock av sista frekvenstallet endast hälften tagits. Ex. Summan 29.5 har erhållits genom sammanläggning av frekvensen 3 och hälften av frekvensen 53, summan 100.5 har erhållits genom sammanläggning av frekvenssumman 56 och hälften av nästa frekvenstal 89 (alltså $56 + 44.5$) o. s. v.

Kolumn 5: Talen ange lägena av de punkter på normalkurvan, nedanför vilka de i kolumn 4 angivna frekvenstalen ligga. Vid angivande av en punkts läge användes spridningen som måttsenhet. Talet 3.6 anger alltså, att av frekvensen 10 000 finnes 1.5 nedanför en punkt, som ligger 3.6 spridningsenheter från medelvärdet räknat.

Kolumn 6: Talen äro betygstalen. De ha erhållits ur talen i kolumn 5 genom addering av talet 4. För medelprestationen erhålles alltså betyget »4», och betygslatituden blir lika med spridningen.

Hur standardbetygen beräknats.

Metoden för beräkning av standardtabellerna framgår av följande exempel, som visar hur standardbetygen i tillämpad räkning för klass 4 erhållits.

För bestämmandet av standardbetyget i tillämpad räkning i klass 4 användes 3 prov. Genom sammanläggning av betygstalen i dessa erhöles för varje elev en poängsumma, som sedan uttrycktes i ett standardbetyg. Att genom enkel sam-

Tabell 1. Frekvenstabell för bestämmandet av betygslatituden i standardbetygstabellen för ämnet tillämpad räkning i klass 4.

Poängsumma	Frekvenstal	Summa frekvenstal	Poängsumma	Frekvenstal	Summa frekvenstal
3.5— 3.7	6	6	12.5—12.7	499	6 178
3.8— 4.0	0	6	21.8—13.0	393	6 571
4.1— 4.3	3	9	13.1—13.3	407	6 978
4.4— 4.6	0	9	13.4—13.6	364	7 342
4.7— 4.9	10	19	13.7—13.9	370	7 712
5.0— 5.2	26	45	14.0—14.2	339	8 051
5.3— 5.5	13	58	14.3—14.5	320	8 371
5.6— 5.8	51	109	14.6—14.8	229	8 600
5.9— 6.1	54	163	14.9—15.1	239	8 839
6.2— 6.4	57	220	15.2—15.4	159	8 998
6.5— 6.7	62	282	15.5—15.7	201	9 199
6.8— 7.0	61	343	15.8—16.0	150	9 349
7.1— 7.3	55	398	16.1—16.3	125	9 474
7.4— 7.6	105	503	16.4—16.6	80	9 554
7.7— 7.9	128	631	16.7—16.9	67	9 621
8.0— 8.2	212	843	17.0—17.2	63	9 684
8.3— 8.5	196	1 039	17.3—17.5	80	9 764
8.6— 8.8	211	1 250	17.6—17.8	67	9 831
8.9— 9.1	266	1 516	17.9—18.1	51	9 882
9.2— 9.4	295	1 811	18.2—18.4	25	9 907
9.5— 9.7	230	2 041	18.5—18.7	39	9 946
9.8—10.0	327	2 368	18.8—19.0	35	9 981
10.1—10.3	298	2 666	19.1—19.3	7	9 988
10.4—10.6	333	2 999	19.4—19.6	3	9 991
10.7—10.9	417	3 416	19.7—19.9		
11.0—11.2	458	3 874	20.0—20.2	6	9 997
11.3—11.5	543	4 417	20.3—20.5		
11.6—11.8	461	4 878	20.6—20.8		
11.9—12.1	452	5 330	20.9—21.1	3	10 000
12.2—12.4	349	5 679			
			S:a 10 000		

manläggning och medeltalsberäkning bestämma standardbetyget ur betygstalen är ej lämpligt, då genom en sådan metod betygsspridningen skulle bli något för liten. Så ligger undre och övre gränsvärdena för Ba vid 3.5 och 4.5, varvid gränsvärdena vid sammanslagning av tre prov alltså bli 10.5 och 13.5. Om fordringarna för Ba bestämts i enlighet med dessa gränsvärden, skulle ett avsevärt större antal elever än som svarar mot betygsgradens definition ha erhållit Ba. Så skulle i detta fall över 43 procent ha erhållit Ba i stället för cirka 38 procent enligt den fastställda frekvensdefinitionen. En viss sammandragning av betygslatituden erfordras alltså. Storleken av denna sammandragning har bestämts empiriskt ur det föreliggande materialet genom att en frekvenstabell upprättats för elevernas fördelning på de olika poängsummorna. Tabell 1 på föregående sida visar förfaringssättet.

För bestämning av en lämplig betygslatitud har den poänglatitud beräknats, som enligt normalfördelningen upptages av de tre mellersta betygsgraderna. Enligt normalfördelningen höra följande procenttal till de olika betygsgraderna: C 0.5, BC 6.1, B 24.2, Ba 38.3, AB 24.2, a 6.1 och A 0.6. Under betygsgraden B och över AB skola ligga 6.7 procent. Vid bestämning av de punkter på poängskalan i tabellen, vilka svara mot dessa värden, erhållas genom enkel interpolationsräkning värdena 8.01 och 16.01. Skillnaden är alltså 8. Om denna skillnad delas med 3, erhålles 2.67 eller avrundat 2.7, vilket tal tagits som lämplig latitud för betygsgraderna. I enlighet härmed ha poängfordringarna för standardbetygen upprättats. Vid fingraderingen inom betygsgraderna har för varje + och — graderat betyg latituden tagits till 2.7: 3, alltså 0.9. Standardbetygstabellen för ämnet tillämpad räkning i klass 4 har alltså följande utseende:

Tabell 2. Standardbetygstabell för ämnet tillämpad räkning i klass 4.

Betygssumma	Standardtabell	Betygssumma	Standardtabell
18.8—	7+ (A)	10.7—11.5	4— (Ba—)
17.9—18.7	6+ (a+)	9.8—10.6	3+ (B+)
17.0—17.8	6 (a)	8.9— 9.7	3 (B)
16.1—16.9	6— (a—)	8.0— 8.8	3— (B—)
15.2—16 0	5+ (AB+)	7.1— 7.9	2+ (BC+)
14.3—15.1	5 (AB)	6.2— 7.0	2 (BC)
13.4—14.2	5— (AB—)	5.3— 6.1	2— (BC—)
12.5—13.3	4+ (Ba+)	— 5.2	1 (C)
11.6—12.4	4 (Ba)		

Genom detta val av betygslatitud har betygsfördelningen blivit i god överensstämmelse med normalfördelningen. Tillräckliga skäl att frångå den enkla metoden att låta alla betygslatituder vara lika stora, ha ej ansetts föreligga, även om överensstämmelsen med normalfördelningen därigenom kunnat bli än bättre. Särskilt för de extrema betygsgraderna är överensstämmelsen med den empiriska kurvan åtskilligt bristfällig, men att bestämma gränspunkterna mellan C—BC och mellan A—a rent empiriskt är ej lämpligt, då de tillfälliga variationerna bli betydande på grund av de ringa antalen elever inom dessa betygsgrupper. Det är också praktiskt värdefullt att om möjligt använda samma

betygslatituder i analoga standardbetygstabeller, i vilka poängsummorna bildats genom sammanslagning av samma antal betygstal. Så har samma betygstabell kunnat användas för tillämpad räkning både i klass 4 och i klass 6.

Det kan emellertid ifrågasättas, om normalfördelningen bort tagas till norm för fördelningen, då materialet i viss mån kan sägas vara gallrat. Efter klass 2 hänvisas nämligen åtskilliga barn till hjälpklass, varför skevhet i fördelningen kan beräknas uppkomma för klass 4. Om på alla de platser, varifrån materialet hämtats, hade funnits hjälpklasser, skulle effekten väl blivit den, att betygsgraden C försvunnit, men någon nackdel av att den givits ett procenttal enligt normalfördelningen torde ej finnas, och detta så mycket mindre som hjälpklasser endast finnas på en del av platserna. Om man räknar med att 2.5 procent av de svagaste hänvisas till hjälpklass och att sådan finnes på 2/3 av platserna, skulle i stället för normalfördelningen följande fördelning uppkomma: A 0.6 procent, a 6.2 procent, AB 24.6 procent, Ba 39.0 procent, B 24.4 procent, BC 5.1 procent och C 0.2 procent. Som synes äro förändringarna, fränsett C och i någon mån BC, mycket små. Om betygslatituden bestämts som förut med hjälp av poänglatituderna för de tre mellersta betygsgraderna, skulle resultatet fortfarande ha blivit 2.7 och standardbetygstabellen alltså oförändrad. Men om gränspunkterna mellan BC och C bestämmas ur den empiriska kurvan, så att endast 0.2 procent erhålla betyget C, skulle detta givas för poängtal mindre än 5.0, medan enligt normalspridningen motsvarande antal skulle vara 5.6.

Frekvens-, betygs- och svårighetstabeller till vissa prov.

Tabell 1. Frekvens- och betygstabell till Additionsprov för klass 2.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	21	1.0	17	348	3.1	33	119	5.5
1	8	1.2	18	526	3.3	34	144	5.6
2	30	1.4	19	543	3.4	35	127	5.7
3	17	1.5	20	560	3.6	36	86	5.8
4	25	1.6	21	598	3.8	37	68	5.9
5	38	1.7	22	602	3.9	38	85	6.0
6	25	1.8	23	611	4.1	39	47	6.2
7	42	1.9	24	564	4.2	40	21	6.3
8	51	2.0	25	623	4.4	41	25	6.4
9	85	2.1	26	432	4.5	42	30	6.5
10	55	2.2	27	479	4.7	43	13	6.7
11	114	2.3	28	407	4.8	44	21	6.8
12	169	2.4	29	343	4.9	45	9	7.1
13	182	2.6	30	263	5.1	46	4	7.4
14	241	2.7	31	242	5.2	47	—	—
15	330	2.9	32	284	5.3	48	—	—
16	348	3.0						

Medelvärde: 22.7 Spridning: 7.1

Tabell 2. Frekvens- och betygstabell till Additionsprov för klass 4.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	0	0.5	15	673	3.4	29	87	6.0
1	6	0.6	16	908	3.6	30	56	6.2
2	3	0.8	17	827	3.9	31	16	6.3
3	0	0.9	18	830	4.1	32	31	6.4
4	9	1.0	19	743	4.3	33	38	6.6
5	9	1.2	20	725	4.5	34	9	6.7
6	28	1.4	21	661	4.7	35	0	6.8
7	84	1.7	22	567	4.9	36	3	6.9
8	165	2.0	23	424	5.1	37	12	7.0
9	192	2.2	24	325	5.3	38	3	7.1
10	223	2.4	25	217	5.4	39	3	7.2
11	304	2.6	26	158	5.6	40	—	7.3
12	356	2.8	27	121	5.7	41	—	7.4
13	505	3.0	28	96	5.9	42	—	7.4
14	583	3.2						

Medelvärde: 17.8 Spridning: 5.1

Tabell 3. Frekvens- och betygstabell till Additionsprov för klass 6.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	0	0.5	15	579	3.2	29	97	5.5
1	0	0.6	16	533	3.4	30	194	5.6
2	0	0.7	17	724	3.6	31	145	5.8
3	12	0.8	18	931	3.8	32	85	5.9
4	36	1.2	19	740	4.0	33	85	6.1
5	0	1.4	20	678	4.2	34	60	6.3
6	73	1.6	21	606	4.3	35	61	6.6
7	110	1.9	22	521	4.5	36	0	6.7
8	85	2.1	23	533	4.7	37	0	6.9
9	72	2.2	24	459	4.8	38	12	7.0
10	218	2.4	25	316	5.0	39	0	7.1
11	254	2.6	26	291	5.1	40	0	7.2
12	146	2.7	27	291	5.2	41	0	7.3
13	398	2.8	28	218	5.4	42	0	7.4
14	437	3.0						

Medelvärde: 20.0 Spridning: 5.9

Tabell 4. Frekvens- och betygstabell till Subtraktionsprov för klass 2.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	47	1.2	19	397	3.4	37	205	5.0
1	13	1.4	20	354	3.5	38	213	5.1
2	26	1.6	21	286	3.6	39	192	5.2
3	21	1.7	22	320	3.6	40	183	5.3
4	38	1.8	23	298	3.7	41	107	5.4
5	60	1.9	24	367	3.8	42	145	5.5
6	43	2.0	25	299	3.9	43	107	5.6
7	47	2.1	26	380	4.0	44	107	5.7
8	90	2.2	27	273	4.1	45	60	5.8
9	94	2.3	28	367	4.1	46	68	5.9
10	154	2.4	29	307	4.2	47	38	6.0
11	188	2.5	30	367	4.3	48	21	6.1
12	179	2.7	31	401	4.4	49	43	6.2
13	213	2.8	32	435	4.5	50	35	6.3
14	179	2.9	33	297	4.6	51	30	6.4
15	200	3.0	34	273	4.7	52	30	6.5
16	273	3.1	35	281	4.8	53	21	6.6
17	235	3.2	36	230	4.9	54	47	6.8
18	316	3.3						

Medelvärde: 26.2 Spridning: 10.5

Tabell 5. Frekvens- och betygstabell till Subtraktionsprov för klass 4.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	16	0.8	21	406	3.6	41	82	5.4
1	3	1.1	22	425	3.7	42	104	5.4
2	12	1.2	23	441	3.8	43	85	5.5
3	15	1.3	24	441	3.9	44	98	5.6
4	12	1.4	25	422	4.0	45	94	5.7
5	13	1.5	26	384	4.1	46	72	5.8
6	19	1.6	27	472	4.2	47	44	5.9
7	25	1.7	28	412	4.3	48	44	6.0
8	28	1.8	29	255	4.4	49	35	6.1
9	50	1.9	30	353	4.5	50	29	6.1
10	101	2.0	31	349	4.6	51	12	6.2
11	82	2.2	32	290	4.7	52	29	6.3
12	129	2.3	33	199	4.8	53	12	6.3
13	164	2.4	34	208	4.9	54	12	6.3
14	132	2.5	35	204	4.9	55	3	6.4
15	232	2.7	36	183	5.0	56	22	6.4
16	318	2.8	37	151	5.1	57	19	6.5
17	384	3.0	38	170	5.2	58	12	6.7
18	447	3.1	39	177	5.3	59	18	6.8
19	418	3.2	40	126	5.3	60	15	7.0
20	491	3.4						
Medelvärde: 26.2						Spridning: 10.4		

Tabell 6. Frekvens- och betygstabell till Subtraktionsprov för klass 6.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	0	0.5	21	459	3.9	41	133	5.5
1	24	0.9	22	385	4.0	42	83	5.6
2	12	1.2	23	422	4.1	43	60	5.7
3	12	1.4	24	483	4.2	44	73	5.7
4	0	1.4	25	435	4.3	45	37	5.8
5	12	1.5	26	336	4.4	46	36	5.8
6	12	1.5	27	289	4.5	47	49	5.9
7	24	1.6	28	325	4.6	48	97	6.0
8	24	1.7	29	194	4.7	49	12	6.2
9	85	1.9	30	168	4.7	50	85	6.3
10	96	2.0	31	217	4.8	51	24	6.6
11	145	2.2	32	241	4.9	52	24	6.8
12	217	2.4	33	217	4.9	53	0	6.9
13	214	2.6	34	156	5.0	54	0	7.0
14	362	2.8	35	192	5.1	55	12	7.1
15	375	2.9	36	170	5.2	56	0	7.2
16	266	3.1	37	85	5.2	57	0	7.3
17	484	3.2	38	36	5.3	58	0	7.4
18	603	3.4	39	73	5.3	59	0	7.4
19	676	3.6	40	156	5.4	60	0	7.4
20	566	3.7						
Medelvärde: 24.1						Spridning: 9.4		

Tabell 7. Frekvens- och betygstabell till Multiplikationsprov för klass 4.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	25	1.0	21	474	3.9	41	21	6.1
1	54	1.4	22	600	4.0	42	31	6.1
2	73	1.7	23	569	4.2	43	28	6.2
3	72	1.9	24	582	4.3	44	6	6.3
4	92	2.1	25	511	4.5	45	15	6.3
5	79	2.2	26	447	4.6	46	24	6.4
6	110	2.3	27	362	4.8	47	12	6.4
7	134	2.4	28	309	4.9	48	3	6.5
8	156	2.5	29	227	5.0	49	15	6.6
9	153	2.6	30	215	5.1	50	15	6.7
10	238	2.8	31	263	5.2	51	0	6.8
11	222	2.9	32	177	5.3	52	0	6.8
12	291	3.0	33	174	5.4	53	0	6.9
13	262	3.1	34	122	5.5	54	6	6.9
14	250	3.2	35	118	5.6	55	6	7.0
15	289	3.3	36	47	5.7	56	6	7.0
16	306	3.4	37	69	5.8	57	3	7.1
17	315	3.5	38	53	5.9	58	6	7.2
18	381	3.6	39	41	6.0	59	0	7.3
19	449	3.7	40	31	6.0	60	3	7.4
20	458	3.8						

Medelvärde: 21.2 Spridning: 8.8

Tabell 8. Frekvens- och betygstabell till Multiplikationsprov för klass 6.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	0	0.5	21	503	3.4	41	113	5.7
1	0	0.8	22	478	3.6	42	75	5.8
2	25	1.0	23	528	3.7	43	25	5.8
3	13	1.3	24	692	3.9	44	100	5.9
4	12	1.4	25	504	4.0	45	51	6.0
5	25	1.5	26	515	4.2	46	88	6.2
6	13	1.6	27	427	4.3	47	13	6.4
7	37	1.7	28	352	4.4	48	38	6.5
8	25	1.8	29	416	4.5	49	12	6.6
9	114	2.0	30	314	4.6	50	13	6.6
10	50	2.1	31	277	4.7	51	0	6.7
11	126	2.2	32	390	4.8	52	0	6.7
12	126	2.4	33	151	4.9	53	0	6.8
13	176	2.5	34	403	5.0	54	0	6.8
14	138	2.6	35	264	5.1	55	0	6.9
15	214	2.7	36	163	5.2	56	0	6.9
16	214	2.8	37	100	5.3	57	13	7.0
17	265	2.9	38	88	5.4	58	0	7.0
18	265	3.0	39	164	5.5	59	0	7.1
19	327	3.2	40	100	5.6	60	12	7.2
20	453	3.3						

Medelvärde: 25.6 Spridning: 8.6

Tabell 9. Frekvens- och betygstabell till Divisionsprov för klass 4

Klass 4.

och klass 6.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	
0	187	1.7	9	807	4.7	17	47	6.4	
1	190	2.1	10	698	4.9	18	16	6.7	
2	428	2.4	11	446	5.2	19	6	6.8	
3	677	2.8	12	274	5.4	20	9	6.9	
4	894	3.1	13	230	5.6	21	6	7.0	
5	1 238	3.4	14	178	5.8	22	3	7.2	
6	1 278	3.8	15	112	6.0	23	6	7.3	
7	1 126	4.1	16	72	6.2	24	0	7.4	
8	1 072	4.4							
					Medelvärde: 6.9	Spridning: 3.4			

Klass 6.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	
0	110	1.4	9	769	3.8	17	194	5.3	
1	86	1.8	10	888	4.0	18	303	5.5	
2	110	2.0	11	621	4.2	19	194	5.7	
3	231	2.3	12	775	4.4	20	122	5.9	
4	414	2.6	13	437	4.6	21	73	6.1	
5	657	2.9	14	694	4.8	22	72	6.3	
6	621	3.1	15	449	5.0	23	61	6.6	
7	781	3.4	16	363	5.2	24	12	7.2	
8	963	3.6							
					Medelvärde: 10.2	Spridning: 4.7			

Klass 4.

Tabell 10. Frekvenstabell till provet Vilket svar är rätt?

Poäng	Frekvens	Poäng	Frekvens	Poäng	Frekvens	Poäng	Frekvens	Poäng	Frekvens	
0	180	7	714	13	991	19	115	25	0	
1	48	8	705	14	581	20	115	26	0	
2	180	9	848	15	885	21	115	27	0	
3	228	10	781	16	438	22	114	28	0	
4	162	11	505	17	514	23	114	29	43	
5	371	12	343	18	257	24	0	30	0	
6	648									
					Medelvärde: 14.7	Spridning: 4.3				

Klass 6.

Tabell 11. Frekvenstabell till provet Vilket svar är rätt?

Poäng	Frekvens	Poäng	Frekvens	Poäng	Frekvens	Poäng	Frekvens	Poäng	Frekvens	
0	185	7	520	13	481	19	62	25	62	
1	247	8	627	14	396	20	0	26	0	
2	296	9	986	15	459	21	62	27	0	
3	526	10	956	16	453	22	39	28	0	
4	257	11	836	17	302	23	0	29	0	
5	654	12	622	18	0	24	0	30	0	
6	969									
					Medelvärde: 13.3	Spridning: 3.5				

Tabell 12. Frekvens- och betygstabell till Tyst läsning, typ 3, för klass 2.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	22	1	11	134	3.1	21	306	3.9
1	108	1.6	12	241	3.2	22	404	4.0
2	146	1.9	13	227	3.3	23	378	4.1
3	184	2.2	14	228	3.3	24	438	4.2
4	176	2.4	15	309	3.4	25	477	4.3
5	167	2.5	16	305	3.5	26	580	4.4
6	202	2.7	17	322	3.6	27	624	4.6
7	206	2.8	18	270	3.7	28	778	4.8
8	168	2.9	19	254	3.7	29	777	5.2
9	202	3.0	20	301	3.8	30	855	5.7
10	211	3.0						

Medelvärde: 20.0 Spridning: 8.4

Tabell 13. Frekvens- och betygstabell till Tyst läsning, typ 3, för klass 4.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	0	0.5	10	170	2.5	20	443	3.6
1	0	0.6	11	195	2.6	21	436	3.7
2	9	0.7	12	213	2.7	22	604	3.9
3	6	1.0	13	214	2.8	23	594	4.0
4	46	1.3	14	232	2.9	24	742	4.2
5	53	1.6	15	238	3.0	25	760	4.4
6	78	1.8	16	318	3.1	26	803	4.6
7	105	2.0	17	381	3.3	27	918	4.9
8	108	2.2	18	404	3.4	28	820	5.3
9	133	2.3	19	377	3.5	29	600	5.9

Medelvärde: 21.4 Spridning: 6.1

Tabell 14. Frekvens- och betygstabell till Tyst läsning, typ 3, för klass 6.

Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal	Poäng	Frekvens	Betygstal
0	26	0.7	13	143	2.4	26	485	3.8
1	0	0.9	14	166	2.5	27	367	3.9
2	12	1.1	15	75	2.6	28	387	4.0
3	0	1.2	16	268	2.7	29	402	4.1
4	12	1.3	17	150	2.8	30	658	4.2
5	0	1.4	18	278	2.9	31	524	4.4
6	12	1.5	19	331	3.0	32	471	4.5
7	24	1.6	20	268	3.1	33	493	4.6
8	41	1.7	21	307	3.3	34	469	4.8
9	54	1.8	22	449	3.4	35	479	5.0
10	80	2.0	23	259	3.5	36	406	5.2
11	80	2.1	24	334	3.6	37	537	5.5
12	114	2.3	25	441	3.7	38	398	6.0

Medelvärde: 25.9 Spridning: 7.7

Tabell 15. Uppgifternas svårighetsordning i Tyst läsning, typ 1,
för klass 2.

1	2	3	1	2	3
Uppgiftens nummer i provet	Uppgiftens lösningsfrekvens i procent	Uppgiftens svårighetsordning enl. lösningsfrekvens i kol. 2	Uppgiftens nummer i provet	Uppgiftens lösningsfrekvens i procent	Uppgiftens svårighetsordning enl. lösningsfrekvens i kol. 2
1	94.6	4	9	85.5	10
2	94.6	5	10	87.3	8
3	85.5	9	11 a	81.8	12
4	96.4	2	11 b	90.9	6
5	98.2	1	12 a	90.9	7
6	96.4	3	12 b	58.2	16
7	70.9	15	13 a	85.5	11
8	80.0	13	13 b	72.2	14

Tabell 16. Uppgifternas svårighetsordning i Tyst läsning, typ 1,
för klass 4.

1	2	3	1	2	3
Uppgiftens nummer i provet	Uppgiftens lösningsfrekvens i procent	Uppgiftens svårighetsordning enl. lösningsfrekvens i kol. 2	Uppgiftens nummer i provet	Uppgiftens lösningsfrekvens i procent	Uppgiftens svårighetsordning enl. lösningsfrekvens i kol. 2
1	93.5	12	10 b	75.0	16
2	96.7	6	11 a	31.5	21
3	98.9	3	11 b	94.6	11
4	83.7	15	12	92.4	13
5	98.9	4	13	43.5	20
6	100.0	1	14 a	95.7	10
7	60.9	19	14 b	96.7	8
8	71.7	17	15 a	91.3	14
9 a	100.0	2	15 b	28.3	22
9 b	95.7	9	16 a	67.4	18
10 a	96.7	7	16 b	98.9	5

Tabell 17. Uppgifternas svårighetsordning i Tyst läsning, typ 1,
för klass 6.

1	2	3	1	2	3
Uppgiftens nummer i provet	Uppgiftens lösningfrekvens i procent	Uppgiftens svårighetsordning enl. lösnings- frekvens i kol. 2	Uppgiftens nummer i provet	Uppgiftens lösningfrekvens i procent	Uppgiftens svårighetsordning enl. lösnings- frekvens i kol. 2
1	94.8	12	11 b	89.6	17
2	97.9	7	12 a	92.7	16
3	94.8	13	12 b	85.4	18
4	99.0	4	13 a	81.3	19
5	100.0	1	13 b	80.2	20
6	94.8	14	14	67.7	22
7 a	97.9	8	15	93.8	15
7 b	99.0	5	16	100.0	3
8	96.9	11	17 a	99.0	6
9	100.0	2	17 b	74.0	21
10	97.9	9	18	47.9	23
11 a	97.9	10			

Rättstavningsprocenter för 200 ord enligt undersökning i Kalmar folkskolor höstterminen 1939.

Anm. De i tabellerna upptagna procentsiffrorna grunda sig på ett material av cirka 400 elever, 100 för varje klasstadium.

Klass	3	4	5	6	Klass	3	4	5	6
	%	%	%	%		%	%	%	%
allmoge	56	89	77	92	deklamera	68	79	79	90
allmänheten	40	79	91	91	disciplin	0	0	0	1
alltjämt	48	80	87	91	diskussion	0	1	0	9
almanacka	28	30	43	67	domprost	74	90	96	98
altare	29	45	65	77	dusch	15	85	56	63
angelägen	48	64	73	78	dygn	53	86	85	94
angenäm	51	64	76	84	egendomlig	74	90	95	91
apelsin	59	59	70	56	ekollon	74	90	94	95
apotek	74	81	84	90	elektricitet	5	26	26	59
applådera	16	18	22	40	emellanåt	56	91	90	91
artilleri	26	43	51	86	energi	4	9	15	55
auktion	7	30	54	76	epidemisjukhus	11	33	29	35
avskyvärd	34	64	82	86	experiment	42	56	62	74
avundsjuk	59	70	77	85	flygmaskin	64	88	89	91
balkong	51	64	70	64	fotbollsmatch	9	11	31	41
ballong	43	43	48	73	fraktgoods	25	65	67	75
barndomen	48	70	64	74	främling	60	80	84	92
bedöma	28	24	43	53	förgättnigej	39	69	56	69
befordra	28	50	45	46	förgäves	52	85	89	87
begagna	38	39	58	75	förkyld	42	71	70	79
begära	72	90	94	97	försumlig	67	73	80	87
berättelse	55	80	76	81	galoscher	11	56	37	53
beskedlig	68	80	88	96	gemensam	51	74	91	89
bilkollision	0	5	8	24	genljuda	7	53	68	75
blomsterrabatt	24	48	56	52	gentemot	51	76	83	78
bohuslänsk	55	64	75	59	geometri	29	69	52	73
bränsle	50	73	75	86	gjutjärn	12	63	68	72
brödskiva	78	81	97	98	glupsk	47	54	58	64
byggnad	55	86	78	84	grammofon	15	25	28	36
charkuteri	4	13	24	43	gudinna	61	79	74	83
cigarrett	4	15	11	13	gudomlig	65	79	77	88
dammkorn	59	69	81	90	gudstjänst	28	53	67	80

Förklaring: Ordet allmoge har stavats rätt av 56 barn på 100 i klass 3, av 89 på 100 i klass 4 o. s. v.

Klass	3	4	5	6	Klass	3	4	5	6
	%	%	%	%		%	%	%	%
gårdsgård	32	60	80	64	lyckligtvis	39	61	74	86
hantverkare	40	78	90	88	madrass	56	70	80	69
helgdag	39	74	88	84	magasin	79	93	96	94
hemifrån	56	75	56	76	manschetter	1	49	18	27
herrsskap	35	68	77	97	marschera	7	53	36	46
hjärttron	22	75	87	80	meddela	31	53	32	56
hjalte	50	65	84	93	mobilisering	19	46	43	62
hjässa	34	94	84	94	monument	28	56	54	69
hotell	64	81	83	80	motion	6	16	26	31
horisont	27	49	63	81	mottaga	53	86	73	92
hämndlysten	2	16	5	16	musicera	1	5	6	18
höbärgning	24	39	67	61	målskjutning	11	54	67	80
högljudd	14	44	63	52	måntro	5	10	12	7
iakttaga	25	63	65	76	nationaldräkt	5	20	37	43
ihjäl	34	89	82	91	naturligtvis	52	73	74	79
illustrera	12	35	37	43	neutral	70	64	68	92
inflammation	7	26	32	49	norrländsk	9	36	33	39
influensa	33	60	78	84	norsk	65	83	84	94
inomhus	68	79	70	79	någonsin	69	81	87	88
inuti	80	83	77	85	näckros	61	70	82	89
jaktmark	82	94	97	96	näktergal	50	69	78	78
jubileum	36	60	58	86	nödortfigt	25	55	76	77
jämförelsevis	35	59	69	80	oaktat	77	74	81	89
jämmod	49	64	68	75	observera	15	35	51	65
jämvikt	34	53	47	61	offentligt	7	25	27	25
katalog	32	51	81	70	officer	8	16	20	55
kateder	67	85	88	68	olja	86	88	97	97
kemi	30	60	62	86	operation	11	39	48	84
kolgruva	48	86	94	96	oskäligen	38	43	55	61
kolossal	0	4	5	15	ovillkorligen	34	44	74	77
konduktör	49	60	60	80	ovärderligt	12	24	31	54
konfirmation	12	30	55	69	parallell	1	3	4	7
kontant	90	88	97	96	pollettera	0	2	1	1
kritisera	58	74	86	79	portion	5	19	20	40
krokodil	67	75	64	87	prenumerant	32	49	43	72
kronhjort	28	83	84	95	procession	0	3	2	5
kungörelse	35	54	58	64	promenad	63	61	81	92
kyligt	52	65	87	91	propeller	60	80	86	93
källare	72	90	94	95	radioprogram	52	64	63	77
kämmjolk	31	71	76	86	rannsaka	21	44	44	48
körsbär	63	89	89	95	realisation	10	33	44	65
lammskinn	27	53	57	60	recept	7	33	46	72
lantbrukare	84	91	97	99	reparation	13	33	59	76
lasarett	37	48	77	70	repetition	6	21	19	29
ljunghed	35	88	91	94	resonera	83	84	86	87
lotteri	67	85	84	96	rysk	76	79	86	85

	Klass	3	4	5	6		Klass	3	4	5	6
		%	%	%	%			%	%	%	%
schal		17	54	71	70	stjälpa		11	51	61	76
skildring		57	69	81	85	strejka		59	63	78	73
skillnad		27	58	63	66	styggt		21	80	66	81
skilsmässa		18	39	31	34	svälja		67	76	82	96
sjönk		67	78	87	87	sädeskarve		20	45	68	74
skriftlig		66	81	78	86	sälgbuske		18	66	72	63
skvallra		49	69	69	82	tacksam		57	76	81	89
skymta		64	81	89	95	talgjus		22	80	77	83
skyndsamt		36	70	72	88	terränglöpning		1	16	23	38
skyttefest		32	59	69	71	tillfredsställa		24	75	44	72
skälla		74	89	97	98	tillkännagiva		42	75	80	88
skämmas		36	66	69	89	tjöt		38	74	75	86
skänka		56	81	85	88	trafikregler		71	88	94	96
skärgård		59	91	93	96	tunt		67	70	72	75
skölja		54	71	75	82	uppsväld		21	31	26	39
slätter		11	44	54	49	varjehanda		41	70	81	80
släktingar		56	79	84	95	vidskeplig		64	80	89	94
somras		28	34	51	62	välbgad		22	45	67	72
spannmål		37	75	82	83	väninna		22	33	42	61
spatsera		59	61	83	78	ytterligare		38	64	77	75
speceriaffär		11	35	28	60	öppenhjärtig		23	48	64	72
stjälk		13	64	73	84	överensstämma		14	54	40	67

Prövningsordens svårighetsgrad i standardproven i rättstavning.

Anmärkning: De i tabellerna upptagna procentsiffrorna grunda sig på ett material av 200 barn (100 gossar och 100 flickor) inom var och en av klasserna 2, 4 och 6. Detta material har hämtats från A-skolor, som ej varit utsatta för nämnvärd gallring genom avgång till läroverk från klass 4.

Rättstavningsprov för klass 2 (75 ord).

Medeltal av rättstavningsprocenterna: 86.1.

Grupp 1 100 %	Grupp 2 99 %	Grupp 3 98 %	Grupp 4 97—96 %	Grupp 5 95—94 %	Grupp 6 93—91 %	Grupp 7 90—87 %
där	det	inte	bra 97	deras 95	förstår 93	blommor 90
mor	får	mer	brukar 96	eget 94	hänger 93	dörren 87
sedan	med	vas	hans 97	fast 95	klocka 92	gummi 87
år	om		lilla 97	ibland 95	litet 91	lampa 88
			rum 96	läsa 95	sju 91	läxorna 88
			sin 96	många 95		någon 87
			över 97	saker 95		papper 90
				sina 95		räkner 90
				sängen 95		skrivbord 87
				upp 95		tycker 89
				vägg 95		

Grupp 8 86—82 %	Grupp 9 81—77 %	Grupp 10 76—70 %	Grupp 11 69—63 %	Grupp 12 62—55 %	Grupp 13 54—46 %	Grupp 14 45—38 %
annat 82	bokhyllan 78	alltid 74	riktigt 67	bläck- horn 59	namnsdag 51	tändsticks- ask 41
emot 84	byrån 78	böcker 73		fyllt 55		
fönstret 83	framme 81	finns 71		ordent- ligt 61		
mycket 86	igen 80	färgkriter 72				
också 85	leksakerna 81	lägger 73				
sitta 86	linjal 80	pennor 72				
	mitt 81	platser 73				
	sätter 80	sagt 76				
	älskar 80					
	än 81					
	ännu 78					

Förklaring: 41 elever på 100 stava rätt till tändsticksask, som är det svåraste ordet i provet, 51 på 100 stava namnsdag rätt o. s. v.

Rättstavningsprov 1 för klass 4 (80 ord).

Medeltal av rättstavningsprocenterna: 82.0.

Grupp 1 100 %	Grupp 2 99 %	Grupp 3 98 %	Grupp 4 97—96 %	Grupp 5 95—94 %	Grupp 6 93—91 %	Grupp 7 90—87 %		
dag	barnen	hästen	eller	96	ljus	92	blott	88
han	hade	ibland	sina	97	vagnen	91	föräldrar	90
till	inte	sand	under	97	varje	93	genom	89
	jag	vända	vädret	97			gått	89
	klassen	år					januari	89
	resa						klätt	90
	som						pengar	89
	vägen						sjukhuset	90
							tjuvar	89
							tänkte	89
							vilken	89

Grupp 8 86—82 %	Grupp 9 81—77 %	Grupp 10 76—70 %	Grupp 11 69—63 %				
aldrig	86	doktorn	78	cykel	71	altaret	66
användas	84	flesta	79	fyllde	76	emellertid	68
avskyvärda	84	förtjänade	81	gudstjänst	72	förrän	63
fanns	82	hjulspåren	80	gymnastiktimmen	72	förskräckt	68
fastän	82	knappt	77	hälften	75	julhelgen	67
givit	86	ljuga	79	minns	70	lugnt	64
gjorde	84	ljumt	77	stjälpte	73	lögnaire	63
kyligt	85	promenad	79	särskild	70	tvungna	66
lagt	85	rensa	78				
människor	86	sjutton	81				
		tillåtelse	79				
		verkligen	79				

Grupp 12 62—55 %	Grupp 13 54—46 %	Grupp 14 45—38 %	Grupp 15 37—31 %	Grupp 16 30—24 %	
blomsterrabatt	60	biobiljett	53	grammofon	41
förträfflig	61			korridorerna	44
sjätte	60				
somras	55				
stjäl	62				

Rättstavningsprov 2 för klass 4 (70 ord).

Medeltal av rättstavningsprocenterna: 75.3.

Grupp 1 100 %	Grupp 2 99 %	Grupp 3 98 %	Grupp 4 97—96 %	Grupp 5 95—94 %	Grupp 6 93—91 %
		kyrka	skidor 97	också 94 rovdjur 94 sjunga 95 varandra 94	bästa 93 geografi 92 småningom 91 stjärna 91 tjogtals 91

Grupp 7 90—87 %	Grupp 8 86—82 %	Grupp 9 81—77 %	Grupp 10 76—70 %	Grupp 11 69—63 %
hjälpssam 87 kanske 87 någonsin 89 oktober 88 regna 89 svälja 88 tillsammans 89	bättre 86 dessutom 84 erkänna 83 sjunka 83 tacksam 86	abborre 81 alltjämt 78 barnsligt 81 bekymmer 77 enkel 77 exempel 78 hjalte 80 hjärtligt 81 lyckligtvis 76 skiljas 81 skymning 81 ungefär 80 visserligen 80 vissna 81	almanacka 70 ansjovis 72 blyertspenna 74 egentligen 77 handduk 76 hemifrån 72 jämföra 74 skjorta 74 slockna 76 sällskap 74 tillräcklig 74 trettio 70 utgångna 72 äntligen 73	bläckhorn 69 bråttom 65 gjutjärn 64 gyttja 64 hittills 66 kjolkant 64 radioprogram 65 sädeskarve 69

Grupp 12 62—55 %	Grupp 13 54—46 %	Grupp 14 45—38 %	Grupp 15 37—31 %	Grupp 16 30—24 %
ballong 55 målskjutning 57 porträtt 56	drickspengar 51 hembygdskunskap 47 högljudd 47 tändsticksask 52 välsigna 54 väninna 50		åtminstone 36	värmländsk 29

Rättstavningsprov 2 för klass 6 (80 ord).

Medeltal av rättstavningsprocenterna: 72.5.

Grupp 1 100 %	Grupp 2 99 %	Grupp 3 98 %	Grupp 4 97—96 %	Grupp 5 95—94 %	Grupp 6 93—91 %	Grupp 7 90—87 %
		köpa	kärleksfull 96 utsikt 97	antagligen 94 emellanåt 94	aldrig 93 december 93 lektion 91 spannmål 91 tallrik 92	alldes 89 byggnad 89 förkyld 88 förrän 87 gudinna 89 hösttermin 88 naturligtvis 87 oersättlig 89 skildring 87 telefon 90 verklig 89 ytterligare 90

Grupp 8 86—82 %	Grupp 9 81—77 %	Grupp 10 76—70 %	Grupp 11 69—63 %	Grupp 12 62—55 %
alltjämt 86 bomull 84 fraktgods 86 katalog 84 kännbar 82 lögnaktig 83 oskyldigt 85 tjänsteman 84 uppsatsen 84	auktion 80 begagna 80 bibliotek 80 domare 80 gömställe 81 intressant 77 talgljus 79 trotsig 80 villkor 78	bortsprungna 75 gjutjärn 74 glupsk 74 iakttagelse 73 inomhus 76 jämvikt 70 tyvärr 75	brosch 66 choklad 66 energi 68 förgätmigej 69 illustrera 69 medicin 64 portion 63 rannsaking 65 skilsmässa 63 sälgbuske 65 tillfredsställande 69 uppskjuta 68	annonsera 61 elektricitet 58 fönsterbleck 61 inflammation 59 manschetter 56 nationaldräkt 61 ovärderligt 57 åtminstone 57 öppenhjärtig 60

Grupp 13 54—46 %	Grupp 14 45—38 %	Grupp 15 37—31 %	Grupp 16 30—24 %	Grupp 17 23—19 %	Grupp 18 18—14 %
blomstjälk 54 bröllopet 52 marschera 54 portmonnä 46	epidemisjukhus 43 grammofon 42 hämndlysten 39 musicera 39 nämndeman 38	repetition 36	cigarrett 30		missunnsam 14

Korrelationstavor.

Tabell 1. Sambandet mellan klassernas medelbetyg enligt standard- och terminsbetygen i ämnet läsning i klass 2, A-skolor.

		Enligt standardbetyget																				
		1.05—1.09	1.10—1.14	1.15—1.19	1.20—1.24	1.25—1.29	1.30—1.34	1.35—1.39	1.40—1.44	1.45—1.49	1.50—1.54	1.55—1.59	1.60—1.64	1.65—1.69	1.70—1.74	1.75—1.79	1.80—1.84	1.85—1.89	1.90—1.94	1.95—1.99	2.00—2.04	
Enligt terminsbetyget	1.65—1.69							1							1							3
	1.60—1.64									1	1			1								1
	1.55—1.59									1	1	3	1		1							7
	1.50—1.54						2		1					1		1					1	6
	1.45—1.49				1			1						1								4
	1.40—1.44					1					1				1						1	4
	1.35—1.39			2	1		3		2		2	1	2	1		1			2			17
	1.30—1.34	1					1	2	3		1		1				1			2		10
	1.25—1.29							1	3	1	3	1	3		1			1	1			14
	1.20—1.24					1	1	1	2		1	2	1	3	1	1				1		14
	1.15—1.19					2			1						1		1	1				6
	1.10—1.14			2	1	2	2		1	2		1						1	1			12
1.05—1.09				1					1								1				3	
1.00—1.04	1				1			1													3	
0.95—0.99					1																1	
		2	0	4	4	9	11	4	14	6	8	8	9	7	6	2	2	2	4	2	1	= 105

Tabell 2. Sambandet mellan klassernas medelbetyg enligt standard- och terminsbetygen i ämnet läsning i klass 4, A-skolor.

		Enligt standardbetyget																									
		0.85—0.89	0.90—0.94	0.95—0.99	1.00—1.04	1.05—1.09	1.10—1.14	1.15—1.19	1.20—1.24	1.25—1.29	1.30—1.34	1.35—1.39	1.40—1.44	1.45—1.49	1.50—1.54	1.55—1.59	1.60—1.64	1.65—1.69	1.70—1.74	1.75—1.79	1.80—1.84	1.85—1.89	1.90—1.94	1.95—1.99	2.00—2.04		
Enligt terminsbetyget	1.90—1.94																									1	
	1.85—1.89																										1
	1.80—1.84																				1						0
	1.75—1.79																										2
	1.70—1.74													1													2
	1.65—1.69													1						1							5
	1.60—1.64														2	1						1					10
	1.55—1.59									3	1	1				1	1				2						14
	1.50—1.54								2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		1				18
	1.45—1.49								2	1	1	1	2	1	2	1	3	1			1	2	1				15
	1.40—1.44								1	2	1	1		3	1	2			2				1				15
	1.35—1.39								1	1	1	3			3	1	3	2			1		1				8
	1.30—1.34								1	1		1	1	1	2	1	1	1									10
	1.25—1.29	1								2		2		1	2	1	1	2									8
1.20—1.24								2	1	1	1	1			1					1						3	
1.15—1.19							1									1											
1.10—1.14																											
1.05—1.09																											
		1	0	0	0	2	3	1	2	11	6	10	7	9	11	11	11	7	4	4	4	4	0	2	2	= 112	

Tabell 3. Sambandet mellan klassernas medelbetyg enligt standard- och terminsbetyget i ämnet läsning i klass 6, A-skolor.

		Enligt standardbetyget																									
		0.90—0.94	0.95—0.99	1.00—1.04	1.05—1.09	1.10—1.14	1.15—1.19	1.20—1.24	1.25—1.29	1.30—1.34	1.35—1.39	1.40—1.44	1.45—1.49	1.50—1.54	1.55—1.59	1.60—1.64	1.65—1.69	1.70—1.74	1.75—1.79	1.80—1.84	1.85—1.89	1.90—1.94	1.95—1.99	2.00—2.04	2.05—2.09		
Enligt terminsbetyget	1.90—1.94																			1						1	
	1.85—1.89																										0
	1.80—1.84																										1
	1.75—1.79					1					1	1	1								1						6
	1.70—1.74						1			1	2	1	1														9
	1.65—1.69				1				1	1	1																5
	1.60—1.64											2	2			1	2										7
	1.55—1.59				1				1	1		3			1	1											11
	1.50—1.54									1	1	1	1	2				1									6
	1.45—1.49														1	1											20
	1.40—1.44					1				1	1	2		1	1	1					2						6
	1.35—1.39				1	1				1	1				2	1											7
	1.30—1.34		1										1	2													7
	1.25—1.29	1		1																							7
1.20—1.24				1				2	2											1						1	
1.15—1.19																										0	
1.10—1.14				1																						1	
		0	2	0	5	6	5	7	6	4	9	12	7	6	6	5	3	4	2	2	2	0	0	1	1	= 95	

Tabell 4. Sambandet mellan klassernas medelbetyg enligt standard- och terminsbetyget i ämnet rättstavning i klass 2, A-skolor.

		Enligt standardbetyget																														
		0.85—0.89	0.90—0.94	0.95—0.99	1.00—1.04	1.05—1.09	1.10—1.14	1.15—1.19	1.20—1.24	1.25—1.29	1.30—1.34	1.35—1.39	1.40—1.44	1.45—1.49	1.50—1.54	1.55—1.59	1.60—1.64	1.65—1.69	1.70—1.74	1.75—1.79	1.80—1.84	1.85—1.89	1.90—1.94	1.95—1.99	2.00—2.04	2.05—2.09	2.10—2.14	2.15—2.19				
Enligt terminsbetyget	1.65—1.69																												2			
	1.60—1.64																1													0		
	1.55—1.59																	1												1		
	1.50—1.54																			1										4		
	1.45—1.49																	1	1											5		
	1.40—1.44																				1	1								8		
	1.35—1.39																					1	1							3		
	1.30—1.34																						1	1							12	
	1.25—1.29																							1	1						11	
	1.20—1.24																								1	1					23	
	1.15—1.19																									1	1				15	
	1.10—1.14	1																													14	
	1.05—1.09																															11
	1.00—1.04		1																													11
	0.95—0.99																															4
	0.90—0.94			1																												5
0.85—0.89																																
		1	1	3	1	1	5	6	5	3	7	10	9	7	7	11	7	4	8	6	5	3	2	0	3	1	1	1	118			

Tabell 5. Sambandet mellan klassernas medelbetyg enligt standard- och terminsbetyget i ämnet rättstavning i klass 4, A-skolor.

		Enligt standardbetyget																														
		1.00—1.04	1.05—1.09	1.10—1.14	1.15—1.19	1.20—1.24	1.25—1.29	1.30—1.34	1.35—1.39	1.40—1.44	1.45—1.49	1.50—1.54	1.55—1.59	1.60—1.64	1.65—1.69	1.70—1.74	1.75—1.79	1.80—1.84	1.85—1.89	1.90—1.94	1.95—1.99	2.00—2.04										
Enligt terminsbetyget	1.75—1.79																													1		
	1.70—1.74																														1	
	1.65—1.69																														2	
	1.60—1.64																														4	
	1.55—1.59																														3	
	1.50—1.54																														5	
	1.45—1.49																														11	
	1.40—1.44	1																													9	
	1.35—1.39																															11
	1.30—1.34																															15
	1.25—1.29																															14
	1.20—1.24																															6
	1.15—1.19																															6
	1.10—1.14	1																														0
	1.05—1.09																															4
	1.00—1.04																															4
0.95—0.99																															1	
0.90—0.94																															1	
		2	0	3	1	4	1	10	4	11	4	9	14	13	4	3	3	3	0	3	2	0	94									

Tabell 6. Sambandet mellan klassernas medelbetyg enligt standard- och terminsbetyget i ämnet rättstävning i klass 6, A-skolor.

		Enligt standardbetyget																												
		0.90—0.94	0.95—0.99	1.00—1.04	1.05—1.09	1.10—1.14	1.15—1.19	1.20—1.24	1.25—1.29	1.30—1.34	1.35—1.39	1.40—1.44	1.45—1.49	1.50—1.54	1.55—1.59	1.60—1.64	1.65—1.69	1.70—1.74	1.75—1.79	1.80—1.84	1.85—1.89	1.90—1.94	1.95—1.99	2.00—2.04	2.05—2.09	2.10—2.14	2.15—2.19	2.20—2.24	2.25—2.29	
1.85—1.89																				1									1	
1.80—1.84																													0	
1.75—1.79																													0	
1.70—1.74														1				1											2	
1.65—1.69																	1								1				2	
1.60—1.64													1				1												2	
1.55—1.59					1				1	2	1	1											1						7	
1.50—1.54									1		2					2	1		2										8	
1.45—1.49											1	1			3								1	1					8	
1.40—1.44					1				1		1								1		1								6	
1.35—1.39					2					3									1										8	
1.30—1.34			1						1	1	1	1	2	1	1		2												10	
1.25—1.29	1								1	1								1	2										7	
1.20—1.24					1						1						1												3	
1.15—1.19						1								1	1														3	
1.10—1.14						1	1				1																		4	
1.05—1.09												1						1											2	
1.00—1.04				1							1	1																	3	
0.95—0.99								1			1																		2	
0.90—0.94					1																								1	
0.85—0.89																													0	
0.80—0.84				1																									1	
		1	0	1	0	3	5	3	4	3	6	9	6	4	5	7	5	3	5	2	2	1	2	1	0	1	0	0	1 = 80	

Tabell 7. Sambandet mellan klassernas medelbetyg enligt standard- och terminsbetyget i ämnet skrivning i klass 4, A-skolor.

		Enligt standardbetyget																						
		0.95—0.99	1.00—1.04	1.05—1.09	1.10—1.14	1.15—1.19	1.20—1.24	1.25—1.29	1.30—1.34	1.35—1.39	1.40—1.44	1.45—1.49	1.50—1.54	1.55—1.59	1.60—1.64	1.65—1.69	1.70—1.74	1.75—1.79	1.80—1.84	1.85—1.89	1.90—1.94	1.95—1.99	2.00—2.04	
Enligt terminsbetyget	1.70—1.74																							1
	1.65—1.69																							0
	1.60—1.64																							2
	1.55—1.59														1									3
	1.50—1.54														1		1							0
	1.45—1.49																							7
	1.40—1.44	1							1		1	1												9
	1.35—1.39						1						2											16
	1.30—1.34								1	1				4	4	1								18
	1.25—1.29			2							2	2	4	2	1	2							1	16
	1.20—1.24										1	4	2		5	1	2	1						4
	1.15—1.19							1			1	2												10
	1.10—1.14			2		1	1				2	2		1	1		1							5
	1.05—1.09								1		1	1						1						1
	1.00—1.04									1														1
	0.95—0.99				1																			1
	0.90—0.94									1														1
		1	0	4	1	1	2	3	3	7	14	9	7	8	9	6	5	4	3	2	4	1	= 94	

Tabell 8. Sambandet mellan klassernas medelbetyg enligt standard- och terminsbetyget i ämnet skrivning i klass 6, A-skolor.

		Enligt standardbetyget																							
		0.90—0.94	0.95—0.99	1.00—1.04	1.05—1.09	1.10—1.14	1.15—1.19	1.20—1.24	1.25—1.29	1.30—1.34	1.35—1.39	1.40—1.44	1.45—1.49	1.50—1.54	1.55—1.59	1.60—1.64	1.65—1.69	1.70—1.74	1.75—1.79	1.80—1.84	1.85—1.89	1.90—1.94	1.95—1.99	2.00—2.04	
Enligt terminsbetyget	1.85—1.89																								1
	1.80—1.84																								0
	1.75—1.79																1								1
	1.70—1.74											1				1									2
	1.65—1.69																1								1
	1.60—1.64															1	1								4
	1.55—1.59																	1							1
	1.50—1.54															1									7
	1.45—1.49												1	1	1										2
	1.40—1.44											2	1	1	1	2									10
	1.35—1.39											2	3	1		1	1								16
	1.30—1.34	1									2						1	1							7
	1.25—1.29											2	2			1	1								6
	1.20—1.24								1	1						1									5
	1.15—1.19										1												1		4
	1.10—1.14										2								1						4
	1.05—1.09				1												1								2
1.00—1.04					1																			1	
		1	1	0	3	1	0	6	1	5	11	7	4	7	7	5	3	5	2	0	2	2	0	1 = 74	

Tabell 9. Sambandet mellan klassernas medelbetyg enligt standard- och terminsbetyget i ämnet räkning i klass 2, A-skolor.

		Enligt standardbetyget																												
		0.75—	1.00—1.04	1.05—1.09	1.10—1.14	1.15—1.19	1.20—1.24	1.25—1.29	1.30—1.34	1.35—1.39	1.40—1.44	1.45—1.49	1.50—1.54	1.55—1.59	1.60—1.64	1.65—1.69	1.70—1.74	1.75—1.79	1.80—1.84	1.85—1.89	1.90—1.94	1.95—1.99	2.00—2.04	2.05—2.09	2.10—2.14	2.15—2.19	2.20—2.24			
Enligt terminsbetyget	1.60—1.64																												1	
	1.55—1.59											1																		1
	1.50—1.54						1																							1
	1.45—1.49					1							1	1																6
	1.40—1.44						1					1	3	2	1	1														10
	1.35—1.39										1	1	1	2	1		1													9
	1.30—1.34			1					1	1		1	1							1							1			6
	1.25—1.29			1	1				2	1	2	1		1					3	1		1								15
	1.20—1.24					1		1				2			3			1	3											11
	1.15—1.19						1			1	2	1	1	4			1				1	1						1		11
	1.10—1.14						1	1		2	1	4		2			1			1	1	1								15
	1.05—1.09									1	1	1	2			2	1													9
	1.00—1.04	1		1	1					1			1	1	1					1										8
	0.95—0.99						1																1							2
	0.90—0.94					1																								1
			1	0	3	2	4	4	5	10	7	10	8	7	15	5	3	3	7	4	1	3	2	0	0	1	0	1	0	= 106

Tabell 10. Sambandet mellan klassernas medelbetyg enligt standard- och terminsbetyget i ämnet tillämpad räkning i klass 4, A-skolor.

		Enligt standardbetyget																											
		1.10—1.14	1.15—1.19	1.20—1.24	1.25—1.29	1.30—1.34	1.35—1.39	1.40—1.44	1.45—1.49	1.50—1.54	1.55—1.59	1.60—1.64	1.65—1.69	1.70—1.74	1.75—1.79	1.80—1.84	1.85—1.89	1.90—1.94	1.95—1.99	2.00—2.04	2.05—2.09								
Enligt terminsbetyget	1.60—1.64																											2	
	1.55—1.59											1														1			2
	1.50—1.54											1																	5
	1.45—1.49											1	1																5
	1.40—1.44											1	1																3
	1.35—1.39						1	1						2			1												6
	1.30—1.34	1					1	1	2	2	1	2				1													13
	1.25—1.29	1					1	1	2	1				3	1		1												11
	1.20—1.24					1	2		2	2	2	2	2	1															12
	1.15—1.19		1			1			4	1				1	2	1													11
	1.10—1.14						3						2	1															6
	1.05—1.09								1	2			1	2															6
	1.00—1.04			1	1	1				1																			5
	0.95—0.99	1																											1
			3	1	2	4	8	3	12	10	6	7	14	7	6	2	1	0	0	1	0	1	0	1	1	0	1	0	= 88

Tabell 11. Sambandet mellan klassernas medelbetyg enligt standard- och terminsbetyget i ämnet mekanisk räkning i klass 4, A-skolor.

		Enligt standardbetyget																					
		1.00—1.04	1.05—1.09	1.10—1.14	1.15—1.19	1.20—1.24	1.25—1.29	1.30—1.34	1.35—1.39	1.40—1.44	1.45—1.49	1.50—1.54	1.55—1.59	1.60—1.64	1.65—1.69	1.70—1.74	1.75—1.79	1.80—1.84	1.85—1.89	1.90—1.94	1.95—1.99	2.00—2.04	
Enligt terminsbetyget	1.75—1.79																						1
	1.70—1.74					1																	1
	1.65—1.69												1										2
	1.60—1.64				1																		1
	1.55—1.59				1							1			1				1				5
	1.50—1.54					1																	2
	1.45—1.49				1					1	3	1	1	1	2			1					13
	1.40—1.44								1	1		1	2	1	1		1					1	8
	1.35—1.39		1					1	1		1	2	1	3	2	2		1	1	1			17
	1.30—1.34						1	3		1	1	1	3	1					1	1		1	14
	1.25—1.29		1		1	1				1	1	2			1	2				1			11
1.20—1.24	1			1		1				1	2	2										8	
1.15—1.19				1						1			1								1	5	
1.10—1.14			1																			2	
		1	2	1	6	4	3	8	2	5	9	7	13	7	7	2	3	3	3	0	3	1	= 90

Tabell 12. Sambandet mellan klassernas medelbetyg enligt standard- och terminsbetyget i ämnet tillämpad räkning i klass 6, A-skolor.

		Enligt standardbetyget																							
		1.00—1.04	1.05—1.09	1.10—1.14	1.15—1.19	1.20—1.24	1.25—1.29	1.30—1.34	1.35—1.39	1.40—1.44	1.45—1.49	1.50—1.54	1.55—1.59	1.60—1.64	1.65—1.69	1.70—1.74	1.75—1.79	1.80—1.84	1.85—1.89	1.90—1.94	1.95—1.99	2.00—2.04	2.05—2.09	2.10—2.14	
Enligt terminsbetyget	1.75—1.79																1								1
	1.70—1.74																	1							0
	1.65—1.69																								1
	1.60—1.64										2				1	2									5
	1.55—1.59									1					1										2
	1.50—1.54											2		1											3
	1.45—1.49							2		2	1	2	2												10
	1.40—1.44								1	1					3				1						5
	1.35—1.39								1	1					1										3
	1.30—1.34		1			1	1				1				1	1									6
	1.25—1.29	1		1						2					2			1				1			8
	1.20—1.24		1							2	1				1	1					1				6
	1.15—1.19					1	1																		3
	1.10—1.14				2			1	2						1										6
	1.05—1.09																								0
	1.00—1.04					1			1	1															4
	0.95—0.99						1		1		1			1											2
		1	2	1	2	2	5	3	14	4	4	4	3	11	5	0	3	0	1	1	0	0	0	1	= 65

Tabell 13. Sambandet mellan klassernas medelbetyg enligt standard- och terminsbetyget i ämnet mekanisk räkning i klass 6, A-skolor.

		Enligt standardbetyget																					
		1.10—1.14	1.15—1.19	1.20—1.24	1.25—1.29	1.30—1.34	1.35—1.39	1.40—1.44	1.45—1.49	1.50—1.54	1.55—1.59	1.60—1.64	1.65—1.69	1.70—1.74	1.75—1.79	1.80—1.84	1.85—1.89	1.90—1.94	1.95—1.99	2.00—2.04	2.05—2.09	2.10—2.14	
Enligt terminsbetyget	2.00—2.04																	1					1
	1.95—1.99																						0
	1.90—1.94	1														1							2
	1.85—1.89																						0
	1.80—1.84																						0
	1.75—1.79						1	1															2
	1.70—1.74									1													1
	1.65—1.69													1									1
	1.60—1.64				1			1	1														3
	1.55—1.59						1		1		1	1											4
	1.50—1.54			1			3	1	2		1	1				1							10
	1.45—1.49									1		1										1	3
	1.40—1.44		1			1		2		1	2				1	1							9
	1.35—1.39					1				2		1	2	1					1				8
1.30—1.34	2				1					1									1			4	
1.25—1.29				2							1						1					5	
1.20—1.24			1		1	1						1										4	
1.15—1.19			1												1							2	
1.10—1.14	1		1	1		1																4	
		4	1	3	7	2	4	7	5	6	5	5	3	2	3	1	2	2	0	0	0	1	= 63

Betygsfördelningen i Västra Värmlands inspektions- områdes B-skolor, vårterminen 1940.

Betygsfördelningen i procent.

	C	BC	B	Ba	AB	a	A	Medel- tal
<i>Klasserna 1—2.</i>								
Kristendomskunskap	0.2	1.3	63.8	30.6	4.1	—	—	1.19
Tal- och läsövningar	0.2	2.0	44.7	45.9	6.8	0.4	—	1.29
Skrivning och språklära	0.5	3.7	62.8	29.5	3.4	0.1	—	1.16
Räkning	0.5	2.9	55.4	35.4	5.4	0.3	0.1	1.22
Hembygdsundervisning	0.3	1.4	72.0	24.9	1.3	0.1	—	1.13
Välskrivning	0.3	2.3	67.0	26.1	4.3	—	—	1.16
Sång	3.9	13.5	62.8	18.3	0.4	0.1	—	1.00
Gymnastik	0	0.6	87.9	11.3	0.2	—	—	1.06
Medelvärde	0.7	3.5	64.7	27.8	3.2	0.1	—	1.15
<i>Klass 3.</i>								
Kristendomskunskap	0.2	2.3	51.6	40.1	5.9	0.2	—	1.25
Tal- och läsövningar	0.2	3.3	36.2	46.0	13.5	0.8	—	1.36
Skrivning och språklära	1.1	11.2	41.5	34.1	11.4	0.7	—	1.23
Räkning	0.7	6.5	35.5	37.1	16.9	3.2	0.1	1.36
Hembygdskunskap	—	0.9	57.4	38.3	3.3	0.1	—	1.22
Geografi	0.2	2.7	60.6	32.9	3.4	0.2	—	1.19
Naturkunnighet	0.3	2.9	64.8	29.6	2.3	0.1	—	1.15
Historia	0.7	2.8	67.9	26.2	2.4	—	—	1.13
Välskrivning	0.7	4.2	53.3	35.6	5.9	0.3	—	1.21
Teckning	0.3	1.9	64.5	30.0	3.2	0.1	—	1.17
Sång	2.9	11.0	49.8	32.2	4.0	0.1	—	1.12
Gymnastik	0.1	0.8	71.4	26.7	1.0	—	—	1.14
Slöjd	0.1	1.5	71.5	25.5	1.4	—	—	1.13
Medelvärde	0.7	4.0	55.8	33.4	5.7	0.4	—	1.20
<i>Klasserna 4—7.</i>								
Kristendomskunskap	—	0.6	24.8	43.1	26.7	4.5	0.3	1.55
Tal- och läsövningar	0.1	1.0	19.9	44.1	30.2	4.4	0.3	1.59
Skrivning och språklära	0.4	4.9	25.2	34.9	28.0	6.5	0.1	1.52
Räkning och geometri	0.5	4.7	24.2	35.4	26.8	8.0	0.4	1.55
Geografi	0.1	1.2	26.5	43.0	24.5	4.2	0.5	1.53
Naturkunnighet	—	0.3	30.3	47.9	18.9	2.6	—	1.47
Historia	0.2	1.8	31.6	41.4	20.9	3.8	0.3	1.47
Välskrivning	0.1	1.9	33.0	39.1	20.0	5.7	0.2	1.47
Teckning	0.1	0.5	32.0	46.1	18.0	3.1	0.2	1.46
Sång	2.4	8.9	34.3	34.9	16.2	3.0	0.3	1.31
Gymnastik	0.1	0.6	31.5	48.0	17.3	2.5	—	1.45
Slöjd	0.1	0.5	21.3	45.0	25.3	6.5	1.3	1.59
Medelvärde	0.4	2.2	27.9	41.9	22.7	4.6	0.3	1.50

Betygsfördelningen i Västra Värmlands inspektions- områdes A-skolor, vårterminen 1940.

Betygsfördelningen i procent.

	C	BC	B	Ba	AB	a	A	Medel- tal
<i>Klasserna 1—2.</i>								
Kristendomskunskap	0.5	1.9	65.1	30.0	2.5	—	—	1.16
Tal- och läsövningar	0.2	3.0	53.6	36.3	6.9	—	—	1.23
Skrivning och språklära	0.2	4.6	65.8	29.2	—	0.2	—	1.12
Räkning och geometri	0.5	3.3	61.2	31.9	3.1	—	—	1.17
Hembygdsundervisning	0.3	2.4	75.4	21.3	0.6	—	—	1.09
Välskrivning	0.8	1.7	67.3	27.7	3.0	—	—	1.16
Sång	1.8	5.3	73.5	19.2	0.2	—	—	1.05
Gymnastik	—	—	90.0	9.9	0.1	—	—	1.05
Medelvärde	0.5	2.8	69.0	25.6	2.1	—	—	1.13
<i>Klass 3:</i>								
Kristendomskunskap	—	0.3	46.9	47.0	5.8	—	—	1.29
Tal- och läsövningar	—	1.6	35.4	47.9	14.8	0.3	—	1.28
Skrivning och språklära	0.3	5.1	37.0	43.1	14.5	—	—	1.33
Räkning	0.9	7.1	35.7	33.8	20.9	1.6	—	1.35
Hembygdsundervisning	—	1.9	45.0	43.4	9.7	—	—	1.30
Välskrivning	—	1.3	49.8	35.4	13.5	—	—	1.31
Teckning	—	—	68.5	29.0	2.5	—	—	1.17
Sång	1.4	6.8	45.0	45.0	1.8	—	—	1.20
Gymnastik	—	—	72.9	27.1	—	—	—	1.14
Slöjd	—	—	63.5	36.2	0.3	—	—	1.18
Medelvärde	0.3	2.4	50.0	38.7	8.4	0.2	—	1.26
<i>Klasserna 4—7.</i>								
Kristendomskunskap	—	0.2	29.7	49.4	18.5	2.2	—	1.47
Tal- och läsövningar	—	1.1	22.1	50.1	23.4	3.3	—	1.53
Skrivning och språklära	0.5	5.4	28.0	41.0	20.4	4.3	0.4	1.45
Räkning och geometri	0.4	4.9	35.0	35.6	19.2	4.5	0.4	1.42
Geografi	—	1.1	32.1	46.5	17.0	3.1	0.2	1.45
Naturkunnighet	—	2.4	41.8	41.1	14.0	0.6	0.1	1.34
Historia	0.2	0.6	39.2	40.0	17.1	2.9	—	1.41
Välskrivning	0.1	0.9	38.4	44.3	14.1	2.2	—	1.39
Teckning	—	0.7	38.8	45.8	13.2	1.4	0.1	1.39
Sång	2.8	8.7	38.0	38.5	11.0	1.0	—	1.25
Gymnastik	0.5	0.3	33.9	50.7	12.1	2.2	0.3	1.41
Slöjd	—	0.2	28.9	46.2	20.0	4.7	—	1.50
Medelvärde	0.4	2.2	33.8	44.1	16.7	2.7	0.1	1.42

Ur betygens svenska historia.

En skola utan kontroll av uppfostrans resultat är i själva verket otänkbar och torde aldrig ha existerat. Under olika tider och inom skilda skolsystem ha emellertid åsikterna skiftat angående betydelsen av denna kontroll och sättet för dess genomförande. Inom vissa skolsystem, såsom kinesernas och jesuiternas, lades utomordentligt stor vikt vid examina och utarbetades detaljerade föreskrifter för dem, inom andra skolor åter tyckas de ha tillmätts ringa betydelse och ej blivit föremål för särskilda bestämmelser.

Säkerligen har kontrollen av elevernas prestationer åtföljts av bedömande i någon form. Ofta är det dock mycket svårt att veta, vilka principer som härvid blivit tillämpade. Betygssättningen har nämligen ej under äldre tider tillskrivits så stor betydelse eller omfattats med samma intresse som i våra dagar. Detta har haft till följd, att föreskrifter om densamma oftast saknas i äldre förordningar och att den följaktligen blivit beroende av de enskilda lärarnas gottfinnande och utmärktes av brist på enhetlighet.

Vad Sverige beträffar har betygssättningen i sin nuvarande form utvecklats inom den högre undervisningen, vid universitet och läroverk, och sedan upptagits även av yngre bildningsanstalter, såsom seminarier och folkskolor. Betygsbenämningarna ha ursprungligen utgjorts av latinska fraser, som senare översatts till svenska.

Universiteten.

I de akademiska konstitutionerna för Uppsala universitet av år 1655 och för Lunds universitet av år 1666 föreskrives, att för *inträde vid universitet* skall fordras nöjaktigt genomgåendet *förhör inför filosofiska fakultetens dekanus*. Intygen om sådana förhör äro merendels avfattade på latin, och deras lydelse är mycket skiftande. Beträffande Lunds universitet kan man först vid mitten av 1700-talet spåra försök till gradering av betygen. En dekanus där, Sven J. Munthe, använder sålunda på 1750-talet tre olika betygsgrader i sina intyg, som vanligen äro formulerade på något av följande sätt: *Rite examinatum et cum plausu probatum*, *rite examinatum et cum laude probatum*, *rite examinatum et probatum*. Denna gradering innebär dock ett undantag, ty i allmänhet äro intyg av detta slag ej tydligt graderade.

Enligt förordningar av åren 1831 och 1832 infördes vid universiteten i stället för förhör inför dekanus en *rigorös studentexamen*, som omfattade ett flertal ämnen för olika akademiska lärare. Denna examen bibehölls till 1862, då studentexamen förlades till läroverken. Hur betygssättningen vid den studentexamen, som avlades vid universitetet, tedde sig i praktiken, framgår av examensprotokoll för åren 1831—1840 i filosofiska fakultetens i Lund arkiv. En mångfald olika betygsgrader uppträda här, och det är ofta svårt för den oinvidge att förstå deras innebörd. Några exempel på betygsbeteckningar i dessa protokoll äro:

Berömlig	Med möda godkänd
Med särdeles utmärkt beröm godkänd	Goda och försvarliga insikter
Med utmärkt beröm godkänd	Väl försvarlig
Med mycket beröm godkänd	Fullt försvarlig
Med beröm godkänd	Försvarlig
Icke utan beröm godkänd	Ganska försvarlig
Med utmärkt nöje godkänd	Någorlunda försvarlig
Med särdeles nöje godkänd	Knappt försvarlig
Med nöje godkänd	Väl antaglig
Ej utan nöje godkänd	Antaglig
Godkänd	Knappt tillräckligt
Nöjaktig kunskap	Otillräckliga

En viss betygssumma fordrades för godkänd examen. Vid sammanräkning av betygen gavs för Berömlig 3 poäng, för Med beröm godkänd 2, för Godkänd 1 och för Försvarlig 0 poäng.

Omkring år 1800 utfärdades flera förordningar rörande gradering av *de akademiska betygen*.

Enligt kanslersbrev av 1797 skulle vid prov för *magistergraden* godkänd prestation bedömas med följande vitsord:

Laudatur	Approbatum	Admittitur
----------	------------	------------

Vid sammanräkning av betygen gällde följande siffervärden: Laudatur = 3, Approbatum = 2, Admittitur = 1.

Enligt kanslersbrev av 1808 skulle i *kansliexamen* insikterna bedömas med följande beteckningar:

Berömliga	Goda	Försvarliga.
-----------	------	--------------

För *hovrättsexamen* fastställdes år 1815 av akademiska konsistoriet i Lund följande vitsord:

Laudatur eller Berömliga insikter,
 Approbatum cum laude eller Ganska goda,
 Admittitur cum approbatione eller Försvarliga,
 Admittitur eller Antagliga,

vilka betyg skulle utskrivas med den svenska benämningen.

Enligt konsistorieprotokoll från Lund av 1823 gällde för *nationsbetygen* och de på dem grundade *testimoniae vitae academicae* följande betygsskala:

Uppförande

Flit

1 Hedrande	1 Berömlig
2 Mycket stadgat	2 Mycket god
3 Stadgat	3 God
4 Oklandrat	4 Någorlunda försvarlig
5 Mindre välkänt	5 Ringa

Enligt kanslersbrev av 1864 skulle betygen i *civila ämbetsexamina* vara följande:

Berömlig	Med beröm godkänd	Godkänd
----------	-------------------	---------

Enligt Kungl. Maj:ts statuter för universiteten i Uppsala och Lund av år 1916 tillämpas nu följande betygsskala för *akademiska examina*, nämligen:

Berömlig	Icke utan beröm godkänd
Med utmärkt beröm godkänd	Godkänd
Med beröm godkänd	Icke godkänd.

Denna skala hade tidigare påbjudits i vissa förordningar för enstaka fakulteter, t. ex. för teologiska fakulteten 1903 och för filosofiska 1907.

Det s. k. *Album Candidatorum* i filosofiska fakultetens i Lund arkiv ger goda upplysningar om *den faktiska betygssättningen* inom denna fakultet under åren 1788—1875.

Från 1788 uppta de handskrivna examenscatalogerna graderade betyg för varje examinand. Betygen äro ordnade i kolumner under respektive examinatorers namn. De tre huvudbetygsgraderna äro:

Laudatur Approbatur Admittitur

Dessutom användas mellanbetygen Approbatur cum laude och Admittitur cum approbatione.

Från och med 1797 uträknas betygssumman, varvid Laudatur räknas som 3 poäng, Approbatur som 2 och Admittitur som 1. För mellanbetygen beräknas ingen höjning.

Tydligen medger denna skala ej tillräcklig gradering, varför snart ovannämnda betygsbeteckningar förses med förstärkande eller försvagande uttryck enligt följande exempel:

Eximie laudatur	Approbatur non sine laude
Egregie laudatur	Aegre approbatur
Approbatur insigniori cum laude	Facillime admittitur
Approbatur eximia cum laude	Facile admittitur
Approbatur maxime cum laude	Aegre admittitur
Approbatur cum magna laude	Aegerrime admittitur

Under 1840-talet segra följande mellanbetyg över de övriga:

Insigniori cum laude	Non sine laude
Cum laude	Admittitur cum approbatione

Från och med 1853 försvinna Admittitur och mellanbetygen för någon tid framåt, och betygsgraderna äro nu endast tre:

Laudatur Cum laude Approbatur

Det dröjer emellertid ej länge, förrän mellanbetygen Insigniori och Non sine börja uppträda igen, först skrivna med blyerts eller med bläck och inom parentes. Från och med 1874 utskrivas de med bläck och utan parentes.

I medico-filosofisk examen år 1874 börja de nu gängse svenska betygsbenämningarna användas. Betygsgraderna äro:

Med beröm godkänd	Med nöje godkänd	Godkänd
-------------------	------------------	---------

Läroverken.

Vår första läroverksstadga, som återfinnes i 1571 års kyrkoordning, innehåller inga bestämmelser om examina, flyttningar och betyg. I 1600- och 1700-talens skolordningar finnas i regel föreskrifter angående granskning av de inträdessökandes betyg samt rörande examina och flyttning men ej om själva vitsorden. 1820 års skolordning däremot gör även betygsbeteckningarna till föremål för behandling. I fråga om betygssättning såväl som i andra avseenden är denna skolordning ytterst betydelsefull, och man torde kunna påstå, att den betygsskala, som där föreskrives, blir bestämmande för hela den följande utvecklingen på betygssättningens område. Ur stadgan citeras:

»*Märkenas betydelse uti seder och uppförande:*

- A betyder stadgade seder och berömligt uppförande,
- B » jämnt och stadgat uppförande,
- C » oklanderligt uppförande,
- D » lättsinnigt och ostadigt uppförande.

Märkenas betydelse i kunskapsgrader och flit:

- A betyder berömlig insikt, berömlig flit,
- B » godkänd insikt, godkänd flit,
- C » försvarlig insikt, försvarlig flit,
- D » otillräcklig insikt, ringa flit.

Märkenas betydelse i avseende på bärning:

A betyder förmögen,	C betyder behövande,
B » behållen,	D » fattig.»

Utom allmänt vitsord för flit förekommer särskilt flitbetyg för varje kunskapsämne.

Stadgan av år 1856 upptar samma betygsskala som 1820 års skolordning. Endast beträffande benämningarna på betygsgraderna för seder förefinnes någon olikhet:

Seder och uppförande

A Mycket god	C Oklanderlig
B God	D Mindre stadgat.

Vitsord för bärning förekommer ej.

I 1859 års skolordning finner man samma betygsgrader som i föregående stadga. Dock har för insikter och flit mellan betygen A och B inskjutits:

A.B. = Med beröm godkänd.

Betygsskalan i 1878 års skollag är följande:

Uppförande

- A Mycket gott
- B Gott
- C Oklanderligt
- D Mindre stadgat

Insikter och flit

- A Berömlig
- AB Med beröm godkänd
- B Godkänd
- C Försvarlig
- D Otillräcklig, Ringa (om flit)

I 1905 års läroverksstadga anbefalles nedanstående betygsskala:

<i>Uppförande</i>	<i>Flit</i>	<i>Handstil</i>
A Mycket gott	A Mycket god	A Väl vårdad
B Gott	B God	B Vårdad
C Mindre gott	C Mindre god	C Mindre vårdad
D Klandervärt.		

(Betygsgraden D förekommer endast på terminsbetygen, ej i real- och studentexamen).

Insikter och färdigheter.

A Berömlig	B Godkänd
a Med utmärkt beröm godkänd	BC Icke fullt godkänd
AB Med beröm godkänd	C Otillräcklig
Ba Icke utan beröm godkänd	

(Betygsgraderna BC och C ersätts i real- och studentexamen med C = Icke godkänd.)

Den nu gällande betygsskalan av år 1933 överensstämmer i huvudsak med 1905 års stadgas. Följande ändringar ha emellertid vidtagits:

Jämte bokstavs-beteckningarna ha för läro- och övningsämnen följande siffror införts: A = 3, a = 2½, AB = 2, Ba = 1½, B = 1, BC = 0, C = 0. Sifferbeteckningen infördes i läroverksstadgan 1928, därför att man behövde den för att kunna utforma kompensationsbestämmelserna för flyttning.

För handstil användas beteckningarna:

A Mycket väl vårdad	B Vårdad
AB Väl vårdad	C Mindre vårdad

Vitsordet för flit har borttagits.

Betyg i ordning utdelas enligt 3-gradig skala:

A Mycket god	B God	C Mindre god
--------------	-------	--------------

Redan 1928 infördes betyg i ordning men då enligt 2-gradig skala: Iakttagit ordning, Brustit i ordning.

Ett studium enbart av skolordningarna ger emellertid en synnerligen felaktig föreställning om gängse praxis vid läroverkens betygssättning. Såväl innan betygen gjorts till föremål för lagstiftning som senare har det funnits en brokig samling betygssystem, som använts vid enstaka läroanstalter eller av enskilda lärare. Här må några exempel anföras på betygssättning inom de allmänna läroverken och med dem jämförliga anstalter.

Bland våra äldsta bevarade betygskataloger må särskilt nämnas *Västerås' läroverks betygshistor* av år 1632, publicerade av Rud. B. Hall i Valda aktstycken till svenska undervisningsväsendets historia. De torde vara typiska för den form av betygssättning, som är den förhärskande under 1600-talet och större delen av 1700-talet. De vitsord, som utdelas, utgöra i regel ej mått på framsteg inom ett enstaka ämne utan beskriva i stället respektive elevs allmänna begåvning, flit och dylikt, stundom även deras hälsa och förmögenhetsvillkor.

För musik meddelas dock i nämnda listor särskilda betyg. — Catalogus Classis Mathematicae upptar t. ex. följande olika vitsord:

<i>Musicus</i>	<i>Qualitas</i>
amosus	diligens
optimi instrumentistae	tardus sed diligens
nullista	diligens et med. ingen.
bonus	negligens socius
mediocris negligentiae	ingeniosus diligens
incipiens	tardus
nullus	ingeniosus et diligens
mediocris	

Till dessa betygsbenämningar meddelar Hall följande översättningar. Musicus: begåvning för 1. övning i musik; amosus: omusikalisk; optimus: »berömlig»; instrumentistae: musikanter; bonus: »godkänd»; mediocris: medelmåttig; negligens: lat; incipiens: nybörjare; nullus: deltagar ej i ifrågavarande arbete; qualitas: (betyg) egenskaper; diligens: flitig; tardus: trög; ingeniosus: begåvad.

Såsom jämförelse med samtida betygsförhållanden i Danmark kan nämnas, att S. Schartau i en festskrift med titeln *Malmö högre allmänna läroverk under den danska tiden* publicerat ett blad ur en lärjungeförteckning från 1654. För flera olika skolämnen, såsom katekes, latin, logik, retorik, finnas här differentierade betyg, t. ex.:

optime	mediocriter
optime et egregie	male
egregie et cum laude	pessime
bene	

I Halls Årsböcker till svenska undervisningsväsendets historia (årg. 17) meddelas några *lärjungeförteckningar från Hudiksvall*. Den första är från år 1746 och upptar under rubriken »Snille» en del betygsbeteckningar på svenska, bland andra:

flitig, men trögminter	flitig, men ominug
oböjelig till boken	otjänlig till boken
kvicker	gott minne, svagt förstånd
flitig och kvicker	någorlunda minnig.

En annan, från år 1771, upptar fyra spalter med vitsord, dels på latin, dels på svenska. Här nedan meddelas betygen för de sex första lärjungarna:

Nr	<i>Ingenium</i>	<i>Diligentia</i>	<i>Progressiones</i>	<i>Vita et mores</i>
1.	Ingen. mediocre Memor. felicissima	Major	Berömliga	I deras levnad är
2.	Ingen. et memor. felix	Major	D:o	intet att påmin-
3.	» » » »	Major	D:o	na, som förtjänar
4.	» » » mediocre	Mediocris	Försvärlig	uppmärksamhet.
5.	{Ingenia et memoria	{	{	
6.	{felicissima			

I en kvartalsförteckning 1771 från *Thenstedts tekniskt inriktade internatläroverk* i Stockholm (i Halls Årsb. årg. 15) förekomma bland andra följande betyg:

<i>Flit</i>	<i>Uppförande</i>	<i>Begrepp</i>	<i>Minne</i>
Flitig	Artigt	Lätt	Gott
Mindre	Hövligt	Stadigt	Något mindre
Ringa	Manligt	Jämnt	Bättre
Lättjef.	Skickeligt	Medelmåttigt	Bästa
	Pojkaktigt	Gott	Medelm.
	Behagl.	Bättre	Svagt
	Ej insinuant	Täml. gott	
	Insinuant	Svagt	
	Djärvt		

Viljans

<i>Förmåner</i>	<i>Svagheter</i>	<i>Kroppskonst.</i>	<i>Hälsa</i>
Lärgirig	Snarsticken	Medelmåttig	Ojämn
Jämn	Leger	Svag	God
Behagl.	Orolig	Frisk	Mindre
Saktmod	Efterlåten	Stark	Sjuklig
Godhjärt.	Vårdslös		
Böjel.	Förhastande		
Stadig i beslut	Hafsig		
Stilla	Trätosam		
Insinu.	Makelig		
Expedit.	Pratsam		
Precis.	Vispaktig		

År 1813 utsände Uppfostringskommittén till domkapitlen ett cirkulär med frågor rörande undervisningsväsendet, bland annat angående gängse praxis beträffande examina, flyttningar och betyg. Ur de svar, som inkommo från *Linköpings och Skara stift*, ha nedanstående uppgifter hämtats.

Vid *Linköpings gymnasium* användes i testimonierna betygen:

<i>Snillegåvor</i>	<i>Flit</i>	<i>Kunskaper</i>	<i>Uppförande</i>
Lyckliga	Utmärkt	Berömliga	Hedrande
Goda	Oavbruten	Godkända	Stadgat
Medelmåttiga	Medelmåttig	Medelmåttiga	Oklandrat
		Svaga	

I *Linköpings trivialskola* begagnades vid de offentliga examina följande betygsskala:

A	utmärker högsta beröm	b	under medelmåttan
a	berömmes	bc	ganska svagt
ab	godkännes	c	dåligt

På avgångsbetygen användes graderna:

1 <i>Snille och fallenhet</i>	2 <i>Flit</i>	3 <i>Framsteg</i>	4 <i>Seder</i>
1. Lycklig eller utmärkt lycklig	1. Berömlig eller utmärkt	1. Berömliga	1. Ganska berömliga
2. God	2. Godkänd eller jämn	2. Goda eller godkända	2. Berömvärda
3. Mindre lycklig eller medelmåttig	3. Mindre jämn	3. Medelmåttiga eller små	3. Goda eller godkända
4. Svag eller trög			4. Oklanderliga eller mindre stadgade.

Vid *Skara gymnasium* förekommo på betygen för dimission till akademien följande »verba formalia»:

<i>Snillegåvorna</i>	<i>Fliten</i>	<i>Framstegen</i>	<i>Uppförandet</i>
Lyckliga	Utmärkt	Berömliga	Sedigt
Goda	Berömlig	Vackra	Vackert
Medelmåttiga	Oförtruten	Goda	Stadgat
Svaga	Godkänd	Försvarliga	Anständigt
	Mindre godkänd (även tänkas här orden avtagande, tilltagande)	Mindre försvarliga	Stilla och beskedligt
		Ringa	Oklandrat
			I allmänhet oklandrat
			Mindre stadgat
			Mindre sedigt och ordentligt

Som exempel på 1800-talets betygssättning vid läroverken må anföras *Lunds katedralskolas betygskataloger* för tiden 1810—1899. De äldsta i skolans arkiv bevarade lärjungeförteckningarna äro de för höstterminen 1810. För tiden 1810—1849 finnas kataloger dels för rektorsklassen, dels för kollegaklassen.

Rektorsklassens lista för ht 1810 upptar inga betyg för de olika ämnena utan endast uppgift på genomgångna kurser. Däremot finnas omdömen om *naturgåvor, sedighet* m. m., t. ex.:

- Har lätt fattningsgåva, är flitig och sedig.
- Tämligen god fattningsförmåga, är mycket flitig och sedig.
- Mycket trög fattningsgåva, men arbetsam och sedig.
- Har förträffliga naturanlag, är eldig, flitig och sedig.
- Har blott lust för det praktiska.

1814 tillkommer »*vid examen ådagalagda framsteg*». Som betyg användas både för *steder, villkor* och *framsteg* vitsorden:

a = hedrande b = försvarliga c = någorlunda

I seder ha alla a, och i ämnena är a det vanligaste betyget.

1814, då man börjar använda ovannämnda betyg, försvinner spalten med de mera personliga omdömena om respektive elevers seder. Nu står under rubrik *Övriga omständigheter* anteckningar för vissa elever, t. ex.:

förtjänar i intet avseende undervisningsmödan,
giva bägge om sig det bästa hopp.

Första gången betyg användas finnas inga bitecken. Redan andra gången och sedan under de närmast följande åren till och med 1817 finner man ofta sådana, t. ex.:

<u>(a)</u>	<u>a</u>	b(a) ⁺	<u>c⁻</u>		
<u>a</u>	(a) B ⁻	+a	+b (a)	cc	<u>c</u>
ab	<u>a/b</u>	a/a	a		
ac	bc	aa			

Ht 1821 förekommer, jämte nu nämnda betyg, betygsgraden D enligt 1820 års stadga. För *flit* och *sed* användas stora bokstäver, för *vetenskaper* och *språk* samt *bärgning* små.

Vt 1828 användas för *flit*, *sed* och *bärgning* endast de ordinarie betygsgraderna, a, b, c, d. För *framsteg* och *flit* ges dubbelbetyg: aa bb ac ca etc. Visserligen ges allmänt vitsord för flit, men fliten inom varje särskilt ämne betygsättes även, såsom 1820 års stadga föreskriver.

År 1834 börjar man kombinera stora bokstäver med de små. Följande betyg finnas t. ex.:

Ba Bb AB BB Aa ba bb aa cB bB

De i hebreiska ht 1837 utdelade betygen äro:

Aa aa Aa BB Aa ba Ba bb bb bB bB bB cB cB cB cB cB cB cB.

Betygen i logik ht 1841 äro:

Ba ba ba Ca ba ba ca ba cb cb.

Betygskatalogerna för *kollegaklassen* under samma tid förete en liknande utveckling.

Anmärkningsvärd är en differentiering av flit- och uppförandebetygen, som kan iakttagas i denna klass under 1830-talet.

Vt 1833 ha de flesta eleverna A i flit, och alla ha A i uppförande.

Vt 1834 uppträder a för seder, omväxlande med A (15 A, 10 a).

Ht 1834 inskjutes a även i flitkolumnen. Använda betyg äro: A, a, B.

Vt 1835 tillkommer b för flit. Använda betyg äro: A, a, B, b.

Snart införes en tredje typ av a (litet a skrivet stort). Ht 1839 ges för flit betygen A, a, a, B, b, C.

Ht 1840 ges för seder betygen A, a, a, B, b.

Ett sporadiskt uppträdande av den *glidande betygsskalan* kan i kollegaklassens betygstabeller konstateras på 1840-talet. Vt 1842 finnas i första klassen endast betygen b, c och d: bB CC Dc etc. I klass 5 äro däremot kombinationerna med a förhärskande. Betygsskalan är alltså glidande, vilket den ej varit förut. Vt 1846 är emellertid skalan för klass 1 åter högre, och a förekommer ymnigt: aa, aB, Ba etc.

Utån på apologistklassens katalog för ht 1844 finner man följande betygsskala:

A = berömlig	c = försvarlig
a = med beröm godkänd	d = otillräcklig
B = med nöje godkänd	

Ht 1845 ges i förberedande klassen en trebetygskombination för rättskrivning och svensk grammatik, t. ex.:

BaB BBB Bab Bbb BBb bbb BCb bCC BbB

Ur betygskatalogerna för *samtliga klasser* från och med ht 1849 må anföras följande.

År 1849 införes nedanstående betygsskala:

1. För Uppförande

Berömligt	betecknat med A
Gott	» » B
Icke fullt gott	» » b
Ojämnt	» » C
Dåligt	» » D

2. För Framsteg i kunskaper

Berömliga	betecknade med A ¹¹
Med utmärkt beröm godkända ..	» » A ¹
Med beröm godkända	» » A
Med nöje godkända	» » B ¹
Godkända	» » B
Icke fullt godkända	» » b
Svaga	» » C
Otillräckliga	» » D

3. För Flit

Berömlig	betecknad med A ¹
Med beröm godkänd	» » A
Godkänd	» » B
Icke fullt godkänd	» » b
Svag	» » C
Otillräcklig	» » D

Denna skala blir i huvudsak bestående till 1878. Den undergår emellertid vissa smärre förändringar, och i början av 1870-talet ser den ut på följande sätt:

För Uppförande:

- A. Mycket god
B. God
C. Oklanderlig
D. Mindre stadgat

För Flit:

- A¹. Berömlig
A. Med beröm godkänd
B. Godkänd
C. Försvarlig
D. Ringa.

För Framsteg:

- A¹. Berömlig
A. Med beröm godkänd
B¹. Med nöje godkänd
B. Godkänd
b. Icke fullt godkänd
C. Försvarlig
D. Otillräcklig

Här nedan lämnas några exempel på elevbetyg från perioden 1849—1878.
Ht 1849, klass 6, lärjunge nr 1:

Flit	Krist.	Lat.	Grek.	Lev. spr.	Svenska	Hist. o. geogr.	Aritm.	Seder
A	A ¹ A	A ¹ A	A ³ A ²	A ² A ²	bA	A ¹ A ¹	AA	A

Vt 1865, klass VI: 2, lärjunge O. O.:

Flit	Krist.	Svenska	Lat.	Grek.	Tyska	Franska	Hist. o. geogr.	Mat.	Nat.	Seder
D	BB	BB	CC	CC	CC	BB	CC	CC	CC	D (last-barhet)

Vt 1872, klass V, lärjunge Å. H.:

Flit	Krist.	Svenska	Lat.	Grek.	Franska	Tyska	Mat.	Nat.	Hist. o. geogr.	Seder
A	AA	AA ¹	AA	AA ¹	B ¹ A	AA	AA ¹	BA	AA ¹	A

På de terminsbetyg, som utdelades till eleverna, voro de fullständiga betygsbenämningarna utskrivna för alla betyg, till och med för de till respektive ämnen hörande flitbetygen. En statistik över alla i klassen givna betyg förekom även.

Till jämförelse med den nu beskrivna betygsutvecklingen vid Lunds katedralskola lämnas några uppgifter från andra skolor.

Enligt Skara Skol-Collegii Protocoller 1821—1872 användes 1821 i *Skara trivialskola* för *framsteg* betygsgraderna:

Berömliga Godkända Försvarliga Otillräckliga

Betygsgraderna för *sedebetyg* vid *Skara läroverk* voro enligt protokoll 1851:

A = Berömlig	C = Mindre stadgat
A. B. = Mycket stadgat	C D = Ostadigt
B = Stadgat	D = Lättsinnigt och ostadigt
B C = Någorlunda stadgat	

Kunskapsbetygen skulle enligt protokoll 1859 tecknas:

A = Berömlig	b = Ej fullt godkänd
a = Med beröm godkänd	C = Försvarlig
B = Godkänd	

Enligt protokoll 1862 skulle betygsuttrycken i avseende på *kunskaper* vara:

A = Berömliga	b = Nästan godkända
Ab = Med utmärkt beröm godkända	c = Försvarliga
a = Med beröm godkända	D = Otillräckliga
B = Godkända	

För *flit* och *uppförande* skulle enligt samma protokoll de i skolstadgan upptagna benämningarna bliva oförändrade.

Ur *Hernösands Collegii Gymnastici och Elementarläroverks Collegii Protocolls-Bok 1840—1871* citeras:

»Kollegium beslöt... att bland betygen för visad flit betyget *Med beröm godkänd* även skulle kunna användas, i likhet med vad vanligt varit vid avgivande av kunskapsbetyg. Ävenledes beslöt kollegium, att bland betygen över seder och uppförande skulle antagas betyget *Fullt stadgat*, och skulle båda dessa vitsord motsvara latinska benämningen *Cum laude adprobatur*». (27/5 1843.)

»Kollegium överenskom härvid om begagnandet av vissa mellanbetyg, vilka även äro vid akademien vanliga, såsom *Med utmärktare beröm godkända* och *Fullt försvarliga* insikter, vilka i förenämnda katalog utmärkes med bokstäverna ABa och CB. Om användande av betyget *Fullt godkända insikter* hade kollegium överenskommit under det föregående året, vilket senare betyg alltså begagnades även nu. Betygen *Godkänt* och *Icke fullt stadgat* uppförande antogs även, och betecknades det förra med signaturen CB och det senare CBc. Betyget av *Godkänt* uppförande skulle hädanefter tilldelas de till akademien avgående ynglingar, vilkas förhållande icke ådagalagt egentlig stadga, men såsom varande en följd av ungdom och obetänksamhet, och omfattande något särskilt tillfälle, kunde och borde av lärarna överses och ursäktas.» (24/5 1845.)

»Upprättades examenscatalog, varuti antogs följande gradationer av betyg:

	<i>Insikter</i>	<i>Flit</i>	<i>Uppförande</i>
A	Berömliga	Berömlig	Berömligt
ABa	Med utmärkt beröm godkända	Med utmärkt beröm godkänd	Berömligen stadgat
AB	Med beröm godkända	Med beröm godkänd	Fullt stadgat
Ba	Fullt godkända	Fullt godkänd	Gott och stadgat
B	Godkända	Godkänd	Stadgat
CB (= Bc)	Ganska försvarliga	Ganska försvarlig	Någorlunda stadgat
C	Försvarliga	Försvarlig	Oklanderligt
Cd	Någorlunda försvarliga	Någorlunda försvarlig	Mindre stadgat
D	Otillräckliga	Ringa	Lättsinnigt».

(11/6 1845.)

»Beslöt kollegium, att, vid bestämmandet av det allmänna vitsordet om flit, de särskilda flitbetygen på det sätt skulle tagas i beräkning, att A skulle gälla för fyra betygsenheter, AB för trenne, B för tvenne, C för en, men D för ingen, att summan av de särskilda flitbetygens värden skulle divideras med ämnenas antal och att den erhållna kvoten, förvandlad till det närmast i värde motsvarande flitbetyget, skulle utgöra kollegii allmänna vitsord om en lärjunges flit, varvid bråk, uppgående till fullt en halv och därutöver, skulle anses för en hel betygsenhet.» (28/5 1870.)

Vid *Lunds Privata Elementarskola* användes under senare delen av 1800-talet siffror jämte bokstäver vid betygssättningen. På ett veckobetyg från 1871 stå följande grader angivna:

Flit

- 7 = Berömlig
 6 = Med utmärkt beröm godkänd
 5 = Med beröm godkänd
 4 = Med nöje godkänd
 3 = Godkänd
 2 = Knappt godkänd
 1 = Ringa

Uppförande

- A = Mycket gott
 B = Gott
 C = Oklanderligt
 D = Mindre stadgat

Kunskaperna i de olika ämnena ha på betyget i fråga graderats på samma sätt som fliten, d. v. s. med siffrorna 1—7. Flitbetyg för varje ämne förekommer ej.

Folkundervisningen.

Betygsstadganden rörande *den egentliga folkundervisningen* äro, liksom dessa skolformer själva, av sent datum.

Vad *folkskoleseminarierna* beträffar, finner man de första bestämmelserna angående betyg i 1842 års folkskolestadga. Enligt denna skall i avgångsbetyg från seminarium den examinerades skicklighet bedömas med betygsgraderna:

Berömlig Med beröm godkänd Godkänd

I 1862 års seminariestadga föreskrivas för avgångsexamen betygsgraderna:

*Kunskaper, flit, undervisnings-
skicklighet*

Berömlig
 Med beröm godkänd
 Godkänd
 Icke godkänd

Uppförande

Hedrande
 Mycket stadgat
 Stadgat
 Mindre stadgat

I 1865 års seminarie-stadga förekommer följande betygsskala:

*Insikter, färdigheter, undervis-
ningsskicklighet, flit*

3 Med beröm godkänd
 2 Icke utan beröm godkänd
 1 Godkänd
 0 Försvarlig

Uppförande

3 Mycket stadgat
 2 Stadgat
 1 Oklanderligt
 0 Mindre stadgat

Denna skala bibehölls till 1886, då betygen från 1862 åter infördes. Till dessa fogades för kunskaper, färdigheter och undervisningsskicklighet sifferbeteckningarna 3, 2, 1 och 0. Vidare inskötos mellanbetygen Icke utan beröm godkänd (1½) och Med utmärkt beröm godkänd (2½).

Enligt stadgan av år 1914 äro betygsgraderna:

<i>Insikter, färdigheter, undervisningsskicklighet</i>	<i>Uppförande</i>
Berömlig (A = 3)	Mycket gott (A)
Med utmärkt beröm godkänd (a = 2½)	Gott (B)
Med beröm godkänd (AB = 2)	Mindre gott (C)
Icke utan beröm godkänd (Ba = 1½)	
Godkänd (B = 1)	
Icke fullt godkänd (Bc)	
Otillräcklig (C)	

<i>Flit</i>	<i>Fallenhet för lärarkallet</i>
Mycket god (A)	Utmärkt (A)
God (B)	Mycket god (AB)
Mindre god (C)	God (B)
	Mindre god (C)

Enligt 1937 års stadga för folkskoleseminarierna gäller denna betygsskala fortfarande med ett par ändringar. Betygen för flit och för fallenhet för lärarkallet ha borttagits. För ordning ges betyg enligt graderingen:

Mycket god (A) God (B) Mindre god (C)

Sifferbeteckningarna för de två lägsta betygsgraderna för insikter, färdigheter och undervisningsskicklighet äro: Icke fullt godkänd (BC = 0), Otillräcklig (C = 0).

Den första stadgan för *småskoleseminarierna* utkom 1897. Den föreskriver samma betygsbeteckningar för dessa seminarier som de för folkskoleseminarierna gällande.

För *folkskolorna* fastställdes 1897 följande betygsskala:

<i>Kunskaper och färdigheter</i>	<i>Flit</i>	<i>Uppförande</i>
Berömlig	Mycket god	Mycket gott
Med utmärkt beröm godkänd	God	Gott
Med beröm godkänd	Mindre god	Mindre gott
Med nöje godkänd	Dålig	Dåligt
Godkänd		
Icke fullt godkänd		
Underkänd		

Ovanstående betygsgrader gälla ännu med avseende på kunskaper och färdigheter. Betygen för flit ha borttagits, och betyg i ordning ha införts (1936). För ordning och uppförande gälla följande grader:

<i>Ordning</i>	<i>Uppförande</i>
Mycket god	Mycket gott
God	Gott
Mindre god	Mindre gott
	Klandervärt

Långt innan betygsförordningar utkommo, använde man givetvis i praktiken betyg även vid undervisningen av folkets bredare lager. Redan på 1600-talet funnos sålunda ansatser till primitiv betygssättning. Hall har i Valda aktstycken till svenska undervisningsväsendets historia publicerat ett protokoll från 1638, betitlat Kristendomsförhör i hemmen. Det gäller prästerskapets i *Västerås* husfolk, som blivit förhörda i katekesen. De första raderna i protokollet anföras här:

Ps. x Abs. o	K a t e k e s e n	st.	uth.	p.
<i>I</i>	<i>Biskopens.</i>			
o	Barn gå i skolan			
o	Drängen Håkan kan läsa och skriva			
x	Pär Benktson	5	5	w
x	Gossen Lasse	5	1	T.

Hall ger härtill följande förklaring: Ps. x. Abs. o. = praesens, närvarande, betecknas med x, absens, frånvarande, med o. St. uth. w. T. = katekesens huvudstycken och utläggningen kunna de: väl, tämligen. —

Som exempel på 1700-talets betygssättning kunna anföras dels ett par lärjungeförteckningar, som publicerats av A. Warne i Svenska folkskolans historia I, dels en »kunskapsstatistik» i Halls Årsb. (årg. 20). Den äldsta av de nämnda lärjungeförteckningarna är från *Floda* församling och skriven 1742. Sedan lärjungarnas namn, ålder m. m. angivits, följa fyra spalter av nedanstående utseende:

Börjat läsa i bok	Håller på att fortfara med läsande i bok	Väl läsa i bok	Huru mycket de kunna utan av katekesen	Barnafrågor
potest	pt.	pt.	$\frac{3}{4}$	pt.
pt.	pt.	—	$\frac{1}{5}$	pt.
pt.	pt.	—	—	pt.

Den senare lärjungeförteckningen är från *Hovsjö* och skriven 1786. Härur citeras:

Föräldrarnas namn	Barnens namn	Ålder	Stava	Läsa innan	Luthers katekes	Svebili förklaring	Skriva	Räkna
Fru Hedbergs son på Löne- mäsen	Carl Gustaf	12	—	Bib:n	väl	1, 2, 3, 4, 5	något	Qv. Spec.
Eric Hans son på Dammen	Magnus	14	—	Bib.	—	1, 2, 3, 4, 5	något	Divid.
Carl Ers son på Holmen . .	Carl	9	—	Bib.	—	1, 2, 3, 4, 5	något	Divid.

»Kunskapsstatistiken» är från rasp- och spinnhuset i *Stockholm* år 1753.

Därur anföras:

Desse läsa varje lördag.

Ålder	Tio G: Bud	Trones art:	Herrans Bön	H: Döp: Sac:	Alta Smt:
15 Petter Langström
16 Fredrich Råberg
22 Greta Hammar			

Utdrag ur förhörsboken, huru vida var och en av de på spinnhuset inmanade personer äro komne i sin kristendom.

	Deca- logus	Symb. apost.	Oratio Domini:	Bap- tismus	Sacr: Coena	Con- fesio	Oratio vesp. et. mat.	Gratia: et Ben: men:
Maria Lund	XX	XX	XI	XI	XI	XXI	XX	XX
Helena Dreutz	X	I	I	I	I	X	X	XX

Inom folkundervisningen torde knappast någon betygssättning i egentlig mening ha förekommit förrän under 1800-talet. Av de förut nämnda uppgifterna från Linköpings och Skara stift, som 1813 insändes till Uppfostringskommittén, framgår, att man vid denna tid i regel ej gav betyg i de lägre skolorna i städerna och i de få sockenskolor, som funnos. Ett par decennier senare finner man emellertid i vissa folkskolor en ordnad betygssättning, troligen genom inflytande från 1820 års läroverksstadga. —

Som exempel på betygssättning vid folkskoleseminarier och folkskolor under 1800-talet anföras här betygsjournalerna från Lunds folkskoleseminarium och Lunds folkskolor.

Den äldsta lärjungeförteckningen från *Lunds folkskoleseminarium* är den från vårterminen 1843. Betygen äro här fullständigt utskrivna i spalterna, t. ex.

	K a t e k e s	etc.
N. N. . . .	Med beröm godkänd	

Betygsgraderna för läro- och övningsämnen äro:

Berömlig	Godkänd
Med beröm godkänd	Försvarlig
Med nöje godkänd	

I naturlära ha 13 av klassens 19 elever Försvarlig. I gymnastik förekommer endast Godkänd. För övrigt äro betygen ganska väl graderade.

Ht 1843 påträffas betyget Nägorlunda godkänd. Detta vitsord är under de närmaste åren mycket vanligt.

För räkning finnas ej några betyg, endast anteckningar om genomgångna kursmoment. För övriga ämnen meddelas ofta både betyg och kurs. — Avdelningen omfattar 78 gossar, fördelade på 6 klasser. Vid betygssättningen har tydligen avdelningen räknats som *en* klass. Barnen i de högre klasserna ha nämligen i regel betygen a—c, de i de lägre c—e. Betygskolumnerna för en av eleverna ser ut på följande sätt:

Innanläsning	Krist.	Bibl. hist.	Sv. hist.	Geografi	Skrivning	Räkning
Sv. o. lat. stil			på tab. t. o. m. Stenkilska ätten	Afrika	på papper	
— a —	— a —	— b —	— b —	— a —	— b —	4 spec. i enkla tal

Ht 1833 användas för samma avdelning betygsgraderna: A a B b C c D d.

Ht 1834 förekomma inom avdelningen i fråga betygsgraderna: AA A Aa aa a Ab ab b bc c d.

Vt 1849 införs betyg för flit och uppförande enligt graderingen:

Flit

- A = Berömlig
- B = Med beröm godkänd
- C = Godkänd
- D = Försvarlig

Uppförande

- A = Berömligt
- B = Stadgat
- C = Oklandrat
- D = Lättsinnigt

Ht 1853 och vt 1854 uppträda för insikter betygen BC och CB, vilka snart försvinna igen.

I examenskatalogen för *Lunds fattigfläckskola* vt 1861 finnas betyg för alla läsämnen samt för flit och uppförande. Stavning är ett särskilt ämne. Till avdelningen höra 81 barn, vilka tydligen betygsatts såsom hörande till samma klass och vilka ha nummer efter framsteg. Nr 1 är 10 år gammal, nr 39 14 år och nr 81 7 år. Betygsgraderna äro:

a ab b bc c

Lunds fattigosskola har samma betygsskala.

I en examenskatalog från *Lunds västra skola* ht 1866 anges följande betygsgrader:

Vitsorden för *insikter*,
färdigheter och *flit* äro

- a = Berömlig
- b = Med beröm godkänd
- c = Icke utan beröm godkänd
- d = Godkänd

Vitsorden för *uppförande* äro

- a = Hedrande
- b = Stadgat
- c = Oklanderligt
- d = Mindre stadgat

Examenskatalogen för *Lunds södra småskola* för gossar vt 1870 har följande betygsgrader:

a = god, b = hjälplig, c = svag.

Ht 1870 har *Södra folkskolans* första klass gossar denna betygsskala:

<i>Insikter, färdigheter och flit</i>	<i>Uppförande</i>
3 = Med beröm godkänd	A = Berömligt
2 = Icke utan beröm godkänd	B = Godkänt
1 = Godkänd	

Ht 1870 anges för *Södra folkskolans* tredje klass gossar betygsskalan:

<i>Insikter, färdigheter och flit</i>	<i>Uppförande</i>
3 = Med beröm godkänd	3 = Mycket stadgat
2 = Icke utan beröm godkänd	2 = Stadgat
1 = Godkänd	1 = Oklanderligt
1 (?) = Försvarlig	1 (?) = Mindre stadgat

Vt 1871 har på båda ställena 1 (?) blivit utbytt mot 0.

Vt 1873 meddelas för *Södra folkskolans* första klass gossar betygsgraderna:

<i>Insikter, färdigheter och flit</i>	<i>Uppförande</i>
3 = Med beröm godkänd	3 = Mycket gott
2 = Godkänd	2 = Gott
1 = Försvarlig	1 = Mindre gott

Vt 1891 införs bokstäver igen. Betygsgraderna för insikter, färdigheter och flit äro:

a ab b c

Vt 1896 ha de små bokstäverna ersatts av stora, och betygskatalogerna ha fått ungefär samma utseende, som de nu ha (BA B BC C etc.).

Till jämförelse med förhållandena i Lund meddelas här några exempel på betygssättning vid folkundervisningsanstalter i andra delar av riket under 1800-talet.

Ur Hj. Bergs redogörelse för *S:t Clara församlings skola för fattiga flickor 1813—1861* anføres följande.

Den äldsta lärjungeförteckningen, från 1813, upptar endast vitsord för fattningsgåva och flit. Där finnas betygsgraderna:

<i>Fattningsgåva</i>	<i>Flit</i>
God	God
Medelm.	Medelm.
Klen	
Svår	

Senare användas för flit, uppförande och dylikt ett stort antal olika »vitsord». Dessa ha en starkt personlig prägel och gå rakt på sak utan förskönande omskrivningar. Som exempel må anföras:

Goda vitsord,

Utmärkt, tyst, sedig, ordentlig, flitig, uppmärksam, eftertänksam samt äger ett särdeles gott begrepp om vad hon läst.

Har flitigt bevistat skolan, varit sedig, tystlåten, ordentlig och flitig och särdeles snäll i handarbeten.

Utmärkt sedig, flitig, uppmärksam, infunnit sig ordentligt i skolan samt med ordning och pålitlighet uppfyllt sina skyldigheter.

»Reserverade» vitsord.

Flitig men ojämn i beskedlighet.

Har varit tyst och stilla vid sitt arbete i skolan; men för övrigt har hon ej alltid uppfört sig beskedligt.

Flitig men mycket vårdslös i uppförande.

Dåliga vitsord.

I lässkolan har brist på flit och lydnad hindrat hennes vidare förkovran och vid sitt handarbete har hon ej heller visat någon uppmärksamhet. Ovanligt trög och lat.

Har visat en särdeles böjelse för flyktighet och osanning.

Var försumlig, stursk, lat och olydig.

Odygdig, nyckfull och slamsig i uppförande.

Noggranna uppgifter finnas om flickornas miljöförhållanden och dylikt, t. ex. Charl. Björkström, 14 år, sjuk, vanvårdad, ofärdig. Fadern sockenbruksarbetare, säges vara hygglig, men modern slösaktig. Smuts, lättja, vårdslöshet och fattigdom har där tagit överhand, men flickan är beskedlig och då hon är i skolan flitig.

I ett avgångsbetyg från 1829 lämnas redogörelse för vad flickan i fråga kan i läsämnen och slöjd, men några betyg i vanlig mening förekomma ej. —

Följande exempel äro hämtade ur Halls Årsböcker.

En examenscatalog från *Strömsholms folkskola* 1817 (årg. 3) upptar en spalt för innanläsning, fyra olika spalter för kristendom och en för vart och ett av ämnena Skriver, Räkner samt för respektive fattningsförmåga, flit, uppförande. För innanläsning och kristendom användas vitsorden *v*, *n*, för fattningsförmåga, flit och uppförande *g*, *n*, *K*. För Skriver och Räkner anges endast kurs.

I *Gävle barnhus' skola* (årg. 2) gavs år 1825 betyg i seder, innanläsning och utanläsning. För seder förekommo betygen

aa a ab bc

För läroämnen användes a ab b bc c

I protokoll för åren 1831—1846 från *Remmarlöv* (årg. 5) över kunskaper vid husförhör användas betygen a ab b c

I spalten för skrivning står nästan överallt *c*. I läsning är *b* vanligast.

I *Wanneberga* hölls år 1848 skolrådssammanträde om kurser och betygssättning (årg. 10), varvid beslöts, att följande vitsord för innanläsning skulle användas:

stapplande innanläsning c

felfri innanläsning b

fullkomlig klangfull innanläsning A

I en lancasterskola i *Majorna* på 1840-talet (årg. 2) fördes protokoll över barnens kunskaper i katekes. Om detta protokoll heter det »den, som kunde 'rent som vatten', fick efter sitt namn en *etta*; de, som kunde mindre väl fingo *tvåor* eller *treor*; de, som icke alls kunde fingo olycksbådande *nollor*».

Angående *Levede folkskola* på Gotland omtalas följande (årg. 3). Före 1851 brukades en redogörelse för barnens kunskaper, dels när de kommo till skolan och dels när de lämnade den. Om kunskaperna vid ankomsten sades t. ex.: »Innantill Tämmelig väl, Katekes Hela Katekesen utan språk, Skrivning någorl., Räkning Intet». — I kolumnen för anmärkningar funnos karakteristiker av barnen, t. ex.: »God fattningsförmåga, flitig, livlig till lynnet men falsk och egensinnig».

Från 1851 gävos omväxlande med uttryck av ovanstående typ specificerade betyg. Så får vid avgångsexamen 1851 en lärjunge följande betyg:

»Stavning *Godkänd*, Innanläsning *Berömligt*, Katekes *Berömligt*, Religionshistoria *Berömligt*, Bibelkännedom *Godkänd med ber.*, Världsbyggnad och Svensk Geografi *Godkänd med ber.*, Skrivning *Godk. med beröm*, Räkning *Godkänd med ber.*».

I en examenskatalog från *Lommarps folkskola* för 1868 (årg. 10) förekomma för en elev i andra klassen betygen:

Innanläsn.	Utanläsn.	Bibl.	Skrivn.	Räkn.	Kyrkoh.	Geogr.	Sv. h.	Nat.	Språkl.	Teckn.	Flit	Uppför.
ab	ab/5	b/3	ab/3	ab/1	b/3	ab/3	b/2	b/3	b/3	bc	a	a

Examenskatalogen vid lärarkursens slut å *Bollnäs' småskoleseminarium* år 1866 upptar följande betygsskala (årg. 14):

A. Berömligt	C. Godkänd
B. Med beröm godkänd	CD. Försvarligt
BC. Icke utan beröm godkänd	D. Otillräckligt

Alla eleverna ha A i flit och uppförande. Betygen i Stavning, rätt- och väl-läsning äro:

A C C B A C C B C A A B C CD B A C CD CD

Lärarkursen omfattade 18 veckor. 7 av de 19 eleverna voro 13—16 år, 1 var 12 år.

Den militära utbildningen.

Tydligen har betygssättningen länge ansetts synnerligen betydelsefull inom militärutbildningen, därom vittna de många och detaljerade föreskrifter om betyg, som påträffas i såväl äldre som nyare reglementen. Betygsutvecklingen vid hithörande anstalter företer emellertid en i viss mån annan anblick än den vid de i det föregående behandlade skolorna. De i dessa brukliga betygsuttrycken ha ej ansetts vara till fyllest utan ha kombinerats med siffror, för att en finare gradering skall bli möjlig. Rangordningstabeller spela i vissa fall stor roll, och stundom uträknas för varje enskild elev ett medelbetyg, som bestäms med ledning av prestationerna i de olika ämnena och av en koefficienttabell. Några exempel må belysa dessa förhållanden.

I Halls Årsböcker (årg. 20) meddelas ett »Schema till Rangprovningstabell» från *Stockholms skeppsgosseskola* år 1812. I denna tabell förekomma rangordningsnummer för samtliga elever i såväl kunskapsämnena och praktiska övningar som uppförande. Varje elev har sammanlagt 20 sådana nummer. Dessa ha summerats, och den slutliga rangordningen har bestämts efter summorna.

Ur *Kungl. krigsskolans* reglemente för år 1927 (beträffande betygsskalan oförändrat sedan 1900) må anföras:

»§ 40. I. I de olika läroämnena och övningarna givas följande betyg, vilka uttryckas med siffror enligt undervisningsstadgans bestämmelser:

berömlig,	försvarlig och
med beröm godkänd,	otillräcklig.»
godkänd,	

För uppförande och lämplighet anges graderna:

<i>Uppförande:</i>	<i>Lämplighet:</i>
mycket gott,	lämplig,
gott,	för närvarande mindre lämplig
mindre stadgat,	(endast under pågående kurs),
dåligt.	icke lämplig.

För uppförande uttryckes betyget dessutom med siffror enligt av chefen utfärdade bestämmelser.

Ur den till reglementet fogade undervisningsstadgan för officerskursen citeras: »De i reglementet för krigsskolan § 40:1 föreskrivna betygen betecknas med siffror sålunda, att

10 motsvarar berömlig,
9 och 8 olika grader av med beröm godkänd,
7, 6 och 5 olika grader av godkänd,
4 och 3 olika grader av försvarlig samt
2, 1 och 0 olika grader av otillräcklig.

Lägre betyg än 5 som sammanfattande betyg för kunskap i läroämne och 3 för utförd examensritning ersättes med betyget »0, underkänd».

Vid uppgörande av »turlista» multipliceras betygen i uppförande, läroämnen och övningar med vissa koefficienter, och summan av produkterna bestämmer rangordningen mellan eleverna. Följande exempel på ämnen och koefficienter må anföras:

uppförande	8
taktik med luftkrigs-konst och krigshistoria	6
härordningslära	2
vapenlära	5
krigslagar	2
truppföring	7
ridning	3
motortjänst	1

Alla ämnen äro försedda med någon av koefficienterna 1—8.

Reglemente för *Kungl. Artilleri- och Ingenjörhögskolan* Stockholm 1904, och Reglemente för *Kungl. Krigshögskolan*, Stockholm 1926, ha samma betygsskala som Reglemente för *Kungl. Krigsskolan*.

I Reglemente för *kustartilleriets* skolor och övningar, Stockholm 1930, finnas följande tabeller införda:

Nedan upptagna betyg beteckna	För kunskap och färdighet	För tjänst- barhet	För upp- förande
Fr. o. m. 0 intill 5	Otillräcklig	Otillräcklig	Opålitligt
» 5 » 6	Försvarlig	Mindre god	Mindre gott
» 6 » 7	Godkänd	} God	} Gott
» 7 » 8	Icke utan beröm godkänd		
» 8 » 9	Med beröm godkänd	} Mycket god	} Mycket gott
» 9 » 10	Med utmärkt beröm godkänd		
» 10 »	Berömlig	Berömlig	Berömligt

Koefficienttabell:

Svenska	3	Kemi	1
Engelska	1	Reglemente	2
Historia	1	Kustbefästningslära	3
Geografi	1	Teckning	1
Matematik	2	Gymnastik	1
Fysik	2		

Varje elev tilldelas ett medelbetyg för kunskap och färdighet, vilket uträknas med ledning av koefficienttabellen.

Sammanfattning.

I den svenska betygssättningens historia kan man tydligt urskilja två huvudperioder, vilkas ungefärliga gräns kan sättas till år 1800.

Tiden före 1800 utmärkes av brist på förordningar rörande betygssättning. Betyg förekomma i relativt ringa utsträckning, och deras avfattning är merendels överlämnad åt det personliga godtycket. De betyg, som givas, åsyfta sällan kunskaper i enstaka ämnen utan bestämma i stället lärjungens allmänna begåvning och studieförutsättningar, hans utrustning i psykiskt avseende med hänsyn till förstånds-, känslö- och viljeliv samt stundom även hans fysiska utrustning. Det är ett stort misstag att tro, att äldre tiders lärare saknade psykologiskt intresse för sina elever. Det framgår tvärtom med största tydlighet av dessa betyg, att lärarna noga studerade sina lärjungars psyke och lade ner stor omsorg på att komma till klarhet angående deras individuella läggning. Även deras miljöförhållanden omfattades med intresse. Däremot ansåg man det tydligen mindre viktigt att kvalitativt betygsätta prestationerna i de olika ämnena. Kvantitativ betygssättning i form av anteckning om genomgångna kurser förekom emellertid ofta.

Tiden efter 1800 utmärkes av lagstiftning beträffande betygssättning. Betyg användas nu i mycket större utsträckning än tidigare, och enhetligheten är givetvis större. Trots alla förordningar finnas dock långt fram på 1800-talet en

brokig samling betygsskalor, och först under 1900-talet kommer verklig uniformitet till stånd. Betygen avse under perioden från 1800 främst att kvalitativt bestämma framstegen i respektive skolämnen. Den tidigare periodens karakteristik av eleverna försvinner och ersättes av betyg i uppförande och flit, sedermera i ordning.

Av den stora samling latinska och svenska fraser, vilka under båda perioderna använts som vitsord, ha så småningom de flesta sållats bort och några få ha fått allmän användning. Vid uppställandet av betygsjournaler med vitsord i en mångfald ämnen visade det sig emellertid svårt att få plats med dessa betygsuttryck, och man började ersätta dem med bokstäver eller siffror. Vid universitet och allmänna läroverk ha bokstavssystem varit förhärskande, vid militära utbildningsanstalter siffersystem. Vid seminarier och folkskolor ha båda systemen växlats. För närvarande användas i regel bokstavssystem vid de civila utbildningsanstalterna och siffersystem vid de militära.

Ett utmärkande drag för betygsskalorna har varit, att de differentierats mer och mer. Har en stadga föreskrivit relativt få betygsgrader, ha mellanbetyg senare tillkommit i en ny stadga, genom kollegiebeslut eller genom enskilt initiativ. Ett behov av tämligen många betygsgrader är påtagligt. Differentieringen har ursprungligen skett på olika sätt inom bokstavssystemen och inom siffersystemen. Inom de förra ha fler betygsgrader erhållits genom kombination av närliggande bokstäver eller genom användande av både stora och små bokstavstyper. Inom siffersystemen har man åstadkommit finare gradering genom insättande av halva och fjärdedelar (0.5, 0.25 etc.) samt genom tillfogande av + eller —. Endast undantagsvis förekomma under äldre tider + och — inom bokstavssystemen. Först under 1900-talet bli de vanliga där. Ett användande av + och — i kombination med bokstäver är emellertid strängt taget ologiskt och innebär en sammanblandning av två olika system.

Den glidande betygsskalan, som nu av många anses outhärlig, har ej spelat någon större roll under äldre tider. Den uppträder under 1800-talet någon enstaka gång vid läroverken men försvinner åter. Vid seminarier och folkskolor har den emellertid under de senaste årtiondena kommit till tämligen vidsträckt användning.

Förteckning över lärare, som deltagit i 1939 års betygssakkunnigas undersökningar.

1. Stockholmstraktens inspektionsområde.

Andersson, Rut	Stockholm	Klass 6	A-sk.
Berg, Brita	Stockholm	» 2	A-sk.
Berggård, Maria	Stockholm	» 2	A-sk.
Biörke, Emanuel	Stockholm	» 6	A-sk.
Bohm, Gösta	Hemmestavik	» 6	B ₁ -sk.
Bohman, Barbro	Stockholm	» 2	A-sk.
Bonde, Elsa	Stockholm	» 4	A-sk.
Borg, Ingrid	Stockholm	» 6	A-sk.
Bäckström, Erhard	Stockholm	» 6	A-sk.
Danielsson, Frida	Stockholm	» 2	A-sk.
Edberg, Märta	Stockholm	» 2	A-sk.
Eklöf, Ingeborg	Stockholm	» 4	A-sk.
Elmquist, Margit	Lidingö	» 2	A-sk.
Engdahl, Ingeborg	Stockholm	» 4	A-sk.
Eriksson, Astrid	Stockholm	» 6	A-sk.
Fredblad, Helga	Stockholm	» 4	A-sk.
Geete, Carin	Stockholm	» 2	A-sk.
Granath, Signe	Stockholm	» 4	A-sk.
Gyllensten, Anna	Stockholm	» 4	A-sk.
Hellstenius, Agnes	Stockholm	» 2	A-sk.
Hoppe, Carola	Ålsten	» 2	A-sk.
Högberg, Sven	Ålsten	» 6	A-sk.
Jakobsson, Gerda	Stockholm	» 4	A-sk.
Jalling, Greta	Ålsten	» 4	A-sk.
Johansson, Annie	Stockholm	» 4	A-sk.
Jonsson, Ester	Äppelviken	» 6	A-sk.
Karlsson, Ingrid	Stockholm	» 6	A-sk.
Kinberg, Ingeborg	Svartsjö	» 2	B ₁ -sk.
Kinnander, Eva	Stockholm	» 4	A-sk.
Kjällin, Margot	Stockholm	» 2	A-sk.
Larsén, Margit	Stockholm	» 4	A-sk.
Liljeholm, Vilma	Hemmestavik	» 2	B ₂ -sk.
Lindberg, Tora	Stockholm	» 2	A-sk.
Lindell, Tyra	Smedslätten	» 4	A-sk.
Lindholm, Signhild	Stockholm	» 2	A-sk.
Lindström, Evelyn	Stockholm	» 2	A-sk.
Lund, Elsa	Hemmestavik	» 4	B ₁ -sk.
Lundin, Olof	Stockholm	» 6	A-sk.

Melin, Anna	Stockholm	Klass 6	A-sk.
Menckel, Iris	Stockholm	» 4	A-sk.
Montgomery-Storgård, Marianne	Alsten	» 2	A-sk.
Möllerström, Elisabeth	Stockholm	» 6	A-sk.
Neuendorff, Anna-Lisa	Stockholm	» 2	A-sk.
Persson, Hildur	Stockholm	» 2	A-sk.
Robertsson, Signe	Enskede	» 2	A-sk.
Rova, Emy	Stockholm	» 2	A-sk.
Rudfeldt, Elsa	Stockholm	» 4	A-sk.
Rönn, Ester	Stockholm	» 4	A-sk.
Rönne, Paul	Smedslätten	» 6	A-sk.
Sahlin, Anny	Hemmestavik	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Sandell, Margit	Stockholm	» 2	A-sk.
Sandström, Fanny	Stockholm	» 2	A-sk.
Sundblad, Mary	Lidingö	» 4	A-sk.
Sundel, Berta	Stockholm	» 2	A-sk.
Sundelin, Hedvig	Stockholm	» 2	A-sk.
Sundström, Margit	Stockholm	» 6	A-sk.
Svensn, Hilda	Stocksund	» 6	A-sk.
Svensson, Ruth	Lidingö	» 6	A-sk.
Tidner, Anna	Stockholm	» 4	A-sk.
Thulin, Lisa	Stockholm	» 4	A-sk.
Vestman, Helmer	Stockholm	» 6	A-sk.
Weijser, Brita	Stockholm	» 4	A-sk.
Wide, Gunnar	Stockholm	» 6	A-sk.
Wickman, Astrid	Stockholm	» 4	A-sk.
Österberg, Stina	Stockholm	» 4	A-sk.

2. Roslagens inspektionsområde.

Anjou, H.	Norrtälje	Klass 4	A-sk.
Brandel, Schennie	Norrtälje	» 2	A-sk.
Carlsson, Elsa	Rö	» 2	B ₁ -sk.
Engberg, Erik	Rö	» 6	B ₁ -sk.
Gustafsson, Etta	Norrtälje	» 2	A-sk.
Hallberg, Olga	Norrtälje	» 4	A-sk.
Jansson, Ingrid	Faringe	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Lundberg, Karin	Roslagsbro	» 4	B ₁ -sk.
Malmberg, Bertil	Roslagsbro	» 6	B ₁ -sk.
Mellberg, Märta	Rö	» 4	B ₁ -sk.
Olsson, Astrid	Roslagsbro	» 2	B ₁ -sk.
Palmér, Georg	Norrtälje	» 6	A-sk.
Rosengren, Gösta	Norrtälje	» 6	A-sk.
Öhrn, Olle	Tingslunda	» 4. 6.	B ₂ -sk.

3. Upplands inspektionsområde.

Andersson, Maja	Enköping	Klass 2	B ₂ -sk.
Berglund, Ebba	Vendel	» 2	B ₂ -sk.
Carlsson, Greta	Enköping	» 4. 6.	B ₂ -sk.

Mattson, Maria	Enköping	Klass 4	B ₁ -sk.
Mattson, M.	Enköping	» 6	B ₁ -sk.
Mattson, Signe	Uppsala	» 2	A-sk.
Lovén, Ingeborg	Uppsala	» 2	A-sk.
Lunell, Bertil	Uppsala	» 4	A-sk.
Nilsson, Georg	Uppsala	» 6	A-sk.
Rungner, Rut	Enköping	» 2	B ₁ -sk.

4. Södermanlands östra inspektionsområde.

Carlsson, Britta	Sparreholm	Klass 4. 6.	B ₂ -sk.
Erikstam, Maj	Åkers Styckebruk	» 2	B ₁ -sk.
Johansson, Allan	Åkers Styckebruk	» 6	B ₁ -sk.
Jonsson, Gun	Södertälje	» 2	A-sk.
Lendin, Greta	Södertälje	» 6	A-sk.
Stenberg, Maria	Södertälje	» 2	A-sk.
Unedal, Karin	Södertälje	» 4	A-sk.
Wassberg, Martin	Södertälje	» 4	A-sk.
Öhrner, Gunnar	Åkers Styckebruk	» 4	B ₁ -sk.

5. Södermanlands västra inspektionsområde.

Almström, Aina	Eskilstuna	Klass 4	A-sk.
Bendelin, Ingrid	Katrineholm	» 4	A-sk.
Bergqvist, Märta	Katrineholm	» 6	A-sk.
Blomberg, Jenny	Strängsjö	» 2	B ₂ -sk.
Feldt, Knut	Strängsjö	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Ferm, Anna-Britta	Katrineholm	» 6	A-sk.
Friberg, Hjördis	Eskilstuna	» 6	A-sk.
Halldén, Paul	Eskilstuna	» 4	A-sk.
Nilsson, Frida	Eskilstuna	» 2	A-sk.
Olsson, Karl David	Näs	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Peterson, Ingeborg	Katrineholm	» 2	A-sk.
Rohdin, Viola	Baggetorp	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Tjäder, H. Paul	Katrineholm	» 4	A-sk.
Wallén, Britta	Eskilstuna	» 2	A-sk.

6. Östergötlands östra inspektionsområde.

Carlsson, Elsa	Norrköping	Klass 2	A-sk.
Fredriksson, Severin	Krokek	» 6	B ₁ -sk.
Gustafsson, Carin	Krokek	» 4	B ₁ -sk.
Johansson, Herbert	Norrköping	» 4	A-sk.
Jansson, Annie	Krokek	» 2	B ₁ -sk.
Jonsson, Ebba	Norrköping	» 2	A-sk.
Jönsson, Gerda	Norrköping	» 6	A-sk.
Karlsson, Ewy	Simonstorp	» 2	B ₂ -sk.

Karlsson, Hilda	Svenneby	Klass 2	B ₂ -sk.
Lagerdahl, Edit	Norrköping	» 4	A-sk.
Lindén, Marie-Charlotte	Norrköping	» 2	A-sk.
Lundberg, Gösta	Norrköping	» 6	A-sk.
Mohlin, Britta	Simonstorp	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Persson, Linnéa	Norrköping	» 6	A-sk.
Petersson, Märta	Skönberga	» 4	B ₁ -sk.
Sandell, Ester	Skönberga	» 2	B ₁ -sk.
Sandell, Josef	Skönberga	» 6	B ₁ -sk.
Tellerup, Gösta	Norrköping	» 6	A-sk.
Wittmark, Britta	Norrköping	» 4	A-sk.

7. Östergötlands västra inspektionsområde.

Andersson, Lisa	Mjölby	Klass 6	A-sk.
Boman, Svea	Mjölby	» 2	A-sk.
Carlsson, Daga	Motala	» 6	A-sk.
Hage, Agne	Linköping	» 6	A-sk.
Hahn, Albert J.	Linghem	» 6	B ₁ -sk.
Hallén, Sonja	Ödeshög	» 4	B ₁ -sk.
Hernqvist, Torsten	Mjölby	» 4	A-sk.
Jungner, Gertrud	Linköping	» 4	A-sk.
Karlsson, Emil	Motala	» 4	A-sk.
Larsson, Irma	Motala	» 2	A-sk.
Möller, K. Helge	Ödeshög	» 6	B ₁ -sk.
Lindén, Ossian	Linköping	» 4	A-sk.
Nilsson, Nils G.	Mjölby	» 4	A-sk.
Nyman, Rut	Motala	» 2	A-sk.
Nystrand, Ruth	Linköping	» 6	A-sk.
Sundqvist, Hildur	Linköping	» 2	A-sk.
Svensson, Maja	Krogstorp	» 2	B ₂ -sk.
Söderberg, Gertrud	Linköping	» 2	A-sk.
Träff, Lilly	Mjölby	» 2	A-sk.
Wahlgren, Ingegerd	Mjölby	» 6	A-sk.
Wallén, G. Fdr.	Motala	» 4	A-sk.

8. Nordsmålands östra inspektionsområde.

Eriksson, Martin	Gamleby	Klass 6	A-sk.
Hanberger, Axel	Oskarshamn	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Högman, Elsa	Lindstorp	» 2	B ₁ -sk.
Lindberg, Arne	Gamleby	» 4	A-sk.
Olsson, Olof	Almvik	» 4	B ₁ -sk.
Persson, Bengt	Lönneberga	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Pettersson, Olof	Almvik	» 6	B ₁ -sk.
Rydmark, Dagny	Lönneberga	» 2	B ₂ -sk.
Sjöberg, Maria	Almvik	» 2	B ₁ -sk.
Wedell, Anna	Gamleby	» 2	A-sk.

9. Nordsmålands mellersta inspektionsområde.

Borg, Tekla	Österbymo	Klass 2	B ₁ -sk.
Gustafsson, Ebba	Österbymo	» 6	B ₁ -sk.
Jansson, Inga	Österbymo	» 4	B ₁ -sk.
Kalén, Gertrud	Eksjö	» 6	B ₁ -sk.
Karlsson, Edvard	Eksjö	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Petersson, Hulda	Medalby	» 2	B ₂ -sk.
Sjöberg, Eva	Eksjö	» 2	B ₂ -sk.
Sundell, Ingrid	Höreda	» 2	B ₁ -sk.
Westerlind, J.	Höreda	» 4	B ₁ -sk.

10. Nordsmålands västra inspektionsområde.

Andersson, Greta	Jönköping	Klass 4	A-sk.
Andersson, Herbert	Kärda	» 6	B ₁ -sk.
Andersson, Rich.	Värnamo	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Andersson, Signe	Värnamo	» 2	B ₂ -sk.
Berggren, Folke	Klevshult	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Estborn, David	Jönköping	» 4	A-sk.
Gunnesson, Lisa	Klevshult	» 2	B ₂ -sk.
Johnsson, Harald	Nässjö	» 4	A-sk.
Malmqvist-Andersson, Alfild	Kärda	» 4	B ₁ -sk.
Mson-Ståhl, Ester	Nässjö	» 6	A-sk.
Mson-Ståhl, Judit	Nässjö	» 6	A-sk.
Lindgård, Hildur	Nässjö	» 2	A-sk.
Petersson, Maria	Nässjö	» 2	A-sk.
Salomonsson, Rut	Vättersnäs	» 2	A-sk.
Sandström-Gustafsson, Helga	Kärda	» 2	B ₁ -sk.
Storck, Hjalmar	Jönköping	» 2	A-sk.
Söderström, R.	Jönköping	» 2	A-sk.

11. Sydsmålands västra inspektionsområde.

Andersson, Gurli	Anderstorp	Klass 4	B ₁ -sk.
Bjurdaïen, Åke	Lidhult	» 4	B ₁ -sk.
Dymell, Stina	Lidhult	» 6	B ₁ -sk.
Johnsson, Ebba	Markaryd	» 2	B ₂ -sk.
Magnusson, Elsa	Anderstorp	» 2	B ₁ -sk.
Petersson, Gulli	Lidhult	» 2	B ₁ -sk.
Rydqvist, Karl	Markaryd	» 4. 6.	B ₂ -sk.

12. Sydsmålands mellersta inspektionsområde.

Carlsson, Alma	Ekhorva	Klass 2	B ₂ -sk.
Håkansson, Ruth	Växjö	» 4	A-sk.
Johnsson, John	Målerås	» 6	B ₁ -sk.
Johnsson, Laura	Ekhorva	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Karlsson, Svea	Växjö	» 2	B ₁ -sk.
Thulin, Ingrid	Växjö	» 2	A-sk.
Wiger, Gunnar	Växjö	» 6	A-sk.

13. Sydsmålands östra inspektionsområde.

Ahlberg, Hjalmar	Kalmar			
Andersson, Ester	Kalmar			
Bolling, Gustaf	Kvarnlyckan	Klass 6		B ₁ -sk.
Carlsson, Astrid	Påryd	» 2		B ₁ -sk.
Eklund, Aina	Kalmar			
Ekner, Elsie	Kalmar	» 6		A-sk.
Ekner, Emil	Kalmar	» 4		A-sk.
Gezelius, Greta	Kalmar			
Gustafsson, Oscar	Kalmar			
Hammerth, Herman	Kalmar			
Hedberg, Arvid	Abbetorp	» 4. 6.		B ₂ -sk.
Hjertman, Ester	Läckeby	» 2		B ₂ -sk.
Häggfors, Britt	Kvarnlyckan	» 2		B ₁ -sk.
Häggfors, Ossian	Kalmar			
Lemchen, Mimmi	Kalmar			
Lindgren, Härman	Kalmar			
Ljunglid, John	Nybro	» 4		A-sk.
Ljungstedt, Alli	Läckeby	» 4. 6.		B ₂ -sk.
Lundh, Harry	Kalmar			
Malmberg, Disa	Kalmar			
Nilsson, E.	Nybro	» 4		A-sk.
Nilsson, Sigrid	Kalmar			
Nilsson, Walborg	Kalmar			
Nordkvist, Sigfrid	Kalmar			
Olsson, Karin	Abbetorp	» 4		B ₁ -sk.
Olsson, Linnéa	Kalmar			
Ottosson, Nils	Nybro	» 6		A-sk.
Paulsson, Anna	Nybro	» 2		A-sk.
Petersson, Gottfrid	Kalmar	» 4		A-sk.
Petersson, Ruth	Kalmar			
Rosenblad, Anna	Kalmar			
Rugland, Linnéa	Abbetorp	» 2		B ₂ -sk.
Sterner, Vera	Påryd	» 4		B ₁ -sk.
Thylander, Hertha	Kalmar			
Tylén, Britta	Kalmar	» 6		A-sk.
Wahlquist, Elna	Kalmar			

14. Gotlands inspektionsområde.

Boholm, Judit	Tungelsta	Klass 4		B ₁ -sk.
Cederlöf, Agnes	Tungelsta	» 2		B ₁ -sk.
Cederlöf, Emil	Tungelsta	» 6		B ₁ -sk.
Dalström, Emil	Grötlingbo	» 4. 6.		B ₂ -sk.
Gardell, Ada	Källinge	» 2		B ₂ -sk.
Löfgren, Viktor	Källinge	» 4. 6.		B ₂ -sk.
Ohlsson, Dagmar	Grötlingbo	» 2		B ₂ -sk.

15. Blekinges inspektionsområde.

Ahlfors, Karin	Karlskrona	Klass 2	A-sk.
Bretschneider, Olga	Fjärdsjömåla	» 2	B ₂ -sk.
Böckert, Inga	Lösen	» 2	B ₁ -sk.
du Rietz, Gudrun	Torskors	» 6	B ₁ -sk.
Fredlund, Ida	Ronneby	» 4	A-sk.
Glipe, Gunhild	Lösen	» 4	B ₁ -sk.
Hagman, Margit	Stengöl	» 2	B ₁ -sk.
Janner, Arne	Nättraby	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Jansson, Hildur	Ronneby	» 6	A-sk.
Karlsson, Magda	Nättraby	» 2	B ₂ -sk.
Lidén, Vilhelm	Ronneby	» 6	A-sk.
Norlén, Maj	Ronneby	» 2	A-sk.
Olsson, Ragnhild	Stengöl	» 4	B ₁ -sk.
Paulsson, Greta	Ronneby	» 2	A-sk.
Petersson, Bertil	Stengöl	» 4	B ₁ -sk.
Rundkvist, Betty	Fjärdsjömåla	» 4. 6.	B ₂ -sk.

16. Nordskånes östra inspektionsområde.

Carlsson, Greta	Hässleholm	Klass 4	A-sk.
Flinck, Hilding	Kristianstad	» 6	A-sk.
Fribrock, Maja	Hässleholm	» 2	A-sk.
Håkansson, Frida	Kristianstad	» 2	A-sk.
Håkansson, Rut	Kristianstad	» 2	A-sk.
Johnsson, Libert	Hässleholm	» 4	A-sk.
Neideman, Hilda	Kristianstad	» 6	A-sk.
Nilsson, Ruth	Kristianstad	» 4	A-sk.
Persson, Karl	Hästveda	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Persson, Richard	Kristianstad	» 4	A-sk.
Svensson, Kerstin	Hässleholm	» 2	A-sk.
Tufvesson, Elisabet	Hässleholm	» 6	A-sk.

17. Nordskånes västra inspektionsområde.

Agwald, W.	Hälsingborg	Klass 6	A-sk.
Ahlström, Tekla	Hälsingborg	» 2	A-sk.
Alm, Anna	Riseberga	» 4	B ₁ -sk.
Andersson, Frida	Hälsingborg	» 4	A-sk.
Eurenus, Märta	Hälsingborg	» 6	A-sk.
Hallgren, Sven	Hälsingborg	» 4	A-sk.
Johansson, Folke	Riseberga	» 6	B ₁ -sk.
Löfquist, Alma	Hälsingborg	» 2	A-sk.
Nilsson, Ester	Äsphult	» 2	B ₂ -sk.
Nilsson, Harald	Hälsingborg	» 6	A-sk.
Nyberg, Stina	Hälsingborg	» 2	A-sk.

Olander-Olsson, Ester	Snogeröd	Klass 2	B ₂ -sk.
Persson, Maria	Jonstorp	» 2	B ₁ -sk.
Ramborg, Ester	Hälsingborg	» 6	A-sk.
Sannel, Tora	Hälsingborg	» 4	A-sk.
Selge, Alfhild	Hälsingborg	» 2	A-sk.
Strömborn, A.	Hälsingborg	» 4	A-sk.

18. Sydskanes östra inspektionsområde.

Almroth, Joel	Södra Åby	Klass 6	B ₁ -sk.
Blennow, Siri	Charlottenlund	» 2	B ₂ -sk.
Ekman, Astrid	Simrishamn	» 6	A-sk.
Göransson, Nils	Vitaby	» 6	B ₁ -sk.
Göransson, Rut	Vitaby	» 4	B ₁ -sk.
Jönsson, Klara	Vitaby	» 2	B ₁ -sk.
Månsson, Gustaf	Charlottenlund	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Olsson, Marta	Södra Åby	» 4	B ₁ -sk.
Thulin, Elsa	Simrishamn	» 2	A-sk.
Westerdahl, Erik	Östra Sallerup	» 4. 6.	B ₂ -sk.

19. Sydskanes västra inspektionsområde.

Adrian, Signe	Skarhult	Klass 4	B ₁ -sk.
Ahlfors, Elna	Löddeköpinge	» 2	B ₁ -sk.
Almer, Ruth	Lund	» 4	A-sk.
Andersson, Anna-Stina	Kungshult	» 2	B ₂ -sk.
Borgström, Siri	Malmö	» 6	A-sk.
Brange, Oscar	Malmö	» 6	A-sk.
Dahl, John	Eslöv	» 6	A-sk.
Dunér, Ebba	Malmö	» 6	A-sk.
Ekroth, Algot	Malmö	» 4	A-sk.
Eriksson, Karin	Malmö	» 2	A-sk.
Gustafsson, Elin	Malmö	» 2	A-sk.
Gustafsson, Karl-Axel	Lund	» 4	A-sk.
Gustafsson, Ruth	Eslöv	» 4	A-sk.
Haker-Gyllander, Berta	Malmö	» 6	A-sk.
Hedbo, F.	Malmö	» 6	A-sk.
Helders, Malte	Eslöv	» 4	A-sk.
Jeppson, Lilian	Malmö	» 2	A-sk.
Johansson, Erik	Malmö	» 6	A-sk.
Johansson, Jenny	Eslöv	» 2	A-sk.
Johnsson, Hanna	Löddeköpinge	» 2	B ₂ -sk.
Johnsson, Inga-Lisa	Lund	» 6	A-sk.
Larsson, Edla	Malmö	» 4	A-sk.
Linders, Signe	Malmö	» 4	A-sk.
Lundqvist, Anna	Malmö	» 2	A-sk.
Malmberg, Hilma	Malmö	» 2	A-sk.

Månsson, Artur	Skarhult	Klass 6	B ₁ -sk.
Månsson, Elisabet	Malmö	» 4	A-sk.
Nilsson, Anna	Eslöv	» 2	A-sk.
Nilsson, Hulda	Löddeköpinge	» 4	B ₁ -sk.
Persson, Rut	Skarhult	» 2	B ₁ -sk.
Pålsson, Julia	Malmö	» 2	A-sk.
Quint, Ellen	Malmö	» 2	A-sk.
Ringdahl, Nils	Kungshult	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Schmidt, Ada	Malmö	» 4	A-sk.
Tullberg, Ellen	Lund	» 2	A-sk.
Wennström, Ida	Lund	» 2	A-sk.
Wennström, Reinhold	Malmö	» 6	A-sk.
Akesson, A. Birger	Malmö	» 4	A-sk.
Örle, Sten	Malmö	» 4	A-sk.
Österberg, Inez	Malmö	» 2	A-sk.

20. Hallands södra inspektionsområde.

Andersson, Alice	Axtorp	Klass 2	B ₁ -sk.
Bengtsson, Edit	Halmstad	» 2	A-sk.
Bjerle, Martin	Skälderhus	» 4	B ₁ -sk.
Blixt, Gunnar	Stridsvig	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Cederholm, Gulli	Halmstad	» 6	A-sk.
Hall, Märta	Falkenberg	» 6	A-sk.
Hamnö, Artur	Veinge	» 6	B ₁ -sk.
Israelsson, Hampus	Halmstad	» 6	A-sk.
Johnsson, Ingrid	Halmstad	» 2	A-sk.
Johnsson, J.	Halmstad	» 4	A-sk.
Lindkvist, Gustav	Skälderhus	» 6	B ₁ -sk.
Lindström, Marta	Förlövsholm	» 4	B ₁ -sk.
Månsson, Signe	Stridsvig	» 2	B ₂ -sk.
Nilsson, Ingeborg	Falkenberg	» 2	A-sk.
Rosengren, Sven	Falkenberg	» 4	A-sk.
Wennerholm, Karin	Halmstad	» 4	A-sk.

21. Hallands norra inspektionsområde.

Andersson, Linnéa	Veddinge	Klass 2	B ₂ -sk.
Berntsson, Anny	Derome	» 2	B ₂ -sk.
Broberg, Oscar	Veddinge	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Dryselius, Stina	Vessigebro	» 2	B ₁ -sk.
Engström, Gunnar	Derome	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Lönnergren, Georg	Tvååker	» 6	B ₁ -sk.
Lönnergren, Tyra	Tvååker	» 4	B ₁ -sk.
Möller, Elín	Vessigebro	» 4	B ₁ -sk.
Palm, Ulla	Vessigebro	» 6	B ₁ -sk.

22. Göteborgstraktens inspektionsområde.

Agård, Gunhild	Göteborg	Klass 2	A-sk.
Andersson, Frida	Göteborg	» 4	A-sk.
Andréasson, Anders	Göteborg	» 4	A-sk.
Andréason, Ragnar	Göteborg	» 6	A-sk.
Aulin, Karin	Göteborg	» 2	A-sk.
Bengtsson, A.	Göteborg	» 4	A-sk.
Dahlström, Birger	Göteborg	» 6	A-sk.
Engström, Lisa	Agnésberg	» 4	B ₁ -sk.
Ericsson, Karin	Göteborg	» 2	A-sk.
Erlanson, Elin	Göteborg	» 6	A-sk.
Erlanson, Frans	Göteborg	» 6	A-sk.
Forsberg, Beda	Göteborg	» 6	A-sk.
Grauers, Karin	Göteborg	» 2	A-sk.
Gustafsson, Hilda	Göteborg	» 2	A-sk.
Hallén, Marta	Göteborg	» 4	A-sk.
Halling, Sigrid	Göteborg	» 4	A-sk.
Halling, Rudolf	Göteborg	» 4	A-sk.
Hellström, Ebba	Göteborg	» 4	A-sk.
Holmdahl, Maria	Göteborg	» 4	A-sk.
Ingelstam, Rut	Göteborg	» 4	A-sk.
Jansson, Edith	Göteborg	» 6	A-sk.
Jansson, Elsa	Göteborg	» 2	A-sk.
Johansson, Frida	Göteborg	» 6	A-sk.
Johansson, Lilly	Göteborg	» 2	A-sk.
Johansson, Linnéa	Göteborg	» 2	A-sk.
Karlne, Elsa	Göteborg	» 6	A-sk.
Kristensson, K. J.	Göteborg	» 4	A-sk.
Larsson, Elsa	Göteborg	» 4	A-sk.
Larsson, Martin	Göteborg	» 4	A-sk.
Lundberg, Ida	Göteborg	» 2	A-sk.
Lundbäck, Anna-Greta	Göteborg	» 2	A-sk.
Mellström, Gustaf	Agnesberg	» 6	B ₁ -sk.
Nilsson, Thure	Stenkullen	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Nisses-Gagnér, Erik	Göteborg	» 6	A-sk.
Nordblom, Kerstin	Göteborg	» 4	A-sk.
Nyström, B. G.	Göteborg	» 6	A-sk.
Olsén, Inez	Göteborg	» 4	A-sk.
Ordqvist, Kerstin	Göteborg	» 6	A-sk.
Rydélius, Edit	Göteborg	» 2	A-sk.
Söhlman, Rut	Göteborg	» 2	A-sk.
Spetz, Elsa	Göteborg	» 2	A-sk.
Svensson, Ruth	Göteborg	» 2	A-sk.
Svensson, Signe	Agnesberg	» 2	B ₁ -sk.
Södergren, Gösta	Göteborg	» 6	A-sk.
Thorfinn, Elsa	Göteborg	» 4	A-sk.
Wessman, Anna-Greta	Göteborg	» 4	A-sk.
Zander, Dan	Göteborg	» 4	A-sk.
Åhström, Ossian	Göteborg	» 4	A-sk.
Österling, Ola	Göteborg	» 4	A-sk.

23. Bohusläns inspektionsområde.

Börjesson, Alrik	Bovallstrand	Klass 6	B ₁ -sk.
Hansson, Ester	Brodalen	» 2	B ₁ -sk.
Henriksson, Daga	Lysekil	» 2	A-sk.
Johansson, Anna	Fågelviken	» 2	B ₁ -sk.
Johansson, Thor	Lysekil	» 4	A-sk.
Mattson, Birgit	Brodalen	» 4	B ₁ -sk.
Mellander, Erik	Brodalen	» 6	B ₁ -sk.
Niklasson, Selma	Bovallstrand	» 4	B ₁ -sk.
Nilsson, Viktor	Lysekil	» 6	A-sk.
Samuelsson, Erik	Kårehogen	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Stenbeck, Maria	Lysekil	» 2	A-sk.
Wetterberg, Karin	Lysekil	» 4	A-sk.

24. Dalslands inspektionsområde.

Eriksson, Torsten	Mellerud	Klass 4. 6.	B ₂ -sk.
Linnergård, Karl	Trändefors	» 4	B ₁ -sk.
Melin, Kärstin	Trändefors	» 6	B ₁ -sk.
Olsson, Anna	Färgelanda	» 2	B ₁ -sk.
Thorstensson, Elsa	Mellerud	» 2	B ₂ -sk.

25. Älvsborgs norra inspektionsområde.

Andersson, Artur	Trollhättan	Klass 6	A-sk.
Berg, Märta	V. Tunhem	» 4	B ₁ -sk.
Johansson, Anna	V. Tunhem	» 2	B ₁ -sk.
Jakobsson, Mathilda	Trollhättan	» 2	A-sk.
Ljungkvist, Agda	V. Tunhem	» 6	B ₁ -sk.
Lundborg, Ragnar	Magra	» 6	B ₁ -sk.
Lundborg, Signe	Magra	» 4	B ₁ -sk.
Mellegård, Sara	Sollebrunn	» 2	B ₁ -sk.
Peterson, Ester	Trollhättan	» 2	A-sk.
Pettersson, Viktor	V. Tunhem	» 6	B ₁ -sk.
Ramle, Bertil	Trollhättan	» 4	A-sk.
Rönnäng, Harald	Velanda	» 4. 6.	B ₂ -sk.

26. Älvsborgs södra inspektionsområde.

Andersson, Alma	Knätte	Klass 2	B ₂ -sk.
Alsin, Stina	Borås	» 2	A-sk.
Bliding, Ruth	Borås	» 4	A-sk.
Blom, Ingeborg	Bollebygd	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Börtin, Gösta	Borås	» 6	A-sk.
Carlsson, Annie	Borås	» 2	A-sk.
Ceder, Elisabeth	Vängdala	» 2	B ₂ -sk.
Claesson, Margit	Dalum	» 4	B ₁ -sk.
Hutzemann, Anna	Borås	» 6	A-sk.
Hörnfeldt, Bertil	Borås	» 6	A-sk.

Johnsson, Margot	Dalum	Klass 2	B ₁ -sk.
Junggren, Maria	Borås	» 6	A-sk.
Larsson, Elin	Trädet	» 4	B ₁ -sk.
Larsson, Otto	Dalum	» 6	B ₁ -sk.
Lenmark, A. Hjalmar	Knätte	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Ljungstrand, Viola	Vängdala	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Otterstedt, Margaretha	Borås	» 4	A-sk.
Renhult, Svea	Borås	» 2	A-sk.
Sandberg, Stina	Borås	» 2	A-sk.
Sandblom, Elsa	Sparsör	» 2	B ₂ -sk.
Svedmark, Dagmar	Borås	» 4	A-sk.

27. Skaraborgs norra inspektionsområde.

Ekert, Anne-Marie	Tibro	Klass 4	B ₁ -sk.
Johansson, Ebba	Tidaholm	» 2	A-sk.
Johansson, Gustaf	Mofalla	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Jonsson, Oscar	Falköping	» 4	A-sk.
Jonsson-Svedberg, Augusta	Tidaholm	» 6	A-sk.
Korsfeldt, Nat.	Tidaholm	» 4	A-sk.
Linderholm, Märta	Mofalla	» 2	B ₂ -sk.
Lindgren, Gideon	Tibro	» 6	B ₁ -sk.
Lindgren, Stina	Tibro	» 2	B ₁ -sk.
Nylén, Karin	Tidaholm	» 4	A-sk.
Persson, Dagny	Tidaholm	» 6	A-sk.
Strandberg, Agda	Falköping	» 2	A-sk.
Wrangfeldt, Carin	Tidaholm	» 2	A-sk.

28. Skaraborgs norra inspektionsområde.

Carlsson, Eufrosyne	Lyrestad	Klass 4	B ₁ -sk.
Edquist, Elsa	Österäng	» 2	B ₁ -sk.
Haglund, Greta	Österäng	» 4	B ₁ -sk.
Herrgård, Hulda	Lyrestad	» 2	B ₁ -sk.
Johansson, Ragnar	Österäng	» 6	B ₁ -sk.
Skoglund, Dagny	Lidköping	» 2	B ₂ -sk.

29. Värmlands västra inspektionsområde.

Andersson, A. Frit.	Värml.-Nysäter	Klass 6	B ₁ -sk.
Blixt, Gunnar	Värml.-Nysäter	» 4	B ₁ -sk.
Heedman, Maria	Edane	» 2	B ₁ -sk.
Hjalmarsson, John	Edane	» 6	B ₁ -sk.
Nilsson, Elin	Mangskog	» 2	B ₂ -sk.
Nyman, P. Vilh.	Edane	» 4	B ₁ -sk.
Olsson, A.	Långserud	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Olsson, Karin	Värml.-Nysäter	» 2	B ₁ -sk.
Palm, S. P.	Bengtstorsfors	» 6	A-sk.
Petersson, Helfrid	Holmedal	» 2	B ₂ -sk.
Sjöblom, Dora	Bengtstorsfors	» 2	A-sk.

30. Värmlands mellersta inspektionsområde.

Ahlzén, Gunnar	Torsby	Klass 6	B ₁ -sk.
Bengtsson, Karl	Karlstad	» 6	A-sk.
Björkman, Ivar	Trångstad	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Drehmer, Ester	Karlstad	» 4	A-sk.
Ericson, Betty	Säffle	» 2	A-sk.
Forslund, Ingrid	Munkfors	» 2	B ₁ -sk.
Fredell, Judit	Säffle	» 4	A-sk.
Jonsson, Lilli	Torsby	» 2	B ₁ -sk.
Larsson, Alma	Trångstad	» 2	B ₂ -sk.
Norén, Elof	Säffle	» 4	A-sk.
Sjöqvist, Edit	Säffle	» 6	A-sk.
Sjöqvist, Ruth	Munkfors	» 4	B ₁ -sk.
Stahlén, Hilding	Skarped	» 4	A-sk.
Starck, Anna	Karlstad	» 6	A-sk.
Tjernberg, Viola	Säffle	» 2	A-sk.
Westlind, Anna	Torsby	» 4	B ₁ -sk.
Östing, Eva	Sunne	» 2	A-sk.
Östlind, Sigfr.	Sunne	» 6	A-sk.

31. Värmlands östra inspektionsområde.

Bergquist, Einar	Långban	Klass 4. 6.	B ₂ sk.
Bolin, Erik	Ekshärad	» 6	B ₁ -sk.
Elofsson, Ruth	Ölme	» 2	B ₁ -sk.
Emanuelsson, Elfrida	Björneborg	» 2	B ₂ -sk.
Julin, Paul	Myra	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Liljeroth, Carl	Uddeholm	» 6	B ₁ -sk.
Nilsson, Serena	Råda	» 2	B ₂ -sk.

32. Närkes inspektionsområde.

Andersson, Anida	Askersund	Klass 2	A-sk.
Andersson, Gerda	Örebro	» 4	A-sk.
Andersson, Gideon	Kilsmo	» 6	B ₁ -sk.
Bergström, Lydia	Askersund	» 6	A-sk.
Björck, Nils	Askersund	» 4	A-sk.
Edberg, B.	Örebro	» 4	A-sk.
Edberg, Elsa	Örebro	» 2	A-sk.
Erikson, Aina	Karlskoga	» 2	A-sk.
Erlandsson, Herman	Örebro	» 6	A-sk.
Johansson, Stina	Kilsmo	» 4	B ₁ -sk.
Kling, Karin	Karlskoga	» 2	B ₂ -sk.
Kuhlin, F.	Örebro	» 6	A-sk.
Larsson, Ester	Örebro	» 6	A-sk.
Ljungdahl, Märta	Örebro	» 2	A-sk.
Pettersson, Frida	Kilsmo	» 2	B ₁ -sk.
Skånberg, Agne	Karlskoga	» 6	A-sk.
Strömberg, C. F.	Örebro	» 4	A-sk.
Widén, Astrid	Örebro	» 2	A-sk.

33. Västmanlands västra inspektionsområde.

Hektor, Lisa	Köping	Klass 4	A-sk.
Hjert, Rut	Köping	» 6	A-sk.
Larsson, Axel	Köping	» 4	A-sk.
Lindgren, Sven	Forshammar	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Nyström, Maja	Köping	» 2	A-sk.
Sandberg, Anna	Köping	» 2	A-sk.
Vidén, Hildur	V. Skedvi	» 2	B ₂ -sk.
Vidén, Rudolf	V. Skedvi	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Österberg, Gunvor	Köping	» 6	A-sk.

34. Västmanlands östra inspektionsområde.

Alvén, Olov	Tärnsjö	Klass 4. 6.	B ₂ -sk.
Andersson, Signe	Virso	» 4	B ₁ -sk.
Bergvik, Herbert	Harbonäs	» 6	B ₁ -sk.
Carlsson, Maria	Västerås	» 2	A-sk.
Ericsson, Berta	Harbonäs	» 2	B ₁ -sk.
Ericsson, Judith	Harbonäs	» 4	B ₁ -sk.
Hedberg, Elis G.	Västerås	» 6	A-sk.
Jäderlund, Oscar	Västerås	» 4	A-sk.
Karlsson, N. V.	Virso	» 6	B ₁ -sk.
Kraft, Anna	Virso	» 2	B ₁ -sk.
Linder, Sara	Västerås	» 2	A-sk.
Lindgren, Karin	Tärnsjö	» 2	B ₂ -sk.
Rydin, Elsa	Västerås	» 4	A-sk.
Åkesson, Gunnel	Västerås	» 6	A-sk.

35. Dalarnes södra inspektionsområde.

Ekström, Linnéa	Söderbärke	Klass 4	B ₁ -sk.
Hammar, Hulda	Sunnansjö	» 2	B ₁ -sk.
Hjelm, Signe	Gräsberg	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Holmér, Lilly	Gräsberg	» 2	B ₂ -sk.
Hägg, Herman	Yttermalung	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Johansson, Olov	Ludvika	» 4	A-sk.
Lindås, Gunhild	Söderbärke	» 2	B ₁ -sk.
Persson, Nils	Sunnansjö	» 6	B ₁ -sk.
Persson, Tyra	Sunnansjö	» 4	B ₁ -sk.
Söderlund, Em.	Ludvika	» 4	A-sk.
Thoman, Elin	Ludvika	» 6	A-sk.

36. Dalarnes östra inspektionsområde.

Ahlström, Arne	Hedemora	Klass 4. 6.	B ₂ -sk.
Bengtsson, Eva	Dufnäs	» 4	B ₁ -sk.
Björns, Olov	Dufnäs	» 6	B ₁ -sk.
Boström, J. E.	Falun	» 4	A-sk.
Eriksson, Signe	Falun	» 2	A-sk.
Hallmans, Daniel	Falun	» 6	A-sk.

Kastberg, Gunhild	Korsnäs	Klass 4	B ₁ -sk.
Lindkvist, Helga	Runnvika	» 2	B ₁ -sk.
Ström, Selma	Falun	» 6	A-sk.
Thunström, Linnéa	Dufnäs	» 2	B ₁ -sk.

37. Dalarnes norra inspektionsområde.

Bergström, Oscar	Toftbyn	Klass 6	B ₁ -sk.
Dahlgren, Natalia	Toftbyn	» 4	B ₁ -sk.
Hedman, Hjalmar	Orsa	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Näås, Olof	Mora	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Svensson, Astrid	Toftbyn	» 2	B ₁ -sk.

38. Gästriklands inspektionsområde.

Andersson, Hilda	Gävle	Klass 4	B ₁ -sk.
Andersson, Ingegerd	Gävle	» 6	A-sk.
Bakke, Anna	Gävle	» 2	A-sk.
Boström, Janne	Gävle	» 6	A-sk.
Cederholm, Märtha	Oppalaby	» 4	B ₁ -sk.
Daahlmé, Signe	Gävle	» 2	B ₁ -sk.
Eriksson, Matilda	Söderfors	» 2	A-sk.
Grahn, Ella	Oppalaby	» 2	B ₁ -sk.
Grahn, Karl	Oppalaby	» 6	B ₁ -sk.
Gustafsson, Karin	Storvik	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Johansson, Signe	Sandviken	» 4	A-sk.
Larsson, Judit	Gävle	» 2	A-sk.
Lindholm, Olof	Hästbo	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Linnander, Signe	Gävle	» 4	A-sk.
Malmgren, Eskil	Sandviken	» 4	A-sk.
Pierrou, Maja	Sandviken	» 6	A-sk.
Rödström, Gunnar	Söderfors	» 6	A-sk.
Sandberg, Erik	Söderfors	» 4	A-sk.
Stenman, Harry	Gävle	» 4	A-sk.
Zackrisson, Gustaf	Storvik	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Åsberg, Greta	Hästbo	» 2	B ₂ -sk.
Öjes, Edvard	Sandviken	» 6	A-sk.

39. Hälsinglands södra inspektionsområde.

Edman, Astrid	Ljusne	Klass 4	B ₁ -sk.
Engvall, Nanny	Kinstaby	» 2	B ₁ -sk.
Holmåsén, Goda	Söräng	» 4	B ₁ -sk.
Jonsson, Ebba	Söderhamn	» 4	A-sk.
Lindgren, Elof	Söderhamn	» 4	A-sk.
Lindhem, Elis	Söräng	» 6	B ₁ -sk.
Lindhem, Rut	Söräng	» 2	B ₁ -sk.
Sjödin, Gunhild	Söderhamn	» 2	A-sk.
Tenström, A.	Söderhamn	» 6	A-sk.
Wennström, Elsa	Söderhamn	» 6	A-sk.

40. Hälsinglands norra inspektionsområde.

Ekström, Elsie	Bjuråker	Klass 2	B ₁ -sk.
Larsson, Sigrid	Hedsta	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Lindholm, Harry	Järvsö	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Lindgren, Margit	Ljusdal	» 2	B ₂ -sk.

41. Medelpads inspektionsområde.

Carlsson, Berta	Indalsälven	Klass 6	B ₁ -sk.
Ericson, Emmy	Indalsälven	» 2	B ₁ -sk.
Eriksson, Anna	Alnö	» 4	B ₁ -sk.
Forsgren, Anna-Britta	Liden	» 4	B ₁ -sk.
Granström, N.	Indalsälven	» 4	B ₁ -sk.
Hellberg, Stina	Sundsvall	» 4	A-sk.
Lidhammar, Helmer	Liden	» 6	B ₁ -sk.
Lundström, Edit	Sundsvall	» 2	A-sk.
Nolsjö, Alida	Sundsvall	» 2	A-sk.
Skog, Anna	Liden	» 2	B ₁ -sk.
Söderkvist, Selma	Alnö	» 2	A-sk.
Törnqvist, Henning	Essvik	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Udén, Märta	Essvik	» 2	B ₂ -sk.
Wallin, M. O.	Sundsvall	» 6	A-sk.

42. Ångermanlands södra inspektionsområde.

Hannberg, Svea	Backe	Klass 2	B ₁ -sk.
Könberg, Carl	Härnösand	» 4	A-sk.
Moberg, Alma	Sollefteå	» 2	A-sk.
Lundqvist, Herbert	Björköbruk	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Næslund, Ruth	Sollefteå	» 6	A-sk.
Norberg, Dagmar	Härnösand	» 4	A-sk.
Nore, Stina H.	Björköbruk	» 2	B ₂ -sk.
Nyberg, Jenny	Antjärn	» 2	B ₂ -sk.
Nygren, Ivar	Edsbordet	» 6	B ₁ -sk.
Nylander, Mia	Härnösand	» 2	A-sk.
Olsson, Henna	Sollefteå	» 2	A-sk.
Schelén, Einar	Sollefteå	» 6	B ₁ -sk.
Stenlund, L.	Härnösand	» 6	A-sk.
Torell, Tora	Sollefteå	» 6	A-sk.
Westberg, Hj.	Härnösand	» 6	A-sk.
Wulkan, Ruth	Antjärn	» 4. 6.	B ₂ -sk.

43. Ångermanlands norra inspektionsområde.

Bergstedt, Karin	Flärke	Klass 6	B ₁ -sk.
Bäck, Selma	Flärke	» 2	B ₁ -sk.
Dahlström, Elsa	Nordringå	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Eriksson, Viola	Resele kyrkby	» 4	B ₁ -sk.
Häglund, Eivor	Flärke	» 4	B ₁ -sk.

Lundberg, Gustaf	Resele kyrkby	Klass 6	B ₁ -sk.
Nyrén, Hulda	Resele kyrkby	» 2	B ₁ -sk.
Olsson, Klara	Nordringå	» 2	B ₂ -sk.

44. Jämtlands södra inspektionsområde.

Cassberg, M.	Östersund	Klass 6	A-sk.
Forsgren, Beda	Svenstavik	» 2	B ₁ -sk.
Hjort, Linnéa	Sveg	» 2	B ₂ -sk.
Jarlhem, Birger	Ljungdalen	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Larsson, Alma	Östersund	» 2	A-sk.
Långström, Magnhild	Ljungdalen	» 2	B ₂ -sk.
Nises, Gunnar	Östersund	» 4	B ₁ -sk.
Olsson, Olof	Svenstavik	» 6	B ₁ -sk.
Peters, Ludv. L.	Östersund	» 6	A-sk.
Rehnström, Olof	Östersund	» 4	A-sk.
Svansson, Gunvor	Östersund	» 6	B ₁ -sk.
Vikström, Oskar	Sveg	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Öhrnell, Helmi	Svenstavik	» 4	B ₁ -sk.

45. Jämtlands norra inspektionsområde.

Nilsdotter, Betty	Strömsund	Klass 4	B ₁ -sk.
Orrell, Herbert	Kall	» 6	B ₁ -sk.
Ronne, Anders	Strömsund	» 6	B ₁ -sk.

46. Västerbottens södra inspektionsområde.

Carlsson, Jensine	Botsmark	Klass 2	B ₂ -sk.
Dahlman, Sigrid	Umeå	» 6	A-sk.
Lindholm, S.	Umeå	» 4	A-sk.
Löf, Elisabeth	Umeå	» 4	A-sk.
Odenram, Henning	Örträsk	» 6	B ₁ -sk.
Öhgren, Elsa	Lomsjö	» 2	B ₂ -sk.

47. Västerbottens mellersta inspektionsområde.

Burman, Signe	Burträsk	Klass 4	B ₁ -sk.
Burström, Elice	Hällnäs	» 6	B ₁ -sk.
Hedström, Märta	Knaften	» 2	B ₂ -sk.
Lindquist, Gunnar	Knaften	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Lundgren, Anna	Burträsk	» 2	B ₁ -sk.
Nilsson, Ann-Sofi	Hällnäs	» 2	B ₁ -sk.
Wallengård, Lorentz	Burträsk	» 6	B ₁ -sk.

48. Västerbottens norra inspektionsområde.

Bäckman, Elsa	Kusmark	Klass 6	B ₁ -sk.
Bäckman, Maj	Skellefteå	» 4	B ₁ -sk.
Degerman, Dalia	Skrämträsk	» 2	B ₂ -sk.

Enmark, Ragnhild	Kusmark	Klass 2	B ₁ -sk.
Lindberg, Ruth	Bergsholmen	» 2	B ₂ -sk.
Marklund, Agda	Skellefteå	» 6	B ₁ -sk.
Normark, Ruth	Skellefteå	» 2	B ₁ -sk.
Näsholm, Anna	Skrämträsk	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Tånge, Karin	Bergsholmen	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Wikström, Maria	Kusmark	» 4	B ₁ -sk.

49. Norrbottens södra inspektionsområde.

Enström-Pettersson, Dagny	Roknäs	Klass 4	B ₁ -sk.
Johansson, Ruth	Nystrand	» 2	B ₂ -sk.
Lindström, Jenny	Lauker	» 2	B ₁ -sk.
Nordmark, Beda	Roknäs	» 2	B ₁ -sk.
Aström, Rut	Svensbyn	» 6	B ₁ -sk.

50. Norrbottens mellersta inspektionsområde.

Andersson, Helmer	Rutvik	Klass 6	B ₁ -sk.
Bergman, Bertha	Luleå	» 4	A-sk.
Gabrielsson, Ruth	Boden	» 6	A-sk.
Grandin, Ingela	Boden	» 4	A-sk.
Isaksson, Lars-Erik	Gäddvik	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Johansson, Signe	Sävast	» 2	B ₁ -sk.
Læstadius, Agnes	Boden	» 4	A-sk.
Larsson, Ester	Bälinge	» 2	B ₂ -sk.
Lindström, Ida	Boden	» 6	A-sk.
Malmström, Olga	Luleå	» 2	A-sk.
Niemetschick, Lisa	Svartöstaden	» 6	A-sk.
Nyberg, Adina	Rutvik	» 2	B ₁ -sk.
Persson, E. Magn.	Sävast	» 6	B ₁ -sk.
Sandström, Ester	Rutvik	» 4	B ₁ -sk.
Stattin, Anna	Sävast	» 4	B ₁ -sk.
Ulander, Signe	Luleå	» 2	A-sk.

51. Norrbottens norra inspektionsområde.

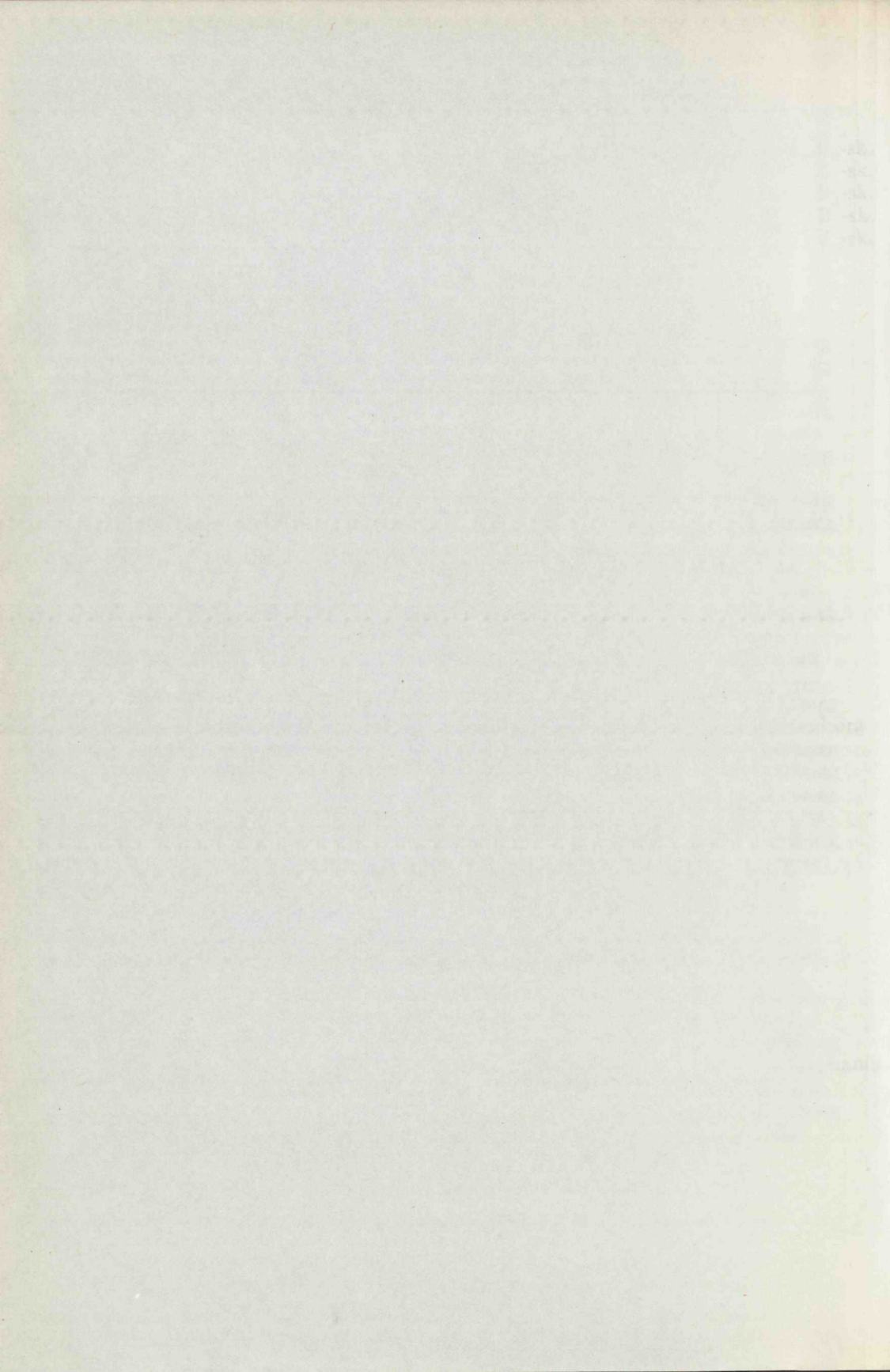
Carlsson, Ebba	Bondersbyn	Klass 4	B ₁ -sk.
Grym, Hilda	Övre Soppero	» 2	B ₁ -sk.
Hedlund, Hildur	Bondersbyn	» 6	B ₁ -sk.
Johnsson, Nanny	Valvfors	» 2	B ₂ -sk.
Læstadius, Hedvig	Kiruna	» 4	A-sk.
Larsson, Emelia	Kiruna	» 2	A-sk.
Martinsson, Margit	Övre Soppero	» 6	B ₁ -sk.
Nilsson, Herman	Kiruna	» 4	A-sk.
Olsson, Edith	Kiruna	» 2	A-sk.
Olsson, Märith	Valvfors	» 4. 6.	B ₂ -sk.
Pettersson, Sigrid	Bondersbyn	» 2	B ₁ -sk.
Sandstedt, Lena	Kiruna	» 6	A-sk.
Tolonen, Gustaf	Övre Soppero	» 4	B ₁ -sk.

52. Tornedalens inspektionsområde.

Isberg, Wäinö	Lansjärv	Klass 4. 6.	B ₂ -sk.
Lähdet, Alma	Lappträsk	» 2	B ₁ -sk.
Lönnqvist, Blenda	Övertorneå	» 4	B ₁ -sk.
Melander, Isidor	Espinära	» 6	B ₁ -sk.
Stråhlberg, Alvina	Kuivakangas	» 2	B ₁ -sk.

Övriga medarbetare.

Bellman, Axel	folkskollärare	Göteborg
Berntson, Maja	handarbetskonsulent	Göteborg
Bojs, Eric	folkskollärare	Kalmar
Bromander, Ester	folkskollärarynna	Göteborg
Bååth, Maja	teckningslärarynna	Kalmar
Digerfelt, John	folkskollärare	Göteborg
Engström, Ingrid	folkskollärarynna	Lund
Eriksson, Anna	folkskollärarynna	Göteborg
Eriksson, Ernst	gymnastikkonsulent	Göteborg
Fänge, Linnéa	småskollärarynna	Arlöv
Gentz, Magnhild	seminarielärarynna	Lund
Granmo, Valborg	seminarielärarynna	Kalmar
Hermansson, Lisa	folkskollärarynna	Göteborg
Holmqvist, Nils	seminarielärare	Lund
Håkansson, Ebba	seminarielärarynna	Kalmar
Johansson, Adolf	seminarielärare	Kalmar
Johansson, Elsie	hushållskonsulent	Göteborg
Johansson, Harry	folkskollärare	Hälsingborg
Jonsson, Sten	folkskollärare	Göteborg
Karlsson, Arvid	folkskollärare	Göteborg
Krusell, Margit	folkskollärarynna	Göteborg
Ljunghoff, Johannes	seminarielektor	Uppsala
Mossberg, Nils	folkskollärare	Göteborg
Nilsson, Hjalmar	seminarierektor	Kalmar
Nilsson, Karin	folkskollärarynna	Lund
Nilsson, Lilly	småskollärarynna	Lund
Nordqvist, Sigfrid	folkskollärare	Kalmar
Olsson, Eskil	musikdirektör	Kalmar
Pleijel, Kerstin	seminarielärarynna	Lund
Ryberg-Olsson, Hilda	småskollärarynna	Malmö
Salomonsson, Gunnar	folkskollärare	Torsås
Spetz, Linus	folkskollärare	Göteborg
Svanström, Elis	gymnastikdirektör	Kristinehamn
Uhr, Gunhild	seminarielärarynna	Kalmar
Wijk, Bertil	folkskollärare	Göteborg
Zander, Amy	småskollärarynna	Lund

Statens offentliga utredningar 1942

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvård.

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

1938 års pensionssakkunniga. Betänkande med förslag till tjänste- och familjepensionsreglementen för arbetare i statens tjänst. [8]

1941 års lärarlönesakkunniga. Betänkande med förslag till folkskolans avlöningsreglemente m. m. [9]

Kommunalförvaltning.

Statens och kommunernas finansväsen.

Betänkande med förslag till lag med särskilda bestämmelser om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag. [2]

Politi.

Betänkande med förslag till brandlag och brandstadga m. m. [10]

Nationalekonomi och socialpolitik.

Promemoria rörande bostadsförsörjningen. [8]

Hälsa- och sjukvård.

De yngre sjukhusläkarnas avlönings-, arbets- och bostadsförhållanden. [4]

Allmänt näringsväsen.

Fast egendom. Jordbruk med binäringar.

Promemoria med förslag till utvidgad vanhävdslagstiftning. [5]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Industri.

Utredning rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningen ordnande. 1. Allmänna uppgifter ang. den tekniskt-vetenskapliga forskningsverksamhetens nuvarande läge m. m. — Allmänna synpunkter rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningen. — Erforderliga åtgärder för den tekniskt-vetenskapliga forskningens främjande och statens medverkan därvid. [6] 2. Förslag till åtgärder för främjande av den tekniskt-vetenskapliga forskningen på byggnadsområdet. [7]

Handel och sjöfart.

Kommunikationsväsen.

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

Betänkande med utredning och förslag ang. betygssättningen i folkskolan. [11]

Försvarsväsen.

Betänkande med förslag till plan för organisationsarbetet inom försvarsväsendet. [1]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.

Ex. A

För tjänstebruk.

SÄRSKILD BILAGA

TILL

1939 ÅRS BETYGSSAKKUNNIGAS

BETÄNKANDE ANGÅENDE BETYGS-

SÄTTNINGEN I FOLKSKOLAN

STANDARDPROV JÄMTE

ANVISNINGAR

För tjänstebruk.

SÄRSKILD BILAGA

TILL

1939 ÅRS BETYGSSAKKUNNIGAS
BETÄNKANDE ANGÅENDE BETYGS-
SÄTTNINGEN I FOLKSKOLAN

STANDARDPROV JÄMTE

ANVISNINGAR

STÄLLNINGEN

1939 ÅRS BUDGETEN

BUDGETEN FÖR 1939

AV RIKSDAGENS

STÄLLNINGEN

FÖR 1939

STOCKHOLM 1942

IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI A. B.

420012

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sida
I. <i>Standardprov, som äro föreslagna att användas vid betygssättningen.</i> . . .	5
A. Proven för klass 2	5
Tyst läsning 1 för klass 2	5
Högläsning för klass 2	8
Rättstavningsprov för klass 2	8
Problemprov 1 för klass 2	9
Problemprov 2 för klass 2. (Huvudräkningsprov.)	11
Myntprov för klass 2	13
Additionsprov för klass 2	14
Subtraktionsprov för klass 2	15
B. Proven för klass 4	16
Tyst läsning 1 för klass 4	16
Tyst läsning 2 för klass 4	19
Högläsning för klass 4	23
Språkbyggnadsprov för klass 4	24
Motsatsprov för klass 4	25
Rättstavningsprov 1 för klass 4	26
Rättstavningsprov 2 för klass 4	27
Problemprov 1 för klass 4	27
Problemprov 2 för klass 4	30
Provräkning för klass 4	33
Kursprov i mekanisk räkning för klass 4	35
Additionsprov för klass 4	37
Divisionsprov för klass 4	39
C. Proven för klass 6	39
Tyst läsning 1 för klass 6	39
Högläsning för klass 6	42
Språkbyggnadsprov för klass 6	42
Språkläreprov för klass 6	44
Motsatsprov för klass 6	46
Rättstavningsprov 1 för klass 6	47
Rättstavningsprov 2 för klass 6	47
Problemprov 1 för klass 6	48
Problemprov 2 för klass 6	51

	Sida
Provräkning för klass 6	54
Kursprov i mekanisk räkning för klass 6	57
Additionsprov för klass 6	59
Divisionsprov för klass 6	61
II. <i>Vissa anmärkningar angående ändringar av de standardiserade provens ursprungliga form</i>	62
III. <i>Anvisningar till de standardprov, som äro föreslagna att användas vid betygssättningen i folkskolans andra klass</i>	65
A. Allmänna anvisningar	65
B. Hur standardbetygen i de särskilda ämnena erhållas	66
1. Standardbetyget i läsning	66
2. Standardbetyget i skrivning	69
3. Standardbetyget i rättstavning	71
4. Standardbetyget i räkning	72
IV. <i>Anvisningar till de standardprov, som äro föreslagna att användas vid betygssättningen i folkskolans fjärde klass</i>	77
A. Allmänna anvisningar	77
B. Hur standardbetygen i de särskilda ämnena erhållas	77
1. Standardbetyget i läsning	77
2. Standardbetyget i skrivning	81
3. Standardbetyget i rättstavning	88
4. Standardbetyget i tillämpad räkning	90
5. Standardbetyget i mekanisk räkning	92
V. <i>Anvisningar till de standardprov, som äro föreslagna att användas vid betygssättningen i folkskolans sjätte klass</i>	96
A. Allmänna anvisningar	96
B. Hur standardbetygen i de särskilda ämnena erhållas	96
1. Standardbetyget i läsning	96
2. Standardbetyget i skrivning	98
3. Standardbetyget i rättstavning	106
4. Standardbetyget i tillämpad räkning	109
5. Standardbetyget i mekanisk räkning	111
VI. <i>Övriga av de sakkunniga standardiserade prov jämte anvisningar till dem</i>	116

I. Standardprov, som äro föreslagna att användas vid betygssättningen.*

A. Proven för klass 2.

Tyst läsning 1 för klass 2.

A-form. 10 minuter.

- a. Stina har en höna. Varje dag går hönan till sitt rede och lägger ett ägg. Sedan kacklar hon en lång stund och talar på så sätt om för Stina, vad hon gjort. Då går Stina och hämtar 1.
- b. Farfar kan inte läsa utan glasögon. När han skall läsa sin tidning, tar han alltid först fram sina och sätter dem på näsan. 1.
- c. Anna vandrade gatan fram med sin lilla syster vid handen. I ett gat-hörn stod en man och matade några duvor. Anna gav till ett rop av förtjusning. »Får jag ge dem lite?» ropade hon. »Ja, gärna», sade och gav henne en hel påse med ärter. 2.
- d. En kattunge kan klättra upp i ett träd, men det kan inte en hund. Elsas kattunge är mycket glad över detta. Var gång Tures stora hund visar sig, klättrar kattungen upp i ett träd, och kan inte följa efter. 3.
- e. Anna hade aldrig i sitt liv sett en ekorre. O, vad hon längtade efter att få se en! En dag, när hon lekte under ett träd, fick hon höra ett besynnerligt ljud. Hastigt tittade hon upp. Då fick hon se, vad hon alltid önskat få se. På en gren satt en 4.
- f. En dag fick Frans ett par äpplen av en trädgårdsmästare. Äpplena var mycket stora och vackra. De skulle nog smaka gott. Frans såg på dem med förtjusning. Men han åt inte upp dem. Hemma låg hans lilla syster sjuk. Frans sprang hem och gav system O, vad hon blev glad! 5.
- g. En dag sopade Britta golvet. Hon fann då en krona under sängen. Då man inte kunde få reda på vem som förlorat den, fick Britta behålla den. Var gång Britta sen sopar golvet, ser hon alltid noga efter under sängen, om där skulle ligga ännu en 6.

* *Anm.* Den typografiska utgestaltning, som proven fått i denna bilaga, är ej fullt lämplig och ej i överensstämmelse med den form proven hade vid standardiseringen. Särskilt bör större stilsort och större radavstånd användas i proven för småskolan. Innan proven nytryckas och tillhandahållas, böra de alltså granskas ur typografisk synpunkt.

- h. Görans far hade bråttom att komma i väg till sitt arbete. Men innan han gick, sade han till Görän att rensa bort ogräset i trädgården. När fadern kom hem på eftermiddagen, var Görän ute och lekte på gatan, och var fortfarande kvar i trädgården. 7.
- i. Rävén bjöd en gång storken på middag. Det var en tunn gröt, som räven slagit ut på ett platt fat. Storken, som har en lång och smal näbb, kunde ej få i sig det minsta, hur mycket han än försökte. En tid därefter bjöd storken på middag. Han hade stoppat ner maten i en flaska med lång och smal hals. Denna gång var det, 8.
som ej kunde äta.
- j. En pojke, som gått vilse i en skog, sökte på kvällen upp en grotta, där han kunde sova. Han vältrade en tung sten framför ingången för att stänga ute de vilda björnarna. Men han kunde inte somna av fruktan för att en skulle komma och vältra bort stenen. 9.
- k. När en björn närmade sig stugan, var Valter ensam hemma. Hans far hade gått i ett ärende till byn, och modern var på besök i granngården. Lyckligtvis hängde fars laddade bössa på väggen. Hastigt ryckte Valter till sig bössan och sköt, som död föll till marken. 10.
- l. En mygga flög en kväll in i ett rum, där ett ljus brann. Hon började genast flyga runt lågan. Till en början flög hon i en stor ring kring denna. Men snart kom hon allt närmare och närmare, tills hon slutligen flög rakt in i 11.
»Så dumt skulle jag inte bära mig åt», tänkte en fluga, som också var i rummet. I detsamma fick hon se en skål mjölk. Försiktigt slog hon sig ned på kanten av skålen och smakade på några droppar. Så småningom kröp hon allt längre ner, till dess hon slutligen föll ner i, som var i skålen, och drunknade. 12.
- m. En råttan kom ut ur sitt hål och fick syn på en fälla. En tung tegelsten vilade på tre träpinnar. Vid en av dem hade man bundit en bit fläsk. Råttan förstod nog, att det var farligt att gå in i, 13.
men hon kunde inte motstå lusten att lukta på fläsket. Men pinnarna stod mycket löst, och så snart råttan rörde vid fläsket, föll 14.
ner och dödade råttan.
- n. En duva satt i ett träd, som växte nära en bäck. Ett litet bi flög för nära vattenytan och föll i bäcken. Duvan bröt då av ett blad och kastade ned det till biet. Biet kravlade sig upp på 15.
och kom lyckligt undan med livet.
En tid därefter satt duvan åter i trädet. En jägare kom, fick se henne och siktade med sitt gevär på henne. Men biet hade sett jägaren. Det flög hastigt bort och stack honom i handen. Jägaren ryckte till och sköt bom. Så räddade sin välgörare från 16.
en säker död.
- o. Hunden och tuppen slöt en gång förbund med varandra. De begav sig ut på vandring. Då kvällen kom, flög tuppen upp i ett träd för att sova där. Hunden kröp in i den ihåliga stammen. På morgonen kom en räv och fick se tuppen. »Kom ner, vackra tupp, och låt mig få omfamna dig!» sade räven. »Gärna det», sade, 17.

- »men väck först min vän, som sover i den ihåliga stammen därnere, så får han också hälsa på dig.» Rävén tittade in i stammen, men då sprang fram och dödade honom. 18.
- p. På ett högt berg bodde en jätte. Hans dotter gick en gång ned i dalen. Där fick hon se något, som hon aldrig förr hade sett. En bonde gick där och plöjde. »Det var en rolig leksak», tyckte jättedottern och tog alltsammans i sitt förkläde. När fadern fick se, vad dottern hade i sitt, blev han ond och befallde henne att bära det tillbaka. För honom var bonden ej någon leksak, ty om denne ej odlade jorden, hade ingenting att leva av. 19.
- r. Uppe i ett träd satt en korp. Han hade ett stycke ost i näbben. En räv fick se honom. »Den ostbiten skulle jag vilja ha», tänkte rävén. Han gick fram och hälsade på Så sade han: 20.
- »Jag vet, att du är den vackraste av alla fåglar. Är din sång lika vacker som din fjäderdräkt? Sjung en sång för mig!» — »Det ska jag visst göra», sade korpen och öppnade näbben och började kraxa. Med detsamma föll till marken. Rävén tog den och sprang sin väg. 21.
- s. En varg hade en gång rivit ihjäl ett får. När han skulle äta upp det, fastnade ett ben i hans hals. Det gjorde ont, och han lovade en stor belöning till den, som kunde dra ut benet. 22.
- Då kom en trana och stack sin långa näbb i vargens gap och drog ut Därpå bad hon att få belöningen. Men 23.
- då blev vargen ond. »Vill du ha belöning?» sade han. »Du kan vara glad, att du kom levande ur mitt Det 24.
- mätte väl vara belöning nog.»
- t. En man gjorde en järnvägsresa med sin lille son. Under det gossen såg ut genom det öppna fönstret, ryckte fadern av honom mössan och låtsade, som om han hade kastat ut den genom det öppna fönstret. Gossen blev ledsen, men fadern tröstade honom med att han skulle vissla på mössan, så att den kom tillbaka. Han visslade, och strax därpå hade gossen åter sin Efter en 25.
- stund tog gossen faderns hatt och kastade den ut genom fönstret, i det han sade: »....., pappa, så att din 26.
- kommer tillbaka!» 27.
- u. Björnen mötte en gång rävén. Denne bar på en knippa fisk. »Var har du fått fisken ifrån?» frågade björnen. »Jag har varit ute och metat», sade rävén. Då ville björnen också meta och bad rävén tala om, hur han skulle bära sig åt. »Du behöver bara gå ut på isen, hugga dig ett hål och sticka ner svansen i det», sade rävén. »Ju längre du kan hålla svansen kvar i vattnet, dess mer får du.» 28.
- Björnen gjorde, som rävén hade sagt, och han höll 29.
- länge och väl i vaken, tills den var riktigt fastfrusen. Då ryckte han till. Stackars nalle! Då han ryckte till, gick 30.
- av, och björnen hade sen bara en stump kvar.
- v. Pojkarna hade hittat på en ny lek, som de kallade »Jakob». En av dem fick vara »Jakob». Han klättrade upp i ett träd och hängde sig i armar-

na från en låg gren. De andra stod bakom honom och ropade: »Jakob, var är du?» En av dem kastade en kotte på »Jakob». Om då denne kunde gissa, vem det var, som kastat kotten, fick han hoppa ner och den skyldige taga hans plats. Annars fick han hänga kvar, och fortsattes, till dess »Jakob» gissat rätt. Det 31.
var en rolig lek, men måste vara stark i 32.
..... 33.

Namn:

Tyst läsning 1 för klass 2, B-form.

B-formen innehåller samma läsestycken som A-formen men i nedanstående ordningsföljd: a, c, b, e, d, g, h, f, j, i, k, m, l, n, p, o, r, s, u, t, v.

Högläsning för klass 2.

Maja, Olle, Inga och Gösta voro syskon. Maja var en stillsam flicka. Hon rynkade på näsan, då Inga och Olle förde oväsen, och sade lillgammalt:

— Usch, sådana ungar!

Gösta, som var yngst av syskonen, var också lite stillsammare än Inga och Olle. Ibland ville de inte ha honom med, men andra gånger var han bra att ha. Han fick alltid vara barn, då de lekte »far, mor och barn». Och när de lekte den roliga »sjukleken», var han den sjuke. Olle var doktor, Inga var sjuksköterska, och Maja var en liten allvarlig och flitig mamma. Hon och sköterskan tävlade om att svepa in sjuklingen i filtår, fast det var mitt i sommaren och mycket varmt ute.

Rättstavningsprov för klass 2.

Erik har ett eget litet rum, där han brukar sitta och läsa läxorna.

Framme vid fönstret står hans lilla skrivbord.

På det finns många saker, en lampa, en vas med blommor, en tändsticksask, papper, pennor, färgkriter, linjal, gummi och mycket annat.

Ett bläckhorn får han också på sin namnsdag, har mor sagt.

Vid en vägg står sängen, och över den hänger en klocka.

Erik förstår sig riktigt bra på den, fast han inte har fyllt sju år ännu.

Mitt emot dörren står bokhyllan.

Erik älskar sina böcker.

Han tycker mer om dem än någon av leksakerna.

Ibland lägger han dem på byrån och räknar dem.

Sedan sätter han alltid upp dem igen ordentligt på deras platser. (75 provningsord.)

Anm. Endast de kursiverade orden äro provningsord. Fel på följande ord medräknas alltså ej: av, dem, den, en, Erik, ett, han, har, och, på, sig, står, vid.

Problemprov 1 för klass 2.

A-form. 35 minuter.

Svar:

1. Karin har 5 pärlor och får 3 pärlor till. Hur många pärlor har hon sen? pärlor.
2. Vad kostar 3 apelsiner, om varje apelsin kostar 12 öre? öre.
3. Karin är nu 12 år. Hur gammal var hon för 5 år sedan? år.
4. Maj-Britt har 1 tioöring och 3 stycken femöringar. Hon tappar 2 stycken femöringar. Hur många öre har hon sen? öre.
5. Sven fick 1 krona 20 öre. Hur många dagar räckte de pengarna, då han använde 20 öre om dagen? dagar.
6. Erik vill köpa 3 karameller, som kostar 5 öre stycket. Han har 11 öre. Hur många öre till måste han ha för att kunna köpa karamellerna? öre.
7. Åke, Bertil och Erik väger tillsammans 100 kilo. Åke väger 25 kilo och Bertil 35 kilo. Hur mycket väger Erik? kilo.
8. Olle har 75 öre. Han köper 8 stycken 5-öres chokladbitar. Hur mycket har han sedan kvar? öre.
9. Sven har inga pengar och är skyldig Arne 70 öre. Sven säljer 10 stycken kulor för 2 öre stycket och 7 stycken frimärken för 5 öre stycket. Hur mycket mer måste Sven förtjäna för att kunna betala sin skuld till Arne? öre.
10. Vad kostar 1 kilo socker, om 4 kilo kostar 1 kr. 80 öre? öre.
11. Stina skulle köpa bullar och kakor för 1 krona 30 öre. Hon köpte 10 stycken 8-öres bullar. För pengarna, som blev över, köpte hon 2-öres kakor. Hur många kakor köpte hon? kakor.
12. En pojke springer 11 meter på en och en halv sekund. Hur långt springer han på 3 sekunder? m.
13. Hur mycket kostar 3 liter mjölk, om 4 liter kostar 88 öre? öre.
14. Hur stor blir förtjänsten för varje dag, om man förtjänar 39 kr. på 6 dagar? kr. öre.
15. 8 liter äpplen kostar 1 kr. 50 öre. Vad kostar 20 liter? kr. öre.
16. Två personer skulle dela 84 kr., så att den ene skulle få dubbelt så mycket som den andre. Hur mycket blev det åt den som fick mest? kr.

17. Sven, Nils, Rut och Maj ha 80 öre var. De köper för alla sina pengar 8 hekto choklad. Hur mycket kostade 1 hekto choklad? öre.
18. Vilket är det minsta tal man måste lägga till 48 för att få ett tal, som innehåller 14 ett helt antal gånger?
19. Axel väger dubbelt så mycket som Per. Per väger dubbelt så mycket som Hans. Gustav väger lika mycket som Axel och Per tillsammans. Hur många pojkar lika tunga som Hans behövs, för att de ska väga lika mycket som Gustav? pojkar.
20. Per har 8 öre mer än Arne, och Arne har 23 öre mer än Georg. Sven, som har 50 öre, har 5 öre mer än Georg. Hur mycket har Per? öre.

Namn:

Problemprov 1 för klass 2.

B-form. 35 minuter.

Svar:

1. Svea har 6 pärlor och får 3 pärlor till. Hur många pärlor har hon sen? pärlor.
2. Vad kostar 4 apelsiner, om varje apelsin kostar 12 öre? öre.
3. Ebba är nu 11 år. Hur gammal var hon för 5 år sedan? år.
4. Ester har 1 tioöring och 3 stycken femöringar. Hon tappar 2 stycken femöringar. Hur många öre har hon sen? öre.
5. Bo fick 1 krona 20 öre. Hur många dagar räckte de pengarna, då han använde 20 öre om dagen? dagar.
6. Ture vill köpa 3 karameller, som kostar 5 öre stycket. Han har 13 öre. Hur många öre till måste han ha för att kunna köpa karamellerna? öre.
7. Leif, Göte och Herbert väger tillsammans 100 kilo. Leif väger 30 kilo och Göte 35 kilo. Hur mycket väger Herbert? kilo.
8. Svea har 85 öre. Hon köper 8 stycken 5-öres chokladbitar. Hur mycket har hon sedan kvar? öre.
9. Bengt har inga pengar och är skyldig Arne 80 öre. Bengt säljer 10 stycken kulor för 2 öre stycket och 7 stycken frimärken för 5 öre stycket. Hur mycket mer måste Bengt förtjäna för att kunna betala sin skuld till Arne? öre.

10. Vad kostar 1 kilo socker, om 4 kilo kostar 1 kr. 40 öre? öre.
11. Elsa skulle köpa bullar och kakor för 1 krona 30 öre. Hon köpte 10 stycken 8-öres bullar. För pengarna, som blev över, köpte hon 2-öres kakor. Hur många kakor köpte hon? kakor.
12. En pojke springer 12 meter på en och en halv sekund. Hur långt springer han på 3 sekunder? m.
13. Hur mycket kostar 3 liter mjölk, om 4 liter kostar 84 öre? öre.
14. Hur stor blir förtjänsten för varje dag, om man förtjänar 45 kr. på 6 dagar? kr. öre.
15. 8 liter äpplen kostar 2 kr. 50 öre. Vad kostar 20 liter? kr. öre.
16. Två personer skulle dela 84 kr., så att den ene skulle få dubbelt så mycket som den andre. Hur mycket blev det åt den som fick mest? kr.
17. Bengt, Sven, Nils, Rut och Maj ha 80 öre var. De köper för alla sina pengar 8 hekto choklad. Hur mycket kostade 1 hekto choklad? öre.
18. Vilket är det minsta tal man måste lägga till 58 för att få ett tal, som innehåller 16 ett jämnt antal gånger?
19. Rolf väger dubbelt så mycket som Stig. Stig väger dubbelt så mycket som Hans. Klas väger lika mycket som Rolf och Stig tillsammans. Hur många pojkar lika tunga som Hans behövs för att de tillsammans ska väga lika mycket som Klas? pojkar.
20. Per har 7 öre mer än Arne, och Arne har 26 öre mer än Georg. Sven, som har 50 öre, har 5 öre mer än Georg. Hur mycket har Per? öre.

Namn:

Problemprov 2 för klass 2.

(Huvudräkningsprov.)

1. Ture har 15 öre och ger bort 8 öre. Hur mycket har han kvar? (20 sekunder)
2. Greta delar 12 pärlor lika mellan 3 flickor. Hur många pärlor får var flicka? (20 sekunder)
3. Anna köper för 55 öre. Hur mycket får hon tillbaka på 1 krona? (20 sekunder)
4. Hur många 2-öringar kan man växla till sig för en femtioöring? (30 sekunder)

5. Mia köpte 3 radergummin, som kostade 15 öre stycket.
Hur mycket skulle hon ha tillbaka på en femtioöring? (30 sekunder)
6. Minska 75 med 24! (30 sekunder)
7. Hur många stycken är 4 dussin? (30 sekunder)
8. Hur många tjog är 100 ägg? (30 sekunder)
9. Arne är 12 år äldre än Erik. Hur gammal är Erik, då Arne är 21 år? (30 sekunder)
10. Lägg samman 34 och 66! (30 sekunder)
11. Vad kostar ett halvt dussin pennor, då en penna kostar 15 öre? (45 sekunder)
12. Om Maja delar sina pengar i 4 lika delar, blir det 10 öre i var del. Hur mycket blir det i var del, om hon delar sina pengar i 5 lika delar? (45 sekunder)
13. Öka 34 med 16! Minska summan med 22! (45 sekunder)
14. Bengt köpte socker för 80 öre och kaffe för 2 kr. 50 öre. Han betalade med en femkrona. Hur mycket skulle han ha tillbaka? (45 sekunder)
15. Hur många minuter är det mellan 12 minuter över 12 och 1 minut i 1? (45 sekunder)
16. Hur många 15-öres frimärken kan man få för en krona? (45 sekunder)

Tid för provet:

Problemprov 2 för klass 2.

(Barnens blankett.)

1. öre.	9. år.
2. pärlor.	10.
3. öre.	11. öre.
4.	12. öre.
5. öre.	13.
6.	14. kr. öre.
7. stycken.	15. minuter.
8. tjog.	16. stycken.

Namn:

Myntprov för klass 2.

A-form. 10 minuter.

					50- öringar	25- öringar	10- öringar	5- öringar	1- öringar
a)	Vilka	2 mynt	ge tillsammans	60 öre?					
b)	»	3 mynt	»	55 öre?					
c)	»	4 mynt	»	66 öre?					
1.	»	2 mynt	»	6 öre?					
2.	»	2 mynt	»	75 öre?					
3.	»	3 mynt	»	16 öre?					
4.	»	3 mynt	»	30 öre?					
5.	»	3 mynt	»	70 öre?					
6.	»	3 mynt	»	35 öre?					
7.	»	3 mynt	»	85 öre?					
8.	»	4 mynt	»	8 öre?					
9.	»	4 mynt	»	26 öre?					
10.	»	4 mynt	»	41 öre?					
11.	»	4 mynt	»	71 öre?					
12.	»	4 mynt	»	30 öre?					
13.	»	5 mynt	»	25 öre?					
14.	»	5 mynt	»	17 öre?					
15.	»	5 mynt	»	1 kr. 21 öre?					
16.	»	5 mynt	»	96 öre?					
17.	»	5 mynt	»	60 öre?					
18.	»	6 mynt	»	73 öre?					
19.	»	6 mynt	»	40 öre?					
20.	»	7 mynt	»	25 öre?					

Namn:

Myntprov för klass 2, B-form.

B-formen utgöres av A-formens uppgifter i följande ordning: 2, 1, 4, 3, 7, 5, 6, 9, 8, 12, 10, 11, 13, 15, 14, 16, 17, 19, 18, 20.

Additionsprov för klass 2.

A-form. 8 minuter.

1) $\begin{array}{r} 3 \\ 8 \\ 5 \\ \hline \end{array}$	2) $\begin{array}{r} 8 \\ 6 \\ 7 \\ \hline \end{array}$	3) $\begin{array}{r} 4 \\ 5 \\ 9 \\ \hline \end{array}$	4) $\begin{array}{r} 8 \\ 7 \\ 4 \\ \hline \end{array}$	5) $\begin{array}{r} 9 \\ 6 \\ 7 \\ \hline \end{array}$	6) $\begin{array}{r} 5 \\ 8 \\ 6 \\ \hline \end{array}$
---	---	---	---	---	---

7) $\begin{array}{r} 7 \\ 4 \\ 2 \\ 5 \\ \hline \end{array}$	8) $\begin{array}{r} 6 \\ 8 \\ 7 \\ 9 \\ \hline \end{array}$	9) $\begin{array}{r} 8 \\ 9 \\ 8 \\ 9 \\ \hline \end{array}$	10) $\begin{array}{r} 5 \\ 4 \\ 2 \\ 3 \\ \hline \end{array}$	11) $\begin{array}{r} 4 \\ 6 \\ 8 \\ 6 \\ \hline \end{array}$	12) $\begin{array}{r} 7 \\ 6 \\ 5 \\ 8 \\ \hline \end{array}$
--	--	--	---	---	---

13) $\begin{array}{r} 5 \\ 3 \\ 6 \\ 8 \\ 7 \\ \hline \end{array}$	14) $\begin{array}{r} 6 \\ 9 \\ 2 \\ 4 \\ 1 \\ \hline \end{array}$	15) $\begin{array}{r} 8 \\ 4 \\ 6 \\ 2 \\ 9 \\ \hline \end{array}$	16) $\begin{array}{r} 4 \\ 7 \\ 7 \\ 5 \\ 6 \\ \hline \end{array}$	17) $\begin{array}{r} 7 \\ 6 \\ 6 \\ 5 \\ 8 \\ \hline \end{array}$	18) $\begin{array}{r} 9 \\ 4 \\ 2 \\ 4 \\ 2 \\ \hline \end{array}$
--	--	--	--	--	--

19) $\begin{array}{r} 6 \\ 5 \\ 8 \\ 4 \\ 7 \\ 2 \\ \hline \end{array}$	20) $\begin{array}{r} 4 \\ 9 \\ 9 \\ 6 \\ 7 \\ 5 \\ \hline \end{array}$	21) $\begin{array}{r} 7 \\ 2 \\ 0 \\ 3 \\ 5 \\ 1 \\ \hline \end{array}$	22) $\begin{array}{r} 9 \\ 7 \\ 8 \\ 8 \\ 9 \\ 9 \\ \hline \end{array}$	23) $\begin{array}{r} 5 \\ 7 \\ 6 \\ 6 \\ 8 \\ 5 \\ \hline \end{array}$	24) $\begin{array}{r} 8 \\ 6 \\ 5 \\ 4 \\ 5 \\ 2 \\ \hline \end{array}$
---	---	---	---	---	---

25) $\begin{array}{r} 4 \\ 4 \\ 3 \\ 6 \\ 4 \\ 5 \\ 4 \\ \hline \end{array}$	26) $\begin{array}{r} 8 \\ 6 \\ 7 \\ 5 \\ 8 \\ 9 \\ 8 \\ \hline \end{array}$	27) $\begin{array}{r} 6 \\ 5 \\ 4 \\ 7 \\ 3 \\ 6 \\ 4 \\ \hline \end{array}$	28) $\begin{array}{r} 9 \\ 6 \\ 7 \\ 8 \\ 4 \\ 7 \\ 3 \\ \hline \end{array}$	29) $\begin{array}{r} 7 \\ 9 \\ 6 \\ 5 \\ 8 \\ 8 \\ 5 \\ \hline \end{array}$	30) $\begin{array}{r} 8 \\ 5 \\ 4 \\ 6 \\ 5 \\ 4 \\ 4 \\ 3 \\ \hline \end{array}$
--	--	--	--	--	---

31) $\begin{array}{r} 6 \\ 3 \\ 7 \\ 8 \\ 5 \\ 3 \\ 4 \\ 5 \\ \hline \end{array}$	32) $\begin{array}{r} 4 \\ 6 \\ 7 \\ 7 \\ 8 \\ 9 \\ 3 \\ 1 \\ \hline \end{array}$	33) $\begin{array}{r} 8 \\ 3 \\ 6 \\ 5 \\ 6 \\ 8 \\ 6 \\ 2 \\ \hline \end{array}$	34) $\begin{array}{r} 5 \\ 9 \\ 3 \\ 6 \\ 5 \\ 7 \\ 4 \\ 3 \\ \hline \end{array}$	35) $\begin{array}{r} 8 \\ 5 \\ 8 \\ 6 \\ 3 \\ 8 \\ 6 \\ 5 \\ \hline \end{array}$	36) $\begin{array}{r} 6 \\ 6 \\ 4 \\ 7 \\ 9 \\ 9 \\ 1 \\ 8 \\ \hline \end{array}$
---	---	---	---	---	---

37)	5	38)	7	39)	6	40)	4	41)	3	42)	7
	3		5		3		6		6		9
	0		6		8		7		8		6
	4		9		4		9		5		4
	1		7		1		5		9		8
	6		4		5		8		4		5
	9		3		7		2		8		7
	5		9		9		6		5		9
	5		6		4		7		2		4
	<hr/>		<hr/>		<hr/>		<hr/>		<hr/>		<hr/>
43)	5	44)	6	45)	7	46)	2	47)	9	48)	3
	2		6		9		4		6		9
	8		8		4		7		8		6
	6		8		8		6		2		6
	9		9		6		5		7		6
	3		9		7		9		5		8
	7		7		5		7		7		7
	2		7		3		6		9		7
	6		4		8		8		8		9
	9		4		6		9		3		9
	<hr/>		<hr/>		<hr/>		<hr/>		<hr/>		<hr/>

Namn:

Additionsprov för klass 2, B-form.

B-formen innehåller A-formens uppgifter i följande ordning: 2, 3, 1, 6, 4, 5, 8, 9, 7, 12, 10, 11, 14, 15, 13, 18, 16, 17, 20, 21, 19, 24, 22, 23, 26, 27, 25, 30, 28, 29, 32, 33, 31, 36, 34, 35, 38, 39, 37, 42, 40, 41, 44, 45, 43, 48, 46, 47.

Subtraktionsprov för klass 2.

A-form. 6 minuter.

1) $16 - 5 =$	11) $16 - 9 =$
2) $13 - 3 =$	12) $14 - 9 =$
3) $18 - 6 =$	13) $64 - 10 =$
4) $15 - 2 =$	14) $78 - 12 =$
5) $27 - 4 =$	15) $46 - 14 =$
6) $38 - 8 =$	16) $97 - 15 =$
7) $44 - 2 =$	17) $24 - 5 =$
8) $96 - 5 =$	18) $27 - 9 =$
9) $13 - 6 =$	19) $22 - 8 =$
10) $12 - 7 =$	20) $27 - 8 =$

- 21) $32 - 6 = \dots\dots\dots$
 22) $45 - 8 = \dots\dots\dots$
 23) $78 - 9 = \dots\dots\dots$
 24) $84 - 6 = \dots\dots\dots$
 25) $41 - 2 = \dots\dots\dots$
 26) $24 - 8 = \dots\dots\dots$
 27) $63 - 7 = \dots\dots\dots$
 28) $92 - 4 = \dots\dots\dots$
 29) $61 - 7 = \dots\dots\dots$
 30) $72 - 5 = \dots\dots\dots$
 31) $35 - 7 = \dots\dots\dots$
 32) $66 - 9 = \dots\dots\dots$
 33) $53 - 22 = \dots\dots\dots$
 34) $68 - 35 = \dots\dots\dots$
 35) $59 - 42 = \dots\dots\dots$
 36) $88 - 48 = \dots\dots\dots$
 37) $75 - 16 = \dots\dots\dots$

- 38) $46 - 18 = \dots\dots\dots$
 39) $82 - 15 = \dots\dots\dots$
 40) $33 - 15 = \dots\dots\dots$
 41) $93 - 18 = \dots\dots\dots$
 42) $33 - 19 = \dots\dots\dots$
 43) $65 - 19 = \dots\dots\dots$
 44) $51 - 18 = \dots\dots\dots$
 45) $40 - 27 = \dots\dots\dots$
 46) $80 - 54 = \dots\dots\dots$
 47) $62 - 49 = \dots\dots\dots$
 48) $51 - 39 = \dots\dots\dots$
 49) $85 - 47 = \dots\dots\dots$
 50) $94 - 77 = \dots\dots\dots$
 51) $66 - 47 = \dots\dots\dots$
 52) $43 - 24 = \dots\dots\dots$
 53) $72 - 53 = \dots\dots\dots$
 54) $91 - 65 = \dots\dots\dots$

Namn:

Subtraktionsprov för klass 2, B-form.

B-formen innehåller A-formens uppgifter i följande ordning: 3, 1, 4, 2, 7, 5, 8, 6, 11, 9, 12, 10, 15, 13, 16, 14, 20, 17, 19, 18, 23, 21, 24, 22, 27, 25, 28, 26, 31, 29, 32, 30, 35, 33, 36, 34, 39, 37, 40, 38, 43, 41, 44, 42, 47, 45, 48, 46, 51, 49, 52, 50, 54, 53.

B. Proven för klass 4.

Tyst läsning I för klass 4.

A-form. 10 minuter.

- a. Sven tog mössan och gick mot dörren. »Vart ska du gå?» frågade hans mamma. »Jag ska gå till skolan», sade
- b. Elsa och Greta hade en katt och en hund. Katten och hunden tyckte ej om varandra. Var gång hunden visade sig, sprang 1.
 bort och gömde sig.

- c. En katt fick se en lärka på en åker och tyckte, att den skulle smaka bra till middag. »Kom hit, lilla lärka», sade katten, »så ska du få se på den fina klockan, som jag har i ett band om halsen!» Men den kloka lärkan brydde sig ej om att se på kattens utan flög sin väg. 2.
- d. En dag kom en lat ugglan till en skata. Ugglan ville, att skatan skulle bygga ett bo åt henne. »Varför skulle jag göra det?» sade skatan. »Om du inte vore så, kunde du bygga det själv.» 3.
- e. En dum höna gick en gång till en räv och bad denne vakta hennes kycklingar, medan hon gick ut och skaffade mat. Det hade räven inget emot. Hönan blev borta en lång stund. När hon kom tillbaka hade ätit upp alla hennes kycklingar. 4.
- f. Erik och Birgit drogo sina kälkar genom den djupa snön upp till kullens topp. Sen bar det av i svindlande fart ner för backen. Det var så roligt, att de fortsatte att åka i flera timmar. Men till slut blevo de så trötta, att de inte längre orkade dra kälken upp till kullens 5.
- g. En svart korp ville en gång ha vita fjädrar som en svan. Korpen såg, att svanen levde i vattnet, och trodde därför, att det var vattnet, som givit svanens fjädrar deras färg. Därför beslöt korpen att varje dag tvätta sina fjädrar, tills de blevo 6.
- h. Fågelägg äro mycket olika varandra. Taltrasten har blågröna ägg. Duvan lägger två vita ägg. Gråsparvens ägg äro bruna med grå fläckar. Om du finner ett bo med blågröna ägg, kan du vara säker på att det inte är en duva eller en, som lagt de äggen. 7.
- i. »Kom, så går vi till Kattvik och simmar, för där är det djupt», sade Karl. »Nej», sade Sven, »jag tycker, att vi ska gå till den grunda Lillvik, för där är det varmare.» — »Det är inte, för att det är varmare där, som du vill gå dit, utan det är, för att det inte är där och du inte kan simma», sade Karl. 8.
- j. En dum gubbe hade en gång en ostbit i ett skåp. Då det fanns rätter i huset, satte gubben en katt i skåpet, för att denne skulle vakta osten och skrämma bort På kvällen gick gubben lugnt till sängs. Nästa morgon var han mycket nyfiken att få se, hur katten klarat vakthållningen. Han öppnade skyndsamt skåpet. Katten fanns där, men osten var borta. Den hade ätit upp. 10.
- k. Det var en gång en flicka, som trodde, att hon skulle kunna få fatt i stjärnorna på himlen. En kväll gav hon sig ut att leta efter dem. Hon gick och gick, tills hon inte orkade gå längre. Då satte hon sig ner att gråta. I detsamma kom en älva och frågade, varför hon grät. »Jag är ute och letar efter, men jag finner inga, och jag är så trött.» Då flög den lilla älvan upp till himlen, ryckte till sig en stjärna och gav den till 11.
- l. En gammal herre var ute och promenerade i en park. Om en stund satte han sig på en nymålad bänk, tog upp en tidning och började läsa. En skara pojkar samlade sig viskande omkring honom och betraktade honom nyfiket. Förargad såg han upp från och frågade 13.

- pojkar: »Vad vill ni?» — »Vi väntar, att det ska komma flera och sätta sig på bänken. Den har nyss blivit» 14.
- m. En liten pojke hade varit i skolan för första gången i sitt liv. När han kom hem, frågade hans mamma, vad han lärt sig. »Ingenting», svarade pojken. »Vad gjorde du?» — »Jag hjälpte fröken. Hon ville veta, hur man stavar till 'katt', och jag lärde det.» 15.
- n. En kines oroades mycket av en hund, som såg elak ut och skällde på honom. »Var inte rädd för honom», sade hundens ägare. »Ni känner väl till det gamla ordspråket: en hund, som skäller, bits aldrig.» — »Ja», svarade kinesen, »det gör jag, och det gör ni, men känner till detta ordspråk?» 16.
- o. En gräshoppa kom en kall vinterdag till en myra och bad om lite mat. »Har du inte under den varma årstiden samlat mat för vintern?» frågade myran. Gräshoppan svarade, att hon ej haft tid till det. Hela sommaren hade hon sjungit och spelat. »Om du sjöng och spelade under sommaren, så kan du ju dansa under», sade då 17.
18.
- p. En herre var en afton på besök hos en vän, då det började regna häftigt. Herrn väntade länge för att se, om inte vädret skulle bli bättre. Men då det i stället blev allt sämre, bad honom stanna kvar över natten. »Ja tack», sade gästen, men om en stund var han försvunnen. Efter en halvtimme var han tillbaka, drypan av regn. Värden frågade honom förvånad, var han varit. Han svarade, att han varit hemma och skrivit ett meddelande till sin hustru, som också var ute den kvällen. I meddelandet stod, att han ej kunde komma hem, därför att det 20.
- r. En cirkus hade en hund, som sades kunna spela piano. Hunden steg upp på pianostolen, satte tassarna på tangenterna och spelade alldeles utmärkt. Publiken var mycket förvånad. Plötsligt ropade en av åskådarna: »En råtta!» Ögonblickligen hoppade ner från stolen och sprang åt det håll, varifrån ropet hade kommit. Till publikens stora munterhet fortsatte att spela. 21.
22.
- s. En gosse, som ofta brukade ljuga, vaktade får långt borta i skogen. En dag roade han sig med att ropa: »Hjälp! Vargen kommer!» Några timmerhuggare, som ej voro långt borta, hörde ropet och komma springande för att gossen. När de kommo fram, skratade gossen åt dem och sade att de voro lättlurade. En dag kom det verkligen en varg. Då ropade gossen på fullt allvar på hjälp. Men arbetarna, som trodde, att han återigen brydde sig ej om hans rop, och vargen fick bita ihjäl fåren. 23.
24.
- t. En ugglan fick se en jägare komma till skogen med bössan på axeln. »Kära du, skjut inte ihjäl mina barn!» bad hon. »Hur ska jag veta, vilka som är dina barn?» frågade jägaren. »Mina barn är de vackraste i världen», sade ugglan. I själva verket äro uggleungar något av det fulaste, man kan få se. »Då ska jag inte skjuta dem», sade och fortsatte sin vandring. På aftonen fick ugglan se honom komma tillbaka med en hop skjutna uggleungar. »Oj, oj, oj, nu har du skjutit mina barn ändå!» jämrade sig ugglan. »Jag sköt de jag såg», sade jägaren. 25.
26.

- u. Under en storm slungades ett skepp häftigt omkring på det upprörda havet. Kaptenen kunde ej lämna rodet en sekund. Till och med de äldsta matroserna grepos av fruktan. Kaptenens åttaårige lille son var den ende, som var lugn. »Är du inte rädd?» frågade honom en gammal sjöman. »Nej», svarade gossen, »min står ju vid» 27.
28.
- v. En ståtlig regnbåge välvde sig över himlen. Emedan alla prisade hans vackra färger, kände han sig övermodig. Han föraktade molnen omkring sig och ansåg sig med sina granna färger vara vackrare än själva solen. »Du glänser visserligen», sade han till solen, »men du har blott en enda» Då solen hörde detta, log hon och sade: »Sköna regnbåge, vet du då inte, varifrån du får din prakt? Det är ju jag, som skapar dig.» Därpå gömde solen sina strålar bakom ett moln, och i samma stund försvann 29.
30.
- x. Människokroppen kan liknas vid en ridhäst. Denna behöver en lätt och duktig ryttare för att göra sitt bästa. På samma sätt behöver vår kropp ett ljust och glatt sinnelag för att göra sitt bästa. Ett sorgset, svårmodigt, bittert och ängsligt sinne sitter tungt i sadeln, och den stackars , d. v. s. människans , blir lidande. 31.
32.
- y. En persons läsförmåga kan inte sägas vara god, om den läsande ej förstår, vad han läser. Färdigheten att endast kunna utsäga de ljud, som motsvara tecknen, har intet värde och är till ingen nytta, om man ej kan tillägna sig de tankar, som äro gömda i tecknen och ljuden. Konsten att betyder således, att man det skrivna eller tryckta. 33.
34.

Namn:

Tyst läsning 1 för klass 4, B-form.

B-formen innehåller samma läsestycken som A-formen men i följande ordning: a, c, b, e, d, g, f, i, h, k, j, n, l, m, o, r, p, s, t, u, v, y, x.

Tyst läsning 2 för klass 4.

A-form. 10 minuter.

- a) Då julklapparna öppnades, fick Leif se, att han fått »Robin Hood». Han satte sig strax att läsa den. Den var så spännande, att han knappt gav sig tid att äta.
Vad fick Leif i julklapp?
skridskor bok skidor färgglåda fotboll tennsoldater
1. I ett hörn av sjöboden hade lille Erland sin verkstad. Uppe i taket hängde tre små flygmaskiner. Vid ett bord stod Erland och arbetade på ett modell-flygplan. Han hade tagit ut urverket ur en gammal väckarklocka och satt

in det som motor i flygmaskinen. På söndagen skulle han provflyga sina maskiner.

Vad tror du Erland hade lust att bli?

sjöman flygare bonde snickare urmakare chaufför

2. Gräshoppan spelade och dansade hela våren och sommaren. Hon skrattade åt myran, som stretade och arbetade från morgon till kväll, för att hon skulle ha föda för vintern. Men innan gräshoppan visste ordet av, kom vintern. Hemma hos denne var det då tomt. Men myran hade fullt med mat.

Vilket ord passar bäst in på gräshoppan?

klok flitig tanklös hjälpsam okunnig

3. Lisa pysslar oroligt med sina dockor. Den ostyriga Maj-Lis har skurit sig i tummen och måste förbindas. Lill-Inga måste ovillkorligen ha en matsked ricinolja. Den ljuslockiga Ulla har scharlakansfeber och ligger för sig själv i en vrå av barnkammaren. Men hon har fått en bilderbok att trösta sig med i ensamheten.

Vad tror du Lisa har lust att bli?

lärarinna sjuksköterska sömmerska hembiträde apotekare

4. Sven sade, att han var den duktigaste pojken i världen. Han kunde slå ihjäl björnar, skjuta vargar, besegra de vildaste tjurar, ja, göra vad som helst. I detsamma skuttade en hare fram på vägen. Sven hoppade förskräckt åt sidan och föll plums i diket. Kamraten, som var med honom och som Sven kallat en feg stackare, drog honom med möda upp ur dyn.

Vilket ord passar bäst in på Sven?

duktig stark skrytsam modig tystlåten elak

5. Gamla fröken Berg bodde i ett litet hus i utkanten av staden. Hon var sjuklig och kunde sällan gå ut. Därför satt hon oftast i en bekväm stol och såg ut genom fönstret. Där utanför höllo hennes vänner, domherrarna, till i en skogsdunge. Gång efter annan flögo de till fönstret, där en liten låda var utställd på fönsterbrädet. I lådan hade fröken Berg lagt ut brödsbulor och hampfrön. Det var mat, som fåglarna tyckte om.

Vilket ord passar bäst in på fröken Berg?

lat rik nyfiken djurvänlig givmild förnäm

6. När man reser från Lund till Malmö kan man knappast tycka, att det är landsbygd, man ser omkring sig. Husen ligga så tätt intill varandra, och oupphörligt sticker det upp en fabrikksskorsten. Vid järnvägsstationerna ligga samhällen, som se ut som små städer.

Hurudan är denna bygd?

fattig ödslig mager naturskön skogrik folkrik

7. Det hade blivit vinter. På alla vattenpussar var det tunn is. Karl skulle nödvändigt pröva, om isen höll. Det gjorde den inte. Plask, plask, sade det, när han gick. Karl tyckte, att det var roligt. Inte kom han ihåg moderns varningsord. Hon hade sagt till honom att akta sig för att bli våt om fötterna. På kvällen kom straffet. Han kände sig frusen och sjuk. Det gjorde ont i halsen, och näsan började rinna. Han var grundligt förkyld.

Hur tycker du, att Karl handlade?

djärvt oförskräckt obetänksamt försiktigt sjukligt

8. En engelsman bjöd en gång några vänner på middag. Medan man satt till bords, bröt ett förskräckligt oväder ut. Blixten slog ner i rummet och kastade omkull en av gästerna utan att dock skada honom. De andra gästerna rusade förskräckta upp från sina platser, men engelsmannen satt lugnt kvar. Han sade endast: »Jag tror, att jag måste skaffa mig en åskledare».

Vilket ord passar bäst in på engelsmannen?

slö hungrig kallblodig rädd tanklös ohjälpsam

9. En pojke fick plats hos en köpman. Denne hade en stor kista, som var full med gamla spikar, skruvar och järnskräp. Pojken blev tillsagd att ordna innehållet i kistan. På aftonen kom han till köpmannen och sade, att han var färdig med arbetet. Köpmannen granskade då detta. Allt var utfört med största omsorg. Var sort låg för sig, och på små papperslappar hade gossen skrivit, vad som fanns i varje avdelning.

Vilken av följande egenskaper passar bäst in på pojken?

punktlighet envishet ordningssinne samvetslöshet inställsamhet

10. Och skuggan faller så tjock, så tjock
som en fäll över ensamma leden.
Det tassar, det braskar över sten och stock,
och trollena träda på heden.
Det är så mörkt långt, långt bort i skogen.

Hurudan är stämningen i denna dikt?

munter sorglig spöklik vardaglig hemtrevlig

11. I en stad hade en stor människoskara samlats på torget. Landets konung hade kommit på besök, och alla ville höra honom tala. I folkskaran rådde stor trängsel. En man blev trampad på foten. Han vände sig häftigt om och slog till den som trampat honom. Den slagne sade då helt lugnt: »Jag tror, att ni nog blir ledsen över vad ni gjort, då ni får veta, att jag är blind.»

Vilket ord passar bäst in på den mannen, som blev trampad?

grym okänslig modig hätsk lättretad ömtålig

12. Ett av Europas länder är inte rikt på kol och järn. Jorden är mager, och det är endast en liten del av landet, som är odlad. Klimatet är inte särdeles lämpligt för sädesodling. Men över hälften av landet är täckt med skog.

Vilken bör alltså vara det landets viktigaste näringsgren?

jordbruk handel bergsbruk fiske träindustri jakt

13. I en dalgång i skotska högländerna stod en kyrka. Varje söndag kom folket, som bodde i dalen, till kyrkan för att fira gudstjänst. Strax intill kyrkan flöt en bäck fram. När det inte regnade, var bäcken så smal och grund, att man med lätthet kunde ta sig över den. Men i regntider svällde den och blev så bred och djup, att folket ej längre kunde ta sig över den utan fick färdas en lång omväg till kyrkan. Ingen ville dock åtaga sig att bygga en bro över bäcken, ty alla voro rädda för arbetet.

Hurudana voro dessa människor?

oförnöjsamma okunniga oförsiktiga oföretagsamma orädda

14. Låt oss åka sakta, låt oss dock betrakta skogens vita slott, golvens marmorstenar, vita valv av grenar, som till himlen nått.
Vilken årstid målas i dikten?
våren sommaren hösten vintern
15. Persien är ett land med vilda, otillgängliga bergstrakter. En gång vandrade en herde på ett brant berg. Då fick han se en man sitta alldeles vid kanten av en lodrätt stupande bergvägg. Herden gick fram till mannen och såg då, att han sov. Han hade tydligen satt sig att vila och somnat. Herden såg också något annat. Den sovande var en man, som hade gjort honom mycket ont. Vad skulle herden nu göra? Väckte han mannen, kunde han vänta att bli utskälld av denne. Väckte han honom inte, kunde det mycket väl hända, att mannen rörde sig i sömnen och föll ner i bråddjupet. Herden betänkte sig ej länge. Han väckte den sovande. Till tack fick han hårda och bittra ord.
Hur handlade denne herde?
obetänksamt oklokt hjältemodigt osjälviskt egennyttigt
16. Nu somna i vassen änderna med näbben under vingen.
Det skymmer mjukt över stränderna, och havet släcker sin brand.
Nu slätas på vattenspeglarna den sista dallrande ringen
och roddarna och seglarna ha längesedan nått land.
Vilken tid på dygnet skildrar dikten?
morgonen eftermiddagen gryningen aftonen natten dagen
17. I Ryssland regerade en gång en tsar, som i historien fått namnet Peter den store. Han var i många avseenden en märklig man och utträttade mycket som var till välsignelse för landet. Han lärde sitt folk att bygga båtar och handla med andra folk. Folket fick lära sig renlighet och ordentlighet. Adelsmännen fingo ej behandla sina underlydande så illa, som de brukat. Men en dag blev Peter ond på sin trädgårdsmästare. Han slog till honom, så att han föll till marken. Av slaget blev mannen sjuk och dog kort tid därefter. Tsaren ångrade bittert sin handling.
Vad visar denna berättelse, att tsar Peter saknade?
godhet klokhet duglighet vett självbehärskning
18. I en dalgång i norra Indien stod en engelsk soldat på vakt. Då kom en vandrare fram till honom. Han var liten till växten, hade svart, stripigt hår och gul ansiktsfärg. Det var en tibetan. Hans hemland, Tibet, ligger högt uppe bland bergen. När tibetanen var mitt framför engelsmannen, räckte han ut tungan och lyfte vänstra handen till vänstra örat. I vredesmod slog soldaten till honom, så att han föll. I detsamma kom en officer. Han frågade soldaten: »Varför slår du den mannen?» — Soldaten svarade: »Han räckte ut tungan åt mig». Då sade officeren: »Vet du inte, att tibetanerna räcker ut tungan som tecken på vördnad? Mannen ville säga dig, att han var din ödmjuka tjänare.» Soldaten ångrade då sin handling.
Vilket ord förklarar bäst soldatens handlingssätt?
okunnighet högmod häftighet fosterlandskärlek stolthet

19. Efter en lång och tröttsam vandring voro vi uppe på fjället. Ingen av oss skall glömma den syn vi sågo däruppe i strålände julisol. I norr och söder stego de svenska fjällen med sina mjuka, böljände linjer i oändlighet bortom varandra. Vid himlaranden i väster skimrade som en drömsyn de norska fjällens tinnar. I djupet under oss drog den breda älvens dal med sin långa rad av sjöar bort mot sydöstra horisonten, där skogslandet försvann i tätande dis.

Hurudan är naturen i denna bygd?

ljus storslagen omväxlande fridfull leende karg

20. I våra dagar transporteras ständigt mängder av varor över land och vatten. Ett stort antal människor befinna sig ständigt på resande fot. Posten, telefonen, telegrafan och radion sprida miljontals meddelanden av olika slag över jorden. Ett nät av järnvägar ligger som ett galler över vår världsdel. På landsvägarna rulla miljontals bilar fram och åter. På hav, sjöar och floder gå fartyg av alla slag.

Vilket ord anger bäst, vad detta stycke handlar om?

handel sjöfart samfärdsel radio bilar resor

Namn:

Tyst läsning 2 för klass 4, B-form.

B-formen innehåller samma läsestycken som A-formen men i följande ordning: a, 2, 1, 4, 3, 6, 5, 8, 7, 10, 9, 12, 11, 14, 13, 16, 15, 18, 17, 20, 19.

Högläsning för klass 4.

En åsna, som i maj månad kom i tjänst hos en trädgårdsmästare, måste dagligen bära en korg full med blommor till närmaste stad. Detta tyckte åsnan inte om, ty hon var lat och ville helst stanna hemma i stallet. »Vad ska människorna med blommor att göra?» klagade hon. »De är endast skapade till åsnors plåga. Ack, om det snart vore sommar!»

Den varma årstiden kom, men om vila blev inte tal, ty nu måste hon släpa till staden hela säckar med bönor, ärter och morötter. »Det blir ju allt värre och värre», tänkte åsnan. »Och så denna olidliga värme. Ack, om det snart bleve höst!»

Hösten kom, men bördorna blevo inte lättare, ty säckar med frukt och potatis väga också något. Då suckade åsnan och sade: »Ack, om det vore vinter! Då kan inte längre något växa, och förr får jag säkert ingen ro.»

Vintern kom och med den snö och is. Nu måste åsnan ut i skogen, fick vara ute i yrväder många timmar och måste släpa tunga vedlass till staden. Till på köpet fick hon stryk, om hon någon gång föll på den hala vägen. Då jämrade sig åsnan över vintern och längtade efter våren, som åter skulle ge henne blommor att bära och färskt gräs att äta.

Språkbyggnadsprov för klass 4.

A-form. 35 minuter

a. Min syster heter <u>elsa</u> .	a.	Elsa
b. Läser Kurt i boken.	b.	?
c. Sven <u>Karl</u> och <u>Greta</u> voro syskon.	c.	,
d. Han <u>kan</u> omöjligt <u>inte</u> göra det.	d.	×
e. En vedhuggare skulle <u>en</u> dag fälla ett träd.	e.	rätt
1. Stäng fönstert!	1.
2. man räknar nu Göteborg som storstad.	2.
3. Det är förbjudet att ej spotta på golvet.	3.
4. Har du sett mina nya stövlar?	4.
5. Varför kom du ej i går.	5.
6. I går vänta jag förgäves på dig.	6.
7. Det är roligt att åka skider.	7.
8. Hon satte sig och läsa.	8.
9. Golvet i salen var otät.	9.
10. Jag mötte Elsa och sin syster.	10.
11. Årets tre stora högtider äro jul, påsk och pingsten.	11.
12. Ekorren har byggt sitt bo upp i trädet.	12.
13. Fiskaren lade ut näten.	13.
14. Vem är yngst av ni två?	14.
15. Han förnekade, att han ej hade gjort det.	15.
16. Han frågade, om han fick låna kniven?	16.
17. En kamrat, som ej kan hålla en sak hemligt, är en dålig kamrat.	17.
18. Två barn och dess mor syntes på vägen.	18.
19. Blev uret verkligen inte funnit?	19.
20. Hon ville veta, vad du skulle bo.	20.
21. Du skall inte slå han.	21.
22. Tidningen heter aftonbladet.	22.
23. Det var en bohuslänsk gosse.	23.
24. Har du uträttat dina göremål?	24.
25. Han reste från england i november.	25.
26. Han tog av sig mössan, före han kom in.	26.
27. Mor syr far läser, och barnen leka.	27.
28. En person från Stockholm kallas Stockholmare.	28.
29. Gatutrafiken är obetydlig.	29.
30. Flickan läser räknar och skriver.	30.
31. Vem har brytit sönder käppen?	31.
32. Jag såg på grannlåten, som var utlagt i fönstret.	32.
33. Han är yngre än jag.	33.

34. Har du sett några av dem!	34.
35. Vilket av husen är högast?	35.
36. Hur många svalbo kan du se?	36.
37. Det är inte första gången, att han bråkat.	37.
38. Det var några så kallande rallare.	38.
39. Hon talade bara om honom.	39.
40. Hon förbjöd honom att ej röka.	40.
41. Läkaren fann inte något fel på min bror och mig.	41.
42. Jag fick i julklapp ett klänningstyg och bok.	42.
43. Årets sista månad är December.	43.
44. Gösta har fått åkt i hölaset.	44.
45. Han fall omkull och slog sig illa.	45.
46. Han är gamlare än jag.	46.
47. Jag undrar, var jag skall få till middag.	47.
48. Har du sett Carl larssons tavla »Brita och jag»?	48.
49. Modern blev utan sig av glädje.	49.
50. Min kusin heter fröken Elsa Gren.	50.

Namn:

Språkbyggnadsprov för klass 4, B-form.

B-formen innehåller samma uppgifter som A-formen, men ordningsföljden har ändrats så, att uppgifter med jämnt ordningsnummer bytt plats med uppgifter med udda ordningsnummer.

Motsatsprov för klass 4.

A-form. 12 minuter.

a. liten	stark kort vuxen lång stor
b. ljumt	varmt kallt hett <u>kyligt</u> iskallt
1. lätt	grov mager tung <u>bred</u> obetydlig
2. öppna	låsa stänga regla lufta knäppa
3. våt	fuktig regnig frusen varm torr
4. somna	väcka sova drömma blunda vakna
5. släcka	elda brinna tända uppflamma slockna
6. häftig	lugn snabb orolig långsam snäll
7. snäll	sträng olydig arg elak god
8. modig	djärv rädd feg svag blek
9. öka	stanna sänka förkorta minska förlänga
10. trång	hög lång smal tjock vid

11. flitig	slarvig lat slö ivrig vårdslös
12. talrik	fattig talför fåtalig enfaldig ensam
13. multiplicera	addera fördubbla subtrahera dividera halvera
14. få	inga många några alla två
15. pålitlig	osäker falsk stygg betänksam dum
16. berömma	underkänna håna kassera prisa klandra
17. trösta	reta håna skrämma bedröva slå
18. givmild	elak omild självisk hjälpsam girig
19. emedan	enär sedan kanske därför fastän
20. sorg	sjukdom hälsa rikedom glädje stolthet
21. högfärdig	enkel blyg oansenlig skygg anspråklös
22. hårt	skarpt mjukt flytande glasartat klibbigt
23. misstro	tillit vantro otro trohet aktning
24. sanning	orättvisa grymhet lögn förtal mildhet
25. slättland	lågland bergstopp dalgång bergstrakt högland
26. trasig	fin hel rik oordentlig sliten
27. tungsint	lätt sinnig lättledd glättig gladlynt trögtänt
28. vinst	inkomst förmögenhet olycka förlust minskning
29. envis	villig snäll lydlig medgörlig ihärdig
30. viska	ropa tiga tala prata sjunga
31. fjärran	hemma borta inne nära ute
32. skrovlig	fin ren slät trubbig glansig
33. vankelmodig	beslutsam säker hurtig fast djärv
34. utanför	inom bortom inför innan utom
35. lättja	arbete möda flit sorg iver
36. innan	då medan sedan förrän utom
37. sällan	ofta jämt alltid ständigt aldrig
38. förlåtande	hård stolt förhårdad oförsonlig medgörlig

Numn:

Motsatsprov för klass 4, B-form.

B-formen innehåller samma uppgifter som A-formen men i följande ordning: 2, 1, 4, 3, 6, 5, 8, 7, 10, 9, 12, 11, 14, 13, 16, 15, 18, 17, 19, 20, 22, 21, 24, 23, 26, 25, 28, 27, 30, 29, 32, 31, 34, 33, 36, 35, 38, 37.

Rättstavningsprov I för klass 4.

Barnen hade knappt gått hälften av vägen, förrän de blevo tvungna att vända. Jag minns verkligen inte, vilken dag han tänkte resa.

Man bör aldrig stjäla eller ljuga, ty tjuvar och lögnare äro avskyvärda människor. I somras förtjänade Elsa pengar till en biobiljett genom att rensa en blomster-rabatt.

Hästen blev förskräckt, och vagnen stälpte, fastän man lagt sand i de flesta hjulspåren.

Då vädret ej var kyligt utan ljumt och lugnt, gjorde klassen ibland en promenad på gymnastiktimmen.

Sven fyllde sjutton år den sjätte januari och fick då av sina föräldrar en förträfflig cykel.

Vid varje gudstjänst under julhelgen var altaret klätt med ljus.

I korridoren på sjukhuset fanns en grammofon, som emellertid blott fick användas, när doktorn givit särskild tillåtelse. (80 provningsord.)

Anm. Endast de kursiverade orden äro provningsord. Fel på följande ord medräknas alltså ej: att, av, blev, blevo, bör, de, den, då, ej, Elsa, en, fick, i, man, med, när, och, på, Sven, ty, utan, var, vid. äro.

Rättstavningsprov 2 för klass 4.

1 äntligen	19 radioprogram	36 alltjämt	54 åtminstone
2 hjälpsam	20 högljudd	37 erkänna	55 tjuvtals
3 bättre	21 småningom	38 kanske	56 gjutjärn
4 bästa	22 svälja	39 egentligen	57 sädeskärve
5 handduk	23 abborre	40 hjärtligt	58 enkel
6 skjorta	24 rovdjur	41 någonsin	59 sjunga
7 kjolkant	25 ansjovis	42 skiljas	60 tacksam
8 varandra	26 sjunka	43 drickspengar	61 slockna
9 tillsammans	27 gyttja	44 tändsticksask	62 skymning
10 barnsligt	28 hittills	45 dessutom	63 visserligen
11 bekymmer	29 hemifrån	46 också	64 trettio
12 lyckligtvis	30 utgångna	47 ballong	65 sällskap
13 regna	31 tillräcklig	48 målskjutning	66 väninna
14 stjärna	32 bråttom	49 skidor	67 porträtt
15 blyertspenna	33 geografi	50 hjälte	68 vissna
16 bläckhorn	34 hembygds-	51 välsigna	69 jämföra
17 almanacka	kunskap	52 kyrka	70 exempel
18 oktober	35 värmländsk	53 ungefär	

Problemprov 1 för klass 4.

A-form. 40 minuter.

Svar:

- Sven är nu 21 år. Hur gammal var han för 5 år sedan? år.
- Om 4 liter mjölk kosta 1 kr., vad kostar då 1 liter mjölk? öre.
- Ture har en femkronesedel. Han växlar den i 25-öringar. Hur många får han? stycken.
- Tage ger mig tredjedelen av ett 42 cm långt band. Hur lång bit får jag? cm.

5. En mor gav 30 öre åt vart och ett av sina barn. Hur många voro barnen, då det gick åt 1 kr. 80 öre? barn.
6. Greta köper 3 kg socker efter ett pris av 45 öre pr kg. Hur mycket skall hon ha tillbaka på en tvåkrona? öre.
7. Karin köpte en boll för 25 öre och 10 stycken 3-öres kakor. Hon hade sen kvar 20 öre. Hur mycket pengar hade hon från början? öre.
8. Fem liter blåbär kosta 75 öre. Vad kosta två liter? öre.
9. Om Asta sätter sina plantor, så att det blir 16 i varje rad, får hon 3 rader. Hur många plantor får hon i varje rad, om det skall vara 4 rader? plantor.
10. För 6 kg kaffe betalade fru A. 19 kr. 50 öre. Kaffepriiset sjönk sedan med 35 öre pr kg. Hur mycket skulle fru A. fått betala för 6 kg kaffe efter det nya priset? kr. öre.
11. 10 liter potatis kosta 65 öre. Vad kosta 140 liter? kr. öre
12. Britta köpte tre liter mjölk och två mått grädde för 1 kr. 12 öre. Ett mått grädde kostar 20 öre. Vad kostar en liter mjölk? öre.
13. En flaska är till hälften fylld med medicin. Helt fylld skulle flaskan med medicinen kosta 3 kr. 55 öre. Själva flaskan kostar 15 öre. Vad kostar den till hälften med medicin fyllda flaskan? kr. öre.
14. I talserien 2, 4, 6, ?, 10, 12 saknas på frågetecknets plats ett tal. Detta tal är naturligtvis 8. Sök det tal, som saknas i följande talserie: 2, 3, 5, 8, ?, 17, 23.
15. En person med månadslön fick för de 2 första månaderna under ett år sammanlagt 600 kr. Sedan höjdes hans månadslön med 100 kr. Hur stor blev lönen under det året? kr.
16. På ena vågskålen på en våg finns det 8 hg 80 gr och på den andra 5 hg 30 gr. Anna flyttade över från den ena vågskålen till den andra så mycket vikter som behövdes, för att det skulle bli jämvikt. Hur mycket flyttade hon över? hg gr.
17. Hur lång är vägen mellan två platser, om man med bil kan köra den på 10 minuter med en hastighet av 72 km i timmen? km.
18. En dam mätte upp ett tygstycke med ett längdmått, som hon trodde vara 60 cm långt, men som i verkligheten endast var 57 cm. Hon fick tygstyckets längd till att vara 2 m 40 cm. Hur långt var det i verkligheten? m cm.

19. Tures far är 1 m 28 cm längre än Ture och 3 gånger så lång som Ture. Hur lång är Ture? cm.
20. Axel skrev upp ett tal. Han dividerade det först med 5 och sen med 3 och multiplicerade till slut med 4, varvid han fick talet 180. Vilket tal hade Axel skrivit upp?
21. En person köpte för 9 kr. 60 öre dels 15-öres och dels 5-öres frimärken. Han köpte 5 gånger så många 5-öres märken som 15-öres. Hur många 15-öres märken köpte han? märken.

Namn:

Problemprov 1 för klass 4.

B-form. 40 minuter.

Svar:

1. Sven är nu 21 år. Hur gammal var han för 6 år sedan? år.
2. Om 5 liter mjölk kosta 1 kr., vad kostar då 1 liter mjölk? öre.
3. Alf har en femkronesedel. Han växlar den i 25-öringar. Hur många får han? stycken
4. Tage ger mig tredjedelen av ett 48 cm långt band. Hur lång bit får jag? cm.
5. En mor gav 30 öre åt vart och ett av sina barn. Hur många voro barnen, då det gick åt 2 kr. 10 öre? barn.
6. Elsa köper 3 hg kakao efter ett pris av 55 öre pr hg. Hur mycket skall hon ha tillbaka på en tvåkrona? öre.
7. Karin köpte en boll för 35 öre och 10 stycken 3-öres kakor. Hon hade sen kvar 20 öre. Hur mycket pengar hade hon från början? öre.
8. Fem liter blåbär kosta 70 öre. Vad kosta två liter? öre.
9. Om Asta sätter sina plantor, så att det blir 12 i varje rad, får hon 4 rader. Hur många plantor får hon i varje rad, om det skall vara 3 rader? plantor.
10. För 6 kg kaffe betalade fru A. 18 kr. 90 öre. Kaffepriset sjönk sedan med 35 öre pr kg. Hur mycket skulle fru A. fått betala för 6 kg kaffe efter det nya priset? kr. öre.
11. 20 liter potatis kosta 55 öre. Vad kosta 140 liter? kr. öre.
12. Britta köpte tre liter mjölk och två mått grädde för 1 kr. 9 öre. Ett mått grädde kostar 20 öre. Vad kostar en liter mjölk? öre.

13. En flaska är till hälften fylld med medicin. Helt fylld skulle flaskan med medicinen kosta 3 kr. 45 öre. Själva flaskan kostar 15 öre. Vad kostar den till hälften med medicin fyllda flaskan? kr. öre.
14. I talserien 2, 4, 6, ?, 10, 12 saknas på frågetecknets plats ett tal. Detta tal är naturligtvis 8. Sök det tal, som saknas i följande talserie: 3, 4, 6, 9, ?, 18, 24.
15. En person med månadslön fick för de 2 första månaderna under ett år sammanlagt 800 kr. Sedan höjdes hans månadslön med 100 kr. Hur stor blev lönen under det året? kr.
16. På ena vågskålen på en våg finns det 9 hg 70 gr och på den andra 6 hg 40 gr. Anna flyttade över från den ena vågskålen till den andra så mycket vikter som behövdes, för att det skulle bli jämvikt. Hur mycket flyttade hon över? hg gr.
17. Hur lång är vägen mellan två platser, om man med bil kan köra den på 10 minuter med en hastighet av 78 km i timmen? km.
18. En dam mätte upp ett tygstycke med ett längdmått, som hon trodde vara 60 cm långt, men som i verkligheten endast var 56 cm. Hon fick tygstyckets längd till att vara 2 m 40 cm. Hur långt var det i verkligheten? m cm.
19. Tures far är 1 m 26 cm längre än Ture och 3 gånger så lång som Ture. Hur lång är Ture? cm.
20. Axel skrev upp ett tal. Han dividerade det först med 5 och sen med 3 och multiplicerade till slut med 4, varvid han fick talet 140. Vilket tal hade Axel skrivit upp?
21. En person köpte för 9 kr. 20 öre dels 15-öres och dels 5-öres frimärken. Han köpte 5 gånger så många 5-öres märken som 15-öres. Hur många 15-öres märken köpte han? märken.

Namn:

Problemprov 2 för klass 4.

A-form. 15 minuter.

Svar:

1. Elsa har 2 öre och får 3 öre av mor. Hur många öre har Elsa då? öre.
2. Hur många karameller får du för 20 öre, om du får 3 stycken för 10 öre? stycken.

3. Tore har 100 meter att gå hemifrån och till skolan. Pers skolväg är 65 meter. Hur mycket längre är Tores skolväg? meter.
4. Vad är skillnaden i längd mellan Karin och Svea, då Karin är 1 m 40 cm och Svea är 1 m 25 cm? cm.
5. Under var och en av en veckas 7 dagar fick Evy 2 kr. 50 öre. Hur mycket fick hon den veckan? kr. öre.
6. Vad skall man betala för 1 hg kaffe av en sort, som kostar 4 kr. 50 öre pr kg? öre.
7. Svea har 2 dussin pennor. Hur många stycken pennor har hon, om hon får ett halvt dussin till? stycken.
8. Karl har 75 öre. Han ger sina 5 bröder 10 öre var. Hur mycket pengar har han sen kvar? öre.
9. Femtedelen av ett tal är 3. Vilket är talet?
10. Vad kostar en tredjedels liter av en vara, om en liter kostar 7 kr. 50 öre? kr. öre.
11. Gun köpte ett 15-öres och ett 10-öres frimärke samt några kuvert. Vad kostade kuverten, då Gun fick 55 öre tillbaka på 1 krona? öre.
12. Om man 5 gånger drar 16 från ett visst tal, får man 10 till rest. Vilket är talet?
13. Hans köpte en boll för 30 öre. Sen fick han 50 öre av far, varefter han köpte karameller för 5 öre. Hur mycket mer pengar hade han då, än innan han köpte bollen? öre.
14. En båt går från hamnen A till hamnen B, som ligger 180 km från A. Båten går med en jämn fart av 15 km i timmen. Hur många timmar tar färden? timmar.
15. Vilket tal är lika mycket större än 60, som 60 är större än 48?
16. 9 kronor växlades i 50-öringar, 25-öringar, 10-öringar och 5-öringar, lika många av var sort. Hur många blev det av var sort? stycken.
17. Per förtjänar 3 000 kr. om året. Erik förtjänar 200 kr. i månaden. Hur mycket mer i månaden behöver Erik förtjäna för att ha samma årsinkomst som Per? kr.
18. Om sjättedelen av ett tal multipliceras med 5, erhålles 250. Vilket är talet?
19. En man är nu 44 år. Hans tre barn äro 8 år, 10 år och 12 år. Hur länge dröjer det, innan faderns ålder blir lika med summan av barnens åldrar? år.

20. En person sade: »Om 51 år kommer jag att vara 4 gånger så gammal som jag nu är.» Hur gammal var han? år.

Namn:

Problemprov 2 för klass 4.

B-form. 15 minuter.

Svar:

1. Karin har 2 öre och får 4 öre av mor. Hur många öre har Karin då? öre.
2. Hur många karameller får du för 20 öre, om du får 3 stycken för 10 öre? stycken.
3. Sven har 100 meter att gå hemifrån och till skolan. Pers skolväg är 55 meter. Hur mycket längre är Svens skolväg? meter.
4. Vad är skillnaden i längd mellan Elsa och Svea, då Elsa är 1 m 50 cm och Svea är 1 m 25 cm? cm.
5. Under var och en av en veckas sju dagar fick Evy 2 kr. 25 öre. Hur mycket fick hon den veckan? kr. öre.
6. Vad skall man betala för 1 hg kaffe av en sort, som kostar 4 kr. 20 öre pr kg? öre.
7. Svea har 2 dussin pennor. Hur många stycken pennor har hon, om hon får ett halvt dussin till? stycken
8. Olle har 65 öre. Han ger sina 5 bröder 10 öre var. Hur mycket pengar har han sen kvar? öre.
9. Femtedelen av ett tal är 4. Vilket är talet?
10. Vad kostar en tredjedels liter av en vara, om en liter kostar 10 kr. 50 öre? kr. öre.
11. Gun köpte ett 15-öres och ett 10-öres frimärke samt några kuvert. Vad kostade kuverten, då Gun fick 45 öre tillbaka på 1 krona? öre.
12. Om man 5 gånger drar 14 från ett visst tal, får man 10 till rest. Vilket är talet?
13. Gun köpte en boll för 25 öre. Sen fick hon 50 öre av far, varefter hon köpte karameller för 5 öre. Hur mycket mer pengar hade hon då, än innan hon köpte bollen? öre.
14. En båt går från hamnen A till hamnen B, som ligger 180 km från A. Båten går med en jämn fart av 15 km i timmen. Hur många timmar tar färden? timmar.
15. Vilket tal är lika mycket större än 60, som 60 är större än 46?

16. 9 kronor växlades i 50-öringar, 25-öringar, 10-öringar och 5-öringar, lika många av var sort. Hur många blev det av var sort? stycken.
17. Per förtjänar 3 000 kr. om året. Erik förtjänar 200 kr. i månaden. Hur mycket mer i månaden behöver Erik förtjäna för att ha samma årsinkomst som Per? kr.
18. Om sjättedelen av ett tal multipliceras med 5, erhålles 125. Vilket är talet?
19. En man är 46 år. Hans tre barn äro 8 år, 10 år och 12 år. Hur länge dröjer det, innan faderns ålder blir lika med summan av barnens åldrar? år.
20. En person sade: »Om 54 år kommer jag att vara 4 gånger så gammal som jag nu är.» Hur gammal var han? år.

Namn:

Provräkning för klass 4.

A-form. 40 minuter.

Svar:

1. En bok innehöll 374 sidor. Gustav läste en dag 150 sidor. Hur många sidor hade han sen kvar att läsa? sidor.
2. Hur mycket kostar 1 nejlika, då 7 nejlikor kosta 2 kr. 45 öre? öre.
3. Lilly har 200 pärlor. Hon har 85 röda, 72 blåa, 35 gröna samt några gula pärlor. Hur många gula pärlor har hon? stycken.
4. Fru A. köper 12 liter lingon efter ett pris av 35 öre pr liter samt 3 liter päron efter 50 öre pr liter. Hur mycket skall hon betala? kr. öre.
5. En person reser från Boden till Bräcke och därifrån till Stockholm. Hela resvägen är 1104 km. Från Boden till Bräcke är det 629 km. Hur långt är det från Bräcke till Stockholm? km.
6. $6 \text{ hl} : 24 \text{ l} = ?$
7. Hur många timmar är det på ett vanligt år, alltså på 365 dygn? timmar.
8. $3 \text{ ton } 15 \text{ kg} - 205 \text{ kg} = ?$ kg.
9. Hur många kubikcentimeters rymd har en ask, som är 2 dm 4 cm lång, 1 dm bred och 6 cm hög? cm^3
0. Hur stor omkrets har en rektangel, vars långsida är 8 m 5 cm och kortsida 6 m 28 cm? m cm.

11. Hur mycket kostar 4 kg 3 hg choklad efter ett pris av 6 kr. pr kg? kr. öre.
12. Olle och Erik ha fångat kräftor. Olle har fångat 4 tjog 14 stycken och Erik 3 tjog 6 stycken. För alla kräftorna få de 16 kr. Hur mycket pengar bör Olle få? kr. öre
13. En person reste i andra klass och betalade för resan 28 kr. 35 öre. Hur mycket billigare hade hans resa blivit, om han rest i tredje klass, då resa i andra klass kostar hälften till så mycket som resa i tredje klass? kr. öre.
14. Sven går 75 m på en minut. Anders cyklar 400 m på en minut. Deras skolväg är 1 200 m. Sven ger sig av hemifrån 14 minuter före Anders. Hur många minuter före Anders kommer han fram till skolan? min.
15. Bengt och Ragnar mätte med sina metspön, hur djup en sjö var på två ställen. Bengts metspö räckte 17 cm och Ragnars 35 cm över vattenytan. Ragnars metspö var 14 cm kortare än Bengts. Hur mycket djupare var sjön på ena stället än på det andra? cm.

Namn:

Provräkning för klass 4.

B-form. 40 minuter.

Svar:

1. En bok innehöll 386 sidor. Gustav läste en dag 150 sidor. Hur många sidor hade han kvar att läsa? sidor.
2. Hur mycket kostar 1 nejlika, då 8 nejlikor kosta 3 kr. 60 öre? öre.
3. Ester har 200 pärlor. Hon har 75 röda, 74 blåa, 45 gröna samt några gula pärlor. Hur många gula pärlor har hon? stycken.
4. Fru A. köper 12 liter lingon efter ett pris av 35 öre pr liter samt 5 liter päron efter 50 öre pr liter. Hur mycket skall hon betala? kr. öre.
5. En person reser från Boden till Bräcke och därifrån till Stockholm. Hela resvägen är 1 104 km. Från Boden till Bräcke är det 629 km. Hur långt är det från Bräcke till Stockholm? km.
6. $7 \text{ hl} : 28 \text{ l} = ?$
7. Hur många timmar är det på ett skottår, alltså på 366 dygn? timmar.

8. 2 ton 25 kg — 205 kg = ? kg.
9. Hur många kubikcentimeters rymd har en ask, som är 2 dm 4 cm lång, 1 dm bred och 8 cm hög? cm³
10. Hur stor omkrets har en rektangel, vars långsida är 7 m 5 cm och kortsida 5 m 28 cm? m cm.
11. Hur mycket kostar 4 kg 4 hg choklad efter ett pris av 6 kr. pr kg? kr. öre.
12. Olle och Erik ha fångat kräftor. Olle har fångat 3 tjug 14 stycken och Erik 3 tjug 6 stycken. För alla kräftorna få de 14 kr. Hur mycket pengar bör Olle få? kr. öre.
13. En person reste i andra klass och betalade för resan 28 kr. 20 öre. Hur mycket billigare hade hans resa blivit, om han rest i tredje klass, då resa i andra klass kostar hälften till så mycket som resa i tredje klass? kr. öre.
14. Erik går 75 m på en minut. Anders cyklar 300 m på en minut. Deras skolväg är 1 200 m. Erik ger sig av hemifrån 14 minuter före Anders. Hur många minuter före Anders kommer han fram till skolan? min.
15. Ture och Bertil mätte med sina metspön, hur djup en sjö var på två ställen. Tures metspö räckte 17 cm och Bertils 35 cm över vattenytan. Bertils metspö var 16 cm kortare än Tures. Hur mycket djupare var sjön på ena stället än på det andra? cm.

Namn:

Kursprov i mekanisk räkning för klass 4.

A-form. 40 minuter.

Svar:

1. 3043 + 987 + 48105 + 89.	1.
2. 13605 — 873.	2.
3. 26 × 437.	3.
4. 100 × 67.	4.
5. 2146 : 37.	5.
6. 3600 : 100.	6.
7. Skriv med siffror: Fem millioner fyra tusen femtio.	7.
8. 65 + 20705 + 8 + 138967 + 578.	8.
9. 47314 — 41867.	9.
10. 207 × 3056.	10.

11. 70×4400 .	11.
12. $18915 : 62$.	12.
13. $7657 : 17$.	13.
14. $600820 - 87914$	14.
15. $300000 - 987$.	15.
16. 1000×3840 .	16.
17. $960100 : 100$.	17.
18. $67400 : 1000$.	18.
19. 2600×30500 .	19.
20. 5000×4000 .	20.
21. $262700 : 650$.	21.
22. $454545 : 15$.	22.
23. $9 + 28 + 37 + 3 + 5 + 7 + 46 + 6 + 9 +$
$+ 2 + 1 + 8 + 5 + 31 + 9 + 5 + 6 + 37 +$
$+ 44$.	23.
24. $365365 : 365$.	24.
25. 4875×6094 .	25.
- Namn:*

Kursprov i mekanisk räkning för klass 4.

B-form. 40 minuter.

Svar:

1. $4065 + 987 + 48105 + 89$.	1.
2. $14505 - 763$.	2.
3. 24×437 .	3.
4. 100×86 .	4.
5. $2146 : 37$.	5.
6. $4800 : 100$.	6.
7. Skriv med siffror: Sex miljoner åtta tusen
sjuttio.	7.
8. $84 + 20705 + 8 + 138967 + 578$.	8.
9. $57314 - 51867$.	9.
10. 206×4057 .	10.
11. 70×4400 .	11.
12. $18912 : 62$.	12.
13. $7655 : 17$.	13.
14. $500820 - 87914$.	14.
15. $400000 - 978$.	15.
16. 1000×64750 .	16.
17. $780100 : 100$.	17.
18. $86300 : 1000$.	18.
19. 3600×30500 .	19.

20. 6000×5000 .	20.
21. $262800 : 650$.	21.
22. $303030 : 15$.	22.
23. $8 + 29 + 37 + 4 + 5 + 8 + 46 + 7 + 9 +$
$+ 2 + 1 + 8 + 5 + 5 + 31 + 9 + 5 + 6 +$
$+ 37 + 44$.	23.
24. $275275 : 275$.	24.
25. 5875×6094 .	25.

Namn:

Additionsprov för klass 4.

A-form. 6 minuter.

1) $\begin{array}{r} 9 \\ 6 \\ 4 \\ 5 \\ 8 \\ \hline 7 \end{array}$	2) $\begin{array}{r} 4 \\ 8 \\ 2 \\ 0 \\ 6 \\ 9 \\ \hline 9 \end{array}$	3) $\begin{array}{r} 5 \\ 7 \\ 8 \\ 5 \\ 9 \\ 4 \\ \hline 4 \end{array}$	4) $\begin{array}{r} 3 \\ 7 \\ 6 \\ 4 \\ 1 \\ 8 \\ \hline 8 \end{array}$	5) $\begin{array}{r} 3 \\ 4 \\ 8 \\ 9 \\ 6 \\ 1 \\ \hline 1 \end{array}$	6) $\begin{array}{r} 5 \\ 9 \\ 7 \\ 6 \\ 8 \\ 4 \\ \hline 4 \end{array}$
7) $\begin{array}{r} 5 \\ 6 \\ 3 \\ 5 \\ 0 \\ 2 \\ 3 \\ \hline 3 \end{array}$	8) $\begin{array}{r} 7 \\ 4 \\ 4 \\ 9 \\ 7 \\ 1 \\ 4 \\ \hline 4 \end{array}$	9) $\begin{array}{r} 9 \\ 6 \\ 7 \\ 9 \\ 4 \\ 9 \\ 8 \\ \hline 8 \end{array}$	10) $\begin{array}{r} 7 \\ 5 \\ 6 \\ 8 \\ 5 \\ 4 \\ 7 \\ \hline 7 \end{array}$	11) $\begin{array}{r} 8 \\ 2 \\ 5 \\ 7 \\ 8 \\ 7 \\ 9 \\ \hline 9 \end{array}$	12) $\begin{array}{r} 9 \\ 9 \\ 5 \\ 9 \\ 2 \\ 8 \\ 9 \\ \hline 9 \end{array}$
13) $\begin{array}{r} 5 \\ 4 \\ 3 \\ 6 \\ 7 \\ 5 \\ 6 \\ 4 \\ \hline 4 \end{array}$	14) $\begin{array}{r} 7 \\ 4 \\ 4 \\ 6 \\ 3 \\ 3 \\ 2 \\ 6 \\ \hline 6 \end{array}$	15) $\begin{array}{r} 7 \\ 5 \\ 7 \\ 8 \\ 6 \\ 9 \\ 3 \\ 8 \\ \hline 8 \end{array}$	16) $\begin{array}{r} 2 \\ 9 \\ 7 \\ 1 \\ 7 \\ 5 \\ 4 \\ 6 \\ \hline 6 \end{array}$	17) $\begin{array}{r} 5 \\ 7 \\ 8 \\ 9 \\ 3 \\ 1 \\ 6 \\ 9 \\ \hline 9 \end{array}$	18) $\begin{array}{r} 6 \\ 7 \\ 8 \\ 4 \\ 3 \\ 7 \\ 8 \\ 8 \\ \hline 8 \end{array}$
19) $\begin{array}{r} 9 \\ 8 \\ 7 \\ 6 \\ 6 \\ 8 \\ 7 \\ 4 \\ 8 \\ \hline 8 \end{array}$	20) $\begin{array}{r} 3 \\ 8 \\ 6 \\ 4 \\ 9 \\ 5 \\ 7 \\ 0 \\ 4 \\ \hline 4 \end{array}$	21) $\begin{array}{r} 6 \\ 5 \\ 8 \\ 4 \\ 3 \\ 7 \\ 7 \\ 8 \\ 1 \\ \hline 1 \end{array}$	22) $\begin{array}{r} 7 \\ 4 \\ 9 \\ 9 \\ 6 \\ 8 \\ 4 \\ 5 \\ 7 \\ \hline 7 \end{array}$	23) $\begin{array}{r} 5 \\ 6 \\ 9 \\ 8 \\ 7 \\ 7 \\ 7 \\ 8 \\ 5 \\ \hline 5 \end{array}$	24) $\begin{array}{r} 9 \\ 8 \\ 8 \\ 7 \\ 7 \\ 4 \\ 8 \\ 6 \\ 9 \\ \hline 9 \end{array}$

25)	3	26)	6	27)	7	28)	9	29)	5	30)	4
	8		0		7		4		8		7
	4		8		8		2		7		9
	4		4		9		0		6		6
	9		7		5		8		9		8
	5		9		4		6		7		5
	8		5		3		6		4		9
	6		2		7		7		6		7
	7		6		5		5		7		8
	4		8		8		3		8		9

31)	2	32)	3	33)	1	34)	5	35)	6	36)	9
	7		8		8		5		2		9
	9		7		5		8		8		7
	8		6		7		8		9		8
	5		5		9		6		5		6
	4		9		4		6		7		2
	8		4		6		9		6		4
	9		3		2		9		8		8
	6		2		4		7		4		7
	8		0		7		7		4		7
	5		8		8		7		8		9

37)	5	38)	8	39)	4	40)	5	41)	7	42)	9
	3		6		8		6		5		3
	8		6		5		9		7		8
	4		4		7		5		9		9
	9		9		9		8		9		7
	6		3		3		3		4		5
	2		5		8		4		8		6
	7		7		6		6		8		9
	7		8		9		8		6		4
	5		6		7		5		7		7
	8		9		5		7		7		2
	8		9		8		6		8		7

Namn:

Additionsprov för klass 4, B-form.

B-formen upptar A-formens uppgifter i följande ordning: 2, 3, 1, 6, 4, 5, 8, 9, 7, 12, 10, 11, 14, 15, 13, 18, 16, 17, 20, 21, 19, 24, 22, 23, 26, 27, 25, 30, 28, 29, 32, 33, 31, 36, 34, 35, 38, 39, 37, 42, 40, 41.

Divisionsprov för klass 4.*A-form. 14 minuter.*

1) 1275 : 41 = rest	13) 7000 : 14 = rest
2) 4086 : 80 = rest	14) 7934 : 77 = rest
3) 6819 : 32 = rest	15) 4007 : 75 = rest
4) 2668 : 43 = rest	16) 5486 : 68 = rest
5) 2544 : 48 = rest	17) 9838 : 19 = rest
6) 5563 : 69 = rest	18) 6310 : 83 = rest
7) 5554 : 17 = rest	19) 2348 : 39 = rest
8) 5280 : 92 = rest	20) 8799 : 29 = rest
9) 1858 : 37 = rest	21) 4185 : 48 = rest
10) 9690 : 24 = rest	22) 9600 : 16 = rest
11) 5900 : 88 = rest	23) 9770 : 24 = rest
12) 9801 : 99 = rest	24) 6710 : 76 = rest

Namn:

Divisionsprov för klass 4, B-form.

B-formen upptar A-formens uppgifter i följande ordning: 2, 4, 1, 3, 6, 8, 5, 7, 10, 12, 9, 11, 14, 16, 13, 15, 18, 20, 17, 19, 22, 24, 21, 23.

C. Proven för klass 6.**Tyst läsning 1 för klass 6.***A-form. 8 minuter.*

- a. Pappa gav sin son Knut en liten hund och sin dotter Greta en liten kattunge. En dag började Gretas kattunge springa efter Knuts
- b. Lilla Anna hade två dockor. En av dem hade svart hår, den andra brunt. Hon tyckte bäst om den svarthåriga dockan, men den som hade hår, brydde hon sig inte så mycket om. 1.
- c. En pojke hade en hund. En dag sprang hunden till skogen. Pojken sprang efter honom. Han ville, att hunden skulle gå med hem. Men det ville inte hunden. Pojken grät och sade, att han inte ville gå utan sin hund. 2.
- d. En man såg en gång en ekorre, som hoppade upp i ett träd. Mannen klättrade efter. Då ekorren kom upp i toppen, hoppade den ner. »Ja, vågar du som är liten, så vågar jag som är stor», sade 3.
Så hoppade han ner och bröt benet.

- e. Det var en gång en liten älva, som gick ned till en flod för att bada. Hon hoppade i vattnet och försökte att simma. Då kände hon, att något drog henne ner i vattnet. Det var hennes våta vingar. Älvernors vingar bli tunga, när de bli 4.
- f. Mamma bad Kalle hämta tre ägg från ett rede i hönshuset. Kalle sprang kvickt men råkade tappa äggen. Två av dem krossades, så han kunde bara lämna ett ägg till sin 5.
- g. Fru Petersson var bortbjuden till en familj. Hon kom klockan sex men fann då, att hon kom en timme senare än de andra gästerna. Hon borde ha kommit klockan 6.
- h. Kerstin var bara fyra år gammal. En dag skulle hon gå till sin moster, som bodde i närheten. Hon var snart framme vid mosters grind. Men på grindstolpen satt en stor kråka, som kraxade så högt, att lilla skrek till av förskräckelse. Hon vände om och sprang det fortaste hon kunde hem till sin mamma. Sedan kunde Kerstin aldrig gå igenom den grinden utan att tänka på 7.
8.
- i. I sin skolväska stoppade Pelle en morgon ner en bok, en linjal, en blyerts och ett radergummi. Det var ett litet hål i ena hörnet av väskan. När Pelle kom till skolan, sökte han i sin väska och fann då boken, linjalen och gummit. Men kunde han inte finna. Den hade nog ramlat ut genom hålet. 9.
- j. Lille Erik sprang omkring i trädgården och kastade boll. Då gick en gammal gumma förbi. Hon bar en tung korg, full med potatis. Erik stoppade då sin i fickan, sprang fram, grep 10.
gummans korg och bar den till hennes hem.
- k. Det var en gång en papegoja, som bara kunde två ord, »ja» och »nej». Men hon använde dem fel, så att hon alltid sade tvärt emot, vad man väntade. En dag kom en gammal vänlig dam, räckte henne en sockerbit och sade: »Tycker du om mig?» Papegojan svarade 11.
- l. Mamma hade mycket bråttom i köket och bad därför Maja springa till skafferiet efter en citron. I skafferiet fick Maja se en korg, som dagen förut varit full av äpplen. Nu tänkte Maja passa på att utan mammas lov stoppa ett par i sin ficka. Men lika 12.
fort som hon stack ner handen i korgen, lika fort drog hon upp den igen. Skrikande sprang hon ut i köket till sin mamma. Och se, då hängde två stora kräftor med sina klor fast i den lilla tjuvens 13.
- m. En liten gosse var ute och gick på en skogsväg. Då fick han se en rävy, som låg på en tuva och sov. Gossen tog upp en sten och sade för sig själv: »Nu slår jag först ihjäl räven, sedan säljer jag skinnet och får mycket pengar. För pengarna köper jag råg, och den sår jag på fars åker hemma vid stugan. Då säger nog folket, som går förbi: Det var märkvärdigt, så'n grann den gossen har! Då skriker 14.
jag, så högt jag kan: Trampa inte i rågen!» I detsamma vaknade och sprang sin väg. 15.
- n. En fru på landet skrev ett brev till sin bokhandlare, herr Jansson, i staden och bad, att han skulle skicka henne en bok. Samtidigt skrev

- hon till sin fiskhandlare, herr Jönsson, och beställde 1 kg lax. Namnen voro så lika, att hon förväxlade dem och stoppade 16.
- i fel kuvert. När herr Jönsson fick brevet, blev han mycket förvånad över att man av honom beställde en bok, och när herr Jansson fick sitt brev, mumlade han: »Jag tror, damen tar mig för en» 17.
- o. En våldsamt explosion inträffade en gång i ett fyrverkeriupplag. Hettan i lokalen blev så stark, att av en rad med handtag försedda bleckkärl, som hängts upp i ståltrådar i taket, voro endast de vid kärnen fastlödda handtagen kvar, medan alla fallit ner på golvet. 18.
- p. Socker kom inte i bruk förrän under medeltiden. Dessförinnan var honung det sötaste, man kände till. När stenåldersmänniskorna ville, att deras mat skulle smaka sött, så satte de till 19.
- r. Ofta ha djur s. k. skyddande likhet, d. v. s. de ha samma färg som sin omgivning. Därigenom undgå de ofta upptäckt. Djuren i öknen ha sandens färg. De äro således gula. I snöiga trakter bli djuren till färgen. 20.
- s. Man tror gärna, att de färgrikaste blommorna trivas bäst i de varmare länderna. Detta är emellertid ett misstag. Nej, i kyliga och svårtillgängliga trakter av världen kan man ofta finna underbart färgrika Om man t. ex. bestiger ett högt berg och närmar sig snögränsen, så finner man, att blommorna bli mer och mer 21.
- t. Vårt språk har inte varit utan inverkan från de stora kulturspråken, latinet, tyskan, franskan och engelskan. Våra dagars idrottsspråk har från det sistnämnda språket upptagit en mängd nya lånord. Men vår idrott har så urgamla anor, att den ej bort behöva nyttja ett språk, som till hälften är 22.
- u. En gammal lärd professor ville en gång ta reda på, hur många slag i minuten en grodas hjärta brukar slå. Han gick därför till en damm, fångade en groda, tog fram sitt guldur och började undersökningen. Grodan höll han i högra handen och kände med fingret noga efter, hur hennes slog. I vänstra handen höll han uret och följde med blicken sekundvisarens gång. När professorn hade slutat räkningen, var han så upptagen av sina tankar, att han stoppade grodan i västfickan och kastade det dyrbara uret i 23.
- v. Ett ännu egendomligare exempel på tankspriddhet visar följande skämt-historia. En man tog sitt morgonbad och torkade sig därefter på sin tidning. Sedan satte han sig att läsa sin 24.
- x. Ormtjusarna voro alltid intressanta att beskåda. Var och en av dem hade med sig en liten platt korg, i vilken låg hoprullad en glasögonorm, en av Indiens farligaste ormar. Om man betalade en slant till ormtjusaren, tog han fram en pipa och började spela på denna. Sedan tog han locket av korgen. Då ringlade sig en gulbrun ut ur höjde främre delen av kroppen och viftade 25.
- olycksbådande med tungan. 26.

- y. Om ett föremål lägges i en vätska, så flyter det, om det är lättare än vätskan, men sjunker, om det är tyngre. Is, som är lättare än vatten, flyter däri, och om man lägger en järnbit i kvicksilver, flyter den, ty kvicksilver är än järn. 29.
- z. Växterna få sin näring från två håll: jorden och luften. Med sina rötter suga de upp vatten, i vilket olika salter äro lösta. Med bladen upptaga de fuktighet och gaser från luften. En av dessa gaser utgör deras viktigaste, emedan den förser dem med kol, varav 30.
nästan hela växten är uppbyggd. I själva verket är det den minsta delen av växternas näring, som kommer från 31.

Namn

Tyst läsning 1 för klass 6, B-form.

B-formen innehåller A-formens uppgifter i följande ordning: a, c, b, e, d, g, f, h, j, k, m, l, n, p, o, r, t, s, x, u, v, z, y.

Högläsning för klass 6.

En svensk upptäcktsresande besökte under en av sina resor en indianstam, som hade sina boplatser på Amerikas nordvästra kust. För dessa indianer, som bodde nära havet, var fiske det huvudsakliga näringsfånget. De jagade väl också men mest havsdjur, såsom säl och utter. Laxar fångade de ibland i ryssjor eller inhägnader. Oftast stucko de dem med spjut. Indianerna stodo då på stranden eller i sina väldiga, vackert snidade kanoter. Var det svårt för dem att se fiskarna på botten, så lade de vita stenar i vattnet, och när fisken skymtade över dessa, stucko de till. Sillen, som kom i täta stim, fångade de med ett slags räfsa. På dennas taggar spetsades sillarna.

Fisken torkades, eller också gjorde man olja av den. Den torkade fisken bereddes till mjöl, som sedan kryddades med härsken fiskolja. Olja och späck tyckte man om, och man åt tills flottet rann om mungiporna. All mat doppades i olja, som gärna fick vara härsken. Den lilla bismaken satte man bara värde på. Man hade inga grytor, som kunde sättas på elden, utan man kokade genom att kasta heta stenar i stora tråg. Kaviar, som bereddes av fiskrom, tyckte indianerna mycket om. Den fick bara inte vara färsk. De lade den i väl tillslutna träkärl, vilka nedgrävdes. När kaviaren luktade riktigt illa, togo de upp den och kalasade på den under stor förtjusning.

Indianerna skaffade sig också föda från växtriket. Så åto de t. ex. bär, rötter och tång.

Språkbyggnadsprov för klass 6.

A-form. 35 minuter.

a. Snön låg <u>utbrett</u> över marken som ett vitt täcke.	a.	utbredd
b. Han är till yrket <u>en</u> läkare.	b.	×

c. I skolan läsa skriva och räkna vi.	c. ,
d. Gossen heter Lasse.	d. rätt
1. Skall du brinna upp rocken?	1.
2. Det är inte första gången, att han har gjort så.	2.
3. Årets största högtider äro jul påsk och pingst.	3.
4. De började och sjunga.	4.
5. Henne tycker jag inte om.	5.
6. Det finns röda, vita och gula roser.	6.
7. Ingen hade kunnat botat honom.	7.
8. Fadern förbjöd sina söner att aldrig röka.	8.
9. Han kom utan böcker, ty de hade han glömt.	9.
10. De undrade, vad de skulle bo.	10.
11. Staden Lund är beläget nära Malmö.	11.
12. Vill du uträtta några ärende åt mig?	12.
13. Han är mycket intresserad i fotboll.	13.
14. Han är lika lång som jag.	14.
15. När den förlorade sonen mötte sin fader, ömkade han sig över honom.	15.
16. I städerna är man mer bekvämligare av sig.	16.
17. Ung man, van att köra bil, söker plats som sådan.	17.
18. Husbonden gav drängen sin lön.	18.
19. Soldaten följer dess order, som har befälet.	19.
20. Karl XII vände sig först mot Danmark för att tvinga dem till fred.	20.
21. Inbrott hade ägt rum i två av stadens bankar.	21.
22. Barnen lekte, och dess skratt hördes vida omkring.	22.
23. En person från Halland kallas hallänning.	23.
24. Halmstad är vacker.	24.
25. Juni och Juli äro sommarmånader.	25.
26. I landskapet finnas både berg som slätter.	26.
27. Far hade sagt det, men de tvekade på far själv.	27.
28. Det är förbjudet att ej beträda bryggan.	28.
29. För en stund sedan tala du om samma sak.	29.
30. Han väntade, till skolan hade slutat.	30.
31. När man hade drucket kaffet, bröt man upp.	31.
32. Det var en svår nöt att lösa.	32.
33. Vad du har blivit viktig!	33.
34. I Stockholm samlades folk från nordens länder.	34.
35. Å, var jag är trött!	35.
36. Hon satte sig och läsa.	36.

37. Far sover alltid på dagen, när han har haft nattarbete.	37.
38. Ett parti hade uppstått, vilka önskade fred.	38.
39. Han frågade, om han fick låna kniven?	39.
40. Hunden lyder under namnet Karo.	40.
41. I Kalmar utkommer en tidning, som heter barometern.	41.
42. Har du knytit ihop säcken?	42.
43. Han sade: »hör nu på, vad jag att säga!»	43.
44. Han förnekade, att han hade gjort det.	44.
45. Karin fick tyg, skor och många andra leksaker.	45.
46. Vi fingo sådan lust med att ro ut på sjön.	46.
47. De lämnade sitt fosterland ryggen.	47.
48. De vandrade genom en tät befolkad bygd.	48.
49. Blommorna voro ovanlig stora.	49.
50. Vi måste äta, före jultomten kommer.	50.

Namn:

Språkbyggnadsprov för klass 6, B-form.

B-formen innehåller samma uppgifter som A-formen, men ordningsföljden har ändrats så, att uppgifter med jämnt ordningsnummer bytt plats med uppgifter med udda ordningsnummer.

Språkläroprov för klass 6.

A-form. 15 minuter.

s = subjekt.
p = predikat.
x = annan satsdel.

1. Mjölharens häst <u>skenade</u> .	1.
2. Skräddaren syr <u>kostymer</u> .	2.
3. <u>Barnen</u> gå till skolan.	3.
4. Eskimåerna <u>jaga</u> säl.	4.
5. Sven och Olle <u>grälade</u> .	5.
6. Varför sjöng inte <u>Greta</u> den roliga visan?	6.
7. Varför <u>kom</u> du ej i går?	7.
8. Ibland få <u>korna</u> rovor.	8.

9. Slutligen började de slåss.	9.
10. De hade hört en man komma.	10.
11. Skolbarnen lekte en ny lek.	11.
12. Av vem hade de lärt sig den nya leken?	12.
13. I ett hörn av stugan stod en gungstol.	13.
14. Det börjar regna.	14.
15. Såg du fjärilen?	15.
16. Glöm inte ryggsäcken!	16.
17. Kyrkoherdens bil står i garaget.	17.
18. Skynda dig hit!	18.
19. En tidnings innehåll är mycket mångskiftande.	19.
20. Svens hund heter Karr.	20.
21. Kom paketet från bokhandeln i går?	21.
22. Av mjölk bereder man ost.	22.
23. Mannen i trädgården heter Andersson.	23.
24. På bordet framför fönstret låg en plyschduk.	24.
25. Han hade sprungit hela vägen.	25.
26. Han läste sagan om pojken, som åt i kapp med jätten.	26.
27. Drängen hejdade den skenande hästen.	27.
28. Upprepning av ord och uttryck undviks helst.	28.
29. Mesosten beredes av vassla.	29.
30. Att gymnastisera är nyttigt.	30.
31. Läkaren undersökte den sjuke.	31.
32. Detta tillfredsställde honom ej.	32.
33. Var har du varit hela dagen?	33.
34. På vägen ej bärs en bättre börda än mycken visdom.	34.
35. Andersson målar vår flaggstång.	35.
36. Ett brinnande ljus stod på skåpet.	36.
37. Skrivarna skriva långa listor.	37.
38. Den oförvägne mannen förolyckades.	38.
39. Hon bär ett fat bär.	39.
40. Den flitige trädgårdsmästaren vattnade blommorna.	40.

Namn:

Språkläroprov för klass 6, B-form.

B-formen innehåller samma uppgifter som A-formen, men ordningsföljden har ändrats så, att uppgifter med jämnt ordningsnummer bytt plats med uppgifter med udda ordningsnummer.

Motsatsprov för klass 6.

A-form. 12 minuter.

a. liten	stark kort vuxen lång <u>stor</u>
b. ljumt	varmt kallt hett <u>kyligt</u> <u>iskallt</u>
1. lätt	grov mager tung <u>bred</u> obetydlig
2. öppna	låsa stänga regla lufta knäppa
3. våt	fuktig regnig frusen varm torr
4. somna	väcka sova drömma blunda vakna
5. släcka	elda brinna tända upplamma slockna
6. häftig	lugn snabb orolig långsam snäll
7. snäll	sträng olydig arg elak god
8. modig	djärv rädd feg svag blek
9. öka	stanna sänka förkorta minska förlänga
10. trång	hög lång smal tjock vid
11. flitig	slarvig lat slö ivrig vårdslös
12. talrik	fattig talför fåtalig enfaldig ensam
13. multiplicera	addera fördubbla subtrahera dividera halvera
14. få	inga många några alla två
15. pålitlig	osäker falsk stygg betänksam dum
16. berömma	underkänna håna kassera prisa klandra
17. trösta	reta håna skrämman bedröva slå
18. givmild	elak omild självisk hjälpsam girig
19. emedan	enär sedan kanske därför fastän
20. sorg	sjukdom hälsa rikedom glädje stolthet
21. högfärdig	enkel blyg oansenlig skygg anspråkslös
22. hårt	skarpt mjukt flytande glasartat klibbigt
23. misstro	tillit vantro otro trohet aktning
24. sanning	orättvisa grymhet lögn förtal mildhet
25. slättland	lågland bergstopp dalgång bergstrakt högland
26. trasig	fin hel rik oordentlig sliten
27. tungsint	läftsinnig lättledd glättig gladlynt trögtänkt
28. vinst	inkomst förmögenhet olycka förlust minskning
29. envis	villig snäll lydig medgörlig ihärdig
30. viska	ropa tiga tala prata sjunga
31. fjärran	hemma borta inne nära ute
32. skrovlig	fin ren slät trubbig glansig
33. vankelmodig	beslutsam säker hurtig fast djärv
34. utanför	inom bortom inför innan utom
35. lättja	arbete möda flit sorg iver

36. innan då medan sedan förrän utom
 37. sällan ofta jämt alltid ständigt aldrig
 38. förlåtande hård stolt förhärdad oförsonlig medgörlig

Namn:

Motsatsprov för klass 6, B-form.

B-formen innehåller A-formens uppgifter i följande ordning: 2, 1, 4, 3, 6, 5, 8, 7, 10, 9, 12, 11, 14, 13, 16, 15, 18, 17, 19, 20, 22, 21, 24, 23, 26, 25, 28, 27, 30, 29, 32, 31, 34, 33, 36, 35, 38, 37.

Rättstavningsprov 1 för klass 6.

I klassrummet hängde ett schema, åtskilliga planscher och en väderlekstabell.
 En väsentlig del av posten befordrades snabbt med flygmaskin.
 Endast ungefär hälften av passagerarna på ångfärjan kunde riktigt bedöma avståndet till horisonten.

Ingenjören tappade sin ränsel i rännstenen utanför speceriaffären.
 Chauffören undvek med kolossal svårighet att kollidera med cyklisten.
 I en offentlig kungörelse förbjöds höjning av priserna på bränsle, såsom kol, olja och dylikt.

En patient på lasarettet spelade schack med en sjuksköterska.
 De fyra räknesätten äro addition, subtraktion, multiplikation och division.
 En norrländsk officer, som tränade terränglöpning för motionens skull, mötte plötsligt en björn.

Han tog emellertid saken lugnt, siktade noggrant och sköt.
 Efter slåttern har ungdomen på landsbygden särskilt roligt.
 På fotbollsmatchen applåderade man samt hejade och tjöt högljutt.
 (80 provningsord.)

Anm. Endast de kursiverade orden äro provningsord. Fel på följande ord medräknas alltså ej: att, av, de, del, en, ett, för, han, har, i, man, med, och, på, samt, sin, som, till, tog, äro.

Rättstavningsprov 2 för klass 6.

1 byggnad	9 brosch	17 inomhus	25 antagligen
2 talgljus	10 manschetter	18 inflammation	26 bortsprungna
3 spannmål	11 nationaldräkt	19 epidemisjukhus	27 gömställe
4 skildring	12 verkliga	20 bomull	28 utsikt
5 alltjämt	13 intressant	21 medicin	29 iakttagelse
6 uppskjuta	14 uppsatsen	22 begagna	30 telefon
7 emellanåt	15 aldrig	23 naturligtvis	31 tjänsteman
8 gudinna	16 förkyld	24 lektion	32 öppenhjärtig

33 kärleksfull	45 jämvikt	57 oersättlig	69 skilsmässa
34 hämndlysten	46 domare	58 auktion	70 kännbar
35 missunnsam	47 nämndeman	59 köpa	71 repetition
36 bröllopet	48 rannsaking	60 åtminstone	72 portmonnä
37 choklad	49 oskyldigt	61 ytterligare	73 fraktgons
38 cigarrett	50 lögnaktig	62 förrän	74 gjutjärn
39 glupsk	51 trotsig	63 grammfon	75 fönsterbleck
40 tillfredsställande	52 portion	64 musicera	76 sälgbuske
41 villkor	53 tallrik	65 bibliotek	77 blomstjälk
42 ovärderligt	54 marschera	66 katalog	78 förgätmigej
43 elektricitet	55 tyvärr	67 annonsera	79 hösttermin
44 energi	56 alldeles	68 illustrera	80 december

Problemprov 1 för klass 6.

A-form. 40 minuter.

Svar:

1. Åke, Bertil och Erik väga tillsammans 100 kg. Åke väger 25 kg och Bertil 35 kg. Hur mycket väger Erik? kg.
2. Sven har inga pengar och är skyldig Arne 70 öre. Sven säljer 10 stycken kulor för 2 öre stycket och 7 stycken frimärken för 5 öre stycket. Hur mycket mer måste Sven förtjäna för att kunna betala sin skuld till Arne? öre.
3. Sjudedelen av ett tal är 21. Vilket är talet?
4. Stina skulle köpa bullar och kakor för 1 kr. 50 öre. Hon köpte först 12 stycken 8-öres bullar. För resten av pengarna köpte hon 2-öres kakor. Hur många kakor köpte hon? kakor.
5. 20 liter potatis kosta 65 öre. Vad kostar 1 hektoliter 40 liter? kr. öre.
6. Per har 28 öre mer än Arne, och Arne har 23 öre mer än Georg. Sven, som har 50 öre, har 5 öre mer än Georg. Hur mycket har Per? öre.
7. För 6 kg kaffe betalade fru A. 19 kr. 50 öre. Kaffepriiset sjönk sedan med 35 öre pr kg. Hur mycket skulle fru A. fått betala för 6 kg kaffe efter det nya priset? kr. öre.
8. Vilket är det minsta tal man måste lägga till 141 för att få ett tal, som går jämnt att dela med 17?
9. I talserien 2, 4, 6, ?, 10, 12 saknas på frågetecknets plats ett tal. Detta är naturligtvis 8. Sök det tal, som saknas i följande talserie: 4, 6, 10, 16, ?, 34, 46.

10. Vår koks varar i 60 dagar, om vi dagligen använde 40 liter. Hur många dagar varar den, om vi dagligen använde 30 liter? dagar.
11. På en timme och tre kvart har en bil kört 84 km. Den har 16 km kvar att köra. Hur lång tid tar den vägen, om bilen kör med samma fart som förut? minuter.
12. En påle räcker 4 m över vattenytan. En femtedel av pålen står i botten och tre femtedelar i vattnet. Hur lång är pålen? m.
13. En flaska är till hälften fylld med medicin. Helt fylld skulle flaskan med medicinen kosta 3 kr. 55 öre. Själva flaskan kostar 15 öre. Vad kostar den till hälften med medicin fyllda flaskan? kr. öre.
14. Sammanlagda åldern av far, mor och de fyra barnen i en familj är nu 100 år. Av barnen är det yngsta 3 år. Hur stor blir familjens sammanlagda ålder, då det yngsta barnet fyller 21 år, om alla då leva? år.
15. Axel väger dubbelt så mycket som Per. Per väger dubbelt så mycket som Hans. Gustav väger lika mycket som Axel och Per tillsammans. Hur många pojkar lika tunga som Hans behövs, för att de tillsammans skola väga lika mycket som Gustav? pojkar.
16. Avståndet mellan två platser är 32 km. Karl och Erik gå från dessa platser samtidigt varandra till mötes. Karl går 2 km i timmen mer än Erik. De mötas efter 3 timmar. Hur många kilometer har Karl gått? km.
17. Hur många omlopp i sekunden gör ett lokomotivhjul, som har en omkrets av tre och en tredjedels meter, då tåget går 1 km på 1 minut? omlopp.
18. På en kub är sammanlagda längden av alla kantlinjerna 36 cm. Hur många kubikcentimeter är kubens volym? cm^3
19. En flaska väger tom 30 gr. Fylld med vatten väger den 80 gr, och fylld med en annan vätska väger den 65 gr. Vad väger 100 kubikcentimeter av den vätskan, då 1 kubikcentimeter vatten väger 1 gram? gram.
20. På ett dubbelspår möter ett tåg, som är 80 m långt, ett annat, som är 70 m långt. Det förras hastighet är 54 km i timmen, och det senares är 36 km i timmen. Hur lång tid tar det för tågen att passera varandra? sekunder.

Namn:

Problemprov 1 för klass 6.

B-form. 40 minuter.

Svar:

1. Leif, Göte och Herbert väga tillsammans 100 kg. Leif väger 30 kg och Göte 35 kg. Hur mycket väger Herbert? kg.
2. Bengt har inga pengar och är skyldig Arne 80 öre. Bengt säljer 10 stycken kulor för 2 öre stycket och 7 stycken frimärken för 5 öre stycket. Hur mycket mer måste Bengt förtjäna för att kunna betala sin skuld till Arne? öre.
3. Åttondelen av ett tal är 24. Vilket är talet?
4. Stina skulle köpa bullar och kakor för 1 kr. 50 öre. Hon köpte först 12 stycken 8-öres bullar. För resten av pengarna köpte hon 2-öres kakor. Hur många kakor köpte hon? kakor.
5. 20 liter potatis kosta 55 öre. Vad kostar 1 hektoliter 40 liter? kr. öre.
6. Per har 27 öre mer än Arne, och Arne har 26 öre mer än Georg. Sven, som har 50 öre, har 5 öre mer än Georg. Hur mycket har Per? öre.
7. För 6 kg kaffe betalade fru A. 18 kr. 90 öre. Kaffepriiset sjönk sedan med 35 öre pr kg. Hur mycket skulle fru A. fått betala för 6 kg kaffe efter det nya priset? kr. öre.
8. Vilket är det minsta tal man måste lägga till 142 för att få ett tal, som går jämnt att dela med 17?
9. I talserien 2, 4, 6, ?, 10, 12 saknas på frågetecknets plats ett tal. Detta är naturligtvis 8. Sök det tal, som saknas i följande talserie: 6, 8, 12, 18, ?, 36, 48.
10. Vår koks varar i 75 dagar, om vi dagligen använda 40 liter. Hur många dagar varar den, om vi dagligen använda 30 liter? dagar.
11. På en timme och tre kvart har en bil kört 84 km. Den har 16 km kvar att köra. Hur lång tid tar den vägen, om bilen kör med samma fart som förut? minuter.
12. En påle räcker 3 m över vattenytan. En femtedel av pålen står i botten och tre femtedelar i vattnet. Hur lång är pålen? m.
13. En flaska är till hälften fylld med medicin. Helt fylld skulle flaskan med medicinen kosta 3 kr. 45 öre. Själva flaskan kostar 15 öre. Vad kostar den till hälften med medicin fyllda flaskan? kr. öre.

14. Sammanlagda åldern av far, mor och de fyra barnen i en familj är nu 100 år. Av barnen är det yngsta 4 år. Hur stor blir familjens sammanlagda ålder, då det yngsta barnet fyller 21 år, om alla då leva? år.
15. Rolf väger dubbelt så mycket som Stig. Stig väger dubbelt så mycket som Hans. Klas väger lika mycket som Rolf och Stig tillsammans. Hur många pojkar lika tunga som Hans behövas, för att de tillsammans skola väga lika mycket som Klas? pojkar.
16. Avståndet mellan två platser är 30 km. Karl och Erik gå från dessa platser samtidigt varandra till mötes. Karl går 2 km i timmen mer än Erik. De mötas efter 3 timmar. Hur många kilometer har Karl gått? km.
17. Hur många omlopp i sekunden gör ett lokomotivhjul, som har en omkrets av tre och en tredjedels meter, då tåget går 1 km på 1 minut? omlopp.
18. På en kub är sammanlagda längden av alla kantlinjerna 48 cm. Hur många kubikcentimeter är kubens volym? cm^3
19. En flaska väger tom 30 gr. Fylld med vatten väger den 80 gr, och fylld med en annan vätska väger den 70 gr. Vad väger 100 kubikcentimeter av den vätskan, då 1 kubikcentimeter vatten väger 1 gram? gram.
20. På ett dubbelspår möter ett tåg, som är 80 m långt, ett annat, som är 95 m långt. Det förras hastighet är 54 km i timmen, och det senares är 36 km i timmen. Hur lång tid tar det för tågen att passera varandra? sekunder

Namn:

Problemprov 2 för klass 6.

A-form. 15 minuter.

Svar:

1. Sven har 15 öre och får 8 öre av sin far. Hur mycket pengar har Sven då? öre.
2. Karin är nu 12 år. Hur gammal var hon för 5 år sedan? år.
3. Vad kosta 3 apelsiner, om varje apelsin kostar 12 öre? öre.

4. Maj-Britt har 1 tioöring och 3 stycken femöringar. Hon tappar 2 stycken femöringar. Hur många öre har hon sen? öre.
5. Hans väger 43 kg. Per väger 29 kg. Hur mycket mindre väger Per än Hans? kg.
6. Sven fick 1 krona 60 öre. Hur många dagar räckte de pengarna, då han använde 20 öre om dagen? dagar.
7. Hur många minuter är en och en halv timme? minuter.
8. Olle har 75 öre. Han köper 8 stycken 5-öres chokladbitar. Hur mycket har han sedan kvar? öre.
9. Hur mycket kostar 4 kg kaffe, om varje kilogram kostar 3 kr. 50 öre? kr.
10. Vad kostar 1 kg socker, om 4 kg kosta 1 kr. 40 öre? öre.
11. Hur många sekunder går det på 15 minuter? sekunder.
12. Anna är 1 m 23 cm lång. Hon är 15 cm kortare än Karin. Hur lång är Karin? cm.
13. Hur mycket kosta 3 liter mjölk, om 4 liter kosta 88 öre? öre.
14. Hur lång tid behöver man för att gå 2 km 500 m, om man går 1 km på 10 minuter? minuter.
15. Erik hade 42 öre, Sven 58 öre. De lade samman sina pengar och delade sedan summan lika. Hur mycket vann Erik på delningen? öre.
16. En pojke springer 11 meter på en och en halv sekund. Hur långt springer han på 3 sekunder? meter.
17. Hur stor blir förtjänsten för varje dag, om man förtjänar 39 kr. på 6 dagar? kr. öre.
18. Två personer skulle dela 120 kr., så att den ene skulle få dubbelt så mycket som den andre. Hur mycket blev det åt den som fick mest? kr.
19. Sven, Nils, Rut och Maj ha 80 öre var. De köpa för alla sina pengar 8 hg choklad. Hur mycket kostar 1 hg choklad? öre.
20. Ett fartyg har proviant för 15 man under 60 dagar. Hur länge kan man beräkna, att provianten skall räcka för en besättning på 45 man? dagar.
21. Ett metallstycke bestod till en tredjedel av sin vikt av tenn. Resten var koppar. Hur mycket vägde metallstycket, om kopparn vägde 45 gram? gram.

22. En lina är 45 meter lång. Den skall klippas i två delar, så att den ena delen blir två tredjedelar av den andra delen. Hur lång blir den mindre delen? meter.
23. En fru sålde 100 stycken kakor, dels 10-öres och dels 8-öres. Hur många 10-öres kakor sålde hon, då hon fick in 9 kr. 50 öre för alla kakorna? stycken.
24. Bengt är nu tre gånger så gammal som Svea. Om 4 år är han endast dubbelt så gammal. Hur gammal är Svea nu? år.

Namn:

Problemprov 2 för klass 6.

B-form. 15 minuter.

Svar:

1. Gustav har 14 öre och får 8 öre av sin far. Hur mycket har Gustav då? öre.
2. Ebba är nu 11 år. Hur gammal var hon för 5 år sedan? år.
3. Vad kosta 4 apelsiner, om varje apelsin kostar 12 öre? öre.
4. Ester har 1 tioöring och 3 stycken femöringar. Hon tappar 2 stycken femöringar. Hur många öre har hon sen? öre.
5. Sten väger 42 kg. Olle väger 29 kg. Hur mycket mindre väger Olle än Sten? kg.
6. Bo fick 1 krona 40 öre. Hur många dagar räckte de pengarna, då han använde 20 öre om dagen? dagar.
7. Hur många minuter är en och en halv timme? minuter.
8. Svea har 85 öre. Hon köper 8 stycken 5-öres chokladbitar. Hur mycket har hon sedan kvar? öre.
9. Hur mycket kostar 4 kg kaffe, om varje kilogram kostar 4 kr. 50 öre? kr.
10. Vad kostar 1 kg socker, om 4 kg kostar 1 kr. 80 öre? öre.
11. Hur många sekunder går det på 12 minuter? sekunder.
12. Ture är 1 m 24 cm lång. Han är 15 cm kortare än Karl. Hur lång är Karl? cm.
13. Hur mycket kosta 3 liter mjölk, om 4 liter kosta 84 öre? öre.

14. Hur lång tid behöver man för att gå 3 km 500 m, om man går 1 km på 10 minuter? minuter.
15. Tor hade 46 öre, Östen 54 öre. De lade samman sina pengar och delade sedan summan lika. Hur mycket vann Tor på delningen? öre.
16. En pojke springer 12 meter på en och en halv sekund. Hur långt springer han på 3 sekunder? meter.
17. Hur stor blir förtjänsten för varje dag, om man förtjänar 45 kr. på 6 dagar? kr. öre.
18. Två personer skulle dela 180 kr., så att den ene skulle få dubbelt så mycket som den andre. Hur mycket blev det åt den som fick mest? kr.
19. Bengt, Nils, Rut och Maj ha 80 öre var. De köpa för alla sina pengar 8 hg choklad. Hur mycket kostar 1 hg choklad? öre.
20. Ett fartyg har proviant för 15 man under 60 dagar. Hur länge kan man beräkna, att provianten skall räcka för en besättning på 45 man? dagar.
21. Ett metallstycke bestod till en tredjedel av sin vikt av tenn. Resten var koppar. Hur mycket vägde metallstycket, om kopparn vägde 43 gram? gram.
22. En lina är 35 meter lång. Den skall klippas i två delar, så att den ena delen blir två tredjedelar av den andra delen. Hur lång blir den mindre delen? meter.
23. En fru sålde 100 stycken kakor, dels 10-öres och dels 8-öres. Hur många 10-öres kakor sålde hon, då hon fick in 9 kr. 60 öre för alla kakorna? stycken.
24. Stig är nu tre gånger så gammal som Svea. Om 4 år är han endast dubbelt så gammal. Hur gammal är Svea nu? år.

Namn:

Provräkning för klass 6.

A-form. 40 minuter.

Svar:

1. Vad kosta 100 kg av en vara efter ett pris av 3.05 kr. pr kg? kr.
2. 5 m av en tygsort kosta 12 kr. Vad kosta 3 m av samma tyg? kr.

3. Hur stor blir årsräntan på 2 000 kr. efter 3 %? kr.
4. Elsa hade köpt tomater. Då hon kom hem, frågade hennes mamma, vad tomaterna kostade pr hg. »Det vet jag inte», svarade Elsa, »men jag fick betala 2.16 kr. för 1 kg 8 hg.» Vad kostade tomaterna pr hg? öre.
5. En kaffehandlande blandade 5 kg kaffe à 3.25 kr. med 5 kg à 4.15 kr. Vad blir priset pr kg av blandningen? kr.
6. Av ett fartyg, som är värt 12 000 kr., äger A $\frac{5}{8}$ och B resten. Vad är B:s andel värd? kr.
7. $5\frac{1}{3}$ liter saft fylldes på buteljer, som rymde $\frac{2}{3}$ liter. Hur många buteljer behövdes? stycken.
8. Hur stor del av en million kronor är tiotusen kronor?
9. För $2\frac{1}{2}$ m av en tygsort har man betalat 37.50 kr. Vad kan $3\frac{1}{2}$ m av samma tyg beräknas kosta? kr.
10. Jag tänker på ett tal. $\frac{4}{5}$ av talet är 128. Vilket tal tänker jag på?
11. Hur stor blir räntan på 3 600 kr. under 5 månader efter 3.5 %? kr.
12. På en karta i skalan 1:100000 är avståndet mellan två platser 24 mm. Hur stort är avståndet i meter i verkligheten? m.
13. En möbelhandlande satte ned sina priser. En köksstol, som kostat 4 kr., sålde han för 3.30 kr. Hur stor var nedsättningen i procent av det ursprungliga priset? %.
14. Summan av de tre vinklarna i en triangel är alltid 180 grader. Hur många grader är summan av de 8 vinklarna i en åttahörning? grader.
15. En guldlegering innehåller 2.24 kg guld, vilket är 70 % av legeringens vikt. Hur stor är vikten? kg.
16. Ett arbete beräknas kunna utföras på 21 dagar av 80 man. Efter 12 dagars arbete sluta emellertid 12 man, och det dröjer 5 dagar, innan nya arbetare hinna anställas. Hur många nya arbetare behöva då anställas, för att arbetet skall bli färdigt på beräknad tid? arbetare.

Namn:

Provräkning för klass 6.

B-form. 40 minuter.

- Svar:
1. Vad kosta 100 kg av en vara efter ett pris av 4.05 kr. pr kg? kr.
 2. 5 m av en tygsort kosta 14 kr. Vad kosta 3 m av samma tyg? kr.
 3. Hur stor blir årsräntan på 2 000 kr. efter 4 %? kr.
 4. Elsa hade köpt tomater. Då hon kom hem, frågade hennes mamma, vad tomaterna kostade pr hg. »Det vet jag inte,» sade Elsa, »men jag fick betala 2.52 kr. för 1 kg 8 hg.» Vad kostade tomaterna pr hg? öre.
 5. En kaffehandlande blandade 5 kg kaffe à 3.25 kr. med 5 kg à 4.13 kr. Vad blir priset pr kg av blandningen? kr.
 6. Av ett fartyg, som är värt 12 000 kr., äger A $\frac{3}{8}$ och B resten. Vad är B:s andel värd? kr.
 7. $4\frac{2}{3}$ liter saft fylldes på buteljer, som rymde $\frac{2}{3}$ liter. Hur många buteljer behövdes? stycken.
 8. Hur stor del av en million kronor är tiotusen kronor?
 9. För $2\frac{1}{2}$ m av en tygsort har man betalat 38.50 kr. Vad kan $3\frac{1}{2}$ m av samma tyg beräknas kosta? kr.
 10. Jag tänker på ett tal. $\frac{4}{5}$ av talet är 136. Vilket tal tänker jag på?
 11. Hur stor blir räntan på 6 000 kr. under 5 månader efter 3.5 %? kr.
 12. På en karta i skalan 1: 100000 är avståndet mellan två platser 32 mm. Hur stort är avståndet i meter i verkligheten? m.
 13. En möbelhandlande satte ned sina priser. En köksstol, som kostat 4 kr., sålde han för 3.10 kr. Hur stor var nedsättningen i procent av det ursprungliga priset? %.
 14. Summan av de tre vinklarna i en triangel är alltid 180 grader. Hur många grader är summan av de 7 vinklarna i en sjuhörning? grader.
 15. En guldlegering innehåller 2.38 kg guld, vilket är 70 % av legeringens vikt. Hur stor är vikten? kg.

16. Ett arbete beräknas kunna utföras på 22 dagar av 80 man. Efter 12 dagars arbete sluta emellertid 12 man, och det dröjer 5 dagar, innan nya arbetare hinna anställas. Hur många nya arbetare behöva då anställas, för att arbetet skall bli färdigt på beräknad tid?

..... arbetare.

Namn:

Kursprov i mekanisk räkning för klass 6.

A-form. 40 minuter.

Svar:

1. $0.06 + 3.7 + 15.412 + 650.$	1.
2. $13.671 - 2.95.$	2.
3. $3.25 \times 2.7.$	3.
4. $2.47 : 3.8.$	4.
5. Förvandla $\frac{3}{16}$ till decimalbråk!	5.
6. Skriv med decimalbråksbeteckning tre tusendelar!	6.
7. $2\frac{1}{2} + 5\frac{3}{8} + \frac{1}{4}.$	7.
8. $8\frac{1}{6} - 3\frac{2}{3}.$	8.
9. $2\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{3}.$	9.
10. $\frac{4}{5} : \frac{2}{10}.$	10.
11. 12 % av 600.	11.
12. $0.5 - 0.016.$	12.
13. $4230 - 98.63.$	13.
14. $5020 \times 6.04.$	14.
15. $10000 \times 1.07.$	15.
16. $0.4 \times 6.02.$	16.
17. $0.001 \times 0.7.$	17.
18. $172.53 : 42.6.$	18.
19. $29.7 : 0.66.$	19.
20. $0.36 : 100.$	20.
21. $0.47 : 0.1.$	21.
22. Hur mycket är hälften av $6\frac{1}{2}$?	22.
23. $3\frac{1}{4} \times 60.3.$	23.
24. $5\frac{1}{3}$ % av 255.	24.
25. $5\frac{1}{4} : 3\frac{1}{2}.$	25.

26. Hur många procent är $\frac{3}{8}$?	26.
27. $100 - 40 \times 2.5$.	27.
28. $200 : 0.2 + 1.8$.	28.
29. $\frac{60 \times 0.51}{0.1 \times 75}$	29.
30. Skriv med siffror: en million millioner!	30.

Namn:

Kursprov i mekanisk räkning för klass 6.

B-form. 40 minuter.

Svar:

1. $2.07 + 0.7 + 25.412 + 750$.	1.
2. $23.671 - 2.94$.	2.
3. 2.25×2.7 .	3.
4. $1.95 : 2.6$.	4.
5. Förvandla $\frac{5}{16}$ till decimalbråk!	5.
6. Skriv med decimalbråksbeteckning sju tiotusendelar!	6.
7. $2\frac{1}{2} + 4\frac{2}{3} + \frac{1}{4}$.	7.
8. $7\frac{1}{6} - 4\frac{2}{3}$.	8.
9. $3\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{3}$.	9.
10. $\frac{3}{5} : \frac{2}{10}$.	10.
11. 14 % av 600.	11.
12. $0.4 - 0.016$.	12.
13. $4530 - 98.63$.	13.
14. 4020×6.04 .	14.
15. 10000×1.05 .	15.
16. 0.3×6.02 .	16.
17. 0.001×0.9 .	17.
18. $105.53 : 34.6$.	18.
19. $28.6 : 0.44$.	19.
20. $0.48 : 100$.	20.
21. $0.56 : 0.1$.	21.
22. Hur mycket är hälften av $8\frac{1}{2}$?	22.
23. $3\frac{1}{4} \times 64.3$.	23.
24. $5\frac{1}{3}$ % av 345.	24.
25. $8\frac{3}{4} : 2\frac{1}{2}$.	25.

26. Hur många procent är $\frac{3}{4}$? 26.
27. $175 - 30 \times 2.5$. 27.
28. $200 : 0.2 + 2.5$. 28.
29. $\frac{30 \times 0.51}{0.1 \times 75}$ 29.
30. Skriv med siffror: en million millioner! 30.

Namn:

Additionsprov för klass 6.

A-form. 5 minuter.

1) 9
6
4
5
8
7	2) 4
8
2
0
6
9	3) 5
7
8
5
9
4	4) 3
7
6
4
1
8	5) 3
4
8
9
6
1	6) 5
9
7
6
8
4
7) 5
6
3
5
0
2
3	8) 7
4
4
9
7
1
4	9) 9
6
7
9
4
9
8	10) 7
5
6
8
5
4
7	11) 8
2
5
7
8
7
9	12) 9
9
5
9
2
8
9
13) 5
4
3
6
7
5
6
4	14) 7
4
4
6
3
3
2
6	15) 7
5
7
8
6
9
3
8	16) 2
9
7
1
7
5
4
6	17) 5
7
8
9
3
1
6
9	18) 6
7
8
4
3
7
8
8
19) 9
8
7
6
6
8
7
4
8	20) 3
8
6
4
9
5
7
0
4	21) 6
5
8
4
3
7
7
8
1	22) 7
4
9
9
6
8
4
5
7	23) 5
6
9
8
7
7
7
8
5	24) 9
8
8
7
7
4
8
6
9

25)	3	26)	6	27)	7	28)	9	29)	5	30)	4
	8		0		7		4		8		7
	4		8		8		2		7		9
	4		4		9		0		6		6
	9		7		5		8		9		8
	5		9		4		6		7		5
	8		5		3		6		4		9
	6		2		7		7		6		7
	7		6		5		5		7		8
	4		8		8		3		8		9

31)	2	32)	3	33)	1	34)	5	35)	6	36)	9
	7		8		8		5		2		9
	9		7		5		8		8		7
	8		6		7		8		9		8
	5		5		9		6		5		6
	4		9		4		6		7		2
	8		4		6		9		6		4
	9		3		2		9		8		8
	6		2		4		7		4		7
	8		0		7		7		4		7
	5		8		8		7		8		9

37)	5	38)	8	39)	4	40)	5	41)	7	42)	9
	3		6		8		6		5		3
	8		6		5		9		7		8
	4		4		7		5		9		9
	9		9		9		8		9		7
	6		3		3		3		4		5
	2		5		8		4		8		6
	7		7		6		6		8		9
	7		8		9		8		6		4
	5		6		7		5		7		7
	8		9		5		7		7		2
	8		9		8		6		8		7

Namn:

Additionsprov för klass 6, B-form.

B-formen upptar A-formens uppgifter i följande ordning: 2, 3, 1, 6, 4, 5, 8, 9, 7, 12, 10, 11, 14, 15, 13, 18, 16, 17, 20, 21, 19, 24, 22, 23, 26, 27, 25, 30, 28, 29, 32, 33, 31, 36, 34, 35, 38, 39, 37, 42, 40, 41.

Divisionsprov för klass 6.*A-form. 12 minuter.*

1) $1275 : 41 = \dots\dots\dots$ rest $\dots\dots$	13) $7000 : 14 = \dots\dots\dots$ rest $\dots\dots$
2) $4086 : 80 = \dots\dots\dots$ rest $\dots\dots$	14) $7934 : 77 = \dots\dots\dots$ rest $\dots\dots$
3) $6819 : 32 = \dots\dots\dots$ rest $\dots\dots$	15) $4007 : 75 = \dots\dots\dots$ rest $\dots\dots$
4) $2668 : 43 = \dots\dots\dots$ rest $\dots\dots$	16) $5486 : 68 = \dots\dots\dots$ rest $\dots\dots$
5) $2544 : 48 = \dots\dots\dots$ rest $\dots\dots$	17) $9838 : 19 = \dots\dots\dots$ rest $\dots\dots$
6) $5563 : 69 = \dots\dots\dots$ rest $\dots\dots$	18) $6310 : 83 = \dots\dots\dots$ rest $\dots\dots$
7) $5554 : 17 = \dots\dots\dots$ rest $\dots\dots$	19) $2348 : 39 = \dots\dots\dots$ rest $\dots\dots$
8) $5280 : 92 = \dots\dots\dots$ rest $\dots\dots$	20) $8799 : 29 = \dots\dots\dots$ rest $\dots\dots$
9) $1858 : 37 = \dots\dots\dots$ rest $\dots\dots$	21) $4185 : 48 = \dots\dots\dots$ rest $\dots\dots$
10) $9690 : 24 = \dots\dots\dots$ rest $\dots\dots$	22) $9600 : 16 = \dots\dots\dots$ rest $\dots\dots$
11) $5900 : 88 = \dots\dots\dots$ rest $\dots\dots$	23) $9770 : 24 = \dots\dots\dots$ rest $\dots\dots$
12) $9801 : 99 = \dots\dots\dots$ rest $\dots\dots$	24) $6710 : 76 = \dots\dots\dots$ rest $\dots\dots$

Namn:

Divisionsprov för klass 6, B-form.

B-formen upptar A-formens uppgifter i följande ordning: 2, 4, 1, 3, 6, 8, 5, 7, 10, 12, 9, 11, 14, 16, 13, 15, 18, 20, 17, 19, 22, 24, 21, 23.

II. Vissa anmärkningar angående ändringar av de standardiserade provens ursprungliga form.

Vid den slutgiltiga redigeringen av de standardiserade proven ha smärre ändringar företagits i den form, proven hade vid standardiseringen. I det följande meddelas för de prov, i vilka ändringar i uppgifternas ordningsföljd företagits, uppgifternas ursprungliga ordningsföljd. För de uppgifter, i vilka ändring av formuleringen vidtagits, meddelas här den ursprungliga lydelsen.

Problemprov 1 för klass 2.

Ordningsföljd: 1, 2, 3 14, 20, 16, 17, 18, 19, 15, 21, 22.

Uppgifterna 21 och 22 ha uteslutits i den definitiva editionen. De hade följande lydelse.

Uppgift 21. Avståndet mellan två platser är 32 kilometer. Karl och Erik (A- och B-form.) går från dessa platser samtidigt varandra till mötes. Karl går 2 kilometer i timmen mer än Erik. De möts efter 3 timmar. Hur många kilometer har Karl gått?

Uppgift 22. En fru sålde 20 stycken kakor, dels 10-öres och dels 8-öres. (A-form.) Hur många stycken 10-öres kakor sålde hon, då hon fick in 1 krona 94 öre för alla kakorna?

(B-form.) 1 krona 92 öre — — —

Tyst läsning 1 för klass 4.

Uppgift j. En bonde hade en gång en ost i ett skåp. Snart kom en råtta (A-form.) dit och gnagde på osten. Då satte bonden en katt i skåpet, för att denne skulle vakta osten och skrämma bort. På kvällen gick bonden lugnt till sängs. Nästa morgon var han mycket nyfiken att få se, hur katten klarat vakthållningen. Han öppnade skyndsamt skåpet. Katten fanns där, men osten var borta. Den hade ätit upp.

Uppgift m. En liten pojke hade varit i skolan för första gången i sitt liv. (A-form.) När han kom hem, frågade hans mamma, vad han lärt sig. »Ingenting», svarade pojken. »Vad gjorde du?» — »Jag gjorde ingenting. Fröken ville veta, hur man stavar till 'katt', och jag lärde det.»

Tyst läsning 2 för klass 4.

Uppgift 9. (A-form.) En pojke fick plats hos en köpman. Denne hade en stor kista, som var full med gamla spikar, skruvar och järnskräp. Pojken blev tillsagd att ordna innehållet i kistan. På aftonen kom han till köpmannen och sade, att han var färdig med arbetet. Köpmannen granskade då detta. Allt var utfört med största omsorg. Var sort låg för sig, och på små papperslappar hade gossen skrivit, vad som fanns i varje avdelning. Vilken av följande egenskaper passar bäst in på pojken?
Punktlighet, envishet, ordningssinne, samvetsgrannhet, inställsamhet.

Uppgift 12. (A-form.) Finland är inte rikt på kol och järn. Jorden är mager, och det är endast en liten del av landet, som är odlad. Klimatet är inte särdeles lämpligt för sädesodling. Men över hälften av landet är täckt med skog. Vilken bör alltså vara Finlands viktigaste näringsgren?
Jordbruk, handel, bergsbruk, fiske, träindustri, jakt.

Motsatsprov för klass 4.

Ordningsföljd: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 11, 7, 9, 16, 10, 12, 13, 17, 14, 18, 15, 19, 20, 23, 22, 21, 35, 27, 26, 29, 28, 36, 31, 33, 38, 34, 30, 25, 24, 37, 32. (A-form.)

Språkbyggnadsprov för klass 4.

Uppgift 12 A (11 B). Ekorren bygger sitt bo upp i träden.

Uppgift 13 A (14 B). Fiskaren satte ut näten.

Uppgift 15 A (16 B). Han förnekade, att han ej gjort det.

Uppgift 37 A (31 B). Det är inte första gången, att han bråkat.

Uppgift 40 A (39 B) Hon förbjöd honom att ej somna.

Uppgift 41 A (42 B). De funno inte något fel på min bror och mig.

Problemprov 2 för klass 4.

Ordningsföljd: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 2, 8, 9, 10, 11, 17, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20. (A-form.)

Uppgift 13. (A-form.) Hans köpte för 30 öre. Sen fick han 50 öre av far, varefter han ytterligare köpte för 5 öre. Hur mycket mer pengar hade han då än från början?

(B-form.) Gun köpte för 25 öre. Sen fick hon 50 öre av far, varefter hon ytterligare köpte för 5 öre. Hur mycket mer pengar hade hon då än från början?

Tyst läsning 1 för klass 6.

Uppgift o. (A-form.) En våldsam explosion inträffade en gång i ett fyrverkeriupp-lag. Hettan i lokalen blev så stark, att av en rad bleckkärl, som hängts upp i ståltrådar i taket, voro endast de vid kärnen fastlödda handtagen kvar, medan alla fallit ner på golvet.

Motsatsprov för klass 6.

Ordningsföljd: Se motsatsprov för klass 4.

Språkbyggnadsprov för klass 6.

- Uppgift 2 A (1 B). Det är inte första gången, att han gjort så.
 Uppgift 14 A (13 B). Han är lika stor som jag.
 Uppgift 27 A (28 B). Far hade sagt det, men de tvekade på själva far.
 Uppgift 30 A (29 B). Han väntade, till skolan slutat.
 Uppgift 37 A (38 B). Far vilar alltid middag, när han haft nattarbete.
 Uppgift 41 A (42 B). I Kalmar utges en tidning, som heter barometern.
 Uppgift 44 A (43 B). Han förnekade, att han gjort det.

Problemprov 1 för klass 6.

Ordningsföljd: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 12, 13, 14, 15, 9, 10, 11, 16, 17, 18, 19, 20.
 (A-form.)

Uppgift 20.
 (A-form.) På ett dubbelspår passerar ett tåg, som är 80 m långt, ett annat, som är 70 m långt. Det förras hastighet är 54 km i timmen, och det senares är 36 km i timmen. Hur lång tid tar det för tågen att passera varandra? sekunder.

Uppgift 20.
 (B-form.) På ett dubbelspår passerar ett tåg, som är 80 m långt, ett annat, som är 95 m långt. Det förras hastighet är 54 km i timmen, och det senares är 36 km i timmen. Hur lång tid tar det för tågen att passera varandra? sekunder.

Problemprov 2 för klass 6.

Ordningsföljd: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 11, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, (A-form.)

III. Anvisningar till de standardprov, som äro föreslagna att användas vid betygssättningen i folkskolans andra klass.

A. Allmänna anvisningar.

För ämnena modersmålet och räkning äro standardiserade prov utarbetade, med vilkas hjälp eleverna kunna prövas och standardbetyg för dem erhållas. Proven, som kunna rekvireras från Skolöverstyrelsen, ha givits i ett stort antal klasser på skilda platser i vårt land, och resultatet av prövningen har lagts till grund för de betygstabeller, som meddelas i det följande. Vid utformningen av proven har betygssynpunkten varit den vägledande. Proven skola ge såväl de svagaste som de duktigaste eleverna tillfälle att visa sin förmåga. Därför ha även synnerligen svåra uppgifter tagits med. Sedan läraren givit proven i sin klass, kan han med hjälp av betygstabellerna få fram ett s. k. standardbetyg i det ämne, som det är fråga om. Genom standardbetygen får läraren ett värdefullt hjälpmedel för betygssättningen. I de officiella betygсанvisningarna lämnas närmare råd härom.

De i det följande givna anvisningarna till proven måste noga följas. Om så ej sker, bli standardbetygen missvisande.

1. Proven ges ungefär en månad före vårterminens slut.

2. Proven få ej påverka undervisningen, så att läraren endast på grund av den förestående prövningen tar upp till behandling detaljer av kursen, som förekomma i proven och som kunna befaras ej vara aktuella för eleverna. En sådan preparation strax före prövningen skulle tillfälligt driva upp elevernas prestationer och göra prövningen missvisande. Läraren får naturligtvis ej giva några sakliga upplysningar till proven men bör på bästa möjliga sätt klargöra prövningstekniken, så att ingen lärjunge är i ovisshet om hur han skall gå till väga i fråga om rent formella ting.

3. De flesta av proven äro utarbetade i två former, en A- och en B-form. Barn, som sitta bredvid varandra, böra till minskning av fuskrisken få olika former av proven.

4. Proven böra ej förläggas till lektioner, då elevernas prestationsförmåga på grund av trötthet kan befaras vara nedsatt. Lämpligast för proven äro dagens två första lektionstimmar, därefter första och andra lektionen efter frukostrasten.

5. För mätning av tiden vid de prov, som endast få pågå några minuter, måste klocka med sekundvisare användas. Före provets början skola barnen få veta, hur många minuter de få hålla på med provet. Läraren anger, när de skola börja och sluta. Fel i tidsbestämningen undvikas säkrast, om läraren antecknar klockslaget vid provets början och slut.

6. Uppgifterna i proven skola av barnen lösas i ordningsföljd. En uppgift får således aldrig utan vidare överhoppas, men om eleven finner, att han ej kan klara uppgiften, skall han naturligtvis lämna den och ta itu med de följande uppgifterna.

7. Med tanke på att uppgifternas svårighet eller mängd skulle kunna verka deprimerande på barnen, om de få den uppfattningen, att allt detta fordras av dem, är det av vikt, att läraren tillser, att elevernas inställning till proven blir den rätta. Han klargör för dem, att i proven tagits med många eller svåra uppgifter, för att alla barn skola få fullt arbete under hela tiden, och att säkerligen ingen enda kan klara alla uppgifterna.

8. Läraren tillser, att spetsade blyertspennor och reservpennor finnas, att svaren skrivas in på därför avsedd plats, att eleverna, sedan de behandlat uppgifterna på provbladets första sida, vända bladen och fortsätta med uppgifterna på andra sidan, och att eleverna skriva sina namn på angiven plats på provbladen.

9. Efter rättningen antecknar läraren på provbladet antalet »rätt» och antalet »fel», varvid naturligtvis de i en del prov förekommande typexemplen, vilka genomgås under lärarens ledning, ej skola medräknas. Bedömningen av rätt och fel sker enligt de principer, som för de särskilda proven längre fram finnas angivna. Om antalet elever är stort, underlättas rättningen av ett prov genom att läraren på en provblankett inför de rätta svaren och sedan använder den som facit.

B. Hur standardbetygen i de särskilda ämnena erhållas i klass 2.

1. Standardbetyget i läsning för klass 2.

De prov, som skola användas för erhållande av standardbetyget i läsning för klass 2, äro *Tyst läsning 1 för klass 2* och *Högläsning för klass 2*.

a. Anvisningar till läsproven.

Tyst läsning 1 för klass 2.

Detta prov avser att utröna graden av barnens förmåga att vid tyst läsning förstå innehållet i det lästa samt snabbheten i deras uppfattning.

Provet börjar med en förövning: läsestycke a. Barnen tillsägas att tyst läsa igenom stycket a. Därefter säger läraren: »I stycket är ett ord utelämnat. Vilket är detta ord?» — »Ägget.» — »Skriv det på linjen!» Sedan barnen skrivit ordet och det kontrollerats, att de skrivit rätt ord på rätt plats, säger läraren: »Nu får ni fortsätta att läsa de övriga styckena. När ni kommer till ett ställe, där ett ord är utelämnat, skriver ni det ord, som ska stå där. Ni ska endast skriva ett ord på varje linje. Ni får 10 minuter på er.»

Vid rättningen följer läraren principen, att ord, som ge god mening åt texten, godkännas. Till stavfel och grammatiska formfel, t. ex. björn i stället för björnen (nr 10, A-formen), tages ej någon hänsyn. Till ledning vid rättningen meddelas följande facit, där en del godkända varianter upptagits. Inom parentes meddelas en del icke godkända varianter.

Facit till Tyst läsning 1 för klass 2, A-formen.

1. glasögon.	10. björnen, björn.	20. jätten, de, dem, (<i>ej</i>
bonden, denne, han).
2. mannen, han, gubben,
farbrorn.	11. lågan, elden, den,
ljuset, (<i>ej</i> lampan).	21. korpen.
3. hunden (<i>ej</i> han).	12. mjölken.	22. ostbiten, osten.
4. ekorre
(<i>ej</i> fågel, duva).	13. fällan, råttfällan, den,
(<i>ej</i> källaren).	23. benet.
5. äpplena, dem, äpplen,
äpple, några, ett, (<i>ej</i>
sak, mat, medicin).	14. tegelstenen, stenen,
(<i>ej</i> pinnarna, fällan,
locket, hon, den, det).	24. gap, sällskap.
6. krona, slant, till,
(<i>ej</i> sak).	15. bladet, det.	25. mössa.
7. ogräset.	16. biet, det.	26. vissla.
8. räven.	17. tuppen.	27. hatt.
9. björn, björnarna.	18. hunden (<i>ej</i> han).	28. fisk (<i>ej</i> så).
	19. förkläde.	29. svansen.
		30. svansen.
		31. leken (<i>ej</i> sedan).
		32. Jakob, man.
		33. armarna.

Högläsning för klass 2.

Provet sker individuellt, varvid tillses, att eleven *ej* störes av kamraterna. Bäst är, att eleven vid läsningen är ensam med läraren.

Under det eleven läser, markerar läraren å sin lästext de fel, eleven gör sig skyldig till, medelst streck under texten på de ställen, där feLEN begåtts. Genom räkning av antalet streck fås hela antalet fel. Som fel räknas:

1. Felaktigt uttalat ord.
2. Bristfälligt utläsande av ord, på så sätt att sedan en del av ordet utlästs, en olämplig paus inskjutes, innan resten av ordet läses, eller ordet på annat sätt läses »hackigt». Den brist i förmågan av flytande läsning, som visar sig i att olämplig paus inskjutes före ett ords utläsande, markeras *ej* som fel.
3. Utbyte av ord i texten mot annat ord.
4. Överhoppande av ord.
5. Insättande av ord, som *ej* finnes i texten.
6. Upprepning av ord.
7. Omkastning av ord, t. ex. »fick han» i stället för »han fick». (Sådan omkastning räknas som *ett* fel.)
8. Överhoppande av rad. (Räknas som *ett* fel. Läraren ingriper och låter lärjungen läsa rätt rad. Felet kan markeras med ett streck i marginalen.)
9. Oförmåga att läsa ett ord, visande sig i att lärjungen ännu efter cirka 10 sekunders paus *ej* börjat läsa ordet. (Läraren ingriper då och utläser ordet, varefter läsningen fortsättes.)

Som allmän regel bör gälla, att fel i samband med *ett* ord i texten *ej* bör räknas som mer än *ett* fel. Om t. ex. felaktigt uttalat ord läses om igen, blir det endast ett fel, vare sig ordet vid omläsningen uttalas rätt eller fel, och om vid den första läsningen riktigt ord upprepas, blir det endast ett fel, även om ordet vid omläsningen skulle felläsas. Omläsningen räknas endast som *ett* fel, även om därvid flera ord skulle tagas om.

Då korrekt felmarkering kräver en viss övning, bör läraren, innan han ger provet, förskaffa sig sådan genom att markera elevernas fel vid läsning av någon annan text.

b. *Betygstabeller till läsproven.*

Standardbetyget i läsning bildas av två delbetyg, det ena gällande tyst läsning och det andra högläsning och talövningar. Det förra delbetyget erhålles med hjälp av nedanstående betygstabell (tabell 1). Det senare delbetyget sättes av läraren under beaktande av resultatet i det standardiserade högläsningsprovet men kan ej helt sammanfalla med betyget i detta prov, då även »välläsningen» och »talövningarna» böra inverka. Detta delbetyg erhålles alltså genom eventuell höjning eller sänkning av det betyg eleven enligt tabell 2 fått i högläsningsprovet. *Medelvärdet mellan de båda delbetygen utgör standardbetyget i läsning.* Vid sammanslagningen få de båda delbetygen väga lika tungt, och regeln följes, att om medelbetyget ligger exakt mellan två betygsgrader, den betygsgrad, som ligger längst från skalans mittpunkt (4 eller Ba), tages som medelbetyg. Betygstabellen till provet i tyst läsning har följande utseende:

Tabell 1. *Betygstabell till Tyst läsning 1 för klass 2.*

Antal rätt	Standardbetyg	Antal rätt	Standardbetyg
32—33	7 (A)	8	4— (Ba—)
30—31	6+ (a+)	7	3+ (B+)
24—29	6 (a)	6	3 (B)
21—23	6— (a—)	5	3— (B—)
18—20	5+ (AB+)	4	2+ (BC+)
14—17	5 (AB)	2—3	2 (BC)
13	5— (AB—)	1	2— (BC—)
11—12	4+ (Ba+)	0	1 (C)
9—10	4 (Ba)		

Någon standardtabell för delbetyget i högläsning kan, som redan nämnts, ej givas, då betyget ej exakt erhålles ur bestämda prov. Betygstabellen för högläsningsprovet meddelas här nedan.

Tabell 2. *Betygstabell till Högläsning för klass 2.*

Antal fel	Betyg
0—5	4 (Ba) eller högre
6—11	3 (B)
12—	2 (BC) eller lägre

Genom ett exempel må tillvägagångssättet för erhållande av en elevs standardbetyg i läsning förtydligas.

Exempel: En elev har i provet »Tyst läsning 1 för klass 2» rätt löst 14 uppgifter, och delbetyget i tyst läsning blir alltså 5 (AB). I provet »Högläsning för klass 2» har samma elev 2 fel, vilket ger betyget 4 (Ba) eller högre betyg. Läraren anser, att eleven med hänsyn till välläsning och talövningar förtjänar 5+ (AB+) i högläsning och sätter detta betyg. Som medelvärde mellan de båda delbetygen 5 och 5+ väljes det betyg, som ligger längst från skalans mittpunkt (4 eller Ba). Standardbetyget i läsning blir alltså 5+ (AB+).

Anm. Om läraren ej skulle kunna ge högläsningsprovet åt alla klassens elever, bör likväl ett delbetyg i högläsning sättas. Även om endast ett urval, bestående av de enligt lärarens mening duktiga, medelgoda och svaga eleverna, kunnat prövas med högläsningsprovet, kan därigenom likväl åtskillig ledning fås i fråga om betygsskalan.

2. Standardbetyget i skrivning för klass 2.

Standardbetyget i skrivning erhålles genom ett enda prov, Uppsatsprov för klass 2.

a. Anvisningar till provet i skrivning.

Uppsatsprov för klass 2.

Barnen skola skriva en uppsats över ämnet »Mitt första skolår». Läraren skriver upp rubriken på tavlan och samtalar under cirka 5 minuter med eleverna om uppsatsens innehåll. Det är meningen, att de skola berätta allt möjligt om sitt första skolår, och det är många olika saker de då kunna taga med. (Hur det var, när de började skolan; lärarinnan och kamraterna; arbetet under lektionerna; lekarna på rasterna; skolan vid ett eller annat festligt tillfälle.) När läraren är övertygad om att barnen förstå rubriken, få de arbeta med uppsatsen till timmens slut. Barnen få sköta sig själva, och läraren får ej hjälpa dem på något sätt. Ungefär 5 minuter innan det ringer, tillsägas de, att de måste avsluta uppsatsen och se igenom den noga.

Vid bedömningen av uppsatserna följas reglerna i de officiella betygsanvisningarna. Vid rättstavning och handstil fästes ej något avseende. Som ett hjälpmedel för ernåendet av en mera objektiv betygssättning har en särskild uppsatsskala utarbetats. Skalan upptar exempel på uppsatser, som kunna anses vara värda ett visst betyg. För att kvalitetsskillnaderna mellan uppsatserna i skalan skola framträda tillräckligt tydligt, ha endast uppsatser av tre betygskvaliteter, 6 (a), 4 (Ba) och 2 (BC), medtagits. Läraren har att placera in barnens uppsatser på »rätt plats» i skalan. Jämförelsen skulle kunna utföras på följande sätt. Barnens uppsatser ordnas i rangordning. Därefter jämföras de med skalans uppsatser, och med ledning härav bestämmer läraren, vilka uppsatser som skola betygsättas med 6 (a), 4 (Ba), och 2 (BC), och bedömer sedan de återstående uppsatserna i relation till dessa.

b. Uppsatsskala för klass 2.

6 (a)-uppsatser.

1. *Mitt första skolår.*

Då jag skulle skrivas in i skolan var jag först lite rädd men jag ville aldrig visa det. Men då jag väl kom i gång gick det rätt bra. Andra dagen var jag mycket morskare. Sedan gick det bra alla de övriga dagarna. Först tyckte jag skrivning var det roligaste, sedan gymnastik. Jag tyckte redan då bäst om lördagen på grund av att vi hade handarbete och kristendom då. Och sedan kom tisdagen. Vi hade då en så snäll syfröken som hette fröken Andersson. Hon skämtade med mig och sade någon skräddare blir du inte Tomas! Jag tycker över huvud taget att hela mitt första skolår gick riktigt bra.

2. Mitt första skolår.

Första dagen då vi gick i skolan hade vi så roligt. Först fick vi gå fram till tavlan och rita var sitt hus. Sedan ringde det ut, och den första som jag blev god vän med var Ulla-Greta, och sedan har vi alltid varit goda vänner.

Så gick tiden och innan vi visste ordet av, var det redan Lucia. På morgonen hade Fröken med sig en tårta med ljus. Och vi hade fått göra stjärngossemössor och dom hade vi på oss. Sedan fick vi var sin bit tårta. Sedan hade vi Kristendom, men vad vi talade om mins jag inte riktigt. På bordet hade fröken ställt en adväntstake med fyra ljus, och varje lördag tände Fröken ett ljus. Och i fönstret adväntsalmanack och för varje dag fick vi i tur och ordning öppna en riktig liten dörr och innanför var ett litet bilde innanför.

Sedan fick vi julov. Och då hade vi avslutning i Kyrkan och det var så högtidligt. Sedan följdes vi åt upp till skolan, där vi fick våra betyg.

4 (Ba)-uppsatser.

1. Mitt första skolår.

En gång fick vi gå i bara gymnastikkläderna på skolgården. När vi fick vår läsebok då var det sån glädje. Första dagen då var vi så rädda. Första dagen vi räknade tyckte jag det var så roligt. När vi skulle börja skolan då frågade förken vad vi hete och var vi bode och hur gamla vi var en del var ått och en del var nio. Det första jag ret i skolan det var en sotare. Första gången vi fick gå till bio då fick vi se Hans och Greta. Och en dag fick vi gå till Vrinevidskogen. När vi skulle ha äksamen då var det så varmt ute.

2. Mitt första skolår.

Nu skall jag berräta om mitt första skolår. När jag gick i första klass gick jag inte hoss däna förken utan hoss en anan fröken. Hoss vår första fröken hade vi mycket rollikt och nu skall jag berräta en hell del. Jag kom ihg när vi skulle börja och läsa i vår läsebok men vad de gick sakta men så lärde vi oss och läsa. Så en dag så fröken att vi skulle få utflykt därför att vi va duktiga. det var på fredag så sa fröken att vi skulle gå hem och ta mat till utflykten och så gick vi hem. så sa fröken att det var Rådasjön men var det var vakert träden voro gröna och sjön blank som en spegel, och vi såg en farbror som åkte i en kanot, så vislade fröken i sin viselpipa, och så var det mat, jag och de andra fick plas önder en gran. Och var maten var go och när vi ätit sa fröken att vi skulle hem. Och så kom busen och så åkte vi hem ijän.

Slut.

2 (BC)-uppsatser.

1. Mitt första skolår.

När jag började i skolan förken och kanraterna en dag sade förken att vi fick låv och rita och så sade förken att siv skolle dela ut ritsakerna vi ritade gubbar och myket annat sen rengde det och så sade förken att vi skolle lägga ner ritsakerna och så sade förken va vi skolle ha i läxa och sen läste vi bön sen när vi jort så fick vi gå hem och så var den dagen slut. En dag sade förken att vi skolle ha julfät förken hade lagt kakor och ett jlus och en duk och sen kom jultomten hade en röd luva och långa sko och sen hade vi roligt med jultomten.

2. Mitt första skolor.

När jag började i skolan var jag fu år.

Jag lärde mig att räkna skiva läsa rita sevrår funga och ibland ut och gå fröken Rut Hkånsön.

Jag hade blå klängeg och blått hårban svarta skor vita ströpor. Vår Mor var med oss och fruken var snäll.

Mina kmrater äro snåla.

Med Mig då när äksamen kom Fek vi gå hem. och sedan sköle vi vara i sökran klåkan ett i jän.

plansch.

Mina skolkrumater voro i blan snåla och i blan stöga. fröken får sija tell os i bland.

3. Standardbetyget i rättstavning för klass 2.

Standardbetyget i rättstavning erhålles genom ett enda prov, *Rättstavningsprov för klass 2*. Provets lydelse är:

(= Rättstavningsprov för klass 2 på sid. 8.) Betygstabellen till provet meddelas i tabell 3.

Tabell 3. Standardbetygstabell för ämnet rättstavning i klass 2.

Antal fel	Standardbetyg	Antal fel	Standardbetyg
0	6 (a) eller högre	16—19	3+ (B+)
1	6— (a—)	20—24	3 (B)
2	5+ (AB+)	25—30	3— (B—)
3	5 (AB)	31—35	2+ (BC+)
4—5	5— (AB—)	36—39	2 (BC)
6—7	4+ (Ba+)	40—45	2— (BC—)
8—11	4 (Ba)	46—	1 (C)
12—15	4— (Ba—)		

Provet gives under två på varandra följande dagar enligt uppdelningen på textblanketten.

Skrivningen utföres med blyerts. Eleverna uppmanas att tänka sig för, så att de skriva orden rätt genast. Om någon ändring måste göras, användes radergummi. Läraren meddelar vidare barnen, att de under skrivningen ej få framställa några frågor, men att de böra räcka upp handen, om de ej uppfattat det dikterade.

Vid dikteringen läses först varje mening högt av läraren, och därpå dikteras den i lämpliga ordgrupper. Varje ordgrupp läses en gång, högt och tydligt, med det i bildat talspråk gängse uttalet och utan förklaringar. Ser läraren, att någon elev räcker upp handen, dikterar han ordgruppen på nytt. Alla skiljetecken utsättas efter lärarens anvisningar.

Den ledande principen vid rättningen är, att fel ges för alla ord, som ej förekomma i samma form som de dikterats. Som felstavat anses alltså ett ord, som är:

- a) utlämnat,
- b) oläsligt skrivet,
- c) utbytt mot annat ord (t. ex. docka i stället för klocka),
- d) ändrat så, att man ej kan veta, vilken stavning eleven menat vara den slutgiltiga (t. ex. finns, fins),
- e) utbytt mot annan böjningsform (t. ex. riktig i stället för riktigt).

I fråga om punkt e) medges dock ett undantag. Har eleven felfritt skrivit den dikterade formen + en korrekt ändelse (t. ex. pennorna i stället för pen-nor), räknas ordet som rätt. Eleven har nämligen i detta fall visat, att han kan stava det dikterade ordet.

Fel mot reglerna för avstavning och för användande av stor begynnelsebokstav räknas ej. Utlämnade tecken över bokstäver, såsom punkt över i, anses ej i och för sig som fel. Skulle emellertid sådan utlämning föranleda, att läraren ej kan veta, vilken stavning som åsyftats, måste ordet enligt punkt b) räknas som felstavat.

4. Standardbetyget i räkning för klass 2.

De prov, som för erhållande av standardbetyget i räkning skola givas i klass 2, äro:

	Tid för provet:
Problemprov 1 för klass 2	35 min.
Problemprov 2 för klass 2 (huvudräkningsprov) ..	ca 20 »
Myntprov för klass 2	10 »
Additionsprov för klass 2	8 »
Subtraktionsprov för klass 2	6 »

Dessa prov kunna lämpligen fördelas på 4 lektionstimmar enligt följande fördelningschema:

Lektion 1.	Lektion 2.	Lektion 3.	Lektion 4.
Additionsprovet.	Problemprov 1.	Problemprov 2.	Myntprovet.
Subtraktionsprovet.			

a. Anvisningar till räkneproven.

Problemprov 1 för klass 2.

I detta prov ha barnen rätt att å konceptpapper göra de anteckningar och räkningar de vilja, men svaren skola införas på räkneprovsbladen på anvisad plats.

Facit till A-formen:

1. 8	11. 25
2. 36	12. 22
3. 7	13. 66
4. 15	14. 6:50
5. 6	15. 3:75
6. 4	16. 56
7. 40	17. 40
8. 35	18. 8
9. 15	19. 6
10. 45	20. 76

Facit till B-formen:

1. 9	11. 25
2. 48	12. 24
3. 6	13. 63
4. 15	14. 7:50
5. 6	15. 6:25
6. 2	16. 56
7. 35	17. 50
8. 45	18. 6
9. 25	19. 6
10. 35	20. 78

Problemprov 2 för klass 2.

(Huvudräkningsprov.)

Provet har följande lydelse:

(= Problemprov 2 för klass 2 på sid. 11 f.)

Barnen få ej själva läsa uppgifterna utan skola genom huvudräkning finna svaren, efter det läraren högt läst upp exemplen. Till barnen utdelas endast svarsblanketter, på vilka svaren skola skrivas. Sedan svarsblanketterna utdelats, klargör läraren tillvägagångssättet. Han tar exemplen i den ordning, i vilken de förekomma, anger uppgiftens nummer och läser den två gånger med ett par sekunders paus mellan de båda uppläsningarna. Efter andra uppläsningen få barnen, så fort de hinna, skriva in svaren på för uppgiften anvisad plats å svarsblanketten. Efter andra uppläsningen gör läraren så lång paus, som för varje uppgift finnes angiven på textblanketten, och säger därpå »nu», då barnen måste skriva in svaret, så framt så ej redan skett. Om ett barn då ej hunnit räkna uppgiften, skall det sätta ett streck på den för svaret avsedda platsen. Barnen få under pauserna ej störa med några frågor. Läraren bör efter första exemplet kontrollera, att barnen riktigt uppfattat, var de skola skriva svaren.

Risken för fusk är i detta prov stor, då skilda A- och B-former ej finnas. Barnen skola därför, så fort de skrivit in ett svar på svarsblanketten, genast vända denna, så att sidokamraterna ej frestas att fuska.

Facit:

1. 7	5. 5	9. 9	13. 28
2. 4	6. 51	10. 100	14. 1:70
3. 45	7. 48	11. 90	15. 47
4. 25	8. 5	12. 8	16. 6

Myntprov för klass 2.

Läraren hjälper barnen att finna svaren på exemplen a, b och c, t. ex. så: »I exempel a står: Vilka 2 mynt ge tillsammans 60 öre? Det betyder, att 60 öre ska betalas med två mynt av de slag, som finns angivna. Vilka av de mynten ska användas? Svaret blir en femtioöring och en tioöring. Vi skriver in svaret med en etta i raden för 50-öringar och en etta i raden för 10-öringar.» Sedan läraren noga kontrollerat, att barnen rätt inskrivit svaret, genomgår han exemplen b och c på samma sätt och kontrollerar barnens inskrivning av svaren. Varje barns blankett skall alltså efter denna genomgång ha följande utseende:

	50-öringar	25-öringar	10-öringar	5-öringar	1-öringar
a. Vilka 2 mynt ge tillsammans 60 öre?	1	—	1	—	—
b. » 3 mynt » » 55 öre?	—	2	—	1	—
c. » 4 mynt » » 66 öre?	1	—	1	1	1

Särskilt viktigt är, att läraren noga kontrollerar, att barnen förstå tekniken i provet, innan prövningen börjar.

Facit till A-formen:

1.	— — — 1 1	8.	— — — 1 3	15.	2 — 2 — 1
2.	1 1 — — —	9.	— — 2 1 1	16.	1 1 2 — 1
3.	— — 1 1 1	10.	— 1 1 1 1	17.	— 1 3 1 —
4.	— — 3 — —	11.	1 — 2 — 1	18.	1 — 2 — 3
5.	1 — 2 — —	12.	— — 2 2 —	19.	— — 2 4 —
6.	— 1 — 2 —	13.	— — — 5 —	20.	— — 2 — 5
7.	1 1 1 — —	14.	— — — 3 2		

Facit till B-formen:

1.	1 1 — — —	8.	— — 2 1 1	15.	— — — 3 2
2.	— — — 1 1	9.	— — — 1 3	16.	1 1 2 — 1
3.	— — 3 — —	10.	— — 2 2 —	17.	— 1 3 1 —
4.	— — 1 1 1	11.	— 1 1 1 1	18.	— — 2 4 —
5.	1 1 1 — —	12.	1 — 2 — 1	19.	1 — 2 — 3
6.	1 — 2 — —	13.	— — — 5 —	20.	— — 2 — 5
7.	— 1 — 2 —	14.	2 — 2 — 1		

Additionsprov för klass 2 och Subtraktionsprov för klass 2.

Barnen skola erhålla en riktig uppfattning av att det i dessa prov gäller att visa, hur fort man kan räkna med bibehållande av god säkerhet i räknandet. Det gäller alltså både att räkna fort och att räkna rätt. Barnen få order att räkna omsorgsfullt men att ej pröva uträkningarna. När ett tal är ordentligt räknat, räknas det alltså ej om igen, utan man går omedelbart över till nästa tal.

Innan provbladen delas ut, talar läraren om, vilket räknesätt provet gäller, och hur lång tid barnen få att räkna uppgifterna. Genom ett exempel på tavlan visas uppgifternas art och hur svaren skola skrivas. Som additionsexempel skrivas de tre siffrorna 6, 5 och 4 under varandra, och svaret 15 uträknas och utskrives. Som subtraktionsexempel användes $37 - 5 = 32$. Uppgifterna i provet skola räknas i ordningsföljd, och barnens uppmärksamhet fästes på att i additionsprovet uppgifterna följa efter varandra från vänster till höger i varje rad men i subtraktionsprovet uppifrån och ned i varje kolumn.

Strax innan provbladen delas ut, kan läraren säga ungefär så: »Jag vill se, om ni kan räkna både rätt och fort. Räkna alltså inte så fort, att ni räknar fel. Ni får endast (antalet minuter anges) minuter på er, så ni hinner inte räkna alla talen. Alla räkningar ska göras på de papper jag delar ut. Ni ska inte göra om en uträkning, sedan ni omsorgsfullt räknat ut ett tal, utan efter uträkningen genast fortsätta med nästa tal. Ni får inte börja, förrän jag säger till. Jag säger först 'färdiga', och så säger jag 'nu', och då ska ni sätta i gång med arbetet. Då de minuter, som ni har på er för provet, har gått, säger jag 'slut', och då slutar ni genast. Ingen siffra får skrivas, sen jag sagt 'slut'.»

Facit till subtraktionsprovet framställs lättast genom att läraren på en A-forms- och en B-formsblankett själv uträknar svaren.

Facit till additionsprovet meddelas här.

Facit till A-formen.

Facit till B-formen.

16	21	18	19	22	19	21	18	16	19	19	22
18	30	34	14	24	26	30	34	18	26	14	24
29	22	29	29	32	21	22	29	29	21	29	32
32	40	18	50	37	30	40	18	32	30	50	37
30	51	35	44	48	30	51	35	30	35	44	48
41	45	44	42	49	50	45	44	41	50	42	49
38	56	47	54	50	59	56	47	38	59	54	50
57	68	63	63	64	70	68	63	57	70	63	64

b. *Betygstabeller till räkneproven.*

Standardbetyget i räkning för varje enskild elev erhålles efter summering av elevens *betygstal* i de fem räkneproven: Problemprov 1 för klass 2, Problemprov 2 för klass 2, Myntprov för klass 2, Additionsprov för klass 2 och Subtraktionsprov för klass 2 (se tabellerna 4—8) ur standardbetygstabellen för ämnet räkning i klass 2 (se tabell 9).

Tabell 4. *Betygstal till Problemprov 1 för klass 2.*

Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal
0	2.2	6	7.2	11	10.4	16	13.2
1	3.6	7	8.0	12	11.0	17	13.8
2	4.4	8	8.6	13	11.6	18	14.4
3	5.0	9	9.2	14	12.0	19	14.6
4	5.8	10	9.8	15	12.6	20	14.8
5	6.4						

Tabell 5. *Betygstal till Problemprov 2 för klass 2.*

Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal
0	1.4	5	3.1	9	4.0	13	5.1
1	1.9	6	3.4	10	4.3	14	5.4
2	2.3	7	3.6	11	4.5	15	5.7
3	2.6	8	3.8	12	4.8	16	6.3
4	2.9						

Tabell 6. *Betygstal till Myntprov för klass 2.*

Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal
0	1.9	6	3.6	11	4.6	16	5.7
1	2.4	7	3.8	12	4.7	17	6.0
2	2.7	8	4.0	13	4.9	18	6.2
3	3.0	9	4.2	14	5.1	19	6.4
4	3.2	10	4.4	15	5.4	20	6.8
5	3.4						

Tabell 7. Betygstal till Additionsprov för klass 2.

Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal
0	1.0	12	2.4	24	4.2	36	5.8
1	1.2	13	2.6	25	4.4	37	5.9
2	1.4	14	2.7	26	4.5	38	6.0
3	1.5	15	2.9	27	4.7	39	6.2
4	1.6	16	3.0	28	4.8	40	6.3
5	1.7	17	3.1	29	4.9	41	6.4
6	1.8	18	3.3	30	5.1	42	6.5
7	1.9	19	3.4	31	5.2	43	6.7
8	2.0	20	3.6	32	5.3	44	6.8
9	2.1	21	3.8	33	5.5	45	7.1
10	2.2	22	3.9	34	5.6	46	7.4
11	2.3	23	4.1	35	5.7		

Tabell 8. Betygstal till Subtraktionsprov för klass 2.

Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal
0	1.2	14	2.9	28	4.1	42	5.5
1	1.4	15	3.0	29	4.2	43	5.6
2	1.6	16	3.1	30	4.3	44	5.7
3	1.7	17	3.2	31	4.4	45	5.8
4	1.8	18	3.3	32	4.5	46	5.9
5	1.9	19	3.4	33	4.6	47	6.0
6	2.0	20	3.5	34	4.7	48	6.1
7	2.1	21	3.6	35	4.8	49	6.2
8	2.2	22	3.6	36	4.9	50	6.3
9	2.3	23	3.7	37	5.0	51	6.4
10	2.4	24	3.8	38	5.1	52	6.5
11	2.5	25	3.9	39	5.2	53	6.6
12	2.7	26	4.0	40	5.3	54	6.8
13	2.8	27	4.1	41	5.4		

Tabell 9. Standardbetygstabel för ämnet räkning i klass 2.

Betygssumma	Standardbetyg	Betygssumma	Standardbetyg	Betygssumma	Standardbetyg
36.8—	7 (A)	26.6—28.2	5— (AB—)	16.4—18.0	3— (B—)
35.1—36.7	6+ (a+)	24.9—26.5	4+ (Ba+)	14.7—16.3	2+ (BC+)
33.4—35.0	6 (a)	23.2—24.8	4 (Ba)	13.0—14.6	2 (BC)
31.7—33.3	6— (a—)	21.5—23.1	4— (Ba—)	11.3—12.9	2— (BC—)
30.0—31.6	5+ (AB+)	19.8—21.4	3+ (B+)	—11.2	1 (C)
28.3—29.9	5 (AB)	18.1—19.7	3 (B)		

Exempel: En elev har i problemprov 1 räknat 9 tal rätt och får i detta prov betygstalet 9.2. I problemprov 2 har han 11 tal rätt, vilket ger betygstalet 4.5. I myntprovet har han 8 rätt med betygstalet 4.0. I additionsprovet och i subtraktionsprovet har han 20 och 23 rätt med betygstalen 3.6 och 3.7. Summan av betygstalen är 25.0, och elevens standardbetyg i räkning blir alltså 4+

IV. Anvisningar till de standardprov, som äro föreslagna att användas vid betygssättningen i folkskolans fjärde klass.

A. Allmänna anvisningar.

(= De allmänna anvisningarna för andra klassen.)

B. Hur standardbetygen i de särskilda ämnena erhållas i klass 4.

1. Standardbetyget i läsning för klass 4.

De prov, som skola användas för erhållande av standardbetyg i läsning för klass 4, äro *Tyst läsning 1 för klass 4*, *Tyst läsning 2 för klass 4* och *Högläsning för klass 4*.

a. Anvisningar till läsproven.

Tyst läsning 1 för klass 4.

Detta prov avser att utröna graden av barnens förmåga att vid tyst läsning förstå innehållet i det lästa samt snabbheten i deras uppfattning.

Provet börjar med en förövning: läsestycke a. Barnen tillsägas att tyst läsa igenom stycket a. Därefter säger läraren: »I stycket är ett ord utelämnat. Vilket är detta ord?» — »Sven.» — »Skriv det på linjen!» Sedan barnen skrivit ordet och det kontrollerats, att de skrivit rätt ord på rätt plats, säger läraren: »Nu får ni fortsätta att läsa de övriga styckena. När ni kommer till ett ställe, där ett ord är utelämnat, skriver ni det ord, som ska stå där. Ni ska endast skriva ett ord på varje linje. Ni får 10 minuter på er.»

Vid rättningen följer läraren principen, att ord, som ge god mening åt texten, godkännas. Till stavfel och grammatiska formfel tages ej någon hänsyn.

Till ledning vid rättningen meddelas följande facit, där en del godkända och icke godkända varianter upptagits.

Facit till A-formen.

1. katten,	7. gråsparv, sparv,	13. tidningen, läsningen,
2. klocka,	8. djupt, djup,	(ej platsen, bänken),
3. lat,	9. råttorna, råttan,	14. målad, nymålad,
4. räven, han,	dem,	målat,
5. topp, krön, slut,	10. katten, han,	15. henne, fröken,
ända,	11. stjärnorna, stjärnor,	16. hunden, han,
6. vita (ej rena),	12. flickan, henne,	17. vintern,

18. myran,	23. hjälpa, rädda,	29. färg,
19. vännen, värden,
(ej han),	24. ljög, lurades, nar-
rades, ljugit,	30. regnbågen,
20. regnade, regnat,
regnar,	25. jägaren, mannen,	31. hästen, ridhästen,
21. hunden,	26. fulaste (ej som),	32. kropp,
22. pianot, musiken,	27. far, fader, pappa,	33. läsa,
	28. rodret, ratten,	34. förstår.

Tyst läsning 2 för klass 4.

Detta prov avser, liksom tyst läsning 1, att utröna barnens förmåga att förstå en läst text men prövar mer än förra provet barnens förmåga att bilda omöden och dra slutledningar ur det lästa.

Provet börjar med en förövning: läsestycke a. Läraren läser detta stycke högt, och barnen följa med i sina häften. Därefter säger läraren: »Vilket ord ska vi sätta ett streck under? Bok, ty Robin Hood är här namnet på en bok. Drag ett streck under ordet *bok!* — Nu får ni fortsätta med de följande styckena. Läs dem, ge noga akt på innehållet och drag ett streck under det ord, som ger det rätta svaret på frågan. Ni ska bara stryka under ett av orden. Finner ni inte det rätta ordet, så gå strax över till nästa stycke.»

Facit:

1. flygare,	8. kallblodig,	15. osjälviskt,
2. tanklös,	9. ordningssinne,	16. aftonen,
3. zjuksköterska,	10. spöklik,	17. självbehärskning,
4. skrytsam,	11. lättretad,	18. okunnighet,
5. djurvänlig,	12. träindustri,	19. storslagen,
6. folkrik,	13. oföretagsamma,	20. samfärdsel.
7. obetänksamt,	14. vintern,	

Högläsning för klass 4.

Provet sker individuellt, varvid tillses, att eleven ej störes av kamraterna. Bäst är att eleven vid läsningen är ensam med läraren.

Under det eleven läser, markerar läraren i sin lästext de fel, eleven gör sig skyldig till, medelst streck under texten på de ställen, där felen begåtts. Genom räkning av antalet streck fås hela antalet fel. Som fel räknas:

1. Felaktigt uttalat ord.
2. Bristfälligt utläsande av ord, på så sätt att sedan en del av ordet utlästs, en olämplig paus inskjutes, innan resten av ordet läses, eller ordet på annat sätt läses »hackigt». Den brist i förmågan av flytande läsning, som visar sig i att olämplig paus inskjutes före ett ords utläsande, markeras ej som fel (se dock moment 9).
3. Utbyte av ord i texten mot annat ord.
4. Överhoppande av ord.
5. Insättande av ord, som ej finnes i texten.
6. Upprepning av ord.
7. Omkastning av ord, t. ex. »fick han» i stället för »han fick». (Sådan omkastning räknas som *ett* fel.)

8. Överhoppande av rad. (Räknas som *ett* fel. Läraren ingriper och låter lärjungen läsa rätt rad. Felet kan markeras med ett streck i marginalen.)

9. Oförmåga att läsa ett ord, visande sig i att lärjungen ännu efter cirka 10 sekunders paus ej börjat läsa ordet. (Läraren ingriper då och utläser ordet, var-efter läsningen fortsättes.)

Som allmän regel bör gälla, att fel i samband med *ett* ord i texten ej bör räknas som mer än *ett* fel. Om t. ex. felaktigt uttalat ord läses om igen, blir det endast ett fel, vare sig ordet vid omläsningen uttalas rätt eller fel, och om vid den första läsningen riktigt läst ord upprepas, blir det endast ett fel, även om ordet vid omläsningen skulle felläsas. Omläsning räknas endast som *ett* fel, även om därvid flera ord skulle tagas om.

Då korrekt felmarkering kräver en viss övning, bör läraren, innan han ger provet, förskaffa sig sådan genom att markera elevernas fel vid läsning av någon annan text.

b. Betygstabeller till läsproven.

Standardbetyget i läsning för klass 4 bildas av två delbetyg, det ena gällande tyst läsning och det andra högläsning och talövningar. *Standardbetyget i läsning* skall vara medelvärdet mellan *delbetyget i tyst läsning*, som grundas på proven Tyst läsning 1 för klass 4 och Tyst läsning 2 för klass 4, och *delbetyget i högläsning*, som utgöres av det av läraren modifierade betyget i provet Högläsning för klass 4. Delbetyget i tyst läsning erhålles efter sammanläggning av elevs betygstal i de båda proven i tyst läsning (se tabell 1 och 2) ur Standardtabell för delbetyget i tyst läsning för klass 4 (se tabell 3). Delbetyget i högläsning sättes av läraren under beaktande av resultatet i det standardiserade högläsningssprovet men kan ej helt sammanfalla med betyget i detta prov, då även »välläsningen» och »talövningarna» böra inverka. Läraren modifierar och differentierar alltså det betyg eleven erhållit i högläsningssprovet (se tabell 4), allt eftersom förhållandena så påkalla. Vid sammanslagningen få de båda delbetygen väga lika tungt, och regeln följes, att om medelbetyget ligger exakt mellan två betygsgrader, den betygsgrad, som ligger längst från skalans mittpunkt (4 eller Ba), tages som medelbetyg.

Betygstabellerna till läsproven ha följande utseende.

Tabell 1. Betygstal till Tyst läsning 1 för klass 4.

Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal
0	0	9	2.6	18	4.4	27	5.7
1	0.4	10	2.9	19	4.5	28	5.9
2	0.8	11	3.1	20	4.7	29	6.0
3	1.1	12	3.3	21	4.8	30	6.2
4	1.4	13	3.5	22	5.0	31	6.4
5	1.7	14	3.7	23	5.1	32	6.6
6	2.0	15	3.9	24	5.3	33	6.8
7	2.3	16	4.0	25	5.4	34	7.2
8	2.4	17	4.2	26	5.6		

Tabell 2. Betygstal till Tyst läsning 2 för klass 4.

Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal
0	0	6	2.9	11	4.4	16	5.7
1	0.5	7	3.2	12	4.6	17	6.1
2	0.9	8	3.5	13	4.8	18	6.4
3	1.6	9	3.8	14	5.1	19	6.8
4	2.1	10	4.1	15	5.4	20	7.3
5	2.6						

Tabell 3. Standardtabell för delbetyget i tyst läsning för klass 4.

Betygssumma	Standardbetyg	Betygssumma	Standardbetyg
12.5—	7 (A)	7.1—7.6	4— (Ba—)
11.9—12.4	6+ (a+)	6.5—7.0	3+ (B+)
11.3—11.8	6 (a)	5.9—6.4	3 (B)
10.7—11.2	6— (a—)	5.3—5.8	3— (B—)
10.1—10.6	5+ (AB+)	4.7—5.2	2+ (BC+)
9.5—10.0	5 (AB)	4.1—4.6	2 (BC)
8.9— 9.4	5— (AB—)	3.5—4.0	2— (BC—)
8.3— 8.8	4+ (Ba+)	—3.4	1 (C)
7.7— 8.2	4 (Ba)		

Förklaring: Betygssumman för en elev erhålles genom sammanläggning av elevens betygstal för tyst läsning 1 och tyst läsning 2.

Någon standardtabell för delbetyget i högläsning kan ej givas, då betyget ej exakt erhålles ur bestämda prov. Betygstabellen för högläsningsprovet meddelas här nedan.

Tabell 4. Betygstabell för Högläsning för klass 4.

Antal fel	Betyg
0— 3	5 (AB) eller högre
4— 7	4 (Ba)
8—15	3 (B)
16—	2 (BC) eller lägre

Exempel: En elev har i provet tyst läsning 1 löst 23 uppgifter rätt, vilket ger betygstal 5.1, och i provet tyst läsning 2 har han 17 uppgifter rätt, för vilka betygstalet är 6.1. Summan av dessa båda betygstal är 11.2, och delbetyget i tyst läsning blir alltså enligt standardtabellen (se tabell 3) 6— (a—). I högläsningsprovet har eleven två fel och får således i detta prov betyget 5 (AB) eller högre. Läraren anser emellertid, att eleven med hänsyn till välläsning och talövningar förtjänar något högre betyg, och ger honom därför betyget 5+ (AB+) i högläsning. Vid sammanslagning av de båda delbetygen 6— (a—) och 5+ (AB+) tages som

medelvärde det betyg, som ligger längst från skalans mittpunkt, och elevens standardbetyg i läsning blir alltså 6— (a—).

Amm. Om läraren ej skulle kunna ge högläsningsprovet åt alla klassens elever, bör likväl ett delbetyg i högläsningen sättas. Även om endast ett urval, bestående av några av de enligt lärarens mening duktiga, medelgoda och svaga eleverna, kunnat prövas med högläsningsprovet, kan därigenom likväl åtskillig ledning fås i fråga om betygsskalan.

2. Standardbetyget i skrivning för klass 4.

Standardbetyget i skrivning erhålles genom tre prov: *Språkbyggnadsprov för klass 4*, *Motsatsprov för klass 4* och *Uppsatsprov för klass 4*.

a. Anvisningar till proven i skrivning.

Språkbyggnadsprov för klass 4.

Provet är avsett dels att pröva barnens kunskaper i de moment, vilka ingå i kursen, dels att pröva deras allmänna språkriktighetskänsla.

Barnen ha att läsa igenom de olika uppgifterna i provet och upptäcka och rätta de fel, som finnas i en del av dem. Är uppgiften riktig, skrives ordet »rätt» på linjen till höger. Finnes något fel i uppgiften, markeras det så som typexemplen visa. Felaktigt ord eller skiljetecken understrykes, och det riktiga ordet eller skiljetecknet skrives på linjen till höger. Utelämnat ord eller skiljetecken markeras genom ett streck på det ställe, där utelämnningen skett, och ordet eller skiljetecknet skrives på linjen. Onödigt ord understrykes, och felet markeras med ett kryss på linjen. I varje uppgift kan endast *ett* fel förekomma, och på linjen till höger får aldrig skrivas mer än ett ord eller ett tecken. Läraren går igenom typexemplen och förvissar sig om att barnen förstå, vad de ha att göra. Därefter få de under 35 minuter arbeta med provet.

Vid rättningen tages ej hänsyn till stavfel och ej heller till om svarsorden skrivits med stor eller liten bokstav, för så vitt ej uppgiften avser att pröva just denna sak.

Till ledning vid rättningen meddelas följande facit, där en del godkända varianter upptagits.

Facit till A-formen.

1. fönstret	14. er	27. ,	40. ×
2. Man	15. ×	28. stockholmare	41. rätt
3. ×	16. .	29. rätt	42. en; ×
4. rätt	17. hemlig	30. ,	43. december
5. ?	18. deras	31. brutit	44. åka; ×
6. väntade	19. funnet; hittat	32. utlagd	45. föll
7. skidor	20. var	33. rätt	46. äldre
8. att, läste	21. honom	34. ?	47. vad
9. otätt; otätat	22. Aftonbladet	35. högst	48. Larssons
10. hennes; med	23. rätt	36. svalbon	49. utom
11. pingst	24. göromål	37. som; ×	50. ×
12. uppe; ×	25. England	38. kallade	
13. rätt	26. innan; när	39. rätt	

Motsatsprov för klass 4.

I detta prov gäller det att bland fem föreslagna ord stryka under det ord, som anger den bästa motsatsen till ett givet ord. Endast ett av de fem orden får strykas under. Läraren går igenom uppgifterna a och b med barnen. Vid a påvisar han, att orden stark, kort, vuxen inte ange någon verklig motsats till liten; man kan ju vara stark, kort, vuxen och samtidigt vara liten. Lång och stor äro motsatser till liten, och av dem är stor den bästa. I flera fall duger inte lång men väl stor som motsats till liten, t. ex. en stor summa pengar som motsats till en liten summa; där skulle det ju inte duga med lång. Av de fem föreslagna orden är det alltså *stor*, som skall strykas under.

I uppgiften b påvisas, att varmt och hett inte äro motsatser till ljumt. Av orden kallt, kyligt, iskallt är kyligt det bästa motsatsordet till ljumt. Motsatsen till kallt är inte ljumt utan varmt, och som motsats till iskallt skulle man ju inte tänka på ljumt utan på hett.

Barnen få efter denna förberedelse arbeta med provet på egen hand under 12 minuter. Läraren talar om, när halva tiden gått.

Facit till A-formen.

1. tung,	11. lat,	21. anspråkslös,	31. nära,
2. stänga,	12. fåtalig,	22. mjukt,	32. slät,
3. torr,	13. dividera,	23. tillit,	33. beslutsam,
4. vakna,	14. många,	24. lögn,	34. inom,
5. tända,	15. falsk,	25. bergstrakt,	35. flit,
6. lugn,	16. klandra,	26. hel,	36. sedan,
7. elak,	17. bedröva,	27. gladlynt,	37. ofta,
8. feg,	18. girig,	28. förlust,	38. oförsonlig.
9. minska,	19. fastän,	29. medgörlig,	
10. vid,	20. glädje,	30. ropa,	

Uppsatsprov för klass 4.

Detta prov omfattar ett referat och tre fria uppsatser. För samtliga uppsatserna i provet ha eleverna relativt kort tid på sig: 8 minuter för referatet och 6 minuter för de övriga. Läraren meddelar detta och tillsäger barnen att ej skriva för långsamt och att försöka att behandla ämnet så fullständigt som möjligt. De få även veta, att han kommer att meddela dem, när halva tiden gått.

För varje uppsats förklarar läraren enligt anvisningarna i det följande rubrikens innebörd, så att barnen förstå ämnet. Han får emellertid ej ge någon ledning beträffande detaljutformning, disposition och dylikt. Eleverna få därefter arbeta med uppsatserna under den angivna tiden. Då hälften av denna gått, säger läraren: »Nu har halva tiden gått.» Barnen kunna då bedöma, om de eventuellt måste göra senare delen mindre utförlig för att hinna till slutet. Någon särskild tid att se igenom det skrivna lämnas ej. Uppsatserna skrivas med blyerts.

1. Referat. (8 min.)

Läraren säger till eleverna, att de ska få höra en berättelse, som de sedan ska få återge. Han kommer att läsa den högt, men bara en gång, och medan han läser, får ingen skriva någonting. Därefter läses denna berättelse:

En bonde red en kväll genom en mörk skog. Hans häst sprang mycket fort. Plötsligt stötte bonden huvudet mot en gren. Han slog sig så hårt, att han svimmade och föll av hästen. När denne förstod, vad som hänt, sprang han hem till gården. Där sparkade han med hoven på stalldörren, tills drängen vaknade och kom ut. Hästen gick då tillbaka till skogen, och drängen följde efter. Där fann drängen sin husbonde liggande på marken och hjälpte honom hem.

Eleverna få därefter skriva nummer och rubrik. När alla äro färdiga härmed, säger läraren: »Börja!» och eleverna få arbeta med uppsatsen under 8 minuter.

2. När jag var ensam hemma. (6 min.)

En gång var jag ensam hemma

Läraren låter barnen skriva nummer och rubrik samt ovanstående mening. Därefter tillsäger han dem att fortsätta och berätta om något, som hänt en gång, när de varit ensamma hemma. Om de ej varit med om något, som det är trevligt att skriva om, kunna de hitta på något i stället. Efter tillsägelsen: »Börja!» få de arbeta under 6 minuter.

3. (6 min.)

(Rubriken sättes av eleverna.)

Eleverna få veta, att de skola skriva en uppsats om en katt. Bäst är, om de känna någon katt, som de kunna skriva om, men i annat fall kunna de hitta på ett namn och skriva om en katt, som de tänka sig. Läraren skriver endast upp nummer och ej någon rubrik. Han säger till barnen, att de själva få hitta på en överskrift, som passar till deras uppsats, t. ex. *Min kattunge*, *Vår grannes katt*, *Katten Pärla*. De skola börja med att beskriva, hur katten ser ut, och sedan få de skriva alldeles som de själva ha lust. Efter tillsägelsen: »Börja!» få barnen skriva under 6 minuter.

4. Brev. (6 min.)

Läraren säger ungefär på följande sätt: »Ni ska nu skriva ett brev till någon av era kamrater. Ni tänker er, att det är sommarlov och att ni är på ett annat ställe än kamraten ni skriver till. Ni kan bo i en stad eller på landet, eller kanske ni är ute på resa: biltur, cykeltur eller fotvandring. Var ni är, så berättar ni om allt möjligt, som ni sett och varit med om, så att brevet blir riktigt intressant.»

Läraren ger anvisning hur brevet skall börja med namn på plats, datum och personnamn. Då alla äro färdiga härmed, säger läraren: »Börja!» och låter barnen arbeta med uppsatsen under 6 minuter.

Vid bedömningen av uppsatserna följas reglerna i de officiella betygsanvisningarna. Vid rättstavning och handstil fästes ej något avseende. Som ett hjälpmedel för ernäendet av en mera objektiv betygssättning har en särskild uppsatsskala utarbetats. Skalan uppftar exempel på uppsatser, som kunna anses vara värda ett visst betyg. För att kvalitetsskillnaderna mellan uppsatserna i skalan skola framträda tillräckligt tydligt, ha endast uppsatser av tre betygskvaliteter, 6 (a), 4 (Ba) och 2 (BC), medtagits. Läraren har att placera in barnens uppsatser på »rätt plats» i skalan. Jämförelsen skulle kunna utföras på följande sätt. Barnens uppsatser över samma ämne ordnas i rangordning. Därefter jämföras de

med skalans uppsatser, och med ledning härav bestämmer läraren, vilka uppsatser som skola betygsättas med 6 (a), 4 (Ba) och 2 (BC), och bedömer sedan de återstående uppsatserna i relation till dessa med något av betygen 1—7. Uppsatsskalan har följande utseende:

Uppsatsskala för klass 4.

Uppsats 1 (Referat).

6 (a)-uppsats.

En bonde red en mörk kväll genom en skog. Hans häst sprang mycket fort. Plötsligt stötte bonden pannan mot en gren, och svimmade. Han sjönk av hästen och ner på marken. När hästen såg hur det stod till sprang han hem till gården. Då han kom till drängstugan slog han hovarna mot dörren så att drängen vaknade. Så gick hästen till skogen igen och drängen följde efter. När han fick se sin husbonde ligga på marken hjälpte han honom hem.

4 (Ba)-uppsatser.

1. Det var en gång en bonde som red igenom en stor skog. Hästen sprang mycket fort. Medan hästen sprang slog en gren till bondens ansikte, så att han svimmade. När hästen såg bonden ligga på marken. Sprang hästen hem och sparkade på dörren så drängen vaknade. Hästen sprang till skogen och drängen efter. Så hjälpte drängen bonden hem.

2. Det var en bonde som red igenom en mörk skog. Hans häst sprang mycket fort. Plötsligt stötte bonden mot en gren. Han svimmade och föll av hästen. Denna förstod genast vad som hänt. Hästen gick därför hem och slog med hovarna mot dörren, drängen kom ut. Hästen gick före drängen efter. Där låg bonden på marken. Och drängen hjälpte honom hem.

2 (BC)-uppsats.

En husbonde red genom en mörk skog. Och plötslig slog huvudet i en gren han svimade av när han förstod detta sprang han hem och sparkade på logdörren tills drängen vaknade. Så föjde drängen med så när dom kom dit fick dom se husbonden ligga där och de satte honom på hästryggen och förde honom hem.

Uppsats 2 (När jag var ensam hemma).

6 (a)-uppsats.

En gång var jag ensam hemma. Det var på kvällen. Jag låg uppe och läste. Rätt som det var tyckte jag att jag hörde någon komma i trappan. Jag ropade: »Vem är det?» Då ingen svarade gick jag ner. Där var ingen. Då gick jag upp igen. Plötsligt ringde telefonen. Jag gick och svarade, men det var ingen i telefonen. Jag tyckte hela tiden att det var någon i trappan som gick upp och ner. Till slut kom pappa och mamma hem.

4 (Ba)-uppsatser.

1. En gång var jag ensam hemma. Då knackade det hårt på dörren. Nu var det låst som tur var. Jag var tyst och sade ingenting. Men troligtvis hade den som knackade sett ljuset. Vem är det frågade jag? Jag svarade en dov röst. Intet ljud hördes. Den som knackade gick.

2. En gång var jag ensam hemma. Då såg jag ett spöke och jag blev så rädd att jag sprang och gömde mig. Den kom och gick förbi mig. Jag kröp närmare väggen så rädd var jag. Det kom en till och gick förbi mig och jag blev räddlare.

2 (BC)-uppsats.

En gång var jag ensam knackade det på dörren, jag gick och öppnade men där stod ingen då gick jag till andra dörren men där stod ingen då gick jag men när jag just lade knackade det hunden började då skälla de knackade mer då tänkte jag att jag måste gå ner och titta.

Uppsats 3 (Om en katt).

6 (a)-uppsats.

Vår grannes katt.

Vår granne har en katt som heter Murre. Han är svart med vita tassar. Han brukar komma in hos oss och stryka sig mot oss. En dag stod ett tefat med mjölk ute på gården. Den skulle vara till en igelkott, som brukade komma till oss och få mjölk. När jag gick ut för att se om igelkotten hade kommit så stod Murre där och lapade i sig mjölken!

4 (Ba)-uppsatser.

1. *Katten Laban.*

Min kamrat har en katt som heter Laban. Den är grå med bruna, svarta och vita fläckar och ganska liten. När den har gjort något som den inte får, springer den och gömmer sig i en stor bunke, som står på golvet.

2. *Min katt.*

Den katt som jag äger ser svart ut men lite vitt under hakan och tassar. Det roligaste med den katten är att han har sina ungar uppe i ladan. Högst däruppe finns ett svalbo, dit vill katten gärna. Det kan ni ju förstå. En gång skulle han försöka klättra dit upp men när han väl hade kommit upp flög svalorna ut. Katten blev så rädd att han ramlade ner.

2 (BC)-uppsats.

Min katt.

Jag har en katt som heter pajas han är grå till färgen Han leker med en gjämt han vill gärna rivas och bitas. Han hållte på en gång riva ögonne av mig. Och nu är han stor han rivs alls inte mer.

Uppsats 4 (Ett brev).

6 (a)-uppsats.

Käre Sigge!

Du må tro att jag har roligt här på landet. I morgon skall jag och några andra pojkar till en sjö och fiska gäddor med kastspö, som jag köpt. I går var

vi nere på fjorden och fiskade torsk och badade. Nu kommer du ju i nästa vecka och då har pappa lovat att vi skulle få resa till Danmark. Ja, välkommen då!

Din vän Bengt.

4 (Ba)-uppsatser.

1. Käre Kjell!

Jag är nu här på landet. Jag har det bra, må du tro. Jag tänker att du är avunsjuk på mej. I söndags cyklade jag ut och badade på Näset. Jag antar att du kommer och hälsar på mig en söndag. Det är kallt i vattnet ännu, så du kan inte bada.

Din Älskade Stig!

2. Kära Siv!

Jag undrar hur du mår. Jag har varit i Eskilsryd hos mina kusiner. Vi har varit i skogen och plockat kantareller. Jag plockade en literkorg full. Vi såg mycket i skogen ekorrar och andra djur. Vi åkte hem på kvällen.

Din vän Inga.

2 (BC)-uppsats.

Käre Evert

Jag ska skriva några rader till Evert. Jag bor på storgatan jag kan komma till dig. Gert och jag gick ned till bäcken och där åkte vi flotte vi körde in till stranden och jag plumsade med båda fötterna

Din vän Gösta.

b. Betygstabeller till proven i skrivning.

Standardbetyget i skrivning erhålles som medelvärde medan två delbetyg. *Delbetyg 1* fås efter sammanläggning av elevs betygstal i språkbyggnadsprovet och i motsatsprovet (se tabellerna 5 och 6) ur standardtabellen för delbetyg 1 i skrivning för klass 4 (se tabell 7). *Delbetyg 2* erhålles efter summering av elevs betyg på de fyra uppsatserna i uppsatsprovet ur standardtabellen för delbetyg 2 i skrivning (se tabell 8).

Tabell 5. Betygstal till Språkbyggnadsprov för klass 4.

Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal
0	0.5	13	3.0	26	4.0	39	5.2
1	0.6	14	3.1	27	4.1	40	5.4
2	0.8	15	3.2	28	4.2	41	5.5
3	1.1	16	3.3	29	4.3	42	5.7
4	1.4	17	3.3	30	4.3	43	5.9
5	1.7	18	3.4	31	4.4	44	6.0
6	1.9	19	3.5	32	4.5	45	6.2
7	2.1	20	3.6	33	4.6	46	6.5
8	2.3	21	3.7	34	4.7	47	6.8
9	2.4	22	3.8	35	4.8	48	7.0
10	2.6	23	3.8	36	4.9	49	7.2
11	2.8	24	3.9	37	5.0	50	7.4
12	2.9	25	4.0	38	5.1		

Tabell 6. Betygstal till Motsatsprov för klass 4.

Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal
0	0.5	10	2.9	20	4.5	30	6.2
1	1.0	11	3.0	21	4.6	31	6.3
2	1.4	12	3.1	22	4.8	32	6.5
3	1.7	13	3.3	23	5.0	33	6.7
4	1.9	14	3.5	24	5.1	34	7.0
5	2.1	15	3.6	25	5.3	35	7.2
6	2.2	16	3.8	26	5.5	36	7.4
7	2.4	17	3.9	27	5.6	37	
8	2.5	18	4.1	28	5.8	38	
9	2.7	19	4.3	29	6.0		

Tabell 7. Standardtabell för delbetyg 1 i skrivning för klass 4.

Betygssumma	Standardbetyg	Betygssumma	Standardbetyg
12.5—	7 (A)	7.1—7.6	4— (Ba—)
11.9—12.4	6+ (a+)	6.5—7.0	3+ (B+)
11.3—11.8	6 (a)	5.9—6.4	3 (B)
10.7—11.2	6— (a—)	5.3—5.8	3— (B—)
10.1—10.6	5+ (AB+)	4.7—5.2	2+ (BC+)
9.5—10.0	5 (AB)	4.1—4.6	2 (BC)
8.9— 9.4	5— (AB—)	3.5—4.0	2— (BC—)
8.3— 8.8	4+ (Ba+)	—3.4	1 (C)
7.7— 8.2	4 (Ba)		

Förklaring: Betygssumman erhålles genom addition av betygstalen för Språkbyggnadsprov för klass 4 och Motsatsprov för klass 4.

Tabell 8. Standardtabell för delbetyg 2 i skrivning för klass 4.

(Betygstabell till Uppsatsprov för klass 4.)

Poängtal	Betyg	Poängtal	Betyg
28	7+ (A+)	16	4 (Ba)
26—27	7 (A)	15	4— (Ba—)
25	7— (A—)	14	3+ (B+)
24	6+ (a+)	12—13	3 (B)
23	6 (a)	11	3— (B—)
22	6— (a—)	10	2+ (BC+)
21	5+ (AB+)	9	2 (BC)
19—20	5 (AB)	8	2— (BC—)
18	5— (AB—)	4—7	1 (C)
17	4+ (Ba+)		

Förklaring: Poängtalerna erhållas genom sammanläggning av betygen på de fyra uppsatserna i uppsatsprovet, varvid betygsskalan 1—7 användes.

Då de båda delbetygen 1 och 2 uträknats, tages medelvärdet mellan dem, vilket utgör standardbetyget i skrivning.

Exempel: I språkbyggnadsprovet och motsatsprovet har en elev respektive 18 och 15 rätt lösta uppgifter. Betygstalen för dessa prov bli 3.4 och 3.6, summan av dem är 7.0, och delbetyg 1 blir alltså 3+ (B+). Eleven har på de fyra uppsatserna i uppsatsprovet erhållit betygen 4, 3, 2, 3, vilka ge poängsumman 12. Delbetyg 2 blir då 3 (B). Vid sammanslagningen av delbetygen 3 och 3+ tages som medelvärde betyget 3, som ligger längst från skalans mittpunkt. Elevens standardbetyg i skrivning blir alltså 3 (B).

3. Standardbetyget i rättstavning för klass 4.

Standardbetyget i rättstavning erhålles genom två prov: *Rättstavningsprov 1 för klass 4* och *Rättstavningsprov 2 för klass 4*. Proven ha följande lydelse: — — — (= texterna på sid. 26 och 27).

Dessa prov avvika i ett par avseenden från de vanliga rättstavningsproven. För det första äro de betydligt svårare. Detta är emellertid nödvändigt, för att man med endast två prov skall kunna erhålla en någorlunda tillfredsställande betygssättning även av de duktigare eleverna. En annan olikhet är, att endast de s. k. prövningsorden tas i beaktande. I blockskrivningen — prov 2 — äro givetvis alla ord prövningsord. I det andra provet äro endast de kursiverade orden prövningsord, och vid stavningen av övriga ord fästes ej något avseende. Detta system förenklar betygssättningen.

Ännu en olikhet är, att dessa prov ej uteslutande äro kursprov. Visserligen äro de allra flesta av de i proven ingående orden att hänföra till kursen, då de antingen utgöras av vanliga ord eller exemplifiera något ljud, som enligt undervisningsplanen skall inläras, men ett mindre antal ord i proven ligga s. a. s. utanför kursen och avse att undersöka elevernas förmåga att reda sig med förut ej inlärd ord. Liksom man i andra ämnen betygsätter ej blott barnens minneskunskaper utan även andra ting, såsom deras förmåga att uppfatta, tänka och kombinera, bör man vid betygssättning i rättstavning ge eleverna tillfälle att jämte redovisning för den inlärd kursen visa sin eventuella begåvning för ämnet, sin intuition och sin förmåga att jämföra och dra slutsatser. Alla prövningsorden ha emellertid utvalts så, att man kan förmoda, att deras betydelse är känd av eleverna.

a. Anvisningar till rättstavningsproven.

Skrivningen utföres med blyerts. Eleverna uppmanas att tänka sig för, så att de skriva orden rätt genast. Om någon ändring måste göras, användes radergummi eller ock strykes det felaktiga ordet över och skrives om. Läraren meddelar barnen, att de under skrivningen ej få framställa några frågor, men att de böra räkna upp handen, om de ej uppfattat ett ord eller en fras, i vilket fall ordet eller frasen dikteras om.

Vid dikteringen blir tillvägagångssättet något olika för blockskrivning och ord i meningar. I förra fallet dikteras orden ett och ett, högt och tydligt och med det i bildat talspråk vanliga uttalet, utan förklaringar och i lugnt men ej för långsamt tempo. Ser läraren, att någon lärjunge räcker upp handen, dikterar han ordet en gång till. Skulle han märka, att eleven fortfarande ej uppfattat det, sätter han in det i något lämpligt uttryck. Omfattar provet ord i meningar, läses först varje mening högt av läraren, och därpå dikteras den i

lämpliga ordgrupper. Varje ordgrupp läses en gång, högt och tydligt, med det i bildat talspråk gängse uttalet och utan förklaringar. Ser läraren, att någon elev räcker upp handen, dikterar han ordgruppen på nytt. Alla skiljetecken utsätts efter lärarens anvisningar.

Den ledande principen vid rättningen är, att fel ges för alla ord, som ej förekomma i samma form, som de dikterats. Såsom felstavat anses alltså ett ord, som är:

- a) utelämnat,
- b) oläsligt skrivet,
- c) utbytt mot annat ord (t. ex. hjälpte i stället för hjälte),
- d) ändrat så, att man ej kan veta, vilken stavning eleven menat vara den slutgiltiga (t. ex. lugnt, lungt),
- e) utbytt mot annan böjningsform (t. ex. barnslig i stället för barnligt).

I fråga om punkt e) medges dock ett undantag. Har eleven felfritt skrivit den dikterade formen + en korrekt ändelse (t. ex. abborren i stället för abborre), räknas ordet såsom rätt. Eleven har nämligen i detta fall visat, att han kan stava det dikterade ordet.

Fel mot reglerna för avstavning och för användande av stor begynnelsebokstav räknas ej. Utelämnade tecken över bokstäver, såsom punkt över i, anses ej i och för sig som fel. Skulle emellertid sådan utelämnning föranleda, att läraren ej kan veta, vilken stavning som åsyftats, måste ordet enligt punkt b) räknas som felstavat.

b. Betygstabeller till rättstavningsproven.

Standardbetyget i rättstavning erhålles efter sammanläggning av elevs betygstal i rättstavningsprov 1 och i rättstavningsprov 2 (se tabell 9 och 10) ur standardbetygstabellen för ämnet rättstavning i klass 4 (se tabell 11).

Tabell 9. Betygstal till Rättstavningsprov 1 för klass 4.

Antal fel	Betygstal	Antal fel	Betygstal	Antal fel	Betygstal	Antal fel	Betygstal
0	6.3	7	4.5	17—18	3.4	31—35	2.3
1	5.8	8	4.4	19—20	3.3	36—40	2.0
2	5.5	9	4.3	21—22	3.1	41—45	1.6
3	5.2	10	4.2	23—24	3.0	46—50	1.2
4	5.0	11—12	4.0	25—26	2.9	51—55	1.0
5	4.8	13—14	3.8	27—28	2.7	56—	0.5
6	4.6	15—16	3.6	29—30	2.5		

Tabell 10. Betygstal till Rättstavningsprov 2 för klass 4.

Antal fel	Betygstal	Antal fel	Betygstal	Antal fel	Betygstal	Antal fel	Betygstal
0	6.6	7	4.8	17—18	3.7	31—35	2.5
1	6.1	8	4.6	19—20	3.5	36—40	2.2
2	5.8	9	4.5	21—22	3.3	41—45	1.8
3	5.5	10	4.4	23—24	3.2	46—50	1.5
4	5.3	11—12	4.2	25—26	3.0	51—55	1.1
5	5.1	13—14	4.0	27—28	2.8	56—	0.6
6	4.9	15—16	3.8	29—30	2.7		

Tabell 11. Standardbetygstabell för ämnet rättstävning i klass 4.

Betygssumma	Standardbetyg	Betygssumma	Standardbetyg
12.8—	7 (A)	7.1—7.6	4— (Ba—)
12.2—12.7	6+ (a+)	6.5—7.0	3+ (B+)
11.5—12.1	6 (a)	5.8—6.4	3 (B)
10.9—11.4	6— (a—)	5.2—5.7	3— (B—)
10.3—10.8	5+ (AB+)	4.6—5.1	2+ (BC+)
9.6—10.2	5 (AB)	3.9—4.5	2 (BC)
9.0—9.5	5— (AB—)	3.3—3.8	2— (BC—)
8.4—8.9	4+ (Ba+)	—3.2	1 (C)
7.7—8.3	4 (Ba)		

Förklaring: Betygssumman erhålles genom addition av betygstalen för rättstavningsprov 1 och rättstavningsprov 2.

Exempel: En elev har 7 fel i rättstavningsprov 1 och 10 fel i rättstavningsprov 2. Motsvarande betygstal äro enligt tabell 9 och 10 respektive 4.5 och 4.4. Summan av dessa tal är 8.9, och standardbetyget blir alltså enligt tabell 11 4+ (Ba+).

4. Standardbetyget i tillämpad räkning för klass 4.

De prov, som för erhållande av standardbetyg i tillämpad räkning skola givas i klass 4, äro:

	Tid för provet
Problemprov 1 för klass 4	40 min.
Problemprov 2 för klass 4	15 »
Provräkning för klass 4	40 »

a. Anvisningar till proven i tillämpad räkning.

Problemprov 1 för klass 4.

Meningen med detta prov är ej att pröva elevernas i undervisningen förvärdade mera speciella matematiska kunskaper utan att utröna graden av deras allmänna förmåga av matematiskt tänkande. Det är därför av synnerlig vikt, att läraren ej preparerar eleverna till prövningen genom att under den föregående undervisningen välja exempel av den art som förekommer i provet. Om barnen övas att lösa sådana problem, blir provets värde tydligen i hög grad reducerat.

Uppgifterna äro ordnade efter stigande svårighet. De sista uppgifterna i proven äro så svåra, att säkerligen ytterst få elever kunna lösa dem. Till proven få eleverna använda konceptpapper.

Facit till A-formen.

1.	16	7.	75	12.	24	17.	12
2.	25	8.	30	13.	1:85	18.	2·28
3.	20	9.	12	14.	12	19.	64
4.	14	10.	17:40	15.	4 600	20.	675
5.	6	11.	4:55	16.	1·75	21.	24
6.	65						

Facit till B-formen.

1.	15	7.	85	12.	23	17.	13
2.	20	8.	28	13.	1:80	18.	2·24
3.	20	9.	16	14.	13	19.	63
4.	16	10.	16:80	15.	5 800	20.	525
5.	7	11.	3:85	16.	1·65	21.	23
6.	35						

Problemprov 2 för klass 4.

Detta prov har en liknande uppgift som det föregående problemprovet men prövar mycket mera elevernas förmåga av snabbhet i tänkandet, då till provet endast gives en tid av 15 minuter. Konzeptpapper får ej användas. Alla uträkningar måste alltså göras som huvudräkning, och pennan får endast användas för inskrivning av svaren på provbladen.

Facit till A-formen.

1.	5
2.	6
3.	35
4.	15
5.	17:50
6.	45
7.	30
8.	25
9.	15
10.	2:50

Facit till B-formen.

1.	6	11.	30
2.	6	12.	80
3.	45	13.	20
4.	25	14.	12
5.	15:75	15.	74
6.	42	16.	10
7.	30	17.	50
8.	15	18.	150
9.	20	19.	8
10.	3:50	20.	18

Provräkning för klass 4.

Detta prov skiljer sig från problemproven däri, att det mera hänför sig till kursen. Det torde till sin typ likna de provräkningar många lärare använda. Uppgifterna äro ordnade efter svårighet liksom i problemproven. Till provet få barnen använda konceptpapper.

Facit till A-formen.

1.	224	9.	1 440
2.	35	10.	28·66
3.	8	11.	25:80
4.	5:70	12.	9:40
5.	475	13.	9:45
6.	25	14.	1
7.	8 760	15.	32
8.	2 810		

Facit till B-formen.

1.	236	9.	1 920
2.	45	10.	24·66
3.	6	11.	26:40
4.	6:70	12.	7:40
5.	475	13.	9:40
6.	25	14.	2
7.	8 784	15.	34
8.	1 820		

b. Betygstabeller till proven i tillämpad räkning.

Standardbetyget i tillämpad räkning erhålles efter sammanläggning av elevs betygstal i *Problemprov 1 för klass 4*, *Problemprov 2 för klass 4* och *Provräkning för klass 4* (se tabellerna 12, 13 och 14) ur standardbetygstabellen för ämnet tillämpad räkning i klass 4 (se tabell 15).

Tabell 12. Betygstal till Problemprov 1 för klass 4.

Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal
0	1.0	6	3.5	12	5.1	17	6.4
1	1.7	7	3.8	13	5.3	18	6.6
2	2.1	8	4.0	14	5.6	19	6.9
3	2.5	9	4.3	15	5.9	20	7.2
4	2.8	10	4.6	16	6.1	21	7.4
5	3.1	11	4.8				

Tabell 13. Betygstal till Problemprov 2 för klass 4.

Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal
0	0.4	6	3.0	11	4.4	16	5.9
1	1.2	7	3.3	12	4.7	17	6.3
2	1.7	8	3.6	13	5.0	18	6.7
3	2.0	9	3.9	14	5.3	19	7.1
4	2.3	10	4.2	15	5.6	20	7.4
5	2.6						

Tabell 14. Betygstal till Provräkning för klass 4.

Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal
0	1.3	4	3.0	8	4.3	12	5.9
1	1.9	5	3.3	9	4.7	13	6.2
2	2.3	6	3.6	10	5.1	14	6.6
3	2.7	7	3.9	11	5.5	15	7.0

Tabell 15. Standardbetygstabell för ämnet tillämpad räkning i klass 4.

Betygssumma	Standardbetyg	Betygssumma	Standardbetyg	Betygssumma	Standardbetyg
18.8—	7 (A)	13.4—14.2	5— (AB—)	8.0— 8.8	3— (B—)
17.9—18.7	6+ (a+)	12.5—13.3	4+ (Ba+)	7.1— 7.9	2+ (BC+)
17.0—17.8	6 (a)	11.6—12.4	4 (Ba)	6.2— 7.0	2 (BC)
16.1—16.9	6— (a—)	10.7—11.5	4— (Ba—)	5.3— 6.1	2— (BC—)
15.2—16.0	5+ (AB+)	9.8—10.6	3+ (B+)	— 5.2	1 (C)
14.3—15.1	5 (AB)	8.9— 9.7	3 (B)		

Exempel: En elev har 13 tal rätt i problemprov 1, 12 rätt i problemprov 2 och 12 rätt i provräkning. Motsvarande betygstal äro enligt tabellerna 12—14 respektive 5.3, 4.7 och 5.9. Summan är 15.9, och standardbetyget i tillämpad räkning blir alltså 5+ (AB+) enligt tabell 15.

5. Standardbetyget i mekanisk räkning för klass 4.

De prov, som för erhållande av standardbetyg i mekanisk räkning skola givas i klass 4, äro:

	Tid för prövet
Kursprov i mekanisk räkning för klass 4	40 min.
Additionsprov för klass 4	6 »
Divisionsprov för klass 4	14 »

a. Anvisningar till proven i mekanisk räkning.

Kursprov i mekanisk räkning för klass 4.

Till detta prov ha eleverna relativt god tid. Provet har ej karaktär av snabbräkningsprov. Eleverna uppmanas att omsorgsfullt pröva varje uträknat tal, innan de ta itu med det följande talet. Till provet skola eleverna använda konceptpapper.

Facit till A-formen.

1. 52 224	14. 512 906
2. 12 732	15. 299 013
3. 11 362	16. 3 840 000
4. 6 700	17. 9 601
5. 58	18. 67 rest 400
6. 36	19. 79 300 000
7. 5 004 050	20. 20 000 000
8. 160 323	21. 404 rest 100
9. 5 447	22. 30 303
10. 632 592	23. 298
11. 308 000	24. 1 001
12. 305 rest 5	25. 29 708 250
13. 450 rest 7	

Facit till B-fomen.

1. 53 246	14. 412 906
2. 13 742	15. 399 022
3. 10 488	16. 64 750 000
4. 8 600	17. 7 801
5. 58	18. 86 rest 300
6. 48	19. 109 800 000
7. 6 008 070	20. 30 000 000
8. 160 342	21. 404 rest 200
9. 5 447	22. 20 202
10. 835 742	23. 306
11. 308 000	24. 1 001
12. 305 rest 2	25. 35 802 250
13. 450 rest 5	

Additionsprov för klass 4 och Divisionsprov för klass 4.

Eleverna skola undervisas om att det i dessa prov gäller att visa, hur fort man kan räkna med bibehållande av god säkerhet i räknandet. Det gäller alltså både att räkna fort och att räkna rätt. Eleverna få order att räkna omsorgsfullt men att ej pröva uträkningarna. När ett tal är ordentligt räknat, räknas det alltså ej om igen, utan man går omedelbart över till nästa tal. I additionsprovet göras alla uträkningar på de utdelade provbladen. I divisionsprovet göras uträkningarna på särskilt konceptpapper, och endast svaren skrivs in på provbladen.

Innan provbladen delas ut, talar läraren om, vilket räknesätt provet gäller och hur lång tiden för provet är. Genom ett exempel på tavlan visas uppgifternas art och hur svaren skola skrivas. Som inledning till additionsprovet skrivs 6 siffror under varandra, och summan uträknas.

Divisionsprovet måste förberedas med särskild omsorg. Följande exempel tecknas på tavlan: $2\ 884:43 = \dots\dots\dots$ rest $\dots\dots\dots$. Exemplet ställes därpå upp till uträkning på det sätt, som barnen äro vana vid, och uträknas som vanligt. Sedan uträkningen gjorts, inskrives svaret vid det tecknade exemplet på anvisad plats, alltså

$$2\ 884:43 = 67 \text{ rest } 3.$$

Eleverna tillsägas att behandla uppgifterna i provet på samma sätt.

Läraren måste i dessa snabbräkningsprov vara särskilt noggrann med att de föreskrivna tiderna för proven noga hållas och att barnen börja och sluta precis vid tillsägelsena.

Facit till additionsprovet.

		A-formen.									
1.	39	2.	29	3.	38	4.	29	5.	31	6.	39
7.	24	8.	36	9.	52	10.	42	11.	46	12.	51
13.	40	14.	35	15.	53	16.	41	17.	48	18.	51
19.	63	20.	46	21.	49	22.	59	23.	62	24.	66
25.	58	26.	55	27.	63	28.	50	29.	67	30.	72
31.	71	32.	55	33.	61	34.	77	35.	67	38.	76
37.	72	38.	80	39.	79	40.	72	41.	85	42.	76

B-formen.

1.	29	2.	38	3.	39	4.	39	5.	29	6.	31
7.	36	8.	52	9.	24	10.	51	11.	42	12.	46
13.	35	14.	53	15.	40	16.	51	17.	41	18.	48
19.	46	20.	49	21.	63	22.	66	23.	59	24.	62
25.	55	26.	63	27.	58	28.	72	29.	50	30.	67
31.	55	32.	61	33.	71	34.	76	35.	77	36.	67
37.	80	38.	79	39.	72	40.	76	41.	72	42.	85

Facit till divisionsprovet.

		A-formen.					
1.	31 r. 4	2.	51 r. 6	3.	213 r. 3	4.	62 r. 2
5.	53 r. 0	6.	80 r. 43	7.	326 r. 12	8.	57 r. 36
9.	50 r. 8	10.	403 r. 18	11.	67 r. 4	12.	99 r. 0
13.	500 r. 0	14.	103 r. 3	15.	53 r. 32	16.	80 r. 46
17.	517 r. 15	18.	76 r. 2	19.	60 r. 8	20.	303 r. 12
21.	87 r. 9	22.	600 r. 0	23.	407 r. 2	24.	88 r. 22

B-formen.

1.	51 r. 6	2.	62 r. 2	3.	31 r. 4	4.	213 r. 3
5.	80 r. 43	6.	57 r. 36	7.	53 r. 0	8.	326 r. 12
9.	403 r. 18	10.	99 r. 0	11.	50 r. 8	12.	67 r. 4
13.	103 r. 3	14.	80 r. 46	15.	500 r. 0	16.	53 r. 32
17.	76 r. 2	18.	303 r. 12	19.	517 r. 15	20.	60 r. 8
21.	600 r. 0	22.	88 r. 22	23.	87 r. 9	24.	407 r. 2

b. Betygstabeller till proven i mekanisk räkning.

Standardbetyget i *mekanisk räkning* erhålles efter sammanläggning av elevs betygstal i *Kursprov i mekanisk räkning för klass 4*, *Additionsprov för klass 4* och *Divisionsprov för klass 4* (se tabellerna 16, 17 och 18) ur standardbetygstabellen för ämnet mekanisk räkning i klass 4 (se tabell 19).

Tabell 16. Betygstal till Kursprov i mekanisk räkning för klass 4.

Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal
0	0.5	7	2.5	14	3.8	20	5.2
1	1.0	8	2.7	15	4.0	21	5.4
2	1.4	9	2.9	16	4.2	22	5.8
3	1.7	10	3.1	17	4.4	23	6.1
4	1.9	11	3.3	18	4.6	24	6.6
5	2.1	12	3.4	19	4.9	25	7.1
6	2.3	13	3.6				

Tabell 17. Betygstal till Additionsprov för klass 4.

Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal
0	0.5	11	2.6	22	4.9	33	6.6
1	0.6	12	2.8	23	5.1	34	6.7
2	0.8	13	3.0	24	5.3	35	6.8
3	0.9	14	3.2	25	5.4	36	6.9
4	1.0	15	3.4	26	5.6	37	7.0
5	1.2	16	3.6	27	5.7	38	7.1
6	1.4	17	3.9	28	5.9	39	7.2
7	1.7	18	4.1	29	6.0	40	7.3
8	2.0	19	4.3	30	6.2	41	7.4
9	2.2	20	4.5	31	6.3	42	7.4
10	2.4	21	4.7	32	6.4		

Tabell 18. Betygstal till Divisionsprov för klass 4.

Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal
0	1.7	7	4.1	13	5.6	19	6.8
1	2.1	8	4.4	14	5.8	20	6.9
2	2.4	9	4.7	15	6.0	21	7.0
3	2.8	10	4.9	16	6.2	22	7.2
4	3.1	11	5.2	17	6.4	23	7.3
5	3.4	12	5.4	18	6.7	24	7.4
6	3.8						

Tabell 19. Standardbetygstabell för ämnet mekanisk räkning i klass 4.

Betygssumma	Standardbetyg	Betygssumma	Standardbetyg
18.3—	7 (A)	10.8—11.5	4— (Ba—)
17.5—18.2	6+ (a+)	10.0—10.7	3+ (B+)
16.6—17.4	6 (a)	9.1— 9.9	3 (B)
15.8—16.5	6— (a—)	8.3— 9.0	3— (B—)
15.0—15.7	5+ (AB+)	7.5— 8.2	2+ (BC+)
14.1—14.9	5 (AB)	6.6— 7.4	2 (BC)
13.3—14.0	5— (AB—)	5.8— 6.5	2— (BC—)
12.5—13.2	4+ (Ba+)	— 5.7	1 (C)
11.6—12.4	4 (Ba)		

Exempel: En elev har i kursprovet i mekanisk räkning 18 rätt, i additionsprovet 19 rätt och i divisionsprovet 9 rätt. Betygstalen för dessa prov äro enligt tabellerna 16—18 respektive 4.6, 4.3, 4.7. Summan av dem är 13.6, och standardbetyget i mekanisk räkning blir således 5— (AB—) enligt tabell 19.

V. Anvisningar till de standardprov, som äro föreslagna att användas vid betygssättningen i folkskolans sjätte klass.

A. Allmänna anvisningar.

(= De allmänna anvisningarna för andra klassen.)

B. Hur standardbetygen för de särskilda ämnena erhållas i klass 6.

1. Standardbetyget i läsning för klass 6.

De prov, som för erhållande av standardbetyg i läsning skola givas i klass 6, äro *Tyst läsning 1 för klass 6* och *Högläsning för klass 6*.

a. Anvisningar till läsproven.

Tyst läsning 1 för klass 6.

Detta prov avser att utröna graden av barnens förmåga att vid tyst läsning förstå innehållet i det lästa samt snabbheten i deras uppfattning.

Provet börjar med en förövning: läsestycke a. Barnen tillsägas att tyst läsa igenom stycket a. Därefter säger läraren: »I stycket är ett ord utelämnat. Vilket är detta ord?» — »Hund.» — »Skriv det på linjen!» Sedan barnet skrivit ordet och det kontrollerats, att de skrivit rätt ord på rätt plats, säger läraren: »Nu får ni fortsätta att läsa de övriga styckena. När ni kommer till ett ställe, där ett ord är utelämnat, skriver ni det ord, som ska stå där. Ni ska endast skriva ett ord på varje linje. Ni får 6 minuter på er.»

Vid rättningen följer läraren principen, att ord, som ge god mening åt texten, godkännas. Till stavfel och grammatiska formfel tages ej någon hänsyn.

Till ledning vid rättningen meddelas följande facit, där en del godkända och icke godkända varianter upptagits.

Tyst läsning 1 för klass 6.

Facit.

1. brunt,	9. blyertsen, blyerts-	16. breven, dem (<i>ej</i> brevet),
2. hem,	pennan, pennan,	17. fiskhandlare, fiskare,
3. mannen, han,	10. boll,	18. kärlen, bleckkärlen,
4. våta, blöta,	11. nej,	bleckkärl, burkarna
5. mamma, mor,	12. äpplen, äpple,	(<i>ej</i> delarna),
6. fem, 5,	13. hand, fingrar,	19. honung,
7. Kerstin, flickan,	14. råg, säd, åker,	20. vita, gråvita,
8. kråkan, fågeln,	15. räven,	21. blommor, blomster,

22. färgrika, färgrikare
(<i>ej</i> vackra),	24. hjärta, puls,	27. orm, glasögonorm,
23. engelska, lånord (<i>ej</i>
kulturspråk, blandat,
idrottspråk),	25. dammen, sjön, vatt-
net,	28. korgen,
	26. badhandduk, hand-
duk,	29. tyngre,
		30. näring, näringsämne,
		31. jorden, marken.

Högläsningsprov för klass 6.

Provet sker individuellt, varvid tillses, att eleven *ej* störes av kamraterna. Bäst är, att han vid läsningen är ensam med läraren.

Under det eleven läser, markerar läraren å sin lästext de fel, eleven gör sig skyldig till, medelst streck under texten på de ställen, där feLEN begåtts. Genom räkning av antalet streck fås hela antalet fel. Som fel räknas:

1. Felaktigt uttalat ord.
2. Bristfälligt utläsande av ord, på så sätt att sedan en del av ordet utlästs, en olämplig paus inskjutes, innan resten av ordet läses, eller ordet på annat sätt läses »hackigt». Den brist i förmågan av flytande läsning, som visar sig i att olämplig paus inskjutes före ett ords utläsande, markeras *ej* som fel. (Se dock moment 9.)
3. Utbyte av ord i texten mot annat ord.
4. Överhoppande av ord.
5. Insättande av ord, som *ej* finnes i texten.
6. Upprepning av ord.
7. Omkastning av ord, t. ex. »fick han» i st. f. »han fick».
(Sådan omkastning räknas som *ett* fel.)
8. Överhoppande av rad. (Räknas som *ett* fel. Läraren ingriper och låter lärjungen läsa rätt rad. Felet kan markeras med ett streck i marginalen.)
9. Oförmåga att läsa ett ord, visande sig i att lärjungen ännu efter c:a 10 sekunders paus *ej* börjat läsa ordet. (Läraren ingriper då och utläser ordet, var-
efter läsningen fortsättes.)

Som allmän regel bör gälla, att fel i samband med *ett* ord i texten *ej* bör räknas som mer än *ett* fel. Om t. ex. felaktigt uttalat ord läses om igen, blir det endast ett fel, vare sig ordet vid omläsningen uttalas rätt eller fel, och om vid den första läsningen riktigt läst ord upprepas, blir det endast ett fel, även om ordet vid omläsningen skulle felläsas. Omläsning räknas endast som *ett* fel, även om därvid flera ord skulle tagas om.

Då korrekt felmarkering kräver en viss övning, bör läraren, innan han ger provet, förskaffa sig sådan genom att markera elevernas fel vid läsning av någon annan text.

b. Betygstabeller till läsproven.

Standardbetyget i läsning för klass 6 bildas av två delbetyg, det ena gällande tyst läsning och det andra högläsning och talövningar. *Standardbetyget i läsning* skall vara medelvärdet mellan *delbetyget i tyst läsning*, som grundas på provet Tyst läsning 1 för klass 6, och *delbetyget i högläsning*, som utgöres av det av läraren modifierade betyget i provet Högläsning för klass 6. Delbetyget i tyst läsning erhålles ur standardtabellen för delbetyget i tyst läsning för klass 6 (se tabell 1). Delbetyget i högläsning sättes av läraren under beaktande av resultatet i det standardiserade högläsningsprovet men kan *ej* helt sammanfalla med betyget i detta prov, då även »välläsningen» och »talövningarna» böra inverka. Läraren modifierar och differentierar alltså det betyg eleven erhållit i högläs-

ningsprovet (se tabell 2), allt eftersom förhållandena så påkalla. Vid samman-
slagningen få de båda delbetygen väga lika tungt, och regeln följes, att om
medelbetyget ligger exakt mellan två betygsgrader, den betygsgrad, som ligger
längst från skalans mittpunkt (4 eller Ba), tages som medelbetyg.

Tabell 1. Standardtabell för delbetyget i tyst läsning för klass 6.

Antal rätt	Standardbetyg	Antal rätt	Standardbetyg
31	7 (A)	16—17	4— (Ba—)
30	6+ (a+)	15	3+ (B+)
29	6 (a)	13—14	3 (B)
28	6— (a—)	12	3— (B—)
26—27	5+ (AB+)	10—11	2+ (BC+)
24—25	5 (AB)	8— 9	2 (BC)
21—23	5— (AB—)	7	2— (BC—)
20	4+ (Ba+)	0— 6	1 (C)
18—19	4 (Ba)		

Någon standardtabell för delbetyget i högläsning kan ej givas, då betyget ej
exakt erhålles ur bestämda prov. Betygstabellen för högläsningensprovet är:

Tabell 2. Betygstabell för Högläsning för klass 6.

Antal fel	Betyg
0— 2	5 (AB) eller högre
3— 7	4 (Ba)
8—15	3 (B)
16—	2 (BC) eller lägre

Exempel: En elev har i tystläsningsprovet 24 rätt ifyllda uppgifter, och del-
betyget i tyst läsning blir alltså 5 (AB). I högläsningensprovet har samma elev 0
fel och alltså betyget 5 (AB) eller högre. Läraren anser, att lärjungen med
hänsyn till välläsning och talövningar förtjänar 6 (a) i högläsning, och ger ho-
nom detta betyg. Som medelvärde mellan 5 och 6 kunna tänkas 5+ eller 6—.
Av dessa väljer läraren det senare, eftersom det ligger längst från betygsskalans
mittpunkt, och standardbetyget i läsning blir således 6— (a—).

Anm. Om läraren ej skulle kunna ge högläsningensprovet åt alla klassens elever,
bör likväl ett delbetyg i högläsningen sättas. Även om endast ett urval, bestående
av några av de enligt lärarens mening duktiga, medelgodas och svaga eleverna,
kunna provas med högläsningensprovet, kan därigenom likväl åtskillig ledning fås
i fråga om betygsskalan.

2. Standardbetyget i skrivning för klass 6.

Standardbetyget i skrivning erhålles genom fyra prov: *Språkbyggnadsprov för
klass 6, Språkläreprov för klass 6, Motsatsprov för klass 6 och Uppsatsprov för
klass 6.*

a. Anvisningar till proven i skrivning.

Språkbyggnadsprov för klass 6.

Provet är avsett dels att pröva barnens kunskaper i de moment, vilka ingå i kursen, dels att pröva deras allmänna språkriktighetskänsla.

Barnen ha att läsa igenom de olika uppgifterna i provet och upptäcka och rätta de fel, som finnas i en del av dem. Är uppgiften riktig, skrives ordet »rätt» på linjen till höger. Finnes något fel i uppgiften, markeras det så som typexemplen visa. Felaktigt ord eller skiljetecken understrykes, och det riktiga ordet eller skiljetecknet markeras genom ett streck på det ställe, där utelämnningen skett, och ordet eller skiljetecknet skrives på linjen. Onödigt ord understrykes, och felet markeras med ett kryss på linjen. I varje uppgift kan endast *ett* fel förekomma, och på linjen till höger får aldrig skrivas mer än ett ord eller ett tecken. Läraren går igenom typexemplen och förvissar sig om att barnen förstå, vad de ha att göra. Därefter få de under 35 minuter arbeta med provet.

Vid rättningen tages ej hänsyn till stavfel och ej heller till om svarsorden skrivits med stor eller liten bokstav, för så vitt ej uppgiften avser att pröva just denna sak.

Till ledning vid rättningen meddelas följande facit, där en del godkända varianter upptagits.

Facit till A-formen.

1. bränna; elda	17. bilförare; chaufför	34. Nordens
2. som; ×	18. hans; dennes; ×	35. vad
3. ,	19. dens	36. att; läste
4. att; ×	20. det; landet; danskarna	37. rätt
5. rätt	21. banker	38. vilket; som
6. rosor	22. deras	39. .
7. bota	23. rätt	40. ×
8. ×	24. vackert	41. Barometern
9. dem	25. juli	42. knutit
10. var	26. och; såväl	43. Hör
11. belägen; ×	27. tvivlade	44. rätt
12. ärenden	28. ×	45. ×; saker
13. av; för	29. talade	46. ×; till
14. rätt	30. tills	47. vände; ×
15. denne; fadern	31. druckit	48. tätt
16. ×; bekvämlig; bekväm	32. knäcka; knut; gåta;	49. ovanligt
	33. blivit	50. innan

Språkläreprov för klass 6.

Provet består av ett antal meningar, och i varje mening är en satsdel understruken. Barnen ha att ange, om den understrukna satsdelen är subjekt, predikat eller »annan satsdel». Är den understrukna satsdelen subjekt, skrives ett s på linjen till höger. Predikat markeras med ett p och »annan satsdel» med ett kryss. Sedan läraren angivit detta, få barnen arbeta med provet under 15 minuter.

Eftersom endast tre lösningmöjligheter förefinnas, företages vid rättingen korrigerig för gissning, på så sätt att från antalet rätt drages halva antalet fel. Resten blir elevens poäng i provet. Ex. En elev har 31 »rätt» och 8 »fel». $31 - 8 : 2 = 27$. Hans poäng blir 27.

Motsatsprov för klass 6.

I detta prov gäller det att bland fem föreslagna ord stryka under det ord, som anger den bästa motsatsen till ett givet ord. Endast ett av de fem orden får strykas under. Läraren går igenom uppgifterna a och b med barnen. Vid a) påvisar han, att orden stark, kort, vuxen inte ange någon verklig motsats till liten; man kan ju vara stark, kort, vuxen och samtidigt vara liten. Lång och stor äro motsatser till liten, och av dem är stor den bästa. I flera fall duger inte lång men väl stor som motsats till liten, t. ex. en stor summa pengar som motsats till en liten summa; där skulle det ju inte duga med lång. Av de fem föreslagna orden är det alltså *stor*, som skall strykas under.

I uppgiften b) påvisas, att varmt och hett inte äro motsatser till ljumt. Av orden kallt, kyligt, iskallt är kyligt det bästa motsatsordet till ljumt. Motsatsen till kallt är inte ljumt utan varmt, och som motsats till iskallt skulle man ju inte tänka på ljumt utan på hett.

Barnen få efter denna förberedelse arbeta med provet på egen hand under 12 minuter. Läraren talar om, när halva tiden gått.

Facit till A-formen.

1. tung	11. lat	21. anspråklös	31. nära
2. stänga	12. fåtalig	22. mjukt	32. slät
3. torr	13. dividera	23. tillit	33. beslutsam
4. vakna	14. många	24. lögn	34. inom
5. tända	15. falsk	25. bergstrakt	35. flit
6. lugn	16. klandra	26. hel	36. sedan
7. elak	17. bedröva	27. gladlynt	37. ofta
8. feg	18. girig	28. förlust	38. oförsonlig
9. minska	19. fastän	29. medgörlig	
10. vid	20. glädje	30. ropa	

Uppsatsprov för klass 6.

Detta prov omfattar ett referat och tre fria uppsatser. För samtliga uppsatserna i provet ha eleverna relativt kort tid på sig: 8 min. för referatet och 6 min. för var och en av de övriga. Läraren meddelar detta och tillsäger barnen att ej skriva för långsamt och att försöka att behandla ämnet så fullständigt som möjligt. De få även veta, att han kommer att meddela dem, när halva tiden gått.

För varje uppsats förklarar läraren enligt anvisningarna i det följande rubrikens innebörd, så att barnen förstå ämnet. Han får emellertid ej ge någon ledning beträffande detaljutformning, disposition o. d. Eleverna få därefter arbeta med uppsatserna under den angivna tiden. Då hälften av denna gått, säger läraren: »Nu har halva tiden gått». Barnen kunna då bedöma, om de eventuellt måste göra senare delen mindre utförlig för att hinna till slutet. Någon särskild tid att se igenom det skrivna lämnas ej. — Uppsatserna skrivas med blyerts.

1. *Referat.* (8 min.)

Läraren säger till eleverna, att de ska få höra en berättelse, som de sedan ska få återge. Han kommer att läsa den högt men bara en gång, och medan han läser, får ingen skriva någonting. Därefter läses denna berättelse:

En bonde red en kväll genom en mörk skog. Hans häst sprang mycket fort. Plötsligt stötte bonden huvudet mot en gren. Han slog sig så hårt, att han svimmade och föll av hästen. När denne förstod, vad som hänt, sprang han hem till gården. Där sparkade han med hoven på stalldörren, tills drängen vaknade och kom ut. Där fann drängen sin husbonde liggande på marken och hjälpte honom hem.

Eleverna få därefter skriva nummer och rubrik. När alla äro färdiga härmed, säger läraren: »Börja!» och eleverna få arbeta med uppsatserna under 8 minuter.

2. *En eldsvåda.* (6 min.)

Läraren låter eleverna skriva nummer och rubrik och dikterar därpå följande början på uppsatsen, som de få skriva av:

Sven och Pelle bodde på en gård på landet. En dag hade Pelle tagit en tändsticksask i köket, och den lekte de med i höet ute i ladan.

Läraren säger sedan till barnen att fortsätta och skriva färdig berättelsen, vilken skall handla om en eldsvåda. Efter tillsägelsen: »Börja!» få de arbeta under 6 minuter.

3. *Brev.* (6 min.)

Läraren säger ungefär på följande sätt: »Ni ska nu skriva ett brev till någon av era kamrater. Ni tänker er, att det är sommarlov och att ni är på ett annat ställe än kamraten ni skriver till. Ni kan bo i en stad eller på landet, eller kanske ni är ute på resa: biltur, cykeltur eller fotvandring. Var ni än är, så berättar ni om allt möjligt, som ni sett och varit med om, så att brevet blir riktigt intressant.»

Läraren ger anvisning hur brevet skall börja med namn på plats, datum och personnamn. Då alla äro färdiga härmed, säger läraren: »Börja!» och låter barnen arbeta med uppsatsen under 6 minuter.

4. *Om jag finge tusen kronor.* (6 min.)

Läraren säger: »Nu ska ni få ett ämne, som jag inte hjälper er alls med och som ni får skriva om precis hur ni vill». Därefter låter han eleverna skriva namn och rubrik, säger: »Börja!» och låter dem arbeta med uppsatsen under 6 minuter.

Vid bedömningen av uppsatserna följas reglerna i de officiella betygsanvisningarna. Vid rättstavning och handstil fästes ej något avseende. Som ett hjälpmedel för ernåendet av en mera objektiv betygssättning har en särskild uppsatsskala utarbetats. Skalan upptar exempel på uppsatser, som kunna anses vara värda ett visst betyg. För att kvalitetsskillnaderna mellan uppsatserna i skalan skola framträda tillräckligt tydligt, ha endast uppsatser av tre betygskvaliteter 6 (a), 4 (Ba) och 2 (BC) medtagits. Läraren har att placera in barnens uppsatser på »rätt plats» i skalan. Jämförelsen skulle kunna utföras på

följande sätt. Barnens uppsatser över samma ämne ordnas i rangordning. Därefter jämföras de med skalans uppsatser, och med ledning härav bestämmer läraren, vilka uppsatser som skola betygsättas med 6 (a), 4 (Ba) och 2 (BC), och bedömer sedan de återstående uppsatserna i relation till dessa med något av betygen 1—7. Uppsatsskalan har följande utseende.

Uppsatsskala för klass 6.

Uppsats 1 (Referat).

6 (a)-uppsats.

En bonde red en kväll genom en skog. Hans häst sprang mycket fort. Plötsligt slog bonden sitt huvud mot en gren. Han svimmade och föll av hästen. Då hästen såg sin husbonde ligga avsvimmad, sprang han hem och sparkade på stalldörren, tills drängen kom och öppnade. Hästen sprang då in i skogen, och drängen följde efter. Där fann han sin husbonde och hjälpte honom hem.

4 (Ba)-uppsatser.

1. En bonde red en natt ut i skogen. Då slog han sig så hårt mot en gren att han svimmade och föll av hästen. När hästen såg hur det var fatt sprang han hem, och sparkade på stalldörren tills drängen vaknade, då han kom ut, gick hästen till skogen, då gick drängen efter. När han fick se sin husbonde bar han hem honom.

2. Det var en bonde, som var ute och red. Bonden slog huvudet i en gren, så han föll av hästen avsvimmad. När hästen märkte, vad som hade hänt så sprang hästen hem till gården. Hästen gick fram till stalldörren, och började sparka, tills drängen vaknade. När drängen kom ut, så följde drängen med hästen till platsen, där bonden låg avsvimmad.

2 (BC)-uppsats.

En bonde red en gång igenom en mörk skog. Hästen sprang fort, men plötsligt stötte han huvudet i en gren, så hårt att han svimmade. Hästen sprang hem och slog på dörren. Men då vaknade drängen och red igenom skogen, där fann man honom svimnad och drängen hjälpte honom hem.

Uppsats 2 (En eldsvåda).

6 (a)-uppsats.

En eldsvåda.

Sven och Pelle bodde på en gård på landet. En dag hade Pelle tagit en tändsticksask i köket, och den lekte de med i höet i ladan.

Då tappade Sven en tändsticka i höet, och det började att brinna. I stället för att försöka släcka elden sprungo de till skogen utan att ens ropa på hjälp. Då var det en dräng som fick se att det brann i ladan, så han ropade på hjälp. Barnens far ringde efter brandkåren, och den kom i tid. När barnen inte syntes till ropade de på dem, och då kom två förgråtna pojkar ut ur skogen. Barnens föräldrar förläto dem.

4 (Ba)-uppsatser.

1. *En eldsvåda.*

Sven och Pelle bodde på en gård på landet. En dag hade Pelle tagit en tändsticksask i köket och den lekte de med i höet i ladan. De började att tända och släcka stickorna. Men det skulle de inte ha gjort. Pelle som hade tänt eld på en papperslapp, tappade den rakt ner i höet. Elden spred sig mycket fort, och snart stog hela ladan i brand. Brandkåren tillkallades och sleekte snart elden. Men aldrig mer tog Pelle någon tändsticka.

2. *En eldsvåda.*

Sven och Pelle bodde på en gård på landet. En dag hade Pelle tagit en tändsticksask i köket och den lekte de med i höet i ladan. Pelle kunde konsten att tända en tändsticka. Hur det var så tog det eld i höet, pojarna tyckte det var roligt och lade på mer hö. Folket på gården skickade efter brandkåren och elden släcktes snart. Pojkarna fingo svåra brännsår och skjutsades till doktorn. Flera lass hö brändes upp.

2 (BC)-uppsats.

En eldsvåda.

Sven och Pelle bodde på en gård på landet. En dag hade Pelle tagit en tändsticksask i köket och den lekte de med i höet i ladan. Då sa Pelle, kom hit här så tog de en hötuss och satt eld på. Höet började brinna, då ropade Sven. Skynda dig ut. Men då kom bonden springande, han tog ett spann vatten och vräkte på men det hjälpte inte. Vi måste skicka efter brandkåren, så att han måste släcka det. Pelle och Sven fick stryk så att de aldrig mer gjorde de.

Uppsats 3 (Brev).

6 (a)-uppsats.

Käre Gustav!

Jag befinner mig nu i Landskrona. Som du vet har min far och jag cyklat från Malmö dagen efter examen. Vi ha tänkt att cykla Skåne runt. I går låg vi i mitt tält utanför ett vandrarhem. Vi ha sett mycket under vår färd. Bland annat ha vi varit i Kronborgs slott i Helsingör. Jag kommer hem midsommarafton. Då kan vi talas vid.

Många kära hälsningar din tillgivna

Gert.

4 (Ba)-uppsatser.

7 juni 1939 Vallentuna.

1. *Kära Elvy.*

Jag är hos min skolkamrat i Vallentuna. Hon heter Gunbritt. Vi går och badar varje dag i Vallentunasjön. Jag skall vara hos Gunbritt en vecka. Vi cyklar hela dagarna förutan när vi äter och badar. Vi har också varit på en stor gård som kallas Eks. Jag kan inte skriva för jag måste äta nu.

Många kära hälsningar
din vän Elsa.

Skriv snart.

2. *Käre Bertill!*

Hur mår du jag mår bra. Jag är i Börringe. Du kan tro att vi har roligt. I går hade vi Jocke lös, han bar sig åt som om han var tokig. Än skulle han dit, och än hit. Du förstår att han inte är lös så mycket. Nu får jag sluta brevet. Många hälsningar från

Kjell

2 (BC)-*uppsats.*

Käre Gert

Jag bor på landet hos min moster jag rider varje dag och i dag skall jag kör mjölkäran kan tro det är roligt. I morgon skall jag och moster köra och bada i Landskrona det är en lång väg att cykla men det är bara roligt.

Uppsats 4 (Om jag finge tusen kronor).

6 (a)-*uppsats.*

Om jag finge tusen kronor.

Om jag finge tusen kronor! Det är en önskan, som jag uttalat många gånger. Vad skulle jag då göra för dem? Jag skulle naturligtvis köpa en hund och spara resten till hundskatten. Hunden fick vara av vilken ras som helst, bara det var en hund. Om jag bodde på landet, skulle jag köpa en stor hund, men nu bor jag i staden och skulle få nöja mig med en liten, men det är roligt det med.

4 (Ba)-*uppsatser.*

1. *Om jag finge tusen kronor.*

Om jag hade tusen kronor skulle jag köpt mig en häst. Den skulle jag vårda väl. Ifall pengar skulle bli över skulle jag byggt ett stall. Stallet skulle ligga vid Farbror Olofs gård i Börringe. Hästen skulle heta Bliss. Och till färgen glänsande svart-brun, Hästen skall vara en ridhäst.

2. *Om jag finge tusen kronor.*

Om jag finge tusen kronor skulle jag köpa mig en cykel, åt mamma, pappa och min bror skulle jag också köpa en cykel. Sedan skulle jag börja att studera. Jag skulle försöka ta gå realen. Ifall jag tagit realen, skulle jag börja arbeta. En del pengar som blev över skulle jag ge mamma och pappa, och de andra skulle jag sätta in på sparbanken.

2 (BC)-*uppsats.*

Om jag finge tusen kronor.

Om jag finge tusen kronor så skulle jag köpa en ilegant päls. Och en väska och hatt som pasade och ett par skor. De andra pengarna skulle jag åka till Fruvik och se de olika djuren. Jag skulle köpa mig en baddräkt, badskor och en badkappa. *Om jag hade tusen kronor.*

b. *Betygstabeller till proven i skrivning.*

Standardbetyget i skrivning erhålles som medelvärde mellan två delbetyg. *Delbetyg 1* fås efter sammanläggning av elevs betygstal i Språkbyggnadsprov för klass 6, Språkläreprov för klass 6 och Motsatsprov för klass 6 (se tabellerna 3, 4 och 5), ur standardtabellen för delbetyg 1 i skrivning för klass 6 (se tabell 6). *Delbetyg 2* erhålles efter sammanläggning av elevs betyg på de fyra uppsatserna i Uppsatsprov för klass 6 ur standardtabell för delbetyg 2 i skrivning för klass 6 (se tabell 7).

Tabell 3. Betygstal till Språkbyggnadsprov för klass 6.

Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal
0	0.5	13	2.6	26	3.9	39	5.4
1	0.6	14	2.7	27	4.1	40	5.6
2	0.7	15	2.8	28	4.2	41	5.7
3	0.8	16	2.9	29	4.3	42	5.9
4	1.1	17	3.0	30	4.4	43	6.1
5	1.3	18	3.1	31	4.5	44	6.2
6	1.5	19	3.2	32	4.6	45	6.4
7	1.7	20	3.3	33	4.7	46	6.6
8	1.9	21	3.4	34	4.8	47	6.8
9	2.0	22	3.5	35	4.9	48	7.0
10	2.2	23	3.6	36	5.0	49	7.2
11	2.3	24	3.7	37	5.2	50	7.4
12	2.4	25	3.8	38	5.3		

Tabell 4. Betygstabell till Språkläroprov för klass 6.

Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal
0	1.5	11	2.9	21	3.6	31	4.5
1	2.0	12	3.0	22	3.6	32	4.6
2	2.2	13	3.0	23	3.7	33	4.8
3	2.3	14	3.1	24	3.8	34	4.9
4	2.4	15	3.2	25	3.9	35	5.1
5	2.5	16	3.3	26	4.0	36	5.2
6	2.6	17	3.3	27	4.0	37	5.4
7	2.7	18	3.4	28	4.1	38	5.8
8	2.7	19	3.4	29	4.3	39	6.1
9	2.8	20	3.5	30	4.4	40	6.5
10	2.8						

Tabell 5. Betygstabell till Motsatsprov för klass 6.

Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal
0	0.5	10	2.2	20	3.7	30	5.5
1	1.0	11	2.3	21	3.8	31	5.7
2	1.2	12	2.5	22	4.0	32	5.9
3	1.4	13	2.6	23	4.1	33	6.2
4	1.5	14	2.8	24	4.4	34	6.4
5	1.6	15	2.9	25	4.6	35	6.7
6	1.7	16	3.1	26	4.8	36	7.1
7	1.9	17	3.3	27	4.9	37	7.2
8	2.0	18	3.4	28	5.1	38	7.4
9	2.1	19	3.5	29	5.3		

Tabell 6. Standardtabell för delbetyg 1 i skrivning för klass 6.

Betygssumma	Betyg	Betygssumma	Betyg
18.3—	7 (A)	10.8—11.5	4— (Ba—)
17.5—18.2	6+ (a+)	10.0—10.7	3+ (B+)
16.6—17.4	6 (a)	9.1— 9.9	3 (B)
15.8—16.5	6— (a—)	8.3— 9.0	3— (B—)
15.0—15.7	5+ (AB+)	7.5— 8.2	2+ (BC+)
14.1—14.9	5 (AB)	6.6— 7.4	2 (BC)
13.3—14.0	5— (AB—)	5.8— 6.5	2— (BC—)
12.5—13.2	4+ (Ba+)	— 5.7	1 (C)
11.6—12.4	4 (Ba)		

Förklaring: Betygssumman erhålles genom addition av betygstalen för Språkbyggnadsprov för klass 6, Språkläreprov för klass 6 och Motsatsprov för klass 6.

Tabell 7. Standardtabell för delbetyg 2 i skrivning för klass 6.

(Betygstabel till uppsatsprov för klass 6.)

Poängtal	Betyg	Poängtal	Betyg
28	7+ (A+)	16	4 (Ba)
26—27	7 (A)	15	4— (Ba—)
25	7— (A—)	14	3+ (B+)
24	6+ (a+)	12—13	3 (B)
23	6 (a)	11	3— (B—)
22	6— (a—)	10	2+ (BC+)
21	5+ (AB+)	9	2 (BC)
19—20	5 (AB)	8	2— (BC—)
18	5— (AB—)	4—7	1 (C)
17	4+ (Ba+)		

Förklaring: Poängtalen erhålles genom sammanläggning av betygen på de fyra uppsatserna i Uppsatsprov för klass 6, varvid betygsskalan 1—7 användes.

Då de båda delbetygen 1 och 2 uträknats, tages medelvärdet mellan dem, vilket utgör standardbetyget i skrivning.

Exempel: I språkbyggnadsprovet, språkläreprovet och motsatsprovet har en elev respektive 41, 36 och 30 rätt lösta uppgifter. Betygstalen för dessa prov bli 5.7, 5.2 och 5.5, summan av dem är 16.4, och delbetyg 1 blir alltså 6— (a—). Eleven har på de fyra uppsatserna i uppsatsprovet erhållit betygen 6, 5, 4, 6, vilka ge poängsumman 21. Delbetyg 2 blir då 5+ (AB+). Vid sammanslagningen av delbetygen 6— och 5+ tages som medelvärde det betyg, som ligger längst från skalans mittpunkt, varför standardbetyget i skrivning blir 6— (a—).

3. Standardbetyget i rättstavning för klass 6.

Standardbetyget i rättstavning erhålles genom två prov: *Rättstavningsprov 1 för klass 6* och *Rättstavningsprov 2 för klass 6*. Proven ha följande lydelse: — — (= texterna på sid. 47 o. f.).

Dessa prov avvika i ett par avseenden från de vanliga rättstavningsproven. För det första äro de betydligt svårare. Detta är emellertid nödvändigt, för att

man med endast två prov skall kunna erhålla en någorlunda tillfredsställande betygssättning även av de duktigare eleverna. En annan olikhet är, att endast de s. k. provningsorden tas i beaktande. I blockskrivningen — prov 2 — äro givetvis alla ord provningsord. I det andra provet äro endast de kursiverade orden provningsord, och vid stavningen av övriga ord fästes ej något avseende. Detta system förenklar betygssättningen.

Ännu en olikhet är, att dessa prov ej uteslutande äro kursprov. Visserligen äro de allra flesta av de i proven ingående orden att hänföra till kursen, då de antingen utgöras av vanliga ord eller exemplifiera något ljud, som enligt undervisningsplanen skall inläras, men ett mindre antal ord i proven ligga s. a. s. utanför kursen och avse att undersöka elevernas förmåga att reda sig med förut ej inlärd ord. Liksom man i andra ämnen betygsätter ej blott barnens minneskunskaper utan även andra ting, såsom deras förmåga att uppfatta, tänka och kombinera, bör man vid betygssättning i rättstavning ge eleverna tillfälle att jämte redovisning för den inlärd kursen visa sin eventuella begåvning för ämnet, sin intuition och sin förmåga att jämföra och dra slutsatser. Alla provningsorden ha emellertid utvalts så, att man kan förmoda, att deras betydelse är känd för eleverna.

a. Anvisningar till rättstavningsproven.

Skrivningen utföres med blyerts eller bläck. Eleverna uppmanas att tänka sig för, så att de skriva orden rätt genast. Om någon ändring måste göras, användes radergummi eller ock strykes det felaktiga ordet över och skrives om. Läraren meddelar barnen, att de under skrivningen ej få framställa några frågor, men att de böra räcka upp handen, om de ej uppfattat ett ord eller en fras, i vilket fall ordet eller frasen dikteras om.

Vid dikteringen blir tillvägagångssättet något olika för blockskrivning och ord i meningar. I förra fallet dikteras orden ett och ett, högt och tydligt och med det i bildat talspråk vanliga uttalet, utan förklaringar och i lugnt men ej för långsamt tempo. Ser läraren, att någon lärjunge räcker upp handen, dikterar han ordet en gång till. Skulle han märka, att eleven fortfarande ej uppfattat det, sätter han in det i något lämpligt uttryck. Omfattar provet ord i meningar, läses först varje mening högt av läraren, och därpå dikteras den i lämpliga ordgrupper. Varje ordgrupp läses en gång, högt och tydligt, med det i bildat talspråk gängse uttalet och utan förklaringar. Ser läraren, att någon elev räcker upp handen, dikterar han ordgruppen på nytt.

Den ledande principen vid rättningen är, att fel ges för alla ord, som ej förekomma i samma form, som de dikterats. Såsom felstavat anses alltså ett ord, som är:

- a. utelämnat,
 - b. oläsligt skrivet,
 - c. utbytt mot annat ord (t. ex. hemligt i stället för jämvikt)
 - d. ändrat så, att man ej kan veta, vilken stavning eleven menat vara den slutgiltiga (t. ex. lugnt, lungt),
 - e. utbytt mot annan böjningsform (t. ex. oskyldig i stället för oskyldigt).
- I fråga om punkt e medges dock ett undantag. Har eleven felfritt skrivit den dikterade formen + en korrekt ändelse (t. ex. domaren i stället för domare), räknas ordet såsom rätt. Eleven har nämligen i detta fall visat, att han kan stava det dikterade ordet.

Fel mot reglerna för avstavning och för användande av stor begynnelsebokstav räknas ej. Utelämnade tecken över bokstäver, såsom punkt över i, anses

ej i och för sig som fel. Skulle emellertid sådan utelämnning föranleda, att läraren ej kan veta, vilken stavning som åsyftas, måste ordet enligt punkt b räknas som felstavat.

b. *Betygstabeller till rättstavningsproven.*

Standardbetyget i rättstavning erhålles efter sammanläggning av elevs betygstal i rättstavningsprov 1 och rättstavningsprov 2 (se tabellerna 8 och 9) ur standardbetygstabellen för ämnet rättstavning i klass 6 (se tabell 10).

Tabell 8. Betygstal till Rättstavningsprov 1 för klass 6.

Antal fel	Betygstal	Antal fel	Betygstal	Antal fel	Betygstal	Antal fel	Betygstal
0	6.9	7	4.9	17—18	3.7	29—30	2.6
1	6.3	8	4.7	19—20	3.5	31—35	2.5
2	5.9	9	4.6	21—22	3.4	36—40	2.1
3	5.6	10	4.5	23—24	3.2	41—45	1.7
4	5.4	11—12	4.3	25—26	3.0	46—50	1.5
5	5.2	13—14	4.1	27—28	2.8	51—	1.2
6	5.0	15—16	3.9				

Tabell 9. Betygstal till Rättstavningsprov 2 för klass 6.

Antal fel	Betygstal	Antal fel	Betygstal	Antal fel	Betygstal	Antal fel	Betygstal
0	7.2	9	5.0	25—26	3.5	43—44	2.3
1	6.6	10	4.9	27—28	3.3	45—46	2.2
2	6.2	11—12	4.6	29—30	3.2	47—48	2.1
3	6.0	13—14	4.4	31—32	3.1	49—50	2.0
4	5.8	15—16	4.3	33—34	2.9	51—54	1.9
5	5.6	17—18	4.1	35—36	2.8	55—60	1.7
6	5.5	19—20	3.9	37—38	2.6	61—64	1.5
7	5.3	21—22	3.8	39—40	2.5	65—70	1.2
8	5.1	23—24	3.6	41—42	2.4	71—	0.8

Tabell 10. Standardbetygstabell för ämnet rättstavning i klass 6.

Betygssumma	Betyg	Betygssumma	Betyg
12.8—	7 (A)	7.1—7.6	4— (Ba—)
12.2—12.7	6+ (a+)	6.5—7.0	3+ (B+)
11.5—12.1	6 (a)	5.8—6.4	3 (B)
10.9—11.4	6— (a—)	5.2—5.7	3— (B—)
10.3—10.8	5+ (AB+)	4.6—5.1	2+ (BC+)
9.6—10.2	5 (AB)	3.9—4.5	2 (BC)
9.0— 9.5	5— (AB—)	3.3—3.8	2— (BC—)
8.4— 8.9	4+ (Ba+)	—3.2	1 (C)
7.7— 8.3	4 (Ba)		

Förklaring: Betygssumman erhålles genom addition av betygstalen för rättstavningsprov 1 och rättstavningsprov 2.

Exempel: En elev har 19 fel i rättstavningsprov 1 och 22 fel i rättstavningsprov 2. Motsvarande betygstal äro respektive 3.5 och 3.8. Summan av dessa tal är 7.3, och standardbetyget blir alltså 4— (Ba—) enligt tabell 10.

4. Standardbetyget i tillämpad räkning för klass 6.

De prov, som för erhållande av standardbetyg i tillämpad räkning skola givas i klass 6, äro:

	Tid för provet
Problemprov 1 för klass 6	40 min.
Problemprov 2 för klass 6	15 »
Provräkning för klass 6	40 »

a. Anvisningar till proven i tillämpad räkning.

Problemprov 1 för klass 6.

Meningen med detta prov är ej att pröva elevernas i undervisningen förvärvade mera speciella matematiska kunskaper utan att utröna graden av deras allmänna förmåga av matematiskt tänkande. Det är därför av synnerlig vikt, att läraren ej preparerar eleverna till prövningen genom att under den föregående undervisningen välja exempel av den art, som förekommer i provet. Om barnen övats att lösa sådana problem, blir provets värde tydligen i hög grad reducerat.

Uppgifterna äro ordnade efter stigande svårighet. De sista uppgifterna i provet äro så svåra, att säkerligen ytterst få elever kunna lösa dem. Till provet få eleverna använda konceptpapper.

Facit till A-formen.

Facit till B-formen.

1. 40	11. 20	•1. 35	11. 20
2. 15	12. 20	2. 25	12. 15
3. 147	13. 1: 85	3. 192	13. 1: 80
4. 27	14. 208	4. 27	14. 202
5. 4: 55	15. 6	5. 3: 85	15. 6
6. 96	16. 19	6. 98	16. 18
7. 17: 40	17. 5	7. 16: 80	17. 5
8. 12	18. 27	8. 11	18. 64
9. 24	19. 70	9. 26	19. 80
10. 80	20. 6	10. 100	20. 7

Problemprov 2 för klass 6.

Detta prov har en liknande uppgift som det föregående problemprovet men prövar mycket mera elevernas förmåga av snabbhet i tänkandet, då till provet endast gives en tid av 15 minuter. Konceptpapper får ej användas i detta prov. Alla uträkningar måste alltså göras som huvudräkning, och pennan får endast användas för inskrivning av svaren på provbladen.

Facit till A-formen.

1.	23	13.	66
2.	7	14.	25
3.	36	15.	8
4.	15	16.	22
5.	14	17.	6: 50
6.	8	18.	80
7.	90	19.	40
8.	35	20.	20
9.	14	21.	67 $\frac{1}{2}$
10.	35	22.	18
11.	900	23.	75
12.	138	24.	4

Facit till B-formen.

1.	22	13.	63
2.	6	14.	35
3.	48	15.	4
4.	15	16.	24
5.	13	17.	7: 50
6.	7	18.	120
7.	90	19.	40
8.	45	20.	20
9.	18	21.	64 $\frac{1}{2}$
10.	45	22.	14
11.	720	23.	80
12.	139	24.	4

Provräkning för klass 6.

Detta prov skiljer sig från problemproven däri, att det mera hänför sig till de speciella kurserna på de olika klassnivåerna. Det torde till sin typ likna de provräkningar många lärare använda. Uppgifterna äro ordnade efter svårighet liksom i problemproven. Till provet få barnen använda konceptpapper, vilka inlämnas samtidigt som provbladen.

Facit till A-formen.

1.	305	9.	52: 50
2.	7: 20	10.	160
3.	60	11.	52: 50
4.	12	12.	2 400
5.	3: 70	13.	17.5
6.	4 500	14.	1 080
7.	8	15.	3.2
8.	0.01	16.	27

Facit till B-formen.

1.	405	9.	53: 90
2.	8: 40	10.	170
3.	80	11.	87: 50
4.	14	12.	3 200
5.	3: 69	13.	22.5
6.	7 500	14.	900
7.	7	15.	3.4
8.	0.01	16.	24

b. Betygstabeller till proven i tillämpad räkning.

Standardbetyget i *tillämpad räkning* erhålles efter addition av elevs betygstal i *Problemprov 1 för klass 6*, *Problemprov 2 för klass 6*, och *Provräkning för klass 6* (se tabellerna 11, 12 och 13) ur standardbetygstabellen för ämnet tillämpad räkning i klass 6 (se tabell 14).

Tabell 11. Betygstal till Problemprov 1 för klass 6.

Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal
0	1.2	6	3.9	11	5.2	16	6.4
1	1.9	7	4.2	12	5.4	17	6.7
2	2.4	8	4.4	13	5.7	18	6.9
3	2.8	9	4.7	14	6.0	19	7.2
4	3.2	10	5.0	15	6.2	20	7.4
5	3.6						

Tabell 12. Betygstal till Problemprov 2 för klass 6.

Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal
0	0.5	7	2.1	13	3.4	19	5.0
1	0.7	8	2.3	14	3.6	20	5.3
2	0.9	9	2.5	15	3.9	21	5.8
3	1.1	10	2.7	16	4.1	22	6.2
4	1.4	11	3.0	17	4.4	23	6.7
5	1.6	12	3.2	18	4.7	24	7.2
6	1.9						

Tabell 13. Betygstal till Provräkning för klass 6.

Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal
0	1.4	4	3.2	8	4.3	12	5.5
1	2.0	5	3.5	9	4.6	13	5.8
2	2.5	6	3.8	10	4.9	14	6.2
3	2.9	7	4.1	11	5.2	15	6.8

Tabell 14. Standardbetygstabell för ämnet tillämpad räkning i klass 6.

Betygssumma	Standardbetyg	Betygssumma	Standardbetyg
18.8—	7 (A)	10.7—11.5	4— (Ba—)
17.9—18.7	6+ (a+)	9.8—10.6	3+ (B+)
17.0—17.8	6 (a)	8.9— 9.7	3 (B)
16.1—16.9	6— (a—)	8.0— 8.8	3— (B—)
15.2—16.0	5+ (AB+)	7.1— 7.9	2+ (BC+)
14.3—15.1	5 (AB)	6.2— 7.0	2 (BC)
13.4—14.2	5— (AB—)	5.3— 6.1	2— (BC—)
12.5—13.3	4+ (Ba+)	— 5.2	1 (C)
11.6—12.4	4 (Ba)		

Exempel: En elev har 11 tal rätt i problemprov 1, 20 rätt i problemprov 2 och 14 rätt i provräkningen. Motsvarande betygstal äro 5.2, 5.3 och 6.2; deras summa är 16.7, och standardbetyget i tillämpad räkning blir alltså 6— (a—) enligt tabell 14.

5. Standardbetyget i mekanisk räkning för klass 6.

De prov, som för erhållande av standardbetyg i mekanisk räkning skola givas i klass 6, äro:

	Tid för provet
Kursprov i mekanisk räkning för klass 6	40 min.
Additionsprov för klass 6	5 »
Divisionsprov för klass 6	12 »

a. Anvisningar till proven i mekanisk räkning.

Kursprov i mekanisk räkning för klass 6.

Till detta prov ha eleverna relativt god tid. Provet har ej karaktär av snabbräkningsprov. Eleverna uppmanas att omsorgsfullt pröva varje uträknat tal, innan de ta itu med det följande talet. Till provet skola eleverna använda konceptpapper.

Facit till A-formen.

1. 669.172	11. 72	21. 4.7
2. 10.721	12. 0.484	22. $3\frac{1}{4}$
3. 8.775	13. 4 131.37	23. 195.975
4. 0.65	14. 30 320.8	24. 13.60
5. 0.1875	15. 10 700	25. $1\frac{1}{2}$
6. 0.0003	16. 2.408	26. 37.5
7. $8\frac{1}{8}$	17. 0.0007	27. 0
8. $4\frac{1}{2}$	18. 4.05	28. 1 001.8
9. $5\frac{5}{6}$	19. 45	29. 4.08
10. 4	20. 0.0036	30. 1 000 000 000 000

Facit till B-formen.

1. 778.182	11. 84	21. 5.6
2. 20.731	12. 0.384	22. $4\frac{1}{4}$
3. 6.075	13. 4 431.37	23. 208.975
4. 0.75	14. 24 280.8	24. 18.40
5. 0.3125	15. 10 500	25. $3\frac{1}{2}$
6. 0.0007	16. 1.806	26. 37.5
7. $7\frac{1}{8}$	17. 0.0009	27. 100
8. $2\frac{1}{2}$	18. 3.05	28. 1 002.5
9. $8\frac{1}{6}$	19. 65	29. 2.04
10. 3	20. 0.0048	30. 1 000 000 000 000

Additionsprov för klass 6 och Divisionsprov för klass 6.

Eleverna skola undervisas om att det i dessa prov gäller att visa, hur fort man kan räkna med bibehållande av god säkerhet i räknandet. Det gäller alltså både att räkna fort och att räkna rätt. När ett tal är ordentligt räknat, räknas det alltså ej om igen, utan man går omedelbart över till nästa tal. I additionsprovet göras uträkningarna på de utdelade provbladen. I divisionsprovet göras uträkningarna på särskilt konceptpapper, och endast svaren skola skrivas in på provbladen.

Innan provbladen delas ut, talar läraren om, vilket räknesätt provet gäller och hur lång tiden för provet är. Genom ett exempel på tavlan visas uppgifternas art och hur svaren skola skrivas. Som inledning till additionsprovet skrivas 6 siffror under varandra, och summan uträknas.

Divisionsprovet måste förberedas med särskild omsorg. Följande exempel tecknas på tavlan: $2884 : 43 = \dots\dots\dots$ rest $\dots\dots\dots$. Exemplet ställes därpå upp till uträkning på det sätt, som barnen äro vana vid, och uträknas som

vanligt. Sedan uträkningen gjorts, inskrives svaret vid det tecknade exemplet på anvisad plats, alltså

$$2884 : 43 = 67 \text{ rest } 3.$$

Eleverna tillsägas att behandla uppgifterna i provet på samma sätt. De tecknade divisionsexemplen i provet skola alltså ställas upp till uträkning å konceptpapperet, och uträkningen skall utföras där. Sedan skall det svar, som erhållits, inskrivas vid det tecknade exemplet. *För eleverna markeras, att svaren ej skola uträknas i decimalbråk utan i helt tal och rest.*

Läraren måste i dessa snabbräkningsprov vara särskilt noggrann med att de föreskrivna tiderna för proven noga hållas och att barnen börja och sluta precis vid tillsägelseerna.

Facit till additionsprovet.

A-formen.

1. 39	2. 29	3. 38	4. 29	5. 31	6. 39
7. 24	8. 36	9. 52	10. 42	11. 46	12. 51
13. 40	14. 35	15. 53	16. 41	17. 48	18. 51
19. 63	20. 46	21. 49	22. 59	23. 62	24. 66
25. 58	26. 55	27. 63	28. 50	29. 67	30. 72
31. 71	32. 55	33. 61	34. 77	35. 67	36. 76
37. 72	38. 80	39. 79	40. 72	41. 85	42. 76

B-formen.

1. 29	2. 38	3. 39	4. 39	5. 29	6. 31
7. 36	8. 52	9. 24	10. 51	11. 42	12. 46
13. 35	14. 53	15. 40	16. 51	17. 41	18. 48
19. 46	20. 49	21. 63	22. 66	23. 59	24. 62
25. 55	26. 63	27. 58	28. 72	29. 50	30. 67
31. 55	32. 61	33. 71	34. 76	35. 77	36. 67
37. 80	38. 79	39. 72	40. 76	41. 72	42. 85

Facit till divisionsprovet.

A-formen.

1. 31 r. 4	2. 51 r. 6	3. 213 r. 3	4. 62 r. 2
5. 53 r. 0	6. 80 r. 43	7. 326 r. 12	8. 57 r. 36
9. 50 r. 8	10. 403 r. 18	11. 67 r. 4	12. 99 r. 0
13. 500 r. 0	14. 103 r. 3	15. 53 r. 32	16. 80 r. 46
17. 517 r. 15	18. 76 r. 2	19. 60 r. 8	20. 303 r. 12
21. 87 r. 9	22. 600 r. 0	23. 407 r. 2	24. 88 r. 22

B-formen.

1. 51 r. 6	2. 62 r. 2	3. 31 r. 4	4. 213 r. 3
5. 80 r. 43	6. 57 r. 36	7. 53 r. 0	8. 326 r. 12
9. 403 r. 18	10. 99 r. 0	11. 50 r. 8	12. 67 r. 4
13. 103 r. 3	14. 80 r. 46	15. 500 r. 0	16. 53 r. 32
17. 76 r. 2	18. 303 r. 12	19. 517 r. 15	20. 60 r. 8
21. 600 r. 0	22. 88 r. 22	23. 87 r. 9	24. 407 r. 2

b. Betygstabeller till proven i mekanisk räkning.

Standardbetyget i *mekanisk räkning* erhålles efter sammanläggning av elevs betygstal i *Kursprov i mekanisk räkning för klass 6*, *Additionsprov för klass 6* och *Divisionsprov för klass 6* (se tabellerna 15, 16 och 17) ur standardbetygstabellen för ämnet mekanisk räkning i klass 6 (se tabell 18).

Tabell 15. Betygstal till Kursprov i mekanisk räkning för klass 6.

Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal
0	1.0	8	2.7	16	3.7	24	4.8
1	1.4	9	2.8	17	3.8	25	5.0
2	1.5	10	3.0	18	3.9	26	5.2
3	1.8	11	3.1	19	4.0	27	5.4
4	2.1	12	3.3	20	4.1	28	5.7
5	2.3	13	3.4	21	4.3	29	6.1
6	2.4	14	3.5	22	4.5	30	6.6
7	2.6	15	3.6	23	4.6		

Tabell 16. Betygstal till Additionsprov för klass 6.

Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal
0	0.5	11	2.6	22	4.5	33	6.1
1	0.6	12	2.7	23	4.7	34	6.3
2	0.7	13	2.8	24	4.8	35	6.6
3	0.8	14	3.0	25	5.0	36	6.7
4	1.2	15	3.2	26	5.1	37	6.9
5	1.4	16	3.4	27	5.2	38	7.0
6	1.6	17	3.6	28	5.4	39	7.1
7	1.9	18	3.8	29	5.5	40	7.2
8	2.1	19	4.0	30	5.6	41	7.3
9	2.2	20	4.2	31	5.8	42	7.4
10	2.4	21	4.3	32	5.9		

Tabell 17. Betygstal till Divisionsprov för klass 6.

Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal	Antal rätt	Betygstal
0	1.4	7	3.4	13	4.6	19	5.7
1	1.8	8	3.6	14	4.8	20	5.9
2	2.0	9	3.8	15	5.0	21	6.1
3	2.3	10	4.0	16	5.2	22	6.3
4	2.6	11	4.2	17	5.3	23	6.6
5	2.9	12	4.4	18	5.5	24	7.2
6	3.1						

Tabell 18. Standardbetygstabell för ämnet mekanisk räkning i klass 6.

Betygssumma	Standardbetyg	Betygssumma	Standardbetyg
18.3—	7 (A)	10.8—11.5	4— (Ba—)
17.5—18.2	6+ (a+)	10.0—10.7	3+ (B+)
16.6—17.4	6 (a)	9.1— 9.9	3 (B)
15.8—16.5	6— (a—)	8.3— 9.0	3— (B—)
15.0—15.7	5+ (AB+)	7.5— 8.2	2+ (BC+)
14.1—14.9	5 (AB)	6.6— 7.4	2 (BC)
13.3—14.0	5— (AB—)	5.8— 6.5	2— (BC—)
12.5—13.2	4+ (Ba+)	— 5.7	1 (C)
11.6—12.4	4 (Ba)		

Exempel: En elev har i kursprovet i mekanisk räkning 28 rätt, i additionsprovet 37 rätt och i divisionsprovet 22 rätt. Betygstalen för dessa prov äro respektive 5.7, 6.9 och 6.3; summan av dem är 18.9, och standardbetyget i mekanisk räkning blir således 7 (A) enligt tabell 18.

VI. Övriga av de sakkunniga standardiserade prov jänte anvisningar till dem.

Förutom de för betygssättningen föreslagna proven, vilka meddelats i avdelning I, ha ytterligare följande prov standardiserats. Standardtabeller till dessa prov finnas i betänkandet.

Tyst läsning för klass 2, typ 3.

(Lästext.) $\frac{1}{4}$ minuter.

Maja, Olle, Inga och Gösta voro syskon. Maja var en stillsam flicka. Hon rynkade på näsan, då Inga och Olle förde oväsen, och sade lillgammalt:

— Usch, sådana ungar!

Gösta, som var yngst av syskonen, var också lite stillsammare än Inga och Olle. Ibland ville de inte ha honom med, men andra gånger var han bra att ha. Han fick alltid vara barn, då de lekte »far, mor och barn». Och när de lekte den roliga »sjukleken», var han den sjuke. Olle var doktor, Inga var sjuksköterska, och Maja var en liten allvarlig och flitig mamma. Hon och sköterskan tävlade om att svepa in sjuklingen i filter, fast det var mitt i sommaren och mycket varmt ute.

Gösta var tålig som ett lamm. Han svalde lydigt en och annan sked »medicin» ur Ingas vattenkanna, som ju bara innehöll vatten. Och de späda gröna ärterna han fick till piller, smakade ju bara gott. På det hela taget tyckte Gösta inte illa om att bli ompysslad. Doktorn och sköterskan bråkade ibland med varandra, därför att de hade olika mening om hur den sjuke skulle botas. Då blev Gösta rädd. Han sparkade av sig filtarna och förklarade: »Jag går till mamma.»

Tyst läsning för klass 2, typ 3.

(Ifyllnadstext.)

Maja, Olle, Inga och Gösta voro Maja var en stillsam flicka. Hon rynkade på näsan, då och förde oväsen, och sade lillgammalt:

— Usch, sådana!

Gösta, som var av syskonen, var också lite än Inga och Olle. Ibland ville de inte ha med, men andra gånger var han bra att ha. Han fick alltid vara , då de lekte »far, mor och barn». Och när de lekte den roliga

....., var han den Olle var
 Inga var, och Maja var en liten allvarlig och flitig
 Hon och sköterskan tävlade om att svepa in sjuklingen i
, fast det var mitt i och mycket
 ute.

Gösta var som ett lamm. Han svalde lydigt en
 och annan sked ur Ingas
 som ju bara innehöll Och de späda gröna
 han fick till, smakade ju bara På det
 helt taget tyckte Gösta inte illa om att bli Doktorn och
 sköterskan ibland med varandra, därför att de hade olika
 mening om hur den skulle Då
 blev Gösta Han sparkade av sig
 och förklarade: »Jag går till

Namn:

Tyst läsning för klass 4, typ 3.

(Lästext.) 3 minuter.

En åsna, som i maj månad kom i tjänst hos en trädgårdsmästare, måste dagligen bära en korg full med blommor till närmaste stad. Detta tyckte åsnan inte om, ty hon var lat och ville helst stanna hemma i stallet. »Vad ska människorna med blommor att göra?» klagade hon. »De är endast skapade till åsnors plåga. Ack, om det snart vore sommar!»

Den varma årstiden kom, men om vila blev inte tal, ty nu måste hon släpa till staden hela säckar med bönor, ärter och morötter. »Det blir ju allt värre och värre», tänkte åsnan. »Och så denna olidliga värme. Ack, om det snart bleve höst!»

Hösten kom, men bördorna blevo inte lättare, ty säckar med frukt och potatis väga också något. Då suckade åsnan och sade: »Ack, om det vore vinter! Då kan inte längre något växa, och förr får jag säkert ingen ro.»

Vintern kom och med den snö och is. Nu måste åsnan ut i skogen, fick vara ute i yrväder många timmar och måste släpa tunga vedlass till staden. Till på köpet fick hon stryk, om hon någon gång föll på den hala vägen. Då förbannade åsnan vintern och längtade efter våren, som åter skulle ge henne blommor att bära och färskt gräs att äta.

Tyst läsning för klass 4, typ 3.

(Ifyllnadstext.)

En åsna, som i månad kom i tjänst hos
 en, måste dagligen bära en korg
 full med till närmaste stad. Detta tyckte
 åsnan inte om, ty hon var och ville helst

stanna hemma i stallet. »Vad ska med blommor att göra?» klagade hon. »De är endast skapade till åsnors Ack, om det snart vore!»

Den årstiden kom, men om vila blev inte tal, ty nu måste hon släpa till staden hela med bönor, ärter och »Det blir ju allt värre och värre», tänkte åsnan. »Och så denna olidliga Ack, om det snart bleve!»

..... kom, men bördorna blevo inte, ty säckar med frukt och väga också något. Då suckade åsnan och sade: »Ack, om det ändå vore! Då kan inte längre något, och förr får jag säkert ingen»

Vintern kom och med den snö och is. Nu måste åsnan ut i, fick vara ute i många timmar och måste släpa tunga till staden. Till på köpet fick hon, om hon någon gång på den vägen. Då förbannade åsnan och längtade efter, som åter skulle ge henne att bära och färskt att

Namn:

Tyst läsning för klass 6, typ 3.

(Lästext.) 3 minuter.

En svensk upptäcktsresande besökte under en av sina resor en indianstam, som hade sina boplatser på Amerikas nordvästra kust. För dessa indianer, som bodde nära havet, var fiske det huvudsakliga näringsfånget. De jagade väl också men mest havsdjur, såsom säl och utter. Laxar fångade de ibland i ryssjor eller inhägnader. Oftast stucko de dem med spjut. Indianerna stodo då på stranden eller i sina väldiga, vackert snidade kanoter. Var det svårt för dem att se fiskarna på botten, så lade de vita stenar i vattnet, och när fisken skyntade över dessa, stucko de till. Sillen, som kom i täta stim, fångade de med ett slags räfsa. På dennas taggar spetsades sillarna.

Fisken torkades, eller också gjorde man olja av den. Den torkade fisken bereddes till mjöl, som sedan kryddades med härsken fiskolja. Olja och späck tyckte man om, och man åt, tills flottet rann om mungiporna. All mat doppades i olja, som gärna fick vara härsken. Den lilla bismaken satte man bara värde på. Man hade inga grytor, som kunde sättas på elden, utan man kokade genom att kasta heta stenar i stora tråg. Kaviar, som bereddes av fiskrom, tyckte indianerna mycket om. Den fick bara inte vara färsk. De lade den i väl tillslutna träkärl, vilka nedgrävdes. När kaviaren luktade riktigt illa, togo de upp den och kalasade på den under stor förtjusning.

Indianerna skaffade sig också föda från växtriket. Så åto de t. ex. bär, rötter och tång.

Tyst läsning för klass 6, typ 3.

(Ifyllnadstext.)

En upptäcktsresande besökte under en av sina resor en, som hade sina boplatser på nordvästra

För dessa indianer, som bodde nära var det huvudsakliga näringsfånget. De jagade väl också men mest, såsom säl och utter. Laxar fångade de ibland i eller inhägnader. Oftast stucko de dem med Indianerna stodo då på eller i sina väldiga, vackert snidade Var det svårt för dem att se fiskarna på, så lade de stenar i vattnet, och när skymtade över dessa, stucko de till., som kom i täta stim, fångade de med ett slags På dennas spetsades

Fisken torkades, eller också gjorde man av den. Den torkade fisken bereddes till, som sedan kryddades med fiskolja. och tyckte man om, och man åt, tills flottet rann om mungiporna. All mat doppades i, som gärna fick vara Den lilla bismaken satte man bara värde på. Man hade inga, som kunde sättas på elden, utan man genom att kasta stenar i stora tråg. Kaviar, som bereddes av tyckte indianerna mycket om. Den fick bara inte vara De lade den i väl tillslutna, vilka När kaviaren riktigt, togo de upp den och på den under stor Indianerna skaffade sig också föda från Så åto de t. ex. bär, rötter och

Namn:

Anvisningar till Tyst läsning för klass 2, typ 3, Tyst läsning för klass 4, typ 3, och Tyst läsning för klass 6, typ 3.

Innan provet gives, förklarar läraren för barnen meningen med detsamma. De få veta, att de först skola läsa en berättelse, och att de sedan omedelbart skola få visa, hur mycket de förstått och minnas av det lästa. De skola sedan få läsa samma stycke om igen på en annan blankett och själva sätta dit vissa ord, som på denna äro utlämnade.

Barnen uppmanas att läsa uppmärksamt och noga igenom stycket. Läraren talar om för dem, hur lång tid de ha till sitt förfogande. Tiden för läsningen är så avpassad, att barn med någorlunda normal läshastighet väl hinna läsa stycket. De som före den fastställda tidens slut hunnit läsa ut stycket, böra på sätt de själva finna lämpligt läsa om texten eller delar av den, för att på så sätt fästa innehållet i minnet.

Lästid för provet i klass 2 är 4 minuter, i klass 4 och klass 6 3 minuter.

Efter läsningens slut samlas lästexterna upp, och ifyllnadstexterna delas ut. Läraren förklarar, hur de skola användas. Endast *ett* ord får skrivas på varje linje, som markerar utelämnat ord. Barnen få den tid, de behöva, men hela provet bör medhinnas på en lektionstimme. När barnen äro färdiga med provet, lämna de fram sina provblad och sysselsättas på lämpligt sätt, så att de ej störa sina kamrater.

Vid rättningen godkännas ord, som ha likartad betydelse med textordet.

Språkbyggnadsprov för klass 2.

A-form.

Nu ska vi rätta skiljetecken.

a. Kurt läser en bok?	a.
b. Stina plockade blommor.	b.
1. Varför kom du inte i går.	1.
2. Jag hann inte?	2.
3. O, så tråkigt,	3.
4. Kan Per sin läxa.	4.
5. Jag har pennor, linjal och gummi.	5.
6. Hur gammal är du.	6.
7. Kom genast hit!	7.
8. Två gånger två är fyra?	8.
9. Var har du lagt boken?	9.
10. Har du ingen cykelväska.	10.

Nu ska vi rätta ord.

c. Min syster heter elsa.	c.
d. Nils lade ifrån sig boka.	d.
11. Maja kallade sin docka gullan.	11.
12. Rut tog hem läsboken från skolan.	12.
13. Sven blomkvist är min bästa vän.	13.
14. I stockholm bor kungen.	14.
15. Lillebror är bara två vecker gammal.	15.

16. Var du är snäll!	16.
17. har du sett vår hund Karo?	17.
18. Först bland årets månader kommer Januari.	18.
19. Min syster är större än mig.	19.
20. Kring kupan surrade en stor mängd bin.	20.
21. Har du sett barna?	21.
22. Gunnars far heter också Gunnar.	22.
23. Vårt land heter sverige.	23.
24. Där kommer grannens son kalle.	24.
25. Skriveboken är trasig.	25.
26. På takena låg tjockt med snö.	26.
27. Nästa Söndag ska vi resa bort.	27.
28. På taket satt en svala.	28.
29. I julgranen hängde många äpple.	29.
30. Varför slog du han?	30.

Nu ska vi skriva meningar.

- e. läser:
-
31. skriver:
-
32. hunden:
-
33. olydig:
-
34. aldrig:
-
- Namn:*

Språkbyggnadsprov för klass 2, B-form.

B-formen innehåller A-formens uppgifter i följande ordning: 2, 1, 4, 3, 6, 5, 8, 7, 10, 9, 12, 11, 13, 15, 14, 17, 16, 19, 18, 20, 21, 22, 24, 23, 26, 25, 28, 27, 30, 29, 31, 32, 33, 34.

Anvisningar till Språkbyggnadsprov för klass 2.

Detta prov innehåller dels uppgifter på kursmoment, såsom substantivens pluralformer samt användande av stor och liten bokstav, dels uppgifter, som avse att pröva barnens språköra.

Läraren går först igenom typexemplen a och b. Barnen få i ex. a själva upptäcka felet, och de tillsägas att stryka under frågetecknet och sätta en punkt på linjen till höger. Därefter få de se efter, om det finns något fel i ex. b, konstatera, att så ej är fallet, samt skriva ordet »rätt» på linjen till höger. Läraren kontrollerar därpå, att eleverna nedskrivit exemplen rätt, och fäster deras uppmärksamhet på att alla uppgifterna i denna avdelning handla om *skiljetecken* och skola behandlas på samma sätt som de nedskrivna exemplen. Barnen få sedan 7 minuter på sig att rätta uppgifterna i avdelningen »Nu ska vi rätta skiljetecken».

Därpå genomgås typexemplen c och d, och barnens rättning av dem kontrolleras. Läraren påpekar, att det i denna avdelning är *ord* i stället för *skiljetecken*, som skola rättas. Om eleverna ej finna något fel i uppgiften, skola de även i denna avdelning skriva ordet »rätt» på linjen till höger. Omedelbart därefter behandlas typexempel e på så sätt, att barnen under lärarens ledning få bilda en mening med minst fem ord, vilken innehåller ordet *läser*, samt nedskrivna denna mening på därför avsedd plats. (Alla barnen skriva samma mening.) Skrivningen kontrolleras. Barnen få veta, att de på liknande sätt skola bilda meningar om de övriga orden, och att de måste tänka på följande saker:

1) Samma form av ordet som den givna måste användas, och den skall strykas under.

2) Meningen måste omfatta minst fem ord men får gärna vara längre.

Sedan läraren genom frågor förvissat sig om att barnen förstått, hur de skola gå till väga, få de under 20 minuter arbeta med uppgifterna i de båda sista avdelningarna. De som eventuellt bli färdiga tidigare, uppmanas att se noga igenom provet. Då detta är gjort, tillåtas de lämna fram sina papper och övergå till annan lämplig sysselsättning.

Medan barnen arbeta på egen hand, bör läraren gå omkring i klassen och se efter, att de verkligen förstått anvisningarna, samt i annat fall hjälpa dem till rätta.

I de fall, då prövningen avser något annat än stor och liten bokstav eller skiljetecken fästes ej avseende vid dylika fel. Så anses både Skrivboken och skrivboken som rätt. (Ex. 26 i A-formen och 25 i B-formen). En korrekt bildad mening räknas som rätt, även om den påbörjats med liten bokstav och avslutats utan skiljetecken eller med felaktigt sådant. Till stavfel tages i detta prov ingen hänsyn.

Facit till A-formen.

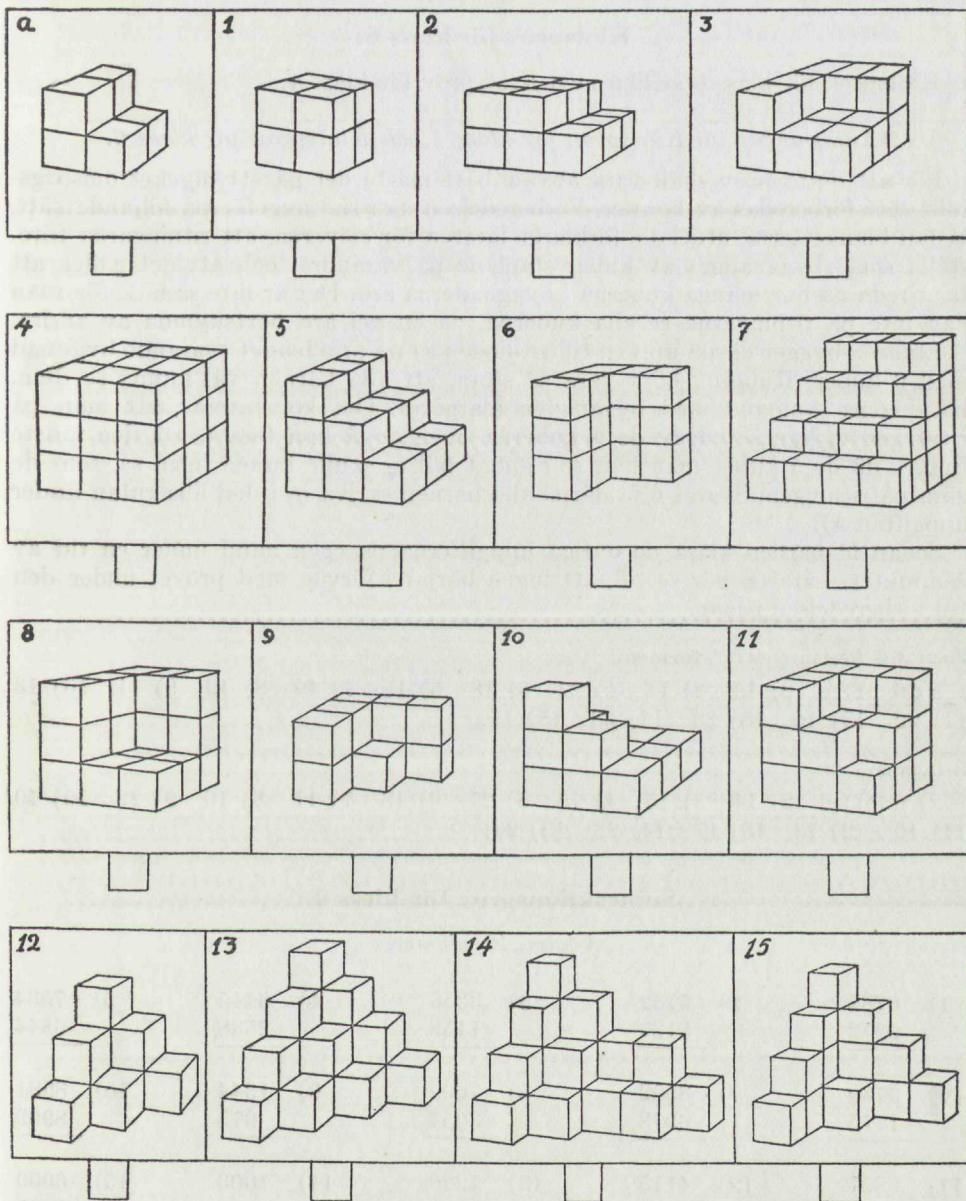
(Då A- och B-formerna innehålla samma uppgifter men i olika ordningsföljd, meddelas här endast facit till A-formen.) 1) ? 2) . 3) ! 4) ? 5) rätt 6) ? 7) rätt 8) . 9) rätt 10) ? 11) Gullan 12) läseboken 13) Blomkvist 14) Stockholm 15) veckor 16) Vad 17) Har 18) januari 19) jag 20) rätt 21) barnen 22) rätt 23) Sverige 24) Kalle 25) Skrivboken 26) taken 27) söndag 28) rätt 29) äpplen 30) honom.

Språkläroprov för klass 4.

Provet är lika med Språkläroprov för klass 6, vilket meddelats i avdelning I.

Klotsprov för klass 4.

A-form. 5 minuter.

Namn:

Klotsprov för klass 4, B-form.

B-formen innehåller A-formens uppgifter i följande ordning: 1, 3, 2, 6, 4, 5, 9, 8, 11, 7, 12, 10, 15, 14, 13.

Klotsprov för klass 6.

Klotsprov för klass 6 är lika med Klotsprov för klass 4.

Anvisningar till Klotsprov för klass 4 och Klotsprov för klass 6.

För att detta prov skall vara användbart måste det på ett mycket omsorgsfullt sätt förberedas av läraren. Förberedelsen kan ske ungefär på följande sätt. Sedan blanketterna utdelats, förklarar läraren för eleverna, att ritningarna föreställa små »byggnader» av kuber staplade på varandra, och att det gäller att taga reda på hur många kuberna i byggnaderna äro. Det är inte så lätt, för man kan inte på ritningarna se alla kuberna, då en del äro bortskymda av andra.

Läraren bygger därpå upp en till ritningen a) på provbladet svarande byggnad med 6 kuber. Kuberna böra vara så stora, att alla barnen väl kunna se dem. Ritningens samband med byggnaden klargöres. Det konstateras, att man på ritningen ej kan se en av de 6 kuberna men ändå kan förstå, att den måste finnas, då de 5 kuber man kan se i annat fall ej skulle kunna ligga så, som de göra på ritningen. Svaret 6 få därpå alla barnen skriva in i den lilla rutan under uppgiften a).

Sedan få barnen klara de övriga uppgifterna på egen hand under en tid av 5 minuter. Läraren bör se till, att ingen börjar i förväg med provet under den tid förberedelsen pågår.

Facit till klotsprovet: A-formen.

a) 6 1) 8 2) 15 3) 14 4) 27 5) 18 6) 15 7) 40 8) 19 9) 11 10) 13
11) 22 12) 10 13) 20 14) 23 15) 17.

B-formen.

a) 6 1) 8 2) 14 3) 15 4) 15 5) 27 6) 18 7) 11 8) 19 9) 22 10) 40
11) 10 12) 13 13) 17 14) 23 15) 20.

Subtraktionsprov för klass 4.

A-form. 10 minuter.

1) $\begin{array}{r} 6784 \\ \underline{2372} \end{array}$	2) $\begin{array}{r} 5132 \\ \underline{3127} \end{array}$	3) $\begin{array}{r} 3356 \\ \underline{1158} \end{array}$	4) $\begin{array}{r} 6445 \\ \underline{2588} \end{array}$	5) $\begin{array}{r} 7534 \\ \underline{6844} \end{array}$
6) $\begin{array}{r} 9760 \\ \underline{1775} \end{array}$	7) $\begin{array}{r} 8502 \\ \underline{6978} \end{array}$	8) $\begin{array}{r} 7002 \\ \underline{3654} \end{array}$	9) $\begin{array}{r} 1344 \\ \underline{975} \end{array}$	10) $\begin{array}{r} 8981 \\ \underline{8909} \end{array}$
11) $\begin{array}{r} 9857 \\ \underline{4778} \end{array}$	12) $\begin{array}{r} 4115 \\ \underline{376} \end{array}$	13) $\begin{array}{r} 7226 \\ \underline{5849} \end{array}$	14) $\begin{array}{r} 1003 \\ \underline{836} \end{array}$	15) $\begin{array}{r} 6000 \\ \underline{5997} \end{array}$
16) $\begin{array}{r} 6321 \\ \underline{557} \end{array}$	17) $\begin{array}{r} 8113 \\ \underline{69} \end{array}$	18) $\begin{array}{r} 4068 \\ \underline{3299} \end{array}$	19) $\begin{array}{r} 7222 \\ \underline{366} \end{array}$	20) $\begin{array}{r} 9381 \\ \underline{3392} \end{array}$

21) $\begin{array}{r} 5041 \\ \underline{367} \end{array}$	22) $\begin{array}{r} 1264 \\ \underline{478} \end{array}$	23) $\begin{array}{r} 8125 \\ \underline{7999} \end{array}$	24) $\begin{array}{r} 7267 \\ \underline{4668} \end{array}$	25) $\begin{array}{r} 9408 \\ \underline{5458} \end{array}$
26) $\begin{array}{r} 8412 \\ \underline{4976} \end{array}$	27) $\begin{array}{r} 3597 \\ \underline{805} \end{array}$	28) $\begin{array}{r} 9310 \\ \underline{6924} \end{array}$	29) $\begin{array}{r} 6002 \\ \underline{4858} \end{array}$	30) $\begin{array}{r} 9546 \\ \underline{4766} \end{array}$
31) $\begin{array}{r} 1637 \\ \underline{779} \end{array}$	32) $\begin{array}{r} 7897 \\ \underline{2243} \end{array}$	33) $\begin{array}{r} 6048 \\ \underline{89} \end{array}$	34) $\begin{array}{r} 4631 \\ \underline{4548} \end{array}$	35) $\begin{array}{r} 6001 \\ \underline{1172} \end{array}$
36) $\begin{array}{r} 1441 \\ \underline{510} \end{array}$	37) $\begin{array}{r} 4130 \\ \underline{2351} \end{array}$	38) $\begin{array}{r} 5000 \\ \underline{3298} \end{array}$	39) $\begin{array}{r} 1243 \\ \underline{1237} \end{array}$	40) $\begin{array}{r} 7774 \\ \underline{3899} \end{array}$
41) $\begin{array}{r} 9342 \\ \underline{3354} \end{array}$	42) $\begin{array}{r} 1650 \\ \underline{696} \end{array}$	43) $\begin{array}{r} 8007 \\ \underline{6757} \end{array}$	44) $\begin{array}{r} 9356 \\ \underline{7679} \end{array}$	45) $\begin{array}{r} 6425 \\ \underline{5798} \end{array}$
46) $\begin{array}{r} 1002 \\ \underline{948} \end{array}$	47) $\begin{array}{r} 9234 \\ \underline{5258} \end{array}$	48) $\begin{array}{r} 7527 \\ \underline{5678} \end{array}$	49) $\begin{array}{r} 8473 \\ \underline{8308} \end{array}$	50) $\begin{array}{r} 7626 \\ \underline{2757} \end{array}$
51) $\begin{array}{r} 1658 \\ \underline{826} \end{array}$	52) $\begin{array}{r} 6348 \\ \underline{3799} \end{array}$	53) $\begin{array}{r} 6907 \\ \underline{59} \end{array}$	54) $\begin{array}{r} 8251 \\ \underline{4853} \end{array}$	55) $\begin{array}{r} 5641 \\ \underline{4964} \end{array}$
56) $\begin{array}{r} 1321 \\ \underline{421} \end{array}$	57) $\begin{array}{r} 8325 \\ \underline{969} \end{array}$	58) $\begin{array}{r} 8000 \\ \underline{5189} \end{array}$	59) $\begin{array}{r} 6930 \\ \underline{4143} \end{array}$	60) $\begin{array}{r} 8000 \\ \underline{77} \end{array}$

Namn:

Multiplikationsprov för klass 4.

A-form. 8 minuter.

1) $\begin{array}{r} 768 \\ \underline{6} \end{array}$	2) $\begin{array}{r} 279 \\ \underline{4} \end{array}$	3) $\begin{array}{r} 567 \\ \underline{8} \end{array}$	4) $\begin{array}{r} 879 \\ \underline{7} \end{array}$	5) $\begin{array}{r} 673 \\ \underline{9} \end{array}$
6) $\begin{array}{r} 684 \\ \underline{5} \end{array}$	7) $\begin{array}{r} 289 \\ \underline{8} \end{array}$	8) $\begin{array}{r} 903 \\ \underline{6} \end{array}$	9) $\begin{array}{r} 460 \\ \underline{7} \end{array}$	10) $\begin{array}{r} 489 \\ \underline{9} \end{array}$
11) $\begin{array}{r} 689 \\ \underline{3} \end{array}$	12) $\begin{array}{r} 438 \\ \underline{8} \end{array}$	13) $\begin{array}{r} 359 \\ \underline{7} \end{array}$	14) $\begin{array}{r} 849 \\ \underline{6} \end{array}$	15) $\begin{array}{r} 259 \\ \underline{9} \end{array}$
16) $\begin{array}{r} 6089 \\ \underline{2} \end{array}$	17) $\begin{array}{r} 1352 \\ \underline{5} \end{array}$	18) $\begin{array}{r} 6730 \\ \underline{3} \end{array}$	19) $\begin{array}{r} 4275 \\ \underline{4} \end{array}$	20) $\begin{array}{r} 6901 \\ \underline{6} \end{array}$
21) $\begin{array}{r} 5102 \\ \underline{7} \end{array}$	22) $\begin{array}{r} 6120 \\ \underline{9} \end{array}$	23) $\begin{array}{r} 4738 \\ \underline{6} \end{array}$	24) $\begin{array}{r} 6514 \\ \underline{8} \end{array}$	25) $\begin{array}{r} 9876 \\ \underline{7} \end{array}$
26) $\begin{array}{r} 9867 \\ \underline{9} \end{array}$	27) $\begin{array}{r} 3879 \\ \underline{8} \end{array}$	28) $\begin{array}{r} 1869 \\ \underline{4} \end{array}$	29) $\begin{array}{r} 5034 \\ \underline{9} \end{array}$	30) $\begin{array}{r} 3147 \\ \underline{7} \end{array}$

31) 8925 <u> 6</u>	32) 4790 <u> 5</u>	33) 3762 <u> 8</u>	34) 5693 <u> 9</u>	35) 4786 <u> 7</u>
36) 8027 <u> 4</u>	37) 1736 <u> 6</u>	38) 2487 <u> 9</u>	39) 7195 <u> 7</u>	40) 3819 <u> 8</u>
41) 8907 <u> 3</u>	42) 8729 <u> 7</u>	43) 8671 <u> 9</u>	44) 4075 <u> 8</u>	45) 9986 <u> 4</u>
46) 3850 <u> 5</u>	47) 6145 <u> 9</u>	48) 3877 <u> 7</u>	49) 9876 <u> 8</u>	50) 8937 <u> 9</u>
51) 9836 <u> 6</u>	52) 4690 <u> 7</u>	53) 1362 <u> 9</u>	54) 6754 <u> 8</u>	55) 9127 <u> 4</u>
56) 9035 <u> 7</u>	57) 9386 <u> 3</u>	58) 6794 <u> 9</u>	59) 9417 <u> 6</u>	60) 6789 <u> 8</u>

Namn:

Subtraktionsprov för klass 4, B-form.

Multiplikationsprov för klass 4, B-form.

B-formerna upptar A-formernas uppgifter i följande ordning: 2, 3, 1, 5, 4, 7, 8, 6, 10, 9, 12, 13, 11, 15, 14, 17, 18, 16, 20, 19, 22, 23, 21, 25, 24, 27, 28, 26, 30, 29, 32, 33, 31, 35, 34, 37, 38, 36, 40, 39, 42, 43, 41, 45, 44, 47, 48, 46, 50, 49, 52, 53, 51, 55, 54, 57, 58, 56, 60, 59.

Subtraktionsprov för klass 6.

Multiplikationsprov för klass 6.

Proven äro lika med subtraktions- och multiplikationsprov för klass 4. Tiden är 6 minuter.

Anvisningar till Subtraktionsprov för klass 4, Subtraktionsprov för klass 6, Multiplikationsprov för klass 4 och Multiplikationsprov för klass 6.

Eleverna skola undervisas om att det i dessa prov gäller att visa hur fort man kan räkna med bibehållande av god säkerhet i räknandet. Det gäller alltså både att räkna fort och att räkna rätt. Eleverna få order att räkna omsorgsfullt men att ej pröva uträkningarna. När ett tal är ordentligt räknat, räknas det alltså ej om, utan man går omedelbart över till nästa tal. Alla uträkningar göras på de utdelade provbladen. Innan provbladen delas ut, talar läraren om, vilket räknesätt provet gäller och hur lång tiden för provet är. Genom ett exempel på tavlan visas uppgifternas art och hur svaren skola skrivas. Subtraktionsprovet inledes med uppgiften 1425 — 1215 med talen som vanligt skrivna under varandra och med vanlig uträkning. Multiplikationsprovet inledes med uppgifter 8×465 med vanlig uppställning av faktorerna under varandra och med sedvanlig uträkning.

Läraren måste i dessa snabbräkningsprov vara särskilt noggrann med att de föreskrivna tiderna för proven noga hållas och att barnen börja och sluta precis vid tillsägelseerna.

Facit till subtraktionsprovet:

A-formen.

1) 4412	2) 2005	3) 2198	4) 3857	5) 690
6) 7985	7) 1524	8) 3348	9) 369	10) 72
11) 5079	12) 3739	13) 1377	14) 167	15) 3
16) 5764	17) 8044	18) 769	19) 6856	20) 5989
21) 4674	22) 786	23) 126	24) 2599	25) 3950
26) 3436	27) 2792	28) 2386	29) 1144	30) 4780
31) 858	32) 5654	33) 5959	34) 83	35) 4829
36) 931	37) 1779	38) 1702	39) 6	40) 3875
41) 5988	42) 954	43) 1250	44) 1677	45) 627
46) 54	47) 3976	48) 1849	49) 165	50) 4869
51) 832	52) 2549	53) 6848	54) 3398	55) 677
56) 900	57) 7356	58) 2811	59) 2787	60) 7923

B-formen.

1) 2005	2) 2198	3) 4412	4) 690	5) 3857
6) 1524	7) 3348	8) 7985	9) 72	10) 369
11) 3739	12) 1377	13) 5079	14) 3	15) 167
16) 8044	17) 769	18) 5764	19) 5989	20) 6856
21) 786	22) 126	23) 4674	24) 3950	25) 2599
26) 2792	27) 2386	28) 3436	29) 4780	30) 1144
31) 5654	32) 5959	33) 858	34) 4829	35) 83
36) 1779	37) 1702	38) 931	39) 3875	40) 6
41) 954	42) 1250	43) 5988	44) 627	45) 1677
46) 3976	47) 1849	48) 54	49) 4869	50) 165
51) 2549	52) 6848	53) 832	54) 677	55) 3398
56) 7356	57) 2811	58) 900	59) 7923	60) 2787

Facit till multiplikationsprovet:

A-formen.

1) 4608	2) 1116	3) 4536	4) 6153	5) 6057
6) 3420	7) 2312	8) 5418	9) 3220	10) 4401
11) 2067	12) 3504	13) 2513	14) 5094	15) 2331
16) 12178	17) 6760	18) 20190	19) 17100	20) 41406
21) 35714	22) 55080	23) 28428	24) 52112	25) 69132
26) 88803	27) 31032	28) 7476	29) 45306	30) 22029
31) 53550	32) 23950	33) 30096	34) 51237	35) 33502
36) 32108	37) 10416	38) 22383	39) 50365	40) 30552
41) 26721	42) 61103	43) 78039	44) 32600	45) 39944
46) 19250	47) 55305	48) 62139	49) 79008	50) 80433
51) 59016	52) 32830	53) 12258	54) 54032	55) 36508
56) 63245	57) 28158	58) 61146	59) 56502	60) 54312

B-formen.

1) 1116	2) 4536	3) 4608	4) 6057	5) 6153
6) 2312	7) 5418	8) 3420	9) 4401	10) 3220
11) 3504	12) 2513	13) 2067	14) 2331	15) 5094
16) 6760	17) 20190	18) 12178	19) 41406	20) 17100
21) 55080	22) 28428	23) 35714	24) 69132	25) 52112
26) 31032	27) 7476	28) 88803	29) 22029	30) 45306

31) 23950	32) 30096	33) 53550	34) 33502	35) 51237
36) 10416	37) 22383	38) 32108	34) 30552	40) 50365
41) 61103	42) 78039	43) 26721	44) 39944	45) 32600
46) 55305	47) 62139	48) 19250	49) 80433	50) 79008
51) 32830	52) 12258	53) 59016	54) 36508	55) 54032
56) 28158	57) 61146	58) 63245	59) 54312	60) 56502

Vilket svar är rätt?

(Räkneprov för klass 4.)

A-form. 30 minuter.

a. 99×48	4800	36072	4752	98
b. $2200 - 757$	2957	557	443	1443
1. $345 - 187$	344	8	34587	158
2. $734 + 587$	736	734587	1321	321
3. 12×26	348052	12	312	100
4. 67×86	5762	480042	48942	38
5. $6399 : 237$	7687	27	7	100
6. $10000 - 1$	9991	999	9099	9999
7. $72356 + 84868$	157224	12064	8967224	15734
8. $50000 - 49367$	27003	633	43	1633
9. 1001×34	68434	3434	34034	3334
10. $73569 - 68145$	12124	124	74024	5424
11. 520×98	8060	80600	52108	50960
12. $6237 : 99$	62	63	52	53
13. $23470 + 5890$	27360	30360	28360	29360
14. $43404 - 12006$	31408	29408	33398	31398
15. $2720 : 20$	136	272	544	1360
16. 347×156	54131	54132	54133	54134
17. $360160 : 4$	36016	9004	90040	904
18. 996×75	74700	7560	75600	64700
19. $200000 - 11$	190989	100989	199989	189989
20. $6738 - 5984$	8932	1754	44	754
21. $74205 : 765$	94	96	97	98
22. $3332 : 49$	68	58	98	67
23. $26910 : 598$	70	45	65	25
24. 49×320	26680	15680	16680	1668
25. 25×884	88400	44200	22100	11050
26. $44200 : 50$	442	221	884	2210
27. $35 \times 888 : 37$	89	840	890	540
28. $38 \times 888 : 37$	92	882	912	1892
29. $31897 - 2368 + 2243$	31902	31772	26732	31492
30. $43740 + 28690 - 15864$	56566	56565	56564	56563

Vilket svar är rätt?

(Räkneprov för klass 4, B-form.)

B-formen innehåller samma uppgifter som A-formen, men ordningsföljden har ändrats så, att uppgifter med jämnt ordningsnummer bytt plats med uppgifter med udda nummer.

Vilket svar är rätt?

(Räkneprov för klass 6.)

A-form. 30 minuter.

a. 2200 — 757	2957	557	443	1443
b. 99×0.48	48	475.2	47.52	4752
1. $734 + 587$	736	734587	1321	321
2. 67×86	48942	480042	38	5762
3. $6399 : 237$	7687	27	7	100
4. $6738 - 5984$	8932	1754	44	754
5. 200000 — 11	190989	100989	199989	189989
6. 347×156	54131	54132	54133	54134
7. $74205 : 765$	94	96	97	98
8. $40.258 - 17.697$	38.461	23.561	22.561	3.561
9. $391.5 : 45$	8.7	87	0.87	870
10. 74×328	4862	24272	22474	32872
11. 3.65×2.32	8.468	6.0460	60.46	0.8468
12. $2961 : 420$	71	0.71	7.05	5.05
13. 998×34.5	34.431	344.31	34431	3443.1
14. $78 : 0.3$	26	260	2.6	2600
15. $0.9 : 0.04$	0.225	225	22.5	2.25
16. $23.94 : 6.84$	3.5	4.5	5.5	45
17. $\frac{2211}{4.02}$	55	550	65	650
18. $38 \times 888 : 37$	92	882	912	1892
19. $35 \times 888 : 37$	89	890	840	540
20. $(374.6 + 620.4) : 50$	19.9	1.99	199	9.94
21. $266 \frac{2}{3} \times \frac{6}{25}$	$184 \frac{12}{75}$	64	$17 \frac{4}{25}$	274
22. $\frac{420 \times 350}{40}$	3675	675	36750	6750
23. $3 \frac{1}{3} \times 3 \frac{1}{3} \times 3 \frac{1}{3}$	$333 \frac{1}{3}$	$370 \frac{1}{27}$	$37 \frac{1}{27}$	$27 \frac{1}{27}$
24. $33 \frac{1}{3} \%$ av 48660	15400	1540	15990	16220
25. $6 \frac{1}{2} \%$ av 18500	12025	135.5	1355	1202.5
26. $\frac{660 \times 12}{5.5}$	1440	144	940	794
27. $0.04 \times 0.15 : 40$	0.015	0.0015	0.15	0.00015
28. $\frac{(67.5 - 36 + 69) \times 12.4}{15.5}$	210.2	21.02	3.12	80.4
29. $72 : 0.0192$	3600	3572	3750	36000
30. $6347 : 0.125$	48014	50776	56426	5646

Vilket svar är rätt?

(Räkneprov för klass 6, B-form.)

B-formen innehåller samma uppgifter som A-formen, men ordningsföljden har ändrats så, att uppgifter med jämnt ordningsnummer bytt plats med uppgifter med udda nummer.

Anvisningar till räkneproven »Vilket svar är rätt?»

Läraren talar om för eleverna, att för varje uppgift finnas fyra svar föreslagna. Av dessa är ett det rätta, och man skall utmärka det genom att stryka under det. Några skriftliga uträkningar få ej göras, utan allt skall klaras med huvudräkning. Exakt uträkning behövs emellertid ej, utan man kan i allmänhet lätt förstå, att tre av svaren äro orimliga och endast ett rimligt. Då man från början fått veta, att ett av svaren är rätt, måste alltså det rimliga vara det rätta. Endast ett av svaren får understrykas.

Läraren går så igenom typexemplen a och b med barnen, t. ex. på följande sätt:

Klass 4. a. 99×48 4800 36072 4752 98

Svaret 4800 kan ej vara det rätta, ty 4800 är ju 100×48 . Det rätta svaret måste alltså vara något mindre än 4800. Uppenbart är då att 36072 är för stort och att 98 är för litet. Återstår endast 4752, som är rimligt och som måste vara det rätta. Det strykes alltså under.

b. 2200 — 757 2957 557 443 1443

Svaret 2957 är uppenbart för stort. Att 557 är för litet, kan inses t. ex. genom att man tänker på att $2200 - 1000$ är 1200, varav inses, att det rätta svaret måste vara större än 1200. Svaret 443 är ju då än orimligare; återstår endast 1443, som är rimligt och alltså rätt; det understrykes.

Klass 6. a. Uppgiften är densamma som b-uppgiften för klass 4 och genomgås på samma sätt.

b. 99×0.48 48 475.2 47.52 4752

Talet 48 måste vara för stort, ty 100×0.48 är ju 48. 475.2 och 4752 äro än orimligare. Återstår endast 47.52, som är rimligt och alltså det rätta; det understrykes.

Sedan läraren genomgått de båda typexemplen, få barnen arbeta med uppgifterna i 30 minuter.

Antalet rätt och fel antecknas.

